ALMANAHUL

1987

SATELOR

● Lei 18 ● ALMANAHUL SATELOR — 1987 ● Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ ●

Din cele mai vechi timpuri, lupta țărănimii pentru pămînt și o viață mai bună s-a împletit strîns cu lupta întregului popor pentru înlăturarea relațiilor de exploatare și asuprire, pentru dezvoltarea societății românești pe calea progresului social. Pe parcursul frămîntatei istorii a poporului român, țărănimea a constituit timp de sute și sute de ani principala forță socială, patriotică, progresistă, revoluționară a societății ; ea a jucat rolul hotărîtor atît în dezvoltarea economico-socială, în creșterea forțelor de producție din țara noastră, cît și în lupta pentru dezvoltarea și păstrarea ființei naționale, pentru scuturarea jugului dominației străine și cucerirea independenței și neatîrnării, pentru eliberare națională și dreptate socială, pentru afirmarea națiunii noastre în rîndul popoarelor lumii

NICOLAE CEAUȘESCU

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

LA MULŢI ANI!

1987

IANUARIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

FEBRUARIE

L		2	9	16	23	
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22		

MARTIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

APRILIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24		
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

MAI

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24	31	

IUNIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24		
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

IULIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

AUGUST

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

SEPTEMBRIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24		
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

OCTOMBRIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

NOIEMBRIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

DECEMBRIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

1988

IANUARIE

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24	31	

FEBRUARIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23		
M	3	10	17	24		
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

MARTIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

APRILIE

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24		

MAI

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

IUNIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24		
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

IULIE

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24	31	

AUGUST

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

SEPTEMBRIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24		
D	4	11	18	25		

OCTOMBRIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

NOIEMBRIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24		
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

DECEMBRIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

CONGRESUL AL III-LEA AL ȚĂRĂNIMII

Am deplina convingere (...) că întreaga țărănime și toți oamenii muncii vor acționa cu și mai multă hotărîre și abnegație pentru realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor dezvoltării agriculturii noastre socialiste

NICOLAE CEAUȘESCU

AMPLE ȘI MOBILIZATOARE PERSPECTIVE

Sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, în zilele de 29–31 mai 1986, a avut loc Congresul al III-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor.

Desfășurîndu-și lucrările în atmosfera de puternică angajare patriotică, revoluționară, generată de aniversarea a 65 de ani de la crearea gloriosului nostru partid și împlinirea a 50 de ani de la procesul comuniștilor și militanților antifasciști de la Brașov, Congresul a adus, în numele tuturor oamenilor muncii de la sate, un vibrant și înălțător omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru eroica, îndelungata și neobosita luptă consacrată libertății și dreptății sociale, independenței naționale, progresului și bunăstării poporului român, pentru contribuția sa hotărîtoare la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, pentru nobilul său exemplu de muncă și viață dăruite propășirii continue a patriei noastre socialiste, păcii și înțelegerii între toate națiunile lumii. Cei 11 000 de delegați și invitați la Congres au dat expresie sentimentelor de profundă recunoștință și nemărginită dragoste față de Omul care de mai bine de două decenii conduce cu înțelepciune opera de făurire a României socialiste moderne, perioadă de continuu avînt constructiv și inegalabile prefaceri revoluționare, numită cu legitimă mîndrie patriotică „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU". Totodată, participanții la Congres și-au exprimat stima și aleasa prețuire față de tovarășa ELENA CEAUȘESCU, eminent militant politic și savant de largă recunoaștere internațională, pentru marele rol pe care l-a avut, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în organizarea și conducerea unor istorice bătălii de clasă, pentru excepționalul aport la opera de edificare a societății noastre socialiste, la dezvoltarea tot mai puternică a științei, învățămîntului și culturii românești.

Congresul a dat cea mai înaltă apreciere tezelor, orientărilor și sarcinilor de deosebită însemnătate cuprinse în magistrala cuvîntare rostită în acest forum de conducătorul partidului și statului nostru și a hotărît s-o adopte ca program de acțiune și muncă al tuturor celor ce lucrează în agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, în vederea înfăptuirii noii revoluții agrare, creșterii accentuate a producției și productivității muncii, sporirii eficienței economice în aceste importante ramuri și sectoare ale economiei naționale.

PERIOADĂ HOTĂRÎTOARE PENTRU ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUȚII AGRARE

Cutezătoarele obiective stabilite pentru anii ce vin au o trainică temelie și în remarcabilele succese repurtate în cincinalul precedent, cînd țara noastră a parcurs încă o etapă importantă pe calea dezvoltării economico-sociale, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni. Producția industrială a crescut cu peste 21 la sută, cea agricolă cu peste 10 la sută, iar venitul național cu mai mult de 24 la sută, ceea ce a permis ca retribuția reală a oamenilor muncii să sporească cu 8 la sută și veniturile țărănimii cu circa 12 la sută. S-au alocat agriculturii investiții de peste 185 miliarde lei, îndeosebi pentru executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare care au avut un rol hotărîtor, în condițiile anului 1985, pentru realizarea unei recolte de peste 23 milioane tone de cereale, respectiv, 1 000 kg pe locuitor. De la înalta tribună a Congresului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății noastre socialiste, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, cele mai calde felicitări pentru marile împliniri de pînă acum, împreună cu urarea de

noi şi tot mai mari succese în activitatea viitoare.

Relevînd că obiectivul fundamental al actualului cincinal îl constituie intrarea României într-un stadiu nou, superior, acela de ţară mediu dezvoltată, urmînd ca în perspectiva anului 2 000 ea să devină o ţară socialistă multilateral dezvoltată, secretarul general al partidului a accentuat necesitatea de a se trece cu fermitate la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii şi tuturor celorlalte ramuri şi sectoare ale economiei naţionale, la o nouă calitate a muncii şi vieţii întregului popor. În agricultură, obiectivul fundamental îl reprezintă înfăptuirea noii revoluţii agrare, care presupune modernizarea şi reorganizarea acestei ramuri pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii în vederea sporirii puternice a producţiei vegetale şi animale, transformării a însăşi condiţiilor de muncă, de viaţă şi de gîndire ale întregii ţărănimi. Noua revoluţie agrară presupune, în acelaşi timp, o reorganizare şi sistematizare generală a satelor, ridicarea nivelului general de cultură al ţărănimii, crearea premiselor necesare pentru a apropia tot mai mult condiţiile de viaţă de la sate de cele de la oraşe, pentru creşterea mai puternică a productivităţii şi eficienţei economice a întregii activităţi din agricultură.

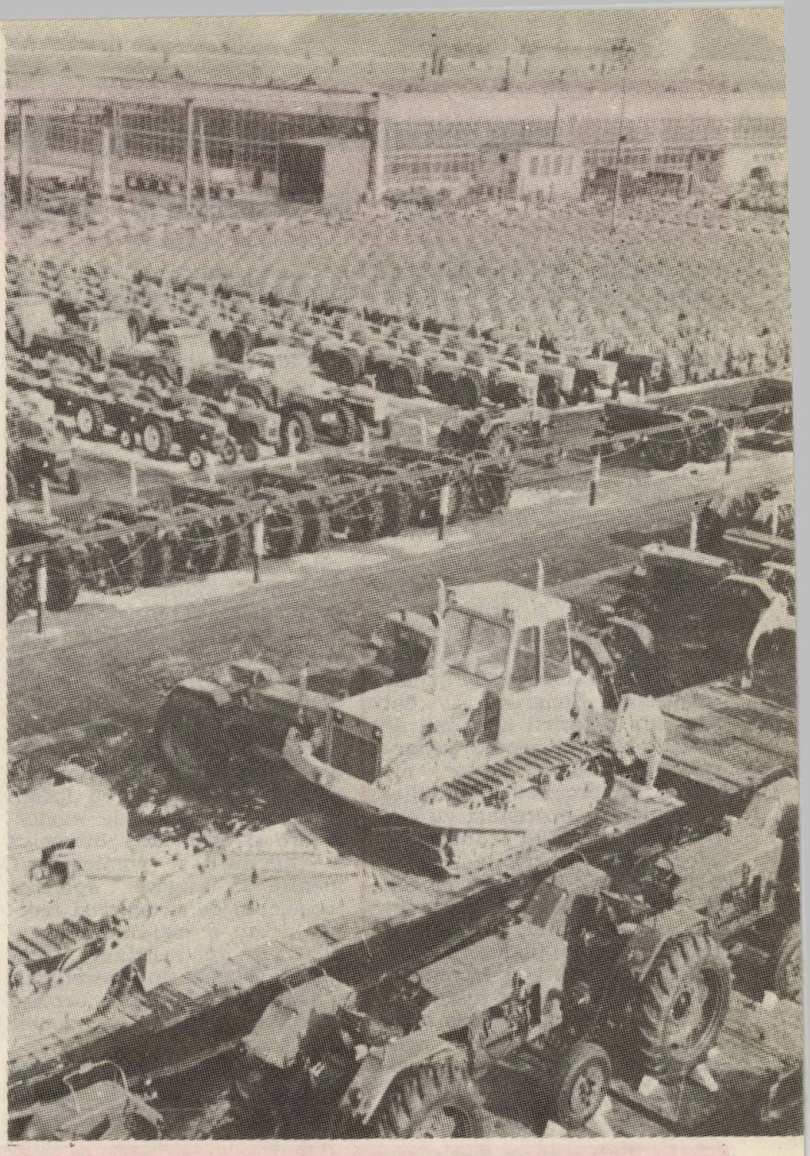

„Planul cincinal 1986—1990, se subliniază în cuvîntarea la Congres, **are o importanţă deosebită — s-ar putea spune hotărîtoare — pentru înfăptuirea noii revoluţii agrare, astfel încît, în perspectiva anilor 2000, agricultura românească să realizeze pe deplin obiectivele stabilite de Programul partidului, asigurînd satisfacerea în bune condiţii atît a necesităţilor bunei aprovizionări a întregului popor, cît şi a celorlalte cerinţe ale economiei naţionale".**

În vederea atingerii acestor ţeluri au fost relevate principalele sarcini ce stau în faţa oamenilor muncii din agricultură, acum şi în perspectivă, precum şi măsurile ce se cer a fi luate pentru realizarea lor. Este vorba, în primul rînd, de conservarea şi îmbunătăţirea fondului funciar, creşterea potenţialului său productiv prin executarea amenajărilor pentru irigaţii, prin efectuarea celorlalte lucrări de îmbunătăţiri funciare, prin folosirea judicioasă a fiecărui metru pătrat de pămînt de către toţi deţinătorii.

Congresul a exprimat hotărîrea tuturor oamenilor muncii de la sate, a întregii ţărănimi de a acţiona cu perseverenţă în vederea realizării exemplare a măreţului program de transformare a naturii, iniţiat şi elaborat sub directa conducere şi îndrumare a secretarului general al partidului. Se va amenaja şi pune în funcţiune pentru irigat suprafaţa de 2,6 milioane de hectare, se vor executa lucrări de desecare pe 2 milioane de hectare, iar pe aproape 1 milion de hectare se va combate eroziunea solului. O atenţie deosebită se va acorda creşterii cu circa 700 mii de hectare a suprafeţei agricole prin valorificarea superioară a unor terenuri neagricole şi restrîngerea perimetrelor ocupate de construcţii. Vor fi intensificate acţiunile de organizare a teritoriului, de creare a asolamentelor specifice fiecărei zone, se vor extinde culturile duble, succesive şi intercalate, se vor lua toate măsurile necesare încît pămîntul ţării să fie bine lucrat de la semănat şi pînă la strîngerea recoltelor.

PRODUCȚII SPORITE, ÎN CONDIȚII DE EFICIENȚĂ RIDICATĂ

Prioritatea în domeniul producției vegetale o va deține, în continuare, cultura cerealelor, urmînd să se ajungă în 1990 la 32 470 000 tone, din care 10,2 milioane tone grîu și secară și 18,2 milioane tone porumb. Producții sporite sînt prevăzute și la celelalte culturi : 11,6 milioane tone sfeclă de zahăr, 1,4 milioane tone floarea-soarelui, soia și rapiță, 8,5 milioane tone cartofi de toamnă, 11 milioane tone legume de cîmp, 5,6 milioane tone de fructe și struguri.

Răspunzînd înaltelor îndemnuri adresate lucrătorilor ogoarelor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul a dat expresie hotărîrii unanime de a se face totul pentru atingerea și depășirea acestor niveluri de producție stabilite în deplină concordanță cu experiența unităților fruntașe, — care obțin, de regulă, peste 8 000 kg grîu, 9 000 kg de orz și peste 20 000 kg porumb-știuleți la hectar, precum și recolte mari de plante tehnice, legume, struguri și fructe —, cu condițiile tehnico-materiale de care dispune agricultura noastră și cu capacitatea profesională a celor ce lucrează pămîntul țării. În acest scop se vor lua măsuri de îmbunătățire a zonării culturilor în cadrul unor asolamente cu sole mai mici, organizate pe unități și ferme, de aplicare a unor tehnologii perfecționate cu un consum redus de energie și combustibil. Se vor extinde suprafețele cultivate cu soiuri și hibrizi cu potențial productiv ridicat și însușiri calitative superioare, se vor administra cantități mai mari de îngrășăminte naturale, se vor folosi mai rațional îngrășămintele chimice, pesticidele și erbicidele, se vor asigura cu strictețe densitățile optime de plante la hectar, îngrijirea tuturor culturilor, strîngerea la timp și fără pierderi a recoltelor, buna lor depozitare. Se vor lua, totodată, măsurile corespunzătoare în vederea înfăptuirii programelor de modernizare și dezvoltare intensivă a viticulturii și pomiculturii, menite să asigure sporirea producției de struguri și fructe ; printr-o mai bună organizare, se vor restrînge suprafețele ocupate în prezent de livezi și vii, plantațiile urmînd să fie concentrate în zonele colinare.

Congresul a cerut, de asemenea, să se acorde atenție cultivării rationale a loturilor date în folosință cooperatorilor, precum și a fiecărui metru pătrat de pămînt în zonele necooperativizate.

Dezvoltarea zootehniei constituie un alt obiectiv major al actualului cincinal, ponderea acesteia în ansamblul producției agricole urmînd să ajungă în 1990 la 46—48 la sută, față de 42,7 la sută în 1985. Cît privește efectivele, ele se vor situa la sfîrșitul anului 1990 la următoarele niveluri : 11 milioane bovine, 15,6 milioane porcine, 29,8 milioane ovine și caprine și 80 milioane păsări ouătoare.

Pe baza orientărilor date de secretarul general al partidului, marele forum al țărănimii a cerut organelor agricole centrale și locale, tuturor oamenilor muncii de la sate să manifeste o preocupare deosebită pentru realizarea efectivelor de animale în ritmurile stabilite, cu prioritate a bovinelor și ovinelor, prin dezvoltarea unor puternice sectoare zootehnice în fiecare unitate agricolă de stat și cooperatistă, să sporească substanțial producția la toate speciile. Se va acorda toată atenția înfăptuirii măsurilor privind îmbunătățirea activității de reproducție și selecție, aplicarea

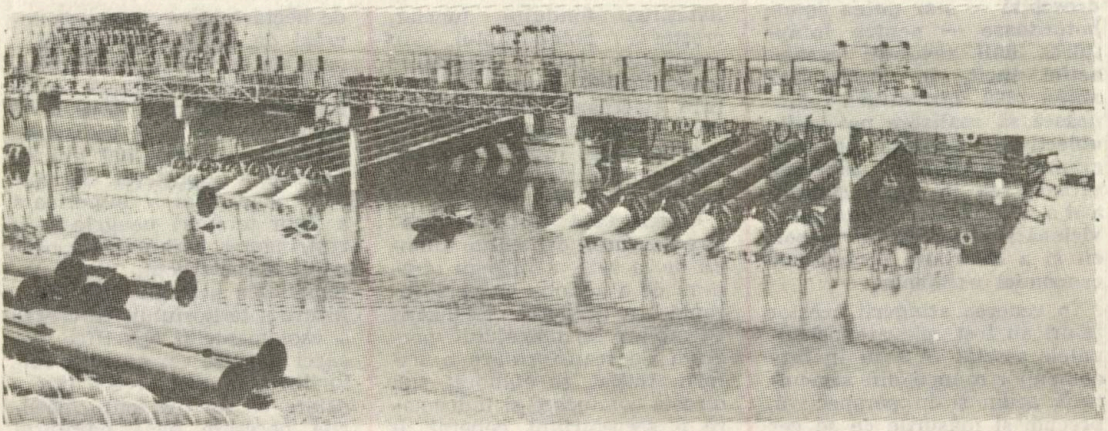

strictă a regulilor sanitar-veterinare, asigurarea întregului necesar de furaje prin creşterea producţiilor la unitatea de suprafaţă, ameliorarea şi folosirea raţională a celor peste 4 milioane de hectare de păşuni şi fîneţe naturale, extinderea păşunatului în păduri, realizarea unor recolte mari de plante pentru nutreţ în cultura a doua şi valorificarea superioară a produselor secundare din agricultură şi industria alimentară. Se va acţiona, totodată, pentru înfăptuirea programelor speciale privind dezvoltarea sericiculturii, pisciculturii şi apiculturii, creşterea iepurilor de casă şi a animalelor pentru blană.

Pornind de la sublinierea cuprinsă în cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, potrivit căreia sporirea puternică a producţiei vegetale şi animale trebuie să se bazeze pe respectarea strictă a principiilor autoconducerii şi autoaprovizionării, Congresul a cerut tuturor unităţilor agricole, fiecărui producător să situeze în centrul preocupărilor livrarea la timp, în întregime şi de bună calitate, a produselor destinate fondului de stat, precum şi asigurarea unei cantităţi suplimentare de produse pentru fondul de autoaprovizionare.

În lumina exigenţelor formulate de secretarul general al partidului, o deosebită atenţie a acordat cel de-al treilea Congres al ţărănimii orientării întregii activităţi în direcţia aplicării ferme a principiilor noului mecanism economico-financiar, creşterii eficienţei economice şi rentabilităţii fiecărei unităţi, reducerii substanţiale a cheltuielilor de producţie, respectării stricte a reglementărilor privind acordarea creditelor şi avansurilor pentru producţie, aplicării prevederilor legii privind retribuirea după calitatea şi cantitatea muncii, pe baza acordului global, sporirii productivităţii muncii, introducerii unui regim sever de economii, întăririi ordinii şi disciplinei în utilizarea mijloacelor materiale şi băneşti, înlăturării risipei şi cheltuielilor neeconomicoase. În acest cincinal, productivitatea muncii în agricultură se va dubla, iar cheltuielile la 1 000 lei producţie se vor reduce cu 19,4 la sută în întreprinderile agricole de stat şi cu 8,4 la sută în staţiunile pentru mecanizarea agriculturii. Pe baza hotărîrilor partidului şi legilor statului se va acţiona mai energic pentru creşterea răspunderii personale şi colective faţă de buna gospodărire a proprietăţii socialiste de stat şi cooperatiste din agricultură.

OBIECTIVE DE IMPORTANŢĂ MAJORĂ ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ, SILVICULTURĂ, GOSPODĂRIREA APELOR ŞI CERCETARE

Aşa cum s-a subliniat în cadrul Congresului, creşterea producţiei agricole asigură resursele de materii prime necesare dezvoltării susţinute a industriei alimentare. Pe baza indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cincinalul actual această ramură se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 10,1 la sută în condiţii de eficienţă sporită, ceea ce va permite creşterea producţiei nete într-un ritm mediu anual de 12 la sută. Va fi continuată acţiunea de organizare şi modernizare a producţiei, de diversificare şi îmbunătăţire a calităţii produselor, va creşte gradul de valorificare a materiilor prime agricole, se vor reduce mai accentuat consumurile materiale şi de energie. Congresul a cerut Ministerului Industriei Alimentare şi al Achiziţionării Produselor Agricole să acorde toată atenţia realizării planului de contractări şi achiziţii în vederea constituirii, la nivelurile prevăzute, a fondului de stat, a fondurilor de autoaprovizionare teritorială, precum şi a disponibilităţilor pentru satisfacerea altor nevoi ale economiei naţionale.

Potrivit orientărilor date de conducătorul partidului şi statului nostru privind mai buna gospodărire şi apărare a fondului forestier, Congresul a cerut celor ce lucrează în silvicultură să întreprindă măsuri energice pentru regenerarea pădurilor, promovarea speciilor autohtone valoroase de foioase şi răşinoase, realizarea densităţii optime de arbori la hectar, împădurirea terenurilor excesiv degradate şi în alunecare, inapte pentru folosinţe agricole.

În domeniul gospodăririi apelor se vor executa, printre alte obiective, marile canale de irigaţii Siret-Bărăgan, Dridu-Mostiştea şi Dunăre-Jiu-Olt-Argeş, 700 km de regularizări, apărări şi consolidări de albii, precum şi 500 km de îndiguiri şi supraînălţări de diguri prin care se vor apăra împotriva inundaţiilor 180 000 de hectare. Congresul a cerut Consiliului Naţional al Apelor şi organismelor în subordine, tuturor celor ce lucrează în acest sector, ca în cadrul vastului program de transformare a naturii, iniţiat de secretarul general al partidului, să-şi îndeplinească exemplar sarcinile privind protejarea mediului natural şi asigurarea nevoilor de apă pentru industrie, agricultură şi populaţie.

Realizarea marilor obiective ce stau în acest cincinal în faţa agriculturii, industriei alimentare, silviculturii şi gospodăririi apelor este determinată în măsură hotărîtoare de aportul cercetării şi învăţămîntului de profil, care, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, sînt chemate să asigure aplicarea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ridicarea nivelului de cunoştinţe profesio-

nale ale tuturor oamenilor muncii din aceste ramuri şi sectoare. Congresul a cerut cercetătorilor să elaboreze noi tehnologii de folosire eficientă a fondului funciar, de creştere a capacităţii de producţie a solurilor erodate, nisipoase şi sărăturate, de exploatare cu randament maxim a sistemelor de irigaţii şi de organizare a asolamentelor ; se vor realiza cu mai multă operativitate, pentru toate zonele şi la toate plantele, noi soiuri şi hibrizi mai productivi, cu perioade mai scurte de vegetaţie, mai rezistenţi la condiţiile nefavorabile de mediu, la boli şi dăunători ; se vor intensifica eforturile pentru ameliorarea genetică a animalelor, pentru crearea de rase mai productive şi mai rezistente, pentru elaborarea de noi tehnologii de furajare cu consumuri specifice mai mici; se vor perfecţiona tehnologiile de fabricaţie în industria alimentară, în vederea valorificării superioare a materiilor prime, îmbunătăţirii calităţii produselor, reducerii consumurilor energetice. Totodată, Congresul a cerut cadrelor didactice de specialitate să îmbunătăţească permanent procesul de pregătire a viitorilor muncitori, tehnicieni şi ingineri din unităţile agricole, din industria alimentară, silvicultură şi gospodărire a apelor, să realizeze o legătură mai strînsă între învăţămînt, cercetare şi producţie.

Congresul a dat o înaltă apreciere preocupării permanente a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, pentru continua dezvoltare şi modernizare a oraşelor şi satelor patriei.

Participanţii la congres au exprimat hotărîrea tuturor celor pe care i-au reprezentat în acest forum de a face totul pentru impulsionarea acţiunilor legate de aplicarea legilor şi hotărîrilor privind sistematizarea localităţilor urbane şi rurale — obiectiv de interes naţional, care asigură tot mai buna folosire a spaţiului construibil, a pămîntului în general, şi contribuie la creşterea nivelului de trai, la ridicarea condiţiilor generale de viaţă materială şi spirituală din sate, la apropierea treptată a acestora de nivelul celor de la oraşe.

Congresul a cerut organelor de conducere din agricultură, industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor, tuturor specialiştilor să deplaseze centrul de greutate al întregii activităţi în unităţi şi ferme, acolo unde se hotărăşte soarta producţiei, să contribuie în mai mare măsură, sub conducerea organelor şi organizaţiilor de partid, la activitatea politico-ideologică şi culturală, de formare a omului nou, cu o conştiinţă înaintată, revoluţionară. Aşa cum ne îndeamnă în permanenţă secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, să dezvoltăm tot mai puternic dragostea faţă de glia strămoşească,de trecutul minunat al poporului, să cultivăm spiritul revoluţionar, de îndrăzneală şi cutezanţă în muncă, în gîndire. Să acţionăm cu hotărîre pentru cunoaşterea, însuşirea şi aplicarea hotărîrilor de partid, a legilor ţării, pentru întărirea ordinii şi disciplinei, creşterea răspunderii colective şi personale în toate unităţile, la fiecare loc de muncă.

„ESTE NECESAR – sublinia secretarul general al partidului în încheierea cuvîntării sale la Congres – **CA MARELE FORUM DEMOCRATIC AL ŢĂRĂNIMII (...) SĂ DETERMINE O PUTERNICĂ SCHIMBARE CALITATIVĂ, REVOLUŢIONARĂ, UN SPIRIT NOU DE MUNCĂ ÎN TOATE DOMENIILE DE ACTIVITATE".**

Răspunzînd înflăcărătelor şi mobilizatoarelor sale îndemnuri, întreaga ţărănime, toţi cei ce muncesc în agricultură, industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor sînt ferm hotăriţi să acţioneze cu răspundere comunistă, cu abnegaţie şi dăruire, pentru a asigura încă din primul an al noului cincinal o creştere substanţială a producţiei agricole, aducîndu-şi din plin contribuţia la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

GH. OPROIU

O POLITICĂ PRINCIPIALĂ, CONSTRUCTIVĂ, CONSACRATĂ PĂCII, COLABORĂRII ȘI PRIETENIEI ÎNTRE POPOARE

Dinamismul remarcabil al politicii externe românești a caracterizat și în ultimul an activitatea internațională a partidului și statului nostru, a președintelui republicii, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.** Pornind de la adevărul că înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de ridicare a patriei pe noi culmi de progres și civilizație se poate realiza numai în condițiile păcii și colaborării internaționale, România socialistă desfășoară o vastă activitate externă, acționează neabătut pentru afirmarea tot mai puternică în relațiile dintre toate statele a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, pentru renunțarea cu desăvîrșire la forță sau la amenințarea cu forța, pentru respectarea dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale pe care o dorește, fără nici un amestec din afară.

În articolul următor prezentăm pe larg numeroasele inițiative ale partidului și statului nostru consacrate păcii, adevărate programe de luptă pentru trecerea la dezarmare și în primul rînd la dezarmare nucleară, pentru salvarea omenirii de la pieire, pentru a asigura popoarelor existența, libertatea, independența și viața. În aceste însemnări ne vom referi la alte aspecte de maximă importanță care conturează politica externă a României socialiste, politică principială, constructivă, expresie elocventă a dorinței poporului nostru de a dezvolta buna înțelegere, prietenia și colaborarea cu toate popoarele.

În spiritul orientărilor stabilite de Congresul al IX-lea, sub impulsul novator al secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, țara noastră a dezvoltat puternic în acești ani relațiile de prietenie, solidaritate și colaborare cu toate țările socialiste, a amplificat relațiile cu statele în curs de dezvoltare, a desfășurat o largă colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Amploarea fără precedent a relațiilor internaționale promovate de Partidul Comunist Român, de Republica Socialistă România în ultimii 21 de ani este deosebit de convingător demonstrată și de aceste cîteva date :

- **Țara noastră întreține astăzi relații diplomatice și economice cu 155 de state, față de 67 cu cîte aveam relații diplomatice în 1965.**

- **România a construit în acești ani, sau participă la construirea, în cooperare, a peste 180 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare.**

- **În 60 de țări în curs de dezvoltare, mii de specialiști români acordă asistență, iar peste 20 000 de tineri din aceste țări studiază în institute de învățămînt din țara noastră.**

- **Partidul Comunist Român întreține relații de colaborare cu peste 200 de partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de**

guvernămînt din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu alte forțe democratice și progresiste.

Un rol de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea relațiilor internaționale ale țării noastre l-au avut intensa activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, numeroasele întîlniri cu șefi de state și de guverne, istoricele vizite întreprinse, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în zeci și zeci de țări, documentele semnate, care au consacrat noi principii de relații între state.

● În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului au fost întreprinse peste 200 de vizite la nivel înalt în țări de pe toate continentele.

● Președintele Nicolae Ceaușescu a avut întîlniri și convorbiri, în țară, cu peste 300 de șefi de state și de guverne.

● Au fost semnate peste 100 de Declarații solemne și Declarații comune și circa 560 de alte documente oficiale încheiate cu aceste prilejuri și care au deschis largi perspective de dezvoltare a colaborării României cu statele respective, pe plan bilateral, ca și pe arena internațională, pentru promovarea unei politici de pace și colaborare.

În precedenta ediție a almanahului nostru am consemnat vizitele la nivel înalt desfășurate de la începutul anului 1985 pînă la 1 septembrie (cînd volumul a intrat la tipar). În celelalte patru luni din anul respectiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat vizite oficiale de prietenie în Republica Populară Chineză, în perioada 7—12 octombrie, în Republica Populară Democrată Coreeană, între 12—15 octombrie și în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, în zilele de 12 și 13 decembrie.

În zilele de 22 și 23 octombrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la lucrările Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, de prietenie, colaborare și asistență mutuală, care a avut loc la Sofia, R. P. Bulgaria, iar la 21 noiembrie a luat parte la o întîlnire la nivel înalt a conducătorilor statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la Praga, R. S. Cehoslovacă.

În aceeași perioadă, conducătorul partidului și statului nostru s-a întîlnit la București și a avut convorbiri cu președintele Consiliului Național al Revoluției, președintele Burkinei Faso, șef al guvernului, căpitan Thomas Sankara, în ziua de 10 septembrie ; cu președintele Republicii Indonezia, Suharto, între 16—19 septembrie ; cu tovarășul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone, în ziua de 22 noiembrie ; cu tovarășul Gustav Husak, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, în zilele de 11 și 12 decembrie ; cu tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, în perioada 20—22 decembrie.

Vom consemna, în continuare, vizitele la cel mai înalt nivel efectuate în anul 1986, de asemenea pînă la 1 septembrie, cînd prezentul volum intră la tipar.

● În ziua de 25 februarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat, în fruntea unei delegații a Partidului Comunist Român, la deschiderea lucrărilor Congresului al XXVII-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. În cadrul forumului comuniștilor sovietici, conducătorul partidului și statului nostru a rostit o amplă cuvîntare, iar apoi a avut o întîlnire prietenească cu tovarășul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și s-a întîlnit cu oamenii muncii de la Uzina de linii automate „A 50-a aniversare a U.R.S.S.", din Moscova.

● La invitația Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, la 16 mai, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită prietenească de lucru în Uniunea Sovietică. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov au semnat, în cadrul unei ceremonii care a avut loc în Marele Palat al Kremlinului, Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică pe perioada pînă în anul 2000.

● În zilele de 10—11 iunie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat, la Budapesta, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov semnează Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică pe perioada pînă în anul 2000

● La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, în zilele de 6 și 7 iunie președintele Republicii Libaneze, Amin Gemayel, a efectuat o vizită în Republica Socialistă România.

● La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, tovarășul Aristides Maria Pereira, secretar general al Partidului African al Independenței din Capul Verde, președintele Republicii Capului Verde, împreună cu tovarășa Carlina Fortes Pereira, a efectuat, în fruntea unei delegații de partid și de stat, o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă România, în perioada 23—26 iunie.

Vizitele la cel mai înalt nivel, în țară și peste hotare, întreaga activitate internațională desfășurată de partidul și statul nostru ilustrează deosebit de grăitor vocația de pace, prietenie și colaborare a poporului român, hotărîrea sa de a-și aduce întreaga contribuție la rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea. Este o politică de profund umanism, cunoscută și recunoscută în lume, la aceasta contribuind și publicarea în circa 30 de țări de pe toate continentele a celor peste 150 de volume ce conțin lucrări ale secretarului general al partidului nostru, președintele României socialiste, ori dedicate activității sale.

TEOHARIE OPREA

ROMÂNIA: VOCAȚIE DE PACE, PROGRAME DE PACE

Secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a formulat, în Anul Internațional al Păcii, o nouă și deosebit de importantă inițiativă politică : **elaborarea unui program complex de dezarmare generală.**

Inițiativa pornește de la necesitatea abordării complexe și cuprinzătoare a problemelor dezarmării, determinată, la rîndul ei, de multitudinea și gravitatea primejdiilor generate de cursa înarmărilor, cu precădere de competiția rachetonucleară. În concepția președintelui României socialiste, programul trebuie să aibă în centrul său lichidarea

armelor nucleare, dar să prevadă și reducerea radicală a armamentelor convenționale, a efectivelor armate și a cheltuielilor militare, precum și alte măsuri care să ducă la dezvoltarea procesului de dezarmare, la înlăturarea pericolelor de confruntare și război.

Prioritatea priorităților rămîne eliberarea omenirii de coșmarul războiului termonuclear. Arsenalele nucleare cuprind peste 55 000 de încărcături, a căror forță de distrugere este evaluată la 16 tone trinitrotoluen pe fiecare locuitor al globului pămîntesc. În Europa, continentul cel mai înarmat din lume, povara nucleară a devenit de cinci ori mai mare, ceea ce înseamnă pentru fiecare locuitor al continentului nostru un tren de opt vagoane cu explozibil convențional. Odată dezlănțuite, rachetele nucleare ar fractura scoarța terestră, ar provoca seisme de o forță greu calculabilă și ar preface Pămîntul într-un deșert radioactiv. Războiul atomic ar distruge însăși viața pe singura, deocamdată, planetă locuibilă. Nu ar mai exista supraviețuitori. Nici învingători, nici învinși.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la adunarea solemnă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, omenirea se află într-un moment hotărîtor pentru însuși viitorul ei. **„Acum** — arăta conducătorul partidului și statului nostru — **se pune problema nu dacă va avea loc sau nu un război, ci aceea că un nou război mondial pune în pericol însăși existența vieții pe planeta noastră. Uriașele mijloace de distrugere în masă, armele nucleare existente — care au capacitatea să distrugă de mai multe ori întreaga omenire — pot duce, dacă vor fi folosite, la dispariția întregii omeniri, a însești condițiilor vieții pe Pămînt".**

Imperativ este, în asemenea condiții, să se acționeze cu maximă răspundere pentru trecerea la dezarmarea nucleară, pentru eliminarea completă și definitivă a tuturor armelor atomice. Ca măsuri tranzitorii, România se pronunță pentru încetarea experiențelor cu arma nucleară, pentru oprirea amplasării de noi rachete în Europa și pentru reducerea celor existente, pentru crearea de zone denuclearizate în Balcani, în alte regiuni ale continentului nostru și ale lumii. Obiectivul final, fără alternativă, rămîne lichidarea armelor nucleare, cele mai primejdioase mijloace de distrugere, înlăturarea

completă și definitivă a oricăror riscuri de catastrofă atomică.

Nu pot fi, de asemenea, subestimate pericolele crescînde ale arsenalelor convenționale. Producția și desfășurarea de armamente clasice ultramoderne — tunuri, tancuri, avioane de luptă și nave de război — au atins praguri fără precedent. Unele dintre armele convenționale se apropie, ca putere de distrugere, de bombele și rachetele nucleare. O conflagrație chimică, bunăoară, la scară mondială ar provoca peste două miliarde de victime. Cea mai mare densitate de arme clasice există tot în Europa, unde sînt înregistrate și cele mai multe și mai puternice baze militare pe teritorii străine. Totodată, peste 30 milioane de oameni se află sub arme, importante forțe fiind amplasate pe teritoriile altor state ori în apele internaționale.

Agravantă este împrejurarea că armamentele convenționale sînt și folosite, deși pe scară redusă, ele alimentînd așa-numitele războaie locale. Peste 130 de asemenea conflicte au avut loc în perioada postbelică. Unele ostilități militare și focare de conflict au devenit cronice. Urmare a recurgerii la forță, au apărut noi conflicte, iar altele s-au intensificat. „Războaiele regionale" au provocat peste 20 de milioane de victime, au lăsat pe drumuri milioane de refugiați de război și au produs pierderi materiale incalculabile. Evenimentele au pus în evidență și perspectiva ca războaiele locale să antreneze unele mari puteri, să degenereze într-o conflagrație mondială care s-ar transforma inevitabil în conflict termonuclear.

În această situație, programul complex de dezarmare generală ar trebui să prevadă reducerea radicală, cu minimum 50 la sută, a armamentelor convenționale și a efectivelor militare. În acest cadru, este necesar să fie stabilite limite maxime de armamente și trupe de care pot dispune statele, în primul rînd țările puternic înarmate. România se pronunță, de asemenea, pentru retragerea tuturor flotelor militare din apele internaționale, pentru repatrierea și demobilizarea trupelor aflate pe teritorii străine și pentru suprimarea manevrelor militare de mare anvergură. În ceea ce privește stările conflictuale, țara noastră preconizează soluționarea lor pe cale politică, prin tratative, ca și reglementarea negociată a oricăror diferende dintre state.

Programul complex de dezarmare generală are în vedere și completa demilitarizare a spațiului cosmic, folosirea acestuia, de către toate națiunile, numai în scopuri pașnice. În cuvîntarea rostită la marele forum democratic al țărănimii, din luna mai 1986, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „războiul stelelor", sub orice formă s-ar prezenta, nu reprezintă decît calea extinderii și intensificării în spațiul cosmic a cursei înarmărilor nucleare. Or, realitatea demonstrează că nu poate exista apărare antinucleară nici pe Pămînt, nici în Cosmos. Singura cale de apărare constă în distrugerea armelor nucleare. Conducătorul partidului și statului nostru propune, în context, ca miliardele de dolari alocate pentru militarizarea Cosmosului să fie investite, cu mari foloase, în-

tr-un plan de luptă împotriva secetei, pentru protejarea naturii, a mediului înconjurător. **„Să ducem un război împotriva poluării, pentru o climă cît mai bună, pentru o climă care să asigure dezvoltarea fiecărei naţiuni, din toate punctele de vedere ! Un asemenea război merită să-l susţinem !"**

Un obiectiv important al programului complex de dezarmare îl constituie reducerea substanţială, cu minimum 50 la sută pînă în anul 2000, a bugetelor militare. Mijloacele financiare devenite disponibile ar urma să fie alocate atît pentru dezvoltarea economico-socială proprie, cît şi pentru sprijinirea ţărilor în curs de dezvoltare. Reamintim că România a adus în atenţia Organizaţiei Naţiunilor Unite problema înghe ţării şi reducerii bugetelor militare, iniţiativă care s-a bucurat de un amplu răsunet internaţional. Dînd dovadă, şi în acest domeniu, de o înaltă probitate, ţara noastră şi-a înghe ţat alocaţiile pentru apărare încă din 1982, după ce le redusese trei ani consecutiv.

Aplicarea propunerilor româneşti ar elibera resurse materiale considerabile care ar contribui decisiv la lichidarea subdezvoltării şi a decalajelor economice dintre state, la promovarea planurilor de dezvoltare a tuturor naţiunilor.

Cheltuielile mondiale pentru înarmări au ajuns la 1 500 miliarde dolari pe an, nivel fără precedent şi fără justificare. Dacă, să presupunem, un intendent s-ar apuca să numere aceşti bani, dolar cu dolar, cîte opt ore pe zi, ar termina operaţiunea după... 99 de mii de ani. Stivuite, bancnotă cu bancnotă, aceste fonduri ar forma un pachet înalt de un milion de kilometri, adică de două ori şi jumătate distanţa de la Pămînt la Lună. O asemenea risipă astronomică este comisă într-o lume dramatic confruntată cu nevoi urgente şi de larg interes uman, rămase nerezolvate tocmai din lipsă de resurse materiale. În lume sînt înregistraţi 525 milioane de şomeri. Dacă s-ar înşira, unul cîte unul, ca la oficiile de plasare, ei ar alcătui un lanţ uman de 525 de mii de kilometri, o dată şi jumătate distanţa dintre Terra şi Selena. Cei 975 de milioane de neştiutori de carte ar compune un lanţ uman egal cu de două ori şi jumătate distanţa de la Pămînt la Lună.

Toate argumentele pledează pentru diminuarea uriaşei poveri militare, pentru folosirea resurselor materiale şi umane ale statelor în beneficiul popoarelor, al ridicării gradului lor de civilizaţie şi cultură.

Elaborarea şi traducerea în viaţă a ansamblului de măsuri consacrat păcii răspund aspiraţiilor fundamentale ale oamenilor de pretutindeni, inclusiv ale lucrătorilor de pe ogoarele lumii, făuritorii pîinii Pămîntului. Toate popoarele au nevoie vitală de pace, iar programul complex de dezarmare generală poate contribui în mod hotărîtor la construcţia păcii, la apărarea dreptului suprem al naţiunilor la viaţă, la existenţă sigură şi demnă.

ION CÂRJE

ANIVERSĂRI 1987

25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii

GLORIOASĂ PAGINĂ DIN MAREA EPOPEE A CONSTRUCȚIEI SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA

Fără îndoială că, dintre transformările revoluționare pe care România le-a cunoscut în anii ce i-am parcurs de la acel fierbinte și de neuitat 23 August 1944, o mare însemnătate o are, alături de industrializarea socialistă a țării, trecerea pe un nou făgaș a agriculturii și satului românesc. Reprezentînd un obiectiv strategic fundamental în politica generală a Partidului Comunist Român, reorganizarea pe baze socialiste a agriculturii și atragerea țărănimii pe drumul construcției socialiste au reprezentat o sarcină de deosebită importanță economică, politică și socială.

Declanșată în spiritul Rezoluției Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949, acțiunea de cooperativizare a agriculturii — proces complex, cu implicații dintre cele mai largi și mai profunde în întreaga viață politică și social-economică a țării — s-a impus ca o necesitate obiectivă, ca o cerință imperioasă, legică a revoluției socialiste, ale cărei țeluri nu puteau fi înfăptuite decît prin făurirea unei economii naționale unitare, aptă să încorporeze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să pună plenar în valoare potențialul creator al poporului român, să asigure un nivel mereu mai ridicat de eficiență întregii activități sociale. „Viața — reliefa secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU — a confirmat cu putere justețea punctului de vedere teoretic că victoria deplină a socialismului nu se poate asigura decît prin organizarea unitară, pe baze socialiste, atît a industriei, cît și a agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate economică și socială. Făurirea unei economii socialiste unitare constituie o necesitate obiectivă a victoriei revoluției socialiste, a consolidării puterii muncitorilor și țăranilor, a întregului popor, a creării condițiilor pentru dezvoltarea continuă a societății socialiste".**

Glorioasă pagină în marea epopee a construcției socialismului pe pămîntul strămoșesc, cooperativizarea agriculturii, proces încheiat în primăvara anului 1962, a marcat, așadar, generalizarea relațiilor socialiste în întreaga economie națională. Istorici ai clipei, noi, gazetarii, am consemnat, la vremea respectivă, activitatea amplă, pătrunsă de o înaltă înțelegere și o mare responsabilitate, pe care comuniștii, întregul nostru partid au desfășurat-o pentru înfăptuirea acestui mare țel. Paginile publicațiilor noastre din anii 1949—1962 stau mărturie de netăgăduit grijii cu care partidul a acționat pentru a-i convinge pe oamenii satelor asupra necesității unirii pămînturilor și mijloacelor de muncă, mai întîi în forme simple de asociere, apoi în cooperative agricole. A fost o muncă răbdătoare, de migală. Ceea ce se cuvine să subliniem acum este faptul că acțiunea de cooperativizare a avut loc concomitent cu dezvoltarea și permanenta modernizare a agriculturii, industria socialistă a țării dovedindu-se în stare să asigure zestrea tehnică mereu în creștere și la un nivel calitativ tot mai ridicat pentru această ramură vitală a economiei naționale.

Ani de vaste și profunde transformări revoluționare

Consemnînd împlinirea a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii, ne facem o datorie de conștiință din a sublinia că, asemenea întregului angrenaj economico-social al țării, și această ramură fundamentală a producției materiale a fost marcată hotărîtor, în ce privește dezvoltarea și modernizarea ei, de cel de al IX-lea Congres al partidului. Cu aportul hotărîtor al gîndirii profund novatoare, riguros științifice și consecvent revoluționare a

secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul al IX-lea al P.C.R. a fundamentat cu maximă claritate locul și rolul agriculturii în ansamblul economiei naționale, trasînd, totodată, liniile directoare ale dezvoltării ei, orientări care de-a lungul anilor au prins viață și au fost permanent adîncite și amplificate. **„În țara noastră** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei socialiste. Este limpede că fără o agricultură intensivă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră".**

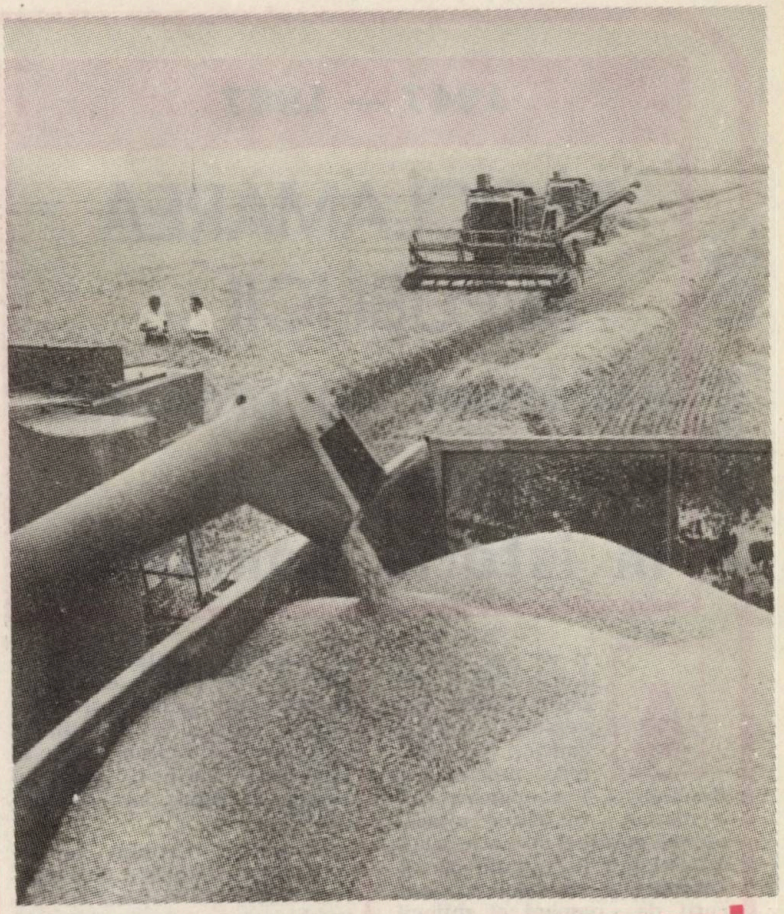

Acționînd cu fermitate în spiritul acestor orientări, partidul și statul nostru au situat în centrul strategiei privind dezvoltarea economico-socială a țării, alături de industrie, agricultura. Printr-un larg program de investiții a fost dezvoltat, diversificat și modernizat permanent parcul de tractoare și mașini agricole, a crescut gradul de mecanizare și chimizare, au fost extinse considerabil amenajările pentru irigații și celelalte lucrări de îmbunătățiri funciare, a sporit și a fost modernizată baza materială a unităților de cercetare și de învățămînt agricol, factori esențiali în promovarea progresului tehnic. În același timp, a avut loc un larg și neîntrerupt proces de perfecționare a organizării și conducerii democratice a întregii activități din agricultură, în anii care au urmat Congresului al IX-lea fiind instituite și constituite Uniunea Națională și uniunile județene ale cooperativelor agricole de producție, Congresul întregii țărănimi, ca for suprem de conducere a agriculturii, Consiliul Național și consiliile județene ale agriculturii etc. Au fost instituționalizate, totodată, largi și reprezentative organe de conducere colectivă în toate verigile organizatorice ale agriculturii, au fost create consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste și ridicat pe un plan superior rolul adunărilor generale din unitățile agricole.

Acest întreg ansamblu de măsuri — inițiat și înfăptuit cu contribuția directă și hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — a dus atît la creșterea neîncetată a producției agricole vegetale și animale, cît și la întărirea tot mai puternică a alianței muncitorești-țărănești, temelia de granit a orînduirii noastre socialiste. Schimbări radicale s-au produs în acești ani în statutul social și profesional al țărănimii, în întreaga viață materială și spirituală a satelor. Au crescut considerabil veniturile țăranilor cooperatori, s-a desfășurat și se desfășoară un amplu program de sistematizare și modernizare a localităților rurale, au fost continuu amplificate eforturile menite să asigure apropierea condițiilor de muncă și de viață ale sătenilor de cele ale locuitorilor de la orașe.

Astăzi, cînd în fața lucrătorilor ogoarelor stă sarcina înfăptuirii obiectivelor noii revoluții agrare, obiective care vizează, în principal, obținerea unor producții mari, stabile și eficiente în toate sectoarele agriculturii, prin imprimarea unor trăsături de esență în însăși modul de a gîndi, a munci și a trăi al țărănimii, cei ce făuresc pîinea țării sînt ferm hotărîți ca, în actualul cincinal, să realizeze și să depășească prevederile de plan, să sporească contribuția acestei ramuri de bază a economiei naționale la dezvoltarea generală și înflorirea necontenită a patriei noastre socialiste.

POMPILIU VOICULESCU

1947 — 1987

PROCLAMAREA REPUBLICII — eveniment cu profunde semnificaţii în istoria României

An de an, la 30 Decembrie, poporul nostru aniversează într-un cadru sărbătoresc proclamarea Republicii — eveniment care a marcat cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea şi cu celelalte categorii de oameni ai muncii, permiţînd trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluţiei socialiste.

Schimbarea calitativă produsă în conţinutul puterii în urma proclamării Republicii a deschis o nouă perioadă de dezvoltare a României, de transformări radicale în toate domeniile vieţii economice, sociale, politice şi spirituale — perioada înfăptuirii sarcinilor revoluţiei şi construcţiei socialiste.

Problema formei de guvernămînt a statului, văzută ca mijloc de exercitare a puterii politice, a preocupat în decursul timpului minţile cele mai luminate, forţele progresiste ale societăţii noastre. În decursul veacurilor, **„exprimînd aspiraţiile de libertate şi independenţă ale poporului** — arăta tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU — patrioţii cei mai luminaţi au năzuit către o formă de stat democratică, progresistă, care să asigure libertate şi dreptate socială pentru cei mulţi, neatîrnarea politică şi înflorirea economică a ţării, să înfăptuiască dreptul sacru al poporului de a fi singurul stăpîn în patria sa strămoşească".**

Formarea naţiunii române şi o dată cu aceasta dezvoltarea conştiinţei naţionale, întruchipată în întreita formulă a statului unitar, modern şi neatîrnat, a fost un proces care a dat noi impulsuri afirmării ideii de republică. În aceste împrejurări, burghezia a iniţiat, prin reprezentanţii ei cei mai activi, unele acţiuni menite să ducă la instaurarea unei noi forme de guvernămînt. Cea mai clară expresie a acestui deziderat a dat-o **Nicolae Bălcescu,** care a militat pentru acea formă de organizare statală în care „...**poporul va fi suveran, adică stăpîn pe sineşi".** În viziunea lui Bălcescu, forul suprem al republicii democratice trebuia să fie adunarea obştească a ţării, formată din reprezentanţii aleşi de popor din sînul maselor, care să lucreze numai pentru interesele acestora.

După înfrîngerea revoluţiei române din 1848—1849 — prin intervenţia brutală a forţelor reacţionare din exterior, a marilor imperii vecine, profund ostile tendinţei de emancipare a poporului român — toate energiile şi sentimentele poporului au fost captate de mişcarea naţională pentru unire. Datorită importanţei acestui obiectiv, revendicările cele mai radicale, printre care şi cele de factură republicană, au trecut pe planul al doilea, s-au subsumat obiectivului unirii.

Alegerea unanimă ca domnitor al Moldovei, la 5 ianuarie 1859, a lui Alexandru Ioan Cuza şi proclamarea aceluiaşi domnitor, la 24 ianuarie, în Muntenia au constituit o însemnată victorie a poporului român în lupta pentru formarea statului naţional independent şi pentru progresul social. De altfel, Cuza, care nu era „os domnesc", dar fusese ales în fruntea statului, era considerat un fel de preşedinte de republică, în spiritul acelui „domn responsabil", preconizat de programele fruntaşilor revoluţiei române de la 1848—1849.

Reformele înfăptuite şi popularitatea crescîndă a domnitorului i-au atras opoziţia şi împotrivirea crescîndă a puterilor garante care se pregăteau asiduu pentru anularea unirii.

În aceste împrejurări, cercurile guvernante din acea perioadă au adus şi „uns" domn, la 10 mai 1866, pe principele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, vlăstar al unei familii înrudite cu mai multe case domnitoare din Europa.

Instaurată într-o perioadă cînd în faţa României se puneau probleme de importanţă vitală, legate de necesităţile obiective ale dezvoltării ţării pe calea progresului economic, social şi politic, dintre care la loc de frunte se situau cucerirea independenţei şi desăvîrşirea procesului de formare a statului naţional unitar, monarhia a constituit forma de stat în cadrul căreia, prin lupta şi eforturile lui, poporul român urma să rezolve aceste probleme.

Preluînd tradiţiile revoluţionare şi patriotice anterioare, mişcarea muncitorească şi socialistă a conceput lupta pentru republică drept o parte componentă a luptei generale pentru înlăturarea exploatării şi asupririi. În gîndirea şi practica mişcării republicane din România era avansată o idee nouă : aceea a integrării luptei pentru republică într-un proces revoluţionar complex, care îşi propunea în final restructurarea relaţiilor sociale, a societăţii însăşi. **„Dacă noi** — se scria în ziarul „Munca“ — **vom putea organiza pe muncitori şi a-i face să capete stăpînirea politică, dacă prin această stăpînire politică vom putea ca mijloacele de producere, unelte şi pămînt să nu fie în mîna unei singure clase, ci în mîna naţiunii întregi, dacă prin aceste mijloace am pus în neputinţă de a se exploata şi jefui om pe om... atunci domnia burgheziei va dispărea, domnia silniciei şi jafului nu va mai fi“.**

Sub înrîurirea ideilor republicane ale mişcării socialiste, cercuri progresiste, democratice, personalităţi politice, oameni de artă şi cultură, publicişti, printre care Ion Luca Caragiale, George Coşbuc, Constantin Mille, N.D. Cocea, Octav Băncilă, au criticat cu tărie monarhia, demascînd împletirea de interese dintre monarhie şi clasele dominante, lăcomia fără margini a regelui, distanţa care-l separa pe acesta de popor.

În perioada premergătoare primului război mondial şi în anii de început al acestuia, mişcarea muncitorească, partidul clasei muncitoare au sprijinit poziţia de neutralitate adoptată de România, poziţie acceptată şi de către monarhie şi care exprima situaţia deosebită în care se găsea ţara, efortul său de a desăvîrşi statul naţional unitar.

Prăbuşirea ţarismului rus, înfrîngerile militare suferite de Puterile Centrale, lupta de eliberare socială şi naţională au creat condiţiile necesare destrămării imperiului habsburgic, proces al cărui început se situează cu mult înainte de război.

În aceste împrejurări a avut loc desăvîrşirea procesului istoric de formare a statului naţional român unitar, înfăptuire firească **„a năzuinţei seculare, a visului pentru care au luptat şi s-au jertfit nenumărate generaţii de înaintaşi, împlinirea unei necesităţi obiective a însăşi dezvoltării istorice“** — cum se subliniază în Programul P.C.R..

Apreciind importanţa Marii Uniri din 1918 ca o necesitate legică a societăţii româneşti, socialiştii şi-au exprimat convingerea că după unire vor fi posibile transformări profunde, de structură, între care şi schimbarea formei de stat. În acest sens, conducerea Partidului Socialist, împreună cu Comisia Generală a Sindicatelor, a dat publicităţii cunoscuta Declaraţie din 13 februarie 1919, în care se afirma încă o dată crezul politic faţă de unire. **„Ca socialişti români internaţionalişti** — se spunea în acest document — **salutăm cu bucurie**

dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum și respectăm legămintele de unire hotărîte". Declarația se încheia cu exprimarea încrederii socialiștilor că : **„România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine"**, care, desigur, includea și afirmarea idealului republican.

Preluînd și dezvoltînd tradițiile luptei republicane ale mișcării muncitorești și democratice din România, Partidul Comunist Român a îmbogățit această luptă cu noi sensuri. În noile condiții, lupta antimonarhică și republicană s-a integrat, într-un mod mai cuprinzător, în lupta generală a proletariatului, a tuturor oamenilor muncii, împotriva regimului burghez.

Un moment în care Partidul Comunist Român și-a afirmat cu multă responsabilitate și hotărîre poziția republicană a fost criza dinastică din anii 1926—1930. În acele împrejurări, comuniștii, care activau în condiții de ilegalitate, au urmărit cu atenție desfășurarea evenimentelor, avertizînd opinia publică asupra pericolului pe care-l reprezenta, pentru democrație, revenirea în țară a lui Carol. Astfel, într-un articol intitulat semnificativ „Carlism sau republică", apărut în revista teoretică „Lupta de clasă", se arată că : **„Proletariatul nu poate în genere lua, înăuntrul unui stat monarhic, o atitudine de indiferență față de problema : „monarhie sau republică" și aceasta cu atît mai mult în România, unde regele a devenit instrumentul burgheziei financiare în forme tot mai deschis despotice și absolutiste".** Criza prin care trecea monarhia, se arată în articolul amintit, **„ridică pe planul actualității problema republicii".**

Temeiurile comuniștilor privind o restaurație s-au adeverit. Încoronat rege, în iunie 1930, Carol al II-lea a început să acționeze în scopul înlăturării regimului constituțional și pentru instaurarea unei dictaturi personale. El își va atinge scopul în februarie 1938, cînd, profitînd de deruta din cadrul vieții politice, va prelua puterea, instaurînd dictatura sa personală.

Este deosebit de interesantă și semnificativă poziția comuniștilor în aceste împrejurări. Apreciind dictatura regală ca un regim antipopular, și făcînd o amplă analiză a stărilor de lucruri din țară după instaurarea dictaturii personale a lui Carol al II-lea, P.C.R. avertiza, totodată, masele asupra greșelii ce s-ar comite dacă s-ar confunda acest regim cu fascismul. **„Dușmanul principal** — scria „Scînteia" — **este și rămîne Garda de fier. Împotriva Gărzii de fier — acestei agenturi teroriste de spionaj hitlerist — trebuie în primul rînd îndreptat focul principal".**

Politica internă a dictaturii regale, îndeosebi acceptarea Dictatului de la Viena impus de Hitler și Mussolini, precum și acțiunile hotărîte ale maselor largi populare împotriva acestui dictat au determinat ascuțirea crizei politice a cercurilor guvernamentale. În acest context, la 6 septembrie 1940 s-a instaurat dictatura militaro-fascistă care a afectat grav interesele fundamentale ale poporului nostru. Suferințele îndurate de poporul român de pe urma terorii și a situației economice grele, stare agravată și de aservirea țării de către Germania hitleristă, s-au amplificat o dată cu intrarea României în războiul hitlerist.

În complexul de împrejurări din anii dictaturii militare, P.C.R. a urmărit cu atenție sporită evoluția cercurilor palatului care, preocupate de salvarea instituției monarhice și dorind ca aceasta să nu împărtășească aceeași soartă cu regimul antonescian, căutau o ieșire din situația dată.

Bizuindu-se pe consolidarea forțelor clasei muncitoare și concentrarea în jurul ei a altor forțe patriotice, P.C.R. a încurajat și stimulat tendințele acelor forțe din anturajul palatului care aveau o orientare mai realistă, întărindu-le convingerea în necesitatea unei acțiuni conjugate. Crearea coaliției largi de forțe, de la comuniști pînă la cercurile palatului, pe baza unor obiective acceptabile pentru toate grupările antihitleriste, a constituit factorul hotărîtor în lupta pentru doborîrea dictaturii antonesciene și alăturarea României la coaliția antihitleristă.

Opera a tuturor forțelor naționale — revoluționare, democratice și patriotice — actul glorios din August 1944 a marcat o cotitură istorică în dezvoltarea României, lupta antifascistă, democratică transformîndu-se rapid într-o mișcare socială de o amploare cum nu a mai cunoscut istoria țării și care a deschis calea celor mai profunde schimbări revoluționare, înfăptuirea idealurilor de libertate și dreptate socială și națională ale poporului român.

Procesul revoluționar care a condus la instaurarea guvernului democrat-revoluționar condus de dr. Petru Groza, victoria forțelor democratice în alegerile parlamentare din 1946, înlăturarea din guvern a burgheziei liberale, schimbarea hotărîtă a raportului de forțe în favoarea clasei muncitoare și a aliaților ei, precum și o situație internațională prielnică au permis înlăturarea monarhiei de pe scena istoriei la 30 Decembrie 1947 și proclamarea Republicii.

După opt decenii, cîte trecuseră de la instaurarea monarhiei de Hohenzollern, poporul român desființa pentru totdeauna această instituție potrivnică năzuințelor de progres social-economic și politic. **„Monarhia** — se arăta în Proclamația guvernului — **constituie o piedică în calea dezvoltării țării spre un regim de democrație populară, care să asigure celor ce muncesc bunăstarea materială și culturală, să asigure independența și suveranitatea statului român. Prin înlăturarea monarhiei se des-**

chid democrației noastre populare căi noi de măreție înfăptuiri".

Proclamația, semnată de toți membrii guvernului, cuprindea un înflăcărat îndemn adresat muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, ostașilor, subofițerilor și ofițerilor, cetățenilor : **„Să înălțăm noua formă de viață a statului nostru Republica Populară Română, patria tuturor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea de la orașe și sate".**

Schimbarea calitativă produsă în conținutul puterii în urma proclamării Republicii a deschis o nouă perioadă de dezvoltare a României, de transformări radicale în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și spirituale — perioada înfăptuirii sarcinilor revoluției și construcției socialiste.

În procesul unic, neîntrerupt al revoluției s-a afirmat și s-a întărit continuu rolul conducător al Partidului Comunist Român, au sporit sarcinile ce revin statului socialist.

Acordînd democrației muncitorești-revoluționare supremul sens de asumare a răspunderii pentru dirijarea destinelor societății noastre, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra necesității de a întări continuu și a valorifica tot mai amplu și mai eficient cadrul democratic creat, de a da noi dimensiuni organismelor create, prin asigurarea unei funcționalități optime și prin participarea competentă și responsabilă a oamenilor muncii la activitatea acestor organisme. Din această perspectivă, dezvoltarea democrației socialiste, care presupune participarea maselor populare la conducere, întărirea legalității și apărarea ordinii de drept, garantarea exercitării libere și nestingherite de către fiecare cetățean a drepturilor sale legitime, apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului reprezintă orientări fundamentale ale activității statului nostru, ce-i conturează din plin noua esență de stat al democrației muncitorești-revoluționare.

În anii care au trecut de la instaurarea Republicii, din perspectiva obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. ni se dezvăluie cu și mai multă putere multiplele semnificații ale acestui eveniment. Transformările radicale care au avut loc în toate domeniile prefigurează cu deplină claritate și siguranță tabloul luminos al viitorului, crearea societății socialiste multilateral dezvoltate și așezarea temeliilor trainice pentru edificarea comunismului în România.

Prof. univ. dr.
NICOLAE PETREANU

1907 — 1987

COORDONATE ALE ISTORIEI LA FLĂMÎNZI

Pe linia înfăptuirii politicii partidului în domeniul dezvoltării armonioase a orașelor și comunelor patriei se inscrie și măsura, inițiată de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** și adoptată de Comitetul Politic Executiv în ședința din 8 aprilie 1977, ca unele comune unde au avut loc răscoale țărănești în 1907 să fie sprijinite pentru a deveni în scurt timp centre urbane, cu o bogată viață economică și socială. Beneficiază de această măsură comunele **Flămînzi** — județul Botoșani, **Belcești,** județul Iași, **Bîrlad,** județul Argeș, **Plenița,** județul Dolj, **Pătulele,** județul Mehedinți, **Radomirești,** județul Olt, **Piatra și Putineiu,** județul Teleorman.

După cum se vede, lista se deschide cu localitatea unde a început și seria de răscoale prin care, în urmă cu 80 de ani, țărănimea oropsită își cerea dreptul la o viață liberă și demnă : **Flămînzi.** Să intrăm, prin urmare, și să vedem această comună înscrisă în procesul unei dezvoltări la care nici nu puteau visa cei ce s-au jertfit în numele nobilelor ideaiuri.

O „Dacie" galbenă, cu emblema „S.M.A." pe portiere, un șofer, care-i de fapt țăran, cu voce domoală și cu privirea mereu aruncată asupra cîmpurilor din stînga și din dreapta. Ar fi cazul să mai plouă. Porumbul e înalt, e verde intens, dar are nevoie de apă. Prin Bărăgan, mă întreabă el, cum se prezintă ? Ce anume ? Vremea. La fel ca aici : cînd așa, cînd așa. Mde. Are să vină și pe la noi, uite că-i zăpușeală. și se formează nori...

Verde, cum am spus, cît cuprinzi cu ochii, și totuși neliniștea dintotdeauna a țăranului a fost și este în legătură cu ploile. Mai ales aici, în nord, în țara colinelor, unde cuvîntul irigații nu se prea potrivește cu starea locurilor. Cînd vom ține în mînă cartea de față, recoltele vor fi deja strînse și vor conține în ele întreaga această grijă omenească dătătoare de valori. Tare bine este ca, ori de cîte ori avem pe masă felia de pîine, să ne gîndim și la țăranul fără nume care a fă-

Noua față a localității Flămânzi

cut-o și o face cu prețul unei trude și al unei credințe devenite pentru el destin istoric — mai întunecat, mai crunt ori mai luminos — după cum rînduielile timpurilor au voit. Căci iată-ne în localitatea Flămînzi. Am trecut de multe ori pe aici, și întotdeauna cu o sfială ascunsă. Cîtă disperare aveau în ei și cît curaj le-a trebuit celor de acum 80 de ani, ca să pună mîna pe furci și pe topoare și să se ridice cu pîrjol împotriva unei stăpîniri inumane !? Cîtă furie dreaptă a adunat în acei oameni blajini privirea fără de speranță a copilului osîndit la foame ? ! Timpul vine și trece, se face istorie încărcată de fapte. Cum arătau atunci casele ? Cum erau acoperișurile ? Gardurile sărmane, cînd nu erau puse pe foc, în asprimile iernii, cum se năruiau ? Există fotografii, putem vedea și vedem. Există documente zguduitoare care mențin vie flacăra aducerii aminte, și nu vom putea înțelege întreaga valoare a prezentului dacă nu ne întoarcem mereu la ce a fost.

Chiar așa : ce a fost acum 80 de ani pe locul acestei impunătoare clădiri cu etaj, cu balcoane și cu ferestre largi înspre soare ? Vreo căsuță, cu un petic de sac în locul geamului. Vreun geamăt care nici măcar nu se auzea pe sine. Vreo pîlpîire palidă a luminii unor ochi deschiși ca să vadă numai nefericirile vieții. Și în locul imensei săli unde evoluează astăzi celebrul, de acum, „Dans al generațiilor", condus de veteranul moș Crețu, în locul acesta ce a fost ? Vreo beznă în care se săvîrșea trista, umila, nevinovata și martira existență a fă-

cătorului de pîine de atunci. Da, are 87 de ani moș Crețu, și totuși face să vuiască sub el pardoseala scenei de dans, duminica, duminicile acestea despre care nu-ți imaginezi cum de se pot încărca de atîta nedefinită frumusețe. Înseamnă că atunci avea 7 ani. Își amintește ? Nu chiar de tot vag : o larmă, întîi, strigăte, un vălmășag înspăimîntător, pe urmă focuri, pe urmă focul mare, sus, la conac, roșu, pînă la cer, ca sîngele, chiar sînge și izbituri năpraznice de arme, și trupuri prăbușite în bălți tot de sînge țîșnit din carne, din gurile de mame care blestemau...

Iese soarele dintr-un pîlc de nori. Sîntem, toți patru, în fața sediului administrativ al comunei : primarul Vasile Trociu, vicele Mircea Găitan, secretarul Eugen Cricleviț și subsemnatul. Tineri, ei, toți. Chiar foarte tineri. Mă gîndesc că este bine ca Flămînzii, localitate în plină renaștere, să aibă la conducere niște oameni tineri, doritori să-și afirme elanul, priceperea și devotamentul. Cu cîteva zile în urmă, la București, într-o sală a Pavilionului din Piața Scînteii, o întîlnisem pe Eugenia Baraboi, primăriță pînă în '85 la Flămînzi, acum președinte al consiliului unic agroindustrial. Urma să ia cuvîntul la tribuna celui de al

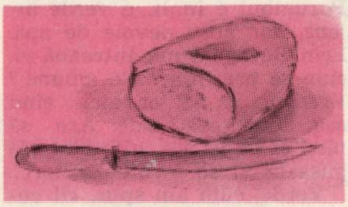

III-lea Congres al țărănimii. Emoții ? Și da, și nu. Țăranul a spus întotdeauna răspicat ce a avut de spus. Și a făcut întotdeauna temeinic ce a avut de făcut. „Treceți, vă rog, prin comuna Flămînzi, și vedeți pe ce temelii de nezdruncinat se înalță această localitate în care elementul de tradiție, parfumul de marcă al ținutului se îmbină armonios cu arhitectura modernă, cu nota urbanistică, cu gradul de înaltă calitate și largă utilitate a dotărilor".

Pe ce se bazează toate acestea ? Primarul Trociu : „Nu poți face nici un pas înainte dacă nu dispui de forță economică, în primul rînd". Eugenia Baraboi : „Aniversăm opt decenii de la izbucnirea răscoalei, și e bine să nu uităm niciodată jertfele cu care cei dinaintea noastră au plătit îndrăzneala de a-și cere dreptul la o viață liberă și demnă. Numai că aceste idealuri s-au împlinit mult mai tîrziu, după Eliberare și după cooperativizare, și mult mai profund după Congresul al IX-lea al partidului, care a deschis țării și țărănimii perspective de afirmare nebănuite". Primarul Trociu : „Spunem că pămînturile sînt aceleași, și că oamenii, într-un fel, sînt și ei aceiași, în sensul continuității, al statorniciei, însă este știut că noile realități și noua dezvoltare au produs prefaceri adînci, de structură, în tot ce a fost..."

Ce înseamnă aceste prefaceri ? Poftiți, cum am mai zis, și-o să vedeți. În scurtul timp care s-a scurs de la dobîndirea libertății, a dreptății și demnității omenești, comu-

na Flămînzi a cunoscut o dezvoltare nevisată, desigur, în urmă cu 80 de ani, cînd cauza pieirii atîtor nevinovați era doar bucata de mămăligă ce li se smulgea de la gură. Economia de astăzi a localității, consolidată prin munca acestor oameni harnici și cinstiți, dar și prin marele sprijin pe care statul îl acordă întregii edificări a României, o situează printre comunele de frunte ale patriei, cu statut de viitor oraș agroindustrial. Două puternice cooperative agricole unesc pămîntul încărcat de atîtea jertfe, scormonit atunci de un amărît de plug și introdus acum, prin cuceririle științei și ale tehnicii, în procesul unei agriculturi moderne, intensive, eficiente. Pentru specializarea producției, pentru utilizarea cu maximă chibzuință a resurselor, s-au înființat și două asociații economice intercooperatiste, una de vaci cu lapte, alta pentru îngrășarea mieilor, în care se aplică normele moderne ale exploatării zootehnice. Merită reținut că, alături de cooperatori și de mecanizatorii celor două secții, lucrează aici 19 specialiști agricoli, pentru că producțiile de 20 tone de porumb-știuleți și 8 tone de grîu la hectar, pe suprafețele de culturi intensive, cer nu numai efort, ci și, firește, știință.

Încă niște cifre. Populația comunei numără peste 14 000 de locuitori, din care 2 400 sînt elevi, iar 550 preșcolari. Lăsăm la o parte și vîrstnicii, care-și merită întreaga cinstire pentru atîta trudă, și tot rămîne o mare forță de muncă activă. Drept urmare, în ideea tocmai a dezvoltării puterii economice a localității, s-a construit, în 1982, Filatura de bumbac, unde lucrează 1 012 muncitori (a vrut secretarul consiliului popular, juristul Cricleviț, să dăm cifra exactă), în majoritate tinere femei. Filatura produce fire de bumbac pentru Întreprinderea textilă „Moldova", din Botoșani. Valoarea producției industriale ? 180 milioane lei, anual. Într-o comună. În fostul sat oropsit, cuprins, atunci, de crunta deznădejde care n-a mai putut fi răbdată !

Mai departe. Se conturează Întreprinderea de morărit și panificație, unde funcționează deocamdată instalația care macină 25 tone de grîu și 25 tone de porumb în 24 de ore. Să adăugăm și producția industriei mici, de 4,8 milioane lei anual la cooperativele agricole, 5,7 milioane la cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor (tricotajele și rochiile cu marca „Flămînzi" se întîlnesc în toată țara) și 1,8 milioane la consiliul popular, și vedem în ce mod sînt utilizate marile resurse cînd scopul este dezvoltarea și înflorirea localității, ridicarea continuă a nivelului de viață al oamenilor săi. Trecătorul e bine să știe că noul ansamblu de locuințe din centrul civic numără 345 apartamente cu 2 și 3 niveluri, dotate cu utilitățile cuvenite, că noul oficiu telefonic automat asigură legătura cu țara prin prefixul 985. Există, acum, aici, la Flămînzi, un spital cu 200 de locuri, maternitate, două dispensare (unități în care activează 63 de medici și cadre cu studii medii, între care și un specialist în acupunctură, dr. Căliman), 8 școli cu 170 cadre didactice, 13 grădinițe, un cămin cultural și un cinematograf cu 400 locuri. Și cu asta ne întoarcem la veteranul moș Crețu, ca să reținem că formația „Dansul generațiilor", pe care o conduce, este laureată a tuturor edițiilor Festivalului național „Cîntarea României", și că taraful căminului cultural sau orchestra Școlii generale nr. 2, care a evoluat și peste hotare, nu fac decît să continue străvechea tradiție morală a țăranului român care, apărîndu-și, la nevoie, prin jertfă, demnitatea de om, știe să-și exprime prin artă virtuțile de om...

Și să ne oprim pentru a privi încă o dată această puternică și modernă așezare înflorită din propria-i ființă, în acești fertili ani ai noștri.

TITU CONSTANTIN

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

110 ANI DE LA PROCLAMAREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI

REZULTAT AL UNUI ÎNDELUNGAT PROCES ISTORIC

Cucerirea independenței de stat depline a României, la 9 mai 1877, a constituit una dintre paginile glorioase ale istoriei poporului român. Rezultat al unui îndelungat proces istoric, consecință firească a întregii dezvoltări a societății românești, dobîndirea independenței naționale a reprezentat, totodată, încununarea unor îndelungate și înverșunate lupte ale poporului român pentru apărarea entității naționale, a integrității patriei, a dreptului său sacru de a trăi liber.

Guvernul român, înțelegînd că independența de stat putea fi dobîndită doar pe calea armelor, s-a orientat spre o alianță cu Rusia. Astfel, la 4 aprilie 1876 a fost încheiată la București convenția româno-rusă, prin care guvernul român îngăduia armatelor ruse să treacă prin România, cu plata tuturor serviciilor și materialelor de care vor avea nevoie. Guvernul rus se obliga să mențină și să respecte **„drepturile politice ale statului român, astfel cum rezultă din legile interioare și tratatele existente, precum și a menține și a apăra integritatea actuală a României".** Deși nu prevedea și o cooperare militară a trupelor românești, convenția deschidea totuși calea pentru participarea României la războiul împotriva Por-

ţii Otomane spre a-şi cuceri independenţa.

La jumătatea lunii aprilie 1877, corpurile legiuitoare — Camera şi Senatul — au fost convocate în sesiune extraordinară pentru a aproba convenţia cu Rusia şi unele măsuri financiare ale guvernului cerute de necesităţile războiului. Vestea încheierii convenţiei româno-ruse şi intrarea trupelor ruse în ţară au provocat o vie reacţie la Constantinopol, guvernul otoman declanşînd un şir de represalii împotriva României. Poarta Otomană a început să atace ţărmul stîng al Dunării. Vasele de război turceşti au bombardat la 21 aprilie 1877 oraşul Brăila, unde ajunseseră trupele ruse, iar la 26 aprilie oraşele Calafat, Oltenița şi comuna Bechet. În aceeaşi zi, artileria română a răspuns la Calafat bombardamentului turcesc, trăgînd asupra Vidinului. Se ajunsese, aşadar, în fapt, la starea de război cu Imperiul Otoman. La 29 aprilie 1877 a fost declarată starea de război între România şi Turcia. La 9 mai 1877, dînd expresie aspiraţiilor seculare ale întregului popor, parlamentul român a proclamat independenţa deplină de stat a României. În acea memorabilă zi, Mihail Kogălniceanu, ministrul de externe, a declarat : **„sîntem independenţi, sîntem naţiune de sine stătătoare... Aşadar, d-lor deputaţi, nu am cea mai mică îndoială şi frică de a declara în faţa reprezentanţei naţionale că noi sîntem o naţiune liberă şi independentă“.** În încheierea şedinţei solemne, Adunarea Deputaţilor a votat moţiunea prin care **„ia act de rezbelul între România şi Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta şi independenţa absolută a României au primit consacrarea lor oficială“.** O moţiune similară a votat şi Senatul.

Proclamarea independenţei s-a făcut — aşa cum atestă mărturiile vremii — **„în cea mai mare înfrăţire... deputaţii fraternizau cu tribunele“.** Mulţimea, care asistase în curtea şi pe dealul Mitropoliei, se revărsa spre centrul

Ostaşii români pătrund în reduta Griviţa — 30 august 1877 (stampă)

Capitalei. Imediat studenţii, împreună cu negustorii şi muncitorii bucureşteni, arborează drapele şi manifestează cu torţe pe străzile Capitalei cîntînd „Deşteaptă-te române“. Referindu-se la importanţa istorică a proclamării independenţei naţionale depline a României, ziarul „Telegraful“ arăta că acest eveniment a fost „dorit de secole“ şi el „va fi înscris cu litere de aur în analele române. Ideea pentru care au luptat atîţia domni patrioţi şi atîtea generaţii... s-a împlinit“. În adevăr, proclamarea independenţei de stat absolute a ţării a fost determinată de năzuinţa de veacuri a poporului român spre o viaţă de sine stătătoare. Votul corpurilor legiuitoare n-a făcut decît să sancţioneze, din punct de vedere al normelor constituţionale, acest drept legitim al poporului nostru.

În timpul războiului de neatîrnare — ca de altfel şi în anii unirii Principatelor — s-a afirmat încă o dată cu putere unitatea tuturor românilor, în pofida frontierelor impuse de vitregia vremurilor. Proclamarea independenţei şi războiul din 1877 au oferit un nou prilej poporului român de pe ambele versante ale Carpaţilor pentru a-şi reliefa conştiinţa unităţii naţionale, solidaritatea şi aspiraţiile comune.

Unitatea românilor din toate teritoriile s-a exprimat în campaniile duse de presă spre a demonstra Europei necesitatea şi legitimitatea independenţei naţionale, în încurajarea armatei, în acţiunea de colectare a fondurilor şi a ofrandelor pentru trebuinţele ostaşilor de pe front, în înrolarea de voluntari în rîndul armatei române etc. În toate acestea, poporul român vedea conturată posibilitatea viitoarei desăvîrşiri a unităţii statale. Românii aflaţi încă sub ocupaţie străină, considerînd că lupta pentru înlăturarea suzeranităţii otomane este o cauză naţională, scumpă întregului popor român, s-au solidarizat cu grijile şi bucuriile fraţilor lor de peste Carpaţi şi au contribuit la susţinerea campaniei militare din 1877, la alinarea suferinţelor ostaşilor răniţi. În acest sens, „Gazeta Transilvaniei“, care apărea la Braşov, sub redacţia lui Iacob Mureşanu, scria la 2 iunie 1877 : **„Cauza ostaşului român e o cauză generală română, victoria lui e a întregii naţiuni, fie aceea risipită în oricare parte a lumii“.**

Independenţa absolută a României, proclamată la 9 mai 1877, trebuia consfinţită şi apărată pe cîmpul de luptă

spre a putea fi impusă turcilor de o armată bine pregătită și instruită.

Prima mare bătălie, la care a participat și armata română, a avut loc la 30 august 1877. În cadrul acestui atac general — cunoscut în istorie sub numele de „a treia bătălie de la Plevna" — armatei române i-a revenit sarcina de a cuceri mai întîi reduta Griviței care, prin poziția sa strategică, era considerată drept cheia Plevnei. După o intensă pregătire de artilerie, batalioanele românești, sprijinite și de cîteva unități rusești, au dat patru atacuri succesive împotriva fortificațiilor turcești, izbutind în cele din urmă să cucerească, cu grele pierderi, puternica redută Griviței 1. În focul luptei, soldatul Grigore Ioan a capturat un steag turcesc, iar camarazii săi au luat trei tunuri.

La 6 septembrie și 7 octombrie 1877 au avut loc noi asalturi sîngeroase pentru cucerirea celei de a doua redute de la Griviței, urmate de alte lupte pentru ocuparea Rahovei și încercuirea Plevnei. În toate acțiunile întreprinse, ostașii români — cot la cot cu soldații ruși — conștienți că luptă pentru o cauză dreaptă au acționat cu hotărîre și spirit de sacrificiu făcînd dovada unui eroism legendar.

Colaborarea militară româno-rusă și vitejia celor două armate au constituit factorii hotărîtori în obținerea victoriei de la Plevna, unde trupele lui Osman Pașa — cel mai vestit general turc al vremii — la adăpostul unor fortificații considerate inexpugnabile, rezistaseră cu îndîrjire timp de aproape cinci luni de zile.

La 28 noiembrie 1877, Osman Pașa, împreună cu întreaga sa armată de aproape 50 000 de oameni, terminînd proviziile și munițiile din Plevna, a încercat să străpungă blocada româno-rusă pentru a se retrage spre Sofia. În dimineața acelei zile, în timp ce primul eșalon turcesc încerca, cu disperare, să-și croiască drum printre grenadierii ruși, trupele românești au început înaintarea din flanc, ocupînd Griviței 2 și redutele de la Opanez, după care au intrat în Plevna, obligînd ariergarda turcească să se predea. Aceste acțiuni, simultane cu respingerea primului eșalon de către trupele ruse, au produs o mare derută și dezorganizare în rîndul armatei otomane, obligînd-o să depună armele. Văzînd că orice rezistență este zadarnică, Osman Pașa s-a predat colonelului Cerchez, comandantul diviziei a 2-a române.

Lupte eroice a purtat armata română la Vidin și Belogragic, repurtînd o mare victorie asupra trupelor otomane la Smîrdan.

Războiul de independență, prin întreaga sa desfășurare, a fost un război al întregului popor. Alături de ostași, populația — țărani, muncitori, intelectuali, studenți, elevi — a contribuit la susținerea frontului prin subscripții pentru cumpărarea de arme, rechiziții, transporturi și cartiruiri militare și prin numeroase ofrande în bani, îmbrăcăminte și alimente necesare armatei pe front.

Tratatul de pace încheiat în iunie-iulie 1878 la Berlin a recunoscut independența României.

Cucerirea independenței a marcat intrarea României într-o nouă etapă a dezvoltării sale, în care un rol hotărîtor avea să-l joace clasa muncitoare și partidul său revoluționar făurit în 1893.

Participarea României la războiul din 1877—1878, prin care și-a cucerit — prin forțe și jertfe proprii — independența deplină, are o adîncă semnificație în dezvoltarea conștiinței de sine a poporului. Independența cucerită în 1877 va fi bunul cel mai de preț pentru care poporul român a depus numeroase strădanie, pentru apărarea căreia — sub conducerea Partidului Comunist Român — construiește cu abnegație societatea socialistă multilateral dezvoltată pe pămîntul României.

Conf. univ. dr.
ION ARDELEANU

550 de ani de la izbucnirea marii răscoale țărănești de la Bobîlna

DIN ȘIRUL UNOR LUPTE NECURMATE

Țărănimea a avut un rol cu totul deosebit în istoria României, participînd la creații istorice de mare amplitudine. A reprezentat forța direct productivă de bunuri materiale și clasa socială de progres care a întrecut prin număr și contribuție celelalte categorii sociale din trecut. A fost apărătoarea drepturilor sociale ale celor ce muncesc și principala apărătoare a frunta-riilor noastre statale. De numele ei se leagă mari lupte și jertfe din trecut, prin care își justifică pe deplin rolul deosebit avut în progresul social general.

Apreciind însemnătatea luptei duse de țărănimea română în trecut, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** arăta : **„Din cele mai vechi timpuri, lupta țărănimii pentru pămînt și o viață mai bună s-a împletit**

strîns cu lupta întregului popor pentru înlăturarea relațiilor de exploatare și asuprire, pentru dezvoltarea societății românești pe calea progresului social. S-au înscris ca pagini nepieritoare în letopisețul trecutului nostru revoluționar răscoalele țărănești de la Bobîlna din 1437, cele conduse de Gheorghe Doja în 1514, de Horea, Cloșca și Crișan în 1784, marea răscoală de la 1907 și atîtea alte bătălii purtate de țărănime pentru o viață mai bună, împotriva claselor exploatatoare, pentru schimbarea rînduielilor anacronice din țările românești".

În decursul îndelungatei sale istorii, țărănimea română a

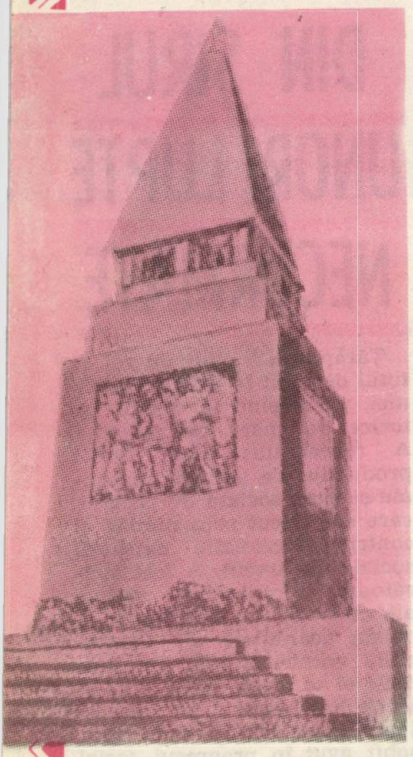

Monumentul de la Bobîlna eternizează memoria răsculaților

dus o luptă continuă împotriva exploatării de clasă. În cursul evului mediu, ea s-a ridicat împotriva feudalilor, nobili sau boieri, iar în epoca modernă împotriva moșierimii și arendașilor. Lupta ei a cunoscut mai întîi forme inferioare, ca refuzul plății obligațiilor impuse de asupritorul de clasă, încălcarea monopolurilor nobiliar-boierești, fuga de pe moșie, răzbunarea locală asupra bunurilor și chiar persoanei exploatatorului. Frămîntările din satele aservite, revoltele locale prefațează în secolele XIII—XIV marile ridicări sociale, răscoalele și războaiele țărănești.

Asemenea răscoale și războaie țărănești de amploare au izbucnit pe măsura agravării situației țărănimii aservite ca urmare a creșterii obligațiilor în natură, muncă și bani, a intensificării abuzurilor marilor feudali. Ridicarea la luptă, împotrivirea și acțiunile violente, deschise, constituie dovezi ale stării de disperare în care a ajuns țărănimea iobagă, decizia ei de a lupta împotriva regimului feudal, deși nu își propunea înlocuirea acestuia.

Astfel, în părțile de nord-vest ale teritoriului intracarpatic al spațiului românesc a izbucnit, în primăvara anului 1437, o mare răscoală țărănească, denumită răscoala de la Bobîlna, de la declanșarea căreia se împlinesc 550 de ani. Ea a constituit, totodată, cea dintîi răscoală din estul și sud-estul Europei și a rezultat din gravitatea raporturilor feudale existente pe atunci.

Izbucnirea și desfășurarea ei au urmat calea clasică a răscoalelor țărănești din acel răstimp istoric. În sistemul de obligații către stăpînul feudal, regalitate și biserică au intervenit unele elemente noi, ca solicitarea în moneda nouă a unora dintre aceste obligații, pe fondul prădăciunilor și acțiunilor de jaf ale otomanilor. Drept urmare, în primăvara anului 1437 țăranii iobagi români și unguri din părțile Clujului și Dejului s-au răsculat adunîndu-se pe dealul de lîngă satul Bobîlna, dintre Dej și Cluj. Aici s-au fortificat după modelul uzitat în epocă, înconjurînd platoul de pe înălțimea menționată cu un lanț de care și căruțe, în interiorul căruia s-au organizat.

Tabăra țărănească de la Bobîlna a constituit, în cursul lunilor mai-iunie 1437, un punct de atracție pentru asupriții din părțile Someșurilor. Din tot mai multe sate iobagii se îndreptau spre acest loc, de unde sperau să le vină îndreptarea situației lor.

Nobilimea a fost luată prin surprindere de ridicarea la luptă a supușilor ei, de acțiunile violente ale țăranilor, de atacurile pe care răsculații le săvîrșeau în drum spre fortăreața de pe Dealul Bobîlna — simbol al forței proprii, al speranței și curajului.

În fața mersului ascendent al răscoalei, în condițiile în care vedeau nelucrate pămînturile pe care le stăpîneau, nobilii și-au constituit propria tabără. Țărănimea a ieșit învingătoare în prima ciocnire cu oastea voievodală, obligînd pe marii feudali să se așeze la masa tratativelor, să asculte și să primească condițiile reprezentanților țărănimii victorioase. Înțelegerea dintre țăranii iobagi și nobili încheiată sub Dealul Bobîlnei în iulie 1437 urmărea, în concepția țărănimii răsculate, să statornicească, prin ușurare, raporturile dintre țăranii iobagi și nobili, să stăvilească abuzurile, reprezentanții țărănimii invocînd situația mai veche, de dinaintea noii ofensive feudale, declanșată la mijlocul secolului al XIV-lea.

Reorganizată în cursul verii și toamnei anului 1437, oastea feudală înfruntă din nou pe răsculați, în octombrie același an survenind lupta de la Apatiu, înspre Bistrița, luptă nedecisă. O nouă „înțelegere" între cele două tabere se încheie, ea fiind adeverită la conventul mănăstirii din Cluj-Mănăștur, în fondurile căruia s-au păstrat de fapt textele. Avînd nuanțe mai moderate, noua înțelegere urmărea, de asemenea, reglementarea, prin acte bilaterale, a raporturilor dintre părți.

Răscoala țărănească intră într-o nouă fază la sfîrșitul toamnei acelui an și în iarna

1437—1438. Sînt ocupate acum de către iobagii răsculați orașele de pe Someș și Arieș (Clujul în primul rînd, Dejul, Turda), la mișcarea ce continua să ia amploare participînd și păturile sărace din orașe. La Cluj, în interiorul zidurilor orașului, se instaurează o conducere populară, experimentîndu-se astfel forme politico-instituționale democratice. Dar, printr-un efort sporit și generalizat al voievodului Transilvaniei și regalității, al întregii nobilimi, țărănimea răsculată a fost înfrîntă, urmînd represaliii pline de cruzime.

Răscoala de la Bobîlna a probat forța țărănimii ridicate la luptă, potențialul ei revoluționar. Cele două victorii obținute de țărănime în bătăliile date cu asupritorii ei la Bobîlna și Apatiu, înstăpînirea asupra Clujului și altor orașe din apropiere în toamna și iarna anului 1437—1438 au constituit reușite ale masei țărănești organizate, căreia i s-au alăturat plebeimea de la orașe, lucrătorii de la mine și ocne de sare, alte categorii sociale nemulțumite de abuzurile marii nobilimi. Răscoala a reprezentat, astfel, un moment semnificativ al luptei maselor populare împotriva exploatării și asupririi.

Conf. univ. dr.
NICOLAE EDROIU

1900 de ani de la urcarea pe tron a „regelui erou" DECEBAL

UNITATEA ȘI CONTINUITATEA — CARACTERISTICI FUNDAMENTALE ALE ISTORIEI POPORULUI ROMÂN

Portretul lui Decebal sculptat pe Columna Traiană

Din cele mai vechi timpuri, poporul român s-a dezvoltat intr-o continuă confruntare cu piedici și greutăți de tot felul, cu nenumărate adversități și vicisitudini istorice. Valurile populațiilor migratoare, abătute secole intregi peste patria noastră, poziția de răscruce la interferența intereselor rivale ale celor mai mari imperii din Europa, — otoman, habsburgic și țarist —, războaiele pustiitoare duse pe teritoriul țărilor române, distrugerile sau înstrăinarea a nenumărate valori materiale și spirituale, toate acestea, la care s-a adăugat, uneori, divizarea țărilor române între marile imperii ale timpului, au frînat considerabil progresul social-economic al poporului român. Dar, in pofida acestor grele furtuni

ale istoriei, cu o mină pe plug şi cu alta pe sabie, el şi-a păstrat fiinţa etnică şi de stat, hotărîrea de a fi unit, liber şi pe deplin stăpîn în propria ţară.

Năzuinţa refacerii statului unitar, eliberat deplin şi definitiv de dominaţia opresiunii străine, în care românii, strînşi laolaltă, să-şi afirme individualitatea în cadrul umanităţii, s-a făcut remarcată în repetate rînduri în cursul Evului Mediu în gîndirea politică şi culturală, în planuri militare şi diplomatice ale înaintaşilor noştri, devenind, în epoca modernă, idealul suprem al întregii naţiuni române, ţelul ei politic fundamental. Pe bună dreptate, marele istoric democrat Nicolae Bălcescu scria în 1850 : „Unitatea naţională fu visarea iubită a voievozilor noştri cei viteji, a tuturor bărbaţilor noştri cei mari care întrupară în sine individualitatea şi cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dinsa ei trăiră, munciră, suferiră şi muriră".

Idealul libertăţii naţionale a înaripat de-a lungul veacurilor mintea, inima şi pana celor mai înaintate personalităţi ale culturii româneşti, dînd substanţă multor scrieri tipărite dincoace sau dincolo de Carpaţi, dincoace sau dincolo de Milcov, alimentînd focul aspiraţiei seculare spre unitate a tuturor românilor, în pofida graniţelor artificiale trasate de marile imperii pe teritoriul unitar al străvechii vetre dacice. Îmbrăţişat de masele largi populare, acest ideal a dobîndit o forţă de nestăvilit, ideea unirii şi neatîrnării regăsindu-se în toate marile acte istorice ale poporului român în epoca modernă, culminînd cu Marea Unire din 1918.

Istoria românilor este istoria unui popor statornic, plămădit unitar în una şi aceeaşi vatră de viaţă, în care şi-a urmat făgaşul propriu de acţiune şi manifestare, de făurire a culturii materiale şi spirituale. „Este vorba — remarca **Nicolae Iorga** — de un popor care prin strămoşii săi îşi are rădăcini de patru ori milenare ; aceasta este mîndria şi aceasta este puterea noastră".

Geţii şi dacii alcătuiau în fapt un popor unic. Singura deosebire dintre geţi şi daci era regională, primii locuind în părţile de ses de la sud şi răsărit de Carpaţi, mai ales pe cele două maluri ale Dunării de Jos, iar ceilalţi fiind prin excelenţă stăpînitorii ţinuturilor de munte din Transilvania. De altfel, chiar şi înaintea epocii lui Burebista, în anumite împrejurări, au existat ample uniuni tribale geto-dace, cum s-a întîmplat aceasta în vremea regelui Dromichete, învingătorul regelui macedonean Lisimach (292 î.e.n.).

În secolul I î.e.n., sub conducerea lui Burebista, apreciat într-un izvor al antichităţii ca „cel dintîi şi cel mai mare dintre toţi regii care au domnit vreodată asupra Traciei", s-a format un puternic stat centralizat şi independent daco-get, care a demonstrat, prin existenţa sa, cu peste 2 050 de ani în urmă, condiţiile prielnice unificării politice a strămoşilor daco-geţi, faptul stînd implicit şi la temeiul ideii-forţă a unităţii poporului român. Statul condus de Burebista (secolul I î.e.n.) îşi exercita influenţa pe un vast teritoriu, mergînd în nord-vest pînă la munţii Slovaciei şi Dunărea Mijlocie, în nord-est pînă dincolo de Tyras, spre sud pînă în Munţii Balcani, iar spre sud-est pînă în vestul Mării Negre, cuprinzînd şi oraşele greceşti de pe ţărmul pontic.

Epoca lui Burebista a pregătit epoca lui Decebal, regele erou al dacilor, care a avut de înfruntat una dintre cele mai mari forţe ale antichităţii — Imperiul Roman.

În vremea regatului lui Decebal (87—106 e.n.), civilizaţia geto-dacă a atins un nivel înalt de dezvoltare. Cultura, arta, meşteşugurile, ştiinţa, religia ş.a. se amplifică şi capătă contururi tot mai precise. Aşezările cunosc o intensă locuire şi extindere. Acum se fortifică marile cetăţi dacice din Munţii Orăştiei, cu importantul centru militar şi religios de la Sarmizegetusa, capitala Daciei. Ptolemeu indica un număr considerabil de oraşe dace : Porolissum, Apulum, Potaissa, Napoca, Drobeta, Dierna, Sucidava, Ziridava, Cumidava, Ramidava şi multe altele.

Înflorirea pe toate planurile a societăţii dacice a permis un larg schimb de valori materiale şi spirituale cu lumile greacă, persană, egipteană, romană, precum şi cu civilizaţii mai îndepărtate, schimb în care, pe măsura epocii, dacii au primit, dar au şi dat din cultura lor materială şi spirituală.

Mare comandant de oşti, diplomat şi om de stat, Decebal iniţiază un vast program de construcţii civile şi militare. Calităţile regelui Decebal de organizator, strateg şi diplomat au contribuit fără îndoială la întărirea statului şi s-au evidenţiat cu prisosinţă în raporturile lui cu Imperiul Roman în timp de pace, cît şi de război.

Ansamblul măsurilor întreprinse de Decebal i-a permis să folosească o gamă largă de acţiuni pentru apărarea poporului şi a pămîntului strămoşesc, antrenînd în ele şi populaţiile vecine statului dac.

La începutul secolului al doilea al erei noastre, marea confruntare dintre lumea dacă şi romană a reînceput cu o forţă şi mai puternică. Terminînd pregătirile, împăratul Traian a pornit războiul, la momentul voit şi prin locul ales de el, cu totul liber de alte complicaţii, fără nici o provocare a lui Decebal, care încă mai respecta clauzele pactului din anul 89. După ce războiul a fost declarat solemn la Roma, în ziua de 25 martie 101, împăratul a plecat spre Dunăre, în Moesia Superior. Ştirile indirecte despre efectivul total al forţelor cu care Traian a început ostilităţile, cît şi numeroasele unităţi militare pe care izvoarele vremii le con-

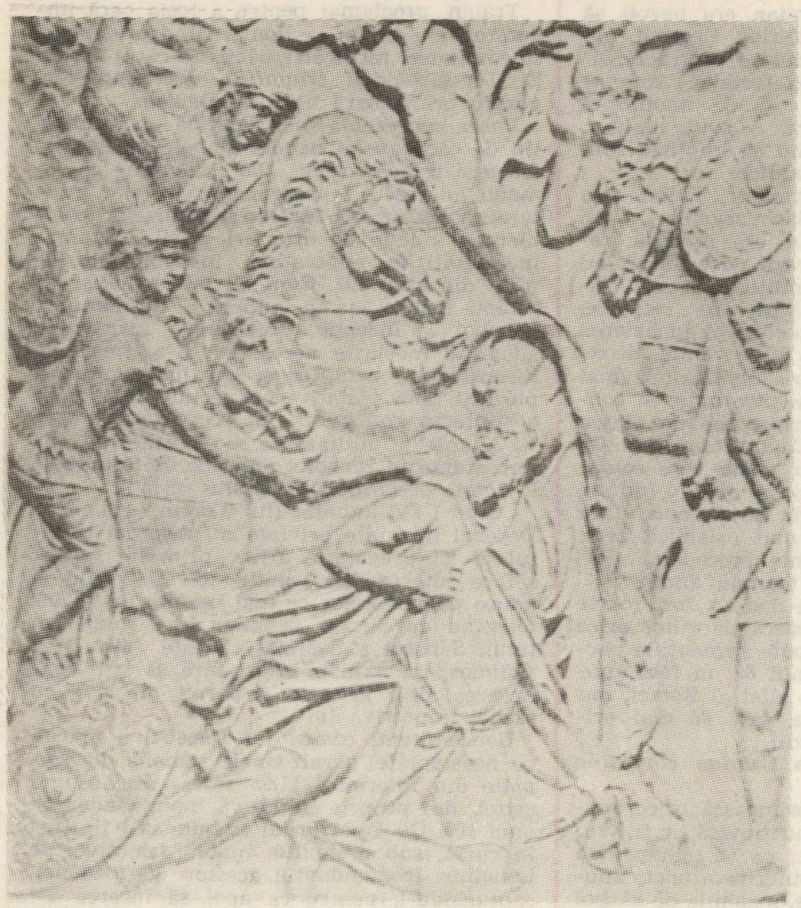

Imagine de pe Columna Traiană : fiind pe punctul de a fi prins de cavaleria romană, Decebal își curmă viața

semnează ca participante la cele două războaie arată un total de peste 100 000 de ostași.

Împăratul a urmărit, indubitabil, un rezultat radical și rapid, ceea ce l-a determinat de la început să-și asigure o superioritate zdrobitoare de forțe și să înainteze, ca și predecesorii săi, pe drumul cel mai scurt, prin Banat și prin valea Bistrei, pe la Tapae. Decebal a făcut, la rîndul lui, intense pregătiri militare și diplomatice. Conștient de inferioritatea numerică și de înzestrare a oastei dace, el a adoptat un plan realist și prudent, care, în esență, preconiza organizarea apărării în zona muntoasă, unde putea exploata la maximum atît avantajele terenului, cît și sistemul puternicelor fortificații construite în răstimpul care trecuse. Totodată, regele dac a depus mari eforturi pentru a închega alianțe militare cu alți adversari ai imperiului.

Dispunînd de o superioritate categorică de forțe, Traian a înaintat de la Dunăre, prin Banat, spre țara Hațegului și spre Sarmizegetusa, ceea ce l-a obligat pe Decebal să pună în aplicare planul de apărare, care prevedea o dispersare a armatelor daco-burosarmate, ce urmau să se deplaseze prin pasurile Carpaților din Moldova ori, coborînd pe valea Siretului, să forțeze trecerea Dunării cît mai departe de Dacia, unde garnizoanele romane rămase de pază erau mult prea slabe pentru a se împotrivi. Urmau apoi să treacă Balcanii pentru a intercepta comunicațiile lui Traian din interiorul imperiului și a prinde armata romană, adînc angajată în munții Daciei, între două fronturi. Trebuia prin orice mijloc să se întîrzie înaintarea împăratului roman în munți și în același timp să se evite o luptă hotărîtoare înainte de întreruperea operațiilor, prin căderea zăpezilor. În această situație, lăsînd în fața lui Decebal (care rămăsese în Sarmizegetusa), numai forțele necesare pentru a menține pozițiile cucerite, împăratul a pornit cu restul armatei spre Drobeta, de unde, o dată cu dezghețul, urma să se îndrepte, cu ajutorul flotei, în fruntea unui prim eșalon de trupe, către noul teatru de operații.

Întrucît împăratul Traian era nevoit să pornească spre Moesia Inferior, Decebal, potrivit planului său, a trecut la contraofensivă, profitînd de reducerea forțelor romane din jurul Sarmizegetusei și de anotimpul încă defavorabil acestora. A avut, desigur, succese importante, reușind să împingă spre țara Hațegului trupele inamice.

În primăvara anului următor, Traian și-a reluat campania asupra Sarmizegetusei. Cum nici o tergiversare nu mai era posibilă, regele dac s-a hotărît să ceară pace, încercînd totuși să obțină unele condiții care să-i asigure libertatea și posibilități de refacere. Traian, la rîndul său, a socotit că încheierea păcii în acel moment era bine venită, deoarece trupele romane erau istovite după mai bine de un an de lupte neîntrerupte, în condiții de teren și climă aspre, pe un teatru de război foarte întins. Ca militar cu multă experiență, el știa că nu poate cere soldaților mai mult decît omenește puteau îndura, mai ales că o nouă iarnă se apropia, fără certitudinea că le va fi mai prielnică decît aceea din greaua campanie precedentă. Pacea a fost încheiată în toamna anului 102. Condițiile impuse regelui dac au fost foarte dure, menite să-i îngrădească pe viitor orice posibilitate de acțiune. Toate stipulațiile pactului cu Domițian din anul 89 au fost anulate. Decebal rămînea un aliat al Romei, dar mai obligat decît înainte, fără să mai primească, în schimb, subsidii.

Iată cum descrie **Dio Cassius** condițiile păcii :

„Decebal era gata să primească orice condiții ce i s-ar fi impus, nu fiindcă ar fi avut de gînd să le respecte, ci ca să mai prindă putere după pierderile suferite atunci, anume : să dea înapoi armele, mașinile de război și pe constructorii acestor mașini, să predea pe dezertori, să distrugă întăriturile și să se retragă din teritoriul cucerit, încă să socotească dușmani sau prieteni ai săi pe cei ai romanilor ; să nu primească nici un fugar, nici să mai ia în slujba lui vreun ostaș din Imperiul roman (căci atrăgea la sine prin momeli pe foarte mulți viteji). De nevoie el a primit aceste condiții".

Drept garanție pentru respectarea condițiilor păcii, o garnizoană romană permanentă fu lăsată în șesul Hațegului, pe locul viitoarei colonii romane Ulpia Traiana Sarmizegetusa, la 40 km depărtare de Sarmizegetusa Regia. Alte garnizoane romane de principală importanță strategică au fost instalate provizoriu în diferite puncte ale Daciei.

Podul de piatră construit din porunca lui Traian peste Dunăre, între Pontes și Drobeta, a reprezentat fără îndoială una dintre marile realizări ale științei și tehnicii antice.

„Traian — scrie Dio Cassius — construi peste Istru un pod de piatră pentru care nu știu cum să-l admir îndeajuns. Minunate sînt și celelalte construcții ale lui Traian, dar acesta este mai presus de toate acelea".

Traian, proclamat pentru a treia oară imperator, s-a întors la Roma, fiind prezent la solemnitatea ratificării păcii de către Senat. El și-a sărbătorit triumful, decretîndu-i-se pentru prima oară titlul de Dacicus.

Pacea reprezenta mai degrabă un armistițiu de care aveau nevoie ambele părți pentru a-și reface forțele. Dar, în vreme ce romanii au trecut la regruparea forțelor militare, reorganizarea bazelor și resurselor, completarea rețelei de drumuri, dacii au rămas încorsetați în stipulațiile insuportabile ale păcii din anul 102. Cum nu putea totuși să aștepte inactiv atacul iminent al dușmanului, Decebal a început pregătirea rezistenței, adoptînd măsurile necesare. S-a trecut la reconstruirea cetăților și s-a luat inițiativa purtării unor tratative cu vecinii, fără încunoștințarea romanilor, în scopul reînchegării alianțelor militare ce se vădiseră atît de importante în războiul anterior. Referindu-se la aceste pregătiri Dio Cassius scria :

„Cînd i s-a anunțat (lui Traian — n.n.) că Decebal în multe privințe nu respectă tratatul ci își pregătește arme, primește fugari, reface întăriturile, trimite soli la vecini și aduce pagube celor ce mai înainte nu se înțelegeau cu ei, iar iazigilor le-a smuls un ținut, Senatul a decretat că este din nou vrăjmaș, iar Traian însuși fără să lase conducerea altor generali a pornit din nou cu război împotriva lui".

Concomitent, oastea lui Decebal a atacat, pe neașteptate, garnizoanele romane de ocupație din interiorul țării sale, dezlănțuind astfel, din proprie inițiativă, noul război, în anul 105. Cu acest prilej trebuie să-l fi atras în cursă, sub pretextul unor tratative, pe Longinus (comandantul acestor garnizoane), capturîndu-l, pentru ca apoi să încerce a-i pune condiții lui Traian, în schimbul eliberării lui, ceea ce însă ofițerul roman a zădărnicit printr-o eroică sinucidere în captivitate.

Rămas singur și izolat în fața puternicului său adversar, fără altă ieșire din disperata sa situație, Decebal a concentrat întregul potențial pentru apărarea capitalei, folosind sistemul de fortificații, refăcut, și punîndu-și speranța în uzura pe care prelungirea rezistenței sale ar fi produs-o forțelor inamice. Dar, întrucît romanii au încercuit Sarmizegetusa, i-au interceptat izvoarele și conductele, iar rezervele de apă din interior s-au terminat, dacii nu au mai putut rezista. Sarmizegetusa Regia a căzut. Soldații romani o pradă, umplîndu-și sacii cu provizii sau alte bunuri, iar împăratul biruitor își adună trupele între zidurile cucerite. Succesul roman nu era însă desăvîrșit. Decebal, care a izbutit să iasă la timp din cetatea cucerită, își concentrează resturile forțelor pe alte înălțimi fortificate și mai încearcă să riposteze. Trupele romane construiesc noi drumuri și întăriturî. Decebal, văzînd pierdută orice posibilitate de rezistență în preajma fostei sale cetăți de scaun, s-a hotărît să părăsească teatrul acțiunilor militare de aici, strecu-

Trecerea armatei romane peste Dunăre în anul 101 e.n. (scenă de pe Columna Traiană).

rîndu-se printre liniile romane, pe poteci ştiute numai de ai săi, cu gîndul de a aprinde noi focare de rezistenţă în alte părţi ale Daciei. Încercuit, regele dac, ştiind ce umilă soartă îl aşteaptă prins de viu — purtat în lanţuri în triumful de la Roma al împăratului, apoi ucis ca un criminal de rînd — în momentul în care a fost somat să se predea, şi-a retezat beregata cu pumnalul.

O inscripţie găsită la Grammeni, lîngă anticul oraş Philippi din Macedonia, precizează cine a fost subofiţerul care l-a somat pe Decebal să se predea. Este vorba de Tiberiu Claudius Maximus, iar inscripţia constituie tocmai epitaful său. Scrisă de el însuşi pe cînd trăia, lespedea funerară are un relief cu o imagine sumară arătîndu-l călare, cu sulițele în mînă, năpustindu-se în galop spre regele dac, spre a-l prinde de viu, tocmai în clipa cînd acesta se sinucide. Textul inscripţiei spune că Tiberiu Claudius Maximus a fost recrutat în unitatea de cavalerie a Legiunii VII Claudia, că a urcat treptat gradele ierarhiei inferioare, a fost decorat şi răsplătit pentru vitejie cu prilejul războaielor dacice ale lui Domiţian şi ale lui Traian, şi mutat ca duplicarius şi explorator (cercetaş) în ala I Pannoniorum, s-a distins în războiul din Dacia, cînd a fost înaintat la gradul de decurion fiindcă „l-a prins pe Decebal şi a dus lui Traian la Ranisstorum (quod cepisset Decebalu (m) et capu(t) cius pertulisset ei Ranisstorum") capul regelui dac.

După ce a mai rămas aproape un an în Dacia pentru a organiza noua provincie, Traian s-a întors la Roma în 107, unde şi-a serbat cu mare fast triumful. Senatul îi acordase, încă din 105, titlul — excepţional şi unic — de „cel mai bun împărat" (Optimus Princeps).

Astfel s-a încheiat etapa decisivă a confruntărilor militare între Imperiul roman şi regatul dac — etapă care a durat, cu intermitenţe, două decenii. Ele au prilejuit o încleştare de forţe epuizantă, din care pînă la urmă a ieşit biruitoare cea mai mare putere a antichităţii, dar după ce gustase nu o dată din paharul înfrîngerilor suferite din partea unui stat mic, iubitor de libertate, ce şi-a apărat cu o tenacitate devenită legendară dreptul la independenţă.

„Apărarea pămîntului Daciei de către poporul său — scria **Vasile Pârvan** — a fost un imn de iubire cum rar le-a fost dat popoarelor să-l adreseze patriei lor în primejdie".

Fără îndoială, durata şi intensitatea războaielor dintre daci şi romani pun şi mai mult în evidenţă puterea economică şi militară a statului dac, organizarea şi structura sa politică, înaltul grad de civilizaţie materială şi spirituală.

În urma celor două războaie crîncene, purtate în anii 101—102 şi 105—106 e.n., şi sub presiunea a 12 legiuni, din care 9 dislocate la frontiera dunăreană încă din timpul lui Domiţian, şi a unui număr aproape egal de trupe auxiliare, puterea dacilor a fost înfrîntă.

După terminarea marii confruntări, o parte a Daciei a fost transformată în provincie romană. Societatea dacă era însă evoluată, încît cultura ei materială şi spirituală nu putea fi anihilată prin suprapunerea celei romane. Prin împletirea însă a civilizaţiei materiale şi spirituale a celor două lumi va lua naştere, aici, în spaţiul carpato-danubiano-pontic, străveche vatră de civilizaţie a Europei, poporul român, care va juca un rol important în această parte a continentului. Aşa cum aprecia tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU**: „După cucerirea Daciei de către romani — care, ca orice cucerire, a avut şi urmări tragice pentru poporul dac — pe baza împletirii strînse a celor două civilizaţii ce au convieţuit vreme îndelungată viaţa economică, socială şi culturală din aceste ţinuturi a cunoscut un nou şi puternic progres".

Conf. univ. dr. MIRCEA MUŞAT

SOLUL – PRINCIPALUL REZERVOR

— De la declanşarea crizei petrolului, din anii '70, s-au amplificat în toată lumea preocupările pentru identificarea şi punerea în valoare a altor resurse de energie. Sînt bine cunoscute variatele încercări, unele încununate de rezultate încurajatoare, privind captarea şi utilizarea energiei radiaţiilor solare, a energiei vîntului, mareelor, curenţilor oceanici etc. În acest cadru de preocupări, pedologii supun atenţiei noastre posibilităţile de utilizare, pe termen lung, a unuia dintre cei mai importanţi purtători de energie : solul. Aşadar, vorbiţi-ne despre valoarea acestui rezervor de energie, aflat la îndemîna noastră.

— S-a calculat că în 4—14 zile, pămîntul primeşte de la soare o cantitate de energie egală cu a tuturor zăcămintelor de combustibili fosili acumulaţi pe planetă. Din energia primită de la soare, plantele agricole folosesc mai puţin de 1 la sută. Totuşi, din această proporţie relativ „modestă", se acumulează sub forma biomasei, în mai puţin de zece ani, o cantitate de energie egală cu cea a tuturor rezervelor mondiale de ţiţei, gaze naturale şi cărbune.

Energia potenţială acumulată în humus se estimează a fi egală sau mai mare decît energia totală acumulată în fitomasa Terrei. Învelişul de sol — care acoperă o parte relativ mică din suprafaţa planetei — acţionează ca un acumulator deosebit de eficient şi distribuitor global al energiei obţinute prin fotosinteză.

Pe baza unor calcule simplificate, efectuate de noi, putem arăta că, în ţara noastră, energia acumulată în sol (în funcţie de conţinutul de humus din primii 50 cm) este de circa 40 de ori mai mare decît energia reprezentată de întreaga producţie anuală de ţiţei, gaze naturale şi cărbune.

Interviu cu dr. ing. CORNELIU RĂUŢĂ, directorul Institutului de cercetări pedologice şi agrochimice

— Ce trăsături caracteristice, de ordin calitativ, îi sînt proprii acestui valoros purtător de energie ?

— Solurile, aşa cum le cunoaştem în prezent, sînt rezultatul unei îndelungate evoluţii. Potrivit datelor din literatura de specialitate, un centimetru de sol se formează în 200—1000 de ani în condiţii naturale de solificare dură (granit, bazalt etc.) şi în circa 40 de ani în condiţii de solificare pe roca parentală afînată, cum este loessul.

În cadrul ecosistemelor terestre, solul este un sistem deschis, a cărui activitate depinde de materialul energetic primit de la covorul vegetal instalat la suprafaţa lui. Solul, împreună cu macro şi microorganismele sale, constituie suport şi mediu de viaţă pentru plantele care convertesc energia solară în energie biochimică şi pentru organismele reducătoare, care descompun substanţele chimice, depuse de plante, în forme mai simple, refolosibile. În sol se acumulează carbon, azot, fosfor, potasiu, calciu, sulf, magneziu şi numeroase microelemente. Ca rezultat al unor procese biogeochimice complexe, în sol are loc şi un proces de eliberare din roci şi de acumulare a unor elemente nutritive, direct sau indirect accesibile plantelor. Elementele nutritive chimice circulă în cadrul acestui ecosistem pe căi ciclice (sol-plantă-animal-sol), fiind reciclate şi refolosite continuu, atîta timp cît omul nu intervine inoportun şi nu produce dezechilibre prin tehnologiile aplicate.

Datorită elementelor nutritive pe care le conţine, solul este sursa primară de alimentare a lumii vii, rezervorul principal de energie al acesteia. Lumea vie, în totalitatea sa, inclusiv deci existenţa şi dezvoltarea omenirii, depinde direct de capacitatea nutritivă şi energetică a solului. Nimic nu poate înlocui această funcţie a solului, ca suport al lumii vii terestre şi producător de hrană, cea mai preţioasă formă de energie.

O altă funcţie specifică solului este aceea de receptor, rezervor şi reglator al umidităţii în relaţia sol-apă-plantă. Se estimează că solurile agricole din ţara noastră au o capacitate maximă de înmagazinare a apei accesibile plantelor de circa 20 km^3, cu o variaţie în teritoriu de la 50 la 200 mm. Rezervele de elemente nutritive cît şi cele de apă ale solului devin cu atît mai accesibile şi au o mai mare eficienţă în cultura plantelor, cu cît pămîntul este mai bine gospodărit, în cadrul unor amenajări agropedoameliorative şi hidroameliorative adecvate şi al promovării unor tehnologii corespunzătoare de cultură, adaptate condiţiilor pedoclimatice specifice fiecărei zone şi microzone agricole. Sistemele de cultură care produc şi restituie solului cantităţi mari de resturi vegetale asigură niveluri superioare de echilibru al materiei organice în învelişul fertil al planetei.

— S-ar putea spune că, o dată cu sporirea producţiei, cresc şi acumulările de substanţe nutritive şi energetice în sol ?

— În adevăr, în condiţiile unei gospodăriri raţionale, ambele deziderate pot fi atinse. Se estimează, bunăoară, că prin crearea şi promovarea în cultură a soiurilor şi hibrizilor ameliorati se poate dubla capacitatea plantelor agricole de a folosi radiaţia solară fiziologic activă. O dată cu dezvoltarea biomasei, cu creşterea capacităţii plantelor de a capta şi converti energia solară, cresc şi cantităţile de

DE ENERGIE REGENERABILĂ

substanţe fotosintetizate care se acumulează în sol, ca rezervoare de elemente nutritive şi acumulatori de energie. Se asigură astfel un bilanţ energetic permanent pozitiv, în cadrul căruia „intrările" sau acumulările întrec „ieşirile", respectiv consumurile. De exemplu, prin aplicarea unui asolament raţional, leguminoasele aduc în sol cantităţi însemnate de azot atmosferic şi materie organică. Prin rădăcinile lor adînci, plantele respective aduc în orizontul superior al solului fosfor, potasiu şi alte elemente nutritive. Graţie lor se îmbunătăţesc structura solului şi regimul său aerohidric, se creează condiţii propice microorganismelor, factori de seamă ai creşterii producţiilor viitoare.

Efecte benefice asupra recoltelor şi a menţinerii şi ameliorării calităţii solului au, cum bine se ştie, îngrăşămintele organice şi cele chimice. Pentru fiecare unitate de energie folosită în agricultură sub formă de îngrăşămînt se realizează sporuri de 1,9—8 unităţi energetice, faţă de terenurile nefertilizate.

— Asemenea rezultate confirmă zicala că „pămîntul îţi dă atunci cînd îi şi dai". Ce riscuri comportă nerespectarea acestei cerinţe ?

— Dacă, printr-o gospodărire şi utilizare raţionale, solul îşi reînnoieşte şi chiar îşi sporeşte capacitatea energetică, potenţialul productiv, trebuie să arătăm că această inestimabilă avuţie nu se regenerează în orice condiţii. În lipsa unor măsuri adecvate de protejare, de conservare şi ameliorare, sau a unor sisteme optime de cultură, energia acumulată în sol poate secătui. Asemenea fenomene sînt de multă vreme cunoscute, ca şi cauzele lor : eroziunea, excesul de umiditate, acidifierea, sărăturarea, poluarea chimică, epuizarea rezervelor de elemente nutritive etc. Datorită unor asemenea cauze, în lume se degradează anual 5—7 milioane hectare de terenuri productive. S-a calculat, de pildă, că „spălarea" unui centimetru de cernoziom prin eroziune înseamnă pierderea a circa 150 tone de sol la hectar, conţinînd, între altele, 210 kg azot, 12 kg fosfor şi 25 kg potasiu în forme accesibile plantelor. Producerea pe scară industrială a acestor elemente nutritive implică un consum de 400 kg petrol brut la hectar. Astfel de pierderi pot şi trebuie să fie evitate prin măsuri de protecţie şi ameliorare şi prin sisteme de cultură corespunzătoare. Aceste obiective de interes major se află la baza programului naţional, adoptat în 1983, privind obţinerea de recolte sigure şi stabile prin mai buna gospodărire şi utilizare în mod unitar a terenurilor agricole, a întregului teritoriu al ţării prin extinderea irigaţiilor, desecărilor şi amenajărilor antierozionale şi prin folosirea optimă a acestor amenajări.

● Energia acumulată în humus se estimează a fi egală sau mai mare decît energia totală acumulată în fitomasa Terrei

● În ţara noastră, energia acumulată în sol (calculată în funcţie de conţinutul de humus din primii 50 cm) este de circa 40 de ori mai mare decît cea reprezentată de întreaga producţie anuală de ţiţei, gaze şi cărbune

● Pe întinderea unui hectar, un strat de numai un centimetru de cernoziom conţine, între altele: 210 kg azot, 12 kg fosfor şi 25 kg potasiu, a căror producere pe scară industrială implică un consum de 400 kg petrol brut.

Importante sarcini pe calea înfăptuirii acestui vast şi generos program revin cercetării ştiinţifice. Rolul special al solului ca purtător de energie necesită în continuare cercetarea aprofundată a proceselor pedogenetice, în scopul unei mai bune cunoaşteri a legităţilor privind acumularea şi transformarea energiei în produsele de fotosinteză, în humus, în reacţii pedominerale. Rezultatele acestor cercetări vor servi la stabilirea optimă a raporturilor energetice în agricultură, la obţinerea de acumulări maxime de energie utilă cu un consum minim de combustibili fosili în diferitele sisteme de cultură a plantelor şi pe soluri cu parametri diferiţi.

O sarcină de seamă ce revine cercetării este aceea de a stabili, pe baza unor modele caracteristice, profilurile de sol cele mai potrivite diferitelor agroecosisteme. Apoi, prin îmbunătăţirea însuşirilor fizice, chimice şi biologice ale solului se vor putea stabili tehnologiile necesare îndeplinirii optime a funcţiilor sale de depozitar şi furnizor de elemente nutritive, apă şi oxigen, accesibile plantelor. Pe aceste căi se va asigura dublarea şi chiar triplarea producţiei agricole în condiţiile protecţiei şi ameliorării mediului înconjurător.

ION CERNEA

UN BIOSTIMULATOR IEFTIN

Porumbul face, după cum se știe, o inflorescență sub formă de panicul. Florile mascule au cîte trei stamine, în anterele lor (niște săculeți) găsindu-se un praf auriu. O anteră poartă în „pintece" nu mai puțin de 2 500 de grăunciori de polen. Asta înseamnă că un spiculeț produce în jur de 15 000, iar un panicul între 10–15 milioane de grăunciori. Cum greutatea medie a polenului pe care îl produce un panicul este de 3,5–13 grame, rezultă că un hectar cultivat cu porumb poate produce o cantitate de 35–130 kg de polen, în funcție de densitate.

Cu toate acestea, numai o mică parte din polen servește pentru polenizarea (fecundarea) ovulelor de pe știuleți. Practic, trei sferturi din polenul produs se pierde.

Nu s-ar putea folosi acest material biologic deosebit de interesant prin virtuțile sale biostimulatoare ?

Cercetarea a dat un răspuns afirmativ.

POLENUL DE PORUMB

Analiza polenului a arătat că acesta conține, în medie, 9 la sută apă, 26 la sută proteină, 2,6 la sută celuloză, 2,4 la sută grăsimi, 48 la sută substanțe neazotate (în special zaharuri și amidon) și pînă la 10 la sută substanțe minerale. Din proteina totală, aminoacizii reprezintă peste 86 la sută, cei mai importanți dintre ei fiind lizina, metionina, leucina, izoleucina și triptofanul, marea lor majoritate fiind sub formă liberă, deci ușor asimilabilă. În polen există, de fapt, toți aminoacizii esențiali utili organismului viu.

Cercetările au stabilit, de asemenea, că în glucidele din porumb există glucoză, fructoză, zaharoză, dextrine, amidon și celuloză. Față de polenul altor plante, grăsimile din polenul de porumb conțin în plus acid stearic, oleic, linoleic și linolenic. Între mineralele din porumb găsim calciu, fosfor, sodiu, sulf, potasiu, fier, cupru, zinc, crom, mangan, vanadiu, nichel, molibden, titan și altele. Practic sînt prezente toate elementele minerale indispensabile vieții, între ele existînd un raport echilibrat, optim pentru organismul animal.

Polenul de porumb nu are vitaminele A și D, dar este bogat în provitamine A și E, precum și în vitamine din complexul B. El are, de asemenea, substanțe cu rol de pigmenți (carotenoizi), enzime, hormoni și alte substanțe cu funcții biostimulatoare remarcabile.

S-a constatat, totodată, că polenul de porumb, ca și alte polenuri, conține substanțe bacteriostatice și antibiotice. Să adăugăm la toate acestea puterea calorigenă a polenului de porumb. Un kilogram de polen uscat — ne informează Gheorghe Sălăjan într-o interesantă lucrare consacrată acestui produs natural — oferă peste 4 240 de kilocalorii. Organismul animal nu reține toate aceste calorii (membrana grăunciorilor de polen nu este digerată), dar randamentul de valorificare poate fi considerabil sporit prin măcinare fină. Polenul este astfel nu numai un biostimulator, ci și un produs util în nutriția animalelor.

Cum și cu ce se poate recolta polenul ?

În cazul loturilor de hibridare, se adună paniculele (care rezultă de la operațiunea de castrare) de către oamenii care fac această operațiune. Paniculele sînt apoi uscate și treierate cu o combină (în poziție staționară).

Pentru recoltarea polenului din celelalte lanuri de porumb a fost pusă la punct o tehnologie specială. Inginerul agronom Eugen Florea, de la I.A.S. Clarii Vii — Jimbolia, județul Timiș, a conceput o mașină dotată cu un aspirator pentru recoltarea mecanizată a polenului direct din lan. Această mașină aspiră polenul de pe două rînduri de porumb. Randamentul ei poate fi însă mult îmbunătățit, prin crearea unui dispozitiv de aspirare a polenului pe 6 sau 8 rînduri.

Merită însă osteneala ? Iată ce arată experiențele.

După 70 de zile de hrănire cu nutrețuri concentrate de tip gospodăresc, puii care au primit în hrană polen (2 la sută din amestec, în cazul puicuțelor și 5 la sută, în cazul cocoșeilor) au realizat un spor mediu zilnic în greutate mai mare cu 4,5 la sută și, respectiv, cu 9,9 la sută, consumul specific pe kilogramul de spor scăzînd cu 4,8 la sută și, respectiv, 1,8 la sută.

Polenul de porumb, în proporție de 2 la sută din nutrețul combinat, poate înlocui zoofortul (preparat stimulator importat). Alternarea hrănirii găinilor cu polen și fără polen în rație a determinat sporirea producției de ouă cu 16 la sută, reducerea consumului specific pentru un ou cu 8,8 la sută și sporirea beneficiului cu 19 la sută, concomitent cu îmbunătățirea sănătății efectivelor și a calității ouălor pentru incubație și pentru consum.

Efecte deosebit de importante din punct de vedere economic s-au înregistrat și la porcinele puse la îngrășat, la taurine și ovine etc. Nu ne vom referi însă la creșterile în greutate, ci la alte aspecte. Experiențe făcute la C.A.P. Biled și Sînnicolau Mare, județul Timiș, au arătat că, datorită administrării a cîte 50 g polen pe cap și zi la 40 de vaci infecunde, 15 dintre ele au intrat în călduri după 3—4 zile, 19 după 10 zile și numai 6 au mai fost supuse unor tratamente speciale.

Poate fi consumat polenul de porumb și de către oameni ?

Încercările făcute au arătat că acest „praf" este foarte util în terapia umană, în prevenirea și combaterea anemiilor, a unor boli ale sistemului nervos sau endocrin, în combaterea unor afecțiuni hepatice, în mărirea rezistenței vaselor capilare și în prevenirea hemoragiei cerebrale (polenul conține glucozidul numit rutină, care consolidează capilarele). Extractele de polen sînt utilizate în cosmetică etc.

Date fiind multiplele calități ale polenului de porumb, spectrul de utilizare a acestuia ca biostimulator se va extinde continuu. Cercetări ulterioare vor arăta că, în doze adecvate, direct sub formă de extracte, polenul de porumb poate fi folosit nu numai în terapie, ci și în hrana omului, cu efecte salutare.

ST. VASILE

VICTIME ALE IGNORANȚEI ȘI CREDULITĂȚII

ÎȘI MAI ADUCE AMINTE OPINIA PUBLICĂ?

Presupun că da.

În Vatra Dornei, într-o noapte, se naște gruparea mistică suav intitulată „Roua dimineții", a cărei deviză era „purificare prin contopire". Cum vine asta ? Știe predicatorul, știu cei cîțiva apostoli, și-ncepe inițierea păcătoșilor — oameni lipsiți de orice urmă a demnității morale. Cu o perfidă precauție din partea „șefilor" și o deplină supușenie vinovată a adepților, grupul — bărbați și femei — se retrage într-o încăpere de la marginea orașului și duce acolo o viață de cruntă promiscuitate, în cel mai sordid amestec al desfrîului și mizeriei săvîrșite în litania incoerentă a sectei. După scurt timp sînt descoperiți și ajutați să se spele, într-adevăr.

Așa cum cerea rînduiala, dădeau bani în „folosul" secței. Banii erau luați de „șefi". (În legătură cu aceasta, aflați una hazlie : într-o casă de rugăciuni din Pătrăuți-Suceava vine momentul zeciuielii. Iată ce-i zecíuiala : o dată pe lună sau pe trimestru este o zi, de fapt o noapte, cînd susținătorii sectei, așezați în rînd, trec prin fața unei mese și depun pe o tavă atîția bani cît reprezintă a zecea parte din cîștigul lor pe perioada respectivă. Prostia și fanatismul nu le îngăduie să ascundă nimic. A predat cutare un tăuraș la contract și a luat 6 000 de lei ? 600 îi varsă pe tavă, căci asta este mai important decît să cumpere haine copilului ! Iar un anume pezevenghi, care cunoștea rosturile sectanților din Pătrăuți, s-a furișat în întunericul casei de rugăciuni, s-a așezat în rînd cu pocăiții, cam printre ultimii, ba a și bolborosit ca ei, pînă cînd a ajuns la sfînta masă, a luat sfînta grămadă de bani și dus a fost...)

Își mai aduce amintę opinia publică ? Un părinte din județul Brăila încearcă să-și convingă fiica, elevă, pentru a o atrage la ritualurile sectei din care făcea el parte. Dintr-un instinct sănătos, ori din teamă, fata se opune cu timiditate. Tatăl insistă, dar fiica îl privește tot mai mirată. Cînd își dă seama că n-o poate convinge astfel, omul o apucă de păr și-o azvîrle în beci, închide capacul și pune lacătul. Trece o oră, trece o zi, trec mai multe zile. Pe urmă s-a așternut tăcerea. Presat de vecinii scandalizați, tatăl deschide pivnița ; fata se afla în inconștiență. Cînd au scos-o la lumină, era înspăimîntător de slăbită, cu chipul vînăt ca al înecaților.

L-am numit tată și l-am numit om pe această creatură, și vă rog să mă iertați. N-are nimeni nimic cu convingerile unuia sau ale altuia, dar cînd acestea se întorc asupra ființelor nevinovate și lipsite de apărare, atunci oprobriul public nu poate să nu cadă ca o pedeapsă asupra celui care a săvîrșit o asemenea grozăvie. Atît aș fi vrut : să-l văd pe acel tată, seara, cînd își mînca tocana din farfurie, în timp ce jos, în întunecimile umezi ale pivniței, copilul său trecea prin spaimele pe care nici o minte omenească nu le poate imagina.

Nu a uitat cumva opinia publică ? O fetiță din comuna Salcea (Suceava) urma să plece la o serbare școlară. Nu-mi dau seama cum e cu restul, dar cei ce sînt părinți cunosc foarte bine emoțiile micilor școlari în preajma serbărilor. N-o să-mi impute nimeni nimic dacă divulg taina că dumneavoastră înșivă, fericiți tați și fericite mame, simțiți nodul în gît sau perla fierbinte între gene cînd vă conduceți copilul la școală, la sfîrșit de an, îmbrăcat în albul-alb ca și sufletul lui nevinovat... Ei bine, tatăl fetiței din Salcea a spus : „Nu pleci la nici o serbare, te dezbraci și rămîi acasă !". Fetița a amuțit. De ce să nu se ducă ? Pentru că dogma sectei din care făcea parte tatăl nu admitea alt fel de întruniri decît cele din casa de rugăciuni. A-ți lăsa copilul la serbare însemna să admiți de bună voie „rătăcirea" în propria familie, și asta era o gravă „erezie". Totuși, fetița pleacă. Folosește un moment prielnic,

se strecoară din casă şi fuge într-un suflet la şcoală. Ajunge, tremurînd, nimeni nu bănuieşte ce-i în sufletul ei, începe serbarea şi se termină, se împart premii, pe urmă pleacă toţi, însoţiţi de părinţi. Ea — singură. Ajunsă acasă, este întîmpinată de tatăl care o loveşte cu cruzime, zicîndu-i : „descreierato, lasă că scot eu diavolul din tine", şi iarăşi o loveşte cu nuiaua pînă cînd ţipetele nici nu mai pot ieşi din pieptul plăpînd, pînă cînd trupul se prăbuşeşte, şi atunci fiara aduce o funie, leagă un capăt de gîtul copilului, iar celălalt capăt îl trece pe după grindă. Sar ai casei : „ai înnebunit de-a binelea ?", sar vecinii, îl prind, îl imobilizează, dezleagă fetiţa care rămîne moale pe podea...

FUGARA DIN LEORDENI

Patru pereţi, plafonul, duşumeaua şi un mic pat în colţ. Stăruie încă izul greu de încăpere ţinută mult timp închisă. Lîngă fereastră, o candelă care a ars un timp, a afumat peretele, iar acum e stinsă. Într-un cui bătut în pervazul ferestrei, mai multe bucăţi de hîrtie, aşa cum se pun, în unele magazii, bonurile de mînă ale celor ce ridică materiale. Mă uit peste ele : un scris încîlcit, cu litere strîmbe, unele de mînă, altele de tipar : „dă-mi doamne, bani..." „Uită-te, doamne, la roaba ta..."

Mă uit pe fereastră, lumea circulă pe trotuare, traversează, trec cîte un autobuz şi cîte o căruţă. „Domnul" ştie a citi ? Va intra aici şi va răsfoi epistolele roabei lui preaplecate ? Sau i le va trimite ea la domiciliu ? Venisem în Leordeni, judeţul Argeş, în această zi de august 1985, ca să discut la primărie chestiunea unor grădini. Mă întîlnesem cu vicepreşedintele la telefon, şi totuşi nu-l găsesc la ora stabilită. S-a întîmplat ceva ? Da. Stăpîna acestui apartament şi-a lăsat copiii — cinci la număr — încuiaţi înăuntru, fără pic de mîncare, fără lumină, fără cea mai palidă umbră de speranţă şi a plecat nu se ştie unde, şi a fost nevoie să intervină autorităţile, după mai multe zile, să forţeze uşa şi să-i găsească stînd speriaţi prin unghere sau întinşi pe jos, aproape de leşin. Este de domeniul cumplitului şi pare de necrezut. Sînt, cu mine, şi nişte vecini ai apartamentului. E o clădire cu 3 etaje, aproape de linia ferată, la parter cu spaţii comerciale şi cu ateliere. E aproape ora 12. După consultul medicului şi după o hrănire uşoară, copiii au fost scoşi la aer. În comună vestea căzuse ca un trăsnet. Am văzut deci prima cameră, care aparţine fugarei. Am văzut pustiul în care zăcuse scriind bilete şi implorînd bani de la „domnul". Aflu că-i femeie tînără, dar că nu munceşte nicăieri, şi-mi spun că fanatismul în care s-a prăbuşit este cutremurător nu atît în ce o priveşte, cît în modul cum se răsfrînge asupra celor cinci minori : opt ani cea mai mare — Aurelia, doi ani şi jumătate cea mai mică — Gabriela. Camera a doua este a lor. Acelaşi gol dezolant, nici măcar pat, nici o jucărie, nici o farfurie sau o ceaşcă sau un colţ de pîine, nici o sanda, nici un semn că aici vieţuiesc cinci fiinţe care au atîta nevoie de lumină, de căldură şi de bunătate omenească. Însă greşesc ; un semn este : jos, într-un colţ, un mic preş rărit şi cîteva hăinuţe împăturite în chip de pernă. Dacă puteţi, imaginaţi-vă o singură oră de singurătate, o singură secundă cînd deznădejdea unui copil trece dincolo de ea însăşi, dincolo de lacrimi şi de suspine. Fata cea mare a spus că o soră a ei — sau un frate ? — se învineţise şi căzuse în inconştienţă, şi ea intervenise cu apă şi cu palme uşoare peste obraz. Într-una din zile, vecinul de la etajul inferior — şi care-i de faţă acum, cu soţia şi cu fetiţa lor, elevă, cea mai scandalizată dintre noi toţi — care îşi dăduse seama ce se întîmplă, reuşise să le dea nişte brînză, cîteva roşii şi un borcan de gem, pe sub grilajul balconului, folosind o sîrmă de care a legat pachetul. Apoi nu a mai auzit nici un zgomot, şi a anunţat consiliul popular...

Zic să ne oprim, totuşi. Lumea circulă, îşi vede liniştită de treburi. Lumea e trează. O seninătate şi o sănătate a gîndurilor şi purtărilor acestor oameni dau locului un aer de viaţă normală, de flux firesc al zilei încărcate de frumuseţea simplă şi nepieritoare a muncii. Dar sîntem în bîrlogul unei rătăcite care şi-a osîndit copiii. Nu ştiu cum arată, n-am avut cum. Dar dacă beznei din sufletul său, ea îi zice credinţă, şi dacă această credinţă o îndeamnă la lene şi la chinuirea propriilor copii, atunci fapta-i aberantă nu este prea departe de crimă.

În sfîrşit. Să coborîm în aerul curat al zilei. Este admirabilă maniera în care consiliul popular din Leordeni a rezolvat, în aceeaşi zi, situaţia : de la I.A.S. s-au adus paturi, lenjerie şi mîncare caldă pentru copii ; urma să se ia legătura cu creşa ; urma ca la întoarcerea fugarei să i se asigure un loc de muncă la asociaţia legumicolă.

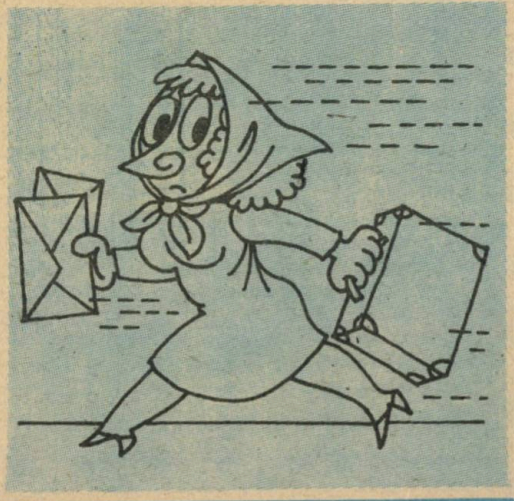

CUM (NU) SE CUMPĂRĂ UN SUFLET

O căruță a strivit un om. Era noapte, era drumul înecat în beznă, erau și fumurile de alcool. Cel care mîna a crezut că vede ceva în față, pe urmă a crezut că nu mai vede, și deodată răcnetul. Caii au sărit înspre șanț, omul a tras puternic de hățuri, dar în urma roților rămăsese un trup mort. Apare lume, se face învălmășeală, se aprind lumini la ferestre.

Toate astea, în satul Ipotești, județul Suceava (nu vă gîndiți la Ipoteștii lui Eminescu, din Botoșani). Așadar, moare omul, strivit de căruță, rudele îl înmormîntează, și se așteaptă dreptatea legii. Cel care mînase caii se numește Ștefan Hladiuc. Ați observat, poate, că m-am ferit să dau numele rătăciților pe panta obscurantismului mistic, spre a nu-i mai umili și noi, după ce hidoșenia propriilor fapte i-a umilit și i-a marcat ca pe niște inamici ai moralei, ai bunului simț și ai bunei conviețuiri. Pe Ștefan Hladiuc îl numim, pentru că iată cum s-au petrecut lucrurile cu el.

În Ipotești se află o sectă. Omul strivit de căruță era un adept fanatic. La scurt timp după înmormîntare, la Hladiuc vine un reprezentant al sectei și-i spune așa : „Ai vărsat sînge nevinovat ; ai luat viața unui ales al domnului, și domnul s-a mîniat pe tine și grea îți va fi pedeapsa. Trece-te la credința noastră, și noi te iertăm".

Pe urmă a plecat.

Hladiuc a rămas descumpănit : cum adică ? Trece-te la credința noastră, și noi te iertăm !... Noi, adică ei ? A înhămat caii și a plecat la cîmp. Se pornise și ancheta penală. Seara, cînd s-a întors, l-a întîmpinat același împuternicit al sectei : „Nu ai cale de ales — i-a zis el. Numai între noi și prin noi îți poți afla mîntuirea. Trece-te !" „Sînt urmărit de lege, a spus omul cu atelajul ; se va vedea cîtă vină am, și-mi voi ispăși pedeapsa". „Legea pămîntească — a ripostat celălalt — nu poate să-ți spele păcatul, chiar dacă te bagă în închisoare. Nu cu trupul lucrăm noi, ci cu sufletul, care trebuie să se înfățișeze fără pată înaintea domnului. Trece-te !".

Hladiuc nu a voit. Nu se poate spune că bietul om dormea liniștit, însă nici nu s-a gîndit o secundă să facă ceva spre a scăpa de pedepsirea legii penale. „Sînt vinovat — i-a spus el împuternicitului care i-a venit din nou la poartă. Și-mi voi primi răsplata". Însă perfidia sectantului a luat o altă față. „Te înșeli, a zis el. Nu ești vinovat față de legea ta. Ancheta abia a început, martori nu există, dar existăm noi care putem jura că nu ești vinovat, din moment ce victima s-a azvîrlit pur și simplu înaintea căruței. Trece-te la noi, și te scăpăm de orice încurcătură..."

Nu. Nu așa. Nici să spună că nu-i vinovat. „Nu mă trec la voi — a răcnit el la trimisul sectei — poate să fie ce-o fi !" „Cum dorești" — a zis acela dîndu-se înapoi, și pe urmă a început alte presiuni, asupra soacrei lui Hladiuc, de astă dată, sectantă și ea, care s-a întors asupra fiicei și fiica asupra bărbatului : în definitiv de ce să nu se treacă ? !

Nu ! Lăsați-mă cu greșeala mea, și cu legea care o să mă condamne pe drept...

„SFÎNTUL" DIN HOTARELE

N-o să vă vină a crede, dar a venit chiar la noi, la redacție, la Casa Scînteii. Este negricios, are pălărie și o sacoșă. A venit de două ori : o dată în ziua de 14 iunie, pentru a ne chema să spargem grupul vrăjitoarelor care îi violează domiciliul și îl fac pe el să-și piardă mințile și să-și bată nevasta, și apoi, după două zile, pentru a cere lămuriri cum să facă să obțină adeverință că a intrat în grațiere, deoarece decretul așa scrie. Comuna Hotarele se află în județul Giurgiu. După ce treci podul de peste Argeș și pătrunzi în mărețiile naturii de aici, după ce intri în localitate și-o vezi atît de semeață și curată, aproape că uiți că ai venit să vezi ce-i cu „sfîntul". Însă, în ce mă privește, sînt obligat, pentru că altfel mă reclamă. Are omul drept de petiționare, cum se zice. Dreptul de a scrie. Și scrie. Zeci și zeci de pagini, din care nu se înțelege aproape nimic. Trimite la miliția locală, la consiliul popular, la ziare, la procuratură. „Sfîntul" se consideră persecutat de consăteni, reclamă că liniș-

tea lui este amenințată de orice trecător cînd „se dă un pas înapoi și se uită peste gard, însă Noapte Aristița și Paraschiv Stanca au o sfoară cu păr de capră și o ață simplă și în curte erau aruncate ghemotoace care nici Breazu Ion și Dumitra nu trebuie iertați pentru deranjul foarte groaznic din spatele casei, cînd au fluierat și cînd Noapte Victor ține becul din cameră aprins înspre mine, ca să arunce cu pietre și nici copiii nu sînt ai mei, fiindcă eu nu procreez, i-a făcut cu un pădurar și-am lăsat așa, de onoarea familiei, și acuma-i nerecunoscătoare și o fluieră în spatele casei".

Tovarășii de la consiliul popular au zîmbit. Nu se pot înțelege cu el. A spus că-i sfînt ; este o fîntînă în fața casei lui, aprinde lumînări acolo, se trîntește la pămînt, recită — vorba vine — dintr-o carte bisericească, pe urmă își maltratează nevasta și mama. Declarații ale martorilor, la miliție : Iordăche Gheorghe, vecin : „înjură noaptea, aruncă cu pietre și face scandal". Soția „sfîntului" : „veneam cu căruța și el venea de la București de la serviciu, aveam coarde de viță în căruță și el a oprit caii și m-a lovit cu nuiaua".

Am vorbit cu Paraschiv Stanca, femeie de 70 de ani. „Eram în stație, plouase, și pînă să sară lumea m-a izbit în șanțul cu apă, a rupt hainele de pe mine și m-a lăsat, iertați-mă, goală, goală și m-a bătut cu picioarele și cu pumnii și l-au condamnat la nouă luni, mi se pare, dar la judecătorie a spus atîtea prostii că ne-a făcut satul de rîs. S-a dus și-n biserică, cu toporul și cu o sîrmă să-l spînzure pe preot, că a zis că el e sfînt". Am vorbit cu Noapte Aristița, vecină : „Are o prăjină cu un cui ca un cioc și vine noaptea și-mi bate în acoperiș". Mama „sfîntului" lucra în vie. Are 84 de ani. N-a prea vrut să vorbească, totuși : „Nu știu ce-i cu el. Mă bate și pe mine, și pe nevastă-sa. A izbit casetofonul băiatului, că-i lucrul dracului, a dus frigiderul și l-a aruncat în rîpă. Fiu'său, care-i acuma în armată, m-a strîns și el de gît, da. Nu se înțelege cu nimeni în sat..."

Cam așa arată „sfîntul" din Hotarele.

Să ieșim însă și de aici. Să mergem spre Argeș, spre podul cu arcade, și pe urmă dincolo, printre miriști, unde-i zarva mai mare și unde puternicia sfîntă a omului capătă chip de lan de grîu și de porumb.

TITU CONSTANTIN

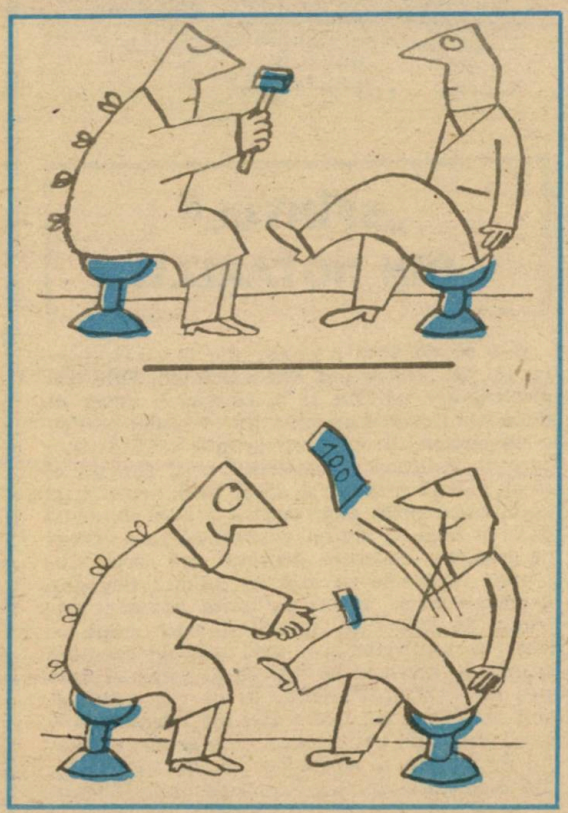

FĂRĂ CUVINTE

Capitale „la înălțime"

După cum atestă datele geografice, America de Sud deține recordul în materie de capitale situate la mare altitudine. În fruntea ierarhiei : orașul La Paz, capitala administrativă a Boliviei, care se află la 3 700–3 800 m altitudine, iar noile sale cartiere au fost construite pînă la 4 100 m pe platoul înalt, Altiplano. Aici se găsește și aeroportul internațional El Alto, situat la cea mai mare altitudine din lume (4 100 m). Tot în America de Sud, capitala Ecuadorului, Quito, se află la 2 850 m altitudine, iar orașul Bogota, capitala Columbiei, la 2 640 m. În America de Nord, Ciudad de Mexico atinge cota de 2 282 m. Pe continentul african, capitala Etiopiei, Addis Abeba, se află la 2 550 m, iar cea kenyană, Nairobi, la 1 675 m. În Asia, orașul Ulan Bator, capitala R.P. Mongole, are o altitudine de 2 257 m, iar Katmandu (Nepal) – de 1 302 m.

Pe bătrînul nostru continent, cea mai „înaltă" capitală este Andorra la Vella (1 080 m), a micului principat Andorra.

RECORDURI, PRIORITĂȚI

● Primul vapor cu turbină, numit „Turbinia", a fost construit în 1894, la Wallsend-on-Tyne, Anglia, de Charles A. Parsons. El avea un deplasament de 44,5 tone și trei turbine. La prima demonstrație publică, în 1897, a atins o viteză orară de 34,5 noduri.

● Cea mai lungă canoe a fost construită în 1940, în Noua Zeelandă de triburile Maori. Era o canoe de război, cîntărea 20 de tone, era construită din lemn și încăpeau în ea mai mult de 70 de vîslași.

● Cea mai rapidă traversare a Oceanului Pacific (4 840 mile nautice) a durat 6 zile, 1 oră și 27 minute (între 30 iunie și 6 iulie 1973) și a fost realizată de vasul „Sea-Land Commerce" între Yokohama (Japonia) și Long Beach (California). Viteza medie orară — 33,27 noduri.

● Cel mai mare vas de pasageri este „Norway". Construit sub numele de „France", în 1961, a fost cumpărat în iunie 1979 de un norvegian și rebotezat.

● Cel mai mare feribot este finlandez — „Finnjet" — și a intrat în serviciu în Marea Baltică, între Helsinki și Travemünde, R. F. Germania, la 13 mai 1977. Poate transporta 350 de automobile și 1 532 de pasageri.

● Cel mai puternic spărgător de gheață este vasul sovietic „Arktika", cu motor atomic. La 9 august 1977 a plecat din Murmansk și la 17 august a ajuns la Polul Nord.

● Prima placă de înmatriculare a unui automobil a fost introdusă de poliția pariziană, în 1893. La New York, plăcile de înmatriculare au apărut în 1901, iar la Londra în 1903.

● Primul serviciu municipal de autobuze a fost inaugurat la 12 aprilie 1903, între gara Eastbourne și Meads, East Sussex, Anglia.

● Ecartamentul cel mai larg este utilizat de căile ferate din Spania, India, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka, Argentina și Chile.

● Cei mai tineri piloți aviatici pe care îi consemnează cronicile sînt Betty Bennett, care a decolat, zburat și aterizat singură la vîrsta de numai 10 ani, în anul 1952, în Cuba, și Clark O. Pelaez, care a zburat singur în Filipine, în 1968, la vîrsta de 10 ani și 11 luni. Cel mai vîrstnic pilot pe care îl consemnează cronicile este Ed McCarty, din sta-

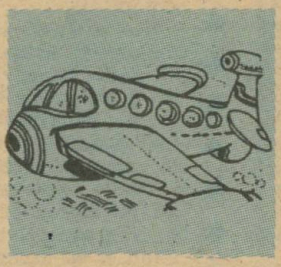

tul american Idaho, care a pilotat un avion în 1979, pe cînd avea 94 de ani.

● Gibraltarul își are aeroportul la... 880 yarzi de centru, în vreme ce aeroportul Viracopos se află la 60 de mile de orașul Sao Paolo, pe care îl servește.

● În golful St. Malo, Franța, funcționează din noiembrie 1966 cea mai mare stație din lume de captare a energiei valurilor. Puterea anuală — 544 milioane kWh.

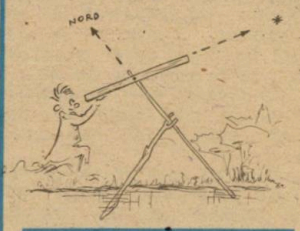

● Ascensorul cel mai rapid din lume a fost instalat într-o clădire din Tokio, în aprilie 1978. Funcționează cu o viteză de 2 000 picioare pe minut (un picior = 30,5 cm). Clădirea are 60 de etaje.

● Cea mai grea operație de ridicare din istoria ingineritului a fost a acoperișului Velodromului din Montreal, Canada — 41 000 de tone. Operația a fost executată în 1975.

● Cel mai mare ceas din lume se găsește în catedrala St. Pierre din Beauvais, Franța, și a fost construit între 1865 și 1868. Are 90 000 de piese.

● Ceasul cel mai exact din lume, dar totodată și cel mai complicat, este ceasul Olsen instalat în primăria din Copenhaga. Are 14 000 unități, a fost realizat în 10 ani, iar mecanismul funcționează în 570 000 de feluri diferite. Abaterea sa este de 0,5 secunde la... 300 de ani!

● Cel mai vechi ceas (portabil) din lume a fost făcut din fier de către Peter Henlein din Nürnberg, Germania, probabil în 1504, și se găsește astăzi la un muzeu din Philadelphia. Cele mai vechi ceasuri de mînă datează din 1790 și au fost construite de Jacques Droz și Leschot din Geneva.

AM STAT ÎN CUȘCA LEULUI

Leul Geafar este un exemplar încîntător. Odată intrat în cușcă, îmi aruncă o privire iritată și scoate un răget care produce panică printre celelalte animale din jur. Cu Geafar nu-i de glumit.

Omul de lîngă mine îmi spune: vedeți cum face pe răul? Și totuși...

— Vrei să spui că se preface?

— Nu chiar așa. Dar îl cunosc bine, poate să fie chiar agreabil.

— Nu mai spune...

— Dacă ați ști mai multe, m-ați crede.

— Abia aștept să aflu.

— De aproape 30 de ani trăiesc în mijlocul leilor. Zi de zi petrec cîteva ore cu Geafar. Cînd era mic îl țineam în brațe. Și pe el și pe Silvia, perechea lui. Acum, i-a venit rîndul lui Fam-Fam, puiul. Dacă iubești leii și ai grijă de ei, nu ești în pericol. Dacă te porți urît, nici ei nu te agreează.

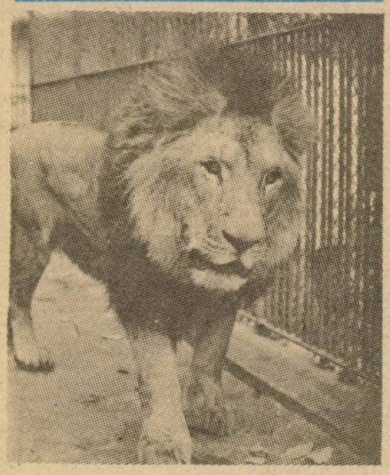

— Dar numai cu leii ai dumneata de-a face?

— Ba, cu toate felinele — lei, tigri, pantere. Cu leii sînt însă mai apropiat. Sînt animale drăgălașe.

— Brrrr...

Aduc la cunoștința cititorilor că am stat de vorbă cu Constantin Ștefan, *îngrijitor de animale sălbatice la Grădina zoologică de la Băneasa — București. Vă așteaptă să-i admirați reprezentanții junglei pe care îi are în primire. Deocamdată, în imaginea de mai sus, Geafar pozează pentru dumneavoastră.*

B. NACIU

SURPRIZELE

„Piatra magnetică" (magnetul natural) a fost folosită de antici în scopuri terapeutice cu multă vreme înainte de a fi servit ca indicator al punctelor cardinale. Caldeenii socoteau magnetul un corp care dăruiește viață fără moarte. Chinezii, indienii, egiptenii, grecii și, mai tîrziu, romanii acordau acestei substanțe puteri mari, misterioase și o utilizau nu numai ca amuletă, ci și ca medicament de uz extern. La începutul secolului al XIV-lea, medicul german Paracelsius se număra printre cei mai consecvenți susținători ai virtuților magnetului: „Eu afirm, clar și fățiș, pe baza experimentelor făcute de mine, că în magnet este ascuns un mare secret, fără de care nu se poate face nimic împotriva multor boli. El vindecă scurgerile din ochi, urechi, nas și învelișurile exterioare. Prin același procedeu se vindecă rănile deschise pe șolduri, fistulele, cancerul, hemoragiile femeilor. În afară de aceasta, magnetul face să se retragă hernia, vindecă fracturile și gălbinarea, scoate apa în caz de hidropizie, după cum m-am convins eu însumi, practic, nu o dată..."

Lista autorilor care au practicat magnetoterapia sau au scris materiale pe tema biomagnetismului este lungă și crește mereu în zilele noastre. Cert este că interesul pentru magnetism și aplicațiile sale a avut cînd perioade de avînt, cînd etape de intrare în umbră și chiar de interdicție (impusă de cazurile de șarlatanie). Dar el n-a dispărut nici un moment. În prezent, magnetobiologia se află în plină afirmare, ea constituindu-se ca un domeniu multidisciplinar, de vîrf, cercetările fiind menite să pună în lumină noi secrete ale viului, în interesul întregii umanități.

S-a afirmat că viața pe pămînt și supraviețuirea formelor vii actuale n-ar fi fost posibile fără existența cîmpului magnetic terestru. Și așa este. Pămîntul este un uriaș magnet ale cărui linii de forță nu permit radiațiilor foarte penetrante să ajungă în atmosferă. Dacă n-ar fi fost această „umbrelă" magnetică, alta era soarta ființelor care populează Terra.

Unele experiențe au arătat că viețuitoarele, în general, au un reflex condiționat la cîmpul magnetic. Anghilele, în migrațiile lor, se orientează după cîmpul magnetic. Cînd li se ecranează acest cîmp invizibil, ele nu se mai descurcă. În ultimii ani s-a verificat faptul că porumbeii și albinele se orientează fără greș datorită unor „busole biologice" — substanțe sensibile la magnetismul terestru, aflate în cap, în cazul porumbeilor și, respectiv, în pîntece, în cazul albinelor. O asemenea „busolă" au și unele plante. Lăptuca de gard, rudă apropiată a păpădiei, își orientează cu mare precizie nervura mediană a frunzei pe direcția N-S, în scopul reducerii transpirației.

Ce efecte au cîmpurile magnetice asupra organismelor? Numeroase, în funcție de intensitatea și durata lor. O serie de experiențe făcute pe șoareci au arătat că la 2 500 de oerstezi (unitate de măsură a intensității magnetice) se nasc pui cu o greutate redusă (față de lotul-martor), iar la 3 100 de oerstezi puii rămîn în viață doar cîteva zile de la naștere. În alte experiențe pe animale s-a constatat o dublare a numărului de leucocite din sînge. Un fapt și mai interesant: plantele și animalele menținute într-un cîmp magnetic puternic sînt mult mai puțin sensibile la radiații.

Dar și lipsa cîmpului magnetic are consecințele sale. Șoarecii puși într-o boxă care ecranează cîmpul magnetic mor mai repede decît cei aflați în condițiile cîmpului geomagnetic normal.

Evident, cercetările nu se fac doar de dragul cercetărilor, ci cu un scop foarte precis, de utilizare în scop economic sau terapeutic a rezultatelor obținute de magnetobiologie.

Experiențe bine organizate au arătat, de pildă, că sub influența unui cîmp magnetic pulsator, de mică intensitate, procentul de ouat, la găini, crește cu circa 10 la sută, iar procentul de eclozionare cu pînă la 15 la sută ; cîmpul magnetic, ca excitant biologic, intensifică metabolismul asigurînd la puii de găină (după 90 de zile) un spor de

MAGNETOBIOLOGIEI

creștere în greutate mai mare cu 16 la sută față de martor.

Dacă se pun semințe de porumb la germinat, în întuneric, la temperatura de 18°—25°C, cu rădăcinile embrionilor (din semințele uscate) orientate spre polul sud magnetic al Pămîntului, acestea încolțesc cu 24 ore mai devreme, iar creșterea tulpinii și a rădăcinilor este mai intensă decît în cazul boabelor orientate în sens opus. O serie de experiențe făcute cu cîmpuri magnetice pulsante de 180 oerstezi au arătat că germinația semințelor este influențată pozitiv ; tratamentul magnetic al semințelor a determinat obținerea unui spor de recoltă de 12 la sută la porumb, 16 la sută la floarea-soarelui și 18 la sută la grîu.

Alte cercetări au arătat că sub influența cîmpului magnetic se pot produce direct modificări cromozomiale. Un cîmp pulsator puternic mărește numărul aberațiilor cromozomiale, la mazăre, cu 30—40 la sută. Dar tot cîmpul magnetic inhibă diviziunea celulară. Niște șoareci, cărora li s-au grefat tumori, s-au vindecat, într-un cîmp magnetic de 3 000 de oerstezi, în timp ce exemplarele netratate au murit, toate, la 15—20 de zile de la grefarea tumorilor. Magnetobiologia deschide, așadar, o nouă perspectivă în tratarea cancerelor.

Datorită acțiunilor benefice, în doze optime, cîmpurile magnetice sau electromagnetice sînt utilizate deja în terapeutica medicală. La intensități bine alese, cîmpurile magnetice înlătură starea de oboseală, intensifică activitatea glandelor cu secreție internă, determină creșterea forței musculare. Unele firme japoneze au pus la punct brățări și centuri magnetice pe al căror prospect de folosire se arată că „...grație influenței liniilor de forță ale magnetului se restabilește, ca niciodată pînă acum, sănătatea, se asigură longevitatea, se menține frumusețea feței și se vindecă hipertensiunea, astmul bronșic, nevralgiile, reumatismul și alte boli."

Chiar dacă unele dintre aplicațiile magnetobiologiei par acum hazardate, un lucru este demn de reținut : surprizele utilizării cîmpurilor magnetice pot fi foarte mari ; verificarea și generalizarea noilor soluții de interes economic sau terapeutic vor aduce o nouă lumină în înțelegerea fundamentelor viului, vor permite punerea în valoare a unor noi modalități de sporire a resurselor economice și de creștere a șanselor speciei umane.

V. TITU

Aminarea este hoțul timpului
(românesc)

Arborele bătrîn nu cade dintr-o lovitură
(englez)

Banul muncit, greu se cheltuiește
(românesc)

Cuțitul prost taie degetul și nu lemnul
(danez)

Ciinele bătrîn nu latră fără motiv
(turcesc)

Dacă ești sănătos, ești bogat
(oriental)

Invidiosul e dușman și fratelui său
(românesc)

Imbracă-te încet, cînd ești grăbit
(englez)

Lăcomia omoară mai mulți oameni decît sabia
(românesc)

Oricărei păsări cuibul ei i se pare frumos
(egiptean)

Munca e sufletul casei
(românesc)

Memorie pierdută, picioare rupte
(german)

Nu trebuie să alergi, ci să pleci la timp
(german)

Nebunii fac noduri și înțelepții le desfac
(suedez)

Odată aruncate, vorba și piatra nu se mai întorc
(turcesc)

Și pomii mici au fructe
(românesc)

Tăcerea e cel mai lămurit răspuns
(românesc)

Timpul consacrat științei nu e timp pierdut
(german)

Unde sînt mîini multe, lucrul merge strună
(francez)

DIN PRACTICA AGRICOLĂ A VECHILOR POPOARE

SUMERO-BABILONIENII sînt primii care au folosit irigaţiile în agricultură, canalele de aducţiune a apei servind, totodată, pentru practicarea pisciculturii şi pentru transport cu plute şi cu alte ambarcaţiuni uşoare. Între cerealele cultivate, primul loc îl ocupa orzul — plantă mai bine adaptată solului alcalin al Mesopotamiei, foarte apreciată şi pentru folosirea grăunţelor la prepararea unei băuturi alcoolizate. Locul doi în ierarhia cerealelor îl ocupa grîul, iar ca plantă oleaginoasă se cultiva susanul. Dintr-un text datînd de la începutul mileniului II î.e.n., în care un plugar se adresează fiului său cu sfaturi utile (primul „îndreptar agricol" din istoria omenirii) aflăm toate fazele muncii cîmpului, începînd de la diferite feluri de arătură, pînă la recoltat şi vînturat, precum şi „amănuntul" că sumero-babilonienii sînt cei dintîi care au folosit uneltele agricole în agregat. Ataşînd plugului un vas-rezervor prevăzut cu o pîlnie care lăsa sămînţa să cadă în brazdă, ei reuşeau să execute însămînţările concomitent cu efectuarea arăturii terenului. La aceleaşi popoare, un loc important îl deţineau în economia agricolă grădinăritul şi pomicultura. Pentru a proteja grădinile împotriva vînturilor şi arşiţei, sumero-babilonienii plantau în jurul acestora sălcii, creîndu-se astfel, pentru prima oară în lume, perdele de protecţie. Viţa de vie şi măslinul lipseau. În schimb, abundau livezile de curmal, singurul pom fructifer care tolera apa sărată din zonă. Curmalul — căruia i se făcea polenizarea artificială — era supranumit „copacul sfînt" sau „copacul vieţii", aceasta deoarece (după mărturia lui Strabon) le oferea sumero-babilonienilor nu mai puţin de 360 produse şi întrebuinţări : de la prepararea vinului, nectarului şi oţetului, pînă la producerea fibrelor textile şi obţinerea hranei pentru animale. Bunăoară, bovinele erau furajate şi cu sîmburi de curmale pisaţi. În afara bovinelor, cea mai răspîndită specie de animale în lumea Mesopotamiei era cea a ovinelor. S-a practicat şi creşterea porcului pînă prin anul 2000 î.e.n., cînd a fost interzis de religie. În schimb, cam tot din aceeaşi perioadă i s-a acordat o mare atenţie asinului, animal adus din Egipt, precum şi dromaderului. Calul a fost adus în regiunile dintre Tigru şi Eufrat de către huriţi, prin anul 1800 î.e.n., şi era folosit de asiro-babilonieni numai la carele de luptă, niciodată nefiind încălecat.

EGIPTENII, ca şi sumero-babilonienii, îşi bazau economia tot pe agricultură. Fertilitatea excepţională a pămîntului egiptean — despre care Herodot afirmă că este un „dar al Nilului" — a făcut ca productivitatea muncii în agricultură să fie, încă din cele mai vechi timpuri, în ciuda modului primitiv de exploatare, deosebit de ridicată. Principalele cereale cultivate erau orzul şi grîul. Pentru pregătirea terenului, în vederea însămînţării, ţăranul egiptean folosea fie săpăliga sau cazmaua din lemn, cu lamă din piatră, fie un plug de

lemn, cu brăzdar din lemn sau aramă, tractat de vaci, asini, catîri sau chiar de oameni. După semănat, o turmă de oi sau de porci era mînată peste semănătură, ca să îngroape cu picioarele sămînța aruncată la suprafața solului mîlos. Secerișul se făcea prin tăierea spicelor cu ajutorul unor seceri din lemn în care erau înfipte lame din silex, care dădeau tăișului aspectul de ferăstrău. Treieratul se făcea prin îmblătirea stratului de spice cu ajutorul vacilor, asinilor sau catîrilor, care călcau recolta. Grăunțele obținute erau vînturate, trecute prin ciur și apoi depozitate, iar pleava și paiele rezultate se foloseau, în amestec cu lutul, pentru confecționarea cărămizilor. Inul, cea de a doua cultură importantă în economia Egiptului antic, a fost adus din Asia Mică prin mileniul III î.e.n. Semințele sale erau folosite în alimentație și medicină, iar din fibre se confecționau obiecte de îmbrăcăminte. Din aceeași perioadă încep egiptenii să cultive bobul, lintea, fasolea, mazărea, ceapa, usturoiul, pepenii, dovlecii și, mai ales, lăptuca, iar dintre fructe încep să recolteze smochine, curmale, rodii, poamele de sicomor și nucile de cocos. Vița de vie, adusă tot din Asia Mică, s-a răspîndit în Egipt înca înaintea anului 3200 î.e.n.

Cu circa un mileniu mai tîrziu este aclimatizat și măslinul, care rămîne însă o raritate. Pentru obținerea producțiilor de cereale, în, legume, fructe și struguri, plugarul egiptean se confrunta cu mari și grele neajunsuri: invazia șoarecilor de cîmp și a vrăbiilor, pustiirile norilor de lăcuste, distrugerile provocate de antilopele și hipopotamii care devastau ogoarele și — mai ales — periodicele revărsări ale Nilului. Revărsările cereau mari eforturi pentru asanarea zonelor inundate, pentru executarea și întreținerea digurilor de protecție, pentru nivelarea movilelor formate de aluviuni, pentru amenajarea ostroavelor fluviului, ca și pentru crearea unor mari bazine de acumulare a apei necesare udării culturilor în perioadele dintre inundații.

Pe lîngă plantele cultivate, țăranul egiptean culegea și din flora spontană ierburi și rădăcini comestibile, plante aromate și plante medicinale. Rizomul făinos al lotusului, ca și țelina, era folosit în alimentație ; papirusul — plantă înrudită cu trestia — se folosea la confecționarea bărcilor, coșurilor, rogojinilor și chiar a sandalelor, partea de jos a tulpinii era comestibilă, iar măduva tăiată în fîșii servea la prepararea vestitei „hîrtii", care îi poartă numele. Tot o realitate agricolă a Egiptului antic este — încă din mileniul V î.e.n. — creșterea cîinelui, pisicii, caprelor, oilor, asinilor și bovinelor, însă abia la mijlocul mileniului III î.e.n. se poate vorbi despre domesticirea propriu-zisă nu numai a speciilor mai sus-amintite, ci și a antilopelor, gazelelor, țapului sălbatic și a hienei, aceasta din urmă fiind îngrășată și sacrificată pentru consum. Creșterea animalelor se practica în afara zonei cu terenuri foarte fertile, acestea fiind rezervate mai cu seamă cultivării plantelor. Cînd se întorceau victorioși din diferite expediții militare, războinicii egipteni aduceau ca pradă mari turme de oi, cirezi de vite și numeroși cai. Calul — ca și în Mesopotamia — era folosit numai pentru tracțiune, niciodată nefiind călărit. Păsările de curte ale egipteanului din mileniul II î.e.n. erau porumbelul, cocorul, gîsca și rața. Găina și cocoșul aveau să fie aduse mult mai tîrziu.

PERȘII, foștii locuitori ai Iranului de astăzi, produceau cu precădere orez și grîu, cultivau bumbacul, lămîiul, măslinul, curmalul, smochinul, penele galben și vița de vie. De asemenea, practicau pe scară largă apicultura și acordau o mare importanță creșterii vacilor, oilor, caprelor și animalelor de povară — caii, asinii și catîrii. Perșii sînt primii care au realizat irigații (probabil și desecări pe terenurile mlăștinoase) prin sistemul canalizării subterane. O altă invenție persană, perpetuată pînă în zilele noastre, este irigarea ogoarelor cu ajutorul roții prevăzute pe circumferință cu un sistem de cupe. Tot perșii, pentru întîia oară în lume, au practicat asolamentul culturilor agricole, ei fiind și descoperitorii tehnicii de a extrage esența din florile de curmal, lotus, mirt, lămîi, portocal, trandafir, liliac, violete, narcise, iasomie și alte plante ce își au originea în această parte a lumii. Majoritatea creațiilor și procedeelor originale folosite de perși în agricultură au fost generos împărtășite altor popoare. De la perși orezul a ajuns în Mesopotamia, susanul în Egipt, lucerna în Grecia. Tot din podișul Iranului s-au răspîndit în lume vița de vie, inul, fisticul, curmalul, șofranul, busuiocul, chimionul, morcovul, spanacul, precum și trandafirul, iasomia, narcisa și alte flori.

ROMANII — chiar dacă solul Italiei nu era deosebit de productiv — au socotit agricultura, încă din cele mai vechi timpuri, ca fiind o ocupație demnă de cea mai înaltă prețuire. În vremurile străvechi, cînd încă predomina păstoritul, culturile agricole se rezumau mai cu seamă la mei și alac, o specie de grîu foarte rezistentă pe terenurile cu

exces de umiditate. Mai rar se întîlnea orzul, iar dintre leguminoase bobul a fost prima plantă pe care au cultivat-o romanii. La buna exploatare a pămîntului o contribuție de mare însemnătate a avut-o preluarea unor tehnici agricole de la etrusci, care cultivau cu bune rezultate inul atît în terenuri aride, pe care le irigau, cît și în zone mlăștinoase, pe care le scoteau de sub efectul excesului de umiditate cu ajutorul drenajelor. De la etrusci au mai moștenit romanii tehnica culturilor alternate, practica lăsării pămîntului să se odihnească un an sau doi, precum și folosirea plugului cu brăzdare diferențiate, care se puteau schimba după natura terenului și ținînd seama de cerințele fiecărei culturi.

Tot în lumea romană au apărut primele grădini cu caracter pur estetic, în preajma vilelor unor potentați ai vremii întîlnindu-se pentru întîia oară arta ordonării peisagistice și arhitectonice a unei grădini. Livezile însă au cunoscut cea mai mare dezvoltare. În mod curent erau cultivați mărul, părul, smochinul, măslinul, migdalul și scorușul, iar pe plantațiile celor bogați erau întîlnite și specii mai rare : cireșul adus din Asia Mică, rodiul importat din Africa, nucul și piersicul veniți din Persia, gutuiul, care își avea originea în Peninsula iberică etc. După informațiile lui Pliniu cel Bătrîn, pomicultura luase o dezvoltare atît de puternică încît, în primul secol al erei noastre, romanii cultivau nu mai puțin de 30 varietăți de măr, 41 de păr, 12 de prun, 11 de nuc, 9 de cireș, 4 de piersic, 9 de rodiu, 18 de castan dulce, 29 de smochin. Romanii se îndeletniceau și cu creșterea animalelor. Este vorba de oi, capre, cornute mari, cai și măgari, însă marea predilecție a lor se îndreapta către păsări, chiar spre unele mai puțin obișnuite, cum ar fi sturzii, mierlele, prepelițele, papagalii sau păunii. Ouăle de păun, bunăoară, erau socotite demne numai de mesele imperiale.

DACII erau mari cultivatori de cereale : orz, secară și mai multe varietăți de grîu. Herodot ne-a lăsat o mărturie prețioasă : „În țara aceasta (Dacia) crește cînepa, care seamănă foarte mult cu inul, e însă mai groasă și mai mare ca el. Crește și singură și semănată. Din dînsa își fac haine tracii, foarte asemănătoare cu cele făcute din in, așa că cine nu cunoaște cînepa cu de-amănuntul, nici nu poate deosebi dacă sînt de cînepă sau de in". În Dacia se mai cultivau lintea, bobul, mazărea și alte legume. De asemenea, o importantă îndeletnicire a strămoșilor noștri era și viticultura. Podgoriile erau atît de numeroase, iar vinurile se bucurau de o asemenea apreciere încît regele Burebista, îngrijorat de excesele pe care le constata, a poruncit limitarea plantării viței de vie și reducerea suprafețelor de vii care depășeau nevoile unui consum de vin moderat. Dacii au fost și remarcabili crescători de vite. Cirezile de bovine, ca și turmele de oi jucau un rol prioritar în viața economică a locuitorilor spațiului carpato-dunărean. Ei erau și iscusiți crescători de cai, rasele acestora fiind atît de prețuite încît, cu prilejul unei incursiuni în răsăritul Cîmpiei Române de astăzi, în Dobrogea și în Buceag, regele Filip al II-lea, tatăl lui Alexandru cel Mare, a luat ca pradă de război 20 000 de iepe, cu care a ameliorat rasele de cai macedonene. Apicultura, așa cum confirmă și Herodot, era foarte dezvoltată, prin poienile din mijlocul pădurilor și în fînețele aflate la nord de Istru existînd mari și numeroase prisăci. Edificatoare pentru atenția acordată de daci agriculturii este și știrea lexicografului bizantin Suidas — știre preluată din opera lui Criton — care spune că, în vremea războiului dintre daci și romani, Decebal diferențiase sarcinile nobililor de sub comanda sa astfel : o parte din ei să apere cetățile întărite ; ceilalți să aibă grijă de bunul mers al plugăritului și creșterii vitelor.

Dacii foloseau plugul cu brăzdar de fier încă din secolul III î.e.n., însă inventarul lor agricol cuprindea și alte unelte, tot din fier : coase cu lamă lungă, seceri, sape, săpăligi, cosoare pentru tăiatul în vii, tîrnăcoape, securi, greble cu șase dinți etc. Prin truda filologilor — asemănătoare celei a arheologilor — s-a stabilit că printre cuvintele de certă origine daco-getică, multe, între care **mazăre, țarină, baci, brînză, caier, mînz, strungă, țap, urdă, strugure, zară**, sînt noțiuni strict agricole, ori direct legate de această îndeletnicire, ceea ce constituie încă un indiciu prețios că dacii erau iscusiți cultivatori ai pămîntului, buni crescători de animale și mari meșteri prelucrători ai produselor agricole.

Grupaj realizat de
AUREL IVAN

ENIGME ÎN JUNGLĂ

La circa 1 000 km de capitala Venezuelei, Caracas, se află o regiune aproape de nepătruns, un platou situat pe culmile munților — numit RORAIMA — care stîrnește interesul deosebit al oamenilor de știință. Învăluită mereu în negură, Roraima face parte dintr-o categorie de formațiuni supranumite generic „Tepuis", pe care cercetătorii sînt nerăbdători să le exploreze.

O expediție științifică, la care au participat specialiști în diverse discipline, a fost organizată de fundația venezueleană „Terramar". Obiectivul : studierea masivului muntos Marahuaca, ce-și înalță cei 2 700 m altitudine chiar în inima junglei. Printre descoperirile făcute aici se află două subspecii de păsări, — o pitulice și o vrabie, adevărate revelații pentru știință —, specii de insecte ce nu erau cunoscute, trei tipuri de șerpi veninoși și o serie de rozătoare neidentificate pînă acum. Alte curiozități semnificative includ o orhidee văzută anterior doar în Anzii chilieni, fosile de scorpioni etc. Cercetătorii au fost uimiți și de prezența a numeroase urme dovedind existența căprioarei pe înălțimi. Marahuaca nu a fost niciodată escaladat și, după cît se cunoaște, pe unele porțiuni pereții săi urcă 1 500 m pe verticală, ceea ce îl face, teoretic, inaccesibil.

Prima expediție europeană pentru escaladarea acestui masiv muntos a fost organizată încă din secolul al XIX-lea, dar ea a eșuat. O a doua expediție comună venezueleano-europeană a obținut rezultate peste așteptări. Au fost colecționate 21 000 de specii botanice. Regiunile îndepărtate Neblina și Marahuaca au descoperit cercetătorilor un neobișnuit sistem ecologic neatins pînă atunci de om, unde abundă insecte și reptile despre care anterior se crezuse că au dispărut.

În Venezuela se află aproximativ 115 zone de tip „Tepuis". Patru sau cinci formațiuni similare se găsesc în Surinam, Guyana și Columbia. Numai două din tepuisurile venezuelene au fost explorate pînă în prezent, fiind în curs de desfășurare alte expediții temerare în Marahuaca, în căutarea căprioarei și pentru cercetarea modului cum s-a format și evoluat viața aici. Expedițiile vor viza, în principal, determinarea echilibrului ecologic și a modului de perpetuare a animalelor.

Expedițiile ridică nenumărate probleme organizatorice : transportarea combustibililor și a materialelor la mari înălțimi, utilizarea localnicilor ca șerpași (aceștia consideră locul sacru), lupta cu clima neprimitoare, ajungerea elicopterelor pe culmi, în condițiile în care plouă aproape în permanență. Singura diferență între sezonul uscat și cel ploios este că vara plouă zilnic, cîteva ore, iar iarna... toată ziua, în fiecare zi. Totuși, cercetătorii sînt optimiști...

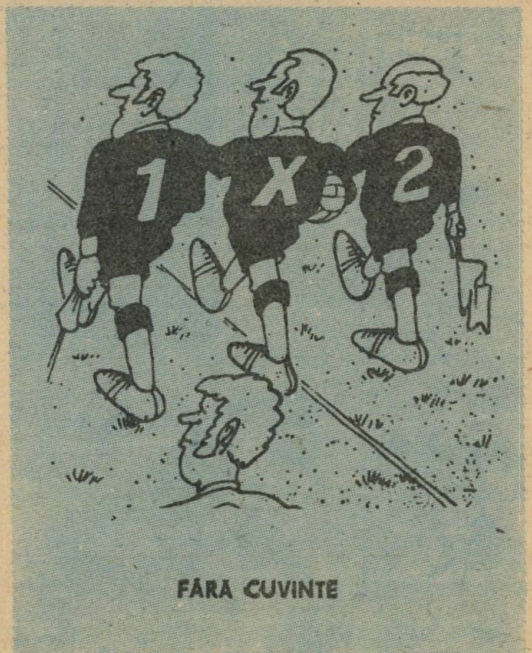

FĂRA CUVINTE

UMOR

Doi pescari au stat la pescuit o zi întreagă. Spre seară unul zice, suspinînd...

— Există lucruri pe care nu le voi crede sub nici o formă...

— De exemplu ?

— Faptul că populații întregi trăiesc numai din pescuit.

◆

— Soția mea îmi face scandal tot timpul că n-are ce îmbrăca.

— Ar trebui să trăiți la tropice.

— N-o cunoști ; atunci s-ar plînge că n-are ce dezbrăca.

ŞTIAŢI CĂ...

...există o strînsă relaţie între obezitate şi maladiile cardiace ? Riscul unui infarct este de patru ori mai mare la bărbaţii obezi şi de opt ori la femeile obeze

...în municipiul Dej se află Muzeul sării, cu exponate referitoare la istoria antică, medievală şi modernă a extragerii sării în această zonă ? Încă în Evul Mediu, sarea de Dej se comercializa în Austria, Polonia şi Ungaria. În muzeu este expusă o balanţă unicat de cîntărire a sării, de pe timpul romanilor, precum şi ciocane de tăiat sare, lămpi de iluminat în adîncuri, o macara cu scripeţi.

...cel mai vechi ierbar din ţară se află la Iaşi, în Muzeul de istorie naturală, realizat în 1834 de doctorul Cihac ?

...în provincia Hebei (China) cercetătorii au obţinut un nou produs, denumit „tetradotoxin", mai scump decît aurul ? Acest produs se obţine din organele interne ale unui peşte şi se utilizează în neurologie şi fiziologie, ca stimulator. Un gram de „tetradotoxin" costă 72 000 dolari

...auşelul este cea mai mică pasăre din Europa, specifică meleagurilor României ?

...Pico, sclavul lui Cicero, a fost primul stenograf ? El stenografia discursurile marelui orator al antichităţii

...într-un km^3 de apă de mare se află 35 milioane tone de sare, 60 000 tone brom, 50 tone iod, 3 tone staniu şi 4 kg uraniu ?

...mierlele, privighetorile, sturzii şi cintezoii scot pui în primul lor an de viaţă, spre deosebire de alte păsări ca : berzele (clocesc după 4–5 ani), pescăruşii cenuşii (după 6 ani), albatrosul regal (după 8 ani), condorul (după cel puţin 11 ani) ?

...podul de la Borzeşti, peste apa Trotuşului, este construit în timpul lui Ştefan cel Mare, în secolul al XV-lea ? Este cel mai vechi pod din ţară, în exploatare

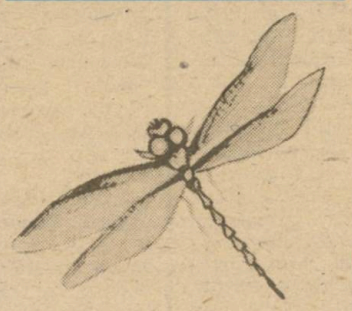

...libelula poate rămîne suspendată în văzduh, poate zbura lateral şi se poate avînta înainte cu o viteză incredibil de mare ? Libelula dezvoltă o forţă ascensională specifică de trei ori mai mare decît cel mai perfecţionat aparat creat de mîna omului. Secretul zborului insectei constă în faptul că aripile ei subţiri îşi schimbă forma în timpul evoluţiilor aeriene, producînd vîrtejuri

... o alcoolemie de 0,05 la mie scade reflexele unui şofer de două ori, iar un procent de 1,4 la mie i le scade de 18–20 de ori ?

...dacă peştele încetează brusc să mai vină la undiţă este un semn sigur că timpul se va schimba ?

...în piaţa din Geneva se află cea mai lungă bancă din lume? Se pot odihni simultan pe ea 600 de persoane

...în 1857, Ţara Românească a realizat primul record mondial în extracţia ţiţeiului ? S-au extras aproape 2 000 de barili de ţiţei

... altitudinea dintre 1 000–2 000 metri stimulează funcţiile fiziologice ale organismului, ajutînd la creşterea numărului de globule roşii, amplificarea respiraţiei, intensificarea schimburilor nutritive, ceea ce are drept urmare fortificarea întregului organism ?

...omul exploatează doar o miliardime din energia pe care o oferă Soarele ?

...albinele asigură polenizarea a peste 100 de mii de specii vegetale ? Dispariţia albinelor ar constitui o tragedie în lanţul ecologic

...rezervele de hrană existente în oceanele şi mările planetei noastre totalizează peste 100 miliarde de tone, din care omul foloseşte, anual, doar circa 50 de milioane de tone ?

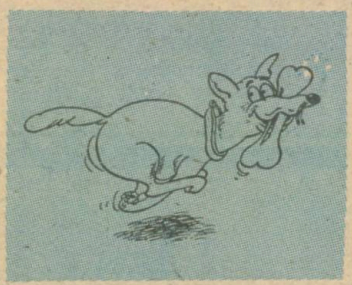

...mirosul unui ciine depăşeşte de 100 de mii de ori simţul olfactiv uman ?

...papagalul, cioara şi graurul au laringele asemănător cu al omului ?

Culese şi alese de
ILIE CIUTESCU

Degustări, degustători

Într-o carte de peste 300 de pagini — a 13-a de autor, singur sau în colaborare — prof. ing. dr. **Avram D. Tudosie** ne oferă o captivantă prezentare a viticulturii românești. Cartea se cheamă PODGORIILE ROMÂNEȘTI ÎN LITERATURĂ — un titlu incitant, întru totul justificat de bogatul conținut al volumului și trebuie, n-ai încotro, să admiri strădania autorului de a fi colecționat gîndurile a sute de scriitori, alți oameni de artă, specialiști în domeniu despre această străveche îndeletnicire care este viticultura, cum și produsul ei de vîrf — vinul. Este o carte de morală ? Se poate spune și așa. Dar este, în același timp, un panoramic deosebit de grăitor al viilor și vinurilor românești apreciate la superlativ în țară și peste hotare.

De bună seamă, pentru a fi savurată cum se cuvine, cartea trebuie citită. Aceste cîteva „probe" sînt o invitație.

● Nicăieri în țară nu se îmbină, ca la Huși, atît de armonios podgoria cu orașul, și economicul cu utilul și esteticul **(Ion Simionescu).**

● În școala de viticultură „D. Cantemir" din Huși și în renumita sa vinotecă trebuie să intrăm, ca într-un templu măreț și unic al țării, covîrșiți de respect și cu pălăria în mînă. Patru lucruri veselesc ochii : un cîmp împodobit cu flori, o apă limpede și curgătoare, un vin bun și natural și sosirea celor dragi. **(Nicolae Iorga).**

● Vinul de Huși e ca un aforism : scurt și cuprinzător **(Marin Voiculescu).**

● Busuioaca de Bohotin-Huși, Afrodita vinurilor hușene, nu se bea — se omagiază, din zorii vieții pînă în asfințit **(Liviu Ciulei).**

● Nu așa, mă, ageamiule, nu dintr-o dată, apropie-ți mai întîi buzele, apoi limba, soarbe-l picătură cu picătură ! **(N.D. Cocea).**

● La un concurs, un elev a fost întrebat ce zei ai vinului cunoaște. Elevul a răspuns, cu suficientă înțelepciune și adevăr, după puțină meditație : Dionysos — la greci, Bachus — la romani, Osyris — la egipteni, Zambasius — la traci, Zamolxe — la daci și... Busuioacă de Bohotin-Huși — la moldoveni.

● Un ofițer francez, trimis de Napoleon al III-lea la Cuza-Vodă cu o scrisoare secretă, l-a rugat pe domnitor ca s-o citească numai el. Dar Cuza a dat scrisoarea unui aghiotant, ordonîndu-i s-o citească cu glas tare.

— Vă rog, alteță, conținutul trebuie să-l știți numai dumneavoastră, interveni francezul.

— Citește-o tare ! ordonă, din nou, Cuza. În țara noastră nu avem trădători.

Și aghiotantul a citit-o.

Seara, Cuza a oferit o recepție în cinstea ofițerului francez, pe care l-a „tratat" cu cel mai bun vin de Cotnari.

La plecare, ofițerul a remarcat :

— Alteță, cu asemenea vinuri, sînt convins că nu pot exista trădători în țara dumneavoastră.

● Acei ce fac băutura rea, și-i spun vin, ar trebui pedepsiți asemenea profanatorilor de morminte.

● Nu-ți lăsa nădejdea în bunătatea vinului — el e bun la băut, nu să te ducă și acasă.

● Omului, cînd îl stăpînește băutura / Nu-i zice mintea ce-i zice gura. **(Gelu Bostan).**

● Două prietene stau de vorbă. Una dintre ele se plînge :

— Mă aflu într-o situație îngrozitoare. Mi-a spus medicul că dacă-i mai dau soțului meu altceva decît apă, îl omor !

— Și pentru asta trebuie să plîngi ?

— Te cred : dacă-i dau numai apă, mă omoară el pe mine !

BACHUS, ZÎMBIND...

Românul și francezul, ajunși într-o dispută asupra efectelor vinurilor lor, au făcut un pariu — dar și o experiență. Francezul susținea că, dacă-i dă unui șoarece o picătură de vin roșu franțuzesc, acesta va cădea „mort" la pămînt, de tăria vinului ! A prins un șoarece și, realizînd experimentul cu un vin tare și dulceag, a constatat că șoarecele, după cîteva înghițituri, s-a întors pe spate și „a înțepenit de beat". Românul nu a promis nimic, însă i-a demonstrat francezului un experiment și mai interesant : „puterea miraculoasă a vinurilor românești" ! A prins și el un șoarece, i-a pus la botișor o sticlă de Cabernet Sauvignon. Șoricelul a introdus botișorul în sticlă și a savurat cîteva înghițituri — fără să răsufle. Apoi, a sărit de pe dușumea pe scaun, de pe scaun pe masă și, cu voce baritonală, a ordonat : «Aduceți-l încoace pe netrebnicul de motan, ca să-l „aranjez", că tare „viguros mă simt !"». Evident, românul a cîștigat pariul cu calitatea superioară a vinurilor românești. **(Z. Wroblwsky — Polonia)**

La Cameră, în timpul unor discuții de validare a noilor deputați, fruntașul țărănist D.R. Ioanițescu, într-un discurs patetic, arăta cît de rușinoasă era pentru guvern căderea fostului prim-ministru G.G. Mironescu, printre altele, mare proprietar de vii.

— Un om de valoarea lui Mironescu ! Un om care... Și cine s-a ales în locul lui ! ? Un negustor, un oarecare Taflan. Ridică-te, domnule, să te vadă lumea cine ești !

Cel astfel apostrofat s-a ridicat.

— Priviți-mă, domnilor ! Nu mi-e rușine ! Căci, la urma-urmei, care-i deosebirea ? Eu vînd cu halba, iar dl Mironescu vinde cu butoiul !

ULTIMA GLUMĂ

Păstorel trebuie să-și facă testamentul. Încearcă să scrie singur, dar mîinile nu-l mai ajută. De aceea, a fost chemat un notar tînăr. Acesta, dorind să aducă o notă de lumină în atmosfera sumbră, specifică unor asemenea momente, glumi :

— Eu, domnule Teodoreanu, am avut plăcerea să vă cunosc. Am băut odată un pahar de vin împreună.

Păstorel, împleticindu-și limba, care nu vroia să-l mai asculte, găsi totuși putere să vorbească :

— Imposibil ! Mai multe, da ; un pahar, niciodată !

O CARTE ȘI UN OM

Am citit de curînd o carte : **Periplu dionisiac. De la Panciu la Jerez**, scrisă de un „om al vinului" — **Ion Pușcă**, inginer la Panciu, doctor în enologie, membru al Academiei vinurilor din Italia și Franța, cunoscut autor al unor lucrări în domeniu. Cartea nu se adresează doar colegilor lui enologi. E foarte vie și pentru „simplul consumator" de vin, pentru noi, publicul larg. „Pe parcursul redactării m-a cuprins teama că nu voi reuși să prezint decît un text tehnicist.... cu o mică audiență la publicul larg" — zice Ion Pușcă. Poate fi încîntat. Cartea lui se citește cu mare plăcere.

Într-un prim capitol ni se demonstrează, vorba lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, că „românii au fost pururea, fără nici o întrerupere, o națiune vitivinicolă", că pe teritoriul României vița de vie în cultură s-a găsit de la început la ea acasă. Mărturii de la Herodot, Platon, Strabon sau Ovidiu, dovezi arheologice numeroase și peremptorii atestă vechimea, hrisoave și cronici vădesc dăinuirea ocupației în veacul de mijloc, legislația, înființarea de pepiniere și rapida lor extindere, lucrări (prima cu caracter științific, în 1880), tehnologii, marea varietate de zone și soiuri demonstrează importanța viticulturii în epocile modernă și contemporană. Și zona viticolă cea mai importantă a țării e Vrancea. Acolo e și Panciu, cu descrierea podgoriilor căruia Ion Pușcă își continuă cartea.

Cu ce a învățat și cunoaște în țară, Ion Pușcă pleacă în lume. Mai întîi în Franța, ca participant la Congresul al 23-lea al Uniunii Franceze a Enologilor, al cărei membru este, sau ca invitat al Ministerului Relațiilor Externe al Franței, apoi în Italia, cu diferite prilejuri, în Belgia și în Spania. De pretutindeni descrierile sale sînt sugestive. Iată vinul de Medoc : „este un vin de caracter, așa cum se spune despre un om că este de caracter. El provine dintr-un ciorchine zdravăn și cu boabele strîns unite de Cabernet Sauvignon, dintr-o bucățică de ciorchine de Merlot, din cîteva boabe de Cabernet franc și pe alocuri dintr-o sămînță de Malbec. Calitatea vinului din această zonă se datorează în special savoarei minerale puternice și aproape sălbatice a Cabernet-ului Sauvignon".

Specialist în domeniul său, om cult, cu lecturi asupra

OPTICĂ

— De ce n-ați umplut paharul pînă la semn ? a întrebat un client.

— Sînt puțin miop, răspunse ospătarul.

— Dar peste linie vi s-a-ntîmplat vreodată să-l umpleți ?

— Ei, și dumneavoastră ! Chiar atît de chior nu sînt !

Într-un proces penal, Ionel Teodoreanu apăra trei inculpați. Pe la mijlocul pledoariei, simțind că i se usucă gura, scoate de sub pupitru o sticlă și un pahar. În timp ce-și umple paharul, se întoarse către colegi și le declară : „Dacă m-ar vedea Păstorel bînd apă minerală, m-ar renega ca frate.

(Ion Petroveanu)

Un chelner dintr-un restaurant își întreabă colegul :

— De ce nu-l azvîrli afară pe tipul de colo ? Văd că de patru ori l-ai trezit, și el continuă să doarmă !

— De ce să-l azvîrl ? De fiecare dată cînd îl trezesc, întreabă cît a costat vinul ; plătește și adoarme din nou.

— Vă rog frumos — se adresează un șofer amețit de băutură unui pieton — unde mă aflu ?

— La intersecția dintre strada Crizantemelor cu Bulevardul Eroilor...

— Nu mă interesează amănunte, domnule ! În ce oraș mă aflu ?

— Draga mea, spune soțul : ce-ai zice dacă ne-am asigura o duminică foarte liniștită ?

— Admirabilă idee ! Ce propui ?

— Păi... m-am gîndit să-mi cumpăr o sticlă de vin, iar tu ai putea să te duci la maică-ta.

Doi prieteni, amatori de un păhărel, au hotărît să se lase de băut. Definitiv. Mai aveau o sticlă. Au hotărît să procedeze astfel : unul din ei va ascunde sticla, ținînd mîinile la spate, iar dacă celălalt va ghici în care mînă anume-i sticla, o vor consuma împreună. În caz că nu va ghici, o vor sparge.

— În stînga ! încercă să ghicească cel întrebat.

— Mai gîndește-te !... îl încurajă celălalt !

(Din capitolul **Divertisment bahic**)

Am spicuit doar aceste cîteva pagini din peste 300 !

TEOHARIE OPREA

locurilor pe unde a umblat, Ion Pușcă dă bogate informații despre aceste locuri, informații istorice, mai cu seamă. Ca pentru mulți intelectuali din științele tehnice, și pentru autorul nostru istoria e o pasiune a ceasurilor sale de dincolo de meserie. Frumoasă e descrierea castelelor de pe Loara, frumoase sînt Alsacia și Burgundia, plină de măreție – înfățișarea istorică a înălțimilor de la Mărăști.

Ion Pușcă vrea să ne spună că strugurele nu numai se mănîncă și vinul nu numai se bea. Ele mai întîi trebuie cunoscute, căci sînt istoria unor locuri, sensul unor vieți și destine, bogăția unor țări. Înainte de a da aripi scrisului poetului, strălucire culorii pictorului, expansiune gîndului bun și bucurie clipei, vinul este, iată, subiect de cercetare, știință plină de nuanțe, o pasiune și o preocupare, o trudă și o răsplată.

ION BULEI

MINIATURI

● **Una din cele mai mici cărți din lume a fost editată în Franța, în legătură cu Jocurile Olimpice din Mexic. Pe coperta acestei capodopere, privită cu o lupă foarte puternică, se poate citi, cu ușurință, jurămîntul olimpic în 7 limbi : franceză, germană, engleză, rusă, finlandeză, suedeză și italiană.**

● **Zi de zi se descoperă noi și noi domenii de folosire a laserului — această minune a secolului nostru. După utilizarea lui în industrie, medicină, astronomie și cosmonautică, aplicațiile laserului ating domenii din ce în ce mai diferite. Unul dintre acestea este securitatea în traficul rutier. În viitor, pentru evitarea ciocnirilor între automobile se va folosi ca mijloc preventiv un laser care măsoară distanțele. Cuplat la vitezometrul vehiculului, laserul emite unde infraroșii, reflectate de obstacolele întîlnite în cale, fixe sau mobile. În caz de necesitate, laserul declanșează frînarea automată a vehiculului.**

COLESTEROLUL —

„Ucigaşul numărul unu" al epocii contemporane este, cum se afirmă în statisticile medicale, ateroscleroza. Există o mulţime de probe care arată că între instalarea şi evoluţia ateroscleroze şi creşterea grăsimilor din sînge se află o legătură directă. Una din aceste grăsimi (lipide) incriminate este şi colesterolul.

Ce este, aşadar, colesterolul ?

După cum se va vedea, ne este şi prieten şi duşman.

AMIC şi INAMIC

Colesterolul este precursorul altor substanţe complexe din organism, foarte importante. Secretaţi în bilă, acizii biliari joacă un rol deosebit în absorbţia lipidelor (la nivelul intestinului). Prin reacţii specifice, colesterolul este transformat (în glandele cu secreţie internă) într-o serie de hormoni foarte importanţi pentru organism cum sînt : hormonii corticosuprarenali, hormonii sexuali masculini sau feminini şi alte substanţe complexe.

Sub acţiunea unei enzime, acelaşi colesterol îşi modifică compoziţia şi devine provitamină D_3, care, sub acţiunea razelor solare din spectrul ultraviolet, trece în vitamina D_3, al cărei rol în fixarea calciului în oase este bine cunoscut.

Cînd în organism se produc dezechilibre, colesterolul, în plus sau sub normal, provoacă însă anomalii, care, în unele cazuri, pot fi fatale.

Hipercolesterolemia, adică excesul de colesterol în sînge (peste 200 mg la sută), este o tulburare a metabolismului acestei substanţe. O antrenare a colesterolului din organele de depozitare în circuitul sanguin sau o sinteză crescută de colesterol în ficat, ca urmare a unui aport mărit de elemente necesare biosintezei, provoacă depăşirea limitelor admisibile. O mobilizare mare de lipide este frecventă la suferinzii de diabet zaharat, în unele afecţiuni la rinichi, în cazul icterului mecanic (colesterolul nu se poate elimina, datorită închiderii căilor biliare), în hipertensiunea arterială, intoxicaţiile cu barbiturice, excesul de vitamină A etc.

Sub limita inferioară (150 mg la sută) este prezentă hipocolesterolemia. Această stare se întîlneşte în maladiile infecţioase, în boli ale glandelor suprarenale, în hipertiroidism şi, cel mai des, în cirozele hepatice cu icter sau atrofia galbenă a ficatului.

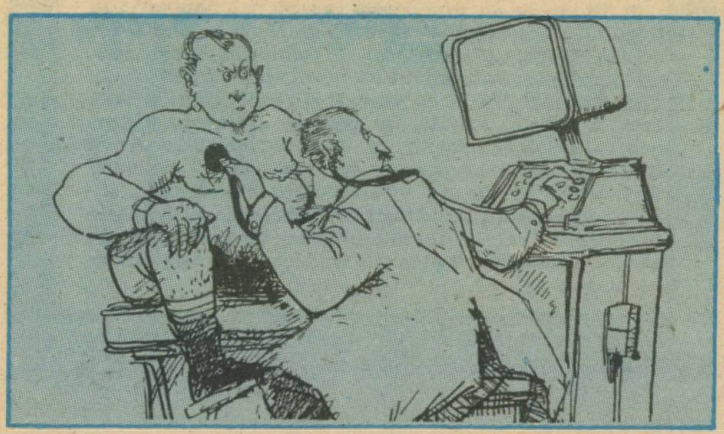

Efectele surplusului de colesterol sînt dintre cele mai nefavorabile. S-a constatat că în placa de aterom există de 20 de ori mai mult colesterol decît în peretele normal al arterei. La un control care s-a făcut în Franţa — arată prof. dr. docent IULIAN MINCU în lucrarea „Să cunoaştem, să prevenim, să tratăm ateroscleroza" — la 1 056 bolnavi cu hipercolesterolemie s-au găsit 571 de cazuri de angină pectorală sau infarct miocardic (20 la sută dintre pacienţi avînd sub 35 de ani !), iar 540 de indivizi au prezentat tulburări de circulaţie cerebrală (75 la sută dintre ei avînd vîrsta sub 50 de ani !).

De regulă, duşmanul nu se află în noi, ci în afară. Dacă exceptăm factorii ereditari, aşa cum arată statisticile, principalele cauze care determină hiperlipidemiile sînt : abuzul alimentar (excesul de zahăr şi produse zaharoase, de prăjituri, făinoase, struguri, dar mai ales de grăsimi animale, bogate în lipide grele şi colesterol) ; apoi consumul exagerat de alcool ; stresurile psihice ; sedentarismul ; obezitatea ; diabetul zaharat şi alte boli (gută, hipotiroidism, boli renale). Aceşti factori acţionează independent, dar de cele mai multe ori asociaţi, provocînd modificări în metabolismul trigliceridelor şi al colesterolului.

Putem preveni ateroscleroza, angina, infarctul ?

„Cardiopatia ischemică — afirmă prof. dr. GHEORGHE MOGOŞ în lucrarea „Cardiopatia ischemică" — nu are, pînă la ora actuală, un tratament cauzal dată fiind originea plurifactorială a aterosclerozei generalizate şi a arterelor coronare".

După unii autori, ateroscleroza ar fi totuşi reversibilă, dar probele sînt încă insuficiente.

Nu rămîne decît să se acţioneze din timp, respectînd în toate măsura, adică încadrarea în limitele normale. Regimul alimentar normocaloric, cultura fizică, mişcarea în aer liber (care favorizează arderea grăsimilor şi împiedică depunerea lor), evitarea stresurilor — iată calea menţinerii stării de sănătate pînă la adînci bătrîneţe.

ŞT. VASILESCU

SPOR DE RECOLTĂ CU... APĂ MAGNETIZATĂ

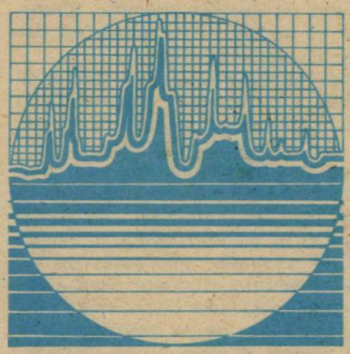

Apa, banala apă! Lichidul acesta, fără de care viața n-ar fi posibilă, care ocupă 3/5 din suprafața globului, ni se pare, tuturor, foarte simplu și... cam fără valoare. Nu-i însă deloc așa! Din școală aflăm că doi atomi de hidrogen și un atom de oxigen dau o moleculă de apă. Și ni se pare suficient. Sîntem însă departe de „secretele" apei. Fiindcă apa are încă foarte multe aspecte care așteaptă să fie elucidate.

Există mai multe feluri de apă: apă neutrală (care deține ponderea), apă biologică, apă antagonică (nefavorabilă viului), apă-grea, apă radioactivă etc.

De cîtva timp, se vorbește de... apă magnetizată. Așezați într-un anumit mod, sub un anumit unghi, cei doi atomi de hidrogen formează cu oxigenul o moleculă care are proprietăți asemănătoare cu ale magnetului: are doi poli (pozitiv și negativ). Această caracteristică permite ca apa să se structureze în rețele, asemănător cristalelor solide. Pusă într-un cîmp magnetic, această apă se structurează altfel decît cea obișnuită, ceea ce-i conferă noi potențe deosebit de utile în diferite domenii, inclusiv în agricultură.

Primele încercări de tratare magnetică a apei (în cîmpul a doi magneți permanenți) s-au efectuat în 1945, în Belgia. Inginerul Vermeiren a rezolvat în acest mod (cu apă magnetizată) prevenirea formării crustelor în boilere, vaporizatoare, conducte etc., precum și distrugerea crustei vechi (săruri) din asemenea instalații. Alte experimentări (cu aplicații în producția de serie) s-au efectuat în R.S. Cehoslovacă. Aparatura creată a fost destinată atît pentru combaterea concrețiunilor (crustelor) din instalații, cît și pentru prevenirea și combaterea coroziunii unor conducte sau pentru îmbunătățirea caracteristicilor unor betoane preparate cu apă tratată magnetic etc.

După anii 1955—1960, cercetările s-au intensificat în special în S.U.A., U.R.S.S., Japonia, R.F.G., Bulgaria.

Tratarea magnetică a apei și-a găsit o aplicație rodnică și în agricultură. Cercetările și experiențele privind irigarea culturilor cu apă magnetizată, efectuate în U.R.S.S., în cîmpurile experimentale ale Institutului Voljniigim au arătat că pe această cale pot fi obținute importante sporuri de recoltă: față de loturile-martor, creșterea a fost de 17 la sută la porumb și la grîul de primăvară, 28 la sută la fasole, soia, grîu de toamnă și mazăre, 30 la sută la morcovi, 32 la sută la tomate, 37 la sută la castraveți și 40 la sută la ridichi. Sporuri asemănătoare (între 16—23 la sută) s-au obținut pe terenurile colhozurilor „Rodina" și „Kubanski" la orez, porumb și sfeclă de zahăr.

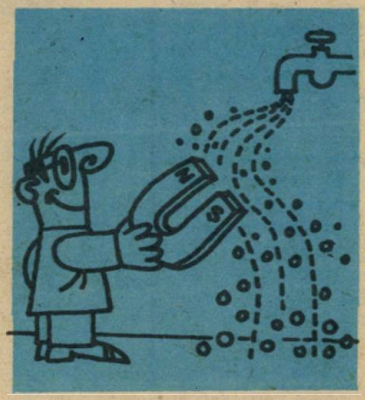

Tot în U.R.S.S., apa magnetizată a fost utilizată pentru spălarea solurilor salinizate, reducîndu-se, pe această cale, cu 50 la sută cantitatea de apă pentru spălare, comparativ cu tehnologia care utiliza apă netratată.

La noi, primele dispozitive de tratare electromagnetică a apei au fost realizate la Institutul de Cercetări pentru Industrie și Chimie Alimentară, iar primele dispozitive cu magneți permanenți, racordabile la conducte pentru irigare, la Întreprinderea de ferite Urziceni.

Institutul de Cercetări pentru Inginerie Tehnologică, Irigații și Drenaj Băneasa, județul Giurgiu, și-a asumat, ca temă de cercetare, utilizarea apei tratate magnetic la culturile irigate. Cercetările au fost efectuate într-un cîmp experimental aflat în comuna Mihail Kogălniceanu, județul Constanța. Timp de trei ani s-au urmărit efectele asupra culturilor. Acestea au fost pozitive. Sporurile obținute față de parcelele irigate cu apă obișnuită (restul condițiilor fiind identice) au fost de: 14 la sută la porumb, 15 la sută la cartofi, 25 la sută la sfeclă, 27 la sută la fasole, 30 la sută la floarea-soarelui și 32 la sută la grîu. Creșterile sînt, după cum se vede, remarcabile.

Explicația lor? Apa magnetizată înseamnă apă cu o structură modificată. Este o apă „activată" care, la rîndul ei, modifică unele proprietăți ale solului. Ea influențează solubilizarea și desorbția unor elemente chimice sau cationice din complexul argilo-humic din sol. Culturile aflate pe solurile care au fost irigate cu apă magnetizată au astfel la dispoziție cantități mai mari de substanțe nutritive (N, P, K) sub formă mobilă, asimilabilă.

Aceste cercetări (cu diferite tipuri de magneți) continuă. Concluziile lor se vor concretiza într-o nouă verigă tehnologică menită să asigure un spor sigur, substanțial de recoltă pe toate terenurile irigate.

V. STĂNESCU

SEMNALE ENERGETICE ȘI

Ne-am obișnuit cu gîndul că plantele tac ca și... peștii, că, neavînd un limbaj, nu comunică între ele și cu atît mai puțin cu speciile animale. Imaginea aceasta, cum se va vedea , este falsă, ea derivînd din cunoașterea noastră limitată.

Cercetările tot mai aprofundate din domeniul fizicii, chimiei, biofizicii, biochimiei, electronicii, ciberneticii și informației, progresele spectaculoase ale acestora și interpretarea, cu ajutorul lor, a multor aspecte din fiziologia plantelor și animalelor, din comportamentul lor au determinat abandonarea prejudecăților și absolutizărilor, demonstrînd că apanajul comunicării este propriu întregii lumii vii. Biosemantica, disciplină nouă, care înseamnă știința semnelor și semnificațiilor în lumea vie, deci a comunicării pe bază de semnale, pledează, pe temelia cercetărilor și experimentelor, pentru existența unui „limbaj" universal, nemediat, care se manifestă prin intermediul unui cîmp energetic accesibil tuturor ființelor — de la celula izolată pînă la plantă, de la organismul animal și pînă la om ; există, de asemenea, un limbaj specializat, deci o comunicare specifică, realizată prin semnale vizuale, olfactive, acustice, electrice, chimice etc., purtătoare de informație, proprie animalelor și plantelor ; în sfîrșit, există limbajul definit prin sunete și semne grafice, respectiv comunicarea specifică interumană.

După cum se știe, plantele n-au sistem nervos. Și totuși ele prezintă atît o comunicare la nivel celular, cît și o comunicare la distanță. Mimosa pudica, plantă foarte senzitivă, reacționează prompt la orice atingere. Mișcarea este destul de rapidă Ce o determină ? După cum au arătat experiențele, este vorba de o substanță de excitație (un oxacid) cu greutate moleculară mică ; aceasta, în concentrații de 1/1 000 000, conduce excitația de la celulă la celulă, cît și prin vasele de lemn. Sub acțiunea ei, se efectuează lucrul mecanic : frunzele se mișcă, se depărtează de obiectul atingător. Alte experiențe, la planta philodendron, au pus în evidență existența unui potențial electric transmisibil de la celulă la celulă, asemănător unui impuls nervos.

Deosebit de semnificativă este experiența întreprinsă de americanul Cleve Backster. El a avut ideea de a se folosi „detectorul de minciuni" (aparat electronic utilizat în anchetele judiciare) pentru a vedea dacă se înregistrează ceva reacții la plante. Pus în legătură cu frunzele plantei Dracena, aparatul n-a arătat, la început, nimic. Cînd însă experimentatorul a hotărît să ardă o frunză, respectiv în clipa cînd a vrut să scoată bricheta din buzunar, planta s-a „înspăimîntat", a reacționat brusc, reacția fiind clar înregistrată de detectorul electronic. Dar și mai interesantă este o

STUDENȚI, PROFESORI LAUREAȚI

● Cel mai tînăr student din lume, adevărat fenomen, se numește Jay Luo, american. Calitățile lui ieșite din comun s-au manifestat încă de la vîrsta de 4 ani, cînd a început să scrie, să citească și să facă primele operații de matematică. Datorită însușirilor sale excepționale, între 4 și 8 ani a terminat studiile inferioare și liceale, iar la vîrsta de 8 ani a fost admis ca student la Facultatea de matematică a Universității din Boise, pe care a absolvit-o în 1982, cînd avea 12 ani. Este un copil normal, îi plac dulciurile, desenele animate și fotbalul.

● Cel mai tînăr profesor universitar din lume a fost Rowan W. Hamilton (1805—1865) matematician, astronom și inginer irlandez. La vîrsta de 22 de ani el a fost numit profesor la Universitatea din Dublin. Creator al teoriei cuaternionilor (generalizare a numerelor complexe) are, de asemenea, lucrări în domeniul algebrei. A pus bazele calculului vectorial. A introdus în mecanica analitică ecuațiile cu derivate parțiale, care-i poartă numele.

CHIMICE ÎN LUMEA VIE

altă experiență : s-a stabilit ca dintr-un grup de studenți unul să distrugă o plantă (tot Dracena) în mod violent. Unul cîte unul, studenții au trecut pe lîngă planta conectată la detector, dar nu s-a întîmplat nimic pînă în momentul cînd s-a apropiat de ea „ucigașul" care primise această sarcină. S-a demonstrat astfel că o plantă are o percepție primară, este sensibilă la agresivitate și stres.

„Plantele — arată D. Constantin în cartea **Inteligența materiei** — se integrează complet în lumea lor uzînd de toate atributele unei ființe dotate cu sistem nervos evoluat. Percep sunetul, lumina, frigul, căldura și chiar durerea".

Există și o comunicare pe baza semnalelor chimice. Mesagerii chimici au fost puși în evidență în special la insecte. Este vorba de feromoni (substanțe emise și, respectiv, recepționate de indivizii aceleiași specii) care provoacă modificări de comportament. În funcție de natura comportamentului indus există feromoni sexuali, de alarmă, de agregare, de marcare a drumului (la furnici, de exemplu), de marcare a teritoriului etc. Asemenea substanțe au fost puse în evidență și la pești și la unele mamifere.

Studiul semnalelor energetice și chimice vizează descifrarea altor secrete ale naturii vii, ale comunicării cu lumea vie. Dar, paralel cu acest obiectiv fundamental, este urmărit și scopul strict utilitar. La Institutul de Cercetări Chimice Cluj-Napoca se realizează, pe baza cunoașterii formulelor chimice ale substanțelor naturale, de semnalizare, feromoni sintetici. Au fost puse la punct substanțe, momeli și capcane pentru combaterea biologică, nepoluantă și avantajoasă economic, a unor dăunători horticoli (molia prunelor, molia piersicului etc.), precum și a unor dăunători care atacă specii silvice (fluturele stejarului, gîndacul de scoarță al molidului și altele).

Setos de cunoaștere, omul iscoditor luminează noi colțuri ale naturii, pînă acum obscure. Va ajunge el să înțeleagă adînca semnificație a semnalelor energetice, chimice și de altă natură din lumea vie? Retrospectiva și mai ales perspectiva dezvoltării experimentale a cercetării științifice permit să se formuleze un răspuns optimist.

ȘT. VASILE

ȘTIAȚI CĂ...

● **Potrivit protocolului, împăratul Bizanțului nu iscălea niciodată documentele oficiale într-o singură „repriză"? Prima jumătate a numelui său el o așternea pe hîrtie cu 24 de ore înainte de a așterne cea de-a doua parte a numelui.**

● **Aproximativ o tonă cîntărește craniul unui elefant care a trăit acum circa un milion de ani și care se află în prezent expus la muzeul din orașul Piatigorsk (U.R.S.S.)?**

● **Cucuveaua polară încalcă tradițiile suratelor ei și vînează ziua? Ar fi poate bucuroasă să trăiască după legile familiei din care face parte. însă, în condițiile polare, ziua ține șase luni.**

FARA CUVINTE

ZEOLIȚII ÎN AGRICULTURĂ

De la descoperirea zeoliților (litos = piatră, zein = care fierbe) au trecut peste 200 de ani. Multă vreme aceste produse geologice au fost privite doar ca niște curiozități mineralogice. Pietre care „fierb" (se umflă prin încălzire) au fost găsite în tufurile vulcanice, în depozitele din lacurile sărate și în depozitele marine de mare adîncime, în general în medii sedimentare și vulcanogen-sedimentare.

Analiza chimică arată că zeoliții sînt, în fond, aluminosilicați hidratați ai ionilor electropozitivi cu rază mare (Na, K, Ca etc.). Realizarea de structuri în faguri, care posedă cavități ce comunică între ele prin pori de intrare cu diametre mici, conferă zeoliților o proprietate deosebită, aceea de a încorpora (absorbi) moleculele organice sau alte combinații chimice simple de forma SO_2, SH_2 etc., proprietate pe care o au doar cărbunele activ, argila și silicagelul.

Utilizarea zeoliților capătă o extindere continuă, cu rezultate, în unele cazuri, spectaculoase. Ei pot fi, bunăoară, utilizați cu succes în controlul poluării radioactive. Folosindu-se tuf cu clinoptilolit (zeolit) s-a reușit să se rețină izotopii radioactivi ai cesiului și stronțiului. Saturat cu cesiu radioactiv, zeolitul poate fi stocat pe timp nelimitat, asigurîndu-se astfel o radioprotectie optimă. Alte experiențe au demonstrat că solurile contaminate cu izotopul radioactiv al stronțiului pot fi decontaminate în mare proporție prin tratarea lor cu tuf cu clinoptilolit. Tuful cu clinoptilolit a fost încercat cu rezultate bune și la îndepărtarea altor compuși cu azot (amoniac) prezenți în apele reziduale de la marile creșcătorii de animale etc.

Zeoliții pot fi folosiți cu succes la îndepărtarea bioxidului de sulf și a altor gaze poluante, nocive, provenite de la coșurile termocentralelor care ard cărbune și produse petroliere, la dedurizarea apelor, la obținerea de oxigen și azot din aer, la înlocuirea fosfaților poluanți din detergenți, în industria hîrtiei (ca aditiv sau înlocuitor al caolinului) și chiar la... stocarea energiei solare (în panouri cu zeoliți, în locul panourilor plate convenționale, investiția amortizîndu-se într-un timp de 2—3 ori mai scurt).

În agricultură, zeoliții și-au făcut, de asemenea, prezența. Experiențe efectuate în Japonia au arătat că folosirea clinoptilolitului (sub formă de nisip) la tratarea unor soluri a determinat o mai bună aerisire, o reducere a acidității, o eliberare treptată a substanțelor nutritive, o întîrziere a spălării substanței active și deci o reținere a ei în sol. În aceste condiții, plantele cresc mai bine, sporește biomasa, crește producția. Prin tratarea cu tuf clinoptilolitic a terenurilor cultivate cu cereale, legume și pomi, producțiile au sporit cu 10—60 la sută.

Zeoliții au fost încercați, în numeroase țări, și în hrana animalelor. Cercetările efectuate la Institutul Agronomic din Cluj-Napoca au arătat (după V. Hațieganu și colaboratorii, citați de I. Bedelean și S. D. Stoici) următoarele :

Adaosurile de tuf zeolitic în proporție de 5—9 la sută în hrana puilor au redus consumul de nutreț pe unitatea de produs cu circa 4 la sută și au îmbunătățit conținutul de proteină în carcasa puilor ; la purceii înțărcați, adaosul de 3 la sută tuf zeolitic a redus consumul de nutreț cu circa 5 la sută, gradul de conversie a hranei fiind mai mare cu 6 la sută decît la lotul-martor ; la porcii puși la îngrășat, adaosul de 5—7 la sută tuf zeolitic a condus la consumuri specifice de nutreț și de proteină mai mici cu 10, respectiv, 15 la sută, în timp ce gradul de conversie a furajelor a crescut cu 11 la sută etc.

Aplicați în pisciculură, zeoliții au determinat eliminarea excesului de amoniac care, se știe, este foarte nociv pentru pești. Se asigură astfel păstrarea normală a fondului piscicol etc.

De unde să luăm însă zeoliții ? Ei există din belșug la noi, iar inventarierea acestor rezerve continuă, contîndu-se pe resurse foarte mari.

Perspective de noi utilizări ale zeoliților sînt numeroase.

În agricultură se preconizează folosirea tufurilor în compoziția solurilor destinate plantării butașilor floricoli, hameiului, viței de vie, răsadurilor ; ca adaos în hrana puilor crescuți în sistem intensiv și a porcilor ; la crearea de „perdele" zeolitifere, pentru ameliorarea a peste 400 000 hectare de terenuri sărăturate etc.

V. STANCU

Dosar

OMUL, FAPTA ŞI LEGEA

S-a scris : pedeapsa nu este numai pentru cel ce a săvîrşit fărădelegea. Şi s-a mai scris că marele tribunal rămîne tot forul interior al fiinţei. Dar ce te faci cînd adoarme şi el ? N-are cum să adoarmă ; o luminiţă de veghe tot mai rămîne. Şi dacă se acoperă de ceţuri şi ea ? Înseamnă că atunci intrăm în sfera penalului.

Sînt la Constanţa în timp ce scriu notiţa de faţă şi mi-am propus să trec şi prin Palatul de Justiţie, pentru că trei locuri mi se pare că nu trebuie ocolite într-un oraş : piaţa publică, muzeul, tribunalul. Nu ştiu dacă pot explica de ce. Oricum, o sală unde se împarte dreptatea îşi păstrează recea fascinaţie solemnă care îţi înalţă gîndul că eşti cetăţean şi eşti om dator să stai drept în faţa conştiinţei şi în faţa legii. Aşa ceva simţi tu, din scaunul de spectator, dar acuzatul ? Este de presupus că-şi regretă fapta. De altfel, asta şi declară. Mai este de presupus că speră într-o pedeapsă cît mai uşoară. Lucru firesc. Rămîne însă întrebarea : se repară ce s-a stricat prin fapta penală ? Din păcate, nu. Copilul mort nu va învia. Şi atunci ne întoarcem şi repetăm după alţii : marele tribunal rămîne tot forul interior, conştiinţa elementară care ocîrmuieşte fiinţa în toate actele sale. Omul — faţă în faţă cu el însuşi. Gest prin care se poate vedea toată strălucirea sau toată abjecţia vreunui suflet.

Calitatea de martor

Mărturia face parte din mijloacele puternice de probă. Trecem peste cazurile de mărturie mincinoasă, care, de regulă, se descoperă, şi putem să ne dăm seama că, în foarte multe procese, decizia instanţei este determinată tocmai de o ultimă particularitate adusă în faţa ei de către martor. De astă dată, e vorba de minorul Dănuţ Avădanei, în vîrstă de 17 ani. Procesul la care participă are ca obiect un omor. Băiatul apare ca martor. Deşi foarte „dezgheţat", nu-şi poate ascunde neliniştea. Acuzaţii sînt doi : Ion Istrate, născut în 1940, domiciliat în comuna 23 August, căsătorit, tată a doi minori, crescător particular de oi, 4 clase primare, fără antecedente ; Ştefan Stanciu, născut în 1960, angajat la Întreprinderea agroindustrială Neptun, căsătorit, trei minori, fără antecedente. Primul a fost condamnat la 18 ani, al doilea la 16 ani închisoare, pentru omor din intenţie, instanţa deducînd, din desfăşurarea faptelor, nevoia acută de reeducare a lor. Motivul uciderii — un conflict mai vechi, în legătură cu o datorie de 100 lei. Iată ce văd ochii martorului Dănuţ Avădanei :

Era după-amiază de iunie, iar el, martorul, împreună cu Istrate, se afla cu oile pe raza comunei 23 August, în apropierea podului de cale ferată Constanţa-Mangalia. După un timp vine şi Stanciu, care îi este ginere lui Istrate. Beau pe izlaz pînă la ora 21. Martorul mai are grijă de oi. Apare victima, Vasile Beliban, clătinîndu-se şi el de băutură. Istrate îi spune lui Stanciu : „Îl vezi pe ăsta ? M-a bătut, a vrut să mă omoare pentru nişte bani". Beliban trece mai departe. Istrate se ridică, aleargă şi-l ajunge, îl prinde de mînă şi-l întoarce spre el, după care începe a-l lovi în cap.

Răcnetele abia dacă se aud, cîmpul e pustiu. Beliban se prăbuşeşte. Vine şi Stanciu şi începe a-l lovi întîi cu picioarele, apoi cu bîta (sentinţa a reţinut : „în timp ce victima se afla la pămînt"). Ce făcea martorul ? Ţipa, neauzit de nimeni. Pe urmă se temea, tremura, se ruga să nu mai dea cu bîta. Pe urmă l-au lăsat pe acela în nesimţire, în sînge, şi-au plecat, dar Istrate s-a întors şi i-a luat mortului (dar nu era mort) 500 lei, 1/2 litru spirt medicinal, o cutie de sare de bucătărie...

Aproape de miezul nopţii, un militar în termen (Lascu Focea) şi un civil (Constantin Iosif) dau peste omul de jos, îl ridică, iau măsuri şi-l transportă la spital, la Constanţa, unde decedează.

Istrate, la proces : „Singur sînt vinovat, ginerele nu are nici un amestec". Stanciu : „Nu-i adevărat ce spune ; am alergat şi am lovit cu ciomagul". Pe urmă tot Stanciu : „Am minţit prima oară, de frică, dar nu sînt vinovat, n-am lovit, numai el l-a ucis, a şi recunoscut". Şi-aici a fost vocea sinceră şi tremurătoare a copilului-martor, terorizat de ce-a putut să vadă, însă încurajat de tonul cald şi chipul calm al omului legii. El şi-a susţinut cu minuţie declaraţiile în toate fazele anchetei, ca şi la proces, devenind furnizorul celei mai puternice probe în sprijinul adevărului.

Pe mijlocul drumului

Proces-verbal : În dimineaţa zilei de 5 decembrie 1985, în comuna Mihai Viteazul, în curtea lui Panaite Nicolae, s-a găsit o cotigă de culoare verde, la care era înhămat un măgar. Cotiga este înaltă de un metru, din scîndură, are 4 roţi. În cotigă s-a găsit corpul neînsufleţit al unei persoane identificată ca fiind Panaite Nicolae, născut în 1915... Cadavrul este culcat pe spate, avînd picioarele spre partea din faţă a cotigii, cu palmele sprijinite pe abdomen. S-au mai găsit : un sac cu 40 kg mălai, o căciulă, un sac gol, o bucată de folie...

Cuvîntul „părţii civile", Mihai Gologan : „Sînt fiul victimei. Am cheltuit cu înmormîntarea mulţi bani, dar nu vreau despăgubiri, ci numai pedepsirea vinovatului con-

form legii. De asta am cerut să fiu citat la proces, ca să ascult ce se spune".

Aţi reţinut că cel ucis avea 70 de ani. Să mai adăugăm că era surdomut şi avea braţul stîng anchilozat. Iată-l şi pe vinovat : Culiţă Bădărău, 24 de ani, originar din judeţul Neamţ. În 1983 se stabileşte în comuna Mihai Viteazul, împreună cu familia formată din concubină şi doi minori. Se încadrează ca muncitor la asociaţia intercooperatistă viticolă din localitate. Provine dintr-o familie numeroasă, a învăţat 7 clase, este cunoscut ca avînd o fire agresivă. Nu ocoleşte alcoolul. Nu se afla în relaţii apropiate cu victima, dar nu au avut nici conflicte. La 4 decembrie 1985, Culiţă Bădărău pleacă la moara din Baia. Vine acolo şi Nicolae Panaite, cu cotiga trasă de măgar. S-au ajutat la măcinat, apoi au băut. Se face seară, Panaite nu termină de măcinat şi se întorc numai cu sacul lui C. Bădărău, în cotiga lui Panaite. Sînt pe şosea, în cotigă : Bădărău în partea dreaptă, pe o scîndură, mînînd măgarul, Panaite pe aceeaşi scîndură, în partea stîngă. Conflictul : Bădărău ţine prea mult pe dreapta, Panaite trage de hăţuri spre stînga, spre a-şi feri măgarul de lunecuş. Evident, nu-şi vorbesc, dată fiind infirmitatea lui Panaite. Dar încep să se lovească. Se ridică amîndoi în picioare, şi la o izbitură foarte puternică din partea lui Bădărău, bătrînul se clatină, iar celălalt îi face vînt peste partea din faţă a atelajului. Victima se loveşte de crucea de care sînt fixate hulubele, rămîne astfel prăbuşită, în timp ce Culiţă Bădărău mînă cu îndîrjire. După un timp opreşte, saltă trupul aflat în inconştienţă, şi care sîngera puternic. Se sperie ? Se poate. La intrarea în sat, el opreşte în faţa locuinţei Eugeniei Vicol, strigînd-o. Iese şi Dan Jigan, care aprinde un chibrit şi vede trupul însîngerat din cotigă. Încearcă să-l reţină pe Bădărău, acesta fuge şi se ascunde în preajma căminului cultural. Se anunţă miliţia, se organizează urmărirea. Este prins, dar victima murise (expertiza : „hemoragie şi contuzie meningo-cerebrală, ca urmare a fracturilor oaselor craniului").

Dar : pe şosea, în urma cotigii în care se loveau cei doi, mergea şi un tractor, în cabina căruia se aflau Geama Nicolae şi Geama Tănase. „Nu ne-am dat seama exact ce se întîmplă, pentru că i-am depăşit" — declară ei la proces. Apărarea cere circumstanţe atenuante pentru cel vinovat, însă instanţa nu consideră că acestea se impun. Condamnare la 12 ani.

Ce-am zis pînă acum ? S-a văzut omul faţă în faţă cu el însuşi ? Nu. S-a văzut faţă în faţă cu legea. Cu el însuşi va putea să se confrunte în detenţie, dar ireparabilul s-a produs.

100 000 lei

Cu gîndul la suma aceasta, un tînăr de 26 de ani a suprimat viaţa bunicilor săi, apoi i-a spălat, i-a aşezat în pat,

s-a culcat și el într-o cameră alăturată, iar a doua zi și-a anunțat rudele că i-a găsit în starea respectivă. Îl cheamă Gheorghe Bărăitaru și s-a născut în comuna Ciocîrlia. Dacă în prima parte a însemnărilor de față întîlnisem un minor-martor, aici vom avea de-a face cu un minor-acuzat, asupra căruia stăruie vina denumită tîlhărie în dauna avutului personal și omor deosebit de grav. El se numește Rancichi Leonaș, și i-a fost complice lui Bărăitaru la odioasa-i faptă. Are tată, minorul, și acest tată a participat la proces spunînd că lasă totul la aprecierea instanței.

S-a reținut, de către tribunal : Bărăitaru mai avusese două condamnări pentru furt calificat în dauna avutului obștesc. Pus în libertate, manifestă reținerea de a se mai întoarce în comuna natală, Ciocîrlia, și se stabilește la bunicii săi din Independența, în vîrstă de 75 și 76 de ani. Părinții sînt de acord, la gîndul că spațiu există la bătrîni, iar nepotul îi va mai ajuta. El se încadrează ca mecanic agricol la I.A.S. Negru-Vodă, ferma nr. 15 Independența, și locuiește într-unul din cele două corpuri de clădire din curtea bunicilor. Oamenii au ceva stare, nepotul chiar începe a-i ajuta în gospodărie, însă își dă repede în petic bînd și cheltuind mai mult decît cîștigă. Cere cu împrumut, apoi fură produse și bani — motiv de reproșuri din partea bătrînilor. Intră și în anturaje dubioase, intră în relații de concubinaj cu Ileana Răznoveanu, care îl va părăsi repede acuzîndu-l de violențe. O roată pare a se fi pornit, sau un torent care nu va pieri decît prin propria forță. O lunecare înspre abis. Nu s-ar putea face chiar nimic ? S-ar putea multe, dar lipsește conștiința. Nepotul află că bătrînii au 100 000 lei ascunși în casă (în fapt, erau depuși la CEC), și gîndul de a și-i însuși încolțește și crește cu rapiditate monstruoasă. Ba, mai mult : de ce n-ar pune mîna pe întreaga avere, din moment ce fusese deja exprimată hotărîrea celorlalte rude de a ceda dreptul lor de moștenire în favoarea lui, în cazul cînd bătrînii ar deceda ? Să grăbească deci acest deces. Cum se numește sentimentul ? Într-o bună zi face o tentativă de otrăvire a bunicii, însă bătrîna simte. Într-o altă zi se asociază cu minorul numit mai sus. Cine este acest minor ? Copil dintr-o familie respectabilă, bine organizată, singur la părinți, dar cu dese părăsiri ale domiciliului, cu „prietenii“ suspecte. În ce sens spunem despre familia lui că era organizată ? Într-al unui egoism orb, unde copilul nu era văzut ca atare. Așadar, nepotul (Bărăitaru) îl ia pe minor și un timp locuiesc împreună. Ce-au zis părinții în lipsă ? Cum doarme tatăl cînd copilul său lipsește de acasă o noapte, și încă una ? Acum lasă instanța să aprecieze. Nici n-are de ales. Să ne întoarcem la cei doi care fac pregătiri febrile pentru a suprima viața bătrînilor. Știu bine ce vor, chestiunea este de moment. Intră într-o zi bătrîna cu mîncare pentru nepot (!!!), el îi dă din nou să bea, ea nu refuză. Pe urmă unul încuie ușa, și amîndoi îi pun un halat pe cap și o ucid prin sufocare. Bătrînul sesizează întîrzierea, aude și zgomote, se apropie, bate în geam și strigă : „Gigi, Gigi, ai omorît-o !“... Gigi ia halatul, aleargă după el, îl ajunge, vine și minorul, se produce o încăierare, apoi scena sufocării se repetă. A reținut instanța amănuntul că minorul a aplicat multe lovituri cu picioarele. Restul parcă îl cunoașteți : cele două trupuri fără viață sînt cărate într-o cameră, spălate de sînge și așezate în pat. Bani nu pot găsi făptașii acestei barbarii. Iau niște batiste, cămăși, pantaloni, fac ordine, schimbă prețurile, dau foc la ce era mai murdar, ascund halatul în grajd (unde îl vor găsi ulterior organele penale). Pe urmă beau și se culcă în aceeași casă. Pe urmă... în fața legii, fără de speranță. În fața pedepsei, care niciodată nu va spăla o asemenea faptă. Raporturile de expertiză medico-legală au arătat că amîndoi „au discernămîntul faptelor“, deci și responsabilitatea deplină. De altfel, recursul la Tribunalul Suprem s-a respins. Nici o apărare din lume nu poate apăra o abjecție subumană.

Totuși, să ieșim din sală. Începe plaja să se lumineze, încep rotirile de pescărușii deasupra valurilor. Lumea, marea colectivitate, are neasemuitele ei frumuseți.

TITU CONSTANTIN

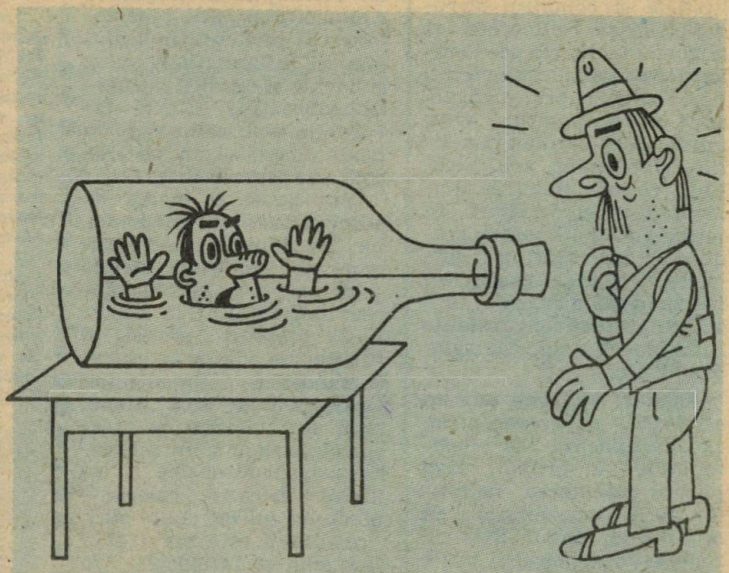

FĂRĂ CUVINTE

Miracolul Stupului

APILARNIL — medicament şi aliment

În farmacopeea românească se face remarcat din ce în ce mai mult produsul Apilarnil, complex de substanţe naturale apicole cu proprietăţi energostimulative. Acest produs al stupului asigură sănătate, vigoare şi longevitate.

Realizatorul preparatelor Apilarnil şi Apilarnilprop, apicultorul practician şi omul de ştiinţă **Nicolae V. Iliesiu,** ne-a făcut precizarea că Apilarnilul, substanţă standardizată sub formă liofilizată, — pulvis —, conţine un armonios raport natural de substanţe biologice active : proteine — incluzînd toţi aminoacizii esenţiali ; glucide — în care predomină fructoza ; lipide — în care predomină fosfolipidele şi compuşii sterolici ; săruri minerale şi oligoelemente, cu predominare de : calciu, magneziu, fier, fosfor, cupru, mangan, zinc, sodiu, potasiu ; vitamine : beta-caroten, xantofilă, riboflavină, acid nicotinic, colină tiamină, fitomenodionă etc. Alături de aceste substanţe vitale, produsul mai conţine : fermenţi, enzime, precursori hormonali androgeni, substanţe aromatice, substanţe cu rol bactericid, gamaglobuline etc.

Aşadar, Apilarnil este un aliment superconcentrat, care acţionează că biostimulator, în primul rînd pentru potenţarea factorilor de apărare existenţi în organismul uman. Este un regenerant general şi poate fi folosit ca atare în debilitate fizică generală, astenii, stări de denutriţie, convalescenţă postoperatorie, osteoporoză, pubertate întîrziată, astenie sexuală, climacteriu, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stările care necesită tonice şi trofice generale, în hepatopatii cronice persistente, sclerogene, stestope şi stratofibroze hepatice, hepatite cronice de activitate mică şi medie. La fel, drajeurile de Apilarnilprop acţionează în diferite afecţiuni bucale ca antiseptic şi decongestiv, antimicrobian, cicatrizant, anestezic local ; stimulează procesele de regenerare celulară ; se foloseşte în stomatite, gingivoragii, parodontopatii marginale cronice. Mai poate fi amintit faptul că drajeurile Apilarnilprop sînt bine tolerate şi eficiente în tratamentul inflamaţiilor acute, subacute şi cronice laringotraheobronşice. Efecte favorabile s-au semnalat în boala ulceroasă, în gastrite, colite şi enterocolite.

Iată acum şi modul de administrare a Apilarnilului. La adulţi : 3—8 drajeuri pe zi, după mesele principale şi cu recomandarea medicului ; la copii : 1—3 drajeuri pe zi, în funcţie de vîrstă şi cu recomandarea medicului. Drajeurile se sug atunci cînd sînt folosite în afecţiunile bucale şi în cele laringo-traheobronşice şi se înghit în cazul celorlalte afecţiuni (ulcer, colite etc.).

Apilarnil este brevetat în România şi înregistrat în multe ţări ale lumii, beneficiind şi de un patent european.

Cercetătorii din cadrul Institutului de Cercetare şi Producţie Apicolă din Capitală înregistrează succese remarcabile în valorificarea produselor stupului. Utilizarea mierii, a polenului, propolisului, păsturii cît şi a celorlalte produse ale stupului în folosul omului preocupă atît institutul, cît şi Centrul de apiterapie de pe lîngă această instituţie.

Ing. Aurel Mălaiu, directorul institutului, ne-a vorbit recent despre o noutate, o realizare ştiinţifică deosebită. Este vorba despre un preparat apiterapic, cu efect hipocolesterolemic — reducerea nivelului de colesterol din organism. Efectele directe ale preparatului, numit provizoriu Lecipol, sînt de-a dreptul spectaculoase. Concomitent cu reducerea colesterolului, preparatul amintit contribue şi la îmbunătăţirea activităţii circulatorii a sîngelui.

Prioritate mondială: LECIPOL

Lecipolul este rodul unor îndelungate cercetări efectuate de un colectiv de specialişti condus de dr. Lucia Serafim, medic cardiolog, şeful cabinetului de cardiologie al Centrului de apiterapie din Bucureşti. Dacă, la început, preparatul era recomandat ca adjuvant, pe baza experimentelor încununate de succes el a devenit un medicament direct în diminuarea colesterolului. Cercetările nu s-au încheiat. Ele continuă pînă la definitivarea formulei galenice a produsului şi stabilirea modului de folosire terapeutică. La producerea Lecipolului se folosesc materii prime naturale, indigene, produse ale stupului. El nu lă efecte secundare şi este bine tolerat de oricine. În curînd va putea fi găsit în reţeaua farmaceutică.

PROPOLIS ŞI POLEN
în granule şi tablete

— La ce este bun propolisul ? Dar polenul ? — iată întrebări la care ne-a răspuns dr. **Ştefan Roman,** medic primar, şeful cabinetului de urologie, chirurgie şi ginecologie de la Centrul de apiterapie.

— Propolisul şi polenul, aceste excepţionale produse ale stupului, au efecte pozitive în multe direcţii. Depinde la ce afecţiune sînt întrebuinţate.

— Mulţi cititori ne-au cerut ca în cadrul rubricii „Miracolul stupului" să le furnizăm lămuriri, îndrumări, privind tratamentul adenomului de prostată.

— În această direcţie, apiterapia recurge în mod curent la folosirea polenului sub formă de granule sau tablete şi a propolisului sub formă de tablete, tincturi şi supozitoare (mipropol).

— Ce calităţi prezintă aceste produse apicole devenite medicament ?

— După cum se ştie, polenul are proprietăţi biostimulative, energizante. Cît priveşte propolisul, acesta este, la rîndul său, biostimulativ, anestezian şi cicatrizant. Administrarea lor se face atît pe cale bucală, cît şi sub formă de supozitoare. Subliniez faptul că prin tratament se urmăreşte descongestionarea zonei prostato-vezicale, cu reducerea numărului micţiunilor, a tulburărilor dizurice, precum şi oprirea în evoluţie a adenomului. După aplicarea tratamentului, starea generală a bolnavilor se îmbunătăţeşte simţitor. Cei suferinzi, dornici să folosească apiterapia în combaterea acestei afecţiuni, pot veni la centrul nostru (strada C.A. Rosetti nr. 31 — Bucureşti) unde vor fi consultaţi gratuit. Pentru cei din provincie nu este nevoie de programare.

În continuare, aş dori să mai arăt că atît propolisul cît şi polenul acţionează cu bune rezultate şi în afecţiunile ginecologice, precum şi în multe alte afecţiuni.

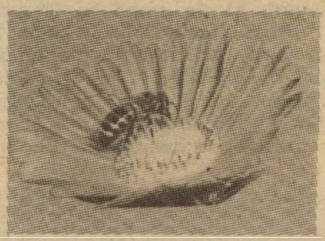

SĂNĂTATE • VIGOARE • LONGEVITATE

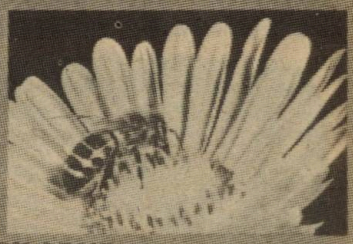

APILARNIL COMPLEX DE SUBSTANŢE NATURALE APICOLE CU PROPRIETĂŢI ENERGOSTIMULANTE

NOU

Recent a fost înregistrat şi cel de al 9-lea produs al stupului. El poartă denumirea de Apitotal NVI şi este considerat premieră mondială sub raport conceptual şi practic. Noul produs este un concentrat apicol integral cu un bogat conţinut de substanţe biologice active, foarte utile în păstrarea sănătăţii.

Datorită proprietăţilor sale deosebite, Apitotal NVI este folosit ca materie primă în industria medicamentelor, pentru realizarea produselor cosmetice, a concentratelor alimentare etc. Produsul acţionează eficient în reumatologie, în alergologie şi imunologie.

Prevăzut a fi administrat, la indicaţia medicului, sub formă de comprimate şi unguente, Apitotal NVI va putea fi găsit curînd în farmacii.

Grupaj de
NICOLAE BUICĂ

DIN VIAŢĂ

- Nu cît cunoşti contează, ci cît aplici
- Ca să ai apă bună, sapă-ţi fîntîna adînc
- Acolo unde auzi multă vorbă, e treabă puţină
- Nehotărîrea este ca o răscruce de drumuri fără indicatoare
- L-au prins furînd pere şi l-au bătut măr
- Decît să ţi se spună mult şi să înţelegi puţin, mai bine invers
- Unii se salută, deşi nu se cunosc ; alţii nu se salută fiindcă se prea cunosc
- Mai sînt şi din cei care se căciulesc şi vara
- Perele le-au cules, dar cu merele au rămas în pom
- Orice mai poţi regăsi ; timpul pierdut — niciodată

ION MARINESCU

Cea mai mare asociație horticolă din țară: A.E.S.C. DĂBULENI

PE NISIPURILE DOLJULUI

Culturi în trecut puțin practicate pe nisipurile Doljului, grîul și porumbul, sfecla de zahăr, soia, cartofii, tutunul și multe altele dau astăzi, prin munca oamenilor, producții bune. În 1981, în scopul trecerii producțiilor de legume, struguri și fructe pe baze moderne, aici a fost creată o intreprindere cu profil horticol – ASOCIAȚIA ECONOMICĂ DE STAT ȘI COOPERATISTĂ DĂBULENI.

Este cea mai mare unitate de acest gen din țară, cuprinzînd aproape 4 000 ha, suprafață acoperită, peste 90 la sută, de nisipuri. Din acestea, 1 857 ha sînt ocupate cu legume și leguminoase alimentare, 1 746 ha cu vii și 365 ha cu pomi fructiferi. 24 de ferme, unde lucrează 32 de specialiști cu studii superioare, peste 400 de muncitori permanenți și, în perioadele de vîrf, alți circa 3 000 de oameni – iată un adevărat complex horticol organizat pe baze temeinice, în care mecanizarea, chimizarea și irigațiile constituie elemente de bază ale activității.

Riguroasa aplicare a tehnologiilor specifice stabilite de cercetătorii de la Stațiunea Centrală de Cercetări pentru Ameliorarea Nisipurilor și Solurilor Nisipoase Dăbuleni, utilizarea cu maximă eficiență a Sistemului de irigații Sadova–Corabia și a unei dotări tehnico-materiale de prim rang au avut ca rezultat intrarea acestei intreprinderi pe drumul firesc al rentabilității. Competente, cunoscînd profund realitățile din fiecare sector de activitate, cadrele de conducere a asociației – inginerul Marin Suliță, director, inginerul-șef Constantin Delibașa și contabilul-șef Iulian Roșca – au realizat un sistem de organizare a muncii care și-a demonstrat în mod practic eficiența, prin rezultatele obținute în producție.

Mecanizatorul-horticultor, specialist al marii producții

O dată cu planul de producție, fiecărei ferme îi sînt repartizate și mijloacele materiale pentru realizarea lui, tractoarele și mașinile agricole, utilajele de irigat etc. **De maximă importanță,** folosirea la un înalt randament a acestora ridică atît problema dotării cu tot ceea ce este necesar pentru executarea lucrărilor stabilite în tehnologiile diferitelor culturi, cît și a gradului de calificare a oamenilor care le utilizează. Asociația dispune de o puternică forță mecanică, alcătuită din 132 tractoare de tipurile U-445, U-650 și A-1800, 93 de pluguri, 55 de grape cu discuri, 28 cultivatoare, 7 freze pentru vie și pomi, 7 mașini de modelat solul, 24 mașini de plantat și semănat, 90 mașini fitosanitare, 47 de remorci, 40 bene pentru transportarea strugurilor și altele. Efectuarea lucrărilor în perioadele optime și la un nivel calitativ superior a necesitat eforturi

susținute pentru temeinica pregătire profesională și policalificarea oamenilor.

În prezent, muncitorii permanenți din întreprindere au obținut, în marea lor majoritate, calificarea la locul de muncă, în unul din cele trei profiluri de bază : legumicultură, viticultură, pomicultură. Lucrînd în acord global, fiecare răspunde de culturile repartizate și este retribuit în funcție de realizarea producției. În principal, ei sînt cei care irigă, execută tratamentele împotriva bolilor și dăunătorilor și diferitele lucrări manuale necesare. Dintre cei peste 400 de muncitori permanenți ai unității, 85 sînt absolvenți ai Liceului agroindustrial Dăbuleni în meseria de mecanizator-horticultor. Prin calificarea lor multilaterală, aceștia constituie oamenii de bază ai întreprinderii, ei reușind să execute la timp și de calitate toate lucrările manuale de plantat, tăiat, legat și altele, precum și pe cele mecanice, cu întreaga gamă de tractoare și mașini agricole din dotare. Unanim apreciați pentru activitatea lor, **Valentin Chiosa, Anișoara Constantinescu, Marcela Boulean, Elena Ciucă, Păscuță Popa, Vergică Piciu, Andrei Ștefan, Aurica Ploaie** și mulți alții constituie exemple demne de urmat, demonstrînd pricepere și un deosebit simț de răspundere în efectuarea lucrărilor ce le revin.

Acordul global — la bază organizării temeinice a muncii

Simpla constatare că peste 90 la sută din culturile de vie, legume și pomi sînt contractate în acord global cu circa 2 000 de membri ai cooperativelor agricole din Dăbuleni și Călărași vorbește despre însemnătatea deosebită a relațiilor cu cele două unități asociate. Colaborarea cu ele, firească încă de la înființarea întreprinderii, a fost mereu întărită, de-a lungul timpului, în interesul tuturor.

La începutul fiecărui an, asociația încheie contracte cu cele două cooperative agricole, concretizate pe lucrări și zile-om necesare, după care se semnează contractele de acord global, de către șefii fermelor asociației și ai celor două unități. Angajamentul se face pe echipe și, în cadrul acestora, individual. Pentru vie, de pildă, fiecare cooperator primește în acord global o suprafață în jur de un hectar, pe care are obligația să execute toate lucrările necesare — tăierea, cercuitul, sapa mare, prașilele etc., inclusiv pentru cultura intercalată respectivă — de fasole, fasoliță, cartofi sau legume. La încheierea unei lucrări, șeful fermei respective, din cadrul asociației, face o riguroasă recepție, consemnînd cantitatea și calitatea muncii efectuate, se alcătuiesc listele de plată și se virează sumele cuvenite retribuției către cooperativă, care apoi transmite banii membrilor cooperatori. Pentru cultura de pepeni verzi, cu pondere deosebită în cadrul asociației (în 1986 ea ocupă suprafața de 670 ha), plata se face la tariful stabilit pe tona de produs, retribuția fiind diferențiată în funcție de recolta obținută de fiecare.

În același timp, cooperatorii contractează în acord global și culturile unității din care fac parte, sistemul de organizare a muncii permițînd efectuarea lucrărilor necesare și la cooperativă, și la asociație. Astfel, colaborarea strînsă dintre conducerile celor trei unități duce la utilizarea maximă a forței de muncă de-a lungul anului și, implicit, la realizarea unor însemnate venituri de către membrii cooperatori.

În 1984 — cel mai bun an ca volum și calitate a producției — A.E.S.C. Dăbuleni a realizat peste 40 000 tone de struguri, legume și fructe. În 1985, numeroase ferme au obținut producții medii la hectar de 11 tone de struguri, 14 tone de piersici, 32 tone de vinete, 40 tone de pepeni, 2 tone de fasole-boabe și altele, bilanțul activității generale încheindu-se cu un beneficiu net de 956 000 lei.

Asociația Economică de Stat și Cooperatistă Dăbuleni produce și livrează struguri de vin și de masă, tomate timpurii și de vară, ardeiuri, vinete, varză, pepeni, căpșune, cireșe, vișine, caise, prune, piersici și altele, rod al hărniciei oamenilor săi.

EMIL GENESCU

IURTA — străvechea

Iurta mongolă este cunoscută de pe vremea lui Genghis-Han. Au trecut de atunci aproape 800 de ani şi ea continuă să fie din plin folosită. Pentru clima mongolă cu ierni lungi şi grele, vînturi puternice şi temperaturi scăzute, care ajung la minus 50 de grade, cu veri toride şi cicloane care înalţă spre cer nori de praf roşu, iurta oferă condiţii bune de locuit. Mai ales pentru crescătorii de animale, care în decursul unui an se mută cu turma, în căutarea de hrană şi surse de apă, de mai multe ori, ea este singurul adăpost posibil.

La noi, despre acest tip de „case" se ştie prea puţin ; unii înclină să creadă că este un fel de cort. Autorul acestor însemnări a văzut la faţa locului, în cooperativa agricolă din Avdarhangai, cum arată o iurtă şi în cunoştinţă de cauză încearcă să o prezinte. Are forma unei ciuperci ascuţite spre vîrf, iar în vîrful conului un luminator din sticlă. Tot prin acest luminator iese şi coşul sobei. Aceasta se află, de regulă, aşezată în centrul încăperii. Iurta este construită dintr-un material trainic, dublu, prin care nu trece apa ; între cele două pînze, există un gol de 30—40 cm, umplut cu pîslă sau lînă. Această „saltea" formează pereţii şi acoperişul iurtei. Ea se montează pe nişte prăjini lungi şi uşoare, elastice, care se adună în vîrf, formînd cupola. Apoi este strînsă în 4—5 cercuri metalice. Astfel ancorată, casa păstorului mongol nu poate fi urnită din loc nici de vînturile cele mai puternice.

Alcătuită din diferite părţi, ea se montează şi se demontează foarte repede. Un păstor care trebuie să plece cu turma are nevoie de 3—4 cămile pe care aşază bagajele şi în cîteva ore se află la noile păşuni şi surse de apă. Aici alege locul potrivit şi se apucă de montarea adăpostului. Uşa de la intrare, aşezată întotdeauna la sud, este şi un mijloc de orientare pentru cei care se rătăcesc în podişul mongol. Locul pentru aşezarea uşii a fost ales şi dintr-un alt motiv practic : în Mongolia vîntul bate dinspre nord. În interior, iurta are, de cele mai multe ori, o podea din scîndură, acoperită cu covoare sau piei. Aici se găsesc paturile joase, aşezate de jur împrejurul pereţilor şi acoperite cu carpete brodate, un minuscul dulap de bucătărie, lavoare pentru spălat, oglindă şi un număr de cufere din lemn sculptat. În cufere se păstrează lenjeria, îmbrăcămintea şi diferitele obiecte de uz casnic ; pe pereţi sînt tot felul de fotografii care înfăţişează istoria familiei respective.

În iurta vizitată am făcut cunoştinţă cu cîteva obiceiuri mongole. Cînd un străin intră într-o iurtă, totul se aranjează cît ai bate din palme. Femeile se retrag în partea stîngă, bărbaţii în dreapta, iar locurile din partea opusă uşii sînt oferite invitaţilor şi bătrînilor. În tot timpul cît stai în acest imens cort nu trebuie să scoţi căciula, şapca sau pălăria de pe cap. A te descoperi înseamnă că nu respecţi casa şi nici gazda. Musafirilor li se serveşte o masă copioasă. Cinstea de a descoperi masa, plină de bunătăţi culinare, revine bărbatului-gazdă. Acesta, respectînd cu stricteţe un vechi ritual mongol, descrie compoziţia fiecărei mîncări, invitînd oaspeţii să le guste. De pe masă nu lipseşte kumîsul, băutura naţională. Preparat din lapte de iapă fermentat, este folosit în alimentaţia zilnică nu doar pentru gustul lui plăcut, ci şi pentru calităţile curative. Kumîsul stimulează pofta de mîncare, îmbunătăţeşte digestia, contribuie la vindecarea afecţiunilor organelor respiratorii, ajută organismul împotriva îmbătrînirii premature. Este extrem de eficient în tratarea tuberculozei. Medicii au stabilit că această băutură conţine 12 feluri de vitamine.

În peisajul mongol au apărut oraşe noi, cu blocuri de locuit moderne. Şi totuşi iurta continuă să rămînă, pentru o parte din locuitorii ţării, mai ales pentru mulţimea de păstori, casa preferată.

SPIRIDON STĂNEL

CASĂ MONGOLĂ

CELE MAI VECHI MUMII DIN LUME...

...au fost descoperite în America de Sud, mai precis în Chile. După cum menţionează revista „Science et Avenir", un grup de muncitori din oraşul chilian Arica au scos la lumina zilei, absolut din întîmplare, 96 de mumii cu „vîrsta" cuprinsă între 3 670 şi 7 810 ani, potrivit datării cu carbon 14. Deci ele sînt cu 3000 de ani mai „bătrîne" decît primele mumii egiptene.

Vestigii ale unor societăţi mult mai complexe decît se credea pînă acum, aceste corpuri au fost îmbălsămate după o tehnică mai complicată decît cea a egiptenilor. Populaţia indios obişnuia să decoreze capetele mumiilor cu măşti de argilă şi peruci din păr natural.

Descoperirea a stîrnit senzaţie în rîndul arheologilor, deoarece pînă acum se considera că primele aşezări umane indiene au apărut pe coasta Pacificului între anii 1 000 şi 500 î.e.n. — subliniază publicaţia citată.

★★★★★★★

ŞTIND STÎMB...

- A băut pînă i s-a dereglat imaginea şi dă vina pe televizor.
- Proteza dentară nu-l împiedică să-şi arate colţii.
- La sfîrşitul vieţii, avarul îşi dă şi el ceva: sufletul.
- Este primejdios să pui beţe în roate unei locomotive.
- I-a sărit ţandăra. Dar ce folos, mai are încă multe !

OBSCURANTIȘTII

În plină eră cosmică, lumea occidentală continuă a fi bîntuită de grindina obscurantistă, ale cărei rafale devin tot mai supărătoare. Manifestările de tip medieval nu sînt simple „răbufniri ale credulității" ori extravaganțe trecătoare, după cum se poate deduce din numeroasele și amplele relatări ale presei vest-europene și nord-americane.

FĂRĂ MASCĂ

OCCIDENTUL PE „ORBITE MEDIEVALE"

Ce urmăresc „predicatorii catodici"?

Potrivit unor publicații americane, în Statele Unite fac o ciudată carieră predicatorii „bisericii catodice". Aceștia pretind că dețin puterea de a vindeca bolnavi prin „miracolul credinței".

Pastorul „catodic" Pat Robertson își transmite slujbele baptiste de vindecare miraculoasă prin propriul său canal de televiziune. El este patronul postului TV „Christian Broadcasting Network", care are aproximativ 30 milioane de abonați, ceea ce i-a adus supranumele de „televanghelist".

Un alt pastor „catodic" și, de asemenea, „televanghelist" este texanul Walter Grant, care oficiază în fiecare duminică două slujbe religioase cu miracole în catedrala „Cuibul de vulturi" din Dallas. După cum afirmă martorii, pastorul texan lansează, într-o atmosferă stranie, apăsătoare, pretinsa formulă magică „Talah quah mokos", prin care ar lecui, cît ai bate din palme, carii dentare, tumori, surzenie, orbire, diabet și paralizie! El spune că prestațiile sale sînt teledifuzate pe întreg teritoriul american.

Pastorul Ernest Angley din Akron, statul Ohio, oficiază într-un templu decorat cu arbori artificiali. Serviciul său se deschide cu melodii inspirate din comediile muzicale de pe Broadway, după care predicatorul „televanghelist" împreună cu fidelii intonează imnuri religioase, se apucă să plîngă în hohote și să pronunțe vorbe de neînțeles. În final, unii dintre participanți anunță că se simt vindecați de surzenie, dureri la genunchi, paralizie sau mania drogurilor!

Comisia federală pentru examinarea științifică a religiei a dat publicității un raport din care rezultă că „predicatorii catodici" recurg la trucuri degradante. Anchetatorii au dovedit că paraliticii pastorilor Robertson și Grant erau, în realitate, niște flăcăi zdraveni travestiți în „paralitici pe cărucioare rulante". Alți „vindecați" purtau cîrje oferite de „televangheliști" pentru „reușita demonstrației". Comisia a descoperit încă un șiretlic, folosit mai ales de pastorul Walter Grant. Colaboratorii „catodicului" texan întocmeau fișe pe care erau înscrise diferite persoane și maladiile de care sufereau. În cursul „slujbei cu miracole", predicatorul își ului asistența credulă, numind persoanele cu pricina și bolile lor. În ceea ce îl privește pe „televanghelistul" din Ohio, anchetatorii au putut stabili, interogîndu-i la ieșirea din templu pe „vindecați", că unii dintre aceștia din urmă nu fuseseră niciodată bolnavi, iar ceilalți nu fuseseră... lecuiți de boală!

Apare greu de înțeles cum de sînt lăsați de capul lor asemenea scamatori în sutană, care, colac peste pupăză, mai năpădesc și canalele televiziunii americane...

Cum a stîrnit rîsul „statuia care plînge..."

Afacerea s-a petrecut în apropiere de Montreal, într-o casă din Sainte Marthe sur Le Lac, unde mii de pelerini canadieni puteau vedea o statuie de ghips care vărsa lacrimi de sînge și o icoană din care se scurgea ulei de trandafir!

Ziariștii din Montreal și-au exprimat nedumerirea față de „miraculoasa poveste", care prefăcuse un sat liniștit într-un adevărat loc de pelerinaj. Nu au lipsit nici „excesele de exaltare", ca să preluăm termenii presei locale. Astfel, un polițist însărcinat cu supravegherea valurilor de curioși a declarat la televiziune că, la asfințit, soarele începea să... danseze deasupra „casei cu miracole".

Anchetatorii au stabilit fără mare osteneală întregul fals. Autorii șarlataniei erau proprietarii casei, soții Girouard, și chiriașul lor, Jean Beauregard. Acesta din urmă se înțepa la degete, iar picăturile de sînge erau „aplicate" pe ochii statuii de ipsos, care le vărsa

ca... lacrimi. Analizele chimice au arătat că nici uleiul de trandafir care izvora din icoana de lemn nu avea nimic miraculos. Scamatorii foloseau un amestec de grăsimi vegetale și animale care se topeau foarte ușor într-o încăpere încălzită. În cursul anchetei, Corporația medicilor din Quebec a menționat că Maurice Girouard fusese condamnat de două ori, în anii 1974 și 1975, pentru „pseudotratament prin hipnoză" al bolnavilor. El s-a și profilat, de altfel, pe „psihologie", disciplină pe care o studiat-o într-un „așezămînt personal" condus de... madame Girouard ! S-a mai dezvăluit că soții Girouard și chiriașul lor făcuseră cunoștință, acum cinci ani, în cursul unui pelerinaj într-o localitate europeană unde se zvonise că ar fi apărut... Maica Domnului !

„Lacrimile de sînge" ale statuii de lîngă Montreal au stîrnit, pînă la urmă, rîsul, dar cel mai adesea isprăvile obscurantiste provoacă plînsul.

Cu demonii, dînd de... dracul!

Cultul satanic „liturghiile negre" și alte vrăjitorii de provenință medievală capătă amploare în R.F. Germania.

„Zeci de scene demonice au loc în fiecare noapte pe teritoriul vest-german", a relevat un reporter al Televiziunii din R.F.G. El a menționat că asociațiile discipolilor satanici numără peste 10 000 de aderenți activi. Vrăjitoria nu este deloc dezinteresată. „Un ritual demonic pentru eliminarea unui rival poate costa pînă la 30 000 de mărci", după cum constată reporterul citat. Ritualurile mai mărunte, de duzină, pentru vindecarea unui copil sau recîștigarea iubirii pierdute se taxează cu 1 000—3 000 de mărci la fiecare ședință, plata făcîndu-se fie înainte, fie pe loc. Nu puține sexagenare și-au făcut din asemenea vrăjitorii a doua meserie, cîștigurile fiind însă de primă mînă !

Ritualurile demonice fac însă și victime. Opinia publică vest-germană a fost uimită și indignată de tragedia studentei Anneliese Michel din landul Bavaria. Tînără, în vîrstă de 23 de ani, a murit în chinuri îngrozitoare, după opt luni de „tratament magic", aplicat de doi preoți, cu acordul părinților, pentru „alungarea diavolului" din ființa fetei. În treacăt fie spus, asasinii demonici nu au fost condamnați decît la șase luni de închisoare (cu suspendarea pedepsei!), justiția reținînd doar vina de omor prin imprudență...

În Statele Unite ale Americii, un demonic în vîrstă de 37 de ani, Michael Ryan, împreună cu fiul său Dennys (16 ani !) au fost arestați pentru mutilarea și uciderea unui alt adept al satanei, James Thymm. S-a aflat că Michael Ryan a condus un grup demonic instalat la ferma sa din Omaha, statul Nebraska. Conform anchetei, adepții practicau poligamia și bestialitatea, erau împărțiți în „sclavi" și „generali cu șase stele", sub conducerea „regelui Michael". Ca activități curente vizionau filme de război, se aprovizionau cu arme, fumau marijuana și furau diferite bunuri din fermele învecinate.

Practicile magice și omorurile rituale au luat mari proporții în Occident. Publicația catolică „Jesus" a întocmit un dosar asupra cultului demonic, menționînd că „fața nevăzută a aisbergului apare la lumina zilei" rețeaua întinzîndu-se „de la Torino la Roma și de la Londra la New York". Punctele-cheie ale rețelei ar fi Torino, Paris, San Francisco și Medmenham (Marea Britanie). Un „demonolog" oficial citat de agenția France Presse a efectuat calcule extrem de complicate în urma cărora a conchis că „armatele numeroaselor secte satanice se cifrează la 1 758 640 176 de draci" !

Cînd obscurantiștii fac politică...

O aprigă ciocnire între forțele de poliție și un grup obscurantist din statul american Arkansas, în zona Three Brothers, a permis demascarea publică a sectei „Supraviețuitorii".

Membrii grupării, care acționează și în alte regiuni ale Statelor Unite, propovăduiesc o conflagrație nucleară, zicînd că ei ar fi în stare să-i supraviețuiască, de unde și numele sectei. „Supraviețuitorii", constituiți în bande înarmate, s-au răspîndit prin pădurile americane, unde duc o viață primitivă, autarhică și se antrenează în toată regula cu arme de foc „spre a putea face față situației după terminarea războiului nuclear". Argumentul, limpede ca lumina zilei, că după un cataclism atomic nu ar mai exista nici învingători și nici învinși, deci nici un supraviețuitor, nu i-a trezit la realitate pe sectam-

bulii din tufișurile americane. Anchetatorii au mai constatat că secta „supraviețuitorilor" este manevrată de un grupuscul neonazist din Statele Unite, denumit „Ordinul", ale cărui căpetenii proslăvesc asasinatul politic și dezordinea publică.

De menționat că șefii bandei din Arkansas au fost chemați în fața justiției, dar că „supraviețuitorii" au... supraviețuit procesului !

Reacționară pînă în măduva oaselor, turbulentă și agresivă se dovedește și faimoasa sectă moonistă. Intitulată „Biserica unificării" și fondată de reverendul sud-coreean Moon, secta, ajunsă multimilionară, finanțează diferite reuniuni internaționale cu un caracter provocator. Liderii mooniști au pus, astfel, la cale o întrunire, desfășurată la Geneva, avînd ca scop defăimarea idealurilor progresiste, de independență și libertate, ale tinerelor state din lumea a treia. Tot moniștii au organizat la Paris o adunare întrunind cam 100 de ofițeri activi ori în retragere, care și-au permis să ceară Statelor Unite și aliaților din NATO să intervină, inclusiv cu forța militară, în America Centrală și Caraibi „spre a pune capăt oricăror orientări de stînga" în zonă. Adunarea pariziană a îndemnat guvernul Statelor Unite să-și amplaseze forțe armate tot mai puternice și să desfășoare, ca metodă de intimidare, manevre militare de mare anvergură în America Centrală și Caraibi.

Observatorii cu scaun la cap atrag atenția asupra duplicității acestor grupări. Liderii sectambulilor repetă pînă la saturație că treaba lor s-ar mărgini la „preocupări spirituale de ordin religios", de unde scutirea lor de obligațiuni fiscale și toleranța cu care sînt tratați. Dar căpeteniile sectante și-au burdușit pungile cu milioane de dolari obținuți prin afaceri scandaloase. Moniștii, bunăoară, au uimit prin escrocheriile lor de mari proporții comise în Coreea de Sud, Statele Unite, Uruguay și Franța. Reverendul Moon posedă nu numai imense capitaluri și averi imobiliare, ci și fabrici de armament. Iar purtătorii săi de cuvinte, precum prelatul Chung Hwan Kwah lansează vorbe despre planurile sectei de a trasa lumii a treia „o cale proprie, diferită de socialism", și de „a contracara trecerea la socialism" a țărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină !

Relevînd asemenea pretenții ultrareacționare, un înalt reprezentant al Consiliului Episcopal Latino-American, citat de agenția France Presse, a declarat la o reuniune din Port-au-Prince (Haiti) : „Anticomunismul afișat al acestor secte și uriașele mijloace financiare de care dispun îndreptățesc părerea că ele sînt încurajate, dacă nu manevrate, de serviciile secrete nord-americane".

Scutierii obscurantismului, căpeteniile cultelor demonice, liderii sectambuli urmăresc nu numai o mișcare de diversiune și nu doar atitudini refractare față de rațiune și progres. „Cruciadele" lor vizează abaterea unor categorii de oameni de la problemele politice ale „societății de consum" și dominarea lor prin irațional, înapoiere și neputință față de realitățile vieții. Insinuarea obscurantiștilor în afaceri politico-militare tenebroase constituie încă o dovadă că ambițiile lor nu țin de naivitate.

Oricum, spre deosebire de victimele lor, profesorii obscurantismului nu se recrutează dintre credúli...

TUDOR VOINA

SPORTUL, SĂNĂTATEA ȘI DURATA VIEȚII

Practicarea cu regularitate a unui exercițiu fizic permite creșterea simțitoare a duratei vieții. Astfel, cei care parcurg, într-un mers rapid, circa 15 kilometri pe săptămînă dau o rată de mortalitate scăzută cu 21 la sută în raport cu cei care se mulțumesc cu 5 kilometri săptămînal. Atunci cînd cheltuiala energetică atinge echivalentul săptămînal a 6—8 ore de mers cu bicicleta sau de jucat tenis — beneficiul este cel mai important în ceea ce privește creșterea longevității.

Cei care, în tot timpul școlii, nu au făcut practic sport să fie liniștiți: nu este niciodată prea tîrziu să te apuci (progresiv) de sport și să ai avantaje de pe urma lui. Este, de altfel, mai bine decît să fi fost sportiv în tinerețe și să devii după aceea un adult sedentar.

Fumătorii înveterați vor găsi și ei în aceste notații un motiv de liniștire: la cei care fumează mai mult de un pachet de țigări pe zi rata de mortalitate se reduce cu circa 30 la sută cu condiția ca ei să parcurgă cu regularitate 30 kilometri pe jos, săptămînal. Același lucru pentru hipertensivii sportivi care, în raport cu hipertensivii sedentari, își scad rata de mortalitate cu aproape 5 la sută dacă fac săptămînal cei 30 kilometri.

Nu toate sporturile au aceeași eficacitate ; dacă mersul pe jos, cursa cu bicicleta se dovedesc deosebit de bune pentru sănătate, sporturile mai viguroase, atunci cînd sînt practicate intens (mai mult de 3 ore pe săptămînă) pot cu timpul să fie mai puțin profitabile pentru sănătatea celor care le practică.

Ce trebuie să ştim despre

PESCUITUL CU UNDIŢA

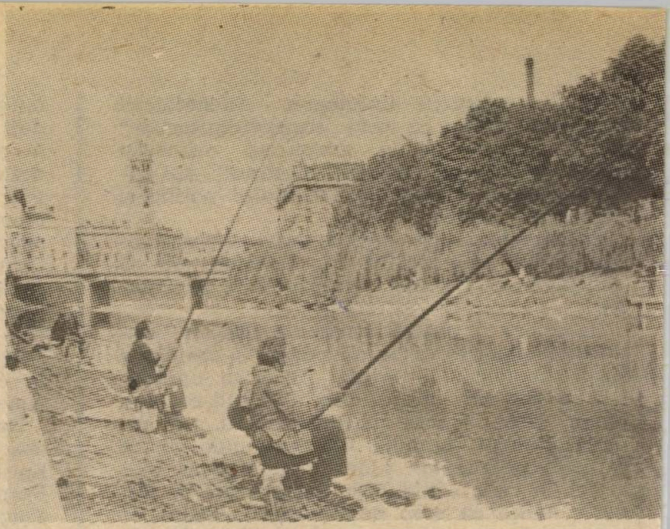

Omul modern exercită acest „hobby" — pescuitul cu undiţa — nu pentru a se întreţine, ci în scop recreativ, deoarece după o săptămînă de muncă fizică sau intelectuală o partidă pe malul unui rîu sau în Delta Dunării îl reîmprospătează atît fizic, cît şi intelectual.

În anii noştri, un asemenea pescuit a devenit sport de masă. Acest lucru este dovedit şi de creşterea vertiginoasă a numărului de pescari sportivi membri ai A.G.V.P.S. : dacă în anul 1977 numărul undiţarilor legitimaţi era de numai 93 000, la finele anului 1985 A.G.V.P.S. avea peste 200 000 de membri pescari sportivi cotizanţi.

Creşterea numărului de membri pescari sportivi reclamă unele măsuri privind dezvoltarea bazei de pescuit sportiv. Iată de ce A.G.V.P.S., asociaţiile şi filialele acesteia amenajează anual noi baze de pescuit şi le populează cu cantităţi mereu crescinde de păstrăv, crap, caras şi alte specii. Astfel, dacă în anul 1976 apele administrate de asociaţiile judeţene şi din Capitală au fost populate cu circa 320 000 kg de peşte, în anul 1985 această cantitate a depăşit 540 000 de kg, de crap, caras, ştiucă, şalău şi alte specii valoroase din punct de vedere al pescuitului sportiv.

Pescarii undiţari se întreabă mereu: cînd şi ce specii de peşti pot fi pescuiţi cu randament maxim ?

Amatorilor le oferim următorul calendar :

— **Ianuarie — februarie :** toate speciile „paşnice" de peşti hibernează. Dacă grosimea gheţii a atins 13—15 cm, se poate pescui cu succes la copcă. Obiectul pescuitului îl constituie unele specii de peşti răpitori, ca de exemplu ştiuca, şalăul şi bibanul, care se prind fie cu mormîşca, fie cu peştişor viu. Important este ca undiţarul să fie îmbrăcat şi încălţat corespunzător cu temperatura anotimpului.

— **Martie — aprilie :** în apele curgătoare „şlagărul" este scobarul, dar şi cleanul şi mreana cad la undiţă, De acum, în apele stătătoare se poate pescui cu succes la caras şi uneori „pică" şi cîte un ciortan sau un crap mare. Începătorii pot pescui la roşioară, caras şi chiar la oblet.

— **Mai — iunie :** în apele de şes şi în cele colinare, este perioada de prohibiţie (interdicţia pescuitului) care durează 60 de zile consecutive şi începe în fiecare an în jurul datei de 20 aprilie. Începînd de la 1 mai se deschide sezonul de pescuit în apele de munte, la păstrăv şi la lipan, potrivit reglementărilor organelor teritoriale silvice.

— **Iulie — august :** începînd cu deschiderea sezonului de pescuit, în jurul datei de 20 iunie, este „vîrf" pentru pescuitul speciilor paşnice în apele colinare şi de şes. Cele mai frumoase capturi de crap sau de mreană se pot realiza în acest sezon, şi tot acum sînt mai multe şanse de a prinde un somn capital sau caraşi uriaşi, care cad la undiţă în Delta Dunării. În lunile de vară, caniculare, pescuitul de guvizi este în floare pe tot litoralul românesc.

— **Septembrie — octombrie :** este perioada în care se organizează toate concursurile de pescuit sportiv la nivel de filială, judeţ sau cele republicane. În aceste luni se pescuiesc cu succes toate speciile de peşti : crapul şi carasul mai spre mijlocul zilei, iar speciile răpitoare — dimineaţa şi spre seară. Capturile cele mai frumoase de biban şi de ştiucă se realizează în această perioadă.

— **Noiembrie — decembrie:** în aceste luni ştiuca, bibanul, avatul, somnul se pescuiesc cu succes, oferindu-le în mod corespunzător linguri sau voblere şi peşti vii la driling .

ATENŢIE, PESCARI SPORTIVI ! Înainte de a începe partida de pescuit cu undiţa, este bine să ne informăm de la deţinătorii luciului de apă asupra regimului de pescuit în locul unde dorim să petrecem o zi plăcută.

Ing. Z. KÁSZONI
secretar al A.G.V.P.S.

O viață dedicată unor mari pasiuni:

AGRONOMIA ȘI FILATELIA

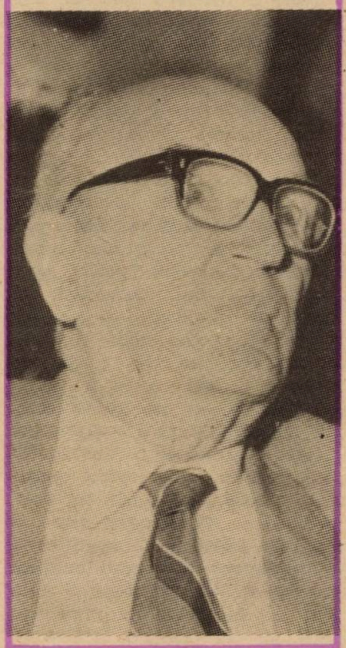

Convorbire cu
ing. KIRIAC DRAGOMIR
decan al filateliștilor
români și expert pentru
mărcile noastre clasice

— Vă invităm la o discuție în dubla dumneavoastră ipostază : de inginer agronom și de decan al filateliștilor.

— Sînt, într-adevăr, inginer agronom, colecționar de mărci poștale românești și filatelist.

— Colecționar de mărci poștale și filatelist — nu e același lucru ?

— Nicidecum. Oricine poate aduna mărci poștale, mai mult sau mai puțin sistematic, devenind, astfel, colecționar. A fi filatelist înseamnă a cerceta istoria poștală, marca poștală, a face din mărci obiect de studiu.

— Iar agronomia ?

— Ea a fost și este pasiunea mea numărul 1, profesia pe care am îmbrățișat-o după ce am făcut studii de farmacie, de drept și — bineînțeles — de agronomie. Am profesat ca inginer agronom pînă cînd am ieșit la pensie din Ministerul Agriculturii.

— Unde ați absolvit facultatea ?

— La București — și este mult de atunci. Ulterior am făcut specializări de industrie alimentară în Egipt, Grecia și Cehoslovacia.

— Ați lucrat și la țară ?

— Bineînțeles. Am dorit mult acest lucru și probabil chemarea pentru viața și munca la țară a fost decisivă atunci cînd m-am atașat de agronomie și i-am rămas fidel. De altfel, sînt — cum se spune acum — un „fiu al satului". M-am născut la Oituz, în județul Bacău, la 4 februarie 1910. Tatăl meu era învățător și director al școlii din sat, iar cînd am venit eu pe lume, casa era și așa plină de copii, mai ales băieți.

Ca proaspăt inginer agronom, am lucrat în zona Turdei și în alte locuri, iar la începutul cooperativizării am cerut să merg și să muncesc pe meleagurile natale și ale copilăriei. În satul meu nu erau condiții pentru întemeierea unei cooperative și am regretat acest lucru. Am lucrat, în schimb, la 30 de km de Oituz, la Săndulenî, unde am avut mari satisfacții. La sosirea mea, am găsit o situație grea, oamenii erau nevoiți să-și mai aducă din alte locuri porumbul și grîul de care aveau nevoie. Împreună am întreprins unele acțiuni pe baza cărora am sporit virtos producțiile, am creat un sistem local de irigații, am înființat o plantație pomicolă, am construit grajduri. În scurtă vreme localitatea Săndulenî era dată drept exemplu în zona Tîrgu-Ocna.

— Iar pasiunea pentru mărcile poștale ? Din punct de vedere cronologic, ea a fost totuși pasiunea dumneavoastră nr. 1...

— Cronologic, da. Aveam vreo 12 ani, cînd am cerut și am obținut de la tata cutia de pantofi ticsită cu mărci, aflată într-o veche ladă de campanie.

— Tatăl dumneavoastră colecționa mărci ?

— Nu, dar era ceea ce s-ar putea numi un „colecționar din principiu". Aduna monede, ziare și cărți vechi, tot ceea ce pentru el avea parfumul vîrstei și al istoriei. În cutia cu pricina pusese tot felul de mărci dezlipite de pe scrisori și de pe ziare. Pe mine mă fascinau pentru că erau felurit colorate și pentru că simțeam că au călătorit, că au transmis mesaje între oameni, că au supraviețuit peste ani. Intuitiv, mă apropiam de o preocupare și de o pasiune despre care nu știam că le mai au și alții.

— Un filatelist care se ignora...

— Cam așa ceva. Devenind brusc fericitul posesor al cutiei cu mărci, prima mea grijă a fost să sortez micile figurine poștale. Le-am grupat pe sorturi, dar nu știam cum să procedez cu păstrarea lor. Am avut ideea de a le pune în cutii de chibrituri pe fiecare dintre ele lipind, ca model, un exemplar din mărcile conținute. Am alergat mult după cutii goale și, în final, aveam un număr mare și le-am etalat în raftul pentru farfurii al mamei. Mărcile mele erau piese comune, din epocă ; ceva mai tîrziu, alți băieți, mai vîrstnici decît mine, mi-au spus că prima marcă a Moldovei înfățișează un cap de bour și că este foarte

rară, că există numai două exemplare în țară (ceea ce nu e adevărat. Sînt cu mult mai multe).

Cînd am plecat la București, ca să dau examen de admitere la liceul militar, din micul meu bagaj făceau parte și cutiile de chibrituri cu mărci poștale; purtîndu-le cu mine, cum își purtase Badea Cîrțan cărțile, mica lui comoară din desagă.

La liceul militar am fost respins la vizita medicală. Oftalmologului nu i-au plăcut, la propriu, ochii mei și atunci am dat examen pentru Liceul „Lazăr", unde am fost admis ca bursier intern.

Curînd s-a produs un episod cu urmări neașteptate pentru cariera colecției mele. Ce s-a întîmplat ? La liceu, în recreație și după orele de curs, toți băieții jucau fotbal. Ca minge, era folosită o cutie goală de cremă de ghete. Doi dintre elevii cu faimă fotbalistică îndeplineau alegerea echipelor. Și nu știu cum se făcea, că pe mine nu mă alegeau niciodată. E trist să fii mereu doar spectator... M-am plîns unui prieten de ceea ce mi se întîmplă și acesta a găsit un remediu extrem de simplu. „Dacă ai avea o minge de fotbal — mi-a zis — ai fi ales sigur în echipă ; ba, mai mult, tu ai fi cel care îi alege pe ceilalți". Eram sigur că are dreptate. Dar am spus sceptic : „Și de unde minge de fotbal, de unde bani ca s-o cumpăr ?" Mi-a răspuns prompt, cu un singur cuvînt : „Mărcile !"

Ca să n-o mai lungesc, am procedat ca Dănilă Prepeleac. Am dat unica mea avuție pentru o minge, din care, în cîteva săptămîni, curgeau peticele. Și-am rămas și fără minge și fără mărci. Iar cînd mergeam la Oituz, în vacanță, la întrebarea tatei despre mersul colecției, răspundeam roșind că totul e în bună ordine. Niciodată n-a controlat spusele mele. Încrederea pe care o avea în mine mă chinuia cumplit. Simțeam că am trădat și încrederea tatei și dragostea pentru mărcile poștale. A-mi reface micul patrimoniu irosit a devenit dorința mea cea mai arzătoare. La liceu, am început să ofer unor colegi temele gata lucrate, exercițiile la matematici rezolvate, primind, ca răsplată, mărci din surplusurile lor. Mai tîrziu am început să-mi exersez lira și, publicînd versuri în revistele pentru copii, cu micile onorarii primite îmi cumpăram mărci poștale. Activitatea poetică am desfășurat-o pînă în anii studenției, am semnat versuri și în „Adevărul literar" și toate economiile aveau o singură destinație — mărcile. Așa mi-am reclădit și îmbogățit colecția, pe care am putut, în sfîrșit, s-o arăt tatei care — bietul — niciodată n-a aflat despre „trădarea" pe care o făptuisem. Iar pasiunea a continuat, fără întrerupere, prin ani.

— Insist : cum s-a împăcat ea cu munca de inginer agronom ?

— S-a împăcat de minune. După o zi plină, cîteva ceasuri de răgaz în fața albumului au fost relaxarea cea mai potrivită firii și interesului meu. De altfel, nu cred să existe inginer agronom, zootehnist sau silvic care să nu fie legat și de o pasiune extraprofesională.

— Numele dumneavoastră este legat de cea mai importantă lucrare filatelică de la noi — masivul volum „Catalogul mărcilor poștale românești", din 1974, lucrare de referință pentru studiul mărcilor apărute în țara noastră.

— Devenind un om al arhivelor, cercetînd diferite colecții, m-am specializat în studiul mărcilor clasice românești din perioada 1858—1872 și am scris despre ele în publicațiile de profil. Despre acest subiect am ținut și un ciclu de comunicări, la Londra, în 1980, la un simpozion filatelic.

— Ca participant la diferite expoziții filatelice de peste hotare, ați fost distins cu mari premii.

— Am primit, pînă în prezent, 12 medalii de aur și de vermeil în străinătate — cel mai important trofeu fiind Marea medalie de aur, primită la Madrid.

— Sînteți, din cîte știu, primul român care a fost laureat cu această distincție. Ce înseamnă ea, dincolo de semnificație și de prestigiu ?

— Înseamnă 60 de grame aur de 22 carate, dacă acestea sînt amănuntele pe care le doriți.

— Permiteți-mi o clipă de pauză, pentru respirație. Ca expert, cum apreciați că unii colecționari, mai cu seamă tineri, ocolesc mărcile foarte vechi, de teamă că ar putea deveni victimele falsificatorilor ?

— Mărcile noastre sînt vestite și valoroase. Din această pricină au fost falsificate încă din secolul trecut. Avem azi însă la îndemînă mijloace moderne de depistare a contrafacerilor. Lampa cu cuarț este un exemplu. Caracteristicile originalelor ne sînt cunoscute, tot așa cum ne sînt cunoscute și caracteristicile pieselor false. Azi, pe acestea din urmă le putem detecta fără nici un dubiu. Prin urmare, rezerva unor colecționari față de piesele vechi, clasice, ale filateliei românești nu-și are justificarea, atîta vreme cît la Asociația Filateliștilor din România există o Comisie de expertiză, care eliberează certificate cînd este solicitată.

— În final, vă rugăm să ne spuneți care este mesajul pe care îl adresați tinerilor filateliști, în special celor din mediul rural, în privința colecționării mărcilor poștale ?

— Marca poștală deschide un univers extrem de larg de cunoaștere pentru tineri, pentru copiii școlari. Cu bani puțini, oricine poate să-și alcătuiască, din mărci poștale, veritabile enciclopedii de cunoștințe folositoare din domeniile istoriei, geografiei, zoologiei, botanicii, al culturii în general. Mă gîndesc la anii studenției mele cînd învățam speciile de pești pe dinafară, fără a le fi văzut. Dacă aș fi avut pe atunci mărcile de azi ale țării noastre, ce fantastic ajutor ar fi reprezentat ele ! Fiindcă avem mărci reprezentînd specii de pești, de flori, de plante medicinale, cîte și mai cîte subiecte capabile să îmbogățească orizontul cultural al tinerilor. Așa că mesajul meu ar fi ca, cei aflați în plină formare, să nu treacă indiferenți peste mărcile poștale de azi, să le privească, să le rețină mesajul, să le iubească, așa cum se cuvine să iubești tot ceea ce vine să-ți lumineze mintea și să-ți încălzească sufletul.

ADRIAN DUMITRAȘCU

Citeva din cele 1001 staturi practice și informații

CUM PUTEM PRELUNGI SEZONUL DE CULES LA POMII DE LÎNGĂ CASĂ

Dorința oricărui gospodar este să aibă în grădină o diversitate mare de fructe din care să poată consuma o perioadă cît mai lungă. Dar nu întotdeauna suprafața disponibilă pentru pomi este suficientă pentru a cultiva toate speciile și soiurile dorite. Există totuși o posibilitate de a răspunde acestei dorințe chiar dacă dispunem de numai cîțiva pomi.

Vom planta cel puțin un pom din fiecare specie pe care o preferăm. În anii următori vom altoi încă două, trei soiuri din aceeași specie în coroana fiecărui pom. Vor fi alese soiuri cu perioade diferite de coacere a fructelor (vezi tabelul). Dispunerea soiurilor în coroană poate fi realizată ca în fig. 1, cu altoirea pe ramuri diferite la aceeași înălțime sau amplasate etajat, ca în fig. 2, cînd altoirea soiurilor se va face succesiv în decurs de cîțiva ani.

Altoiri în același scop se pot face și la pomii existenți deja în grădină, dar numai după o reducere a dimensiunilor coroanei printr-o tăiere de întinerire.

Procedînd în modul arătat mai sus, vom avea în grădină un sortiment de fructe diversificat și o eșalonare a culesului.

MARCEL COTOROBAI

EȘALONAREA CULESULUI LA FIECARE SPECIE PRIN ALTOIREA ÎNTR-UN SINGUR POM A UNOR SOIURI CU COACEREA SUCCESIVĂ A FRUCTELOR

SPECII DE POMI	LOCUL DE ALTOIRE *) A SOIURILOR	SOIURI ALTOITE LA FIECARE SPECIE	PERIOADA DE CULES A FRUCTELOR
CIREȘ	1	Cea mai timpurie	15–30 mai
	2	Bigarreau Morreau	1–15 iunie
	3	Germersdorf	15–30 iunie
CAIS	1	Timpurii de Chișinău	1–10 iulie
	2	Neptun	10–20 iulie
	3	Venus	20–30 iulie
PIERSIC	1	Springold	1–10 iulie
	2	Cardinal	10–20 iulie
	3	Redhaven	20–30 iulie
PRUN	1	Timpuriu de Rivers	10–20 iulie
	2	Băneasa 8/32	20–30 iulie
	3	Tuleu timpuriu	1–10 august
PĂR	1	Bella di Giugno	10–20 iulie
	2	Beurré Giffard	20–30 iulie
	3	Butirra precoce Morettini	1–20 august
MĂR	1	Stark Earliest	10–20 iulie
	2	Red Melba	1–15 august
	3	James Grieve	20–30 august

*) vezi figurile 1 și 2

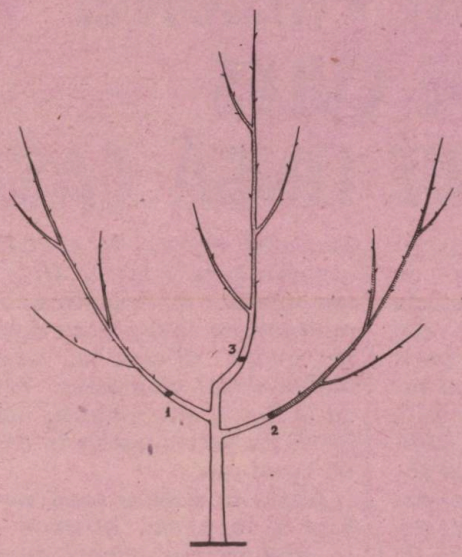

Fig. 1. Punctele de altoire (1 ; 2 ; 3) situate pe ramuri de schelet

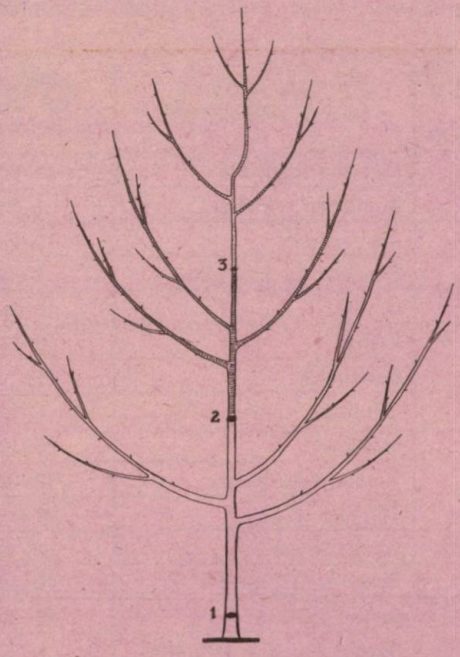

Fig. 2. Punctele de altoire (1 ; 2 ; 3) situate etajat pe axul coroanei

PRIMUL CONCURS DE FRUMUSEŢE DIN BUCUREŞTI

În ziua de 1 iulie 1912, către ora 15, pe Calea Victoriei treceau valuri-valuri de femei elegante şi de bărbaţi chipeşi, care se îndreptau spre parcul Oteteleşeanu, unde urma să aibă loc un inedit „Concurs de frumuseţe" organizat de ziarul „Minerva" şi la care se înscriseseră peste două sute de concurente. Era primul concurs de frumuseţe din Bucureşti.

Concurentele aveau obligaţia să fie îmbrăcate cît mai simplu, fără să folosească mijloace artificiale de înfrumuseţare.

Din juriu făceau parte pictorii Costin Petrescu, Nicolae Vermont, C. Artachino, precum şi Constanţa Hodoş, doctorul Hugo Zaigler, directorul institutului Minerva, G. Filip, Paul Botzan şi N. Pora.

Parada frumuseţii a început să se deruleze, punînd la grea încercare juriul şi stîrnind admiraţia numeroasei asistenţe care aplauda frenetic.

Cea mai frumoasă din atîtea frumuseţi a fost apreciată a fi domnişoara Viorica Predescu (Puia Milea). Pe locurile următoare s-au situat, în ordine, Mimi Marchard, Valeria Sabin, Silica Georgescu, Maria Bădulescu, Anicuţa Mateescu, Ecaterina Pavel.

NICOLAE NASTA

Secta din Oregon —

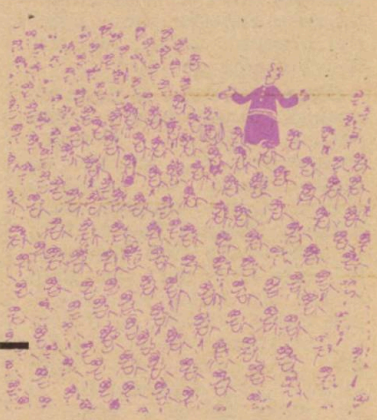

AFACERI şi CRIME

Idei nebuloase despre o pretinsă libertate şi relaţie cu Cosmosul. Dincolo de ele — interese limpezi, pragmatice, dorinţa de îmbogăţire pe seama credulităţii unor naivi şi apărarea acestor interese prin orice mijloace, fie ele şi violente. Aceasta era esenţa sectei din Oregon, întemeiată de un „guru" indian, sosit în Statele Unite în 1981, chipurile pentru a-şi îngriji sănătatea. În scurtă vreme, acţiunile sale au produs uimire, stupoare, revoltă, alertînd autorităţile care au deschis anchete. Încep să se afle amănunte care pun pe gînduri.

Bhagwan Shree Rajneesh are astăzi 55 de ani, s-a născut într-o familie indiană bogată, a urmat filozofia la cîteva universităţi din India, după care s-a lansat într-o carieră de guru liber-profesionist. Bhagwan înseamnă „cel binecuvîntat". A deschis, în 1974, la Poona, un „ashram" în care primea anual în jur de 50 000 de vizitatori — majoritatea americani şi vest-europeni atraşi de reputaţia de pretinse terapii, în fapt un amestec de sex, droguri şi naivităţi stupide. Dar vizitatorii erau bogaţi şi „cel binecuvîntat", îmbogăţit şi el, permitea orice dezlănţuire a simţurilor. A sporit violenţa, au înflorit prostituţia şi consumul de droguri. Comunităţile hinduse vecine s-au revoltat. În 1981, guvernul indian revoca statutul de scutire de taxe pentru „ashram" şi cerea bhagwan-ului să plătească impozite din urmă. Peste noapte, „guru-ul" fuge în Statele Unite, cu o viză medicală pentru trei luni.

S-a stabilit în statul Oregon, la 29 octombrie 1981, cu o mînă de adepţi. A cumpărat, cu 5,75 milioane dolari, un ranch de 26 000 hectare, pe care a început să înalţe un oraş, Rajneeshpuram, dotat cu cele necesare: aeroport, hotel, magazine, colegiu pentru „meditaţii". Toate îi aparţin bhagwan-ului, care îşi face (sau lasă pe alţii să-i facă) o iscusită şi deşănţată reclamă. Cîştigă adepţi, oameni debusolaţi, atraşi, între altele, de reputaţia că ar fi „domnul sexului". Bhagwan-ul are grijă să-i primească îndeosebi pe cei bogaţi. Cei care vin în comunitate îşi aduc averile. Cei care doar „explorează" viaţa împreună cu bhagwan-ul plătesc 250 dolari pe lună. Orice alt vizitator plăteşte gras pentru o călătorie la Rajneeshpuram, unde, dacă este admis, după o atentă percheziţie, va locui într-o cameră privind la un televizor care îi transmite poveţele. Bhagwan-ul se şi declară cu mîndrie „guru al oamenilor bogaţi". Iar aceştia trudesc pentru bhagwan ca nişte sclavi, la munca cîmpului sau în magazine. Bhagwan-ul îşi vizitează, o dată pe săptămînă, supuşii, obligaţi să se alinieze pe două rînduri în timp ce el trece... într-un Rolls-Royce. Are 90 de asemenea automobile. Are pasiunea aurului şi a diamantelor. Poartă mereu cu el un ceas de aur incrustat cu diamante. Este însoţit de o gardă înarmată cu mitraliere. Principala sa secretară şi mîna sa dreaptă, Ma Anand Sheela, 35 de ani, mereu cu un pistol la brîu, are reputaţia unei femei foarte dure.

Dar adepţii nu se mulţumesc cu ranchul aflat la vreo 200 km de Portland şi la vreo 30 km de Antelope. Ei cumpără proprietăţi în oraş, pun mîna practic pe aşezarea părăsită, treptat, de vechii locuitori. Antelope devine, în doi ani, Rajneesh, iar în parcul public se legalizează nudismul.

Protestele nu întîrzie. Se deschid anchete. În 1983, ministrul justiţiei din Oregon, David Frohnmayer, a deschis un proces împotriva oraşului Rajneeshpuram. La sfîrşitul anului 1984, acelaşi ministru a deschis alt dosar, acuzîndu-l pe bhagwan de „flagrante violări" ale legilor statului Oregon. Dar Bhagwan Shree Rajneesh este foarte bogat. Numai pentru o cîtime din averea sa se vor găsi îndată avocaţi veroşi gata să-l apere. Secta îşi continuă, aparent nestingherită, activităţile, deşi autorităţile nu renunţă să strîngă informaţii despre încălcările legilor.

Bomba — şi începutul prăbuşirii — apare din interior. La 14 septembrie 1985, temuta secretară a bhagwan-ului, Ma Anand Sheela, fuge în R.F. Germania, împreună cu alte două adepte ale „filozofiei" guru-ului indian. Nici nu ajunge bine la destinaţie şi declară că ranchul nu este de-

cît „un lagăr de concentrare“ care duce un război particular împotriva rezidenților locali. Bhagwan-ul — continuă Sheela — conduce „o gigantică întreprindere de escrocherii“ și cheltuiește contribuțiile aduse de supușii săi „în ritm de 2,5 milioane dolari pe lună“. Indianul este mai grijuliu să strîngă „ceasuri de aur incrustate cu diamante, ori Rolls-Royce-uri“ decît să-și învețe discipolii principiile sale filozofice. Bhagwan-ul — continuă Sheela să spună, cu năduf — „nu este decît un copil răsfățat care trăiește sub imperiul drogului. Zilnic, lua cîte 60 miligrame de valiu“.

Cărui motiv să i se datoreze această înverșunare ? Lupta pentru putere ? Averea ? Bhagwan-ul nu întîrzie cu replica. Fosta sa secretară n-ar fi decît o drogată, obișnuită cu droguri foarte tari, o „prostituată fără demnitate“, care ar fi dat foc unei clădiri din orașul său, i-ar fi ucis cîțiva prieteni, ar fi vrut să-l otrăvească pe el și a fugit cu o parte din banii sectei. „Era o servitoare și am făcut din ea o regină !“, exclamă „cel binecuvîntat“. Cere autorităților să vină să ancheteze.

Iar acestea, autoritățile, profită de ceartă și anchetează. Sheela și companioanele sale sînt arestate în R.F. Germania, la cererea Statelor Unite, pentru a fi extrădate. La Rajneeshpuram anchetatorii se arată însă mai interesați de statutul imigranților, decît de „crimele“ comise de Sheela. Bhagwan-ul simte că ceva nu este în ordine și fuge cu un avion particular și un grup de adepți. Este urmărit prin radar. Se oprește la Salt Lake City, statul Utah, și Pueblo, în Colorado, pentru aprovizionare cu carburanți. La escala din Charlotte, în Carolina de Nord, avionul este reținut și bhagwan-ul arestat. Se îndrepta spre Bermude. Sau Bahamas. Sau alt paradis fiscal, să scape de legile americane. Avea asupra sa 59 000 dolari, bani gheață, și multe ceasuri și bijuterii. Evident, protestează împotriva arestării și se declară nevinovat. Este însă obligat să-și schimbe roba amplă și turbanul tricotat, cu uniforma pușcăriei. I se refuză eliberarea pe cauțiune, judecătorul argumentînd că, singur sau dus de adepții săi, ar putea oricînd fugi din țară. Este „un pericol public“, afirmă un procuror. Bhagwan-ul, pînă atunci blîndețea întruchipată, se înfurie și declară Statele Unite „ipocrite“. Autoritățile au însă o acuză clară împotriva lui și a Sheelei : încurajarea căsătoriilor false între

discipolii americani ai sectei și străinii care voiau să se stabilească ilegal în S.U.A. ; și faptul de a fi mințit serviciile de imigrare în momentul intrării în Statele Unite. Doar pentru aceste acuzații, pedeapsa putea urca pînă la 175 ani închisoare și 350 000 dolari amendă.

Dar, în vreme ce bhagwan-ul era transferat în Oregon pentru anchetă, se aflau și alte detalii despre actele criminale pregătite de sectă. Un ziar din Portland scria că trei sau patru adepte ale bhagwan-ului au fost antrenate pentru a-i ucide pe procurorul districtului, Charles H. Turner, și pe alți opt „inamici“ ai sectei, între care și ministrul justiției din Oregon, David Frohnmayer. Un complot pregătit deoarece „acești magistrați prezentaseră un dosar cu acuzații ce puteau duce la închisoare“.

Bhagwan-ul cade la învoială cu autoritățile : va părăsi definitiv Statele Unite dacă este eliberat din închisoare. Compromisul este acceptat și, la sfîrșitul lui 1985, bhagwan-ul se reîntoarce în India. Adepții isterizați că nu-l pot urma se risipesc care încotro, cele 90 de automobile Rolls-Royce se vînd la licitație, Antelope revine la vechiul nume, ranchul de tristă faimă se dezmembrează, pare să se instaleze o oarecare liniște în Oregon...

Dar lucrurile nu s-au sfîrșit aici. Bhagwan-ul e neliniștit. Declară, la început, că nu-l interesează nici un fel de promovare a „filozofiei“ sale ; sau **nu-l mai** interesează. Se retrage în Nepal. Nici o lună mai tîrziu începe să se vorbească din nou de el. Cum-necum, a ajuns la 16 februarie 1986 într-o insulă din Grecia, însoțit de un grup de adepți. Alții se îndreaptă într-acolo, la auzul veștii. Dar episcopul local cere autorităților să-l alunge „pentru că ne distruge tineretul, moralitatea și religia“. Bhagwan-ul e luat pe sus spre aeroport. Madridul anunță că refuză să-l primească. Avionul închiriat aterizează la Londra, unde rămîne 12 ore. De acolo se spune că pleacă spre insulele din Caraibe, dar se oprește la Dublin. Tot grupul trage la un hotel de lîngă aeroport. „Bhagwan-ul e bolnav“ ; nici un doctor însă nu este chemat. Izbucnește și în Irlanda o controversă și i se dă de înțeles că nu poate rămîne mult. „Filozoful rătăcitor“ se îndreaptă spre Antigua sau Bermude sau Barbuda. De fapt, nici nu are importanță unde anume exact. Încă plin de bani, încă reușind să atragă naivi sau debusolați bogați, acest guru indian s-a apropiat pînă la urmă tot de teritoriul pe care l-a „muls“ cel mai bine. Crestele aride ale Nepalului, chiar extraordinar de frumoase nu atrag atîția turiști bogați și posibili adepți pe cît insulele însorite și calde ale Caraibilor, aflate la o aruncătură de băț de țărmurile americane...

I.A.S. NĂDLAC DEMONSTREAZĂ PRACTIC RELAȚIA EFICIENTEI

Potrivit orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, cerealele continuă să se afle în centrul preocupărilor oamenilor muncii din agricultură, producția acestora urmînd să fie în 1990 de 32 470 mii tone. Esențială pentru realizarea acestui important obiectiv este creșterea producțiilor medii pe unitatea de suprafață.

I.A.S. Nădlac — distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste — este una din unitățile care obțin în mod constant recolte bogate de cereale, în condițiile unei eficiențe economice ridicate. În perioada cincinalului trecut, această unitate a realizat creșteri masive la principalele producții cerealiere : de la 4 000 kg la 7 093 kg de grîu și de la 5 220 kg la 11 345 kg de porumb-boabe stas (producții medii din anii 1981 și, respectiv, 1985). În același timp, colectivul întreprinderii înregistrează sporirea substanțială a beneficiilor pe tona de produs. Între 1981—1985, acestea au crescut de la 841 lei la 1 334 lei la grîu și de la 278 lei la 1 372 lei la porumb.

Comparînd rezultatele din anii 1981 și 1985, remarcăm creșterea însemnată a producțiilor medii, cu peste 3 000 kg grîu și peste 6 100 kg porumb în boabe stas la hectar, care a fost realizată concomitent cu reducerea costurilor cu 248 lei la tona de grîu și 474 lei la tona de porumb.

De la sine înțeles, asemenea producții nu puteau fi realizate pe mari suprafețe (în 1985 grîul a fost cultivat pe 600 ha, iar porumbul pe 1 207 ha) decît prin respectarea strictă a tuturor verigilor din tehnologia fiecărei culturi și executarea lucrărilor la un înalt nivel calitativ. Pe lîngă aceasta, directorul întreprinderii, ing. **Ștefan Bogar**, inginerul-șef **Andrei Sidor** și contabilul-șef **Vasile Boroianu**, au stabilit și pus în practică, cu sprijinul colectivului, un complex de măsuri tehnico-economice care vizau eficiența cheltuielilor de producție și, implicit, scăderea costurilor pe tona de produs. Bazată pe cunoașterea profundă a diversității condițiilor de pe întregul teritoriu al unității, competenta echipă de conducere și-a îndeplinit cu eficacitate misiunea de organizator al producției. Iată principalele măsuri : ● **aplicarea dozelor optime de îngrășăminte chimice în strînsă corelare cu potențialul solului fiecărei parcele, planta premergătoare, soiul sau hibridul utilizat, cantitatea de îngrășăminte organice folosită, precipitațiile căzute etc.;** ● **o erbicidare diferențiată, în funcție de gradul de îmburuienare a fiecărei parcele ;** ● **reducerea numărului de treceri, pentru lucrările de bază, prin alcătuirea agregatelor complexe, din care specificăm tipurile mai des utilizate : echipamentul de erbicidare EEP-600 + grapa cu discuri GD-3,2 + grapa cu colți reglabili GCR-1,7 ; semănătoarea SPC-8 + fertilizatoarele F-8 ; cultivatorul CPU-8 + fertilizatoarele F-8 ;** ● **la cultura de porumb, recoltarea mecanică în boabe a peste 50 la sută din producție a determinat reducerea corespunzătoare a costurilor pentru transport, încărcare, descărcare și depănușare ;** ● **întreaga recoltă a fost transportată numai în cupluri de 3—4 remorci la un tractor sau 2 remorci la o autobenă.**

Acestor măsuri li s-a adăugat o serie de acțiuni de perspectivă care au contribuit an de an la creșterea producțiilor. Astfel, prin respectarea strictă a asolamentelor pe total unitate și pe ferme s-a reușit alegerea celor mai bune premergătoare. Alcătuit pe o perioadă de patru ani, asolamentul de aici cuprinde în proporții constante principalele culturi ale întreprinderii : 50 la sută porumbul, 25 la sută păioasele și 20 la sută soia. În cadrul programului pentru utilizarea îngrășămintelor naturale, anual se fertilizează o anume suprafață cu gunoi de grajd, ajungîndu-se în al cincilea an la reluarea acțiunii pentru întreaga suprafață de 4 300 ha. Devansînd amplele acțiuni de desecare (care vor cuprinde, în actualul cincinal, 24 000 ha în unitățile agricole ale consiliilor unice Nădlac și Pecica), lucrătorii întreprinderii au și realizat eliminarea excesului de umiditate la ferma nr. 1, pe 84 ha, unde, în caz de secetă, apa din canalul colector central poate fi folosită la irigații. De asemenea, efectuarea semănatului în perioadele optime, executarea tuturor acțiunilor fitosanitare de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor, înalta calificare și specializare a lucrătorilor au contribuit efectiv la obținerea unor recolte mari.

Astfel, valorificarea superioară a condițiilor oferite de moderna bază tehnico-materială existentă la I.A.S. Nădlac s-a soldat, la sfîrșitul anului trecut, cu înscrierea unor beneficii totale de 5 678 000 lei la grîu și 18 787 000 lei la porumb, performanță datorată în principal recoltelor mari și costurilor de producție mici.

EMIL GENESCU

FUMATUL — dependență și nocivitate

■ ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA ■ CÎTEVA DIN CONSECINȚELE FUMATULUI ASUPRA SĂNĂTĂȚII ■ UNELE METODE DE ABANDONARE A FUMATULUI ■ ROLUL MĂSURILOR INSTITUȚIONALIZATE ÎN LUME ȘI ÎN ȚARA NOASTRĂ

De mai multe decenii, fumatul a devenit tema unei largi și continue dezbateri. O dezbatere în cadrul căreia nu lipsesc argumentele „pro" și „contra". Din prima categorie menționăm pe cele care susțin că fumatul „destinde și recompensează un efort fizic sau intelectual", „procură totodată una dintre cele mai elementare satisfacții", „este distractiv de privit", dar mai ales „constituie pentru timizi o modalitate de a se ascunde în spatele fumului țigării". Deosebit de sofisticată este explicația pe care o dă fumatului un grup de psihiatri elvețieni. Remarcînd că sînt fumători care resimt o stare de indispoziție cînd folosesc țigări denicotinizate, ei apreciază că nicotina exercită asupra unor organisme un efect psihofiziologic, adesea contradictoriu și neclarificat complet încă. Dar fumatul — consideră ei — este mai mult un ritual cu numeroase semnificații la nivel rațional și social decît o dependență față de nicotină. Apreciat astfel, tabagismul devine uneori un reflex condiționat, deseori asociat cu consumul de băuturi alcoolice — îndeosebi tari — și de cafea, reflex condiționat manifestat mai ales în cursul discuțiilor între mai multe persoane. Acest reflex, susțin autorii teoriei, explică bulimia reacțională manifestată de unii fumători și obezitatea care se constată la tabagicii redutabili după renunțarea la țigară.

Argumentele și opiniile de mai sus, care încearcă să justifice fumatul, se dovedesc însă formale și nefondate în fața numeroaselor concluzii la care a ajuns medicina pe baza cunoașterii din ce în ce mai exacte a riscurilor complexe de care este însoțit fumatul, a periculoasei obișnuințe și puternicei dependențe pe care le creează individului. O obișnuință și o dependență mai greu de debarasat decît în cazul consumului de alcool sau de droguri, după cum apreciază experții Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.). Astfel, dacă din 10 alcoolici numai unul nu poate renunța la băutură, iar din 10 morfinomani maximum 6 rămîn dependenți de acest drog, în cazul fumătorilor 9 din 10 nu pot renunța la țigară.

Analizarea complexă a acestei dăunătoare deprinderi relevă faptul că „pasul hotărîtor" îl constituie primele țigări fumate. Pînă acum cîteva decenii se aprecia că „începutul" se situează între 11 și 18 ani, dar după statistici recente — înainte de a se împlini 9 ani. „Al doilea pas" îl reprezintă depășirea dezgustului resimțit după primele țigări fumate, iar de aici se instalează obișnuința.

Cît de periculoasă este această dependență și cît de grave sînt consecințele fumatului ? Este suficient să menționăm că una din bolile care generează astăzi cea mai crescută mortalitate — cancerul pulmonar — a cunoscut, conform datelor obținute de O.M.S., între anii 1960 și 1980, o creștere importantă a numărului de cazuri (de la 118 000 la 255 000 la bărbați și de la 22 000 la 66 000 la femei). Un loc important ocupă și cardiopatia coronariană, care amenință de 2—3 ori mai mult pe fumători decît pe nefumători. De asemenea, diferitele afecțiuni ale gîtului, ulcerele stomacului și duodenului, infecțiile localizate la gingii, cariile dentare și parodontozele sînt boli cu o frecvență mai mare la fumătorii de ambele sexe. Pentru că, din păcate, și femeile au devenit fumătoare pasionate, plătind un tribut greu (75% dintre cancerele pulmonare constatate la femei au drept principală cauză fumatul, dar și multe din cancerele de sîn și de col uterin). Cu atît mai greu este acest tribut cînd femeia nu renunță la țigară nici pe timpul sar-

cinii, întrucît periclitează sănătatea viitorului copil, al cărui organism este predispus, în majoritatea cazurilor, la boli ale aparatului respirator. În acest context, reține atenția opinia doctorului D.K. Benchouk, din Geneva, care apreciază că trebuie să se admită existența unui factor genetic ce sensibilizează sau apără organismul de apariția unor boli. De aceea, el consideră necesar ca viitorii părinți să renunțe la fumat nu numai pentru a-și apăra propria lor sănătate, dar și pentru a evita transmiterea unei astfel de sensibilități urmașilor și a avea ascendentul moral asupra acestora în determinarea lor să evite țigara. Cînd părinții fumează, copiii devin, inevitabil, „fumători pasivi". Dacă fumează numai tatăl, copiii absorb o doză de nicotină care echivalează cu fumatul a 30 de țigări pe an. Dacă fumează mama, datorită apropierii ei frecvente de copii, doza echivalează cu 50 de țigări pe an, iar dacă fumează ambii părinți, aceasta crește, evident, la 80 de țigări pe an.

O concluzie semnificativă privind consecințele grave ale fumatului o poate constitui aceea la care a ajuns un studiu întocmit în Anglia asupra cauzelor mortalității în rîndul tinerilor : anual, din 1 000 de tineri din această țară, 250 își pierd viața în urma unei boli cauzate de fumat și numai 6 datorită accidentelor de circulație.

În fața acestor dovezi care incriminează fumatul, este firească întrebarea : cum se poate renunța la el ? Același medic genevez, dr. D.K. Benchouk, opinează că ar fi greșit să asemănăm abandonarea țigării cu înțărcatul sugarului. Deși de fiecare dată trebuie să existe o motivație, se constată că abandonarea fumatului se produce fără dificultăți la cei disciplinați și meticuloși. Între mijloace și metode, medicul genevez menționează guma de mestecat (care însă nu dă rezultate dacă fumătorul nu are voință și nu este hotărît să renunțe la țigară) și terapia de grup, eficientă datorită emulației pe care o creează în rîndul participanților. De exemplu, metoda „renunțării în 5 zile" aplicată cu succes în țările anglo-saxone, pe grupuri de 20—30 de persoane ; ea constă în informarea participanților asupra pericolelor fumatului și într-o anumită „di-

— Aruncă țigara !...

etă", cu mese extrem de frugale și cu o hidratare forțată (care contribuie la dezintoxicarea organismului și la înlocuirea „ritualului fumatului").

Un rol important în reducerea numărului de țigări fumate și în renunțarea completă la ele au, desigur, măsurile instituționalizate în numeroase țări și formarea unei opinii de masă favorabile acestui scop, prin educarea sanitară a populației. Astfel, rezultate pozitive s-au înregistrat în Senegal după 1982, cînd Adunarea Națională a acestei țări a hotărît interzicerea oricărei publicități în favoarea tutunului și țigărilor. Constituirea în Islanda a unui comitet pentru prevenirea fumatului și decretarea ca 2 la sută din sumele încasate din vînzarea tutunului și a țigărilor să fie folosite în acțiunile „anti-tabac" au contribuit la reducerea numărului fumătorilor ; ca și inițiativa Comitetului francez de educație sanitară de a afișa, pe pilonii teleschiurilor din 10 stațiuni ale sporturilor de iarnă, apeluri în care se spune : „Tutunul — iată ce vă «taie» schiurile", „Tutunul — o fixație periculoasă".

În ansamblul preocupărilor menite să contribuie la reducerea riscurilor generate de tutun atît asupra sănătății fumătorilor, cît și a nefumătorilor, deveniți involuntar „fumători pasivi", și în țara noastră s-au adoptat numeroase măsuri. Interzicerea fumatului pe timpul călătoriei cu avionul, în unități sanitare și în multe localuri publice, stabilirea de vagoane de cale ferată separate pentru fumători și nefumători, a „locurilor de fumat" în întreprinderi, precum și prezența din ce în ce mai des întîlnită a anunțurilor : „Vă rugăm, nu fumați !" „În această încăpere nu se fumează", în instituții, locuri și localuri publice confirmă atenția ce se acordă în țara noastră evitării poluării mediului prin fumat. Toate aceste măsuri, expresie a grijii față de apărarea sănătății populației au contribuit la formarea unei opinii largi în favoarea combaterii fumatului excesiv și a reducerii numărului „fumătorilor pasivi".

În încheierea acestor succinte consemnări vă oferim cîteva concluzii, aparținînd unor specialiști, care, alături de cele prezentate mai sus, vă vor completa imaginea nocivității fumatului.

■ **A fuma înseamnă a-ți face rău singur, apreciază Nedd Willard, specialist al O.M.S., în informațiile referitoare la relația tutun-sănătate.**

■ **Cine nu devine fumător pînă la vîrsta de 20 de ani este puțin probabil să devină mai tîrziu, afirmă experții aceluiași for mondial.**

■ **Adevărații campioni sportivi nu fumează, menționează numeroși medici specialiști în medicina sportivă.**

■ **Femeile au început să fumeze mai mult decît bărbații, au constatat statisticienii.**

■ **Nici o țigară pe zi nu este recomandabil să se fumeze, iar fumător este considerat cel care fumează 5 țigări pe zi, oricît de „slabe" ar fi ele, apreciază prof. dr. Constantin Anastasatu, cunoscut ftiziolog și pneumolog român.**

NICOLAE TURTURESCU

METODE CARE REVOLUȚIONEAZĂ PRACTICA AGRICOLĂ

CULTURI „IN VITRO" DE CELULE ȘI ȚESUTURI VEGETALE

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au cunoscut capacitatea regenerativă a plantelor, au practicat, cu succes, înmulțirea vegetativă (butășirea, marcotajul sau altoirea). Dar cel dintîi cercetător care a încercat să cultive țesuturi vegetale de la plantele superioare a fost Haberlandt. Era prin 1902. A publicat chiar și o carte: „Culturversuche mit isolirten Planzenzelle". Experiențele lui s-au soldat însă cu un eșec, datorat stadiului de atunci al cunoștințelor de fiziologie vegetală, cît și folosirii, pentru experiență, a unor celule înalt diferențiate morfofuncțional, în loc de țesuturi care au capacitate regenerativă mare.

Drumul a fost sinuos și nu lipsit de greutăți. Din aproape în aproape s-au conturat însă metode, tehnici care revoluționează practica agricolă. În 1904, Hanning obținea, pe un mediu artificial, nu tocmai propice, plantule de crucifere provenite din embrioni recoltați de la semințe nematurizate. Deși Küster și alți botaniști blazați susțineau, prin 1926, că este imposibilă cultura de țesuturi vegetale, în 1931 francezul Gautheret și alți cercetători au trecut la cultivarea „in vitro" (în mediu artificial) a unor explante vegetale, reușind să obțină o proliferare mare de celule.

De atunci, tehnica de cultivare „in vitro" a celulelor și țesuturilor a fost continuu perfecționată. Dar în ce constă ea, în fond? Operațiunea pare simplă, dar necesită mare finețe și o deosebită acuratețe; ea constă în prelevarea unor fragmente de plante (țesuturi, organe, embrioni, celule etc.) și cultivarea lor în medii artificiale, sterile, în compoziția cărora intră: glucide, vitamine, macroelemente și microelemente, în doze bine determinate, precum și regulatori de creștere — fitohormoni (auxine, citochinine, gibereline, etilenă, acid abscisic) care au o importanță deosebită în multiplicarea, creșterea și diferențierea celulară.

Materialul vegetal pentru cultura „in vitro" se selecționează în funcție de specie (varietate), de natura țesuturilor, de sezon etc. și îndeosebi de scopul urmărit. Pentru multiplicarea rapidă a unor exemplare vegetale foarte valoroase, explantele vegetale pot fi: meristeme (părți cu zone de creștere), secțiuni de pendunculi florali, fragmente de inflorescență, de sepale, de petale, de boboci, de pistile, de stigmate, de ovare sau alte porțiuni cu capacitate regenerativă mare, muguri, frunze, tulpină. În cazul celulelor, prin embriogeneză se poate ajunge, pornindu-se de la o suspensie de celule, la plantule. Pentru obținerea de material săditor liber de viroze se practică cultura de meristeme apicale (vîrfuri).

Culturile de celule pot fi făcute „in vitro" în scopuri variate. Conținînd informația genetică necesară, celula constituie un punct de plecare pentru obținerea industrială de biomasă sau a unor linii celulare apte să elaboreze, în mediu artificial, anumite produse (proteine sau substanțe farmaceutice de interes uman). Se pot, de asemenea, selecționa linii celulare (cu mutații) rezistente la agenți patogeni sau alți factori stresanți (secetă, frig, sărătură etc.).

De o deosebită importanță este cultura de protoplaști (celule nude, fără perete celular). Aceștia permit transferul de organite celulare sau de material genetic străin pentru a se obține celule modificate genetic. Prin fuzionarea protoplaștilor, se realizează hibridarea somatică, ce permite învingerea barierelor interspecifice (obținerea de hibrizi între plante neînrudite), efectuarea de încrucișări pe care ameliioratorii n-au putut să le obțină niciodată prin tehnicile hibridării sexuate.

Culturile „in vitro" prezintă o deosebită importanță pentru cercetarea fundamentală, cît și pentru practica agricolă. În domeniul morfogenezei, bunăoară, s-a observat că, prin modificarea echilibrului balanței fitohormonale, procesele de diferențiere pot fi orientate spre rizogeneză (formarea de rădăcini) atunci cînd proporția de auxină este mai mare în mediul de cultură și spre producerea de lăstari și muguri, cînd balanța este înclinată de către un alt hormon — chinetina.

Implicațiile practice și economice ale culturilor „in vitro", îndeosebi pentru agricultură, sînt foarte mari. Cea mai însemnată este posibilitatea multiplicării plantelor valoroase într-un ritm accelerat. În decursul unui an, de pildă, dintr-un meristem de orhidee se pot obține peste 4 000 000 de exemplare, cu aceleași caracteristici pe care le are planta de la care s-a prelevat explantul de meristem. Economia de timp și de material este imensă, eficiența economică fiind deosebită.

Mari avantaje decurg din extinderea tehnicilor „in vitro" în horticultură, silvicultură și în alte domenii. Tot materialul de plantat poate fi obținut

în unități specializate, în sistem industrial, riguros controlat, la costuri mult inferioare celor de pînă acum.

Cultura „in vitro", aplicabilă la oricare specie vegetală, prezintă un interes enorm pentru amelioratori. Progresele realizate în domeniul culturilor de celule și țesuturi vegetale — susține prof. dr. doc. Petre Raicu, de la Universitatea din București — au deschis perspective nebănuite manipulării informației genetice la nivel celular și au creat premise pentru ameliorarea plantelor pe căi neconvenționale, de mare eficiență și pentru cultura industrială de celule. Înmulțirea „in vitro" permite asigurarea unor plante viguroase, lipsite de boli (viroze), fapt de mare însemnătate pentru creșterea cantitativă și calitativă a producției agricole. Tehnicile „in vitro" oferă posibilitatea obținerii de haploizi (prin cultură de polen sau antere), de mutante valoroase (prin iradiere sau cu ajutorul unor agenți chimici), de noi genotipuri (pe calea culturii și fuzionării de protoplaști), totul în scopul obținerii unor plante cu înalt potențial productiv. Obținerea de linii celulare care pot fi crescute pe medii nutritive, similar culturilor de bacterii, drojdii etc., conturează perspectiva cultivării acestora în instalații speciale, aceasta reprezentînd o veritabilă alternativă la cultura plantelor în condiții naturale.

Tehnicile de cultură „in vitro", alături de cele furnizate de ingineria genetică, vor permite agricultorului de mîine să realizeze realmente o variantă a muncii industriale moderne, în stare să asigure din plin resursele necesare societății și îmbunătățirii continue a condiției umane pe Terra.

ST. VASILE

FABULĂ

DA, DAR DUPĂ...

Frații Gracchi, pe vremuri,
Membri în senat,
Cînd veneau din lupte,
Mergeau la arat.

Azi flăcăi de-ai noștri,
Plecați de la plug,
Cînd aud de sapă,
Care-ncotro... fug.

Mai vin și pe-acasă
Uneori, chiar des,
Însă... după sapă
Și după cules.

Atunci duc ei GREUL,
(Cred că vă dați seama),
Și zic : Să trăiască
Tata și cu mama !

NICOLAE MEIANU

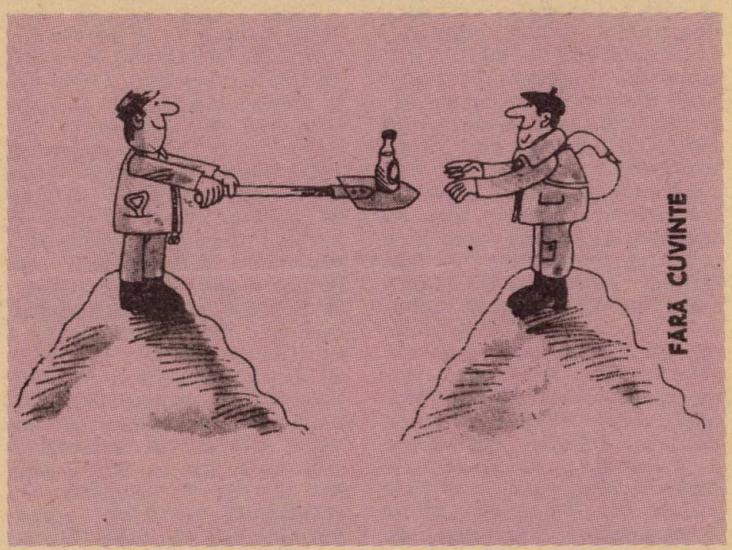

AUTOMOBILUL — aventură de 100 de ani

Există o controversă. Unii susțin că primul ar fi fost francezul Delamare - Debouteville. Alții, cei mai mulți, că francezul n-ar fi reușit decît o „drăcie", și nu o invenție, care s-a și sfărîmat la prima încercare, invenția aparținînd, de fapt, germanului Karl Benz, în anul următor. Nici acesta nu a reușit totul dintr-o dată, dar cel puțin vehiculul său cu trei roți și motor în spatele unei mici banchete nu s-a sfărîmat, deși s-a comportat atît de lamentabil încît următoarele teste au fost făcute noaptea, departe de ochii curioșilor. Oricum, fapt este că autoritățile din Mannheim au eliberat, la 29 ianuarie 1886, un patent de invenție lui Karl Benz, pentru al său „Motorwagen". Practic, primul „automobil". După mai multe teste făcute noaptea, Benz s-a plimbat triumfător cu automobilul său pe străzile orașului Mannheim, la 3 iulie același an. Dar lumea nu se entuziasmează. Karl Benz nu este scos din starea de depresiune decît de soția sa care, decisă să-l încurajeze, își îngrămădește, în 1888, copiii în noul vehicul și începe primul tur — 100 km în jurul orașului. Deși au apărut cîteva probleme mecanice, publicitatea a fost mare și succesul enorm.

După o sută de ani (sau după prima sută de ani) transformările automobilelor sînt atît de numeroase, categorice și formidabile, încît aproape sînt greu de enumerat. Nimeni nu a făcut o statistică, dar probabil s-au creat sute, poate mii de modele, în mii de variante, mari și mici, de lux sau „populare", mari consumatoare de carburanți sau economicoase, în toate nuanțele de culori, cu motoare dintre cele mai diverse etc. etc. La o sută de ani de la „triciclul" lui Karl Benz, uzinele lumii, mari și mici, produc anual milioane de automobile ; și tot anual milioane de automobile sînt scoase din uz, sînt casate, sînt distruse în accidente sau abandonate pe vreun coclau din cine știe ce cauze. Lumea a început să se gîndească, în sfîrșit, la risipa enormă de materii prime și combustibil, dar concomitent nu poate renunța la avantajele ușor de înțeles și inutil a fi explicate pe care le oferă automobilul într-o societate care se grăbește, se grăbește, se grăbește.

Karl Benz, să zicem, a fost primul. Primii, tot în anii '80, în urmă cu un veac, au fost mai mulți : Gottlieb Daimler, Rudolph Diessel, Charles și Frank Duryea, Henry Ford, Louis Renault, Ransom E. Olds. Iar pînă la aceștia — un șir lung de inventatori și invenții fără de care n-ar fi fost posibilă apariția automobilului. În 1655, un preot chinez a experimentat autopropulsarea. La sfîrșitul veacului al XVIII-lea s-a descoperit puterea aburului. În primele decenii ale veacului următor s-au dezvoltat motoarele cu ardere internă. Charles Goodyear a patentat, în 1844, procesul vulcanizării cauciucului. Un an mai tîrziu, englezul Robert Thompson patentează anvelopele. Alt englez, Henry

Bessemer, a inventat sistemul de producere a oțelului în mari cantități. În 1859, Edwin Drake a săpat primul puț de petrol la Titusville, în Pennsylvania. Un motor în doi timpi care folosea drept combustibil țițeiul sub presiune a fost prezentat la expoziția centenarului Americii, de la Philadelphia, în 1876. În 1879, George Seldem, din Rochester, New York, construiește primul motor de automobil, al cărui patent se vinde în 1899. Între timp, în 1896, Henry Ford își construia primul automobil.

În plin avînt industrial, îndemnați de cucerirea Vestului, de marile resurse descoperite, de construirea marilor rețele de căi ferate și de drumuri în noile state, americanii au preluat ușor întîietatea în construcția automobilelor. Se construiesc automobile la concurență. Primul „salon" auto a fost ținut la Medison Square Garden din New York, în 1900 ; prețurile variau între 280 și 4 000 de dolari. Enorm. Cumpărătorii nu se prea înghesuiau. În afara excentricilor bogați. A apărut reclama inteligentă și s-au născut cursele de automobile, atracție uriașă pentru o lume în căutare de inedit. „The Great Race" (Marea Cursă) New York — Paris, din 1908, a fost cîștigată de Thomas Flyer, plecat de la uzinele din Buffalo. 4 300 mile (6 000 km) pînă la San Francisco, apoi spre Siberia pe vapor, apoi din nou pe pămînt prin Rusia și Germania, pînă la Paris ; în total 22 000 de mile, parcurse de Flyer în 170 de zile. Dar, tot atunci, europenii păreau atrași nu numai de „Ford", ci și de „Cadillac", pentru prețul său.

Mai tîrziu vor începe falimentele, unirile forțate ș.a.m.d. William Durant și-a schimbat numele în „General Motors" ; reușește să absoarbă Buick, Oldsmobile, Oakland, Pontiac. Ford îi rezistă. „General Motors" cumpără duzini de companii și plătește gras un „pilot de încercare" (nouă meserie în acest secol !), Louis Chevrolet, să-i deseneze un automobil capabil să concureze „Modelul T" al lui Ford, care acaparase piața, devenit faimos pentru rezistență. N-a reușit. Ford își dezvoltă în timpul acesta o linie de asamblare, începe marea producție de serie, vinde în cîteva decenii 15 milioane de automobile.

Un fost conducător la Buick, Walter P. Chrysler, cu idei pentru un nou tip de automobil, dorește să părăsească firma „General Motors" și să-și pună în aplicare ideile. I se cere să rămînă ; i se ridică salariul de la 6 000 dolari pe an la 600 000 dolari. „Chrysler" este astăzi o marcă foarte cunoscută.

Multe nume dispar : Packard, Peerless, Pierce-Arrow, Studebaker, Locomobile, Nash, Hudson, Willys, Stutz, Mercer, Hupp, Maxwell, Kissel. La fel în Europa.

Pînă astăzi, automobilul care și-a menținut cel mai mult designul a fost conceput în 1931 de inginerul german Ferdinand Porsche — „Volkswagen", un automobil mic numit și „broscuța". După al doilea război mondial a fost vîndut în vreo 140 de țări și după 50 de ani încă este produs în Brazilia, Mexic și Nigeria.

Iar dintre „istoriile" cele mai amuzante ar putea fi amintită cea legată de nașterea lui „Mercedes". În 1900, Emil Jellinek, om de afaceri și „pilot de curse" amator, se găsea pe riviera franceză, în calitate de consul general al Imperiului austro-ungar. Doi constructori germani de automobile rivalizau pe atunci : Karl Benz și Gottlieb Daimler. Jellinek vînduse automobilele ultimului la Nisa și participase la o cursă, în 1899, sub pseudonimul „Herr Mercedes". Mercedes era fiica sa, care avea 12 ani în 1900. Întrucît nu cîștigase cursa, Jellinek s-a plîns fabricii Daimler, solicitînd construirea unei noi mașini, mai ușoare, mai puternice și mai stabile. S-a arătat decis să participe la costuri și să cumpere un sfert din producție, pe care s-o vîndă în Franța, cu o condiție : noul model să poarte numele fiicei sale.

Competiția din 1901 a fost dominată de noul automobil. „A sosit era Mercedes", scriau ziarele. În 1902, toate automobilele produse de Daimler se numeau „Mercedes". Întrucît motoarele produse de Daimler se foloseau atît la automobile, cît și la vapoare și dirijabile, fabricantul a ales drept simbol o stea în trei colțuri — referiri la aplicațiile în aer, pe apă și pe pămînt. Cînd compania a fuzionat cu Benz, în 1926, stelei Daimler i s-a alăturat cununa de lauri a lui Benz.

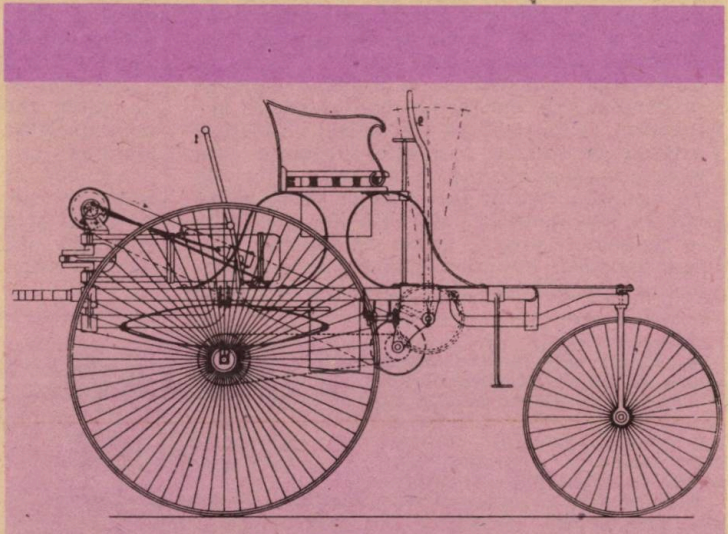

DESENUL REPREZINTĂ PATENTUL „AUTOMOBILULUI" LUI KARL BENZ

SATUL *fără* MEDICI

Zvelți, puternici, rezistenți, sătenii din Limone sul Gardo, localitate situată pe malul lacului Garda, Italia, au intrigat lumea medicală cu o sănătate de fier și cu o longevitate deosebită. Ateroscleroza, insuficiențele coronariene, infarctul și alte boli cardiovasculare sînt pentru ei cuvinte fără semnificație. Pilule, injecții, siropuri ? Farmaciștii ar da faliment la Limone. Este oare un soi anume de oameni sau este pur și simplu efectul unui mediu ambiant curat, al lipsei stresului, al unei activități desfășurate în aer liber ? După îndelungate cercetări, specialiștii au descoperit în sîngele multor locuitori de aici o proteină ciudată, care-i protejează pe posesorii ei de boli și de îmbătrînire.

În nici un alt loc din lume oamenii de știință n-au depistat caracteristici similare cu cele identificate în cazul locuitorilor Limonei sul Gardo, caracteristici validate cu ocazia unui congres internațional consacrat acestui extrem de interesant fenomen. În prezent, în Italia și S.U.A. se încearcă reproducerea în laborator a „elixirului de viață lungă" descoperit în sîngele multor locuitori și care se transmite din generație în generație. Despre ce este vorba ? Tezaurul limonezilor îl constituie o proteină complet diferită de cele cunoscute pînă acum, ce acționează ca o „mătură" a sîngelui curățînd arterele de grăsimi și alte substanțe care provoacă ateroscleroza și infarctul. Din 980 de locuitori, 70 sînt în vîrstă de peste 80 de ani, ei reprezentînd 6 la sută din populație — procent record, de patru ori superior mediei naționale italiene. Primarul acestei frumoase localități spunea : „Deși n-avem sînge albastru, nu sîntem cîtuși de puțin invidioși pe regi sau pe principi pentru că noi avem ceva în plus, proteina „AI Milano" — botezată așa de medicii care au descoperit-o la un limonez stabilit la Milano".

Totul a început acum 10 ani, cînd Valerio Dagnoli, în vîrstă de 50 de ani, feroviar, originar din Limone sul Gardo, rezident la Milano, s-a internat la spitalul Niguarda pentru un control de rutină. Medicii au constatat, surprinși, că în sîngele lui se găseau colesterol și trigliceride în cantități suficiente să omoare un om normal. Valerio, în schimb, nu acuza nici un simptom care să-i îndreptățească pe specialiști să-l declare bolnav. În imposibilitate de a stabili cauzele unui atît de surprinzător fenomen, medicii s-au decis să cerceteze în profunzime compoziția sîngelui celui în cauză. S-a creat un grup de oameni de știință italieni și americani, specialiști în genetică și chimioterapie. Aceștia, după 4 ani de studii cu ajutorul celor mai moderne aparate, au descoperit ciudata proteină care, deși fiecare din noi o posedă, numai la unii limonezi prezintă particularități ce o fac să acționeze într-o manieră benefică. Cum spuneam, ea curăță cu o viteză incredibilă grăsimile de pe artere dirijîndu-le spre ficat, iar acesta le prelucrează și le elimină. Este în fond cea mai eficace armă împotriva aterosclerozei. Lucrurile nu s-au oprit aici. Medicii au început o investigație aprofundată în rîndul locuitorilor Limonei pentru a verifica dacă este vorba de un caz izolat sau nu. Și astfel s-a descoperit că 200 de locuitori au în sînge miraculoasa substanță, printre ei fiind nu numai bătrîni, ci și copii de cîțiva ani. După îndelungate cercetări genealogice, în arhivele satului, s-a putut stabili că toți purtătorii proteinei descind dintr-o singură familie apărută aici în 1 700. Și cum pînă în 1932 satul a fost total izolat de restul țării e explicabilă blocarea proteinei într-o singură familie și în descendenții ei.

Caterina Patuzzi, născută în 1897, iritată de atîtea cercetări și investigații, bombăne nemulțumită : „Ce proteină de Milano sau alt oraș ! La noi se trăiește mult pentru că e aer bun și toți muncim din greu. Eu și acum urc pe munte să-mi îngrijesc livada de lămîi și măslini, deși copiii nu mă mai lasă. Mă simt bine, sînt sănătoasă și n-am nevoie de nici un medic".

IOAN ROȘCA

VARIETĂȚI... CHIMICE

● **Acidul sulfuric concentrat poate absoarbe din aerul umed o cantitate de apă de pînă la de 15 ori greutatea sa. El extrage apa cu aviditate și din edificiul unor molecule organice, care astfel se îmbogățesc în carbon.**

● **În condiții normale un singur litru de apă dizolvă 1 176 litri de amoniac gazos.**

● **Protoxidul de azot (N_2O), inspirat în cantități mici, provoacă o stare similară beției și produce risul. Datorită acestor proprietăți este denumit gaz ilariant. În condiții obișnuite, el este un gaz incolor, cu miros slab și plăcut, cu gust dulceag.**

● **Fosforul alb luminează în întuneric, datorită oxidării lente, care are loc chiar la temperatura obișnuită. La întuneric, în jurul unei bucăți de fosfor alb, ținute în aer cu ajutorul unui clește, apare o ceață verzuie, care la agitare se mișcă ondulatoriu. Ca urmare a oxidării lente a fosforului rezultă și ozon, iar aerul din jur se ionizează. În absența aerului însă fosforescența nu se produce.**

● **Cel mai energic agent deshidratant pentru gaze este pentoxidul de fosfor (P_2O_5). Cînd vine în contact cu apa se aude un... șuierat puternic, datorită violenței reacției de hidratare.**

Satul Moiseni

Din comuna Mileanca

Un autentic artist popular:

ION ALUPOAIE

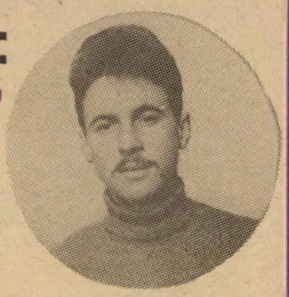

Deşi aflat la vîrsta primei tinereţi, – are cu puţin peste 20 de ani –, Ion Alupoaie, originar din Mileanca Botoşanilor, este un remarcabil reprezentant al picturii naive. În tablourile sale spaţiile sînt largi, urcînd spre un cer înalt sau coborînd spre privitor, voind parcă a se revărsa, cuprinzîndu-l. Unele tablouri par ilustraţii ale pastelurilor lui Alecsandri, deşi nu lipsesc elementele de modernitate. De cele mai multe ori, pictorul propulsează spre privitor nu imaginea unui sat ancestral, ci a unuia în plină mişcare. Sursele de inspiraţie ale pictorului sînt satul natal şi împrejurimile acestuia.

Premiile I obţinute de Ion Alupoaie în trei ediţii ale Festivalului naţional „Cîntarea României" (1981, 1983 şi 1985), precum şi participarea sa la saloanele interjudeţene şi naţionale de pictură naivă îl consacră drept un pictor de incontestabil talent.

DUMITRU LAVRIC

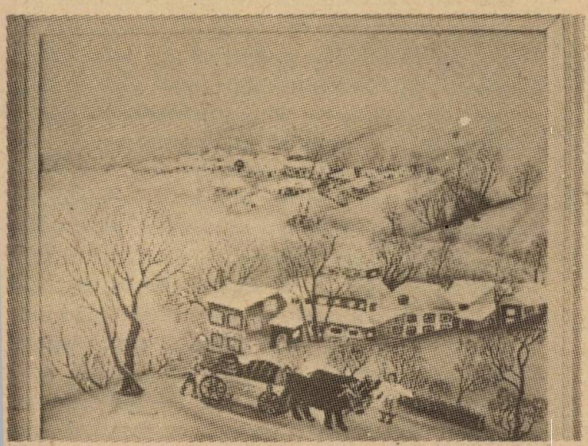

Ieşire din Mileanca

Autoportret

Mihail Sadoveanu:

„SĂ VORBEŞTI CU SĂTEANUL ÎN LIMBA LUI“

În 1908, Mihail Sadoveanu era inspector al „cercurilor culturale“. În drumul său triumfal spre cucerirea înaltelor piscuri ale literaturii neamului său, marele prozator se oprise în acel an şi în această staţie, puţin însemnată faţă în faţă cu viitoarea carieră. Totuşi, şi aici Sadoveanu era... Sadoveanu, cel de atunci şi cel care va deveni după decenii. Iată-l dînd îndrumări referitoare la tematica conferinţelor pe care erau datori să le susţină învăţătorii în mediul rural :

„În vorbirile către popor în cercurile culturale, domnii învăţători vor trebui să-şi aleagă subiectele din următorul ciclu :

A. Istorie :

a. Traiul românilor vechi (vremuri de nevoi, lupte cu străinii, viaţa socială ş.a.)
b. Unele sărbători naţionale, ca Unirea ş.a.
c. Războiul pentru independenţă
d. Ştefan cel Mare
e. Mihai Viteazul
f. Vremea fanarioţilor

B. Economie

a. Îngrijirea vitelor de muncă
b. Albinele
c. Gîndacii de mătase
d. Grădinile de zarzavat. Culturile feluritelor plante din aceste grădini
e. Cultura pămîntului, raţional, cum fac alte neamuri
f. Plante furajere
g. Grădini de fructe. Cuptoare sistematice
h. Paserile

C. Viaţa socială

a. Şcoala (îndemnuri), foloasele învăţăturei, obligaţiile ş.a.

D.

a. Higiena omului
b. Higiena vitelor
c. Boli molipsitoare la om
d. Bolile vitelor
e. Îndemnul de a cerceta doctorul

E.

a. Bănci şi tovărăşii
b. Industria casnică
c. Meşteşuguri

F.

a. Legile nouă agrare
b. Sfaturi juridice (mărturia, penalităţi, procese de pămînt, moşteniri şi alte sfaturi, potrivit cu nevoile săteanului şi cu afacerile de judecată pe care mai des le are). Apoi Constituţia, Legea comunală, Alegerile “.

Să recunoaştem, Mihail Sadoveanu îşi luase rolul în serios dovedindu-se un cunoscător al „domeniului“. Avem, prin aceasta, imaginea clară a scriitorului legat direct de fibra poporului din care s-a născut, căci îndrumările lui Sadoveanu sînt de fapt trimiteri la acele nevoi şi trebuinţe sociale ce se dovedeau a fi dintre cele mai perene şi mai presante pentru păstrarea unei ordini ce venea din străvechime. Totuşi, simpla formulare a subiectelor ce urmau să fie tratate nu era suficientă. Nu putem să nu remarcăm... actualitatea îndrumărilor mai ales în privinţa modalităţilor de a capta atenţia ascultătorilor. Căci, spunea Sadoveanu :

„Aceste conferinţe populare ar fi de dorit să fie cît mai scurte, sau să se transforme, unde e cu putinţă, în convorbiri inteligente cu sătenii. Aşa atenţia le e mai vie ; aşa provoacă întrebări la care răspunzi, pe cînd la o replică făcută de un sătean între săteni, în lipsa dumitale, nu mai poţi răspunde. Apoi *subiectul* ales să răspundă pe cît e cu putinţă unei nevoi locale. De pildă, într-o regiune de livezi, e bine să vorbeşti despre

cultura sistematică a pomilor roditori, într-un ținut unde portul național se strică, e bine să insiști asupra industriilor casnice și asupra frumuseții și trăiniciei portului nostru, în primul rînd.

Stilul în care aceste conferințe vor fi vorbite va trebui să fie cît se poate de popular. Neologisme, expresii străine, trebuie să fie îndepărtate cu desăvîrșire. Să vorbești cu săteanul în limba lui, pentru ca să te poată pricepe. Subiectele apoi să fie tratate foarte simplu și să tindă la o ameliorare întîi a unei stări de lucruri, nu o transformare deodată, căci asta nu se poate. Nu vom putea, de pildă, dintr-o dată să facem pe săteanul nostru să lucreze pămîntul ca în Franța ; și dacă-i vom vorbi de sistemele franceze de cultură, n-am făcut nimic. Ci va trebui să ne mîngăiem a face un pas înainte numai față de felul lui de a cultiva. Să ne silim a cîștiga cîte puțin, altfel nu vom cîștiga nimic. Așa în toate manifestările lui de viață.

Cînd e vorba de unele obiceiuri luate de la tîrgoveți, de port stricat, de concubinaj, de beție, să nu se servească nimeni de ridiculizări în combaterea răului. Lucrurile trebuiesc spuse cu liniște, cu seriozitate ; altfel deodată îți creezi potrivnici, din cei jigniți. Și-n aceste împrejurări e bine ca vorbitorul să fie om cu tact".

Găsim în acest text o întreagă viziune a muncii culturale la sate, dar nu numai la sate. Sadoveanu avea intuițiile și certitudinile sale în acest domeniu, bazate, nu ne îndoim, pe îndelungi observații asupra vieții. Într-un fel, îndrumările acestea le regăsim în marile sale cărți.

FLORIN COSTINESCU
FLORIN TĂNĂSESCU

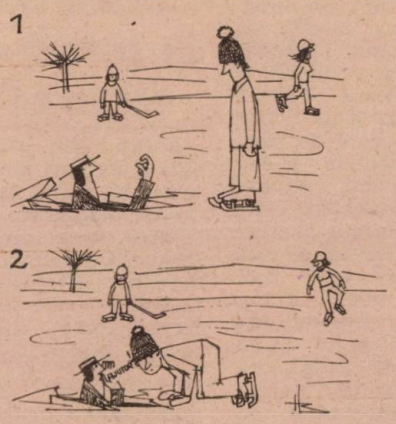

FĂRĂ CUVINTE

EPIGRAME

LA UNELE HANURI LIPSESC MENIURILE TRADIȚIONALE

Vrînd și eu ca să prînzesc,
Am intrat la Șura Mare,
Dar specific țărănesc
Se găsea doar pe ștergare !

INSCRIPȚIE PE O VERIGHETĂ

Căsnicia-i un tezaur
Ăsta-i purul adevăr,
Puneți deci pe deget aur
Cît n-aveți argint în păr !

UNUI TRACTORIST

Cînd a ațipit ușor
La volan, sus, pe tractor,
Vis frumos ar fi visat :
Terminase de arat !

G. ZARAFU

PASĂREA–RINOCER

În pădurile tropicale există o pasăre cu cioc mare, asemănător unui corn de rinocer — de unde și numele de pasăre-rinocer. Dintre curiozitățile acestei păsări iată una : după împerechere, masculul se îngrijește de amenajarea cuibului, preferînd scorburile copacilor. Apoi, după ce femela a intrat în scorbură. el zidește intrarea, cu pămînt, lăsînd numai o deschidere mică pe unde o hrănește, în timp ce ea depune ouăle și scoate puii.

Toată ziua masculul zboară după mîncare și continuă să-și hrănească familia, pînă cînd puișorii sînt destul de mari ca să poată zbura. Abia atunci el desface intrarea.

RUBINE ZBURĂTOARE

Colibri este cea mai mică pasăre din lume ; împreună cu oul ei încape într-o linguriță. Deși atît de mică, colibri nu se teme de oameni și nici de cei mai puternici răpitori din pădure, cum sînt vulturii și șoimii, care cedează în fața agilității și atacurilor ei, ce țintesc mai ales ochii dușmanilor. Pasărea colibri se distinge prin frumusețea penajului. Ea pare un rubin sclipitor care plutește în aer.

Culese de PARASCHIVA HAȚEGANU

Călătoria spre centrul pămîntului A ÎNCEPUT!

Există un loc în lume care deține un record unic. Este vorba despre peninsula Kola, din Uniunea Sovietică, locul în care omul a reușit să obțină performanța de a săpa gaura cea mai adîncă din cîte s-au săpat vreodată — peste 12 000 de metri. Următorul, în ordinea performanței, este forajul de la Bertha Rogers, din statul american Oklahoma, care nu a atins însă decît 10 000 de metri.

Bine, dar ce anume se urmărește? Este vorba de o temerară încercare a omului de a afla în mod nemijlocit ce anume se găsește și ce anume se petrece în măruntaiele Pămîntului, prin foraje calificate drept ultraprofunde.

Și pînă acum s-au făcut investigații în adîncurile planetei, dar folosind metode indirecte, și anume, prin măsurarea și interpretarea undelor seismice și a anomaliilor magnetice și gravitaționale, cu ajutorul instrumentelor instalate — oricît ar părea de ciudat! — la bordul unor sateliți specializați. Nu încape îndoială că aceste metode de cercetare au fost și sînt utile. Ele au permis elaborarea unor modele satisfăcătoare ale scoarței terestre și ale straturilor de sub ea, dar — afirmă geologii sovietici — observațiile făcute, datele culese în peninsula Kola arată că nimic nu poate egala explorarea directă a marilor adîncuri, pentru cunoașterea rocilor pe care le adăpostesc și a fenomenelor nebănuite care se petrec acolo și care au contribuit la modelarea chipului Terrei.

TONE PE CENTIMETRUL PĂTRAT

E lesne de înțeles că a răscoli măruntaiele Pămîntului nu e un lucru prea simplu. El depășește cu mult dificultățile pe care le întîmpină forajul petrolier clasic. De pildă, temperatura — care la adîncimea atinsă se ridică la 230° C și se prevede că va înregistra 300° la adîncimea maximă programată, de 15 000 metri. Materiile fluide — gaze și ape puternic mineralizate — întîlnite la diverse adîncimi circulă cu presiuni de circa 3 000 de ori mai mari decît presiunea atmosferică la suprafața Pămîntului. În același timp, presiunea exercitată de roca solidă este evaluată ca fiind de ordinul tonelor pe centimetrul pătrat, crescînd o dată cu adîncimea. Apoi prăjinile de foraj, cu utilajele de săpat și cu aparatura de măsură și de transmitere a datelor, cresc treptat în greutate. Pentru a învinge această serioasă dificultate au fost elaborate aliaje ușoare, care au înlocuit oțelul instalațiilor de foraj obișnuite și au fost create instrumente capabile să reziste la temperaturile și presiunile din adînc, inclusiv un motor miniatural care să lucreze direct în fundul puțului, astfel încît să nu fie nevoie să rotească întreaga instalație, ci numai sapa de foraj.

Se pune întrebarea: de ce pentru această temerară aventură a fost aleasă tocmai peninsula Kola? Explicația dată de geologi constă în aceea că peninsula, situată la extremitatea estică a scutului baltic, este o regiune a planetei în care roci foarte vechi ajung pînă aproape de suprafață, pe o mare întindere. De-a lungul mileniilor, procesele atmosferice au produs o eroziune atît de pronunțată, încît au „mîncat" cam 8 000 de metri din grosimea stratului de roci, astfel încît forajul la 12 000 de metri atinge, în realitate, 20 000 de metri adîncime, în raport cu nivelul inițial al suprafeței terestre, cea de acum mii și mii de ani. Un alt motiv care a stat la baza alegerii peninsulei Kola îl constituie numeroasele zăcăminte minerale care se găsesc în zonă. Oamenii de știință au vrut să vadă dacă există sau nu un raport între aceste bogății și structurile mai profunde ale scoarței. Pentru același motiv a fost, de altfel, început și un alt foraj, în zona Baku, pe malul Mării Caspice.

Un foraj asemănător se execută în statul Oklahoma din S.U.A., cercetare la care participă cîteva mari organizații științifice, cărora li se adaugă 49 de universități. Specialiștii americani încearcă, grație forajului pînă la 10 000 de metri, să înțeleagă esența proceselor care au dus la formarea planetei înseși, apoi activitatea vulcanică, precum și geneza cutremurelor de pămînt etc.

„ZGÎRIETURI" ÎN SCOARȚA TERESTRĂ

Forajul din peninsula Kola încă nu s-a terminat. Cu toate acestea, rezultatele științifice au și început să apară, rezultate — după cum afirmă specialiștii — valabile și pentru toate zonele în care plăcile granitice vechi sînt asemănătoare scutului

(Continuare în pag. 110)

De la „FARMACIA NATURII" LA MEDICAMENTE EFICIENTE

Interviu cu conferențiar dr. farm. PAVEL PETCU

Conferențiarul doctor farmacist Pavel Petcu și-a luat doctoratul în științe farmaceutice în anul 1960, iar din anul 1968 este conferențiar la I.M.F. Cluj-Napoca. Manifestînd o preocupare deosebită pentru studierea plantelor medicinale, reușește să descopere efecte terapeutice valoroase la unele specii mai puțin utilizate și să realizeze medicamente cu certă eficiență, demonstrînd existența unor largi posibilități de valorificare a produselor din „farmacia naturii".

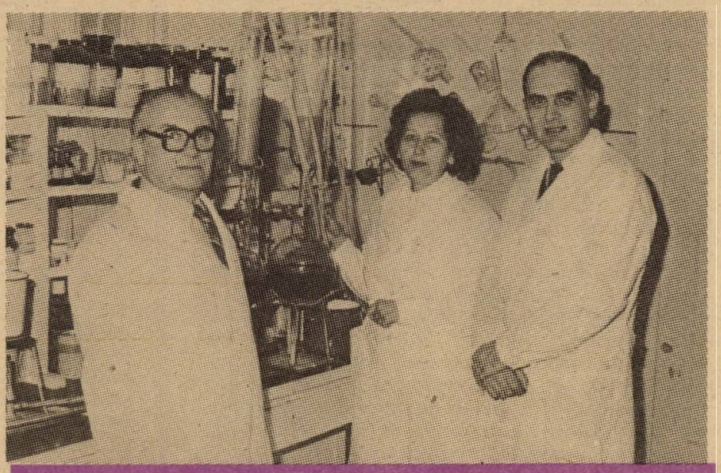

— Există, stimate tovarășe conferențiar, îndeosebi în unele țări puternic industrializate, opinia că utilizarea plantelor medicinale, ca atare sau ca materie primă în realizarea unor medicamente, constituie un semn de „criză" în medicina și farmacologia contemporană, întrucît eficiența unora dintre aceste plante s-ar exprima în cîteva procente. Care este punctul dv. de vedere în această problemă ?

— Este o realitate că în unele țări puternic industrializate accentul se pune pe medicamentele de sinteză cu acțiune „selectivă" și „rapidă", deoarece medicamentele de origine vegetală, adică plantele medicinale, conform teoriilor vehiculate în aceste țări, au efecte reduse, apreciate, după cum menționați, numai la cîteva procente. Colectivul nostru de cercetători de la Cluj-Napoca, pe care am cinstea să-l conduc, din care fac parte doctor în biologie Ecaterina Andronescu, șef de lucrări la I.M.F. Cluj-Napoca, și doctor în medicină Emeric Bordaș, medic primar la Institutul de igienă și sănătate publică din acest oraș, precum și un număr din ce în ce mai mare de colegi din țara noastră și din numeroase țări ale lumii contestă această teorie. O contestăm pe baza argumentelor științifice pe care le deținem, din care rezultă că plantele medicinale — în general — și medicamentele realizate pe baza lor sînt eficiente și nu au efecte secundare tocmai datorită faptului că principiile active pe care le conțin se găsesc într-o compoziție naturală, ușor asimilabilă de către organismul uman. Și punctul nostru de vedere poartă de acum girul timpului. Este adevărat că „medicamentele" din „farmacia naturii" acționează mai lent decît cele de sinteză, ceea ce presupune un tratament de durată, dar care nu perturbă mecanismele fiziologice ale organismului. Ar fi deci greșit să se considere că acțiunea mai lentă produce un efect terapeutic redus.

— Apelînd la „farmacia naturii", ați folosit și o plantă oarecum „anonimă". Este vorba de spin (Xanthium spinosum), din care ați reușit să realizați un produs terapeutic deosebit de eficient în tratamentul adenomului de prostată. Considerați această reușită ca o confirmare a exis-

tenței a numeroase resurse naturale nevalorificate încă în scopuri terapeutice ?

– Într-adevăr, o elocventă confirmare, întrucît descoperirea efectelor terapeutice la o plantă „anonimă" (calificativul corespunde realității) colectivul nostru o consideră invenția sa. Noutatea medicamentului obținut, numit **Adenostop,** constă nu numai în faptul că el a fost realizat dintr-o plantă ale cărei proprietăți terapeutice erau necunoscute, ci și pentru că ne întărește convingerea că în natură sînt încă foarte multe plante cu efecte uneori „miraculoase", care așteaptă ca știința contemporană să le valorifice în folosul a nenumărați suferinzi.

– În calitate de realizator al Adenostopului, vă rugăm să prezentați cititorilor noștri principalele sale caracteristici.

– Realizat deocamdată în Laboratorul de microproducție al I.M.F. Cluj-Napoca, dintr-un amestec de mai multe specii de spin, ale căror efecte se însumează, medicamentul Adenostop este un extras natural, sub forma unui lichid limpede, de culoare verde-brună sau galben-brună, cu miros caracteristic și gust amar. Are în compoziție derivați fenil-propanoici, flavonozide, fitosterine, tanin și ulei volatil. Medicamentul produce involuția prostatei hipertrofiate, prin acțiunea sa antiinflamatoare, de reechilibrare hormonală și antimicrobiană. De asemenea, are o acțiune diuretică, fără să conturbe echilibrul electrolitic. Toate aceste efecte contribuie la ameliorarea și vindecarea simptomelor subiective și obiective. Adenostop este indicat în : stadiul inițial al hipertrofiei de prostată, adenom de prostată cu retenție urinară și micțiuni nocturne, tratament pre și postoperator, prostatită cronică și cistopielită. Dar, cu toate aceste efecte pozitive, Adenostop nu trebuie folosit decît după consultarea medicului specialist urolog. Tratamentul, fără întrerupere, durează 18 luni pentru adenomul de prostată și prostatită, și 3–5 luni pentru cistopielită.

– Dieta ce trebuie respectată în tot timpul tratamentului este strictă. De ce ?

– Într-adevăr, pe tot timpul tratamentului trebuie evitate sarea (de consumat cel mult 4 g pe zi), condimentele de orice fel, oțetul, sarea de lămîie, murăturile, tomatele, bulionul, borșul, laptele acru, iaurtul „Sana", smîntîna, citricele, fructele acre, siropurile conservate cu acid salicilic sau acid benzoic, băuturile răcoritoare și orice băutură alcoolică. Aceste restricții trebuie respectate din două motive : pentru că pH-ul acid inactivează principiile pe care le conține medicamentul și pentru a nu se crea condiții favorabile înmulțirii microorganismelor (deci a infecțiilor) la nivelul prostatei.

– Ce alte medicamente ați realizat cu colectivul dv. folosind tot plante medicinale ?

– S-au realizat și au fost brevetate medicamentele **Tonobil** (cu acțiune colagogă, coleretică, indicat în dischinezii biliare și colecistite, iar în ultimul timp s-a constatat că are și efectele hematoformatoare și hipocolesterolemiante), **Alchemilla,** după denumirea științifică a plantei „Crețișoară" (utilizat în menometroragii uterine, dar și în menținerea sarcinii de către gravidele care nu o pot duce la termen) și **Aftolizol** (eficient în tratamentul stomatitelor aftoase). Primul medicament se realizează în cadrul Laboratorului de microproducție al I.M.F. Cluj-Napoca, iar următoarele două la Întreprinderea de medicamente „Terapia" din același oraș.

– Care este cea mai recentă realizare a colectivului dv. ?

– Este medicamentul **Regopar,** cu acțiune regeneratoare și hepatoprotectoare, indicat în hepatita cronică agresivă, cirogenă. El a fost brevetat și urmează să se realizeze în același Laborator de microproducție. Aș dori să menționez că medicamentele realizate în microproducție se pot procura din farmaciile municipiului de pe Someș și din cele ale județului Cluj.

– În numele cititorilor, vă mulțumim pentru amabilitatea cu care ați răspuns la întrebări și vă dorim dv. și colegilor noi realizări în utila muncă de valorificare a „farmaciei naturii" în beneficiul menținerii sănătății oamenilor.

NICOLAE TURTURESCU

DIN LUMEA LARGĂ

● **A MURI DE RÎS nu mai e o simplă figură de stil. Căci printre indigenii din tribul FORI din Noua Guinee bîntuio ciudată „boală a rîsului". Boala se manifestă prin accese de rîs care țin foarte mult. Bolnavul moare de obicei la un an de la apariția bolii.**

● **O EXPEDIȚIE de paleontologi sovietici și mongoli a descoperit în pustiul GOBI, prin săpături, niște globuri mari de scoarță tare, ca ghiulelele vechi de tun. La un studiu mai amănunțit s-a constatat că e vorba nu de ghiulele ci... de ouă de dinozaur.**

● **„PROGRES". După cum reiese din analizele primăriei din Paris, în 1900 viteza medie cu care circulau cupeurile, trăsurile și alte vehicule trase de cai era de 9 km/h. Specialiștii municipali au constatat că azi vehiculele circulă pe străzile supraaglomerate din centrul orașului cu 7 km/h.**

● **Busola a fost inventată de împăratul chinez HOANG-TI, în anul 2 637 î.e.n. El a fost cel dintîi om care a descoperit însușirea acului magnetic de-a arăta, cu unul din capetele sale, nordul.**

● **Cel mai vechi imn național din lume este cel japonez, care a fost compus în secolul al IX-lea e.n.**

● **Primul oraș din lume în care casele au fost numerotate este Parisul. Operațiunea aceasta a început în anul 1663.**

● **Engleza are 190 000 de cuvinte și 300 000 de expresii tehnice ; mai mult decît oricare altă limbă din lume. Englezul cult folosește însă aproximativ 5 000 de cuvinte.**

● **Cuvîntul cel mai lung din literatura universală apare în comedia „THE ECCLESIAZUSAE", de ARISTOFAN (418—380 î.e.n). Cuvîntul respectiv are 170 de litere și semnifică-ția sa este un fel de mîncare cu 17 ingrediente.**

INGINERIA GENETICĂ

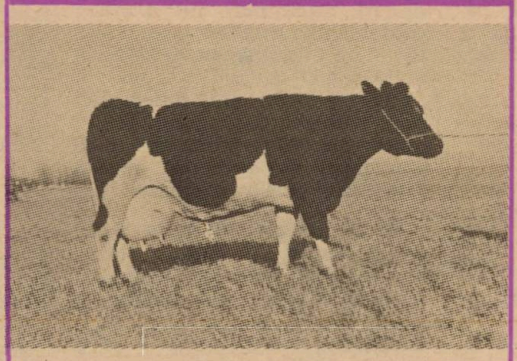

sporește producția de LAPTE

Unul dintre principalele merite ale ingineriei genetice, dacă nu cel mai important, este acela de a fi economicoasă. Practic, substanțe organice, biologic active, pe care natura le drămuiește uneori cu mare zgîrcenie, industria biotehnologică le poate produce în cantități... industriale. Este cazul metionilsomatotropinei bovine, hormonul de creștere al animalelor din această specie. El este fabricat de o mare companie de produse chimice care a pus la punct o tehnologie bazată pe introducerea unor gene de la bovine în anumite bacterii, obligate astfel să fabrice hormonul dorit, în cantități mari, deci la un preț economic accesibil.

Timp de șase luni, hormonul astfel obținut a fost injectat zilnic unui lot de vaci Holstein, în cadrul unor experiențe realizate la Universitatea Cornell, din New York, sub conducerea profesorului Dale Bauman.

De-a lungul a 188 de zile, cantitatea de lapte produsă de vacile din lotul de experiență a crescut sistematic, ajungînd la cota finală de peste 11 000 de litri, ceea ce a reprezentat un plus de 41 la sută față de producția lotului-martor. În privința rezultatului obținut, sînt de remarcat două aspecte foarte interesante. În perioada experienței, cantitățile zilnice de lapte au sporit, în timp ce, în mod obișnuit, de-a lungul perioadei de lactație cantitatea de lapte muls scade. Experimentul fiind realizat în condiții absolut egale între lotul-martor și lotul experimental (rasa, hrana, modul de îngrijire), sporul a fost realizat fără vreun adaos în rație.

Este, fără îndoială, impresionant saltul în producția de lapte care se poate obține cu o simplă injecție, un salt la niște vaci și așa foarte productive. Profesorul Bauman — firește, mîndru de realizarea lui — afirmă că aceasta este echivalentă cu rezultatul a zece, dacă nu douăzeci de ani de muncă pentru ameliorarea genetică a animalelor.

Totuși, lucrurile nu sînt pe deplin rezolvate. În primul rînd, nu este elucidat mecanismul în temeiul căruia acționează somatotropina. Este, desigur, o lacună importantă, dar pînă la lămurirea lucrurilor esențial este rezultatul în producție, cu atît mai mult cu cît s-a demonstrat — de asemenea experimental — că administrarea hormonului nu afectează în mod negativ nici capacitatea de reproducție, nici în general sănătatea animalelor, nici pe cea a oamenilor care consumă laptele, pentru că hormonul amintit este descompus în cursul digestiei. Din această cauză el nu poate fi administrat pe cale bucală. De aici o dificultate destul de greu de depășit, și anume aceea de a injecta zilnic un lot mare de vaci, așa cum sînt loturile de producție.

Și, atunci ?

Se pare că soluția va fi implantarea sub pielea animalului a unei capsule care să elibereze treptat hormonul în sînge, problemă care se află în studiu.

Plante cu... adresă

- Adeptului lui Bachus : **Secărica**
- Avarului : **Punguliță**
- Birocratului : **Speteaza**
- Excentricei : **Rochița rîndunicii**
- Epigramistului : **Spinul**
- Gestionarului hrăpăreț : **Mierea ursului**
- Intrigantului : **Fierea pămîntului**
- Lingușitorului : **Tămîioara**
- Mîncinosului : **Barba împăratului**
- Nervosului : **Mustarul**
- Pantofarului : **Ciubotica cucului**
- Parazitului : **Colăceii babei**
- Somnorosului : **Sunătoarea**
- Umoristului : **Urzica**
- Vînătorului : **Barba ursului**

ION NEGREANU

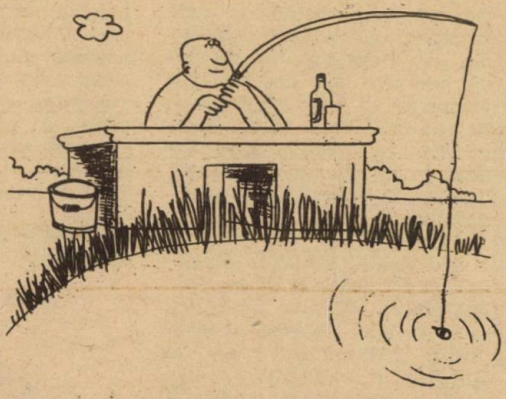

FĂRĂ CUVINTE

OMUL și NATURA

■ Un botanist german a avut răbdarea să numere cîte frunze are un copac și a stabilit că un stejar cu trunchiul de 37 cm diametru are, aproximativ, 119 000 frunze. Cunoscînd suprafața unei frunze și numărul total al frunzelor, botanistul a calculat că acestea ocupă o suprafață totală de 280 m².

■ Laleaua e floarea care-ți aduce imediat în minte imaginea harnicului grădinar olandez, așa cum crinul parfumat îți evocă pagini din istoria Franței. Cînd vorbești despre narcise, gîndul te duce parcă imediat la miracolul Poienii de la Vad, întinsă pe zeci de hectare la poalele Făgărașului. Socotiți Poiana Narciselor drept un unicat ? Inexact. Narcisa o regăsim în apropierea comunei Intregalde, din județul Alba. Narcisele albe înfloresc aici în fiecare an, pe 10 hectare. Altă poiană se află la marginea satului Ciocîrlău, de lîngă Tg. Jiu, pe două hectare. Dar cea mai interesantă și mai originală e poiana din lunca rîului Dîmbovnic, pe șoseaua spre Videle, la 35 km sud de Pitești, cu narcise de culoare galben-deschis.

■ PRIMA CARTE AGRICOLĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ. Postelnicul Manole Drăghici, care la 1834 deținea președinția Tribunalului de la Dorohoi, a alcătuit prima carte a agriculturii, tipărită la noi, în limba română. Un exemplar din această lucrare s-a păstrat pînă în zilele noastre și se află în tezaurul de cărți rare al Academiei Republicii. Volumul, 126 de pagini, e scris cu litere chirilice și poartă titlul : **Economia rurală și dumesnică sau învățătură pentru lucrarea pămîntului și îmbunătățirea gospodăriei de cîmp și de casă.** Ea a fost tipărită la Iași, în același an 1834, în tipografia revistei „Albina", cu plata făcută din banii adunați, după cum ne spune postelnicul Drăghici, „pă listă". În înainte-cuvîntarea volumului, autorul spune : **„Nimic nu este mai dulce și mai frumos, decît viața lucrătorului de pămînt, nici agonisită mai sigură și mai folositoare decît plugăria".**

■ La Sötllesbrunn, în Austria, există un butuc de vie devenit celebru pentru vîrsta-i respectabilă. „Matusalem", cum era și firesc să fie numit, are peste 200 de ani. Cu toate acestea, el continuă să rodească. Din cei aproape 1 000 de ciorchini de

struguri recoltați toamna trecută au rezultat vreo 400 litri de must. Luată în sine, această cantitate nu este excepțională, dar la vechimea butucului e remarcabilă. De altfel, în afară de fructe, „Matusalem" mai are ceva de oferit : umbra lui care se întinde vara pe 120 m².

■ Omida are de patru ori mai mulți mușchi decît omul.

AVRAM D. TUDOSIE

Afaceri cu... schelete

„Doriți un schelet uman ? Vă putem oferi unul splendid, de bărbat, 1,70 m înălțime, la prețul de numai 7 400 coroane. Dacă puteți aștepta o lună sau două, prețul va fi de numai 6 000 de coroane". Oferta este făcută cu dezinvoltură de Ulf Von Thiele, funcționar la o întreprindere din Stockholm specializată în vînzarea de „material didactic" — schelete umane veritabile. Această întreprindere desfășoară o asiduă activitate în Danemarca, Suedia, Norvegia și Finlanda și oferă schelete umane și cranii achiziționate din India, din alte țări afro-asiatice sau din America Latină. Mulți cumpărători sînt particulari, cu gustul macabru de a-și „decora" apartamentele cu schelete umane veritabile.

Acest comerț abject n-a trecut neobservat, dar nici o autoritate nu-l poate împiedica. După datele Camerei de Comerț din Bombay, în fiecare lună pleacă din portul Calcutta circa 200 de lădițe cu cranii umane, avînd pe ambalaj eticheta aplicată cu cinism : „Fruits" (Fructe). De unde provin scheletele și craniile ? Traficanții asigură autoritățile că au fost pescuite din fluviul Gange. Dar, după cum informa un parlamentar indian, multe schelete și cranii de copii provin din adevărate raiduri de vînătoare în satele din interior, întreprinse de bande specializate în tăierea capetelor celor care le ies în cale și au 13–14 ani. Întreprinderea suedeză afirmă că nu cunoaște sursa materialului, ea achiziționîndu-l de la o firmă intermediară.

Gunnar Stal, directorul întreprinderii, precizează că firma sa preferă să vîndă schelete din plastic, dar se supune cererii de schelete naturale și... „în fond trăim într-o țară liberă" — se disculpă el. Reprezentanții învățămîntului superior din Suedia s-au detașat însă net de această practică macabră : „Nu avem nevoie de schelete veritabile pentru a învăța ceva. Cele din plastic sînt suficiente".

IOAN ROȘCA

La Văleni-Dîmboviţa — un adevărat tezaur

VREDNICIA ŞI STĂRUINŢA

Nu, nu este vorba despre vreo comoară descoperită în adîncurile acestui pămînt frămîntat, răspîndit în sute de parcele pe costişele nu tocmai fertile ale aşezării ce poartă numele Văleni-Dîmboviţa. Şi totuşi cooperativa agricolă de aici s-a afirmat în decursul **întregii sale existenţe, întemeindu-şi** ascensiunea pe un adevărat tezaur. Este cultul pentru muncă, este stăruinţa cu care oamenii acestor locuri au ştiut să descopere şi să pună în valoare resursele de dezvoltare, pe multiple planuri, a unităţii lor, demonstrînd că zona de deal nu este cu nimic mai prejos faţă de cea de cîmpie. Acesta este, în fond, izvorul nesecat al puterii economice a cooperativei, exprimat într-o valoare a producţiei globale anuale de peste 25 milioane lei, — de 10 ori mai mare decît în urmă cu două decenii —, în venituri cifrate şi ele la aproape 25 milioane lei — suport al bunăstării cooperatorilor.

Gheorghe Marcu, preşedintele aflat de mulţi ani în fruntea obştii, inginerul-şef **Şerban Fălculete,** care şi-a asigurat respectul oamenilor nu numai datorită competenţei profesionale, ci şi dragostei sale faţă de comuna natală, contabilul-şef **Toma Pojereanu,** care şi-a demonstrat vocaţia în gospodărirea fondurilor, ne-au dezvăluit fapte ce evidenţiază o experienţă cu drept cuvînt remarcabilă. Dintotdeauna, locuitorii acestor meleaguri s-au îndeletnicit cu pomicultura şi creşterea vitelor, sectoare ce formează şi astăzi profilul de bază al cooperativei. Cele 631 ha livezi de meri, peri, pruni şi arbuşti fructiferi aflate pe pante cu înclinaţie de pînă la 40 la sută produc anual circa 2 800–3 000 tone de fructe, dar recoltele vor creşte considerabil prin materializarea programului de modernizare a plantaţiilor aflat în plină desfăşurare. Zootehnia — 700 de bovine şi 2 600 de oi ţurcane — reprezintă, de asemenea, un sector aducător de venituri. Cooperatorii de aici s-au dovedit a fi şi pricepuţi cultivatori de cartofi: recoltele medii la hectar — 37 tone în ogor propriu şi 25 tone în cultură intercalată în livezi — obţinute în 1985, calitatea excepţională a cartofilor livraţi pentru sămînţă se datoresc rîvnei cu care se aplică, pînă în cele mai mici amănunte, regulile agrotehnice.

Oameni vrednici, înzestraţi cu spiritul unor permanente căutări, cooperatorii au descoperit, în decursul anilor, noi căi de creştere a avuţiei obşteşti. Aşa s-a născut un puternic sector de activităţi industriale şi prestări de servicii care, după cum se afirmă cu deplin temei, materializează „idei de milioane". Astfel, pentru valorificarea fructelor „căzute" la sortare a fost construită o uscătorie cu o capacitate de 800 tone pe an. Şi pentru ca poamele uscate, mult apreciate pe piaţa internă şi la export, să se producă în flux continuu a fost realizat un depozit pentru conservarea întregii producţii ce nu poate fi livrată în stare proaspătă. Distileria şi staţia de băuturi răcoritoare aduc în bugetul unităţii în fiecare an circa 5,5 milioane lei, iar gogoşeria, moara pentru porumb şi cea pentru grîu, ca şi brutăria, unde se „fabrică" zilnic 1 000–1 500 de pîini, aduc, de asemenea, venituri mari, cu cheltuieli mici. Gospodarii din Văleni s-au gîndit şi la o altă materie primă — lemnul. Aduşi cu dificultate din locuri greu accesibile, buştenii — 500–1 000 metri cubi, anual — sînt debitaţi la gater, după care, în atelierul de tîmplărie, sînt prelucraţi în uşi, ferestre, diferite piese de mobilier. Rezultatul economic: venituri de aproape 3 milioane lei pe an.

Iată, aşadar, cîteva dintre faptele datorită cărora numele Văleni-Dîmboviţa poate fi înscris cu majuscule în nomenclatorul unităţilor de frunte din judeţ şi chiar din întreaga ţară. Îi amintim şi pe cei mai merituoşi dintre autorii lor: şefii de echipă **Constantin Mirică, Atena Ghilac, Elena Stoian, Constantin Micoroiu, Ionel Popescu** şi **Maria Dobrin,** pomicultorii **Ion Ivaşcu, Ion Bică, Ion Dobrin, Aurelian Lungu, Toma Diaconu.** Să-i amintim şi pe meşterii care au contribuit la crearea şi bunul mers al sectorului de activităţi industriale: mecanicul **Gheorghe Androne,** realizatorul gaterului şi al unei instalaţii care pompează la 150 metri înălţime apa din Dîmboviţa, alimentînd o mare parte din comună, mecanicul **Gheorghe Sanda,** în răspunderea căruia se află secţia de sucuri, şefele de echipă **Elena I. Lungu, Veroana Sanda, Adela** şi **Viorica Ştefănescu,** brutarul **Nicolae Marcu,** tîmplarii **Ion Marcu** şi **Constantin Mareş,** gateristul **Aurelian Zăbavă, Ion Cigăran,** care are în primire uscătoria de fructe. Priceperea şi hărnicia, dorinţa de autodepăşire sînt garanţii că obiectivele pe care şi le-au propus pentru acest an şi pentru întregul cincinal vor deveni realităţi.

MARIA BOGDAN

Din istoricul PÎINII

Poetul și prozatorul englez Jonathan Swift definea pîinea ca fiind temelia vieții. Istoria acestui aliment de bază se suprapune cu istoria omenirii. Încă din paleolitic, omul a început să se hrănească cu grăunțele crude, strînse din cerealele sălbatice. După descoperirea focului, aceste grăunțe au început să fie consumate fierte sau prăjite. Cu timpul, omul a înțeles că acestea sînt mai gustoase măcinîndu-le cu ajutorul pietrelor, din făină pregătind lipia nedospită, coaptă pe piatră încinsă la foc, apoi între două pietre încinse. Un mare progres s-a realizat în momentul cînd s-a trecut la coacerea pastei de făină în gropi arse sau cuptoare primitive din argilă.

Este imposibil de stabilit o prioritate în ce privește locul unde omul a început să cultive cereale. Pe teritoriul carpato-dunărean, bunăoară, această ocupație a fost dovedită prin descoperirea de grîu și mei carbonizate, în unele locuri, alături de numeroase unelte agricole : sape, seceri, pluguri, brăzdare de plug, rîșnițe etc. Primele gropi pentru păstrarea cerealelor de pe teritoriul țării noastre datează din neolitic. În comuna Teiu (Argeș), a fost găsită într-un hambar special amenajat în incinta a două locuințe străvechi cantitatea de 2 000 kg de grîu carbonizat, din perioada Gumelnița (mileniile 4—3 î.e.n.). În perioada 1800—800 î.e.n. cultivarea grîului și pregătirea pîinii cunosc o dezvoltare însemnată.

Istoria este plină de referiri legate de cultivarea cerealelor în spațiul carpato-danubian. Descriind trecerea Dunării de către Alexandru Macedon în anul 335 î.e.n., Arrian consemna că oștile acestuia au fost nevoite să culce la pămînt cu lăncile înaltele lanuri aurii de grîu. **„Cantitatea de grîu adusă din Pont este mai mare decît tot ceea ce ne vine din celelalte porturi comerciale** — spune Demostene (sec. IV î.e.n.) — **pentru că acest ținut** (așezat în jurul Mării Negre) **produce cea mai mare cantitate de grîu“**, iar Pliniu cel Bătrîn (sec. I î.e.n.) scrie în „Istoria naturală“ că grîul din Tracia **„este îmbrăcat în mai multe cămăși din pricina frigurilor mari din ținut“.**

Primul tip de „seceră cu buton“ cunoscut în Europa a fost inventat în zona centrală a spațiului carpato-dunărean, răspîndindu-se pînă în bazinul Elbei și pe coastele Balticei. Atelierele dacice descoperite arheologic prezintă numeroase unelte — sapa, toporul, nicovala prismatică, sfredelul, secera, coasa. Brăzdarul de plug dacic, în forma unei bare aplatizate cu vîrf triunghiular, tip bilingură, apare începînd din sec. II î.e.n., împreună cu plugul dacic utilizat paralel cu cel roman și celtic. Numeroase unelte agricole din perioada formării poporului român (urme de cuptoare, mori de făină) au fost scoase la iveală la Bratei, Ipotești-Cîndești, Dridu etc. Prezintă mare interes gustul strămoșilor noștri în aprecierea pîinii. După Pliniu, de exemplu, amestecul preferat folosit la prepararea pîinii era făina de bob combinată cu cea de grîu și mei.

Pîinea dospită a fost, ca să spunem așa, inventată de vechii egipteni. Primele pîini, bine conservate, au fost găsite în morminte, ele fiind destinate... zeilor. În vremea Imperiului Nou egiptean (1580—1085 î.e.n.) erau cunoscute 40 de feluri de pîine, după făina folosită (din orz, grîu, alac), adaosurile constînd din miere, unt, lapte. Egiptenii mîncau pîine dospită. Cei săraci coceau aluatul în nisip încins la soare sau făceau turte subțiri, coapte direct la căldura astrului zilei. Se cultiva o specie de grîu numită „Triticum dicorum“.

Homer, în „Odiseea“, menționează pîinea de 28 de ori, iar pe diferite inscripții funerare ateniene din sec. V î.e.n. figurează morari și brutari.

Romanii au preluat știința producerii pîinii de la greci. Titus Livius scrie că, în vremea regelui etrusc Porsenna, senatul **„s-a preocupat în mod deosebit de aprovizionarea cu grîu a plebei“** și că **„plebeii... îi acuzau pe aristocrați că lovesc în ei, întocmai ca în dușmani, prin înfometare, că li se fură pîinea“.** În anul 387 î.e.n., cînd Capitoliul era împresurat de gali, romanii au aruncat cu pîine în străjile dușmane ca să le demonstreze că au hrană îndestulătoare.

Comerțul cu pîine a fost odinioară strict reglementat. La Paris aveau dreptul să producă pîine numai membrii Corporației brutarilor, supranumiți pînă la mijlocul secolului al XIV-lea „des tamisiers“. În Peninsula Italică, prima corporație a brutarilor a luat ființă pe timpul împăratului Traian. Cea mai mare pîine, numită în Franța „pains de brosse“, cîntărea 12 livre, iar cea mai mică 2 livre. La noi, cea mai mare pîine a fost... colacul — o pîine mare împletită, cu diametrul începînd de la 50 cm, care se împărțea la solemnități și era împodobită cu colăcei, numiți pupeze, de unde și expresia : „Colac peste pupăză“.

ST. IAVOROVSKI

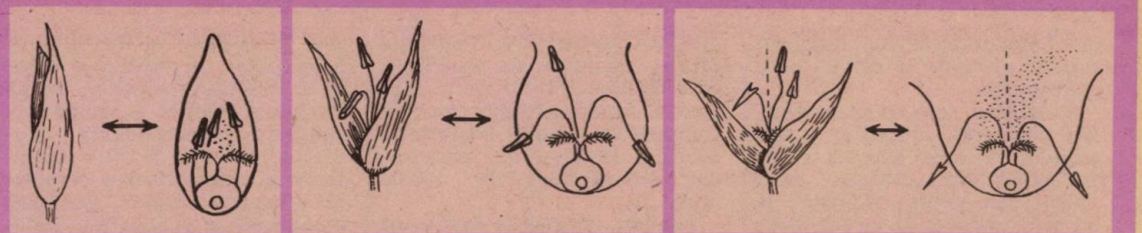

GRÎU HIBRID: care sînt perspectivele?

În întreaga lume există un număr mare de cercetători care se ocupă cu stăruință de ameliorarea grîului, de crearea de soiuri noi, cu însușiri superioare. Performanțele mereu mai înalte ale noilor soiuri au făcut ca, în țara noastră, producția medie de grîu să crească relativ constant cu 63 de kilograme la hectar în fiecare an, ajungînd la randamente cu care agricultura noastră se poate mîndri.

Ceea ce au realizat amelioratorii într-o țară sau alta este, în ultimă instanță, o modificare a raportului dintre boabe și pai, fără o creștere a greutății totale a biomasei. Actualmente s-a ajuns la un raport de 1/1, apropiat de un plafon dincolo de care se pare că nu se mai poate trece, mergînd pe căile clasice. După părerea oamenilor de știință, acest plafon ar putea fi depășit prin crearea unor hibrizi de grîu, după modelul celor de porumb.

Ideea nu e nouă, astfel încît a fost timp să se calculeze că, teoretic, hibrizii de grîu ar putea realiza o creștere a randamentelor cu 10—20 la sută față de soiurile cele mai bune. În plus, plantele din prima generație hibridă (F 1) ar beneficia de cele mai multe caractere ereditare valoroase ale celor două forme parentale : rezistență la boli, la intemperii etc. Dar cea mai valoroasă însușire este vigoarea hibridului. Pentru cultivatorul de grîu, aceasta înseamnă o creștere a biomasei globale și, de aici, un spor cantitativ la boabe.

Încercînd să explice acest avantaj al hibrizilor, cercetătorii au avansat două ipoteze. Potrivit uneia, „mașina" hibridă prezintă performanțe superioare liniilor pure datorită unei eficacități sporite a două structuri celulare, mitocondriile și cloroplastele. Potrivit celeilalte ipoteze, hibrizii ar avea o comportare mai bună în raport cu mediul înconjurător și o aptitudine superioară în a compensa pierderile provocate de condițiile nefavorabile de mediu. S-ar putea ca ambele ipoteze să fie valabile.

De ce s-a așteptat atît?

În fața unor avantaje atît de semnificative, se naște de la sine întrebarea : de ce s-a așteptat atît pînă să se pună problema creării hibrizilor de grîu ? La urma urmei, soiurile cultivate actualmente nu sînt și ele rezultatul unor încrucișări ?

Dat fiind că ideea — așa cum s-a văzut — nu e nouă, e de presupus că hibrizii de grîu nu au apărut încă la nivelul producției pentru că nu sînt prea lesne de realizat. Și, într-adevăr, nu sînt.

Principala dificultate este determinată de faptul că floarea de grîu e hermafrodită, iar planta se înmulțește prin autofecundare. Aceasta e regula generală, astfel încît semințele rezultate au un stoc genetic identic cu cel al plantei din care provin, ceea ce dă loc la crearea unei linii pure. Pentru a obține noi varietăți, amelioratorii împiedică autofecundarea, prin castrarea plantelor, adică prin înlăturarea staminelor, pentru ca apoi să fecundeze plantele astfel manipulate cu polen de la o altă varietate. Datorită procesului de autofecundare, această

nouă varietate devine, după un număr de ani, la rîndul ei o linie pură.

Problema care se pune pentru obținerea hibrizilor este tocmai evitarea acestei autofecundări, prin crearea unor specii așa-numite alogame, la care fecundarea să se realizeze în mod natural cu polen provenind de la alte plante, nu din propriile flori și nu prin manipularea acestora. În acest scop, cercetătorii trebuie să obțină, mai întîi, plante de grîu cu flori exclusiv femele, iar pentru a dispune de astfel de plante, trebuie să realizeze sterilitatea polenului. Aceasta se poate obține pe cale genetică, o cale lungă și laborioasă — o asemenea lucrare poate duce la rezultate abia după 4—5 ani — sau pe cale chimică, mai scurtă și mai lesnicioasă.

Pentru a descoperi această din urmă cale, cercetătorii au fost ajutați, întru cîtva, de noroc. La un moment dat, în anii '70, s-a observat că o anumită substanță chimică administrată prin pulverizare, pentru obținerea unor tulpini de grîu cît mai scurte, provoacă distrugerea aproape totală a polenului. De atunci, această substanță și altele încă au fost descoperite și studiate în speranța că, prin folosirea lor în producție, distrugerea polenului va putea fi obținută imediat, ceea ce ar însemna că hibridarea nu ar mai întîmpina nici o piedică. Lucrurile nu stau însă așa, pentru că substanțele chimice, gametocidele mascule, studiate pînă acum, nu sînt perfecte, cu alte cuvinte sterilitatea plantelor într-un cîmp dat nu e totală, nu e omogenă.

Un program de durată

Dar aceasta nu e singura piedică. De pildă, varietățile folosite ca forme parentale nu au toate aceleași aptitudini genetice pentru obiectivele avute în vedere. Pe de altă parte, perioada înfloririi nu e întotdeauna aceeași. Alte dificultăți îl privesc pe cultivatorul de grîu care, pentru a folosi hibrizi, trebuie să-și reînnoiască în fiecare an stocul de semințe, problemă care, în cazul liniilor pure, nu se pune. De aici, un factor de restricție privind costurile de producție, ceea ce face obligatorie o creștere a randamentelor care să compenseze costul semințelor hibride, de 2,5—4 ori mai ridicat decît al celor din liniile pure.

Așadar, e lesne de înțeles că problemele de rezolvat sînt încă numeroase și no dintre cele mai simple. Căutarea soluțiilor va fi orientată — după părerea cercetătorului francez Michel Rousset — în trei direcții principale : o redefinire totală a strategiei selecției, după modelele folosite în cazul porumbului, aprofundarea studiului biologiei florilor modificate și intensificarea cercetărilor asupra bazelor genetice, biochimiei și fiziologiei heterozisului la grîu, de la nivelul celulei, pînă la cel al plantei cultivate în cîmpul de producție. Un program de durată, e limpede...

IMAGINI COLORATE din adîncurile ființei umane

„Pacientul își va putea vedea organele interne pe un ecran de televizor, în direct și în culori". Oricît ar fi de ciudată, această afirmație a fost făcută în public, fără nici o ezitare, de reprezentanții unei firme care a fabricat, înaintea altora aflate în competiție, un nou model de endoscop — aparat care poate pătrunde fără prea mare dificultate în tubul digestiv, în aparatul respirator, în cel urinar, de unde culege și transmite imagini. În general, endoscopul este format dintr-un tub flexibil, dispune de un set de lentile și de o lampă care luminează cîmpul examinat.

O METODĂ VECHE CU UN PREFIX NOU

Deși nu s-ar putea spune că, pentru pacient, utilizarea lui e plăcută, videoendoscopul — e de remarcat prefixul „video" — prezintă avantaje tehnice, medicale și... pedagogice.

Cu toate că folosește fibre optice, ca și vechile modele, videoendoscopul nu le utilizează pentru transmiterea informației. Lumina reflectată de cavitatea cercetată este absorbită de un microsenzor. Acesta transformă imaginea în impulsuri electromagnetice care, preluate de un ecran de televiziune, reconstituie imaginea. Este interesant de remarcat că, deși sînt preluate în alb-negru, imaginile transmise de videoendoscop apar în culori, grație unui procedeu folosit astăzi și în alte instalații.

Avantajul pedagogic și, în același timp, psihologic constă în faptul că pacientul supus investigației are posibilitatea, pe de o parte, să-și abată atenția de la situația neplăcută în care se află, iar pe de alta, să-și cunoască mai bine părțile interioare ale corpului, în mod obișnuit nevăzute.

Medicului, videoendoscopul îi oferă un cîmp vizual larg, accesibil concomitent mai multor persoane — deci obiect de consult medical, la care se adaugă posibilitatea de a mări și detalia imaginea, de a o înregistra, de a stoca datele etc.

EFECTUL CALMANT AL „PEISAJULUI" INTERIOR

Care este reacția medicilor și a pacienților față de noul aparat ?

La diversele întrebări precise care le-au fost adresate, mai mulți medici care au experimentat sistemul au explicat că aparatul poate pătrunde de-a lungul întregului tub digestiv, pînă la capătul lui opus, punînd în evidență în mod clar detalii ale mucoasei care căptușește intestinul. De aici, concluzia că aparatul e bun, ușor de manevrat, oferă imagini excelente, iar faptul că bolnavii au avut posibilitatea să privească „peisajul" interior împreună cu medicul a avut un efect calmant.

Desigur, ar fi o naivitate să se creadă că sistemul a atins idealul. Nu, el mai are deficiențe. De pildă, tubul e mai greu de introdus decît în cazul aparatelor clasice, fiind prea flexibil. În afară de aceasta, are diametrul prea mare. Sînt greutățile începutului — afirmă creatorii aparatului, exprimîndu-și certitudinea că nu peste multă vreme el va fi competitiv și din punctul de vedere al diametrului și din cel al prețului. Oricum, medicina va avea de cîștigat.

Cîteva din cele 1001 sfaturi practice și informații

CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE CULTIVAREA BUREȚILOR ÎN GOSPODĂRIILE POPULAȚIEI

Convorbire cu dr. ing. NICOLAE MATEESCU
șeful Fermei ciupercărie de la Mogoșoaia, sectorul agricol Ilfov

— Un mare număr de cititori se interesează de cultivarea bureților vînăt, roșiatic și comun, în gospodăriile populației.

— Interesul este firesc dacă avem în vedere atît gustul cît și valoarea nutritivă ridicată a bureților (Pleurotus ostreatus, Pleurotus cornucopiae sau Pleurotus Florida). Pe substrat nutritiv format din 150 kg rumeguș de foioase sau paie de grîu ori ciocălăi de porumb se obțin 30 kg bureți Pleurotus, care conțin peste 1 kg substanțe proteice, echivalînd cu 5 kg carne de vită sau de porc, fapt pentru care bureților li se mai spune și „carne vegetală".

— De unde pot procura cetățenii miceliu de bureți ?

— Miceliul poate fi procurat de la ciupercăria noastră (ferma 5 a I.C.L.F. Vidra din Mogoșoaia, sectorul agricol Ilfov), sau de la C.A.P. Bucov-Prahova, C.A.P. Stoicănești-Olt, I.C.L.F. Vidra-Giurgiu, Stațiunile de cercetări legumicole Işalnița-Dolj și Arad, Întreprinderea de prelucrare și industrializare a cartofului Făgăraș, Comprodcom București și Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Brăila.

— Oferiți celor interesați cîteva rețete de preparare a substratului nutritiv celulozic în care se însămînțează miceliul.

— Iată-le. **Rețete pe bază de ciocălăi de porumb :** 1) 84 la sută ciocălăi, 14 la sută paie de grîu și 2 la sută paie de orz ; 2) 40 la sută ciocălăi, 40 la sută paie de grîu și 20 la sută deșeuri de bumbac ; 3) sută la sută ciocălăi ; 4) 50 la sută ciocălăi, 40 la sută paie de grîu, 8 la sută hîrtie și 2 la sută mălai. **Rețete pe bază de paie de grîu :** 1) 45 la sută paie tocate la lungimea de 1—3 cm, restul ciocălăi ; 2) 45 la sută paie măcinate (făină de paie), 8 la sută rumeguș, 2 la sută boabe de orez, restul ciocălăi. **Rețete pe bază de rumeguș de foioase :** 1) 75 la sută rumeguș și 25 la sută hîrtie sau paie ori coji de floarea-soarelui ; 2) 60 la sută rumeguș, 25 la sută ciocălăi, 15 la sută hîrtie sau paie ori coji de floarea-soarelui ; 3) 40 la sută rumeguș, 30 la sută frunze uscate și 30 la sută ciocălăi. La fiecare re-

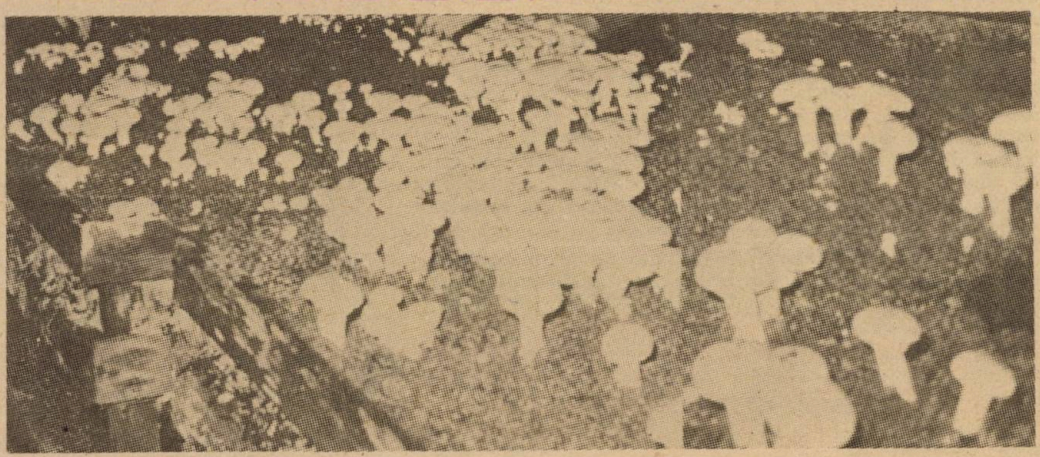

ţetă se adaugă între 2—6 la sută carbonat de calciu sau lapte de var stins.

— Unde pot fi cultivaţi bureţii într-o gospodărie personală ?

— Cultura bureţilor se poate face în cele mai diverse spaţii, ca solarii, răsadniţe, magazii, foste grajduri, sere, pivniţe, balcoane. Bureţii mai pot fi cultivaţi în brazde, între şiruri de arbori, în pădure, sau între şiruri de pomi fructiferi, în livada din curtea casei. Se mai pot cultiva în lăzi, în saci din polietilenă perforaţi, cu grosimea de 0,1—0,5 mm şi cu diametrul de 40—50 cm.

— Fireşte că în spaţiul redus al acestei convorbiri, n-aţi putut puncta decît elementele esenţiale ale tehnologiei. Unde ar putea găsi cei interesaţi toate amănuntele privind tehnologia culturii bureţilor ?

— Aş recomanda o recentă apariţie în Editura **„Ceres“**, intitulată **„Cultura bureţilor“**, lucrare ce-mi aparţine şi din care viitorii cultivatori vor afla absolut tot ce-i interesează — cum se prepară substratul celulozic nutritiv, cum se însămînţează miceliul, ce trebuie făcut în perioadele de împînzire a substratului şi în cele de fructificare şi recoltare etc. În carte am prezentat şi un mare număr de reţete şi preparate culinare : omletă de bureţi, salată de păstrăvi de fag cu usturoi, scoici (stridii) din bureţi, rizoto de bureţi, cremă de bureţi, bureţi cu brînză ş.a. Cartea oferă şi reţete de conservare a bureţilor prin congelare, saramurare, afumare, deshidratare şi preparare de conserve propriu-zise în cutii de metal.

TRAIAN DUMITRESCU

Instalaţia de biogaz cu prelată

Vă prezentăm una din cele mai ieftine şi mai uşor de construit instalaţii de biogaz pentru gospodăriile ţărăneşti. Faţă de cele clasice, la această instalaţie, realizată la Gălăteni-Teleorman, de profesorul Constantin Baron, în cooperare cu întreprinderea „Tehnica nouă“, Bucureşti, Bd. Tudor Vladimirescu nr. 31, bazinul are pereţi simpli şi nu dubli şi de trei ori mai scurţi, iar locul clopotului, costisitor, de metal, îl ia o prelată specială, confecţionată dintr-o masă plastică rezistentă la radiaţia solară şi frig, la intemperii şi fără pori prin care s-ar putea scurge biogazul.

Pentru bazin se construieşte pe sol o platformă pătrată, din beton-armat, cu latura de 2 sau 4 metri. De la sol se înalţă, pe cele patru laturi, cîte un perete de 0,5 m. Pereţii se construiesc tot din beton-armat, avînd o grosime de 10 cm, sau din tablă groasă de 2–3 mm. În interior, lîngă peretele din dreapta, se montează o conductă metalică de 0,5–0,75 ţoli, înaltă de cel puţin un metru.

În bazin se introduc materii organice, peste care se toarnă apă şi must mai vechi de bălegar. Prin procesul de fermentare anaerobă, aici se va forma biogazul. Unde se va înmagazina acesta ? În prelata prinsă etanş, cu cîrlige, în interiorul bazinului. Sub presiunea biogazului, prelata se umflă ca un clopot, devenind gazometru.

Biogazul care se ridică sub prelata umflată pătrunde în conductă prin partea superioară. În exterior conducta este prelungită, pînă la arzătorul punctului de consum, cu un furtun din cauciuc sau de masă plastică, cu diametrul de 0,85–1 ţol. În partea de jos a pereţilor bazinului sînt puse, aşa cum se vede şi în schema 2, mai multe cîrlige, care se introduc în orificiile de fixare ale prelatei, aflate pe marginile întărite ale acesteia.

Prelata specială poate fi cumpărată de la întreprinderea menţionată, care o fabrică în trei tipodimensiuni, la preţuri diferite : 2,3×2 m (1 259 lei) ; 3,5×3 m (2 310 lei) şi 4,6×4 m (3 601 lei).

Alte date şi lămuriri pot fi solicitate, printr-o simplă carte poştală, creatorului instalaţiei, prof. CONSTANTIN BARON, Gălăteni-Teleorman, cod 0641.

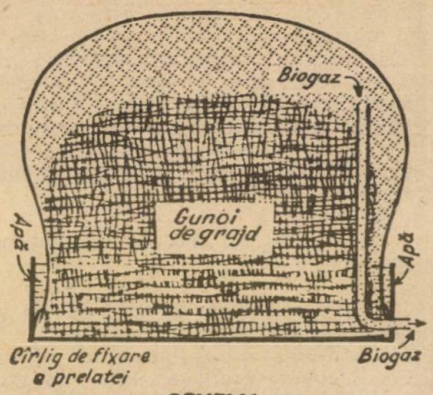

SCHEMA 1

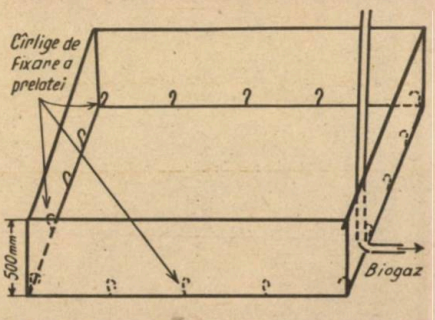

SCHEMA 2

Curiozităţi

ÎN URMĂ CU 1,6 MILIOANE ANI

S-a spus că cel mai vechi om a fost descoperit în Europa ; apoi în Asia ; sau în Australia. Fiecare din relicvele descoperite a primit cîte un nume consemnat cu atenţie în toate cărţile ştiinţifice.

Dar astăzi este unanim acceptat că leagănul omenirii a fost Africa, în acest continent fiind descoperite cele mai vechi oseminte umane — datînd de milioane de ani. Zona cea mai fertilă pentru antropologi s-a arătat a fi valea Olduvai din Kenya, unde a lucrat la început o echipă celebră de americani — Louis şi Mary Leakey — şi unde continuă să lucreze astăzi fiul lor, Richard Leakey, împreună cu un grup mare de paleoantropologi africani. Practic nu există an să nu fie aduse la lumină noi dovezi care să întărească teoriile — astăzi convingătoare — ale dezvoltării omului pe continentul african. De pildă, în urmă cu doi ani, a fost descoperit lîngă lacul Turkana scheletul unui băiat de 10—12 ani care a trăit în urmă cu... 1,6 milioane ani ! Surpriza acestei descoperiri constă în aceea că este vorba de scheletul cel mai complet adus pînă acum la lumină şi care, pe de altă parte, invalidează teorii anterioare potrivit cărora oamenii timpurii ar fi fost mai scunzi decît cei de astăzi. Scheletul a fost descoperit printr-o întîmplare de kenyanul Kamayo Kimeu, unul dintre cei care lucrează cu Richard Leakey de foarte mulţi ani. Plictisit de o zi petrecută în tabără, Kimeu a început să se plimbe în lungul văii unui rîu secat, cîteva sute de yarzi mai departe de bază, cînd a dat peste un craniu fosilizat, după care a dezgropat scheletul.

În imagine : Richard Leakey şi Kamayo Kimeu.

„Dl Univers"

Londonezul Brian Buchanan poate fi socotit şi un mare mîncău. La scurt timp după un mic dejun zdravăn cu peste un kilogram de peşte fript şi o mînă de tablete cu vitamine, Buchanan se aşază din nou la masă. „Mănînc la fiecare trei ore — dar de fapt cînd îmi este foame. Recunosc că este cam scump". Dar pentru Brian Buchanan este o necesitate, deoarece este culturist şi este cunoscut printre aceştia drept „Dl Univers". Între mese, Buchanan se antrenează în ore de complicată gimnastică.

N-o face, recunoaşte, dezinteresat. Există competiţii de culturism, asemănătoare competiţiilor în care este aleasă „Miss Univers". Acolo — cea mai frumoasă femeie ; aici — cel mai musculos bărbat. Pe lîngă celebritate, apar pentru cîştigător şi contracte la Hollywood. Steve Reeves, campion în 1950, a fost „închiriat" pentru filmul „Muncile lui Hercule". Arnold Schwarzenegger, campion în 1968—1970, pentru filmul „Conan barbarul".

Pasiune

În lumea largă se vinde şi se cumpără de toate, iar printre colecţionari, obiectele aparent cele mai anodine se pot schimba la sume considerabile. Saloanele de licitaţie nu şomează. Se cumpără tablouri, automobile, timbre, mobilă, obiecte de artă şi chiar... băuturi. De pildă, anul trecut, la celebra agenţie Christie's

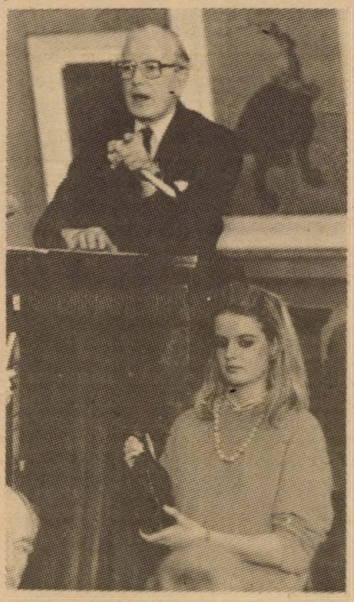

din Londra a fost vîndută o sticlă de vin cu astronomica sumă de 157 000 dolari, un nou record pentru un asemenea produs. Este drept, vinul (un Chateau Lafitte Claret) data din 1787 şi fusese îmbuteliat pentru Thomas Jefferson, al treilea preşedinte al Statelor Unite. Sticla a fost cumpărată de revista „Forbes" din New York.

În imagine : momentul licitaţiei.

DRAME în lumea PLANTELOR

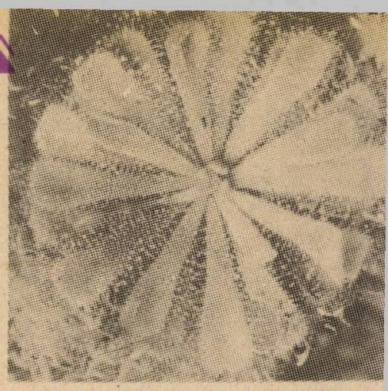

O insectă nevinovată, atrasă de culorile și de nectarul delicios ale unei flori, se atinge de o frunză și într-o clipită se pomenește prinsă într-o capcană fără scăpare, pentru că a avut nesansa de a se apropia mai mult decît trebuia de o plantă carnivoră. După cîteva zile, cînd capcana se deschide din nou, din nefericita insectă nu au mai rămas decît niște resturi nedigestibile. În felul acesta s-a consumat o dramă mută, neștiută, în lumea vegetală, o lume blajină în care existența unor plante capabile să atragă insecte și să le devoreze, așa cum fac animalele, nu încetează să provoace uimire.

Un mecanism ingenios și complex

Desigur, plantele carnivore reprezintă o ciudățenie, pentru că, deși înzestrate, ca oricare plantă superioară, cu rădăcini și frunze, ele se mai hrănesc și cu altceva decît cu ceea ce își extrag din aer și din sol. O fac, probabil, din cauza carenței în pămînt a unor elemente minerale indispensabile.

Dar, chiar dacă mănîncă insecte pentru a trăi, — este de părere botanistul Ulrich Lüttge, profesor la Politehnica din Darmstadt (R. F. Germania) —, mecanismul prinderii în capcană este atît de ingenios, atît de complex, încît îi minunează nu numai pe cei care se mulțumesc să observe, ci și pe specialiștii care și-au făcut din aceasta un obiect de studiu. Ei se întreabă de ce anumite plante trebuie să „mănînce" insecte și nu se mărginesc să se hrănească prin rădăcini, așa cum fac aproape toate celelalte ? Cum se propagă excitația care provoacă închiderea capcanei, în momentul în care insecta atinge planta ? Cum e digerată prada, care e natura lichidelor digestive ? Cum funcționează celulele care secretă aceste lichide ? Prin ce mijloace și sub ce formă sînt absorbite elementele nutritive ce provin din digerarea insectelor ?

Unele dintre aceste întrebări au căpătat răspuns, altele încă nu. De aceea, cercetările menite să elucideze enigmele plantelor carnivore continuă.

Tentaculele droserei

Modalitățile de prindere a insectelor sînt felurite și, contrar unei păreri foarte răspîndite, nu florile sînt capcanele, ci întotdeauna frunzele. Ele își pot modifica forma de la foarte simplu, pînă la cele mai uimitoare alcătuiri, cum e cea pe care o oferă așa-numita plantă-cobra, din California și Oregon. Aceasta seamănă cu un cap de șarpe amenințător, — de unde și numele —, altele au aspectul unei urne cu pereții alunecoși, altele au forma unor valve, ca niște scoici și așa mai departe.

Mecanismele de funcționare a capcanelor sînt și ele foarte felurite. La unele plante carnivore mai simple, frunzele sînt prevăzute cu glande ce secretă un lichid vîscos, mucilagiul, care imobilizează insectele. Alte glande secretă substanțele care digeră insectele.

Una dintre cele mai cunoscute plante carnivore este drosera, cu cele o sută de specii ale ei, răspîndite în întreaga lume. Ea dispune de niște tentacule care participă la capturarea insectelor, **în moduri întru cîtva diferite,** de la o specie la alta. O pradă care se zbate să scape din capcană excită tentaculele, iar acestea se strîng și mai tare. Mișcările executate de tentacule — de altfel și de frunze — la drosera au fost studiate și s-a observat că impactul insectei cu frunza produce în celulele tentaculelor o variație a potențialului electric, iar această variație se deplasează cu mare viteză — 4—10 milimetri pe secundă — spre celelalte părți ale frunzei.

Dar impactul mecanic nu e suficient. S-au făcut experiențe cu o altă plantă carnivoră, Dionaea muscipula, a cărei capcană e alcătuită din două frunze ce se închid instantaneu, ca o scoică. Cînd cercetătorii au încercat să „păcălească" Dionaea cu un cocoloș de hîrtie sau cu o insectă moartă, capcana s-a închis, dar după scurt timp s-a deschis, lăsînd să se înțeleagă că nu poate fi „amăgită" cu ...surogate. Oricum, în felul acesta a fost făcută dovada că planta reactionează atît la incitația mecanică — impactul cu insecta — cît și la un stimul chimic, provocat de substanțele secretate de insecta capturată, care contribuie, astfel, la propria pierzanie. De altfel, cercetările au arătat că nutriția plantelor carnivore cu insecte se bazează pe un mecanism foarte complex. Stimulul chimic care comandă mișcările capcanei provoacă declanșarea a cel puțin trei tipuri de reacții esențiale pentru procesul nutriției carnivore : închiderea ermetică a capcanei, secreția de enzime digestive și absorbția substanțelor dizolvate în lichidul digestiv, inclusiv a aminoacizilor. Toate acestea se bazează pe ieșirea masivă din celule a ionilor pozitivi de hidrogen și crearea unei diferențe de potențial electric la nivelul membranei celulare.

Un lux sau o necesitate?

Studiind plantele carnivore, oamenii de știință și-au pus întrebarea : Oare „apucătura" de a consuma insecte e, pentru aceste plante, un lux sau o necesitate ? Întrebare justificată, dacă se ține seamă de faptul că, fiind plante superioare, au clorofilă, deci realizează fotosinteza care le asigură o sursă de carbon. Ar rămîne doar azotul, care intră în compoziția proteinelor, și sărurile minerale. Experiențele au arătat că drosera, de pildă, nu poate supraviețui dacă se limitează la carbonul provenit din digerarea insectelor. Și atunci ?

Un răspuns îl oferă faptul că plantele carnivore cresc, de preferință, pe soluri sărace în elemente nutritive, soluri nisipoase, acide, iar sistemul lor radicular e adesea rudimentar. De aici concluzia că fiziologia de carnivore asigură acestor plante ceea ce ele nu pot obține din sol. Concluzia este însă incertă, deoarece cele cîteva experiențe făcute pînă acum au dat rezultate contradictorii : în unele cazuri, nutriția minerală prin rădăcini s-a dovedit a fi hotărîtoare, iar **în altele — alimentația cu insecte. Și pînă să se facă deplină lumină** în această chestiune, a apărut o altă întrebare, al cărei răspuns nici nu a început să fie căutat : adaptarea la fiziologia carnivoră este un fenomen vechi sau se petrece doar în vremea noastră ?

Fapt este că plantele carnivore prezintă atît modificări morfologice pentru capturarea insectelor, cît și diferențierea unor mecanisme fiziologice care le permite utilizarea eficace pentru metabolismul lor a compușilor azotați și a celorlalte elemente furnizate de digerarea prăzii. Și nu poți să nu fii uimit — mărturisește profesorul Ulrich Lüttge — în fața unor procese atît de complexe la plante superioare care, de fapt, ar fi capabile să-și asigure hrana prin frunze și rădăcini. Iar dacă aptitudinea carnivoră a acestor plante nu face decît să le creeze un surplus de hrană, e o adevărată minune să constați ce forme ciudate a putut să inventeze natura pentru necesități atît de banale...

Și ciupercile...

Pînă acum au fost inventariate 450 de specii de plante superioare care se hrănesc cu carne și nu din cine știe ce ...apucături bestiale, ci din nevoia de a-și întregi necesarul de azot. Dar nu numai aceste plante sînt carnivore, ci și altele care ne fac o impresie foarte... pașnică, și anume, ciupercile. Și nu doar una-două, ci 150 de specii dintre ele, pentru care viermii nematozi constituie o sursă inepuizabilă de azot.

Recent, doi specialiști canadieni au descris felul în care una dintre ciupercile comestibile cele mai apreciate, pleurotus, se hrănește cu viermi. La cîteva minute după ce viermele a avut nefericita... inspirație de a veni în contact cu ciuperca, aceasta îl paralizează, apoi trimite niște prelungiri sub forma unor filamente care pătrund fie prin orificiul bucal, fie prin cel anal în organismul viermelui și prin care ciuperca îi absoarbe conținutul.

Alte ciuperci își fixează victimele cu ajutorul unui țesut adeziv, după care, procedînd ca și pleurotus, le golesc de conținut, prin prelungirile filamentoase.

Desigur, acest mod de a se hrăni pe care l-au adoptat ciupercile, ca și unele plante superioare, nu reprezintă decît o formă de mișcare a materiei în natură, mai exact, de circulație a azotului.

ADRIAN COSTA

ȘTIAȚI CĂ...

RADIESTEZIȘTII au un simț „special" ? Ei pot detecta — pînă la o adîncime de circa 80 m — apă, zăcăminte de aur, de zinc sau plumb, punctul unde s-a produs o spărtură într-o conductă metalică etc. O rămurică de alun tăiată proaspăt, în formă de furcă, pe care o țin cu ambele mîini „tresare", la aceste persoane, exact în locul unde există apă sau resursa metalică.

O atare sensibilitate, a cărei explicație științifică abia urmează să fie dată, posedă, se spune, aproximativ 20 la sută dintre bărbați și 40 la sută dintre femei, dar ea nu este pusă în valoare decît în cazuri excepționale.

SUNETELE ARMONIOASE plac și plantelor ? Experimente întreprinse în Canada au arătat că în condițiile creșterii plantelor în ritmul unor sonate pentru vioară, de Bach, producția poate spori cu peste 60 la sută ! Alte experiențe efectuate în S.U.A., într-o seară (de data aceasta plantele „audiind" Rapsodia albastră de G. Gershwin) au pus în evidență sporuri de 20 la sută la soia și 35 la sută la porumb, față de martorul care n-a beneficiat de muzică.

Alt studiu a relevat că, în condiții de zgomot, deci de stres, producția se diminuează cu pînă la 50 la sută !

O muzică de Beethoven, Brahms, Haydn, Bach sau Schubert este, așadar, biostimulatoare, în timp ce unda stridentă, zgomotul exercită asupra viului o influență negativă, și chiar nefastă, în cazul cînd numărul decibelilor trece de pragul suportabil.

„DE CE?“

Mă mai supăram citeodată pe fiul meu și cînd era mic. Pentru că nu știa să mănînce, pentru vocea lui ascuțită care ridica în picioare tot blocul, pentru unele „precipitații locale“, pentru...

Și mereu îmi ziceam : of, de s-ar face odată mare. Nu pentru că am zis eu, dar a crescut. Dacă aș fi știut ce mă așteaptă, m-aș fi rugat de natură să-l lase pînă la adînci bătrînețe tot un bebeluș. Totul ar fi cum ar fi, dacă n-ar exista clasicul, obsedantul : DE CE ? Dacă m-ar întreba de ce nu are ursul coadă, i-aș povesti basmul cu ursul păcălit de vulpe. Dacă ar întreba de ce unu și cu unu fac doi, m-aș descurca eu, dar... Nu-mi amintesc cînd a pus prima întrebare cu... de ce ?, dar de atunci nu mă mai slăbește o clipă. Ca să-l evit, merg la toate ședințele de bloc, fac piața, ajut toate cunoștințele mele să se mute în noile locuințe etc.

Priveam într-o duminică la televizor meciul Steaua — Dinamo. Arbitrul a acordat 11 m pentru steliști, lovitură ratată.

— De ce fluieră nenii din tribună ? m-a întrebat el.

— Pentru că n-a băgat mingea în poartă, n-a marcat gol.

— Și de ce n-a marcat gol ?

— Pentru că n-a putut.

— Ce rău e nenea arbitru ! De ce nu-l lasă să tragă pînă cînd o marca ?...

— Nu s-ar mai termina meciul nici pînă mîine.

— Dar de ce în loc de minge nu joacă cu o rachetă ? Să apese pe buton, fundașul de la echipa aia cu care ții tu, și să intre la pășanjen, în poartă.

— Fotbalul nu se joacă cu racheta, ci cu mingea !

— Dar dacă ar fi cu rachetă, ce s-ar întîmpla ?

— Ar cîștiga Rapid Campionatul, Cupa Campionilor Europeni, Campionatul mondial, ce mai vrei ?

— Ajunge, că prea le ia el pe toate ; mai bine cu mingea.

Dacă în 90 de minute am văzut și ceva din meciul de fotbal, e pentru că el a ieșit din cameră.

Într-o altă seară, iată-ne din nou în fața televizorului, ascultînd un concert de muzică ușoară. Poate-oi scăpa — m-am gîndit ; dar, ți-ai găsit.

— De ce plînge tanti ?

— Pentru că n-a știut să-l păstreze...

— Dar cealaltă tanti de ce plînge ?

— Plînge după el...

— De ce plîng toți, tăticule ?

— Așa e la un concert de muzică ușoară, am răspuns, scos din sărite.

De la o vreme, ce mi-am zis : să știi că ții copilul prea mult în casă. Se plictisește și de aceea îi tot trage cu „de ce“.

Zis și făcut. Am pornit cu el la Constanța.

În centrul orașului, în fața statuii lui Ovidiu, mă trage de mînecă.

— Ce scrie acolo ?

— Scrie că oamenii care trec pe aici să-și amintească de el, care a fost un om mare și oamenii răi l-au pedepsit nevinovat.

Citesc o frază scrisă cu creionul : „Te înțeleg, frate Ovide. Și eu am făcut în '38 armata la Constanța“.

— E fratele lui Ovidiu ?

— Nu. E Marin D.V. din Tîncăbești.

— Și lui Marin acesta de ce nu i-a ridicat o statuie, să aibă unde să scrie, dacă e așa deștept ?

— Pentru că nu e deștept.

— De ce ?

GH. NEAGU

Unde doresc să meargă...

- Adeptul lui Bachus : **AFUMAȚI**
- Burlacul : **ÎNSURĂȚEI**
- Cheflul : **PLOSCA**
- Fotbalistul : **POARTA**
- Filatelistul : **SĂNTIMBRU**
- Fricosul : **EPURENI**
- Frigurosul : **BUȘTENI**
- Harnicul : **FURNICA**
- Întîrziatul : **ZORILE**
- Încrezutul : **GROZĂVEȘTI**
- Ipohondrul : **PEȘTERA BOLII**
- Îndrăgostitul : **VÎRFUL CU DOR**
- Încuiatul : **CHEILE BICAZULUI**
- Luptătorul : **BĂILE HERCULANE**
- Navigatorul : **CORABIA**
- Păstorul : **CIOBĂNIȚA**
- Timidul : **OCOLIȘ**
- Umoristul : **GURA HUMORULUI**

ION NEGREANU

FARĂ CUVINTE

În străvechea podgorie a Huşiului

MUZEUL VIEI ŞI VINULUI

Începînd din anul 1964, la Liceul agroindustrial din Huşi, judeţul Vaslui, s-au pus bazele unui punct muzeistic şcolar care, prin dotarea continuă cu aparatură viticolă, vestigii şi documente, a devenit un veritabil muzeu al viticulturii şi vinificaţiei, o autentică mărturie a evoluţiei acestor străvechi îndeletniciri în zona colinară a Moldovei centrale. Adunate, clasate şi expuse, într-o originală îmbinare dintre util şi frumos, de către pasionatul viticultor dr. ing A.D. Tudosie, **exponatele atestă capacitatea creatoare a oamenilor de pe aceste meleaguri, pentru care viticultura a fost şi este un mijloc de existenţă, dar şi de înnobilare a zonei.**

Viţa de vie este reprezentată în muzeu prin butuci în diferite forme de conducere, începînd de la cele vechi moldoveneşti pînă la cele moderne de astăzi. Sînt, de asemenea, prezente diferite unelte utilizate, din vechime şi pînă în zilele noastre, la întreţinerea viilor, ca şi la culesul şi transportul strugurilor.

Mijloacele de vinificaţie sînt, de asemenea, amplu reprezentate. Există în muzeu vechiul teasc românesc din lemn, cu două şuruburi, dar şi „teascul de Huşi", din lemn de păr, cu un şurub, datînd din vremea lui Dimitrie Cantemir. Călcătorul şi mustuitorul — care se utilizau înainte de apariţia teascului — se află şi ele alături de zdrobitorul din lemn cu valţuri canelate inventat în urmă cu 2—3 secole.

De o reală valoare sînt numeroase piese rare : amfore din lut ars, — greceşti, greco-romane —, ulcele, căni, cesti din lut ars, cornuri, tigve pentru păstrat şi băut vinul. O asemenea piesă rară este paharul din lut cu picior, de origine geto-dacică, expus în colecţia de cupe, care mai cuprinde felurite cupe din bronz, din corn sau lut ars, precum şi ploşti de diferite dimensiuni. Poate fi admirată, de asemenea, colecţia paharelor de degustare a vinurilor, cea a ceştilor pentru ţuică, dar mai ales cea a diferitelor „măsuri", începînd cu „ocaua lui Cuza", pînă la cele ce se folosesc astăzi. Raritaţi sînt şi broaştele de cramă, lacătele din fier forjat, de mărimi impresionante, plugurile din lemn sau cu brăzdar din fier şi numeroase alte exponate care ilustrează evoluţia practicii vitivinicole de-a lungul secolelor.

Meritorie este şi preocuparea organizatorilor de a înfăţişa o bogată colecţie de documente rare, cărţi, ziare, broşuri, pliante, litouri ce oglindesc strădaniile depuse, din vechime şi pînă în zilele noastre, pentru dezvoltarea patrimoniului viticol. În sala principală a muzeului pot fi cercetate documentele primului congres şi ale primului concurs de vinuri desfăşurate la Huşi, în 1897, ca şi scrisoarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza către prefectul de Roman pe care-l sfătuieşte să cultive viţă de Huşi de la Mihail Kogălniceanu. Tot aici sînt expuse tablourile unor reprezentativi viticultori şi slujitori ai învăţămîntului de specialitate, cele ale promoţiilor de absolvenţi ai şcolii viticole, învăţămînt care, în cei 75 de ani de activitate, a dat ţării peste 5 200 de cadre calificate.

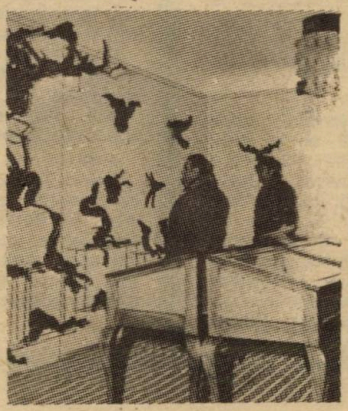

Întreaga sală este dominată de stema oraşului Huşi, datînd din vremea lui Irimia Movilă, din 1595, şi reprezentînd principalele bogăţii viticole şi vinicole ale zonei.

În sfîrşit, un alt punct de atracţie pentru vizitatori este sala celor 100 figuri zoomorfe, fitomorfe şi antropomorfe, selecţionate cu migală din butuci de viţă de vie, defrişaţi pe parcursul a două decenii.

Deosebit de interesant şi instructiv, acest muzeu, a cărui zestre se îmbogăţeşte necontenit prin contribuţia celor 1 600 elevi, precum şi a numeroşi absolvenţi ai şcolii, se recomandă prin valorile sale, atestînd deopotrivă străvechile tradiţii viticole, precum şi progresele remarcabile înregistrate, în anii din urmă, în dezvoltarea şi modernizarea viticulturii.

MARIA BOGDAN

Multă lume știe că liliacul se orientează în zbor cu ajutorul unui fel de radar natural care emite ultrasunete (vibrații a căror frecvență nu poate fi auzită de om). Este însă puțin cunoscut faptul că fluturii de noapte (hrana de bază a liliacului) sînt înzestrați cu un aparat natural ultraminiaturizat și extrem de perfecționat, compus din solzișorii de pe aripi, cu ajutorul căruia recepționează ultrasunetele inamicilor. Ca urmare, ei se apără de atac cu diferite mijloace, unul dintre ele constînd într-un fel de bruiaj ce-i derutează pe lilieci.

Alte uimitoare sisteme de detecție pot fi întîlnite și la alte vietăți. Organul auditiv al meduzei a stat la baza proiectării unei instalații care prevede furtunile maritime cu circa 12 ore înaintea indicațiilor barometrice. Emițătorul de ultrasunete al delfinului a fost folosit ca model pentru instalațiile cu care vapoarele pot sesiza prezența ghețarilor aflați la mare depărtare.

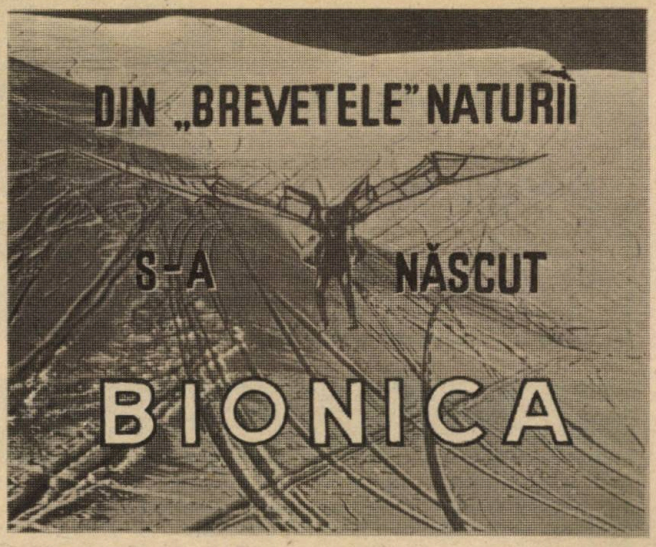

Este momentul acum să vorbim despre **bionică** — o ramură a cercetării care s-a născut abia prin anul 1960. Este o știință de graniță care implică studii în cele mai diverse domenii, dar întotdeauna și biologia. Termenul creat a rezultat din contopirea cuvintelor **bio**logie și **tehnică** (sau **electronică**). Bionica își propune mai întîi să inventarieze și să înțeleagă, iar apoi să preia ceea ce a creat natura în milioane de ani. Nu este vorba, firește, de a imita întocmai natura, ci de a descoperi principiile potrivit cărora funcționează un organism viu și de a găsi — pe această bază — căile, teoretice și practice, care să permită realizarea inginerească a procedeelor folosite de modelul studiat. De pildă, unii șerpi sînt dotați cu cel mai sensibil detector de căldură cunoscut pînă în prezent. Astfel, un **Boa constrictor** reacționează la o slabă radiație infraroșie în 35 de milisecunde, în comparație cu timpul de aproape un minut cît îi este necesar celui mai perfecționat instrument de acest fel construit de om. Organul respectiv se află în fosele nazale ale șarpelui, iar acesta reacționează chiar la o cantitate infimă de energie de 0,00002 calorii pe cm². Gîndacul obișnuit — libarca — are o asemenea structură a ochilor încît „vede căldura", putînd deosebi schimbări de temperatură pînă la o zecime de grad. După modelul ochilor bufniței a fost realizat un dispozitiv care amplifică lumina de 20 000 de ori și favorizează detectarea vizuală pe întuneric a unor obiecte pînă la distanța de o mie de metri. Ochiul broaștei — care sesizează doar obiectele în mișcare — a servit la perfecționarea radarului.

Din aceste cîteva exemple date pînă aici rezultă că omul este capabil să preia și să transfere în laborator și în uzină unele din „invențiile" naturii, care ating aproape perfecțiunea în ceea ce privește miniaturizarea, economia de energie, randamentul și fiabilitatea (capacitatea de a fi utilizat un timp cît mai îndelungat). Desigur, oamenii n-au reușit încă să adapteze aceste „invenții" ale naturii cu aceeași precizie, finețe și ultraminiaturizare ; de exemplu, acel „ochi de bufniță" tehnic (despre care am vorbit mai sus) cîntărește vreo 50 kg ; totuși, știința are unele realizări care depășesc cu mult (în privința unor performanțe) creațiile naturii. Iată, de pildă, creierul uman — această culme a evoluției lumii vii — nu a fost depășit de nici un computer în ceea ce privește organizarea, prelucrarea informației, stocarea și utilizarea datelor (memoriei), a miniaturizării, adaptabilității etc. Însă creierul uman este întrecut mult de ordinator în viteza de calcul.

Fără îndoială, bionica este abia la primii pași ai realizărilor pe care și le propune, iar viitorul apropiat va aduce neîndoielnic mari succese. Astfel, nu de mult timp s-a aflat prin ce mijloace unii fluturi masculi răspund, de la mari distanțe, uimitoare chiar, la chemarea femelelor. Acestea produc doar cîteva molecule dintr-un hormon numit feromon, pe care simțul mirosului extrem de dezvoltat al masculilor le detectează chiar și de la depărtări de peste 10 km ! Pornind de aici, oamenii de știință au sintetizat substanța specifică unor insecte dăunătoare cu care au realizat o așa-numită „capcană biologică", unde acestea sînt atrase și distruse, evitînd calea greoaie, costisitoare și toxică a insecticidelor chimice specifice.

Se lucrează în prezent și la realizarea unor „aparate de mirosit" ce urmează a fi utilizate la diagnosticarea unor boli încă din faza lor de început. Aceasta deoarece (așa cum recente cercetări au arătat) aproape fiecare maladie are un miros propriu, pe care însă numai foarte rar îl percepe simțul olfactiv al omului.

O altă problemă aflată în cercetare este aceea a felului cum se ghidează păsările migratoare în decursul zborurilor la mare distanță, fapt care va conduce la crearea unor dispozitive perfecționate de orientare.

Natura ne ține la dispoziție dintotdeauna „brevetele" ei, care pot revoluționa activitatea omenească în cele mai diferite domenii, însă abia de curînd cunoștințele noastre au devenit suficiente pentru a începe să-i descifrăm „secretele". Așadar, multe din viitoarele realizări ale științei și tehnicii vor trece prin laboratoarele bionicii.

CLAUDIU VODĂ

Aflați cîte ceva despre MUZEE

● Cele mai vechi muzee din lume se găsesc în orașele : Nara (Japonia) ; Basel (Elveția) ; München (R.F.G.) ; Dresda (R.D.G.) ; Florența (Italia) ; Paris (Franța) ; Madrid (Spania) și Oxford (Anglia). Cel din Nara a fost înființat în anul 756 și cuprinde exponate unice de pictură, sculptură, artă aplicată, medicamente, alimente etc.

● Cel mai vechi muzeu din Europa este „Asmolean" din Oxford (Anglia), care funcționează din anul 1679.

● Cel mai mare muzeu în aer liber de pe glob este considerat parcul Tassili, aflat la sud-est de oaza saharianã Djanet. Aici pot fi văzute mii de picturi rupestre și gravuri realizate între secolele VII—I î.e.n., cînd Sahara era acoperită cu o bogată vegetație.

● Pare puțin straniu, dar cel mai mare muzeu din lume dedicat indienilor nu se află pe teritoriul S.U.A., ci în orașul Dresda din R. D. Germană.

● Singurul muzeu din lume dedicat polițiștilor se află la Londra. În vitrinele lui sînt expuse, printre altele, și bastoanele utilizate în secolul al XIX-lea împotriva participanților la mișcarea chartistă.

● Cel mai original muzeu de artă din lume are o formă paralelipipedică, o lungime de 50 m, o lățime de 30 m și o înălțime de 12 m și este suspendat în aer pe niște grinzi puternice, sprijinite de 4 coloane gigantice înalte de 20,4 m, Sao Paolo, Brazilia.

● Cel mai mare muzeu de sculptură din lume, „Bakone Art Museum", se află în apropiere de Tokio, el găzduind și mari expoziții de sculptură.

● Cel mai frecventat muzeu din lume pare a fi Muzeul Metropolitan de artă din New York, înființat în 1870, care înregistrează anual peste 8 milioane de vizitatori.

● Muzeul aurului din Bogota (Columbia) cuprinde peste 10 000 de exponate — lingouri, podoabe, bibelouri, îmbrăcăminte de aur găsite în vechi morminte ale aztecilor, toltecilor și mayașilor.

● Primul muzeu din lume destinat caracterelor tipografice se află în Franța și funcționează pe lîngă Imprimeria națională.

● Primul muzeu din lume de cărți liliput se află în orașul Shizouka din Japonia. Aici pot fi văzute cele mai mici cărți din lume, atît în manuscris, cît și tipărite.

● Cel mai bogat muzeu din lume destinat bancnotelor se află la Krasnoiarsk, în U.R.S.S. Printre cele mai interesante piese se numără : bancnote din perioada Revoluției franceze, bancnote spaniole, emise în Asturia și la Barcelona în 1937, cînd provincia și orașul, izolate de blocadă, au fost nevoite să emită bani proprii desenați de mînă sau dactilografiați.

● Primul muzeu al timbrelor din țara noastră se află în orașul Craiova. El a fost înființat în anul 1978.

● Unicul muzeu din lume dedicat istoriei circului se află la Leningrad, U.R.S.S. În el sînt peste 100 mii de exponate privind istoria și dezvoltarea acestei străvechi arte, costumația, recuzita etc. precum și afișe rare, o bibliotecă cu cărți inspirate din viața circului.

● Cel mai mare muzeu de caleși, trăsuri și alte vehicule de lux din secolele trecute, „Museu Nacional dos Coches" (Muzeul caleștilor), a fost înființat în anul 1905 și funcționează în clădirea faimoasei școli regale portugheze de călărie (Picaideiro Real) din Lisabona.

● Cel mai mare și mai ingenios muzeu european de automobile, motoare și prototipuri se află la Rochetaillée sur Saône din Franța și este găzduit într-un vechi castel medieval înconjurat de un parc imens cu arbori seculari. Acolo sînt expuse și grupate în ordine cronologică o mulțime de piese rare de mașini și motoare de mare valoare din istoria construcției de automobile.

● Cel mai mare muzeu naval din lume este amenajat în portul englez Exter, unde se găsesc expuse numeroase vase și ambarcațiuni din întreaga lume și din diferite perioade. Printre cele mai prețioase piese ale acestui muzeu se află o barcă de trestie adusă de pe lacul Titicaca din Anzi, o barcă din insulele Fiji și o joncă chinezească.

● Primul muzeu speologic din lume a fost inaugurat în anul 1977 la Institutul „Emil Racoviță" din București.

● Cel mai vechi muzeu de istorie naturală și antichități din România a fost înființat în anul 1830, la București.

● Cel mai ornamentat muzeu din lume este Muzeul tapetelor din Kassel (R.F.G.).

● Cel mai sudic muzeu din lume se află în Antarctica, situat pe marele ghețar Ross la 77° lat.s., și adăpostește, printre alte exponate, casa în care a iernat în 1911 expediția engleză condusă de Robert Scott.

● Unicul muzeu al ghețurilor din lume se află în New York (S.U.A.) Aici există sloiuri de gheață din toate colțurile lumii, începînd din Groenlanda și pînă în Antarctica.

Cel mai vechi exponat are 600 de ani.

● Cel mai important muzeu al ceasornicelor din țara noastră se află la Ploiești.

● Unicul muzeu din lume de lămpi de petrol se află în orașul Krosno (R. P. Polonă). Aici sînt expuse lămpi folosite în locuințe, începînd din anul 1863 și pînă în zilele noastre.

● Cel mai mare muzeu din lume al clopotelor se află la Apolda, în apropiere de Weimar (R.D.G.). Colecția cuprinde peste 100 de exemplare din întreaga lume, unele cu o vechime de 3 milenii, între care clopote chinezești de bronz și fier, clopote din Africa de Vest, clopoței zoomorfi din Mesopotamia din al doilea mileniu î.e.n.

Grupaj realizat de
BUCUR RUJA

Cîteva din cele
1001 sfaturi practice
și informații

SANIE pe patine

Un model original și confortabil de vehicul, care alunecă ușor pe zăpadă și gheață, pentru o persoană, puteți lucra singur, așa cum vedeți în figura de ansamblu. Pentru a se putea urmări cu claritate detaliile pieselor componente și poziția lor corectă la montaj, acestea sînt identificate cu numere de la 1 la 16. Toate piesele din lemn sînt prezentate separat, detaliat, cu profiluri și dimensiuni.

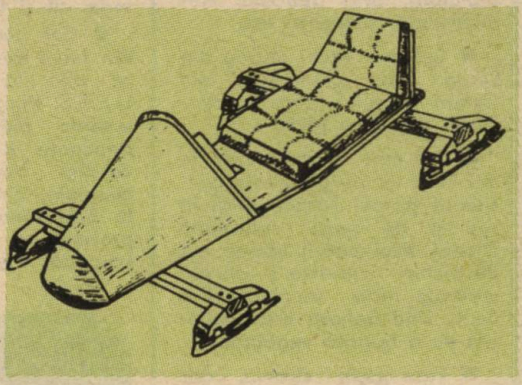

Materiale necesare: scîndură de brad groasă de 25—30 mm, pentru piesele 1 (postament), 2, 6 și 7 (frîna de mînă); scîndură de brad, stejar sau fag groasă de 40 mm, pentru piesele 4, 11, 13, 14 și 15; cușac de lemn de stejar sau brad cu dimensiunile de 40 × 60 mm, pentru piesele 12 și 16; tablă de fier zincată groasă de 0,2—0,4 mm, pentru piesa 5 și pentru învelit muchia patinelor 13 (din spate); un bulon cu capăt filetat și piuliță lung de 140—160 mm, gros de 15—20 mm; un arc spiralat de oțel (8) pentru acționarea frînei 7; două perne (9 și 10) din poliuretan îmbrăcat în folie de material plastic tip mușama; două perechi de patine obișnuite vechi; șuruburi pentru lemn; vopsea tip duco și de ulei.

Prelucrare și montare. Desenele vă ajută să lucrați cu precizie și eficiență. După ce le studiați și vă pregătiți toate materialele la îndemînă, începeți prin a trasa (desena) cu creionul profilurile tuturor pieselor din lemn pe materialele specificate mai sus (netezite cu rindeaua), respectînd cu atenție formele și dimensiunile indicate în desenele-detalii. Scobitura de formă dreptunghiulară din scîndura postamentului 1, necesară trecerii manetei frînei, o realizați folosind dalta pentru lemn și ciocanul. Tăiați apoi cu ferăstrăul toate profilurile lemnoase, potrivit desenelor trasate, și finisați muchiile cu pila sau hîrtie sticlată. Dimensionați și tăiați din tablă (cu foarfecele special) carcasa 5. Fixați șinele de tablă pe muchiile patinelor 13, cu ajutorul șuruburilor pentru lemn.

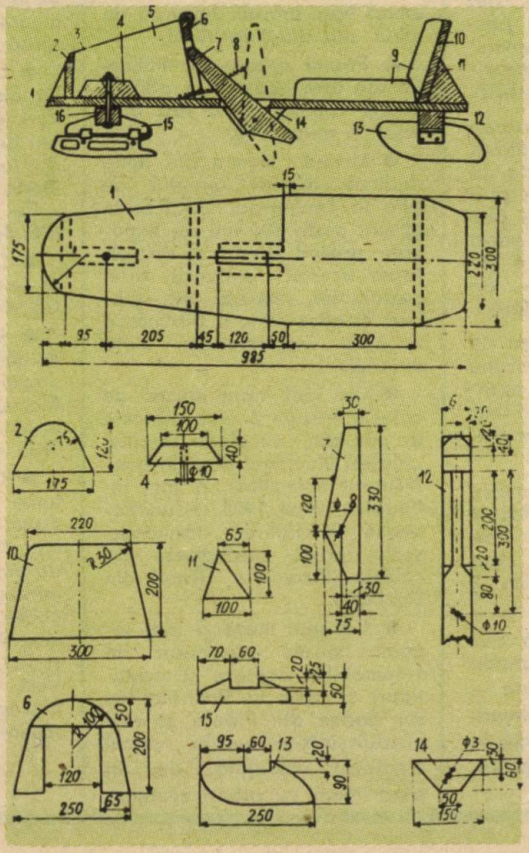

Începeți montajul general cu placa-suport 1, pe care fixați pe rînd: piesa 12, apoi 4 și 16 (cu ajutorul bulonului 3), urmate de 2 și 6, 14 și 11, de frîna 7 cu arcul ei 8. După aceasta fixați patinele din față pe suporturile 15 și pe acestea pe cușacul 16. Montați și patinele din spate (13) pe cușacul 12. Continuați cu așezarea carcasei de tablă 5, pe care o fixați cu șuruburi pentru lemn atît de placa 1 cît și de piesele 2 și 6. În sfîrșit, montați plăcile 9 și 10 (ultima rezemată pe piesa 11) ale scaunului. Cu aceasta, sania propriu-zisă e terminată. Pentru finisare, vopsiți-o cu două straturi de vopsea de ulei pe părțile lemnoase și cu vopsea tip duco pe tabla piesei 5.

RAME
bifuncționale

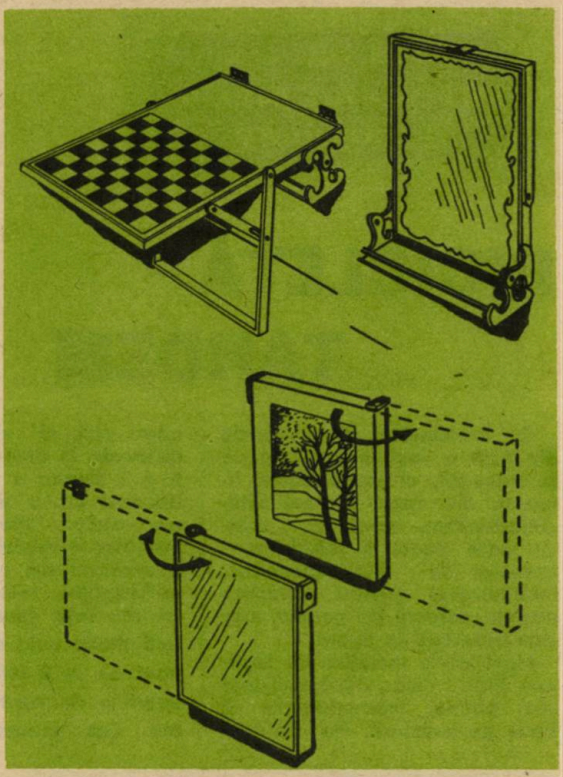

■ Din șipcă de lemn groasă de 20 mm puteți construi o ramă rabatabilă și cu picior mobil (la dimensiunile pe care le stabiliți singuri), montată pe o poliță tot de lemn sau de tablă (fixată în perete cu șuruburi, introduse în dibluri de lemn), **așa cum vedeți în figura 1.** În partea dinspre față a ramei, montați o oglindă sau un tablou, iar în spatele ei așezați tabla unui joc de șah, țintar (moară) sau table. Pe ramă, în partea superioară, montați piciorul mobil (în formă de U), lucrat din placaj gros de 10 mm sau din tablă groasă de 2 mm. Poliță de la bază, care susține rama, poate fi din pal gros de 12—18 mm sau din scîndură cu grosimea de 20—25 mm, ori din tablă, ca și piciorul. Legăturile mobile între piese le veți face cu șuruburi prevăzute cu piulițe-fluture. Vopsiți atît poliță cît și rama cu două culori de ulei asortate între ele și la culoarea peretelui.

■ **În figura 2** vedeți o ramă mai simplă, lucrată din platbandă de tablă groasă de 0,5—1 mm și montată pe perete cu ajutorul a două balamale metalice, fixate cu șuruburi în dibluri de lemn. În interiorul acestei rame, introduceți o bucată de pal sau scîndură cu grosimea de 10—12 mm, fixată cu șuruburi pentru lemn. Pe una din fețele acesteia puteți monta o oglindă (cu șuruburi sau cleme de tablă nichelată), iar pe cealaltă parte un tablou, fotografie, calendar etc., cu sau fără geam de protecție. Rama se mișcă asemenea unei file de carte.

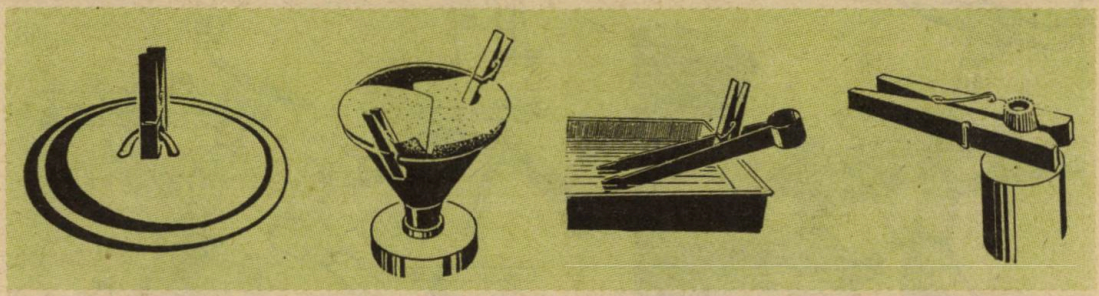

UN SIMPLU CÎRLIG DE RUFE...

...POATE FI FOLOSIT ȘI AȘA CUM VEDEȚI ÎN DESENELE ALĂTURATE

1. pentru a sălta capacul fierbinte de pe un vas pus la fiert ;

2. pentru a fixa un filtru de hîrtie sau pînză așezat într-o pîlnie ;

3. spre a fixa un clește la marginea unei tăvi (sau băi fotografice) ;

4. ca pirghie pentru deșurubat capacele prea strînse ale unor tuburi, flacoane etc. ;

5. pentru manipulat secțiuni de plante sau flori cu țepi (trandafir, măceș etc.).

Firește, lista poate continua ; căutați și singuri alte posibilități.

Citeva din cele 1001 sfaturi practice și informații

BICICLETĂ – TANDEM

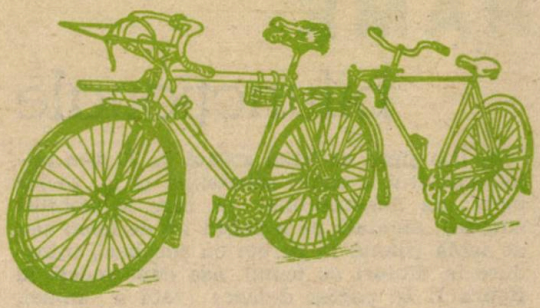

FIGURA 1

O bicicletă a cărei parte din față a fost distrusă nu va fi aruncată, ci transformată în partea din spate a unei biciclete-tandem, adică un vehicul care poate fi folosit concomitent de două persoane, întrebuințînd pentru acționare ambele perechi de pedale, așa cum observați în figura 1.

Materialele metalice de legătură între cele două biciclete sînt puține, necostisitoare și lesne de procurat. Nu le descriem aici, ci vi le prezentăm desenate în amănunt în figurile 2 și 3. Pentru a vă ușura identificarea lor, a vă informa asupra cotelor diferitelor piese și mai ales a modului de montare a acestora am numerotat cu 1 portbagajul metalic al bicicletei din față (punctul de legătură dintre cele două vehicule), apoi de la 2 pînă la 12 toate detaliile de construcție. Acestea sînt prezentate, așadar, gata asamblate în figura 2 și reluate separat în figura 3. Lucrarea mecanică propusă aici este destul de simplu de executat, cu ajutorul unor scule obișnuite din atelierul constructorului amator. Veți realiza astfel un vehicul interesant, cu o legătură trainică și eficientă între cele două părți ale sale – destinat în special excursiilor de vară. Tandemul poate fi dotat cu 2–3 polițe pentru transportul bagajelor.

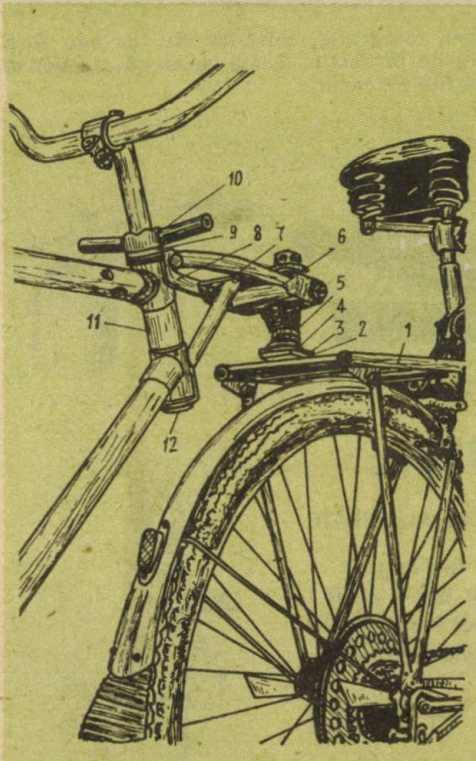

FIGURA 2

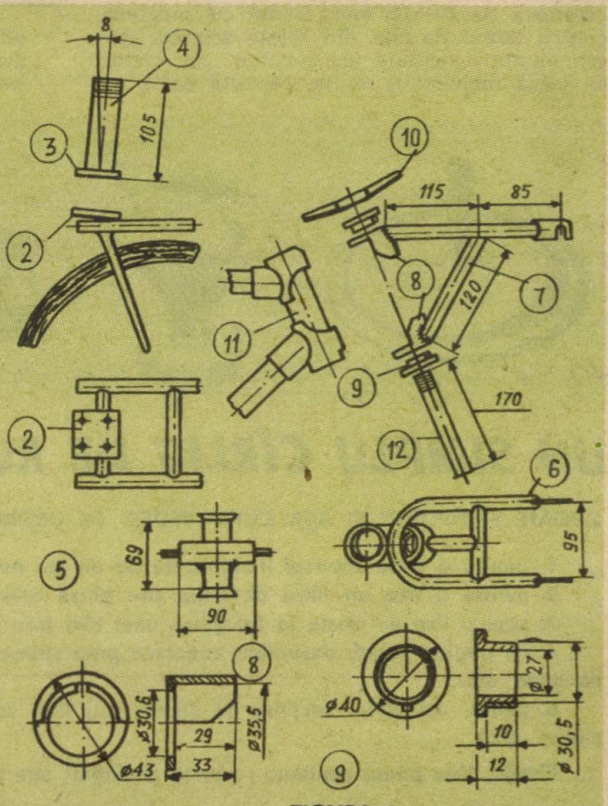

FIGURA 3

Mîner special pentru sacoşe

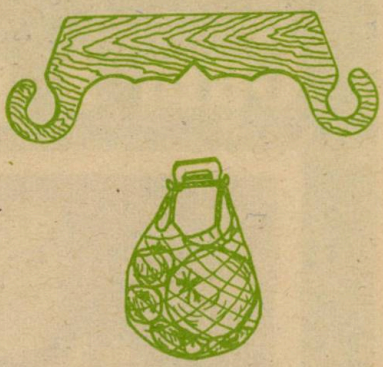

Din placaj gros de 10—12 mm puteţi realiza un mîner simplu, dar cu calităţi deosebite. El vă permite să transportaţi comod, într-o singură mînă, o sacoşă obişnuită, ori două sacoşe atîrnate de cîrligele lui ca talerele unei balanţe.

Pentru a-l lucra, desenaţi modelul mînerului din figură (la scară, respectînd proporţiile) pe o bucată de placaj de formă dreptunghiulară, lungă de 180—200 mm şi lată de 45—50 mm. Tăiaţi-l cu ferăstrăul pentru traforaj sau cu un ferăstrău mic cu lamă lată şi neteziţi-i muchiile cu hîrtie sticlată.

NAI

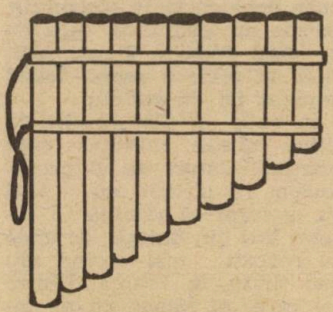

Puteţi construi foarte uşor un instrument muzical de suflat asemănător cu naiul. Pentru aceasta aveţi nevoie de : trestie uscată de grosimi diferite ; două benzi de carton, lipinol sau prenadez.

Tăiaţi tuburile de trestie (cu o lamă sau cu un cuţit bine ascuţit) avînd grijă ca la capătul final al fiecăruia să fie un nod (care să-l închidă ca un capac). Ţeava cea mai lungă va avea aproximativ 330 mm, iar cea mai scurtă 230 mm. Aşezaţi tuburile în ordinea lor crescătoare şi lipiţi-le între ele de-a lungul părţilor care vin în contact. Aşteptaţi timp de o oră, pînă cînd lipiturile se usucă bine, apoi (pentru a spori rezistenţa instrumentului) lipiţi, de jur împrejurul tuburilor, două benzi de carton, late de 20 mm, aşa cum vedeţi în desen. La capătul din dreapta al benzilor puteţi ataşa un mîner din sfoară împletită. Cînd se usucă şi aceste lipituri, începeţi să deprindeţi arta de a emite sunete melodioase suflînd în tuburile naiului.

COVOR PENTRU BAIE

Din crengi uscate de arbori puteţi realiza un covoraş util şi estetic — model original — pentru camera de baie.

Materialele necesare sînt : rondele (felii) tăiate cu ferăstrăul din crengi uscate de plop, tei, salvie, mesteacăn sau brad cu diametre diferite (alese între 30 şi 60 mm fiecare, groase de 15 sau 20 mm) ; folie subţire de material plastic poros (expandat, burete) sau pînză groasă ; prenadez sau alt adeziv plastic hidrofob.

Prelucrare şi montare. Stabiliţi singur mai întîi forma şi dimensiunile covorului, în funcţie de care pregătiţi materialul ce serveşte ca suport (burete sau pînză). Pe acesta (aşezat pe o suprafaţă plană) lipiţi cu prenadez (atît la bază cît şi între ele) rondelele tăiate din lemn, introducînd „felii" mai mici în spaţiile rămase din alăturarea celor mai mari. În unele din aceste spaţii puteţi pune şi secţiuni decupate din dopuri de plută vechi (tăiate, firește, la aceeaşi grosime cu restul rondelelor). În acest mozaic de lemn vor mai rămîne totuşi unele mici spaţii libere, care vor da covorului aspectul de „fagure". Ele sînt utile, deoarece permit scurgerea lesnicioasă a picăturilor de apă.

Cînd acest original covor se îmbibă cu apă se poate usca foarte simplu prin expunerea la soare sau lîngă o altă sursă de căldură.

Cum a părăsit

NAPOLEON Insula Sfînta Elena

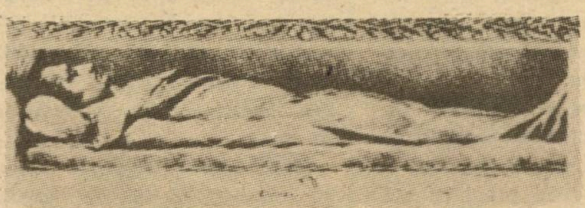

1815. Omul care a zguduit din temelii o Europă încătușată în feudalism, omul învins la Waterloo și refugiat în insula Elba se întoarce în Franța și, spre uimirea tuturor, nu numai foștii soldați, dar și o mare de civili i se alătură. Urmează cele o sută de zile, glorioase — după unii, inutile — după alții. Coaliția europeană e mai puternică și nu cedează. La 28 iunie, Ludovic al XVIII-lea reintră în Franța. Împăratul se gîndește să plece în America. Guvernul promite că îi va asigura transportul, și Napoleon pleacă spre portul Rochefort, blocat de englezi. La 15 iulie se predă acestora. Nu mai ajunge în America. Englezii îl duc în insula Sfînta Elena, în sudul Oceanului Atlantic, unde debarcă la 15 octombrie. Începe un lung exil, care nu va sfîrși decît la 5 mai 1821, cînd, la orele 6 seara, fostul împărat își dă sufletul.

În exil, a fost însoțit de cîțiva dintre militarii care fuseseră alături de el pretutindeni în ultimii ani. Alții au preferat să rămînă în diverse țări din Europa, de unde au revenit, mai curînd sau mai tîrziu, în Franța. Dintre cei care au rămas cu el, un timp oarecare, la Sfînta Elena, mulți și-au scris memoriile. Dar nici o scriere de acest fel nu a egalat succesul și popularitatea „Memorialului din Sfînta Elena", scris de Marie Joseph Emmanuel Auguste Dieudonné de Las Cases. A stat lîngă împărat, între iunie 1815 și decembrie 1816, transcriind, dacă nu exact, cel puțin corect și, într-o anume măsură, integral lungile monologuri ale împăratului, care, în alte memorii, au fost rezumate. Cartea a fost publicată în 1822 și a cunoscut un succes uriaș. Se consideră că a influențat profund opinia publică franceză, determinînd o radicală schimbare în favoarea lui Napoleon.

Datorită acestui curent, s-au făcut demersuri pentru aducerea rămășițelor lui Napoleon în Franța. Englezii au fost, în cele din urmă, de acord. În 1840 are loc o expediție în Sfînta Elena, condusă de prințul de Joinville. Las Cases, în vîrstă atunci de 74 de ani, infirm și orb, nu poate

participa şi îl trimite pe fiul său, Emmanuel. La 15 octombrie 1840, mormîntul lui Napoleon este deschis. Sicriul este depus pe fregata „Belle-Poule", de unde va fi transferat pe vasul cu aburi „Normandie", cu destinaţia Rouen. Rămăşiţele lui Napoleon vor ajunge la Domul Invalizilor, din Paris, în decembrie 1840.

Între membrii grupului francez se află şi Philippe de Rohan-Chabot, comisar al regelui pentru aducerea rămăşiţelor. Acesta şi-a notat întreaga desfăşurare a faptelor, devenită o povestire de aventură. Manuscrisul, rămas neştiut, a fost descoperit de René de Chambrun la castelul Lagrange şi publicat, anul trecut, la Editura France-Empire, sub titlul **Cele cinci sicrie ale lui Napoleon.** Textul ce urmează, pe care îl reproducem după „Paris Match", oferă multe surprize.

Vegheat 19 ani de un sergent englez

„Sosim", îmi şopti de Las Cases. Ploaia şi vîntul încetaseră. Razele unui soare palid îngălbeneau o mînă de arbori, grilajul, ghereta în care veghea un sergent bătrîn, cu pipa între buze. Mormîntul era acolo, protejat de o barieră. O îngrăditură din tije de lemn şi pietre albe îl înconjura ; chiparoşi şi o salcie plîngătoare — trunchiul unei a doua fusese doborît — îl umbreau, muşcate acopereau dala cu epitaf.

Nimeni nu vorbea... Părintele Coquereau, îngenuncheat, se ruga. Ce tumult era în mintea mea ! „Împlînzitorul regilor" se odihnea la un pas de mine ! Iar noi trebuia să-i restituim rămăşiţele poporului francez... Palmele mi se umeziseră...

Prinţul de Joinville, cu bicornul în mînă, cu chipul grav, a examinat mormîntul, a cules o floare pe care a prins-o, cu devotament, la o butonieră a hainei sale, i-a ordonat dlui Hernoux să miluiască santinela cu un pumn de napoleoni. Cînd preotul s-a ridicat, o înfiorare a sfîşiat paralizia care ne transformase în statui. Toţi voiau să păstreze o relicvă din augusta îngrăditură. Eu unul am cules cîteva fragmente de cedru. Cînd am ieşit din îngrăditură, s-a petrecut un fapt simbolic pentru fondul cavaleresc al inimii engleze. Sergentul l-a întrebat pe Joinville dacă n-ar dori să mai intre o dată în baracă. Prinţul a acceptat, şi am pătruns cu el şi cu dl de Las Cases. Paznicul ne-a arătat cu degetul peretele. Pe o bucată de sticlă atîrna o foaie scrisă grăbit. „Ce este asta ?", a întrebat prinţul. „Un poem pe care l-am compus pentru gloria împăratului".

La o jumătate de leghe de Hut Gates, mică fermă unde trăiseră generalul Bertrand şi familia sa, am ajuns la Longwood[1]), reşedinţa împăratului. Cele două cabane, care alcătuiau intrarea, sînt în starea de ruină în care se aflau încă de la sosirea împăratului. Între aceste cabane şi casă, un spaţiu de vreo opt sute de picioare, plantat mai înainte cu arbori de gumă. La stînga drumului, fie fuseseră plantaţi pini, fie fusese defrişat în întregime terenul. Casa de la Longwood e formată dintr-un parter foarte jos, compus din cîteva camere mici, întunecoase şi umede. Aspectul lor lugubru era, fără îndoială, cu puţin, cu foarte puţin, atenuat pe cînd erau mobilate şi locuite de împărat.

Prinţul a fost primul care a urcat treptele ce duceau la apartamentul pe care îl ocupase împăratul. Alteţa Sa Regală şi mai toţi ceilalţi, inclusiv englezii care ne însoţeau, ne-am scos pălăriile cînd am intrat. Generalul Bertrand[2]) şi cîţiva din tovarăşii de exil ni s-au alăturat, gata să răspundă întrebărilor noastre. O linişte profundă ne stăpînea.

Prin fereastră nu zăream decît grajdul şi micile refugii ale grădinii. Distrugerea vizibilă din jurul nostru nu era numai lucrarea timpului. Se datora neglijenţei şi lipsei de îngrijire a omului.

Camera în care Napoleon îşi dăduse sufletul nu era nimic altceva decît un simplu şopron. Tavanul era în ruină, duşumeaua putrezită, pereţii, cu tencuiala căzută şi plini de găuri ; locul unde fusese patul era ocupat acum de o moară de grîu.

Am trecut în sufragerie. Şi aici nu rămăsese decît o ruină. Nu mai existau uşi ; duşumeaua era mîncată de cari ; găuri fuseseră făcute în plafon, prin care era trecut grîul, care se scurgea în moară pe un jgheab de lemn.

La stînga se găsea biblioteca, la dreapta, salonul lui Napoleon. Biblioteca se transformase în cuibar pentru porumbei. Uşa apartamentului fusese zidită şi trebuia să faci înconjurul prin curte pentru a putea intra. Cabinetul împăratului fusese transformat în hambar. Apartamentul în care a petrecut atîtea ore — şi în care a dictat Memoriile — e un şopron.

O cameră de dormit şi pavilioanele lui Gourgaud[3]) şi Montholon[4]) sînt acum grajduri.

Revenim la Jamestown, trişti şi abătuţi...

Cele cinci sicrie

A doua zi, am plecat din nou în pelerinaj la mormînt. Un grup foarte mare de francezi ne precedase... Ofiţeri şi marinari duceau flori, plante,

ierburi de lîngă mormînt, frunze ale arborilor îngrăditurii. Nu era dispreţuit nimic, nici mărăcinii, nici ferigile, nici brazdele de pămînt cu iarbă... După ce au smuls vegetaţia, pioşii vandali au umplut vase de argilă cu apa de izvor. Nenumărate sticle au fost sigilate : cu toţii voiau să-şi miruiască prietenii şi copiii cu lichidul de acolo de unde băuse şi împăratul.

La 14 octombrie 1840, aşteptam cu febrilitate momentul să pornesc spre mormînt... Am sosit după căderea serii, la orele 22,30. Urcuşul pînă la îngrăditură, exhumarea, transportul sicriului m-au izbit atît de profund, încît aceste episoade nu sînt, pentru mine, amintiri, ci o perpetuă actualitate. Nu le revăd, ci le trăiesc şi le voi trăi pînă la moarte.

Ajungem pe pantele de la Ladden Hill — ofiţeri, doctorul Guillard, militarii în uniformă, eu cu mănuşi albe. E frig. Bruma ne îmbibă mantalele ; nori groşi aleargă în faţa unei luni palide. Acolo, felinare care luminează nesigur — soldaţii săpători şi marinarii de pază sînt la posturile lor. Coborîm spre ei, cu buzele strînse. Puşcaşii locotenentului Barney, însărcinaţi cu alungarea indiscreţilor şi scotocitorilor, ne salută tăcuţi.

La miezul nopţii ajungem la îngrăditură. Autorităţile, gradaţii şi soldaţii regimentului 91 de infanterie, miliţieni, ofiţerul-inginer de pe nava „Belle-Poule“ şi mateloţii de rezervă ne pîndesc sosirea. Căpitanul Alexander mi-i prezintă pe săpători, cu ciocanele lor mari de lemn, cu lopeţi, tîrnăcoape, scînduri... Nu departe de mormînt au fost ridicate corturi. Sicriul împăratului va fi aşezat sub cel mai mare. Flacăra lămpilor cu ulei destramă tenebrele.

Reprezentanţii Franţei şi Angliei trec de incinta mormîntului. De o parte, în afară de mine, se află abatele Coquereau şi tinerii săi asistenţi, apoi generalii Bertrand şi Gourgaud, dnii de Las Cases Marchand, Bertrand tînărul, Charner, Guvet, Doret, dl doctor Guillard, domnii Saint-Denis, Novetraz, Archambault, Pierron şi plumbarul Leroux ; de cealaltă parte, căpitanul Alexander, judecătorul Wilde, locotenent-colonelul Trelawney, locotenentul Littlehales, de Seale şi patronul antreprenor Darling, răspunzător cu exhumarea. Săpătorii căpitanului se apropie... Împreună cu dl Alexander verific sigiliul original al mormîntului şi cer tuturor, francezi şi britanici, în afara dlor de Las Cases şi Guillard, să se depărteze cu vreo douăzeci de metri, ca să nu stînjenească lucrul. Nimeni nu obiectează. E 12,30 noaptea.

Începe lucrul la lumina tremurată a feştilelor. Săpătorii dlui Alexander scot muşcatele. Într-un gest de o rară sensibilitate, prinţul a hotărît ca florile să fie distribuite echipelor...

Înainte ca soldaţii să sfărîme bordura, măsor mormîntul — 3,46 m pe 2,42 m. După ce pietrele sînt desprinse atent, sînt scoase cele trei dale negre de protecţie. Văd pămîntul umed şi mă tem... Glia e fisurată şi înfundată pe vreo trei picioare. Vreo surpare nu a strivit sicriul ? La ora 1 şi jumătate, uneltele lovesc un corp de o extremă duritate. Îmi închipui că e vorba de acel „roman cement“ menţionat de sir Hudson Lowe. Mă asigur de asta împreună cu dl Alexander. Tîrnăcopul şi dalta muşcă cu greu din blocul acesta care are tăria marmurei. Oamenii năduşesc sub aversă, suferă... Căpitanul şi cu mine, asistenţa lor, siluete difuze biciuite de ploaie, devenim neliniştiţi... „O zi întreagă nu va fi destul să sfărîmăm învelişul lui sir Hudson“, îi spun dlui Alexander, care e de acord şi ordonă să se sape o groapă laterală spre mormînt. „Băieţii mei vor scoate sicriul printr-o parte“, îmi explică. Îl aprob din cap, gînditor. E ora 5... La orele 8, terenul cedează. Prin două fante, distingem cutia mortuară. Săpăturile în flanc sînt abandonate. Mergem în corturi, să ne îmbrăcăm hainele de doliu. Îl anunţ pe dl Coquereau.

La orele 9, o gardă de soldaţi şi miliţieni înconjoară mormîntul. Plouă în torente. Săpătorii taie plafonul cavoului şi fixează crampoane. Preotul, îmbrăcat în haine de liturghie, în spatele copiilor de procesiune care poartă o cruce, se aşază în capul mormîntului. La ora 9 şi 26 de minute este ridicată dala care închidea mormîntul. Ne descoperim, militarii salută. Mă liniştesc : sicriul este intact ! Din lemn de acaju, umed, dar sănătos, ocupă partea de sus a unei mari plăci de silex, sprijinită pe opt montanţi de granit. Dl Guillard sare în mormînt şi îl purifică cu clor; dl Coquereau sfinţeşte locul. Împreună cu dl Alexander cobor alături de doctor. Cercetăm sicriul şi scriu în grabă un bilet pe care un marinar îl duce de îndată prinţului, care aştepta neliniştit pe corabia „Belle-Poule“ : „Monseniore, mă grăbesc să am onoarea de a vă relata că după lucrări continue şi cu cel mai mare succes, de la miezul nopţii pînă acum, am ajuns să ridicăm dala superioară a sarcofagului şi am descoperit sicriul conservat în cea mai perfectă stare. Voi proceda, conform ordinelor guvernului regelui, la deschiderea sicriului şi la închiderea definitivă. Cred că spre orele 2 p.m., cel mai tîrziu, vom porni la drum spre Jamestown“.

Nu trecuseră nici zece minute de cînd plecase mesagerul meu şi apare dl Touchard. Prinţul, neliniştit de tăcerea mea, trimisese după veşti... Continuă să plouă.

Căpitanul numeşte zece oameni care să poarte cutia mortuară sub marele cort. Mă exasperează o întîrziere : nu reuşesc să desfac încuietoarea sicriului de abanos ! Dnii Charner şi Alexander şi alte trei persoane încearcă şi ei.

În zadar... E ora 11 fără zece minute. Dl de Las Cases propune să încerce el descuierea zăvorului încăpăţînat şi reuşeşte. Mă calmez. Limbile ceasului meu arată exact orele 11.

Soldaţii desfac o parte a lăzii de acaju, groasă de doi centimetri. Scot cu veneraţie

sicriul de plumb și îl depun în sarcofagul de abanos. Este exact 12,15. Suspend ceremonia pînă la venirea guvernatorului Middlemore. În ciuda proastei sale sănătăți, ține cu tot dinadinsul să fie de față la desfacerea sicrielor interioare.

La ora 1,15 sosesc guvernatorul, fiul său, statul său major și locotenentul Barnes. Mai rămîn de deschis trei cutii ; cea de plumb, una de lemn, una de fier. Constat că nici una nu a suferit vreo deteriorare.

Sudura sicriului de fier este desfăcută încet și capacul ridicat cu precauție. Zărim mai întîi un fel de țesătură albicioasă care împiedică vederea trupului. Este satinul capitonat care, potrivit obiceiului din Indii, formează un fel de garnitură. Medicul ridică una din extremități, trăgînd-o spre el, și descoperă trupul lui Napoleon. Generalul Bertrand face o săritură involuntară, ca și cum ar fi fost pe punctul de a se arunca în brațele Împăratului. Mai mulți din cei de față plîng convulsiv, alții tac; dar toți ochii sînt încețoșați de lacrimi. O bucată de pînză albă foarte subțire, desprinsă din garnitura sicriului, acoperă fața și corpul. Mai ales craniul și fruntea sînt acoperite și mai puțin partea inferioară a feței, mîinile și urechile. Trupul se află într-o poziție naturală. Membrele superioare par mai lungi. Membrele inferioare sînt ușor curbate. Capul odihnește pe pernă. Craniul e mare: fruntea înaltă și largă. Ochii și-au pierdut ceva din volumul și forma lor. Pleoapele sînt complet închise. Încă se mai văd cîteva gene. Oasele și creasta nasului sînt în bună stare, doar partea inferioară e ușor deteriorată. Obrajii sînt rotunzi și supli. Albi. Barba, care a crescut după moarte, dă o tentă albăstruie bărbiei. Bărbia, nealterată în nici un fel, conservă chipului lui Napoleon tipul său particular. Buzele sînt desfăcute și descoperă trei dinți de sus, foarte albi. Mîinile, atît de albe pe cînd trăia, sînt perfect conservate. Pielea păstrează acea culoare deosebită care e proprie doar vieții. Unghiile sînt lungi și de o albeață extremă. Picioarele sînt încălțate cu cizme ; dar cusăturile s-au rupt și cîte patru degete ies la fiecare picior. Și ele sînt extrem de albe. Culoarea veșmintelor nu a dispărut; uniforma și marele cordon al Legiunii de onoare sînt și ele într-o stare perfectă. Pantalonii albi sînt pe jumătate acoperiți de pălăria care odihnește pe coapsă. Decorațiile

și epoleții și-au pierdut însă culoarea.

Vreme de cîteva minute verificăm o stare de conservare la care nici unul dintre noi nu se aștepta. La remarca medicului că expunerea la aer ar putea să producă descompunerea, sicriul este imediat închis. La fel, cel de plumb și cel de acaju. Cutiile sînt așezate în noul sicriu de plumb pe care e sudată o placă gravată cu inscripția, în litere de aur : „Napoleon, împărat și rege, mort în Sfînta Elena, la V mai MDCCCXXI". Sarcofagul de abanos închide cele patru cutii. E încuiat și mi se încredințează cheia. Plîng... Deasupra corturilor, continuă să plouă. Doctorul, așezat la masă, redactează încet procesul-verbal al exhumării. Preotul continuă să spună rugăciuni.

Ultimul drum spre Jamestown

Minutele care urmează sînt printre cele mai emoționante din misiunea mea: căpitanul Alexander se apropie de sicriu, îl salută îndelung, în timp ce ofițeri și soldați prezintă armele. Adresîndu-mi-se cu o voce gravă și înceată, recită textul documentului pe care l-a învățat pe dinafară și al cărui conținut îl știam, pentru că îl redactasem împreună cu el.

„Domnule, în calitatea mea de ofițer pe lîngă Excelența Sa guvernatorul, generalul-maior Middlemore, comandant al forțelor din Sfînta Elena pentru a exhuma și a vă remite dv., dl conte Philippe de Chabot, comisar al regelui Franței, în prezența principalelor autorități navale, civile și militare, acest sicriu conținînd, după cum a fost în forma cuvenită constatat, rămășițele fostului împărat Napoleon, am încheiat, împreună cu dv., exhumarea și am văzut rămășițele depuse și închise cu grijă în sarcofagul trimis în acest scop în Sfînta Elena. Pentru a-mi îndeplini îndatoririle, nu mai am, domnule, decît să vă declar că amintitele rămășițe vor fi la dispoziția guvernului francez, în momentul în care vor fi atins locul de îmbarcare spre care vor fi conduse la ordinele Excelenței Sale, generalul-maior Middlemore, guvernatorul și coman-

dantul forțelor Majestății Sale din Sfînta Elena".

I-am răspuns în franceză : „Domnule, în calitatea mea de comisar numit de Majestatea Sa, regele francezilor, pentru a prezida, în numele său, exhumarea și transportarea rămășițelor împăratului Napoleon, accept din mîinile dv. acest sicriu conținînd rămășițele lui Napoleon, înhumat la Sfînta Elena, la 8 mai 1821. Cînd veți considera convenabil, sîntem gata, eu și persoanele care compun delegația franceză, să-l urmăm, împreună cu dv., pînă la cheiul de la Jamestown, unde Alteța Sa Regală, monseniorul prinț de Joinville, comandantul superior al expediției, are intenția de a se prezenta pentru a-l primi și a-l conduce solemn la bordul fregatei «Belle-Poule», însărcinată să-l ducă în Franța".

43 artileriști au ridicat pe umeri sicriul greu de 2 400 livre, urcîndu-l în carul funebru monumental, tras de patru cai înveșmîntați în negru.

Este ora 3 și 35 de minute. Cortegiul coboară muntele în sunetele maiestuoase ale tobelor și trompetelor. Cu arma la picior 240 soldați din regimentul 91 infanterie și 220 milițieni merg înainte. Îi urmează pe slujitorii lui Napoleon. Alături de mine sînt domnii Bertrand tînărul, Charner, Guyet, Doret și Guillard; puțin mai în urmă, autoritățile militare, judiciare și municipale din Sfînta Elena.

Cînd ajungem la Jamestown, voluntari din primele rînduri formează un cordon. Magazinele sînt închise. Ferestrele și balcoanele sînt pline de insulari respectuoși și îmbrăcați sobru. Bateriile portului și ale navelor trag din minut în minut; drapelele flutură în bernă. Măreție, tristețe.

Prințul primește sicriul din partea guvernatorului insulei și îl așază în șalupa care se înfundă sub greutate. Rămășițele Împăratului au atins ultima oară pămîntul exilului său. De acum și pentru totdeauna vor fi printre francezi.

NOTE

1. Longwood — reședința fixată lui Napoleon în Sfînta Elena. „Longwood, de fapt o fermă ca oricare alta de prin partea locului, ce fusese lăsată în seama subguvernatorului, care o folosise ca locuință de țară, se află într-una din părțile cele mai ridicate ale insulei. Termometrul englez arată cu zece grade mai puțin față de valea unde am debarcat. E un podiș destul de întins, pe coasta orientală și destul de aproape de mal, măturat de vînturi permanente, uneori violente, care suflă întotdeauna din aceeași direcție. E acoperit aproape permanent cu nori. Ploi abundente, care se dezlănțuie subit, te împiedică să deosebești un anotimp de celălalt. La Longwood nu există anotimpuri. Sînt numai vînturi, nori, umezeală și întotdeauna o temperatură moderată și monotonă care e poate mai mult plictisitoare decît nesănătoasă. Iarba, în ciuda ploilor abundente, piere roasă de vînt sau veștejită de căldură. Apa e adusă printr-o conductă și atît de nesănătoasă încît subguvernatorul, pe care l-am înlocuit noi, nu o folosea deloc nici el, nici ai lui, decît după ce o fierbeau. Am fost obligați să facem și noi la fel". („Memorialul din Sfînta Elena", Biblioteca pentru toți, 1975).

2. Conte al palatului, mare mareșal de Sfînta Elena. A participat la multe campanii alături de Napoleon, a fost cu el în insula Elba, l-a însoțit la Sfînta Elena.

3. General de artilerie, l-a însoțit pe Napoleon în toate campaniile. A mers cu el la Sfînta Elena, dar s-a întors la scurt timp.

4. Militar de carieră, general în 1814, șambelan al Curții imperiale, l-a însoțit pe Napoleon la Sfînta Elena și a fost desemnat a fi unul din executorii testamentari ai Împăratului.

— Este pentru a doua oară, în trei zile, cînd vă văd că depășiți viteza regulamentară...

— Ce să fac, tovarășe subofițer, dacă... pe-aici mi-e drumul !

— Acuzat, la începutul depoziției, repetă după mine : „Jur că voi spune adevărul și numai adevărul !".

— Cred și eu, domnule președinte ; dumneavoastră vă convine, că doar n-ați furat !

Din bibanii prinși, Costache îi dă și vecinului său cîțiva. A doua zi, intrînd la bufetul din colțul străzii, ospătarul îl bate admirativ pe umăr :

— Bravo, dom'le ; ne-a spus Paul că i-ai dat aseară 3 știuci de cîte 2 kg !

După ce este servit, clientul se adresează chelnerului :

— Ți-am cerut un crap proaspăt și un vin vechi — am impresia că dumneata ai înțeles pe dos !

SUPERLATIVE...

ARHITECTONICE

● CEA MAI veche construcție din Europa, datînd de aproximativ 17 000—19 000 de ani, a fost descoperită în satul Iudiho (Iugoslavia). Această construcție este clădită în întregime din oase de mamut și are o suprafață de 150 m^2.

● CEA MAI curioasă construcție din antichitate este cetatea Tiahuanaco din Peru. Aceasta este formată din blocuri de gresie de cîte 100 tone, peste care se suprapun blocuri cubice de cîte 60 de tone. Suprafețele lor netede, cu caneluri foarte precise, formează paralelipipede uriașe fixate unul de altul cu ajutorul unor scoabe de aramă. Alte blocuri, avînd o lungime de 2,50 m și cîntărind cîte 10 tone, sînt străbătute de un fel de canale. S-au găsit nenumărate conducte de apă confecționate din blocuri de piatră lungi de cîte 2 m, cu diametrul de 0,50 m și cu pereții tot atît de groși.

● CEL MAI mare bloc de piatră din lume dăltuit de mîna omului are înălțimea unei case cu 4 etaje. Blocul este evaluat la vreo 20 000 de tone și a fost găsit în apropierea fortificațiilor incașe de la Sacsayhumman din Peru.

● CELE MAI îndrăznețe proiecte de clădiri gigantice au fost realizate în 1965 de arhitectul Frank Lloyd Wright, pentru o clădire din beton cu 528 etaje și o înălțime de 2 km. Proiectul e păstrat în arhivele municipalității din Chicago. Arhitectul englez Wilem Frischman a avut ideea unei construcții și mai cutezătoare: un superzgîrie-nori cu o înălțime de 3 km (la bază 120 m×120 m). În cele 850 de niveluri ale sale ar putea locui un milion de oameni.

● CEA MAI grandioasă construcție umană de pe Terra este marele Zid chinezesc, lung de peste 5 000 km. Înălțimea variază între 5 și 10 m, uneori ajunge la 16,5 m, iar lățimea este de

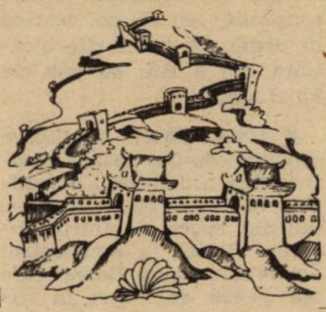

5—8 m. Zidul este construit din pămînt, cărămidă și piatră. Zidul chinezesc unește Golful Liap Tung din Marea Galbenă cu extremitatea apuseană a provinciei Khen-Si. Ridicarea sa a durat zece secole, începînd din secolul al III-lea î.e.n., din timpul dinastiilor imperiale Tin (246—207 î.e.n.). Este singura construcție de pe Terra care se vede de pe Lună.

● CEA MAI înaltă construcție din lume este o antenă gigantică de radio, de 656 m, care a fost dată în exploatare în 1975 în orașul Plock din partea centrală a R.P. Polone.

● UNELE dintre cele mai interesante blocuri de locuințe din lume au început să se construiască la Minsk, capitala Bielorusiei. Aici s-a și construit în 1978 un bloc care are amenajat pe acoperiș un spațiu verde cu mesteceni, brazi, straturi cu flori și gazon pentru jocurile copiilor din bloc. S-a prevăzut construirea a încă 9 blocuri cu grădini suspendate pe acoperișurile lor.

● UNICA locuință din lume construită numai din sticle de bere și de vin, fixate cu ajutorul cimentului, aparține unui pensionar din apropierea Moscovei, fost constructor de avioane. Clădirea are cinci etaje și e înaltă de 20 m, iar noaptea, cînd se aprind becurile electrice, casa se luminează feeric. În sezonul cald, sticlele mențin răcoare în interiorul clădirii, iar iarna pereții clădirii se comportă ca un termos.

● ÎN REGIUNEA Ucayali din Peru există cîteva sute de mii de familii „nomade pe apă", deoarece își au casele construite pe niște plute puternice, cu care se deplasează din loc în loc, pentru căutarea hranei. Ocupația principală a acestor familii este pescuitul, iar cea secundară vînătoarea.

● PRIMUL COMPLEX hotelier subacvatic din lume se construiește sub apele golfului Bahrain. Complexul este format din 6 corpuri de clădiri legate între ele prin pasarele și oferă excursioniștilor amatori de peisaje submarine posibilitatea de a urmări de la ferestrele camerelor închiriate, prevăzute cu puternice reflectoare, viața ce se desfășoară sub apă.

● PRIMUL HOTEL pe roți din lume a primit denumirea de „rotel" și a fost pus în circulație în 1970 de către o societate de turism din Stuttgart. Este vorba de un autobuz pentru excursii amenajat cu 26 cușete și o sală de mese. Ziua, cei 26 excursioniști călătoresc stînd

pe locurile de la „parterul" autobuzului, iar noaptea dorm la „etaj" în cușete individuale.

● PRIMUL SPITAL de urgență din lume a fost dat în folosință la Moscova, iar al doilea la Buenos Aires, în Argentina. Cel de al treilea s-a înființat la București, în anul 1934.

● CEA MAI mare sală de ședințe din lume — „Sala Congreselor" — are 10 200 de locuri și se află în interiorul Palatului Reprezentanților Poporului din întreaga Chină, din orașul Beijing — capitala R.P. Chineze.

● CEA MAI monumentală și mai veche pagodă din lume are 110 m înălțime, 97,8 m lungime și se află la Rangoon, capitala Birmaniei. Ea poartă denumirea de „Shwe Dagon". Această pagodă are 160 clopote de aur și argint. Acoperișul ei este confecționat din foi de aur incrustate cu 4 600 de pietre prețioase ; diamante, rubine și smaralde. Pagoda este bogat împodobită cu sculpturi murale. Pagoda poate fi văzută din toate colțurile capitalei, atît ziua cît și noaptea, cînd pe acoperiș se aprind lămpi electrice. Legenda spune că templul, unul dintre cele mai vechi

temple ale budiștilor, a fost construit cu 25 de veacuri în urmă, pe o temelie alcătuită din 8 fire de păr ale lui Budha.

● CEA MAI uimitoare acustică dintre toate construcțiile antichității o întîlnim la amfiteatrele romane, sau din epoca stăpînirii romane. Astfel, la amfiteatrul din orașul sirian Basra, care are 14 000 de locuri în tribune, iar scena depășește 500 m^2, în ultimul rînd de locuri — al 40-lea — se aude foarte bine fiecare cuvînt rostit pe scenă ; se aud chiar și replicile pronunțate în șoaptă de către actori.

● PRIMA SALĂ de teatru din lume care a folosit lumina electrică (în octombrie 1881) a fost sala Teatrului Savoy din Londra. Pe locul al doilea se află teatrul din Brno — Cehoslovacia (în noiembrie 1882). Pe locul al treilea se află Teatrul Național din București, care la 8 aprilie 1885 avea în clădire o uzină electrică.

● CEL MAI VECHI stadion din lume se află în Grecia, pe malul Alphiosului. El găzduia în antichitate Jocurile Olimpice. Suprafața dreptunghiulară era înconjurată din toate părțile de valuri de pămînt pe care se instalau circa 45 000 de spectatori. Pentru ca sportivii și publicul să nu sufere de sete, de-a lungul pistei era amenajat un jgheab cu apă de băut.

● PRIMELE SILOZURI din lume construite din beton armat prefabricat au fost realizate în orașele Brăila și Galați, în anii 1886—1889, de către inginerul român Anghel Saligny.

Grupaj de BUCUR RUJA

CĂLĂTORIA SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI A ÎNCEPUT!

(Urmare din pag. 82)

baltic : India, America de Nord, sudul Africii, Australia occidentală, Antarctica, Groenlanda. În același timp, forajul a provocat și surprize. De pildă, în ceea ce privește modelul, în general admis, al scoarței continentale, formată din trei straturi, și anume, unul sedimentar, unul granitic și unul din bazalt, toate trei determinate cu ajutorul interpretării undelor seismice. În peninsula Kola, stratul de bazalt nu a apărut !

O altă surpriză au constituit-o apele puternic mineralizate, aflate la temperaturi înalte, care au produs în roca metamorfică nenumărate fisuri. Fenomen care nu a mai fost observat pînă acum ; microfisurarea rocilor metamorfice ar putea îndeplini, după părerea specialiștilor, un rol important în formarea structurii continentelor și a zăcămintelor metalifere.

Privirea pe care omul o poate arunca din adîncuri asupra planetei Pămînt creează o nouă viziune asupra bogățiilor minerale pe care aceasta le ascunde și duce la concluzia că ceea ce s-a întreprins pînă acum pentru a aduce la lumină aceste bogății nu reprezintă decît niște... zgîrieturi în scoarța terestră. Comparația corespunde, în esența ei, cu remarca unor specialiști americani care recunosc că știința contemporană a ajuns să cunoască mai multe despre stele decît despre Pămînt. Nu încape îndoială că, treptat, această lacună va fi înlăturată, de vreme ce, sub forma forajelor care se execută sau vor fi executate în U.R.S.S., S.U.A., Belgia, R.F. Germania, Cipru etc., marea aventură a călătoriei spre centrul Pămîntului a început.

LA „PESCUIT" DE MAMIFERE PREISTORICE

Cînd au apărut, pe Pămînt, mamiferele ?
Cel mai recent răspuns pe care e capabilă să-i dea cercetarea ştiinţifică sună aşa : mamiferele au apărut în... era reptilelor. Referirea la rezultatele recente ale cercetărilor este foarte importantă, deoarece descoperirile făcute în ultima vreme „împing" vîrsta mamiferelor cu mult în urmă, stabilind-o la circa 200 de milioane de ani.

ÎN GENUNCHI, CÎTE 12 ORE PE ZI

Pînă nu de mult se considera că mamiferele au apărut pe planeta noastră cu aproximativ 65 de milioane de ani în urmă, dar o serie de importante expediţii ştiinţifice, organizate în comun de Academia de Ştiinţe a Poloniei şi Academia de Ştiinţe a R.P. Mongole în deşertul Gobi, au reuşit să adune un material extrem de bogat, care a schimbat în bună măsură datele problemei. Au fost în total opt expediţii, care au răscolit deşertul cunoscut ca fiind o zonă plină de fosile de animale străvechi.

Dincolo de dificultăţile pe care le impun climatul şi izolarea — îşi aminteşte conducătoarea expediţiilor, Zofia Kielan-Jaworowska, directoarea Institutului de paleobiologie al Academiei de Ştiinţe a Poloniei — au existat cele tehnice, provocate, pe de o parte, de mărimea şi greutatea dinozaurilor pe care trebuia să-i degajăm din straturile în care se aflau, iar pe de altă parte, de talia foarte mică a mamiferelor pe care le căutam, în concreţiuni de gresie. În general, aceste roci sînt destul de dure şi din ele abia dacă se putea zări un capăt de os sau un vîrf de dinte, adesea nu mai mari de un milimetru. Din această cauză eram siliţi să ne tîrîm în genunchi, cîte 12 ore pe zi şi, înarmaţi cu lupe puternice, să cercetăm solul cu cea mai mare migală. Cu preţul acestor eforturi am reuşit să constituim o colecţie de 165 de cranii de mamifere, în general bine conservate, şi uneori legate cu resturi de schelet. În această colecţie, o treime o reprezintă mamiferele placentare — majoritatea mamiferelor actuale — iar restul un grup de mamifere care au dispărut — multituberculatele.

REPTILE CU MAMELE ŞI MAMIFERE VEGETARIENE

În ansamblul ei, colecţia vorbeşte despre istoria încă incomplet cunoscută a mamiferelor, o istorie care începe, după ultimele evaluări, cam cu 200 de milioane de ani în urmă. Îndată după ce au apărut, mamiferele s-au împărţit în două mari grupe distincte, cele netheriene şi cele theriene.

Din prima grupă au făcut parte, fiind cele mai vechi, triconodontele. Ele au fost cele mai apropiate (cel puţin ca formă a dinţilor) de cynodonte, care nu au fost altceva decît nişte reptile înzestrate cu glande mamare. O altă formă a evoluţiei, derivată din triconodonte, este cea a docodontelor, cărora li s-au adăugat, în colecţia expediţiei polono-mongole, multituberculatele Ele au o structură craniană şi dentală care le recomandă a fi cele dintîi mamifere vegetariene. De altfel, ele au ceva din actualele rozătoare.

Toate aceste varietăţi de mamifere netheriene au dispărut. Singura dovadă a existen-

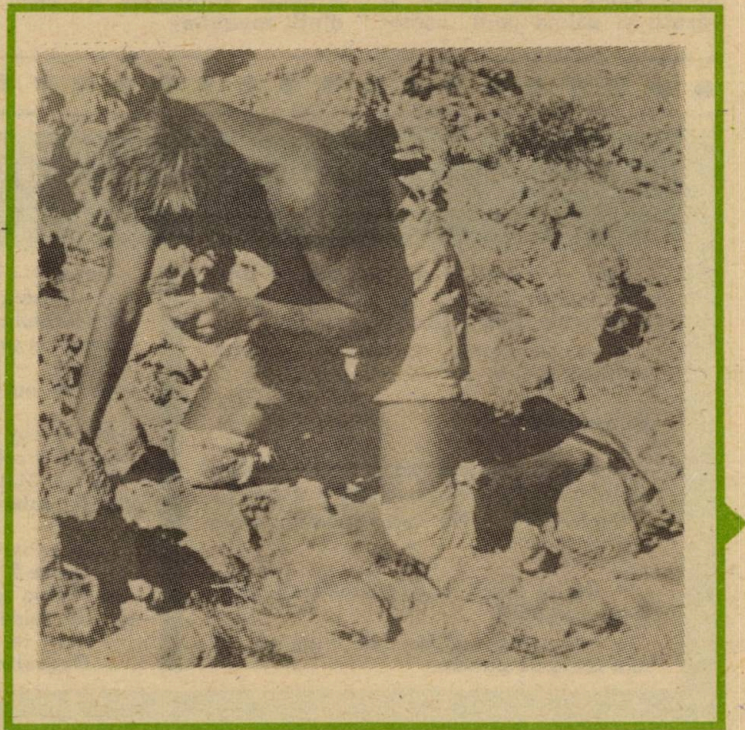

ței lor o constituie fosilele găsite în decursul expedițiilor științifice. Totuși, o urmă a lor se găsește și în fauna de astăzi, și anume micul grup al monotremelor, între care ornitorincul și furnicarul spinos, singurele mamifere... ouătoare. Ele trăiesc numai în Australia și despre ascendența lor nu se cunoaște mare lucru. Doar structura lor primitivă le dă un „certificat" de foarte mare vechime, mai mare decît o indică puținele resturi fosile găsite pînă acum în Australia lor de baștină.

CRANIUL CÎT UN BOB DE LINTE

Cea de-a doua mare grupă o formează therienele, din care fac parte cele mai multe dintre mamiferele actuale. Începuturile lor au fost, după cît se pare, destul de modeste — cercetătorii le definesc ca discrete — dacă ar fi să le judecăm, de exemplu, după dimensiunile subiectelor. Astfel, într-o fotografie reprezentînd craniul celui mai vechi exemplar de mamifer placentar descoperit pînă acum, un Kennalestes, piesa poate fi văzută în palma unui cercetător și nu depășește mărimea unui bob de linte.

Problema taliei mamiferelor străvechi nu e cîtuși de puțin lipsită de importanță, deși poate să pară doar un amănunt ciudat. Cert este că părerea potrivit căreia mamiferele au apărut mult timp după dinozauri se dovedește acum a fi greșită — afirmă cercetătoarea poloneză Zofia Kielan-Jaworowska. Această părere rezultă cu precădere din faptul că, la început, mamiferele erau mici. În realitate, dinozaurii și mamiferele au apărut pe planeta noastră cam în același timp, dar au avut evoluții foarte diferite. Îndată după ce au apărut, marile reptile au atins dimensiuni uriașe și s-au diferențiat, iar pînă la urmă au dispărut. În același timp, mamiferele au rămas o vreme mici și puține la număr, dar după începutul erei terțiare au cunoscut un proces de mare diversificare și de creștere a taliei. Din această răscruce a drumurilor pe care au apucat dinozaurii, pe de o parte, și mamiferele, pe de alta, oamenii de știință au încercat să obțină o explicație pentru două fapte bine stabilite, și anume dispariția totală a reptilelor preistorice și talia minusculă a celor dintîi mamifere.

CINE SUPORTĂ ȘI CINE NU CĂLDURA ȘI FRIGUL

Această explicație recurge la mecanismul de reglare și control al temperaturii corporale, care permite păstrarea unei anumite temperaturi, chiar dacă mediul înconjurător este rece, și face posibilă dispersarea căldurii care se acumulează în exces în organism. După cît se pare, cynodontele, reptilele cu mamele, ascendentele primelor mamifere, aveau capacitatea de a-și menține constantă temperatura internă, dar nu puteau să-și disperseze surplusul de căldură. În condițiile încălzirii simțitoare a climei terestre, e lesne de înțeles ce s-a putut întîmpla...

În schimb, mamiferele au avut „inspirația" de a rămîne minuscule circa o sută de milioane de ani, timp în care evoluția naturală le-a înzestrat cu un sistem perfecționat de reglare a temperaturii, după care au putut să crească și să se diversifice.

A. COSTA

UMOR

Ea : — Nelule, o să mai port și anul ăsta haina de vulpe, pe care mi-ai cumpărat-o de ziua mea, acum 15 ani ?

El : — De ce nu, vulpile n-o poartă toată viața ?

La restaurant

— Ospătar, l-am văzut pe barman alergînd la beci cu două găleți cu apă...

Ospătarul : — Nu vă speriați, nu-i nici un incendiu...

— De ce sorbi vinul, picătură cu picătură, prin pai ?

— I-am promis soției că n-am să mă mai ating de pahar...

Elevul : — Tovarășe profesor, Columb a fost o pasăre ?

Profesorul : — Nu ! De unde ai mai născocit și prostia asta ?

Elevul : — Păi, dumneavoastră ne-ați vorbit de oul lui Columb...

El : — Ne înțelegem de minune. N-ai vrea să fii soția mea ?

Ea : — Sînt deja măritată. Dar știi ce ? Mai întreabă-mă peste vreo două luni...

— Sînt foarte necăjită.

— De ce ?

— Aveam un cățeluș adorabil și s-a rătăcit de mine !

— Dă-l la „mica publicitate"

— Degeaba, nu știe să citească !...

CREIERUL — fără mistere

Promovînd o teorie materialistă a proceselor mentale, profesorul Jean-Pierre Changeux respinge definitiv orice reînviere a spiritualismului care afirmă supremația unor forțe misterioase asupra psihicului, denunțînd, în același timp, orice doctrină care separă comportamentul oamenilor de originile lor biologice ; pe scurt, cere să se renunțe la separarea absurdă a psihicului de biologic, a sufletului de trup.

Era și timpul ! — exclamă Dominique Simonnet, într-o amplă recenzie a cărții profesorului Changeux. A fost nevoie de aproape trei mii de ani pentru a se admite că creierul și nu inima ori ficatul, așa cum s-a crezut, îndeplinește rolul principal în comportamentul omului. De fapt, și astăzi încă, sînt mulți cărora le vine greu să admită că actele, cuvintele rostite, gîndurile noastre nu sînt altceva decît rezultatul interacțiunilor chimice și al impulsurilor electrice ale circumvoluțiunilor noastre cerebrale, așa cum afirmă biologii.

Fapt este — constată profesorul Changeux — că în ultimii douăzeci de ani științele sistemului nervos au cunoscut o revoluție comparabilă cu cea a fizicii la începutul secolului nostru, iar descoperirea sinapsei este tot atît de importantă ca cea a atomului sau a ADN-ului. Datorită microscopului electronic și unor instrumente de investigație și mai noi, a devenit posibilă „vizualizarea" efectivă a activității zonelor cerebrale.

ȘASE SUTE DE MILIOANE DE CONEXIUNI PE MILIMETRU CUB

Se știe că creierul omenesc e format din zeci de miliarde de celule — neuronii, un fel de infime caracatițe cu nenumărate tentacule. Fiecare dintre ele este legată de mii de altele prin fire lungi care vehiculează influxul nervos. Cu o anumită aproximație se poate afirma că în scoarța noastră cerebrală există, la fiecare milimetru cub, șase sute de milioane de conexiuni — sinapsele. Anumite circuite îndeplinesc un rol motor : ele ies din scoarță, trec prin centre de triaj, cum este talamusul, apoi se îndreaptă spre membre. Alte circuite, mai intime, rămîn, ca bucle, în scoarță. Toate acestea nu sînt simple ipoteze, ci rezultatul unor cercetări recente. Astfel, de exemplu, cu ajutorul unor electrozi extrem de fini, mai subțiri ca firul de păr, introduși în creierul unor animale, a putut fi înregistrată activitatea unui singur neuron. Cu astfel de metode s-a putut ajunge la concluzia că fiecare zonă a creierului îndeplinește o funcție mai mult sau mai puțin specializată, ca, de pildă, vederea sau vorbirea.

Și mai interesant încă — afirmă profesorul Changeux — este faptul că fiecare celulă nervoasă poate avea oscilații spontane, ca o pendulă moleculară. Și nu e vorba aici nici de vreun spirit misterios, nici de forțe obscure, căci fenomenul este conform principiilor termodinamicii și poate fi perfect explicat prin jocul reacțiilor chimice : patru molecule sînt suficiente pentru a declanșa oscilația care va fi esențială pentru crearea și transmiterea informației nervoase. După cît se pare, semnalele trimise de organele de simț modulează aceste oscilații, care se traduc în mesaje interne.

Aceste semnale — constată omul de știință francez — sînt relativ simple. De fapt, circuitele nervoase vehiculează impulsuri practic permanente, întrerupte doar de anumite pauze, perioade de liniște, ceva asemănător cu mesajele în alfabetul Morse, pauze provocate de existența sudurilor dintre firele neuronale. Pentru ca mesajele să poată trece de la un neuron la altul, sinapsele produc substanțe chimice, așa-numitele neurotransmițătoare, comune animalelor și omului.

MAREA COMPLEXITATE A „MAȘINII" CEREBRALE

În ultima vreme au fost identificate din ce în ce mai multe relații între mesajele interne și componentele observabile ale ființei umane. Se știe, de pildă, că o anumită substanță produsă de rinichi produce senzația de sete, în timp ce altele transportă informația numită durere sau îndeplinesc un rol în senzația de plăcere. De fapt — afirmă pro-

fesorul Changeux — nu există o substanță unică pentru durere, una pentru plăcere, una pentru depresiune etc. Un anume comportament sau o emoție reprezintă întotdeauna o mobilizare a unui ansamblu de neuroni, un complex original de substanțe chimice meșteșugit dozate, cam ca niște note muzicale care ar fi executate concomitent. Misiunea științei este aceea de a descifra... partitura.

O problemă de mare interes în știința contemporană a creierului o constituie aceea a formării imaginii mentale, a cărei materialitate — subliniază Jean-Pierre Changeux — nu poate fi pusă la îndoială. Mai mult încă, toate reprezentările noastre mentale (fie că este vorba de o imagine înregistrată de memorie, de o imagine percepută sau chiar de un concept) sînt rezultatul combinării unor neuroni bine definiți, mobilizați pentru aceeași activitate.

Complexitatea „mașinii" cerebrale nu se oprește însă aici. Ea este, de pildă, capabilă să compare între ele imaginile și conceptele, să distingă imaginarul de real. Tot astfel cum atomii își pun în comun electronii, imaginile și conceptele își împart anumiți neuroni, combinații din care pot să se formeze noi imagini, noi concepte. Comparîndu-se între ele, unele își continuă evoluția, altele dispar.

Toate aceste fenomene se petrec într-un cadru de organizare în care profesorul Changeux distinge cel puțin trei reprezentări ale lumii : cea a speciei, construită de-a lungul evoluției și care ne este transmisă genetic, cea individuală, elaborată în cursul dezvoltării fiecărei ființe, prin asamblarea cablajului neuronilor și cea a imaginilor și a conceptelor, care nu durează decît o fracțiune de secundă. Aceste niveluri de organizare definesc specificitatea umană.

ȘI TOTUȘI „REPARAȚIILE" SÎNT POSIBILE

Acumularea cunoștințelor cu privire la structurile și funcțiunile creierului — ca, de altfel, în oricare domeniu — nu este un scop în sine, ci condiția necesară a saltului calitativ care reprezintă progresul. În materie de creier, progresul, cel puțin unul dintre cele mai importante și așteptate manifestări ale lui, îl constituie posibilitatea de a „repara" țesutul nervos distrus.

Pînă nu de mult, simplul enunț al acestei posibilități ar fi fost o absurditate, de vreme ce — lucru bine știut ! — celulele nervoase nu se regenerează, iar cele distruse nu sînt înlocuite de altele noi. Și totuși...

Pe la începutul anilor '70, o echipă de cercetători suedezi, condusă de profesorul A. Bjorklund, de la Universitatea din Lund, a descoperit că una dintre prelungirile celulei nervoase, axonul, care este cea mai mare, poate să crească din nou după ce a fost distrusă. Este vorba despre axonii anumitor neuroni, la mamifere. De aici, posibilitatea practicării unor grefe de țesut nervos, enunțată de cercetătorii suedezi. Concomitent cu aceștia, o echipă americană, cea a profesorului G. D. Das, de la Universitatea din Lafayette, statul Indiana, a experimentat grefa de țesut cerebral la șobolan. Concluziile celor două echipe, suedeză și americană, arată că reușita unei grefe impune cel puțin două condiții, și anume : țesutul grefat și cel primitor să fie cît mai apropiate din punct de vedere genetic, iar grefa să se facă folosind țesutul nervos prelevat de la un embrion. Experiențele realizate de cele două echipe de cercetători au arătat că grefele de fragmente de substanță cerebrală sînt viabile în cazul în care cele două condiții sînt respectate. Cel mai important rezultat obținut experimental este faptul că între fragmentul grefat — dimensiunile acestuia sînt de ordinul milimetrilor cubi — și țesutul-gazdă se stabilesc, în cea mai mare parte dintre cazuri, legături fiziologice, ceea ce înseamnă că grefele sînt funcționale. Deși se poate considera că totul reprezintă doar un început, în diverse laboratoare din lume a și demarat căutarea unor tehnici noi. Între acestea, injectarea unei suspensii de celule nervoase, obținute tot de la embrioni de șobolan.

O ETAPĂ A FOST STRĂBĂTUTĂ

Ambele tehnici folosesc, după cum s-a văzut, celule embrionare. De ce ? Pentru că aceste celule dispun de o mare capacitate de regenerare și, în același timp, secretă substanțe care au însușirea de a ajuta țesuturile adulte lezate să se „repare".

Nu încape îndoială că, în acest context, ceea ce interesează cu precădere este posibilitatea de a aplica noile cuceriri ale științei la om. Într-adevăr, acum speranțele legate de neurochirurgia traumatismelor și de cea a tumorilor se văd întărite. Totuși — afirmă omul de știință francez Alain Privat — trebuie să ne ferim de un optimism exagerat, pentru că, deocamdată, ceea ce s-a realizat privește doar anumite porțiuni ale sistemului nervos și numai la animale și pentru că țesutul embrionar, singurul cu care se poate lucra, e destul de greu de obținut. Probabil că, pentru viitor, soluția va consta în crearea de bănci de celule embrionare umane aparținînd unui țesut nervos sau altuia și păstrarea lor în culturi în eprubete.

Oricum, pînă la aplicarea noilor tehnici la om va mai trece o vreme, în care se vor face noi experiențe, în alte zone ale sistemului nervos și la alte specii de animale, îndeosebi la primate, care sînt cele mai apropiate de om. Dar, mai presus de toate, este important faptul că o etapă a fost străbătută, o etapă care a arătat că grefa de țesut nervos la un mamifer adult este posibilă. Iar aceasta înseamnă mult, foarte mult.

Cunoașteți aceste fenomene botanice?

În uriașa împărăție a plantelor se petrec mii de fenomene firești pentru unele specii, dar pe care oamenii nespecialiști le cunosc și le înțeleg în mai mică măsură. Unele din ele, mai rar întîlnite, mai spectaculoase, ori care fac excepție de la ceea ce știm îndeobște, ne apar astfel drept curiozități, cum pot fi :

Florile plantelor nu cunosc culorile alb și negru. Da, oricît vi se pare de ciudat, nu există flori de un alb pur. Pentru a vă convinge e suficient să așezați pe o bucată de hîrtie albă orice floare cunoscută pentru această culoare : ghiocel, crin alb, nufăr alb... Veți deosebi de îndată diferențe clare de nuanță, fiindcă în corolele acestor plante sînt amestecate urme de galben, roz sau bleu. Nu există, de asemenea, nici flori cu adevărat negre, ci doar unele colorate intens în purpuriu și brun, cum sînt, de pildă, florile de sîngele voinicului, mușcata neagră sau o varietate de lalea. Este și firesc să fie așa, deoarece petalele florilor sînt cele ce ocrotesc sensibilele organe de înmulțire a plantei și, datorită culorii lor, reglează cantitatea de căldură (absorbită din radiația solară) de care floarea are nevoie în perioada fecundării. Se știe că albul respinge în totalitate radiațiile luminoase și pe cele calorice, în timp ce negrul le absoarbe. Iată de ce aceste extreme nu pot conveni florilor, care sînt adaptate să dozeze lumina și căldura ce le sînt necesare, în perioada înfloririi, în funcție de mediul unde viețuiesc. Așa se explică și faptul că la latitudini mai apropiate de cercul polar sau la altitudini din

zona alpină, coloratia florilor este de nuanță mai închisă : albastru, violet, roșu.

Între mijloacele de apărare folosite de plante se numără și... parfumul lor. Acesta este emanat datorită uleiurilor esențiale preparate în „laboratorul" organelor verzi.

Unele esențe conțin alcooli terpenici (mentol, geraniol, linalol...), toxici și iritanți pentru animalele mamifere erbivore. De aceea pelinul, frăsinelul, izma, virnanțul și altele astfel înarmate sînt ocolite de vite.

„Nunta brazilor" este un fenomen cunoscut în unele zone montane unde, în luna aprilie, se observă un fel de ninsoare aurie ce se așază pe ochiuri de zăpadă, spre uimirea celor veniți de la oraș. Această pulbere aurie nu este altceva decît polenul brazilor și molizilor — produs de aceștia în cantități mari — smuls și purtat de vînt, care este mijlocul de transport cel mai eficace folosit la polenizarea arborilor respectivi. Belșugul de polen este datorat florilor bărbătești ale coniferelor amintite, așezate multe laolaltă, sub forma unor inflorescențe (conuri).

Măcrișul iepuresc (o plantă cu frunze asemănătoare celor de trifoi și cu flori roz-albe), ce poate fi întîlnit prin pădurile de fagi, produce niște semințe negricioase care au o proprietate neobișnuită: la cîtva timp după ce cad pe sol încep să... zburde ! Sar în toate părțile căutînd să se îndepărteze de planta ce le-a zămislit. Explicația ? Ele sînt învesmîntate într-o membrană elastică (aril), care este higroscopică (absoarbe apa). Îmbibîndu-se cu apă, membrana plesnește, răsucindu-se brusc și împrăștiind semințele în jur cu o neobișnuită forță.

Descoperiri paleontologice

Peste 100 000 de fosile vechi de mai mult de 200 milioane ani au fost descoperite în jurul unui golf din Noua Scoție (Canada). Cercetătorii sînt de părere că fosilele vor permite determinarea originii mamiferelor și a cauzelor dispariției anumitor specii, deoarece fac parte dintr-o epocă crucială a evoluției speciilor — perioada de tranziție dintre triasic și jurasic. Examinînd straturile falezelor din Noua Scoție, care datează exact din acea perioadă, cercetătorii au observat absența, în păturile superioare, a anumitor specii de reptile arhaice, dar proliferarea, în aceleași paturi, a dinozaurilor, specie care a dominat planeta pînă acum 65 de milioane de ani. Doi oameni de știință canadieni sînt de părere că dispariția reptilelor și apariția dinozaurilor ar putea fi rezultatul unei catastrofe mari survenite în acea vreme, probabil în urma căderii unui uriaș meteorit, precum cel prăbușit în Quebec, la 750 km nord-vest de locul cercetărilor.

SE SPUNE CĂ...

...o actriță americană a primit, după terminarea unei filmări în Orient, o ofertă puțin obișnuită din partea unui prinț arab. Acesta s-a oferit s-o... cumpere și să dea în schimb soțului ei... 20 de maimuțe dresate. Soțul actriței a respins tîrgul, spunînd că-i ajunge ce are.

...scriitorul Ernest Hemingway le spunea unor invitați că-i face mare plăcere să aibă musafiri la masă.
— Mie nu-mi prea place să am oaspeți, a replicat unul. Și, în fond, de ce îți plac atît de mult musafirii ?
— Pentru că, în asemenea ocazii, soția mea pune pe masă serviciul de porțelan de Limoges și după plecarea oaspeților nu-mi dă niciodată voie să strîng masa, sau să spăl vasele, ca de obicei. Face ea totul...

...aflîndu-se într-un orășel cu echipa de filmare, Belmondo căuta împreună cu producătorul un local ca să poată lua masa.
— Uite aici, a exclamat la un moment dat producătorul, arătînd firma unui restaurant pe care scria : „Aici mîncați ca la dv. acasă !"
— Ca la mine acasă ?, sări actorul. Mergem in altă parte.

...unul din prietenii săi l-a luat într-o zi la rost pe Picasso :
— Am auzit că vrei să te recăsătorești. Se poate ? Ai 60 de ani și cea pe care o vrei are numai 20. Nu te gîndești că peste 20 de ani tu o să ai 80, iar ea 40 ?
— M-am gîndit foarte bine. Atunci o să iau alta...

...chiar de la începutul carierei sale, Mireille Mathieu a fost bine primită de public. Dar cîntărețul Antoine o considera o simplă imitație după Edith Piaf și in derîdere îi spunea... Edith Mathieu. Aflînd aceasta, celebra cîntăreață a exclamat : — Prefer să fiu Edith Mathieu decît Mireille Antoine !

...un ziarist a intrat într-o zi la ferma pe care Bernard Shaw o avea în apropiere de Londra. Întîlnind un bătrîn destul de modest îmbrăcat, care plivea cu sîrg, acesta i s-a adresat :
— Muncești de mult la doamna Shaw ?
— De vreo 40 de ani.
— Te plătește bine ?
— Mîncare și îmbrăcăminte...
— Destul de puțin. Nu crezi că ar fi cazul să te angajezi în altă parte, unde să primești și un salariu pe deasupra ?
— Imposibil. Doamna Shaw m-a angajat pe viață...
— Asta e curată sclavie...
— Se poate, dar dna Shaw nu cred c-ar accepta să-i plece soțul.

...destăinuindu-se unui ziarist, Fernandel a precizat că el nu bea coniac decît la zile mari.
— Și ce înțelegeți dv. prin zile mari ?
— Zilele cînd beau coniac...

...într-o zi cînd Amza Pellea lua masa într-un restaurant și tăia din greu o friptură tare, un cunoscut de la altă masă l-a salutat și i-a urat poftă bună...
— Mulțumesc, i-a răspuns marele actor, dar mai bine mi-ai ura spor la muncă !

CÎRCEII DE LA PULPA PICIOARELOR POT FI PRODUȘI DE INTOXICAȚIA CU MEDICAMENTE

Apariția cîrceilor este neplăcută, mai ales noaptea.

În majoritatea cazurilor, aceștia sînt inofensivi și reprezintă o consecință a lipsei de magneziu sau potasiu, care se înlătură cu ajutorul unui medicament recomandat de medic.

De cele mai multe ori însă este dificil să se descopere cauza cîrceilor și uneori tocmai administrarea de medicamente în cantități mari poate avea drept urmare apariția lor.

Profesorul Hubert Möhrl, de la clinica medicală a Universității din Heidelberg, spune : „O cauză, de cele mai multe ori nerecunoscută, este abuzul de medicamente. Pot provoca cîrcei medicamentele contra tensiunii, diureticele, tabletele anticoncepționale".

Cum își poate acorda fiecare rapid primul ajutor ?

O măsură eficientă este cea de a întinde bine picioarele. Pentru aceasta cel mai indicat este să te așezi pe un scaun sau pe burtă. Pot fi utile înfășurarea pulpei piciorului cu fețe calde sau masajele.

Măsuri preventive sînt gimnastica regulată sau exerciții de destindere.

O „AFACERE DE ONOARE" DIN „LUMEA BUNĂ"

DE LA FOTBAL LA... DUEL

Cu excepţia — poate — a celor parodice, lăsate de Tudor Muşatescu, procesele-verbale nu constituie pentru nimeni — credem — lectura preferată. Şi totuşi o astfel de proză manuscriptă, găsită nu de mult în scoarţele îngălbenite ale unui dosar, ne-a reţinut atenţia şi veţi vedea de ce. Reproducem — este strict autentic:

Subsemnaţii Neagu Boerescu şi M. Savu, martorii domnului M. Gebauer, şi dr. V. Andru şi dr. I. Răchiţan, martorii domnului dr. Leucuţia, întrunindu-ne astăzi 27 nov. 1923, pentru a tranşa diferendul ivit între clienţii noştri, am hotărît cele ce urmează:

Noi, martorii d-lui Gebauer, primim în numele clientului nostru a da satisfacţiune pe calea armelor.

Calitatea de ofensat aparţinînd d-lui dr. Leucuţia, arma aleasă de d-sa şi primită de comun acord este pistolul neghintuit şi fără cătare.

Distanţa va fi de 20 de paşi. Se vor schimba cîte două focuri.

Duelul va fi la comandă, cu cadenţa de o secundă între fiecare din comenzi — „foc, unu, doi, trei".

Data ieşirii pe teren va fi joi 29 novembrie la ora 3 d.a.

Fiecare dintre părţi va fi asistată de cîte un medic.

Pistoalele se vor trage la sorţi şi vor fi încărcate în faţa martorilor.

De comun acord, directorul luptei va fi dl. M. Savu.

Drept pentru care am încheiat prezentul *etc. etc. şi urmează semnăturile şi adresele martorilor.*

Un duel în „lumea bună" a Bucureştiului? Dar care (sau cine) să fie pricina?

N-am apucat să ne chinuim prea mult cu întrebările, că un număr al ziarului „România", din acelaşi an, ne-a ajutat să pricepem din nişte note, scrise cam pe ocolite, că toată dandanaua se iscase într-o şedinţă, consacrată fotbalului, a Federaţiei societăţilor sportive din România şi în care avocatul Aurel Leucuţia îl acuzase pe Mario Gebauer de „pase" şi „combinaţii" nu întru totul în acord cu regulamentul... financiar al federaţiei.

Iniţial, M. Gebauer fusese cel care îşi trimisese martorii şi provocase la duel pe A. Leucuţia. Dar martorii acestuia nu au acceptat provocarea, pe motiv de „tardivitate", respectiv pentru că „ofensatul" ar fi lăsat să treacă prea mult timp între momentul ofensei şi reacţia „cavalerească" pomenită. M.G. a făcut însă să apară într-un ziar — „Plutus" — notiţe în care A.L. era acuzat de laşitate. Şi atunci acesta — după cum se vede — a luat el însuşi iniţiativa.

Nu ştim cum va fi fost ziua de „joi 29 novembrie" — mohorîtă sau senină. Cert este că duelul a avut loc şi — din punctul nostru de vedere — n-a reprezentat o mare reuşită. Dar mai bine să cităm şi procesul-verbal întocmit cu acest prilej. Din nou — strict autentic:

Subsemnaţii Neagu Boerescu şi căpitan M. Savu, martorii d-lui M. Gebauer, şi dr. V. Andru şi I. Răchiţan, martorii d-lui Leucuţia, ne-am întrunit astăzi, 29 n-brie 1923, (am păstrat, pe cît posibil intactă, ortografia originalului — n.n.) la Automobil Club Regal Român din Bucureşti, pentru a protocola rezultatul ieşirii pe teren hotărîtă prin procesul-verbal din 27 n-brie între clienţii noştri.

Ieşirea pe teren a avut loc cu pistolul astăzi 29 n-brie 1923 la orele 4 1/2 d.a., pe terenul din dosul Hipodromului în condiţiunile stabilite prin procesul-verbal.

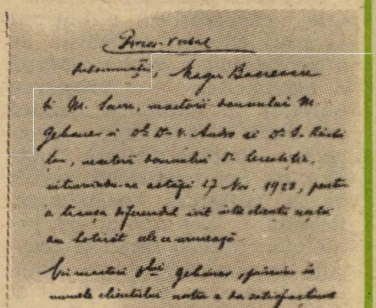

La primul schimb de focuri, pistolul d-lui Gebauer nu a luat foc, glonţul rămînînd în ţeavă. Pistolul d-lui Leucuţia a luat foc. Toate încercările de a repune în stare de funcţiune pistolul defectat dînd greş şi ora făcîndu-se tîrzie, martorii de comun acord şi după consultarea clienţilor au decis a se renunţa la al doilea foc, declarînd executată clauza de la punctul 1 al sentinţei juriului de onoare.

Clienţii nu s-au împăcat pe teren.

Părţile au fost asistate de d-l dr. M. Fotino pentru d-l Gebauer şi M. Ionescu pentru d-l Leucuţia.

Făcut în dublu exemplar.

Urmează semnăturile martorilor şi adresele.

După care, părţile au plecat — să cineze, probabil. Fiindcă — nu-i aşa? — e mai plăcut să-ţi umpli stomacul cînd „onoarea a fost spălată"...

ADRIAN DUMITRAŞCU

Cîteva din cele 1001 sfaturi practice și informații

Vă puteți construi singuri

SOLARIU-MATERNITATE

Cine merge la Luncaviţa, judeţul Tulcea, poate vedea „pe viu" o inovaţie de mare utilitate şi eficienţă economică : solariul-maternitate.

Ştefan Burghelea, preşedintele cooperativei, a obţinut acordul adunării generale de a se reînvia o veche tradiţie a localnicilor — creşterea porcilor în baltă. În primul an, după ce adunarea generală a adoptat această hotărîre, au fost cumpăraţi purcei de la unităţile specializate. Reuşita a fost numai pe jumătate : purcelii fătaţi şi crescuţi în complexe, pe lîngă faptul că erau mai scumpi şi greu de procurat, se adaptau anevoie la condiţiile de totală libertate din baltă. S-a născut astfel ideea producerii purceilor în unitate, de la scroafele care au „cunoscut" condiţiile din baltă. Toate bune, dar de unde adăposturi pentru maternităţi? Preşedintele unităţii a venit cu o propunere, la prima vedere curioasă — să amenajeze maternităţile în... solarii. „Dacă vom amplasa solariile în locuri ferite de vînturi şi curenţi mari, în interiorul lor se va putea asigura toată iarna suficientă căldură pentru a creşte purcei". Soluţia a fost imediat adoptată.

Cooperativa agricolă din Luncaviţa are acum cinci solarii-maternitate ce sînt folosite în perioada octombrie-martie.

Cum se construieşte un solariu-maternitate ? Din arcade de fier-ţeavă, la fel ca acela pentru legume. După ridicarea arcadelor se realizează o împrejmuire cu plasă de sîrmă pînă la înălţimea de 0,5 m. Peste plasă se aşază un strat de papură, cu rolul de a amplifica formarea condensului. Următoarea operaţie este acoperirea solariului cu folie de polietilenă. Solariile-maternitate de la C.A.P. Luncaviţa au lungimea de 20 de metri şi lăţimea de 5 metri. În fiecare solariu au fost montate cîte 35 de boxe metalice lăsîndu-se un culoar pe mijloc pentru deservire. Se realizează în acest fel un adăpost foarte luminos care acumulează şi cele mai palide raze de soare. Avînd în vedere că boxele au o folosinţă îndelungată şi că folia, bine conservată, poate fi utilizată mai mulţi ani, cheltuiala pentru o boxă de fătare nu depăşeşte 60 lei, pentru patru ani.

„Celor neîncrezători, spune preşedintele Ştefan Burghelea, le oferim următorul argument : în iarna 1984—1985, care se ştie cît de aspră a fost, în solariile-maternitate am obţinut, în medie, 14 purcei înţărcaţi pe scroafă. Apreciem că solariul-maternitate, ce nu presupune investiţii costisitoare şi care în exploatare exclude orice consum de combustibil şi energie electrică, este o bună soluţie pentru a realiza beneficii mari prin creşterea porcilor".

Încercaţi metoda de la Luncaviţa ; anul trecut, au fost produşi 400 de purcei care au fost apoi crescuţi în baltă.

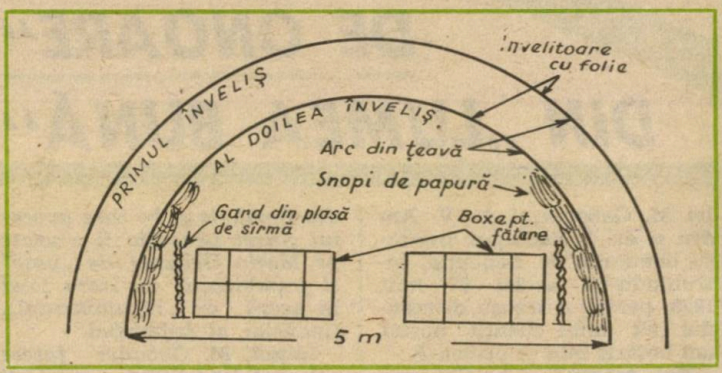

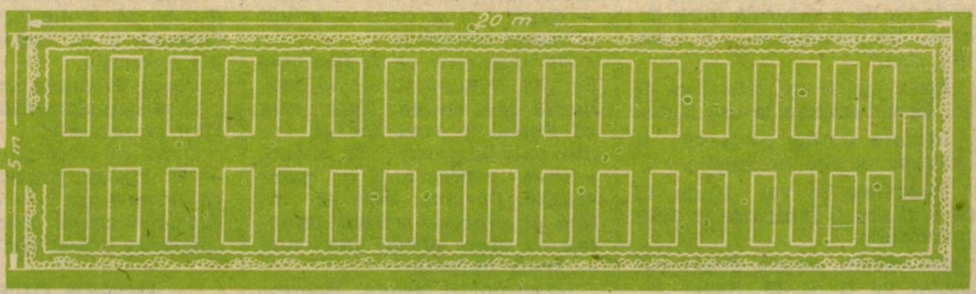

Județul Tulcea — unul din marii producători de legume ai țării — nu are deocamdată pentru producerea răsadurilor decît o mică seră-înmulțitor la Zebil, care abia satisface nevoile proprii ale unității de aici. Din această cauză, în fiecare primăvară, milioane de fire de răsad erau aduse cu mari cheltuieli de la Buzău, Galați, Brăila, Lehliu. Un fir de răsad de tomate, de exemplu, revenea atît de scump încît dacă în solariu nu se obțineau minimum 80 tone de roșii la hectar, producția nu era rentabilă. Cooperatorii din Luncavița au fost printre cei dintîi care au spus că lucrurile nu mai pot merge așa : „Ne vom produce noi răsadurile, fără seră, fără combustibil special și nu vom mai risipi carburanți cu transportul. Și, a argumentat Ștefan Burghelea, președintele cooperativei, dăm de lucru unui mare număr de cooperatori în a doua jumătate a iernii și la începutul de primăvară, perioadă cînd la cultura mare activitatea este relativ redusă.

În primul an, cooperatorii din Luncavița s-au întors la tradiționalele răsadnițe cu „paturi calde" sub rame de sticlă. Prețul unui fir de răsad viguros, bine dezvoltat și călit, a coborît la mai puțin de jumătate. Tot în același an, cooperatorii au experimentat cu bune rezultate o idee a președintelui : preîncolțirea cartofilor pentru o cultură extratimpurie într-un solariu cu învelitoare dublă. Pentru încălzire s-a făcut o sobă cu cotloane.

Producerea răsadurilor a continuat însă să-l preocupe pe președintele de la Luncavița. „Pentru milioanele de fire de răsad pe care le producem anual, răsadnița actuală cu paturi calde — zicea el — este totuși un sistem greoi. Posibilitățile de dirijare a dezvoltării răsadului sînt limitate". Și într-o zi — într-o

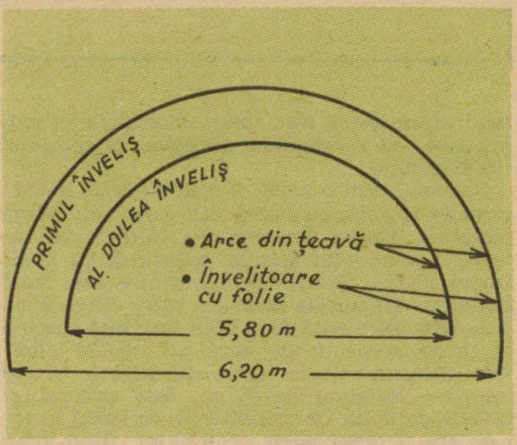

zi de iarnă — președintele, împreună cu ing. Vasile Bădoi, șeful fermei legumicole, s-a apucat să transpună în calcule și schițe o idee nouă : solariul cu învelitoare dublă, încălzit, pentru producerea răsadului.

Trei probleme au trebuit rezolvate : realizarea unui sistem de încălzire ; posibilitatea menținerii căldurii în solariu chiar și atunci

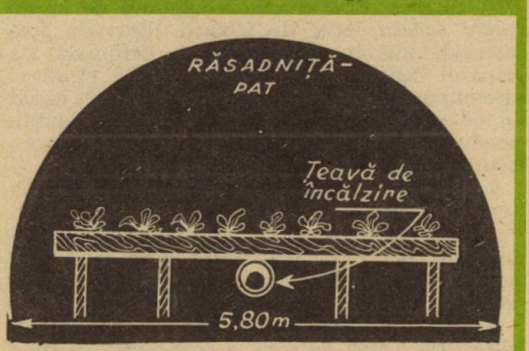

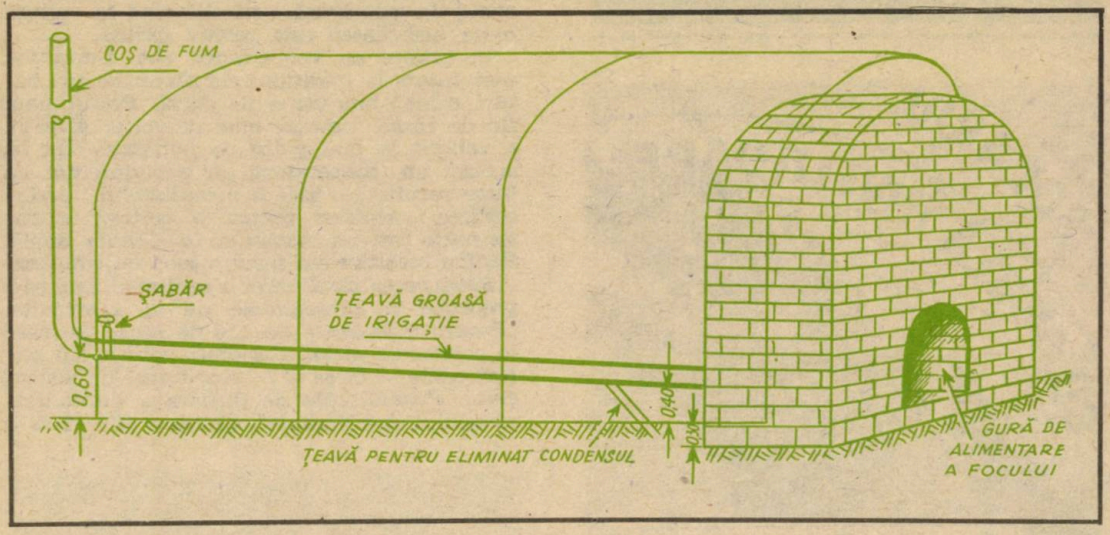

cînd afară gerul este mare ; folosirea economicoasă, cu randament superior, a spațiului de producție.

Solariul, cum o arată și schițele, este o construcție simplă, realizată din arcuri de țeavă metalică. Pentru menținerea căldurii în interior s-a adoptat soluția solariului cu învelitoare dublă. Stratul de aer dintre cele două învelitori distanțate la 20 cm între ele creează o izolație excelentă prin care trec însă lumina și razele soarelui de care au nevoie plantele. Solariul interior are o deschidere de 5,80 m, cu o lungime de 80 m. Este ancorat și învelit cu folie de polietilenă. Solariul exterior are o deschidere de 6,20 m, fiind lung de 80,20 m. Sistemul de încălzire : o sobă cu cotloane, de concepție originală.

Cum se realizează ?

Mai întîi, la capătul solariului se sapă o groapă cu fundul plat, adîncă de cel puțin 30 de cm. Groapa are lățimea solariului interior și lungimea tot cam de 6 m. În această groapă se construiește o sobă gen cuptor.

Înainte de a trece la construcția propriu-zisă a sobei se realizează cotlonul, caloriferul să-i zicem așa, care va încălzi sera-răsadniță. La Luncavița, pe toată lungimea solariului, pe mijlocul lui, a fost montată o țeavă metalică cu diametrul mare, recuperată de la un vechi sistem local de irigații. Țeava a fost așezată înclinat, pe picioare de cărămidă. La capătul dinspre sobă țeava se află montată deasupra solului la 40 cm, iar la celălalt capăt la 60 cm. Această înclinare are un dublu scop : să creeze tiraj pentru fum și să asigure scurgerea condensului.

La capătul opus sobei-cuptor, la ieșirea țevii din solariu, se realizează, pe verticală, — tot dintr-o țeavă —, un coș de fum. Tot în acest punct al îmbinării celor două țevi se montează un șabăr cu care este închis coșul atunci cînd s-a stins focul în sobă.

Construcția sobei-cuptor se realizează din cărămidă. După ce soba a fost zidită pînă la înălțimea de 90 cm, se trece la o operație foarte importantă — realizarea instalației

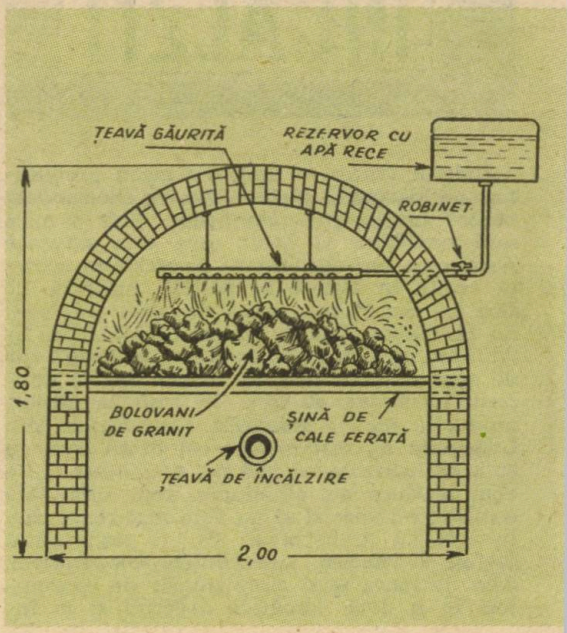

care va produce aburul de încălzire. În zidul sobei au fost montate trei bucăți de șină de cale ferată. Peste ele s-au așezat 1 000 kg bolovani mari de granit. Este necesar ca această boltă să fie armată cu șine de cale ferată pentru ca la foc puternic să nu cedeze sub greutatea bolovanilor. Se continuă apoi zidirea sobei. Cînd se face bolta, se montează, suspendată deasupra patului de bolovani, o țeavă găurită pe toată lungimea ei. Această țeavă este pusă în legătură cu un rezervor de apă aflat undeva în afara solariului printr-o conductă subțire. Deasupra sobei se amenajează apoi un adăpost : o cameră cu pereți de folie sau alte materiale locale.

De ce este construită soba-cuptor într-o groapă sub nivelul solului ? Pentru tiraj. Cei

30 de cm ai vetrei sub nivelul solariului, plus cei 40 cm înălțimea țevii deasupra solului, realizează un tiraj eficient.

Cum funcționează instalația ? În prima fază, în cuptor se ard coarde de viță, coceni și alte resturi vegetale. Fumul, în drumul lui către coș, împreună cu căldura eliberată încălzesc țeava, iar aceasta, la rîndu-i, încălzește aerul din solariu. Concomitent, sînt încinși puternic bolovanii din bolta cuptorului. Cînd focul a fost stins se trece la faza a II-a. Coșul este închis cu șabărul, apoi este deschis robinetul montat pe țeava ce vine de la rezervorul de apă. Picăturile de apă care cad pe bolovanii încinși produc aburi. Aceștia intră în țeava groasă din solariu și o încing puternic.

La C.A.P. Luncavița funcționează acum două asemenea solarii. Unul are o răsadniță piramidală și este folosit la producerea răsadului pînă la repicare. Al doilea are un pat orizontal în care răsadul este adus pentru călire. Primăvara, la C.A.P. Luncavița, în cele două solarii au fost produse 2,5 milioane fire de răsad, revenind 15 bani firul de răsad, față de 45—50 bani cu cît se cumpăra de la seră și la care se adăugau cheltuielile de transport.

Pentru o folosire mai completă a celor două solarii, sub paturile răsadnițelor, în lădițe, au fost puși la preîncolțire 6 000 kg de cartofi pentru o cultură extratimpurie.

BICICLETA

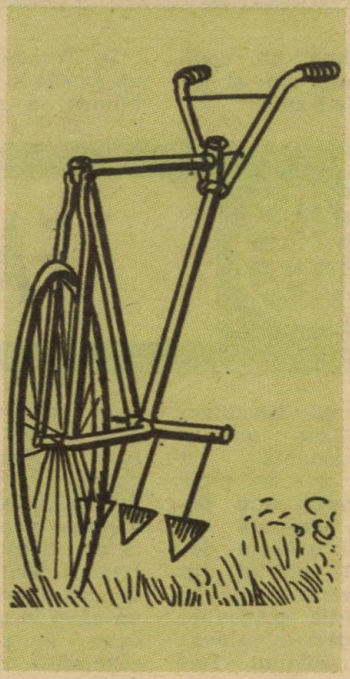

Bicicleta, se știe, este un mijloc de locomoție ieftin, ușor, rapid, accesibil pe toate drumurile — îi este suficientă pentru deplasare și o simplă potecă. Cu bicicleta circulă săteanul prin localitate, merge la cîmp, mai duce și cîte un sac pe cadrul ei.

De mai mulți ani, cooperatorii din Maia, județul Ialomița, au dat bicicletei o inedită întrebuințare — au transformat-o în prășitoare. Da, nu-i vorba de nici o glumă, bicicletă-prășitoare. În această comună sînt vreo 300 de asemenea biciclete-prășitori. Vestitul șef de fermă Stancu Răducanu, care de mai mulți ani este cîștigător detașat la concursul republican „Cel mai bun șef de fermă", aprecia : „Într-o fermă legumicolă în care nu folosim mecanizarea decît la pregătirea terenului și nici un fel de erbicid, bicicleta-prășitoare ne este de mare ajutor. Oamenii din ferma mea au circa 150 de biciclete-prășitori. Sînt familii de cooperatori care au și două-trei biciclete-prășitori. Cu o bicicletă-prășitoare un cooperator poate realiza într-o zi la prășit 0,35 ha, față de 0,05 ha cu sapa. Aceasta din punct de vedere al productivității, dar cîștigul este la fel de mare și în privința efortului fizic : una e să dai cu sapa — de cîte ori într-o zi ? — și alta e să împingi ușor o bicicletă printre rîndurile de plante.

Cum arată o bicicletă-prășitoare, cum se lucrează cu ea? În primul rînd... bicicleta căreia îi sînt aduse cîteva modificări : i se scoate roata din față, iar ghidonul se fixează rigid cu coarnele înainte. De fapt înapoi, fiindcă la prășit bicicleta va merge înainte cu roata din spate. A doua modificare importantă se referă la amplasarea organelor active ale prășitorii. Pedalele și roata de antrenare a lanțului sînt demontate. În locul lor, pe un suport fixat de cadru, se vor monta labele prășitorii. Cînd se lucrează la culturi bilonate, prășitoarea are o singură labă, un singur organ activ, pe centru, în urma roții. La culturile care nu sînt bilonate, se lucrează cu trei organe active. Față de prima situație, pe același suport de susținere sînt montate alte două — în dreapta și în stînga cuțitului principal — care lucrează în planul doi, toate trei formînd un triunghi cu vîrful ascuțit înainte.

PRĂȘITOARE

Cum se lucrează cu un asemenea utilaj ?

Am urmărit la lucru mai mulți cooperatori și am reținut două „tehnici". Unii împing ușor înainte bicicleta-prășitoare, apăsînd pe ghidon pentru a-i da adîncimea de lucru. A doua „tehnică", folosită mai ales atunci cînd pămîntul este mai tare sau lanul mai infestat de buruieni, se realizează printr-o înaintare progresivă dată de un balans : înainte — cu organele de lucru în brazdă, înapoi — ridicînd organele de lucru.

Încă un amănunt : roata din spate a bicicletei, acum ajunsă în față, nu este absolut necesar să fie „îmbrăcată" cu cauciuc.

Grupaj de ION ȘERBU

FAPT DIVERS

Celebrul muzeu londonez al Madamei Tussaud, cu figurile sale de ceară, l-a inspirat pe belgianul Rene de Broyer, care a realizat, doar pentru început, se spune, o statuie a regretatei actriţe Marilyn Monroe într-o manieră superrealistă, din poliester („pictată cu vopsele de ulei, dantura şi ochii fiind veritabile proteze medicale", precizează pedant reclama). Preţul piperat (peste 10 000 dolari bucata) nu a descurajat amatorii de kitsch, care s-au năpustit să achiziţioneze „opera". Problema este că Marilyn Monroe de poliester este executată în serie mică. Operă de artă, dé...

Iată o altă consecinţă teribilă a traficului de droguri : doi soţi, rezidenţi belgieni, au fost arestaţi pentru deţinerea a 20 kg de haşiş şi încarceraţi în închisoarea Lanvin, reputată pentru asprimea tratamentului. În urma lor au rămas doi copii minori, lipsiţi de orice sprijin, astfel încît avocatul inculpaţilor a intervenit, cu ajutorul asistenţei sociale, pentru a face ca mama să nu fie despărţită de cei mici. Hotărîrea instanţei, aflată într-o dilemă dramatică, ţinînd seama şi de gravitatea infracţiunii, a creat o situaţie cu totul neobişnuită : aducerea micuţilor în închisoare. Şi astfel penitenciarul Lanvin are cei mai tineri prizonieri din lume : un copil de cîteva luni şi un altul de 4 ani...

Vameşii brazilieni au realizat o captură impresionantă : 9 (nouă) tone de piele de crocodil gata tăbăcită, obţinută (a precizat ancheta declanşată imediat) din masacrarea a 45 000 de reptile, prinse de braconieri în afluenţii Amazonului. Importanţa succesului, apreciază specialiştii, nu face decît să arate pericolul în care se află speciile de animale pe cale de dispariţie, cu toate eforturile legislative şi obşteşti din ultima vreme. Cantitatea este — spun aceiaşi experţi — un indiciu al proporţiilor braconajului, ea neconstituind decît o palidă izbîndă. Cu alte cuvinte, au fost recuperate 9 tone şi au „trecut" cîteva mii...

B. Venkataraman, un expert în folclorul hindus, a dezvăluit că o „artă" veche de 2 500 de ani este, în fapt, o mică escrocherie. „Vrăjitorii" din India, care fac să danseze şerpii în sunetele flautului, nu creează decît o iluzie, muzica neavînd nici un efect în aparentul dans al reptilelor. „Cîntatul din flaut face parte din punerea în scenă, precizează B. Venkataraman, iluzie care frizează escrocheria. În fapt, şerpii sînt complet surzi şi nu văd decît la cîţiva centimetri. Ei simt un pericol potenţial cu limba, datorită schimbărilor, cît de mici, în presiunea aerului cauzate de legănările dresorului".

Acelaşi specialist arată că îndeletnicirea creşterii coloniilor de cobre este concentrată în Jaipur, „oraşul deşertului", unde 35 de familii îşi cîştigă existenţa exclusiv din această insolită ocupaţie.

Autorităţile municipale din New York au lansat un program, în valoare de 22 milioane de dolari, pentru combaterea criminalităţii în metroul metropolei americane, unde rata infracţiunilor creşte îngrijorător. Spre exemplu, într-o singură lună sînt înregistrate în medie 70 de agresiuni fizice şi peste 500 de furturi, iar tendinţa este de neîncetată sporire a numărului fărădelegilor.

În cadrul programului mai sus-amin-

tit au fost instalate în toate stațiile oglinzi mari astfel dispuse încît călătorii să poată supraveghea în permanență toate căile de acces, precum și camere și ecrane de televiziune cu circuit închis, pentru urmărirea continuă a ceea ce se întîmplă în stații. „Vrem să determinăm cetățenii — din ce în ce mai descurajați — să folosească metroul" a declarat primarul New York-ului, care n-a putut, în schimb, face pronosticuri în ce privește succesul noului program.

Chipul frumoasei actrițe Catherine Deneuve a fost ales de majoritatea francezilor pentru a constitui modelul realizării simbolului Republicii Franceze, „Marianne". Sondajul realizat de postul de radio „Europe 1" s-a încheiat cu acest rezultat, statuile realizate urmînd să împodobească localurile publice. „Marianne-Deneuve" o va înlocui pe „Marianne-Bardot", Brigitte fiind, cu 20 de ani în urmă, modelul ales.

În imaginile de mai sus, puteți vedea statuia ce va fi înlocuită, precum și actualul model.

„Cînd eram în putere și cîștigam mai bine, pariam mai mult, a spus, întrucîtva amărît, Rhodes. Dar nici nu visam o asemenea sumă. Mai bine mai tîrziu decît niciodată, deși...".

Perspicacitatea zugravului cîștigător al „austriacului" se vede și din citarea cotelor cailor învingători (nici unul favorit) : 8/1, 5/2, 7/1, 11/2, 9/1, 15/2, 11/1.

Un pușți italian, Alfredo Scanzi din Como, în vîrstă de 14 ani, a sfîrșit tragic, accidentul datorîndu-se unui... film. Urmărind seara la televizor, pe cînd părinții erau la un spectacol, un film despre războiul din Vietnam, celebrul și atrocele „Vînătorul de cerbi", Alfredo a vrut să imite pariul „bărbătesc" al personajelor, așa-numita „ruletă rusă", „distracția" sîngeroasă a albgardiștilor emigrați după Octombrie. Mezinul familiei Scanzi a luat deci pistolul tatălui, un „Magnum 35", a introdus în butoiaș un singur cartuș, a învîrtit butoiașul, apoi, cu revolverul îndreptat spre tîmplă, a apăsat pe trăgaci. Final tragic — nimerise „numărul cu ghinion" !

PE GLOB

Greu de recunoscut și totuși, clownul din fotografie este Alain Delon în ultimul său film „Parole de flic".

Recordul absolut de pricepere (noroc ?) la pariurile pentru cursele de cai de pe celebrul hipodrom Ascot, de lîngă Londra, aparține, de anul trecut, lui George Rhodes, un zugrav de 69 de ani, care a cîștigat 91 891 lire sterline, indicînd caii cîștigători în toate cele șapte curse ale unei zile. Suma — importantă, oricum — nu reprezintă performanța supremă la Ascot, unde s-a cîștigat și mai mult. În schimb, miza jucată îl recomandă pe George Rhodes pentru Cartea recordurilor : numai 5 pence (6 cenți).

VERIFICAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

FILE DIN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

Răspundeţi la fiecare dintre cele zece întrebări referitoare la istoria poporului nostru. Pentru fiecare răspuns corect vă puteţi acorda cîte un punct. Dacă obţineţi cel puţin opt puncte, aveţi cunoştinţe bune; pentru nouă puncte cunoştinţele pot fi considerate foarte bune, iar pentru zece puncte vă puteţi felicita: aveţi excelente cunoştinţe de istorie naţională.

1. În secolul al XVII-lea, doi domnitori contemporani au arătat o deosebită grijă pentru cultură. Între alte realizări, ei au organizat trei tipografii. Ştiţi cine sînt cei doi domnitori şi unde au fost înfiinţate tipografiile ?

2. La sfîrşitul veacului al XVIII-lea şi în prima jumătate a celui de al XIX-lea s-au făcut paşi importanţi pe calea dezvoltării culturii şi ideii unităţii naţionale a românilor. În această pericadă, un scriitor bănăţean, un transilvănean, un moldovean şi un muntean au cercetat aprofundat istoria poporului şi au evocat figurile eroice din trecut. Ei s-au oprit îndeosebi asupra lui Mihai Viteazul. Ştiţi cum se numeau cei patru scriitori ?

3. Cum se numeau primele ziare româneşti care au apărut la Bucureşti, Iaşi şi Braşov şi cine erau cei care le editau ?

4. În preajma revoluţiei de la 1848 au început să creeze trei pictori români ale căror creaţii au avut un conţinut popular şi revoluţionar, ca, de pildă, tabloul alegoric „România revoluţionară". Care sînt numele celor trei pictori ?

5. Cum s-a intitulat cel mai înaintat program al revoluţionarilor de la 1848 şi în ce oraş a fost el întocmit ?

6 După înfrîngerea mişcării revoluţionare din Moldova, Mihail Kogălniceanu, refugiat în Bucovina, a tipărit o importantă broşură în care propunea o serie de reforme de cea mai mare importanţă pentru viitorul ţării. Care era titlul acestei broşuri ?

7. Cîte articole cuprindea „Proclamaţia de la Islaz" şi ce prevedea articolul 13 ?

8. La marea adunare ţinută la Blaj, pe Cîmpia Libertăţii, au luat parte şi trei revoluţionari refugiaţi din Moldova. Ştiţi cine au fost aceştia ?

9. Care a fost lozinca pe care au strigat-o ţăranii pe Cîmpia Libertăţii, în cadrul marii adunări de la 3/15 mai 1848 ?

10. În anul 1855, în Moldova, Mihail Kogălniceanu a desfăşurat o deosebită activitate pentru Unire printr-un ziar pe care l-a tipărit. Care era numele acestui ziar ?

Dacă unele dintre întrebările de mai sus vi s-au părut ceva mai dificile, vă oferim o întrebare suplimentară, care să vă dea totuşi prilejul de a realiza cel puţin opt puncte.

11. Ce important eveniment social a avut loc la 14 august 1864 ?

AFLAŢI RAPID!

1 Nepotul nepotului nepotului unui bătrîn este în vîrstă de un an şi are exact cu 20 de ani mai puţin decît nepotul nepotului său. El însuşi este cu 20 de ani mai în vîrstă decît nepotul său, iar acesta, la rîndul lui, este cu 40 de ani mai în vîrstă decît nepotul nepotului său, care este cu 20 de ani mai tînăr. Puteţi calcula vîrsta fiecăruia ?

2 Lache îi explică lui Lucian: „Nici prin gînd nu-mi trece să fiu împotriva adversarilor tendinţelor contra neintroducerii mişcării antipoluante." Ce părere aveţi: Lache este pentru sau împotriva poluării ?

3 Lache s-a jucat prin curte cu o minge de ping-pong. La un moment dat aceasta a intrat într-o ţeavă metalică ce se afla îngropată vertical în pămînt pe toată lungimea ei de patru metri, fiind înfundată la capătul de jos. Diametrul ţevii este cu numai cîţiva milimetri mai mare decît cel al mingii, astfel încît ea nu poate fi apucată cu nici un instrument. Cum ar putea fi scoasă mingea, simplu şi repede (fără a se dezgropa ţeava) ?

Cine lipseşte ?

De ziua sa, Lache a invitat şapte prieteni şi prietene. Dintre ei au sosit numai şase, unul fiind lipsă cînd s-au aşezat la masă. Musafirul absent este tocmai cel despre care nu vă putem spune cu precizie cum se numeşte, dar poate aflaţi singuri cunoscînd că: pe unul dintre ei îl cheamă Vasilescu, doi sînt fraţi şi se numesc Barbu, iar patru, toţi rude între ei, poartă numele Iliescu. Apoi unul dintre cei prezenţi are prenumele Petre, altul Valentin, un al treilea este Vasile, iar pe patru fete le cheamă identic — Constanţa.

Care este numele şi prenumele musafirului lipsă?

(Răspunsurile corecte, în pag. 207)

ENIGME

LITERARĂ

În fraza de mai jos se ascund titlurile a zece lucrări în proză : schițe, povestiri, nuvele și romane, create de șase cunoscuți scriitori clasici români :

„În așteptare, la o alergare de cai, Zoe și cucoana Marieta din Moldova zăriră pe Roxana, ca o umbră pe malul apei, și discutară despre cealaltă Ancuță și o viață pierdută."

Citiți cu atenție textul și căutați să descoperiți despre ce scriitori este vorba și care sînt scrierile ce le aparțin.

POETICĂ

Cunoașteți bine poeziile clasice românești ? Pentru a verifica acest lucru, citiți cu atenție fraza de mai jos :

„După furtună, în drum — pe aceeași ulicioară — lișița, rața și gisca, între păsări, spun, în zori, o poveste veselă, în timp ce puii cloștii întreabă pe o lăcustă : crezi basmul ?"

Aici se ascund titlurile a zece poezii create de șase dintre cei mai cunoscuți poeți clasici români. Puteți să aflați care sînt poeții și ce titluri de poezii le aparțin ?

TEST DE PERSPICACITATE

Răspundeți în timp de cel mult un minut la următoarele întrebări :

1. Dacă o rață și jumătate, într-o zi și jumătate, fac un ou și jumătate... cîte ouă vor face trei rațe în trei zile ?

2. Valentin, Lucian și Lache au jucat în total trei partide de șah. Cîte partide a jucat fiecare ?

CUNOAȘTEȚI EXPLICAȚIA...

...științifică a unor fapte și fenomene obișnuite, care se petrec zilnic și pretutindeni în jurul nostru ? Pentru a afla răspunsul, rezolvați testul următor.

1. Ce forță folosesc hidrocentralele ?

2. O greutate etalonată poate fi folosită ca forță de tracțiune ? În cazul unui răspuns afirmativ, dați un exemplu.

3. De ce unele tipuri de tractoare grele sînt puse pe șenile ?

4. Cum trebuie să acționăm pentru a salva un om care a căzut iarna într-un lac, spărgînd stratul subțire de gheață ?

5. Presupuneți că sînteți așezat pe un cîntar și că pe cadranul acestuia citiți că aveți, de pildă, 65 kg. Apoi, dacă ridicați repede ambele brațe în sus, ce va indica acul cadranului ? Cum explicați fenomenul ?

6. Dacă un ciocan nu este bine fixat pe mînerul său de lemn, îl batem puternic, vertical, cu mînerul de ceva dur. Ca urmare, ciocanul se fixează. Cum vă explicați faptul acesta ?

7. Este adevărat că în mijlocul unui rîu apa curge mai repede decît lîngă maluri ? Dacă răspundeți afirmativ, explicați de ce ?

8. Datorită cărei forțe ajunge apa din pămînt în frunzele și fructele pomilor ?

(Răspunsurile corecte, în pag. 207)

Cîteva din cele 1001 sfaturi practice și informații

MERELE RASE, PERELE TĂIATE BUCĂȚI ȘI BANANELE FĂCUTE PIURE pot fi ținute cîteva ore fără să se înnegrească, dacă le stropim cu suc de lămîie.

COVOARELE își recapătă culoarea dacă se șterg cu o perie înmuiată într-o soluție de amoniac și apă (o lingură de amoniac la un litru de apă). Același rezultat se obține cînd soluția e din oțet și apă (o lingură de oțet la o jumătate litru de apă).

MOLIILE, dușmanul obiectelor de îmbrăcăminte, nu apar în dulapurile în care am pus conuri uscate de brad, ori un săculeț cu coajă de lămîie (uscată) sau flori uscate de levănțică, ori mentă sălbatică, sau cîteva cuburi de camfor.

FAIANȚA. Uneori plăcile de faianță din bucătărie și baie se desprind, pe porțiuni mici. Reparația se poate face ușor. Se numerotează ordinea plăcilor, apoi se ung atît ele, cît și peretele, cu un strat de aracet D.P.25, după care se începe cu ultima placă de la rîndul inferior și în ordine descrescîndă se fixează pe perete. După două ore se rostuiește cu ciment alb.

FLORILE. În apa din vaza cu flori se recomandă să se introducă puțin zahăr și o monedă de aramă. Zahărul va prelungi prospețimea florilor, iar cuprul va preveni mirosul neplăcut pe care îl capătă apa din vază.

STICLA ferestrelor stropite cu var, după zugrăvire, se curăță ușor cu o cîrpă sau burete muiate în apă cu adaos de oțet.

TERMOMETRELE. Cînd coloana de mercur s-a divizat, introduceți termometrul într-un vas cu apă călduță. Fragmentele de mercur se reunesc și apoi, prin scuturare, mercurul coboară în rezervorul termometrului.

TUȘUL USCAT de pe peniță se curăță prin înțeparea unui cartof crud cu penița murdară.

FOARFECELE se poate reascuți ușor, dacă tăiați cu el o bucată de glaspapir.

MIEREA. În caz de arsuri, aplicați pe piele un strat subțire de miere. Durerile dispar, iar vindecarea se face mai repede și nu rămîn cicatrice.

AER PROASPĂT. În cămările de alimente aerul se menține proaspăt dacă sub rafturi se pun 2—3 linguri de var nestins.

GARNITURILE DE CAUCIUC ÎNTĂRITE redevin elastice dacă sînt introduse într-un amestec de apă și amoniac, în părți egale.

ILIE CIUTESCU

UMOR

Doi cetățeni privesc vacile care intră în fermă.

— Mă întreb cum de știe fiecare vacă să se ducă la locul ei ?

— Nu-i nici o minune. Nu vezi că la fiecare boxă se află o tăbliță cu numele vacii ?

— Cîți litri de lapte dă vaca dumitale ?

— Zece, în fiecare zi.

— Și cîți vinzi ?

— Cincisprezece.

— Trebuie să vă lăsați de băutură.

— Bine, dar nu beau.

— Păcat. Cei care s-au lăsat s-au vindecat foarte repede.

MEDICUL : — Nu aveți voie să consumați băuturi alcoolice. Acum un an v-am spus, de altfel, același lucru.

PACIENTUL : — Da, dar am crezut că între timp medicina a mai făcut progrese.

SOȚIA : Să-ți fie rușine, te întorci noaptea la ora asta, și mai ești și beat ! Un bărbat educat nu procedează așa !

SOȚUL : Dar o femeie educată intră în vorbă la miezul nopții cu un om beat ?

ION NEGREANU

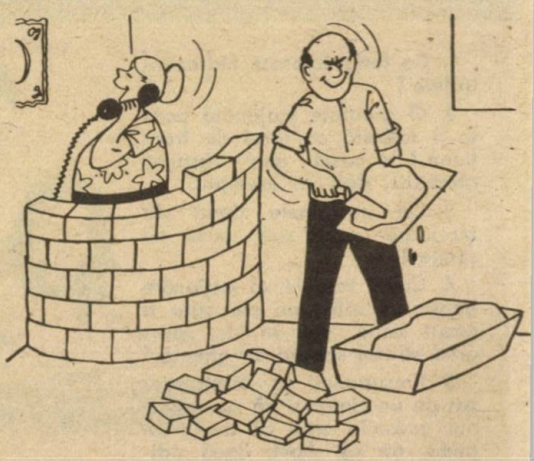

FĂRĂ CUVINTE

CEL MAI,

● Cel mai lung pod natural din lume are 88 m şi o lăţime de 1,82 m, înălţimea sa fiind de 32 metri. El se numeşte Landscape Arch. Acest pod natural a fost creat în urma eroziunii şi a acţiunii altor factori atmosferici, constituind principala atracţie a Parcului naţional Arches. Podul se află în „Grădina Diavolilor", pe dreapta fluviului Colorado, în sud-estul statului Utah (S.U.A.).

● Cea dintîi rezervaţie din lume, creată în anul 1872, este Parcul Naţional Yellowstone, din Statele Unite, căruia americanii îi mai spun şi „Perla Americii", „Capitala turismului", „Pătratul verde", „Pămînturile minunilor", datorită variaţiei şi ciudăţeniei peisajelor. Parcul se întinde pe o suprafaţă de 10 000 km², flora şi fauna nord-americană fiind foarte bine reprezentate, pe o mare diversitate de teren şi de climă. Acest parc conservă un relief deosebit de original, cu numeroase canioane, cascade, 3 000 de izvoare fierbinţi, gheizere, păduri seculare, faună bogată în bizoni, urşi negri, lupi albi, berbeci sălbatici, castori etc. Parcul se află în nord-vestul ţării, în inima Munţilor Stîncoşi, la hotarul dintre trei state federale — Montana, Idaho şi Wyoming.

● Cea mai bogată faună se află în Parcul Naţional Seregenti, situat în nordul Tanzaniei, la poalele muntelui Kilimandjaro, între marele lac Victoria şi craterul vulcanic Ngorongoro. Acest parc se întinde pe o suprafaţă de 14 503 km². Aici se suprapun regiuni de savană fără arbori, savană cu arbori şi cu tufişuri de-a lungul rîurilor şi cu pădure deasă. În parc trăiesc lei, leoparzi, gheparzi, hiene, elefanţi, rinoceri, bivoli, antilope, girafe, zebre, maimuţe, alte peste 30 de specii de mamifere, nenumărate specii de păsări şi insecte. De asemenea, se întîlnesc şi sute de specii de faună acvatică.

● Cea mai veche rezervaţie naturală din ţara noastră este Rezervaţia Domogled, situată pe teritoriul judeţului Caraş-Severin, în apropiere de Băile Herculane. Această rezervaţie însumează 1 132 hectare. A fost creată în anul 1932 şi cuprinde peste 1 000 specii de plante superioare, numeroase din ele endemice şi mediteraneene, precum şi 80 de raritäţi floristice.

CEA MAI...

● Cea mai mare rezervaţie naturală din ţara noastră este Parcul Naţional al Retezatului, înfiinţat în anul 1935, iniţial pe o suprafaţă de 10 000 hectare, în prezent fiind aproape dublă, din care 1 700 hectare reprezintă rezervaţie ştiinţifică.

● Cea mai veche grădină zoologică din America s-a datorat împăratului Montezuma al aztecilor (1500—1520). 300 de oameni aveau grijă de fiarele sălbatice şi alţi 300 îngrijeau păsările. Cîţiva slujitori speciali îngrijeau de animalele bolnave. În zece bazine din piatră, pentru peşti, apa dulce era adusă printr-un apeduct de la Chapoltepec, iar pentru peştii de mare, tot prin conducte, apa era reîmprospătată în permanenţă din lacul sărat Mexico.

● Cel mai mare parc zoologic din Europa se află la Kolmorden, în Suedia. Aici vieţuiesc mii de animale (85 de specii), din care multe raritäţi. Parcul se mîndreşte, spre exemplu, cu unicul exemplar de tapir alb din lume şi cu unul dintre cele mai mari delfinarii. Un teleferic care înconjoară parcul permite vizitatorilor o privire de ansamblu. Despărţiturile de protecţie sînt în aşa fel fixate pe stînci, încît sînt aproape invizibile.

● Cel mai original parc zoologic din lume se află în oraşul indian Madras. Se află aici numeroase specii de cobre, şerpi cu clopoţei etc. originari atît din India, cît şi din continentele american şi african. În centrul acestui parc este amenajat un mare terrarium din sticlă, în care sînt adăpostiţi sute de şerpi veninoşi. De menţionat că pe lîngă „Parcul şerpilor" din Madras funcţionează şi un institut de cercetări pentru prepararea medicamentelor pe bază de venin de şarpe.

● Prima grădină-farmacie din lume a fost înfiinţată pe o insulă lîngă Petersburg, din ordinul ţarului Petru I al Rusiei, în urmă cu peste 250 de ani. Plantele medicinale care se cultivau aici în sere şi în aer liber serveau ca material didactic elevilor Şcolii imperiale de medicină din Petersburg. În plus, aceste plantaţii furnizau şi materia primă farmaciilor din oraş. Cele 1 200 de varietăţi de plante medicinale cultivate în grădina-farmacie din Petersburg, bogate în substanţe tanante, în uleiuri şi în alte substanţe cu proprietăţi terapeutice, au fost aduse din toate regiunile globului pămîntesc.

În prezent, în această grădină îşi desfăşoară activitatea colaboratorii Institutului de botanică de pe lîngă Academia de Ştiinţe a U.R.S.S.

● Cea mai mare grădină botanică din lume se află la Londra, ocupă o suprafaţă de 110 hectare şi dispune de

peste 24 000 specii de plante diferite.

● Cea mai originală grădină botanică din lume se află la Grungesberg, în Suedia. Ea este așezată la 410 metri sub pămînt. O instalație electrică specială furnizează căldura și lumina necesare creșterii normale a plantelor.

● Prima grădină botanică din țara noastră a luat ființă în anul 1856 la Iași, pe dealul Copoului, ca urmare a inițiativei doctorului și naturalistului Anastasie Fătu (1816—1886). În această grădină fondatorul ei a reușit să cultive 2 500 de specii de plante.

● În anul 1860, din inițiativa doctorului Carol Davilla (1828—1884), începe amenajarea primei grădini botanice din București, funcționînd în cadrul Școlii de medicină și farmacie.

În anul 1875, grădina a trecut la Facultatea de Științe sub conducerea medicului și naturalistului român Dimitrie Brîndză (1846—1895), profesor universitar la Universitatea din Iași, apoi la București. Tot el a înființat catedra de botanică și Institutul de botanică din București. Dimitrie Brîndză a publicat lucrarea „Prodromul florei române" (1879—1883), prima lucrare românească critică de sinteză, cu descrieri ale multor specii de plante vasculare.

● Grădina botanică din Cluj-Napoca, organizată în 1920, posedă aproape 4 000 de specii de plante din țara noastră și peste 10 000 de specii de plante provenind din toate regiunile globului pămîntesc. Uriașul ierbar al acestei grădini înglobează circa 500 000 de plante presate, printre care sînt unele piese foarte vechi, datînd de circa 150 de ani.

Grupaj de BUCUR RUJA

MĂRUL — izvor de sănătate

MĂRUL este cultivat pe meleagurile noastre din timpuri străvechi. Azi întîlnim foarte multe soiuri și varietăți renumite. Prin pădurile de foioase poate fi văzut mărul pădureț, care crește mai înalt decît cel cultivat în livezi, dar face fructe mici și puțin gustoase. Toamna se culeg darurile acestui generos pom : MERELE multicolore și aromate. Ele prezintă marele avantaj că pot fi păstrate și folosite în stare proaspătă pînă către începutul verii următoare. În tradiția multor sate există obiceiul de a se planta meri pe marginea drumurilor pentru a potoli foamea și setea călătorilor. Între fructele ce cresc în țara noastră, mărul este un aliment de neîntrecută valoare pentru om. Există o zicală care spune : „cine mănîncă un măr pe zi îl ține pe medic departe". Într-adevăr, mărul este foarte bogat în vitamine, substanțe dulci, hrănitoare și săruri minerale de mare folos organismului omenesc. Cine mănîncă un măr după masa de prînz și un altul după cea de seară are întotdeauna dinți curați și sănătoși. Merele rase și amestecate cu biscuiți sînt un bun aliment pentru copiii care au suferit de stomac. Consumul de mere coapte stimulează pofta de mîncare și digestia. Ceaiul preparat din cojile a 3—4 mere, peste care se toarnă o cană de apă clocotită, îndulcit cu miere sau zahăr este util în combaterea răcelilor, durerilor din gît, tusei. În vechi legende, mărul este numit „fruct al vieții". De aceea, la sate, atunci cînd cineva trebuie să taie un măr bătrîn sau bolnav se grăbește să planteze în locul lui alt pom tînăr și sănătos.

EPIGRAME

UNUIA

Băutura n-o atinge,
O consideră flagel,
Dar constat că n-o respinge,
Cînd nu o plătește el !

UNOR GESTIONARI

Gestionarii iliciți
(După cum s-a constatat)
Sînt cu toții plămădiți,
Din același „a... luat !"

UNUI IMPRUDENT

Sănătatea-și risipește
Cu atîta dărnicie,
Pe motiv că se găsește
Cîtă vrei, la... farmacie !

CUNUNIE

După ce s-au cununat
L-a luat discret de-o parte
Și, candidă, l-a-ntrebat :
— N-am ajuns cam prea departe ?

ION NEGREANU

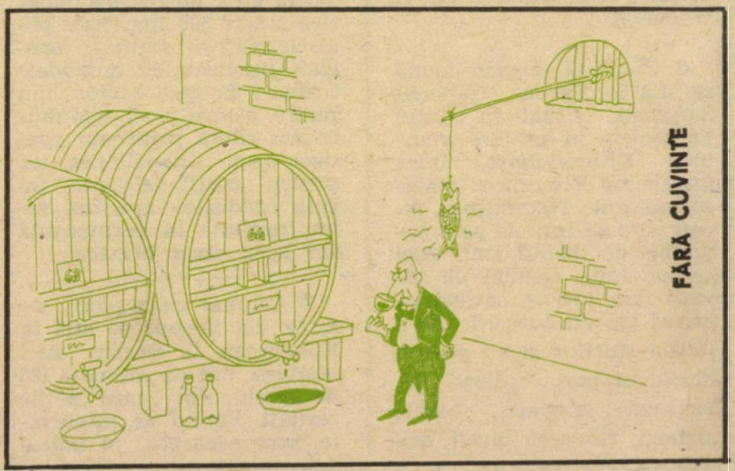

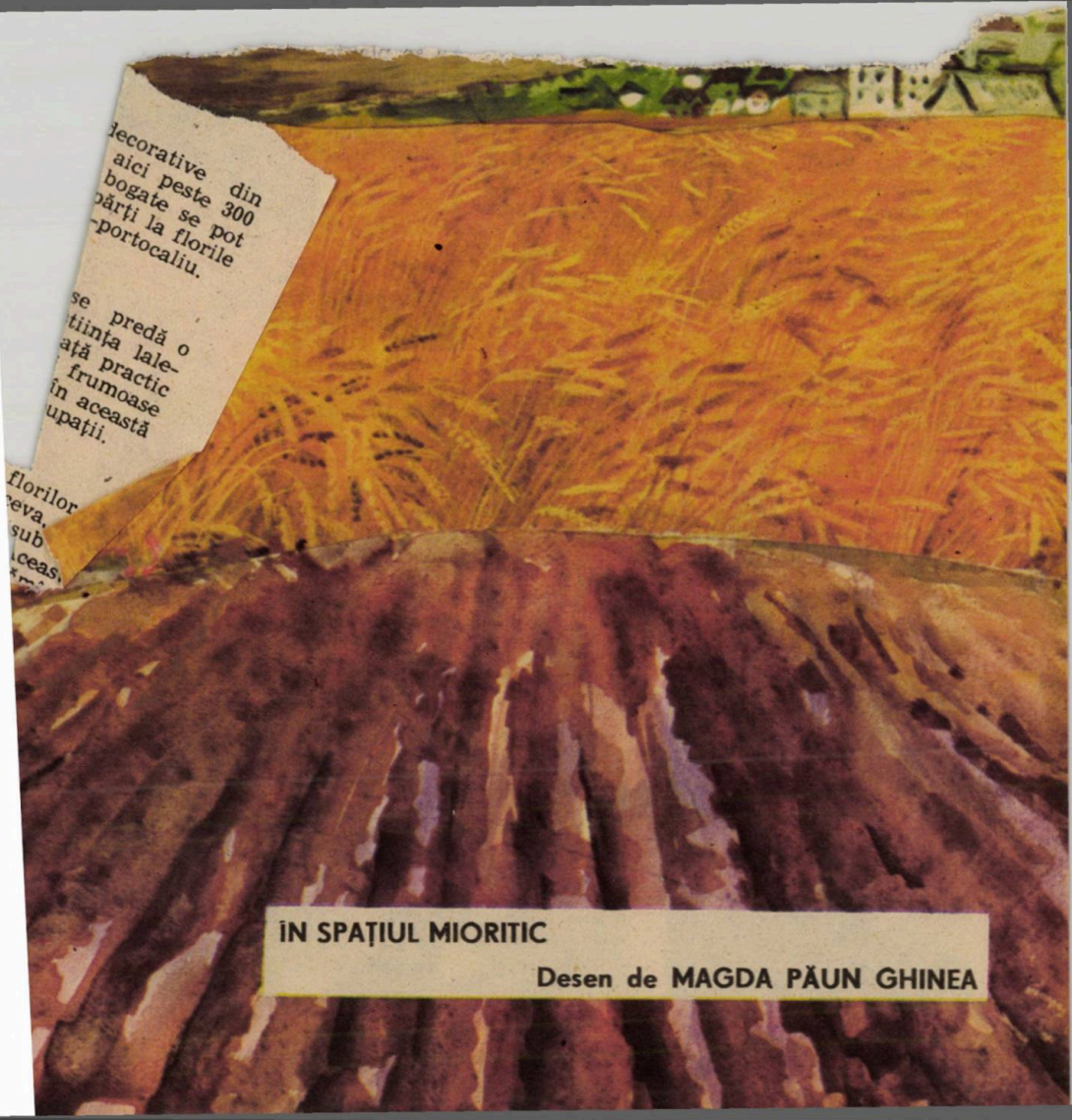

ÎN SPAȚIUL MIORITIC

Desen de MAGDA PĂUN GHINEA

pete roșii și albe. Înainte de a înflori, bobocul seamănă cu un cap de om.

Victoria Regia, un nufăr uriaș ce crește pe fluviul Amazon, are flori care seara, cînd se deschid în mod obișnuit, sînt albe, spre dimineață capătă culoarea roz, pentru ca mai tîrziu să devină roșii-sîngerii. O singură frunză cîntărește 3 kg și poate suporta o încărcătură de pînă la 90 kg.

Insula Raitea din arhipelagul polinezian este vestită în toată lumea pentru curiozitatea botanică pe care o deține. Culmea Mehani, ce domină insula, este un imens podiș sălbatic. Aici și numai aici este singurul loc de pe glob unde crește „Tiare-Apetahi" — o floare ciudată, care n-a putut fi transplantată, cu toate nenumăratele încercări făcute. Floarea, cu petale catifelate, albe în interior, verzi ca marea în exterior, își desface corola în fiecare dimineață la răsăritul soarelui. Ciudățe-

a se planta crini în
pentru a curăța aerul.

Vizitatorii serei de plante
Eklopilsk (Estonia) pot întîlni
de soiuri de liliac. Pe tulpini
vedea culori neîntîlnite în alte
de liliac : albastru, auriu, galben

În școlile agricole din Olanda
disciplină numită „tulipologie" (ș
lelor). Timp de trei ani, elevii înv
și teoretic cum să cultive cele ma
lalele, ceea ce constituie, de altfel,
țară una din cele mai răspîndite oc

Despre ikebana — arta aranjăr
japonezi — toată lumea știe cîte
despre Marino, cunoscută în botanică
mele de Cladofor, puțini au auzit. A
plantă, dintre cele mai rare de pe P
despre care se știe că trăiește aproape

LUME A FLORILOR

ani, crește pe lacul Akan din insula Hokkaido din Japonia. Marino nu iese la suprafața apei decît în zilele cînd lacul este complet liniștit și cînd razele soarelui îi încălzește apele. În zilele întunecate, cînd suflă vîntul dinspre mare, Marino stă ascunsă sub apă. Botaniștii japonezi au încercat să aclimatizeze planta în alte lacuri apropiate, cu aceeași temperatură și aceeași compoziție chimică, dar pînă în prezent n-au reușit.

Există unele flori care nu pot trăi în bună vecinătate. De pildă, cîteva fire de lăcrămioare puse într-un buchet de liliac determină în puțin timp ofilirea ambelor plante. Cauza o constituie substanțele fitocide emanate de flori. Printre plantele inadaptabile mai sînt macii, orhideele, garoafele, în timp ce trandafirii și crinii păstrează o bună vecinătate.

În Japonia există o specie de vișin care nu dă roade, arborele fiind cultivat numai pentru florile sale minunate. Și încă o ciudățenie : florile vișinului japonez nu durează decît o săptămînă pe an. Această săptămînă din luna iulie este sărbătorită de întregul popor. Toate străzile sînt atunci împodobite cu crengi pline de flori trandafirii de vișin.

Cea mai mică floare din lume este găzduită de apele stătătoare ale țării noastre. Este vorba de floarea unei specii de lintiță care prezintă un deosebit interes. Împărțiți în patru gămălia unui ac și pătrimea ei vă va da o idee aproximativă despre proporțiile acestei flori !

Pe vîrfurile vulcanilor din insula Iawa crește o plantă denumită „floarea erupției". Această floare înflorește în special înaintea unei erupții. Cînd observă acest lucru, oamenii părăsesc repede regiunea respectivă.

Mișcarea lentă și neîntreruptă în direcția deplasării aparente a soarelui pe boltă nu este caracteristică numai florii-soarelui. Asemenea spectaculoase mișcări, numite mișcări heliotropice, se întîlnesc și la alte plante. Florile de rochița-rîndunicii și de vanilie de grădină însoțesc „mersul" soarelui. Deosebit de interesante sînt florile de piciorul-cocoșului de baltă, al căror buchet alb și des, împrăștiat pe suprafața bălților, urmărește drumul razelor solare într-o perfectă sincronizare a mișcărilor de rotație, executate de fiecare corolă.

Pentru tot ce-i datorează trandafirului, cultivatorii bulgari au organizat la Kazanlîk un muzeu al „reginei florilor", unic în lume, în care sînt adunate circa 2 000 de specii de roze de pe toate continentele planetei. Aici pot fi văzuți și cei mai frumoși trandafiri din lume — atingînd dimensiunile cele mai mari și emanînd parfumul cel mai îmbătător — care cresc în partea apuseană a Iranului.

Patricienii romani, ca și oficialitățile romane, făceau cu ocazia festivităților și petrecerilor o mare risipă de flori de tot felul, folosind în acest scop în special mirt, crini și trandafiri. Este cunoscută tradiția de a întîmpina cu mirt și trandafiri pe învingătorii în bătălii sau de a-i încununa la fel pe cîștigătorii diferitelor întreceri atletice. Cantități imense de petale de trandafir se așterneau pe podele, pe paturi, se umpleau cu ele pernele pe care aveau să se sprijine invitații la petrecere. Cererea de flori era așa de mare, încît o parte din ele se aduceau tocmai din Egipt.

Cei ce zămislesc FRUMOSUL

Am auzit mai demult, la Sudiți, în Ialomița, o poezie de mare sensibilitate, din a cărei structură două versuri mi-au rămas în minte: **„De nu erau părinți, bunici, / De unde-am mai fi fost pe-aici?"** Întrebarea candidă, conținînd și răspunsul totodată, făcea să se depene și alte stihuri simple, atestînd gînd și simțire adînci, cum îndeosebi în cîntecele populare întîlnești. Autoarea, fiindcă era vorba despre o poetă a satului, este Ileana Vulcan, pensionară a cooperativei agricole locale, pe care folcloriștii o socotesc, cu toată îndreptățirea, ca lider al creatorilor populari ialomițeni.

Cum își încheagă poeziile această femeie înțeleaptă, la vîrsta ce însumează trei pătrare de veac? Țesînd și cosînd și — am zice — amestecînd florile de stil cu florile din horbotele borangicului, care în mîinile sale capătă delicatețea aripilor de fluturi. Fiindcă Ileana Vulcan împletește cu aceeași virtuozitate și simț al frumosului vorbele limpezi ale graiului din Bărăgan ca și firul de ață tras parcă dintr-un caier de vis. Cu mîinile sale care stăpînesc condeiul face și ștergare și pistelci — cum se zice în Ialomița șorțurilor de muncă și de sărbătoare — „foițe" din lînă, adică țesături pentru pat, velințe cu cergături sau cu alesături. La toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României" harurile creatoare ale acestei femei au fost distinse cu premii pe țară, iar specialiștii spun despre ea că inovează cu remarcabil gust în cadrul străvechiului fond tradițional de cultură și ornamentică locală.

În același domeniu, îndelung rafinat, al exprimării prin arta mînuirii acului minuscul, cucerește o tot mai largă notorietate numele unei alte țărance cooperatoare din județul Ialomița, Nița Cristea. Și ea a fost răsplătită cu premii pe țară la toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României", atestînd multilateralitatea preocupărilor și înalta ținută artistică a creațiilor. Ceea ce este uimitor la Nița Cristea sînt numărul și diversitatea obiectelor pe care le creează — de la costumele populare cu elemente de o deosebită frumusețe, pînă la țesăturile de borangic, fețe de masă, ștergare, cu ornamente originale ce trimit continuu la bogatele tradiții ale locurilor. Nita Cristea nu repetă niciodată motivele ornamentației în lucrările sale. Dorește însă ca meșteșugul său să fie repetat și înălțat prin vreme de tinerele pe care le-a format în sat, la școala migalei și a dragostei față de arta vechilor cusături și țesături. În satul Mărculești, aparținînd comunei Cosîmbești, Nița Cristea a înființat o clasă a școlii populare de artă, în care numeroase fete și-au însușit tainele cusutului artistic.

Cooperativa agricolă locală a luat frumoasa inițiativă de a valorifica, așa

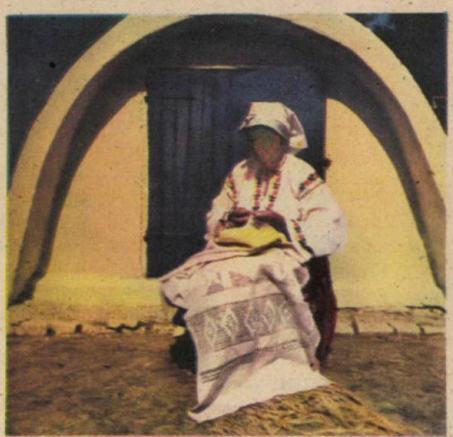

cum merită, acest foarte apreciat meșteșug, înființînd un centru de creație artistică, despre care se poate afirma că îmbogățește gama activităților industriale și meșteșugărești din comună, dar și faima înzestrării întru frumos a localnicilor. Produsele acestui centru sînt apreciate și căutate de iubitorii de artă din țară și de peste hotare. Este un exemplu minunat de conlucrare între Centrul județean de îndrumare a creației populare și cooperativa agricolă, o utilă și fructuoasă îmbinare a artisticului cu economicul.

L-am rugat pe tovarășul Răzvan Ciucă, director al Muzeului Ialomiței și desăvîrșit cunoscător al sevelor creativității artistice din satele Bărăganului, să alcătuiască un soi de „top" al laureaților de frunte în edițiile Festivalului național „Cîntarea României".

Nu este uşor. Dar dintre numeroasele nume pe care le-am notat, credem că se desprinde lesne diversitatea preocupărilor pe care marea competiţie naţională a muncii şi creaţiei le promovează şi le stimulează. Spicuind dintr-o listă bogată care este departe de a fi completă, să evidenţiem activitatea profesoarei Viorica Croitoru-Capbun din Miloşeşti, care a întocmit o vastă şi valoroasă monografie folclorică a acestei aşezări ialomiţene. Dincolo de activitatea de folcloristă, profesoara se distinge şi prin practicarea cu virtuozitate a unor meşteşuguri tradiţionale cum este confecţionarea unui gen de încălţăminte aproape uitat.

Ion Solomon, din Dridu, este artist în prelucrarea lemnului. El confecţionează, după vechile tipicuri artizanale, furci de tors, fuse, linguri, găvane pentru pîine şi pentru peşte, cupe şi scafe pentru mălai, totul cu frumoase incrustaţii, după tainele unui meşteşug cu origini seculare.

Cu totul originală este arta lui Gheorghe Tufan, fierar la cooperativa agricolă din Jilavele şi continuator al unei frumoase şi specifice tradiţii strict delimitate geografic şi numite „oul potcovit". Este un obicei încă neconsemnat în cercetările folclorice şi pe care Răzvan Ciucă l-a descris pentru prima oară într-un mic studiu aflat în manuscris. În preajma Anului nou, fierarii satului iau un ou de găină, îi golesc conţinutul printr-o minusculă gaură făcută cu acul în coajă şi apoi îi pun cochiliei o potcoviţă de metal, bătută în caiele miniaturale. Operaţia, de o deosebită delicateţe, atestă măiestria fierarului care, după o astfel de izbîndă, îşi prezintă consătenilor isprava chiar în noaptea de an nou, dovedindu-şi priceperea în meşteşug şi cucerind aprecierile satului.

Şi pentru că spaţiul nu ne îngăduie să continuăm enumerarea, să încheiem cu ansamblul „Colinda" din Jilavele, virtuos reprezentant al folclorului muzical ialomiţean şi prezenţă prestigioasă la toate marile festivaluri de datini şi obiceiuri laice din ţară, desfăşurate la Iaşi, Vaslui, Petroşani, Sighetu Marmaţiei, şi despre care interlocutorul ne-a pomenit doar în treacăt. Pentru că, aşa cum aveam să aflăm la Jilavele, însuşi Răzvan Ciucă este cel care a alcătuit formaţia şi s-a străduit să-i dea valoarea pe care o are.

Ne-am adresat Comitetului de cultură şi educaţie socialistă a judeţului Ialomiţa pentru a ne înfăţişa o imagine de ansamblu a mişcării artistice de amatori din această zonă a ţării, pe drept socotită vatră a pîinii, a muncii pentru rodul bogat al pămîntului. Am aflat, astfel, că la actuala ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României" participă 738 de formaţii cu 10 569 de membri, la care se adaugă 1 058 de interpreţi individuali şi 151 cercuri şi cenacluri de creaţie artistică cu 1 403 membri şi 218 creatori individuali. Aceste cifre arată că, faţă de trecuta ediţie a festivalului, numărul formaţiilor a crescut cu 105, cel al cercurilor şi cenaclurilor de creaţie cu 18 şi al membrilor formaţiilor cu peste 2 000.

Şi am mai aflat că ambiţia artiştilor şi creatorilor populari din Ialomiţa este de a dobîndi, faţă de cele 168 de premii cucerite la ediţia precedentă a festivalului, un număr şi mai mare în actuala sa ediţie, atestînd că, pe întinderile mănoase ale Bărăganului, noua viaţă spirituală are rădăcini viguroase.

ADRIAN DUMITRAŞCU

OCROTIND NATURA,

OCROTIM VÎNATUL

Trofeele de aur ale cinegeticii românești

În ediţiile precedente ale Almanahului satelor subliniam legătura dintre vînat şi mediul înconjurător, intrucît de mediu depinde nu numai existenţa unei specii de vînat, ci şi prosperitatea ei, adică înmulţirea corespunzătoare şi dezvoltarea calitativă. Motiv pentru care pledăm, în continuare, ca toţi cei ce gospodăresc terenurile de vînătoare să păstreze şi, la nevoie, să amelioreze condiţiile din mediul de viaţă al vînatului.

Această idee a stat, de altfel, la baza organizării expoziţiei de vînătoare şi pescuit de la Nürnberg — R.F. Germania, cu participare internaţională, intitulată : „Fauna sălbatică şi mediul înconjurător". Expoziţia s-a desfăşurat între 23 mai şi 1 iunie 1986, fiind prezente 21 de ţări, printre care şi România.

În halele expoziţiei, vizitatorii au putut admira impresionante diorame privind peisajul german de la mare şi pînă în vîrful Alpilor, cu diversitatea ecosistemelor şi principalele specii de animale şi păsări care le populează. Organizatorii expoziţiei au prezentat, evident la scară redusă, parcuri naţionale şi rezervaţii naturale, adevărate laboratoare de biologie în aer liber, riuri şi lacuri cu fauna piscicolă caracteristică, precum şi standuri comerciale cu cele mai diverse obiecte ajutătoare pentru exercitarea vînătorii şi pescuitului.

De la o expoziţie astfel concepută nu puteau lipsi, desigur, trofeele de vînătoare. Pentru că, reluînd ideea de la începutul acestor însemnări, vînatul ridică valoarea estetică a mediului înconjurător, după cum mediul poate fi un factor de progres pentru fauna cinegetică. Prin urmare, vînatul viguros reprezintă un indicator biologic, un „barometru" al stării de conservare a mediului.

Şi de data aceasta — după cum ne-a relatat ing. Aurelian Neacşu, inspector de stat şef adjunct în Ministerul Silviculturii, prim-vicepreşedinte al Asociaţiei generale a vînătorilor şi pescarilor sportivi — România s-a impus atenţiei specialiştilor prin calitatea excepţională a trofeelor expuse, obţinînd 333 medalii de aur, 98 de argint, 32 de bronz şi 5 plachete Grand Prix.

Dintre trofeele premiate se evidenţiază blana de urs (687,79 p), craniul de urs (68,30 p), capra neagră (141,10 p) şi blana de lup (180,02 p) — recorduri mondiale, precum şi cerbul (261,25 p), căpriorul (211,00 p), mistreţul (144,00 p) şi risul-craniu (28,05 p).

La blănurile de urs şi la trofeele de capră neagră avem supremaţia absolută (deţinem primele 10 trofee din lume), iar trofeele de cerb carpatin, căprior, mistreţ şi ris-craniu se situează printre primele trei din lume.

Valoarea trofeelor româneşti a fost unanim recunoscută, ceea ce a făcut ca ţara noastră să se claseze pe locul I pe naţiuni şi tricolorul să fie singurul drapel naţional arborat într-un loc central, alături de drapelele landului Bavaria, oraşului Nürnberg, Asociaţiei vînătorilor germani şi Asociaţiei pescarilor germani.

Este un succes de prestigiu care onorează cinegetica românească şi care atestă grija deosebită acordată de conducerea partidului şi statului nostru pentru dezvoltarea economiei vînatului, ridicarea potenţialului biogenetic al spaţiului carpato-danubiano-pontic, de altfel dintotdeauna populat cu specii de vînat purtătoare de trofee de excepţie.

Firesc, acest succes ne bucură, dar ne şi obligă să intensificăm acţiunile de ocrotire a vînatului, să aplicăm o selecţie riguroasă la toate clasele de vîrstă, să gospodărim mai bine această bogăţie naturală. Şi să nu uităm că mediul constituie casa, masa şi cămara vînatului, ceea ce impune luarea unor măsuri ferme pentru prevenirea şi combaterea poluării, în special cu pesticide, care pot avea efecte extrem de nocive. În plus, indiferent de biotop, vînatul mai are nevoie de linişte, ca o condiţie principală de existenţă şi dezvoltare.

Ing. VASILE CIAUŞU
membru în Consiliul A.G.V.P.S.

CALUL —

util, modest şi celebru

„Cea mai frumoasă cucerire a omenirii" — afirma un zoolog, fără a exagera prea mult, referindu-se la acest animal care a însoţit omul de-a lungul istoriei sale multimilenare, ajutîndu-l să străbată întinderile, să efectueze muncile gospodăreşti, să-şi îndestuleze traiul. Domesticit cu mult înaintea altor specii de animale, cu 3 000–2 000 de ani înaintea erei noastre, calul a avut, într-adevăr, un rol deosebit în evoluţia societăţii omeneşti. Iar dacă din timpuri imemoriale el a servit ca model artiştilor anonimi care l-au imortalizat pe pereţii peşterilor, tezaurul artei universale păstrează opere nemuritoare care-i înfăţişează nu numai frumuseţea, dar şi forţa, vigoarea. Pegas — calul înaripat născut din sîngele Meduzei — cîntat în poemele olimpice, Bucefal, calul lui Alexandru Macedon — simbol al devotamentului şi curajului, calul lui Mazeppa — care i-a inspirat pe Victor Hugo şi Byron, caii lui Napoleon — Syria, Marengo, Wagram, Soliman, Felix — sînt nume devenite celebre. Istoria poporului român consemnează, de asemenea, numeroase fapte de glorie, în care oamenii s-au bizuit pe acest devotat prieten — calul. Căci, dacă strămoşii noştri, geţii, erau călăreţi neîntrecuţi, nu mai puţin vestită a fost călărimea lui Ştefan cel Mare, a lui Mihai Viteazul, a tuturor marilor noştri domnitori, ceea ce explică interesul imperiilor din vechime de a-şi procura cai din ţările române.

Vorbind despre creşterea calului în ţara noastră, este locul să amintim şi performanţele dobîndite în sportul hipic : medalia de argint obţinută la Olimpiada de la Berlin din 1936, locul I la cursa cu obstacole în cadrul competiţiei Cupa Naţiunilor (1939), 25 de victorii la concursurile internaţionale din anii 1950–1960 etc.

Aceasta succintă incursiune istorică ne serveşte drept preambul pentru ca, subliniind rolul pe care dintotdeauna l-a avut calul în viaţa omului, să reamintim că şi în zilele noastre el este de neînlocuit, îndeosebi în activitatea agricolă, ca şi în transporturi. Acest lucru ni se pare cu atît mai necesar cu cît a fost o vreme cînd s-a crezut, în mod eronat, că dezvoltarea puternică a mecanizării va face inutilă prezenţa calului în aceste sectoare economice, el rămînînd, dacă nu un exemplar de muzeu, cel mult un mijloc de practicare a sportului hipic — din păcate şi acesta prea puţin luat în considerare. Experienţa a demonstrat însă că în condiţiile ţării noastre şi avînd în vedere existenţa crizei energetice pe plan mondial, calul poate aduce încă mari servicii. El trebuie să fie folosit în mai mare măsură la muncile agricole, mai ales pe terenurile în pantă, la recoltarea şi transportul produselor agricole, al furajelor, atît în incinta unităţilor, cît şi afara lor. De altfel, numeroase cooperative agricole fruntaşe, cum sînt cele din Salonta-Bihor, Stoicăneşti-Olt, Drăgăneşti-Vlaşca-Teleorman, ilustrează prin activitatea lor eficienţa creşterii şi folosirii cailor.

Pornind de la aceste considerente, Programul privind dezvoltarea transportului cu atelaje şi tractoare cu remorci în vederea reducerii transportului auto în perioada 1986–1990 stabileşte obiective concrete vizînd, între altele, creşterea accele-

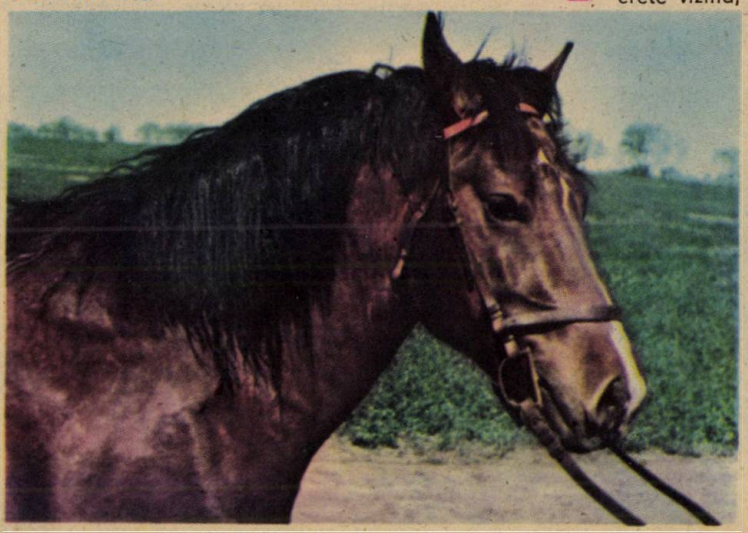

SEMIGREUL ROMÂNESC, OMOLOGAT ÎN 1985 — O RASĂ DE CERTĂ ÎNSEMNĂTATE ECONOMICĂ

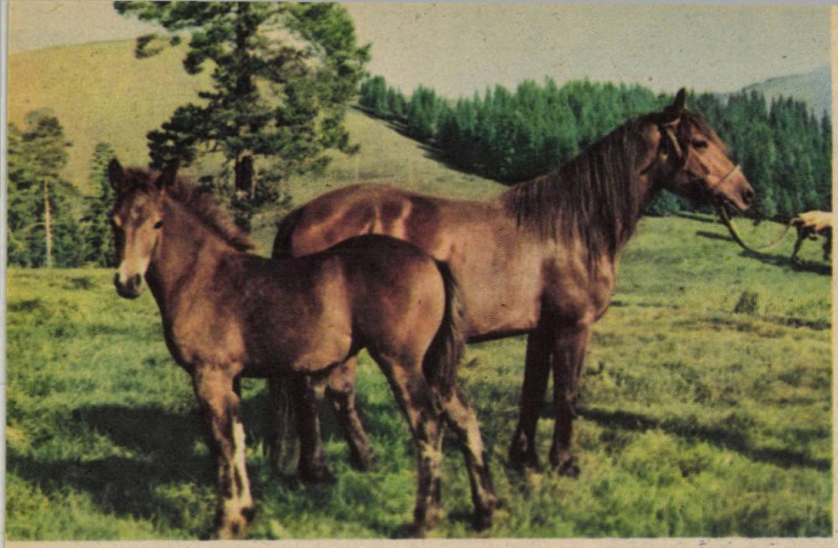

HERGHELIA DE LA LUCINA, JUDEȚUL DOROHOI, ESTE SPECIALIZATĂ PENTRU CREȘTEREA CALULUI HUȚUL – PERFECT ADAPTAT ZONELOR PREMONTANE ȘI MONTANE

rată a efectivelor de cabaline, îmbunătățirea substanțială a calității acestora. Astfel, de la circa 200 mii cai de muncă existenți în 1985, prin măsurile luate se va ajunge la 290 mii în 1990. Se prevede, de asemenea, dezvoltarea parcului de atelaje care în 1990 va totaliza 240 mii bucăți, precum și specializarea unor școli profesionale în pregătirea unui număr corespunzător de meseriași : rotari, fierari, potcovari, curelari, dulgheri.

În înfăptuirea acestui program, sarcini mari revin Centrului republican de creștere și calificare a cailor de rasă, unitate subordonată Ministerului Agriculturii, care coordonează activitatea a 17 herghelii și depozite de armăsari, precum și a Hipodromului de trap de la Ploiești. Ing. **Emil Petrache,** directorul Centrului republican, ne-a prezentat cîteva din realizările și preocupările de perspectivă ale unității pe care o conduce. Astfel, dispunînd de un efectiv de circa 6 000 exemplare de cabaline din 12 rase și varietăți, în majoritate Arab și Englez pursînge, Trăpaș american, Lipițan, Nonius, Ghidran, Huțul, Furioso-Northstar și Ardenez – herghelîile asigură, prin stațiunile de montă comunale, aproape 1 700 de armăsari de reproducție. Se are în vedere ameliorarea cailor de muncă potrivit nevoilor agriculturii, urmărindu-se în mod deosebit realizarea unui tip de cal cu aptitudini mixte, corespunzător pentru efectuarea unei game diverse de lucrări, în funcție de relieful diferitelor zone ale țării. Spre exemplu, în Dobrogea și anumite părți din Moldova, Muntenia și Oltenia se folosesc armăsari pursînge arabi, în șesul Dunării și Centrul Moldovei – Ghidranul, în Cîmpia de vest – Nonius și Ardenez, în Transilvania – Furioso-Northstar, în zonele subcarpatice și montane – Lipițan, iar la altitudini de peste 800 m – Huțulul. De altfel, acțiunile de pînă acum s-au concretizat în crearea calului semigreu, omologat ca rasă în 1985, cu 2 varietăți : calul de Rușețu – realizat prin încrucișare între Ardenez și Trăpaș, și calul de Beclean – rezultat din încrucișarea între Furioso-Northstar – Lipițan și Ardenez. Existînd suficient material biologic, în prezent preocupările sînt orientate în scopul creării calului pentru sport – solicitat atît în țară cît și peste hotare – cu aptitudini utile și la muncile agricole în zonele de stepă mai aride.

În atenția Centrului republican se află, de asemenea, îmbunătățirea activității Hipodromului de la Ploiești, realizarea unui hipodrom sezonier la Mangalia, precum și a unei expoziții cu colecții de rase, care să contribuie la creșterea valorii cailor noștri, la evidențierea exemplarelor cu calități excepționale, care să fie utilizate pentru ameliorarea efectivelor, cît și valorificate la export la prețuri corespunzătoare performanțelor obținute.

Bucurîndu-se, așadar, de reconsiderarea pe care o merită, calul rămîne acum, și va rămîne și în perspectivă, un ajutor de nădejde al omului.

MARIA BOGDAN

DESCENDENT DIN VESTIȚII CAI MOLDOVENEȘTI, HUȚULUL ARE ȘI ASTĂZI O RECUNOSCUTĂ VALOARE PRACTICĂ

PRIORITĂȚI MONDIALE ALE UNUI TÎNĂR INVENTATOR ROMÂN

Convorbire cu dr. TRAIAN ENACHE, autor al unor procedee foarte economice pentru întreținerea culturilor și liniilor celulare

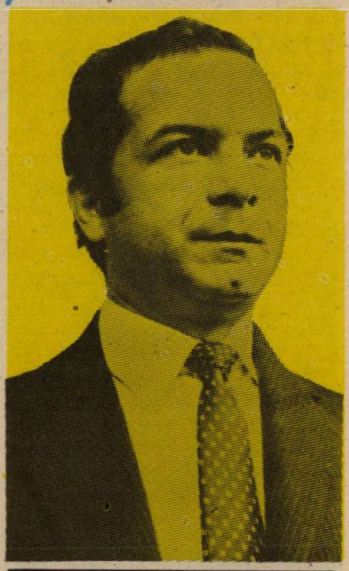

Născut la 30 aprilie 1948, dr. Traian Enache a absolvit Facultatea de Medicină Veterinară București în anul 1971. A lucrat ca șef de fermă zootehnică și ca medic de circumscripție sanitară-veterinară, pentru a ocupa, ulterior, prin concurs, postul de medic veterinar principal morfopatolog la Laboratorul central sanitar-veterinar de diagnostic din București. În prezent lucrează în cadrul Direcției sanitare-veterinare din Ministerul Agriculturii.

În 1982 a susținut teza de doctorat, obținînd titlul științific de doctor în medicina veterinară, specialitatea patologie și clinică chirurgicală. A absolvit, de asemenea, cursuri de specializare în biologie moleculară, morfopatologie și anatomie patologică. A elaborat numeroase comunicări, a publicat lucrări științifice de profil ca prim autor sau în colaborare. Este președinte al Comisiei naționale de oncologie comparată din Ministerul Sănătății. Este, de asemenea, membru al Asociației Oamenilor de Știință din România, membru al Uniunii Societăților de Științe Medicale și autor al unor invenții brevetate de O.S.I.M.

— Tovarășe doctor Enache, vă rugăm să ne vorbiți despre activitatea dumneavoastră de inventator, despre participarea, la sfîrșitul anului 1985, la Expoziția mondială a realizărilor tinerilor inventatori, desfășurată în Bulgaria, la Plovdiv.

—La Plovdiv au participat 73 de țări. România a fost prezentă cu 205 invenții, dintre care 8 au fost distinse cu medalii de aur. S-ar cuveni menționat că 4 dintre invențiile prezentate au aparținut Ministerului Agriculturii și s-au bucurat de interesul și aprecierea unui mare număr de specialiști, din țări de pe toate continentele.

Invenția mea, intitulată **Procedeu de preparare a serului stimulat, de cal, pentru culturi celulare** a fost primită cu mare interes și mai mulți specialiști din domeniul medicinei umane și veterinare au solicitat mostre din acest ser pentru a fi testat în laboratoarele proprii și și-au exprimat dorința de a încheia contracte de cumpărare a acestui nou produs biologic.

— Care este domeniul de aplicare a serului inventat de dumneavoastră și în ce constă noutatea ?

— El are aplicabilitate în întreținerea culturilor și liniilor celulare în scop de cercetare, diagnostic virusologic și în producția de bioprepărate antivirale pentru uz uman și veterinar. Pînă acum, culturile de țesuturi se întrețineau numai cu ser fetal bovin, care se obține foarte greu, de la viței extrași prin operație cezariană în laboratoare speciale, cu o deosebită dotare tehnică. În urma operației cezariene se sacrifică și fătul și mama, iar cantitatea de ser rezultată este, în medie, abia de 250—300 de mililitri. Prin obținerea serului de la cabaline adulte rezultă o cantitate mult mai mare — patru litri la o recoltare — și, în plus, animalele utilizate pot fi folosite în acest scop timp de mai mulți ani.

— Pe plan mondial, nimeni n-a mai încercat să utilizeze serul provenit de la cal ?

— Toate încercările care s-au făcut au dus la rezultate nesatisfăcătoare. Pentru că serul normal, în mod natural, conține fracțiuni toxice pentru culturile de celule și are întrebuințări care se limitează numai la întreținerea țesuturilor de cal. Noutatea pe care am propus-o constă tocmai în înlăturarea fracțiunilor toxice printr-o procedură nouă, neutilizată încă nicăieri în lume și nesemnalată în literatura de specialitate.

— Cît de vechi sînt preocupările dumneavoastră în acest domeniu ?

— Ar trebui să încep cu anii studenției. După diverse intervenții chirurgicale, am observat unele fenomene ciudate ale cicatrizării postoperatorii a plăgilor și mai cu seamă a plăgilor postoperatorii ale canalelor glandelor salivare, care au putere de regenerare mai slabă față de alte țesuturi. Constatînd aceste fenomene curioase, am căutat — pe parcursul multor ani — să mi le explic științific.

— În privința serului stimulat, de cal, care sînt avantajele economice ale procedeului ?

— În primul rînd, serul fetal bovin se importă și costă mult. Prețul serului atoxic de cal este infinit mai redus în comparație cu cel fetal și poate fi preparat într-o biobază cu dotări simple. Poate e bine să repet : animalele furnizoare de ser sînt menținute în viață o perioadă îndelungată. Pornind de la aceste avantaje însemnate, putem deveni curînd furnizori și exportatori de asemenea ser. Ministerul Agriculturii mi-a acordat tot sprijinul în acest sens. Cum se zice — porțile sînt deschise. Rămîne ca și Institutul de cercetări veterinare și biopreparate „Pasteur" și Institutul de seruri și vaccinuri „Dr. I. Cantacuzino", care sînt titulare de brevet, să treacă totuși la realizarea practică.

EXOSTIDERM-T®

Mai tîrziu, paralel cu teza de doctorat, am studiat cu atenție aceste fenomene, pe care le-am verificat în condiții de laborator, pe diferite culturi de celule. Concluziile trase au dus la obținerea a două brevete O.S.I.M., ambele atestînd premiere mondiale și care se completează reciproc. Invenția pentru care am primit brevetul 115 663/1984 a fost distinsă cu premiul I pentru creație științifică în etapa republicană a Festivalului național „Cîntarea României" — ediția 1985.

ADRIAN DUMITRAȘCU

FĂRĂ CUVINTE

AMESTECATE

— De ce ești așa de posomorît ?
— E o poveste neplăcută.
— Dar ce s-a întîmplat ?
— Trebuia s-o aștept pe nevastă-mea la gară. Dar nu a venit și mă tem că este de ieri acasă.

Doi scriitori stau de vorbă. La un moment dat, unul din ei spune interlocutorului :
— Ne-am ocupat destul de mine. Să vorbim și de dv. Ce părere aveți despre ultimul meu roman ?

Plutind de fericire, un amator de autografe și manuscrise rare își anunță soția :
— În sfîrșit ! Am reușit să pun mîna pe o scrisoare a lui Voltaire !
— Da ? Și ce-ți scrie ?

— Tată, de ce Victoria este reprezentată printr-o femeie ?
— Ai să înțelegi cînd te vei însura.

ANUNȚURI — RECLAME — ÎNCHIRIERI

● **Centrul de închiriere material sportiv necesar pe timpul iernii cu sediul în str. Carpați nr. 34 pune la dispoziția doritorilor ultimele 200 de perechi de tenișI marca „Finca" Drăgășani, corturi de 3 și 4 persoane, umbrele de soare și costume de baie.**

● **Magazinul de prezentare și desfacere din strada Modei a pus în vînzare ultimele modele ale anului 1911, creații gen „Planeta giganților".**

● **Familia Titina Pampon și Gică Decuseară vă invită la căsătoria oficială a prea-iubiților și gingașilor lor copii Lulu BARDEZI și Jimmy BARDENOAPTE, regăsiți după o lungă și încrîncenată despărțire pricinuită de închiderea sezonului estival la Mamaia.**

CONSTANTIN CIOCAN

Cu ANA ASLAN despre

„TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÎNEȚE“

Ana Aslan

Am abordat acest subiect sub semnul metaforei dar, curios lucru, adevărurile ştiinţifice au tangenţă cu legendele şi basmele povestite demult la gura sobei, în nopţi de iarnă geroasă sau sub toropeala serilor de vară, cînd, copii fiind, bunicii ne călătoreau împreună cu Făt Frumos pe tărîmul unde există „tinereţe fără bătrîneţe“. Aşadar, să vedem cum stăm cu „tinereţea fără bătrîneţe“ din punctul de vedere al acad. prof. dr. docent **ANA ASLAN**, directorul general al Institutului Naţional de Gerontologie şi Geriatrie.

— Nu putem vorbi despre tinereţe fără bătrîneţe la modul metaforic, aşa cum vrei dumneata, tovarăşe Buică. Imaginea însă este frumoasă şi poate fi acceptată, întrucît institutul pe care-l conduc şi-a propus ca deviză prelungirea cit mai mult a vieţii active a omului şi păstrarea facultăţilor fizice şi intelectuale pe o perioadă cît mai lungă.

— Atunci, vă rog să ne spuneţi cum trebuie trăită viaţa pentru a avea mereu senzaţia că sîntem tineri ?

— Aşa mai merge. Viaţa, luată în totalitatea ei, trebuie să întrunească nişte atribute esenţiale. De altfel, dacă nu mă înşel, am mai vorbit despre acest subiect, cu un alt prilej. Trebuie spus mai întîi că nu există o reţetă anume pentru a te simţi mereu tînăr. Există însă largi posibilităţi ca oamenii să fie în formă, adică sănătoşi, mereu activi, deconectaţi, temeinici în tot ceea ce fac.

— Îmi amintesc că v-aţi referit, într-o convorbire anterioară, la bunătatea şi frumuseţea oamenilor.

— Păi, tocmai de asta e vorba. Omul trebuie să fie bun, să fie moral, participant şi, prin toate aceste calităţi, să fie frumos.

— Mă gîndesc şi la ideea de a fi mereu în formă, adică, aşa cum bine spuneaţi cu alt prilej, să se vadă pe faţa oricui plenitudinea. Cu ce începem ?

— Am mai spus. Cu sănătatea. Şi ca omul să fie sănătos, nu e chiar aşa de greu. Pe lîngă o viaţă profesională activă, pe lîngă curăţenia corporală, pe lîngă doza de optimism, de voie bună, mai este nevoie să acţionăm şi în alte direcţii, care nu ne solicită prea mult, ci dimpotrivă ne fac şi plăcere. Este vorba de practicarea sporturilor, a gimnasticii, de mersul pe jos, de viaţa trăită cît mai mult în aer liber. Trăind aşa, nu te poţi simţi decît bine.

— Adică, mereu tînăr.

— Dacă ţii neapărat la acest termen, foloseşte-l.

— Reluînd, v-aş ruga să ne spuneţi care este, după opinia dumneavoastră, secretul tinereţii ?

— Nu cred că este bine să apreciem că tinereţea ar avea secretele ei. Nu ! Tinereţea este şi rămîne o calitate pe care fiecare om o poate păstra timp îndelungat. Tinereţea este strîns legată de felul cum înţelegem să ducem o existenţă — activă, morală, echilibrată.

— Ştiind că aţi întocmit un decalog al întineririi, cu permisiunea dumneavoastră aş vrea să-l prezentăm cititorilor „Almanahului satelor“.

— Foarte bine. Făcîndu-l cunoscut, cititorii vor înţelege că tot ce am discutat pînă acum despre sănătate, echilibru în viaţă, activitate şi moralitate, are un suport temeinic, bazat pe o susţinută muncă de cercetare, studii şi practică clinică, constituind, de fapt, punctul meu de vedere în această problemă a vieţii. Institutul Naţional de Gerontologie şi Geriatrie este, de altfel, puternic angajat în direcţia a-

meliorării stării fizice şi psihice a bătrînilor, în prelungirea duratei active de viaţă, în păstrarea vigorii, a tonusului optimist în rîndul tuturor oamenilor care ne păşesc pragul. Complexitatea vieţii umane se află de multă vreme în centrul preocupării cercetătorilor noştri şi bunele rezultate obţinute pe tărîmul gerontologiei şi geriatriei şi-au găsit aprecierea şi recunoaşterea şi pe plan internaţional.

— Centrele de profilaxie a bătrîneţii, sanatoriile din sfera şcolii româneşti de gerontologie şi geriatrie constituie o puternică bază materială pentru prelungirea tinereţii oamenilor. Gerovitalul H3 are vreo contribuţie în acest sens ?

— Revin la o apreciere pe care am avansat-o şi cu alte ocazii. Din punctul nostru de vedere, măsurile profilactice trebuie luate începînd de la vîrsta de 40 de ani, adică atunci cînd la nivelul sistemului nervos începe să se înregistreze o creştere a monoaminooxidazei, o substanţă de care se leagă şi procesul de îmbătrînire. Voi sublinia faptul că oamenii de ştiinţă români au fost primii în lume care au arătat efectul favorabil al procainei asupra sistemului nervos uman. Şi cum produsul Gerovital H3, care

are la bază procaina, este un excelent factor vitaminic, entrofic şi de regenerare în tratamentul fenomenelor de îmbătrînire, ca şi al altor tulburări trofice, se recomandă a fi folosit ca atare în şi pentru păstrarea sănătăţii tuturor oamenilor, începînd cu vîrsta amintită.

— Vă mulţumesc.

În continuare prezentăm cititorilor noştri DECALOGUL ÎNTINERIRII, elaborat pe baza a nenumărate studii, cercetări, experimente şi practici clinice, acumulate pe parcursul unei vieţi trăite în slujba vieţii.

1. — Să fim sănătoşi. Nu este o butadă : trebuie să avem grijă de propria noastră sănătate încă din copilărie. Astăzi, profilaxia bolilor începe, s-ar putea spune, din leagăn. Este necesar să ajungem la o vîrstă înaintată în cele mai bune condiţii de sănătate.
2. — Începeţi tratamentul cu (medicamentul) Gerovital H3 de la vîrsta de 40—45 de ani.
3. — Integraţi, la vîrstă înaintată, tratament medicamentos pentru o eventuală afecţiune acută ; bineînţeles, sub controlul medicului.
4. — Este indicat a dormi 6-7 ore pe zi.
5. — Faceţi o mică siestă după masa de prînz. Aceasta este o regulă fixă.
6. — Nu vă îngrăşaţi. Profilaxia obezităţii este şi profilaxia îmbătrînirii. Dieta trebuie să fie variată. Important este să mîncaţi cu moderaţie.
7. — Efectuaţi o muncă interesantă. Dacă nu mai lucraţi, alegeţi-vă nişte ocupaţii care să vă facă plăcere, să vă pasioneze.
8. — Beţi puţine băuturi alcoolice şi fumaţi puţin sau, şi mai bine, deloc. Tutunul este dăunător, mai ales femeilor.
9. — Faceţi gimnastică şi trăiţi cît mai mult în aer liber ; oricum, evitaţi sedentarismul. Mergeţi pe jos aproximativ o oră pe zi.
10. — Fiţi optimist. Pentru a fi optimist nu există o reţetă. Trebuie să ajungeţi treptat să apreciaţi fiecare clipă a existenţei.

Sănătatea, tinereţea şi vigoarea naţiunii reprezintă ţeluri principale ale politicii demografice, ale politicii generale a Partidului Comunist Român, pe drumul construcţiei socialismului şi comunismului în patria noastră. Iar acest drum este marcat de personalitatea omului, de participarea sa efectivă la actul transformator al societăţii.

NICOLAE BUICĂ

Din tainele PIRAMIDELOR

În ultima vreme au apărut o seamă de comentarii și știri noi despre piramide. Bunăoară, despre piramida lui Keops, cunoscută ca una din cele șapte minuni ale lumii antice, se spune că are greutatea exactă de șase milioane de tone, înălțimea inițială de 148,208 m, volumul de 2 562 576 mc, iar suprafața bazei de 52 198,16 m^2. Piramida a fost construită din 2 500 000 blocuri de piatră. Dacă se înmulțește înălțimea ei cu un miliard, se obține distanța de la Pământ la Soare. Înmulțindu-se perimetrul pătratului care formează baza acestei piramide cu înălțimea ei, se obține cifra 6,28, adică dublul lui π. Deci, înălțimea piramidei este în același raport cu perimetrul pătratului ce formează baza ei, precum raza cercului în raport cu lungimea circumferinței (egală cu $2\pi R$, în care este egal cu 3,14, iar R este raza circumferinței). În același timp, raportul dintre apotema (perpendiculara coborîtă din vîrf la baza triunghiurilor care formează fețele laterale ale piramidei lui Keops) și baza triunghiurilor care formează fețele piramidei este egal cu aproximativ 1,618, adică cu celebrul **număr de aur** $\varnothing$, adică $\frac{\sqrt{5}+1}{2}$. De precizat că valoarea lui $\varnothing$ nu a fost cunoscută decît la cîteva milenii după construirea marii piramide. În ce privește înclinarea medie a piramidei, aceasta este de 52°, la fel cu a altora. Este adevărat că la piramidele din Egiptul antic, a căror pantă de orizontală este de 52°, suprafața fiecărei fețe triunghiulare este egală cu aproximativ pătratul înălțimii, egalitatea absolută a acestui raport existînd la o piramidă cu $\varnothing$ perfect. În același timp, celebrele camere mortuare sînt adesea la un asemenea nivel, încît suprafața piramidei rămase (deasupra nivelului camerelor mortuare) este egală cu 1/2 din suprafața bazei sale. Desenul camerelor mortuare din piramide face să apară triunghiul (dreptunghic) calificat mult mai tîrziu drept sacru de către adepții lui Pitagora ; ipotenuza are valoarea lui 5, iar cele două laturi — 3, respectiv 4.

Piramida-templu a orașului maya-toltec Chichen Itzá din America Centrală este înzestrată pe fiecare din cele patru laturi cu cîte 91 de trepte. Dacă înmulțim suma treptelor de pe fiecare latură cu numărul scărilor (4×91), obținem 364. Adăugînd cifra 1, corespunzătoare ultimei platforme, rezultă 365, adică suma zilelor anului mayas.

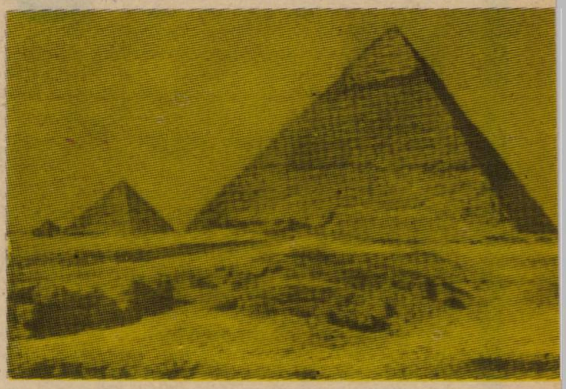

Piramidele de la Gizeh — Egipt

Piramida „Șarpelui cu pene" mayas din Yucatan are nouă trepte. Fiecare latură a edificiului este împărțită în două de o scară cu 18 secțiuni, fiecare reprezentînd cîte o lună din calendarul mayas. Cele 52 de panouri de piatră dau ciclul maxim calendaristic de 52 ani a cîte 365 zile.

Între 1971 și 1973, o seamă de expediții oceanografice americane, britanice, franceze, sovietice și italiene au descoperit în faimosul triunghi al Bermudelor o piramidă tetraedrică cu înălțimea de 200 m, așezată între zidurile ciclopice de pe fundul oceanului. Expedițiile submarine ale oceanografului Jacques Piccard au dus la descoperirea unor gigantice „scări" cu trepte formate din dale de piatră cu laturile de 60 cm, pe o întindere de 600 km, exact pe traseul Golfstream-ului. Cazul constituie o enigmă neelucidată încă.

În zona „Deșertului alizeelor" au fost detectate așa-zisele „piramide marțiene" (tetraedre uriașe cu latura bazei de 1 500 m și înălțimea de 1 000 m, dispuse la distanțe egale), despre care deocamdată nu se știe nici măcar dacă sînt naturale sau artificiale.

ST. IAVOROVSKI

I.A.S. Huși

O ȘCOALĂ A VITICULTURII MODERNE, EFICIENTE

Cînd afirmăm că Întreprinderea agricolă de stat Huși, județul Vaslui, a devenit de-a lungul anilor o adevărată școală a viticulturii moderne, ne gîndim desigur la faptul că această unitate oferă, pe toate planurile — începînd cu organizarea pe principii științifice a activității, continuînd în toate etapele fluxului productiv, finalizate într-o înaltă eficiență economică — etaloane ce și-au demonstrat pe deplin viabilitatea. Înainte de toate, cîteva elemente care să sugereze cadrul.

I.A.S. Huși își etalează podoaba - plantațiilor sale într-un spațiu în care îndeletnicirea viticolă are tradiții multiseculare. Dar dacă de la un fond viticol care, la începutul deceniului '60, nu depășea 162 ha, s-a ajuns astăzi la o vastă podgorie, însumînd aproape 2 000 ha, dacă dealurile odinioară aride au fost realmente transformate descoperindu-li-se un nebănuit potențial productiv, aceasta a însemnat o veritabilă operă de creație. Conceperea și realizarea ei se datoresc, în primul rînd, — lucru unanim recunoscut și apreciat —, dr. ing. **Ion Neamțu** care, în cei peste 25 de ani de cînd conduce unitatea, și-a demonstrat pe deplin vocația, competența profesională și, nu mai puțin, capacitatea de a reconsidera vechile tradiții, încorporîndu-le metodelor moderne.

Așadar, pe baza unui program judicios elaborat și riguros înfăptuit, plantațiile vechi, îmbătrînite au fost refăcute, modernizate și, în paralel, prin plantări succesive au fost puse în valoare, cu randament maxim, noi și noi terenuri în pantă, viile fiind „urcate" pînă la altitudini de 370—380 m. Lucrările au fost astfel concepute încît oferă posibilitatea mecanizării complexe, a aplicării tehnologiilor de mare eficacitate, care o dată cu sporirea considerabilă a producției — recolta medie anuală de struguri depășește, constant, 10 tone la hectar, atingînd, pe unele suprafețe, 19—20 tone la hectar — determină o înaltă productivitate a muncii. Dezvoltarea intensivă a podgoriei a însemnat, deopotrivă, și promovarea, alături de soiurile autohtone cum sînt Zghihara — cultivat în exclusivitate în această zonă — și Busuioaca de Bohotin, podoaba podgoriei hușene, a unor soiuri de mare valoare cum sînt Fetească regală, Aligoté, Muscat Ottonel. Să amintim că întreaga activitate productivă se desfășoară în flux, începînd cu școala de viță care asigură material săditor de înaltă valoare, continuînd cu cele 17 ferme de producție și încheindu-se la combinatul de vinificație, adevărată uzină care livrează anual peste 11 milioane de sticle de vin îmbuteliat, cea mai mare parte sub formă de soiuri pure.

O experiență unică a dobîndit I.A.S. Huși în amenajarea antierozională a versanților și înființarea plantațiilor. Și anume, renunțîndu-se la sistemul de plantare a viilor pe terase, dezavantajos pe multiple planuri, s-a trecut la un sistem nou, constînd în amenajarea unor platforme cu lățimi de 50—70 m, delimitate de drumuri care colectează apa provenită din precipitații, îndreptînd-o spre debușee de scurgere. Fiecare din aceste drumuri, trasate în pantă ușoară și mărginite de rigole consolidate, colectează apa numai de pe platforma respectivă. De menționat că fiecare platformă este parcelată corespunzător configurației terenului, urmărindu-se riguros plantarea rîndurilor de viță pe direcția curbelor de nivel. Aceasta se realizează printr-un joc al distanței între rînduri care, spre exemplu, poate oscila între 2 m la un capăt și 2,40 m la celălalt, pentru a se asigura densitatea optimă la unitatea de suprafață. După plantare, se trece la formarea unor terase individuale pe fiecare rînd, dîndu-se o brazdă cu plugul cu tracțiune animală și apoi lucrîndu-se cu tractorul într-o singură direcție.

Precizînd că acest sistem, aplicat pe pante de pînă la 15—20 la sută, în 5 din cele 17 ferme ale unității cu suprafețe de 150—170 ha, și-a dovedit eficacitatea, directorul întreprinderii a ținut să sublinieze avantajele dobîndite. Astfel, prin amenajarea platformelor se obține o creștere cu 33 la sută a suprafețelor viticole. Practic, densitatea crește cu circa 800 butuci la hectar, ceea ce, la producția medie a unității, reprezintă un plus de 2 000 kg de struguri la hectar. Totodată, cheltuielile necesare lucrărilor pregătitoare se reduc la jumătate, comparativ cu cele impuse de terasare, iar prin renunțarea la taluzuri se împiedică alunecările de teren, se diminuează pericolul atacurilor de dăunători, lucrările de întreținere a plantațiilor putînd fi efectuate în cele mai bune condiții tehnice. Sînt, credem, suficiente argumente pentru ca această metodă, validată de practică, să fie cunoscută, însușită, generalizată.

Nu putem încheia aceste notații consacrate I.A.S. Huși — care prin realizările sale se menține, în ultimii ani, pe primul loc în eșalonul unităților de profil — fără a remarca un alt fapt semnificativ. Pășind în actualul cincinal, integrat unei profunde revoluții agrare, podgorenii de aici abordează noi obiective vizînd dezvoltarea și modernizarea patrimoniului viticol, creșterea în continuare a producției, a eficienței economice, în consens cu exigențele etapei istorice pe care o traversăm.

MARIA BOGDAN
Foto : P. LASCĂR

EXPLICAȚIA SUCCESULUI:

APLICAREA STRICTĂ A TEHNOLOGIILOR

Președintele cooperativei, tovarășul **Jiva Ilin,** apreciază că aceste producții nu sînt întîmplătoare, ele erau de așteptat, față de eforturile umane și materiale depuse an de an pentru ameliorarea și fertilizarea pămîntului.

— Cînd a fost vorba de pămînt, nici eu, nici contabilul-șef, **Chețman Milan,** nici cooperatorii n-am lăsat lucrurile la voia întîmplării. De 16 ani, corectăm cu mari cantități de amendamente calcaroase aciditatea unor sole, executăm scarificări și afînări profunde ale solului, despotmolim unele văi, curățăm canalele de desecări. În fiecare an, cu începere din 1970, am fertilizat anual cu cîte 40 tone gunoi de grajd la hectar o suprafață de 250 hectare. În plus, tot anual, gunoim 50 de hectare cu îngrășăminte organice adunate de cooperatori din gospodăriile lor. Am fertilizat solul, an de an, și cu cantități moderate de îngrășăminte chimice — în medie 120—130 kg azot, 60—65 kg fosfor și 45 kg potasiu, substanță activă la hectar. Reducînd numărul de treceri ale tractoarelor, prin folosirea în agregat a trei-patru utilaje, am evitat mult tasarea solului. Existența apei freatice la mică adîncime a asigurat pămîntului umiditatea necesară chiar în condiții mai grele, de secetă.

Prezent la convorbire, inginerul-șef al unității, **Nicolae Goiț,** consideră că la realizarea producțiilor medii menționate, care au permis unității să livreze în 1985, peste plan, 1 700 tone porumb-boabe, 5 000 tone sfeclă de zahăr, 700 tone de grîu, 300 tone orz și altele, a mai contribuit și **executarea de cea mai bună calitate și în perioada optimă a tuturor lucrărilor recomandate de tehnologia fiecărei culturi.** Atît el, cît și ceilalți specialiști ai unității au fost permanent pe cîmp, acolo unde se hotărăște soarta recoltei, și nu au recepționat nici o lucrare, fie mecanică, fie manuală, decît numai după ce au fost pe deplin convinși că lucrarea a fost executată cu maximă grijă și pricepere, răspunzînd tuturor cerințelor de calitate. În anul respectiv, datorită calității primelor două prașile mecanice la porumb și sfeclă de zahăr, s-a renunțat la cea de-a treia prașilă ; tot așa, s-au executat o singură discuire și o trecere cu combinatorul, nemaifiind necesară o a doua discuire.

— În rest, ce v-aș mai putea spune ? continuă inginerul-șef Nicolae Goiț. La obținerea acestor producții ridicate, pe care le socotim doar o treaptă spre 8 tone de grîu și 20 tone de porumb-știuleți la hectar, au mai contribuit : asolamentul respectat cu strictețe, care a făcut ca fiecare cultură să aibă premergătoare dintre cele mai favorabile ; erbicidarea întregii suprafețe cultivate — făcută cu aviația utilitară ; folosirea soiurilor și hibrizilor cu potențial biologic din cel mai ridicat, verificat, în prealabil, în loturile experimentale ; punerea sub brazdă a semințelor de cea mai bună calitate ; asigurarea unei densități mari la toate culturile. Nu putem spune că am făcut totul, că am atins plafonul maxim al producțiilor. Sîntem conștienți că pămîntul nostru poate da și mai mult. Pe lîngă creșterea în continuare a potențialului productiv al solului mai avem în vedere și unele rezerve încă nevalorificate. Printre altele, chiar în acest cincinal, vom aplica unele metode prezentate de inginerul **Ioan Josu,** la un recent schimb de experiență organizat în cooperativa pe care o conduce, din Topolovățu Mare. Este vorba de cîrnitul și depănușatul porumbului în verde, în lan, și de semănatul în chinconz, realizînd astfel o densitate și mai mare a plantelor, fără a le diminua cu nimic spațiul de nutriție.

TRAIAN DUMITRESCU

N-o să se supere nimeni dacă încep reportajul cu ceea ce trebuia să închei : în 1981, valoarea producției globale a cooperativei agricole din Bosanci era de 28 milioane lei ; în 1985 (anul '86, nefiind expirat, nu poate fi luat în calcul), această valoare se ridica la 48,7 milioane. Aproape dublu. Și ca să nu fiu bănuit că mă las furat de cifre, iată și un nume de om : CONSTANTIN CORDUȘ : inginer, soț și tată, ales președinte chiar în 1981. Vine întrebarea : a început să se dubleze recolta, sau s-a lungit ori s-a lățit pămîntul pentru că-i Corduș președinte ? Vine răspunsul : Nu. Iau drept martor pe cel mai autorizat cetățean al comunei, care se numește Nicolae Blîndu, pensionar, și care, președinte de glorie fiind în lunga perioadă ce s-a scurs de la cooperativizare și pînă în 1981, el însuși Erou al Muncii Socialiste, spune așa : „Trebuia un tînăr inimos, destoinic și cu carte ; eu am muncit cît am putut și cum am putut la vremea mea și în condițiile de atunci, și oamenii m-au înțeles, și-am construit împreună o bază. Acum, ei s-o facă mai puternică..."

Să mă ierte moș Blîndu că-i folosesc vorbele aici, dar nu vom putea înțelege niciodată valoarea lucrului făcut astăzi dacă nu vom ține seama de suporturile pe care se sprijină. Revenim la Corduș. În primul rînd că-i seamănă predecesorului prin pasiunea muncii. N-are liniște cînd știe că trebuie făcut ceva sau cînd nu-i în regulă ceva. Ne-am întîlnit la Suceava, ca să mergem la el, la Bosanci, și în loc să mă ducă pe drumul cel scurt, pe sub Cetatea Voievodului, că doar pe-acolo se merge, i-a zis șoferului s-o întoarcă pe drumul opus, și-am trecut peste cîmpuri, pe unde avea el sfeclă și gulii furajere care se irigau, pe urmă, peste un dig, peste o pășune în pantă. „Dacă tot vorbim — a zis — nu-i rău să și vedem..."

Bun și așa. Iar peste vreo patru ore, la el în birou, am asistat la o discuție care, pentru reporter, era plină de miez. Erau specialiști din cercetarea în domeniul cartofului, și-l ocărau, îl certau, că de ce au găsit ei șapte, opt sau zece plante virozate în cutare tarla unde-i soiul Semenic ? Și Corduș tăcea și cînd nu tăcea spunea că mîine organizează el însuși o echipă, dă ordin scris, ca să se facă și să se dreagă, în fine, să se scoată de acolo plantele contaminate.

Și am ajuns la ce trebuia spus : dublarea, aproape, în 5 ani, a valorii producției globale are la bază, la Bosanci, sporirea producției de cartofi și creșterea calității ei, în sensul că se valorifică, în cea mai mare parte, ca sămînță. Dacă veniturile anuale ale cooperativei se ridică la aproximativ 30 milioane lei, e bine să observăm că 45 la sută provin de la cartofi. Și dacă Suceava n-are cartofi, n-are nici țara — zic localnicii, exagerînd numai puțin.

Ce înseamnă, prin urmare, autodepășire la Bosanci ? Înseamnă muncă. „Autodepășire" este un cuvînt găsit de noi, care scriem, ca să exprimăm prin el anume comparații între ce a făcut și ce face un colectiv de oameni ; ei însă nu fac decît să muncească, să se bizuie pe tehnica mereu înnoită și să o susțină cu truda lor mereu aceeași: 42 tone de cartofi la hectar, 70 tone de sfeclă, 100 tone de gulii furajere. Ajunînd aici, să mai observăm că sectorul zootehnic al cooperativei aduce în fiecare an beneficii de aproximativ un milion lei, însă înainte de a vorbi despre asta trebuie să știm că baza furajeră nu a fost niciodată deficitară, că pentru fiecare iarnă unitatea își asigură — prin grija inginerei Corduș Rodica (nici un dubiu : soția președintelui) — cei puțin atît cît le trebuie animalelor. Am văzut suprafața care se iriga, era secetă (acum, cînd scriu, primesc un telefon chiar de la Bosanci, chiar de la Corduș, care îmi strigă în receptor : plouă, dom'le !, pricepi ? !), era secetă, însă funcționau aspersoarele.

Zic președintelui Corduș : Dacă aveți atîtea avantaje de la cultura cartofului, de ce nu extindeți suprafața ? Zice : „Nu-mi permite asolamentul. N-am voie să ajung decît după cinci ani cu aceeași cultură pe aceeași suprafață, așa că singura cale deschisă rămîne creșterea producției, și-i posibil. Noi dăm în fiecare an, la fondul de stat, între 8 000 și 13 000 tone de cartofi, după ce ne reținem cîte 2 000 tone de sămînță pentru cooperativă..." Iar noi să observăm că, tot în fiecare an, cooperativa acordă membrilor săi, drept retribuire și participare la beneficii, peste 12 milioane lei, aceasta constituind, de fapt, baza economică pe care se întemeiază solidele gospodării care fac din Bosanci una dintre cele mai frumoase localități ale Țării de Sus.

T. COSTIN

BOSANCI SAU AMBIȚIA AUTODEPĂȘIRII

AUTOFINANȚAREA

„...Pentru că, în fond, nici o activitate economică nu trebuie concepută în afara ideii de eficiență : cît produci, cît cheltuiești, cu ce rămîi... ?"

Îmi spune vorbele astea inginerul **Mihai Tănase,** președinte al cooperativei agricole din Dorohoi. Are numai un an de cînd e președinte, dar are un sfert de veac de cînd a fost repartizat aici (1961), așa că ne poate vorbi chiar din interiorul lucrurilor. Mai ales că este născut în Dorohoi, și locuiește tot în Dorohoi, împreună cu familia. Este cazul să observăm ce înseamnă cînd răspunzătorii de agricultură trăiesc — la propriu, vreau să zic de astă dată — în mijlocul agriculturii, și nu se pierd în obositoarele navete care numai satisfacții nu le dau. Dar asta este altă chestiune. Revenim la autofinanțarea cooperativei, care pentru dumneavoastră, tovarășe președinte...

„...Care pentru unitate, tovarășe reporter, înseamnă totala independență financiară. De 12 ani, cooperativa nu mai apelează la credite bancare, și nici măcar la avansuri bănești pe seama producției contractate, pentru simplul motiv că are în cont un disponibil care îi permite să reia, în fiecare an, activitatea în mod autonom".

Nu-i greu să-ți dai seama cum s-a putut crea acest fond disponibil care, în prezent, depășește 10 milioane lei, dacă urmărești evoluția producțiilor și relația dintre ele și cheltuieli, dacă pătrunzi mecanismul intim al organizării și dacă înțelegi seriozitatea cu care se muncește în această cooperativă agricolă situată chiar într-un oraș. Președintele Tănase: „Ne-am gîndit tot timpul să facem în așa fel încît să punem cît mai bine în valoare pămîntul, pentru că zona colinară în care ne aflăm prezintă un cernoziom cu diferite stadii de degradare, dar în general fertil, bun valorificator al îngrășămintelor și pretabil la mecanizare. E relativ mică unitatea noastră : 1 670 hectare arabil însă, dacă nu-i cu supărare, avem un... secret".

Nu cred. Vrea să fie hîtru tovarășul președinte, și chiar este, cu toată încruntarea pe care i-o dau grijile acestui iunie în care discutăm, cînd atîtea treburi îl cheamă peste tot și chiar abia dacă vin niște nori alburii și pleacă înainte de a stropi, măcar, însetarea pretențiile, dar altfel valorificăm și producția".

Iarăși nu este loc, însă ar trebui să arătăm cititorilor cum s-a ajuns ca ministerul să-și facă o asemenea convingere care, iată, oferă unei mici cooperative, situate în zonă orășenească, șansa de a se ridica în rîndul unităților de elită ale țării. La drept vorbind, putem rezuma totul într-un cuvînt : munca. Și încă într-unul : chibzuiala. Și încă într-unul : dăruirea. În colțul de onoare al unității stau, drept dovadă, marile distincții prin care conducerea de stat a răsplătit-o pentru rezultatele bune sau de excepție obținute de-a lungul anilor : **Ordinul Meritul Agricol** clasa a III-a și clasa a II-a, **Ordinul Muncii** clasa I și înaltul titlu de unitate **Frou al Muncii Socialiste** — pentru producțiile medii de peste 30 tone de cartofi și peste 60 tone de sfeclă la hectar. După ce citim în dările de seamă că veniturile anuale planificate se depășesc aproximativ cu 3—4 milioane, iar beneficiile realizate sînt de aproape trei ori mai mari decît cele prevăzute, e bine să întoarcem fila și să vedem că fiecare membru cooperator angajat la cultura vegetală realizează anual peste 200 de norme.

Și fiindcă se autofinanțează, fiindcă își creează fondurile proprii necesare reluării producției, cooperativa agricolă din Dorohoi asigură membrilor săi activi un cîștig de cel puțin 60 lei pe zi, asigură pensiile integrale ale celor 304 beneficiari, plătește indemnizațiile pentru copii și trimite anual, la tratamente gratuite, cîte 25—30 de cooperatori. Ca să ne oprim numai la aspectul acesta social.

T. COSTIN

NOUTĂȚI ÎN „GEOGRAFIA" INDUSTRIEI MORĂRITULUI ȘI PANIFICAȚIEI

Arad, Babadag, Bistrița, Brașov, Constanța, Craiova, Deva, Fălticeni, Galați, Brănceni, Pitești, Sfîntu Gheorghe, Slobozia, Tîrgu-Jiu, Tîrgoviște, Zalău... Sînt numai cîtevr din localitățile care, în cincinalul 1981–1985, beneficiind de investiții însumînd peste trei miliarde de lei, și-au îmbogățit patrimoniul cu noi obiective moderne, de mare randament, aparținînd industriei morăritului și panificației, cum sînt : mori cu capacități între 120 și 240 tone de cereale prelucrate în 24 de ore ; fabrici de biscuiți, noi secții de paste făinoase și de arpacaș ; fabrici de pîine, cu capacități de 30, 40 , 50 și 80 tone în 24 de ore. Noile obiective asigură nu numai creșterea capacității morăritului cu circa 18 la sută și a industriei de panificație cu peste 20 la sută, ci și o răspîndire teritorială echilibrată – conform cerințelor actuale și de perspectivă ale fiecărei localități aflate în plin proces de creștere economică și socială.

Dar în actualul cincinal ? Corespunzător sporurilor de cereale, realizabile în condițiile înfăptuirii noii revoluții agrare, conducerea de partid și de stat a alocat industriei morăritului și panificației investiții de două miliarde de lei, circa 24 la sută din această sumă fiind prevăzută pentru investițiile anului 1986. Este vorba de inaugurarea unor noi fabrici de pîine la Băilești, Bistrița și București, în zona cartierului Băneasa, de reutilarea fabricii de pîine de la Craiova, precum și de dezvoltarea altor unități de profil din alte centre ale țării. În plus, anului 1986 îi aparține și o „premieră" absolută la nivel național : în comuna Pleașa, județul Prahova, a fost construită și dată în folosință prima secție profilată pe producerea fulgilor de ovăz, produs mult solicitat pentru hrana copiilor, pe care nu vom mai fi nevoiți să-l importăm. Pentru început, secția de la Pleașa va avea o producție de 50 tone în 24 de ore, cu perspectiva unei importante dezvoltări în etapele ulterioare. În perioada 1987–1990 urmează să fie aduse în „geografia" industriei morăritului și panificației alte importante înnoiri, astfel încît – pînă la sfîrșitul cincinalului – capacitățile de producție în 24 de ore să crească cu 320 tone la măciniș, cu 750 tone la panificație și cu 220 tone la fabricarea biscuiților și pastelor făinoase.

Tot în anii celui de al optulea cincinal se va continua, la cote și mai ridicate, acțiunea de reutilare și modernizare a fluxurilor tehnologice, prin extinderea mecanizării și automatizării în fabricile vechi. Urmează, de asemenea, să se generalizeze în toate întreprinderile de morărit și panificație computerizarea evidenței contabile și de calcul, domenii în care s-a și dobîndit o bună experiență la Cluj-Napoca, Ploiești și București. În acest fel – dînd viață hotărîrii adoptate în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din 15 decembrie 1985, cu privire la organizarea și modernizarea proceselor de producție – oamenii muncii din industria morăritului și panificației acționează prioritar pentru creșterea gradului de valorificare a suprafețelor de producție, sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor de energie și continua îmbunătățire a calității produselor. Preluîndu-se experiența de la Fabrica de pîine Berceni, unitate-etalon, – vizitată în mai multe rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu –, în toate întreprinderile similare din țară se acționează pentru : reamplasarea spațiilor de depozitare și îmbunătățirea circulației în incinte, astfel încît micșorarea distanțelor de deplasare să asigure reducerea cheltuielilor de producție ; înlocuirea transportului în saci, butoaie și lăzi, care erau manipulate manual, cu transportul în vrac, paletizat sau conteinerizat, ceea ce va duce la eliminarea eforturilor fizice, reducerea consumului de manoperă, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor ; efectuarea centralizată a tuturor operațiunilor de dozare și pregătire a aluaturilor, astfel îmbunătățindu-se calitatea produselor și asigurîndu-se o substanțială creștere a productivității muncii.

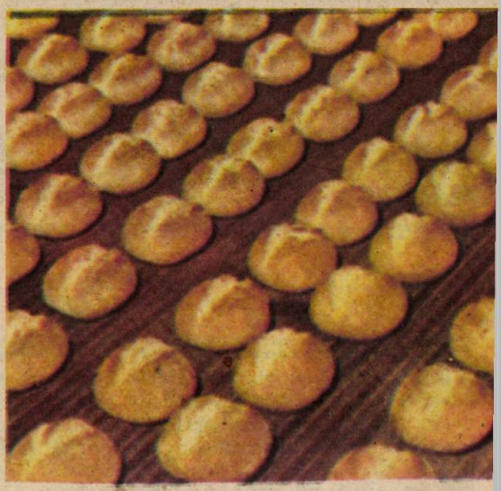

Acestea sînt doar cîteva realizări și proiecte de perspectivă apropiată care atestă faptul că, după fructuosul bilanț al investițiilor din cincinalul precedent, continuîndu-și ascensiunea, industria de morărit și panificație va cunoaște în cel de al optulea cincinal alte înnoiri importante, în folosul oamenilor, pentru satisfacerea la un nivel superior a nevoilor de consum ale populației.

AUREL IVAN

caruia, la sfîrșitul actualului cincinal, suprafața totală amenajată pentru irigații trebuie să ajungă la 5,5—6 milioane de hectare.

În prezent, industria noastră produce și livrează agriculturii pe lîngă tractoare, combine și alte mașini și utilaje complexe, dragline, buldozere și excavatoare de mare capacitate, capabile să execute într-un an lucrări hidroameliorative pe o suprafață de peste 800 000 hectare.

Printre miile de unități industriale se numără și Întreprinderea Mecanică pentru Agricultură din Balș, singura unitate din țară producătoare de instalații pentru irigarea culturilor de cîmp. De la directorul acestei unități, **Lucian Butoi** — omul care de 33 de ani își consacră puterea de muncă îndeplinirii exemplare a sarcinilor încredințate de partid — am aflat că, dintr-un modest centru de reparații ale motoarelor și tractoarelor, s-a ajuns la o mare uzină care produce 11 tipuri de instalații de udare și alte 12 tipuri de utilaje pentru mecanizarea în zootehnie, dezinfectarea adăposturilor de animale și transportul cerealelor.

Întreprinderea produce o gamă largă de instalații pentru udare, de la bine cunoscutele aripi de ploaie cu mutare manuală sau cu tractare longitudinală, la mai recentele realizări, cum sînt : instalația de udare prin aspersiune cu pivot central (IAP — 450/150), instalația de udare pe brazde, tractată longitudinal (EUBA 150 T) și cea de udare prin aspersiune cu tambur și furtun (IATF 300).

Inginerul **Gheorghe Matei**, șeful compartimentului de proiectare, asimilare și tehnologii din întreprindere, ne-a oferit cîteva detalii ale acestor 3 realizări :

● Instalația de udare prin aspersiune cu pivot central (IAP — 450/150), de exemplu, asigură mecanizarea procesului de irigare, în totalitate, pe o suprafață circulară de 66 ha pe campanie și are următoarele caracteristici : raza de udare — 450 m ; diametrul conductei — 150 mm ; presiunea de lucru — 3—4,5 atmosfere ; tipul aspersorului — ASJIM. Se acționează electric, fie de la o sursă de curent provenită de la rețea, fie de un grup electrogen.

● Instalația de udare pe brazde, tractată longitudinal (EUBA 150 T), este destinată irigării pe brazde și fișii în amenajările de joasă presiune. În funcție de lungimea parcelei, instalația se execută în variante de 200, 300 și 400 m. Ea se compune din conducta de transport, conducta de udare cu orificii, vană și branșament, accesorii — teu, cot și mînecuțe de dirijare a apei. Echipamentul se poate dota și cu dispozitiv de acționare cu sertărașe, care permite închiderea sau deschiderea simultană a sertărașelor de pe tronson. Mutarea de pe o poziție pe alta se face prin tractare longitudinală, instalația fiind remorcată de un tractor. Dintre caracteristicile tehnice reținem : debitul maxim de apă transportat — 30 litri/secundă ; debitul maxim de apă pe orificiu — 3,50 litri/secundă ; distanța dintre orificii — 60, 70, 80 și 100 cm ; presiunea minimă de lucru — 0,30 atmosfere ; suprafața udată la un ciclu de 10—12 zile : 17—35 ha. Pentru a funcționa ireproșabil, conductele de transport și udare se cuplează la vana-hidrant prin intermediul branșamentului. Atenție ! CUPLAREA LA SURSA DE APĂ PRIN ACȚIONAREA VANEI SE FACE DUPĂ DESCHIDEREA ORIFICIILOR DE PE CONDUCTELE DE UDARE ȘI MONTAREA ÎN DREPTUL ACESTORA A MÎNECUȚELOR DE DIRIJARE A APEI.

● Instalația de udare prin aspersiune cu tambur și furtun (IATF 300) este destinată irigării oricăror culturi agricole, cu talie joasă sau înaltă, de pe terenuri plane și fără obstacole (pomi, șanțuri) sau cu pante pînă la 5 la sută pe direcția de înaintare. Instalația dispune de șasiu cu două roți pe pneuri, de o turelă-tambur pe care se află furtunul de aducțiune a apei, de un dispozitiv de udare cu două aspersoare cu funcționare în cerc și o instalație hidraulică. Această instalație, prin intermediul unui motor hidraulic de tipul cu burduf, realizează rularea furtunului pe tambur în timpul udării. Funcționarea este semiautomată și se atinge o lungime de udare de 306 m, o lățime de 54—60 m și o viteză de lucru de 10—40 metri/oră. Agregatul este tractat și pus în poziție de lucru lîngă hidrant, după care căruciorul portaspersoare, cu furtunul flexibil, se deplasează pe culoarul de udare pînă la derularea necesară. Norma de udare este reglabilă, de la 200 la 800 m³/ha. La o normă de 600 m³/ha, instalația poate iriga, într-un ciclu de 12 zile, o suprafață de 20—26 ha. În funcție de necesități, se poate lucra și în module, de 4—12 instalații, care pot acoperi, în același timp, o suprafață de 80—240 m², fiecare.

AL. ȘTEFĂNESCU

Cînd PASIUNEA își dă mîna cu PRICEPEREA

În 1972, cooperativa agricolă Ghilad, județul Timiș, a cumpărat un număr de berbeci Merinos de Palas și Polwarth, cu care s-a trecut la ameliorarea turmei de 2 700 ovine din rasa locală, slab productivă, plafonată — Țigaia bucălaie, la care producția medie de lînă nu depășea 2,6 kg.

După 14 ani de eforturi susținute, printr-o selecție exigentă și o îngrijire și furajare corespunzătoare, unitatea a reușit să ajungă la un efectiv de peste 7 000 oi Merinos. În toți anii cincinalului trecut, pentru producții medii între 10,5—11,6 kg lînă, cooperativa a fost distinsă cu Ordinul Meritul Agricol clasa I. În 1986, se prelimină realizarea unei producții medii de circa 12 kg lînă. Calitatea superioară a liniei a făcut ca, în 1985, întreaga cantitate să fie valorificată numai la categoriile super și calitatea I, veniturile realizate pe această cale fiind de 6 500 000 lei. Alte 4 milioane lei au fost obținute pe berbecii Merinos de reproducție livrați în întregul județ pentru ameliorarea turmelor de ovine; încă un milion de lei a fost încasat din livrarea la fondul de stat a laptelui de oaie și a cărnii de ovină. În total, cu 11,5 milioane lei, cele două ferme de ovine, conduse de ing. Paul Colesa și dr. Virgil Poroțiu, au adus unității, în 1985, 35 la sută din veniturile bănești, venitul mediu lunar al unui cioban fiind de circa 7 000 lei.

Merite deosebite pentru aceste rezultate revin președintelui unității, Viorel Sipețan, medicului Ștefan Polverjan, de la circumscripția veterinară și profesorului dr. Ioan Vintilă, de la Institutul Agronomic Timișoara, care au dirijat și au urmărit în permanență, timp de 14 ani, procesul de merinozare a turmei și creșterea efectivelor.

Acest succes s-a realizat, în primul rînd, printr-o selecție exigentă. Pe platforma de tuns, cu aparatură electrică produsă la I.M.A.I.A. Timișoara, oile trec examenul bonitării individuale prin stabilirea cantității și calității lînii recoltate. Cele cu lînă mai puțină și de mai slabă calitate sînt reformate și înlocuite cu mioare provenite din cei mai valoroși reproducători. Trebuie spus că în procesul de reproducție sînt folosiți numai berbeci cu o producție de cel puțin 13 kg lînă de calitate superioară — deasă, albă și uniformă pe cojoc, al cărei fir să nu depășească grosimea de 20—22 de microni.

În același timp, în procesul de ameliorare se urmăresc și alte obiective importante: pe de o parte, păstrarea caracteristicilor țigăii bucălaie de a fi în lactație șase luni anual (adică o perioadă dublă față de cea a oilor Polwarth), iar pe de altă parte, păstrarea și consolidarea taliei mari a Merinosului de Palas, ceea ce asigură o producție bună de carne. Un alt factor care a contribuit la sporirea de aproape trei ori în acești 14 ani a efectivelor l-a constituit indicele ridicat de natalitate. În 1985, de exemplu, s-au obținut 118 miei la 100 de oi.

Pentru actualul cincinal, cooperativa din Ghilad și-a propus să dubleze efectivele de ovine. Este un obiectiv îndrăzneț, dar pe deplin realizabil. El va fi înfăptuit prin aplicarea transplantului de zigoți de la oile cu performanțe înalte, ceea ce va grăbi mult sporirea efectivelor de ovine Merinos.

O atenție deosebită se acordă la Ghilad furajării și îngrijirii ovinelor. În toate saivanele au fost amenajate iesle de hrănire, pentru a se evita orice risipă de nutreturi, și montate adăpători cu nivel constant. Au fost construite silozuri și fînării de mare capacitate, precum și o bucătărie complexă de preparare a furajelor. Acestea se aduc în saivane cu remorci tehnologice tractate sau cu căruțe tip platformă, aleile fiind betonate. Dacă în perioada de stabulație, ovinele sînt furajate numai cu nutreturi preparate, din primăvară pînă la căderea primei zăpezi, ele pasc pe pajiștea de 500 hectare. Fertilizării acesteia i se acordă permanentă atenție, prin gunoire sau tîrlire, pășunatul desfășurîndu-se pe parcele.

În cincinalul trecut, creșterea ovinelor a adus cooperativei agricole din Ghilad un beneficiu de peste 10 milioane de lei. Iată deci o dovadă, deosebit de elocventă, printre atîtea altele, a avantajelor acestei îndeletniciri atunci cînd este făcută cu pasiune și pricepere.

TRAIAN DUMITRESCU

Cu înfiorare păşeşti prin imensitatea aceasta în care ai deodată senzaţia că eşti mic, pierdut şi supus unei puternicii fără hotar, şi tot deodată un suflu parcă te înveseleşte mai mult decît ţi-e firea. Miracolul pădurii. Forţa ascunsă a unei împărăţii fără de care planeta nici nu poate fi imaginată. Cît timp îi trebuie unei seminţe de molid pentru ca, alături de alte milioane de seminţe de molid, să devină puiet, şi pe urmă pădure vuitoare peste înălţimile acestea ale Bucovinei ? Sînt alături de inginerul **Vasile Panteliuc**, inspectorul-şef al Inspectoratului silvic judeţean **Suceava**. „O sută cincizeci de ani, şi chiar mai mult — zice el. Pădurile pe care le înfiinţăm noi, cei de azi, vor fi exploatate abia de strănepoţii nepoţilor noştri, am făcut şi un calcul..."

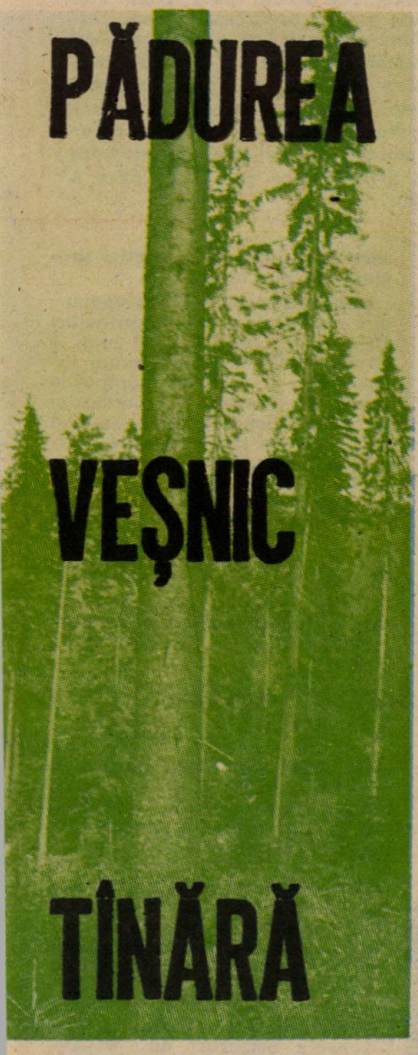

PĂDUREA VEŞNIC TÎNĂRĂ

Tot Panteliuc mi-a atras atenţia, altă dată, că fondul silvic este singura resursă de materii prime regenerabile, şi să observăm că, în cincinalul care a trecut, s-au reînfiinţat, în judeţul Suceava, 11 500 ha de pădure, în locurile unde s-au efectuat tăieri, pentru că se şi spune, în limbajul silvicultorilor : prin tăiere, spre regenerare. Au pepiniere în suprafaţă totală de 140 ha, şi produc anual peste 16 milioane de puieţi. Pare liniştită şi egală cu sine viaţa pădurii, dar nu este; pare că nimic nu se schimbă în veşniciile de molid peste care trec indiferente anotimpurile, însă nu-i aşa. O zi, numai, dacă te afli printre oamenii dăruiţi pădurii vei înţelege că menţinerea integrităţii şi puterii ei productive cere nu numai efort, ci şi pricepere, ştiinţă anume a întregului complex de operaţii, de tratamente, cum numesc ei anumite lucrări. „De-a lungul timpului s-a mai tăiat şi anapoda, zice Vasile Panteliuc. S-a mai abuzat, în lăcomia după lemn, ori s-a exagerat în unele perimetre, pentru că în altele, mai accidentate, nu se putea intra. Nimic mai greşit. Noi avem o lege, un program pînă în anul 2010, iar orientările actuale privesc restrîngerea tăierilor şi evitarea dezgolirilor pe porţiuni mari; promovarea tratamentelor cu perioadă lungă de regenerare; împădurirea tuturor golurilor, a taluzurilor drumurilor forestiere, a luminişurilor şi a terenurilor degradate ; restrîngerea răşinoaselor numai în arealul lor natural — căci a existat şi o tendinţă contrarie — şi promovarea speciilor autohtone de foioase valoroase ; restrîngerea cotei anuale de tăiere şi încadrarea strictă în posibilităţile oferite de pădure ; valorificarea superioară a resurselor secundare ale fondului silvic".

Am văzut că bogăţia principală a pădurii — lemnul — reprezintă în acest judeţ 1/3 din producţia industrială şi $^1/_2$ din materia primă a producţiei pentru export. Este cazul, aici, să ne oprim puţin la arborele de o valoare excepţională — molidul de rezonanţă — delimitat ca serie specială în ocolele Coşna, Moldoviţa şi Cîmpulung Moldovenesc, arbore al cărui trunchi a născut, odinioară, viorile unor Amati, Guarneri, Stradivari, şi care asigură astăzi materia primă a Fabricii de instrumente muzicale de la Reghin. Care sînt însă resursele secundare ? Salmonicultura : **2 păstrăvării amenajate la Valea Putnei şi Brodina, plus reţeaua de ape curgătoare, însumînd peste 1 700 km, delimitate în fonduri de pescuit, în care s-a intervenit cu construcţii specifice (topliţe, cascade, praguri etc.).** Vînatul : **cerb, căprior, mistreţ, urs, cocoş de munte — ocrotit şi dirijat în ce priveşte echilibrul, efectivele optime şi selecţia.** Fructele de pădure : **peste 2 000 tone anual, provenite din 80 ha plantaţii de zmeur, peste 150 ha de zmeurişuri şi afinişuri naturale ameliorate, precum şi din populaţiile spontane.** Ciuperci : **peste 350 tone anual, căutate la export.** Împletituri din răchită **(120 ha, 200 de meşteri),** apicultură **(1 000 familii de albine),** plante medicinale **(150 tone pe an),** sericicultură.

Inspectorul-şef **Panteliuc**: **„Trebuie neapărat să subliniem că populaţia are datoria patriotică de a contribui la refacerea şi menţinerea integrităţii şi puterii productive a pădurii prin participarea masivă la plantări, curăţiri şi igienizări, prin grija faţă de ea, în orice situaţie, fie că-i vorba de turişti, de simpli trecători sau de beneficiari ai celor peste 150 000 ha de păduri păşunabile".**

Să ocrotim, aşadar, pădurea ! Sună ca o lozincă banală, pe care o găsim chiar scrisă pe panouri, dar ia să ne gîndim ce-ar fi dacă n-am da ascultare acestui îndemn de o extraordinară valoare pentru om, pentru economie, pentru natură...

TITU CONSTANTIN

- Pădurile administrate de Inspectoratul silvic judeţean Suceava cuprind 430 000 hectare, ceea ce înseamnă 51% din suprafaţa judeţului.
- Structura de specii : 80% răşinoase, cu dominarea molidului, 20% foioase.
- Prin exploatarea raţională a pădurilor judeţului Suceava se asigură : 10% din masa lemnoasă a ţării, 33% din producţia industrială a judeţului, 50% din materia primă pentru producţia de export a judeţului.
- Pentru menţinerea integrităţii patrimoniului silvic, se regenerează anual circa 2 000 ha de pădure.

În industria conservelor și sucurilor răcoritoare

SORTIMENTE NOI, CALITATIV SUPERIOARE

Sîntem în plin sezon de industrializare a legumelor și fructelor. Ne aflăm la Fabrica de conserve „Valea Roșie", județul Călărași. Iată, la capătul fiecărei linii tehnologice — succedîndu-se pe flux cu un ritm de... mitralieră — în fiecare minut se livrează și sînt ambalate direct în containere cîte 70 cutii de mazăre, fasole tăiată, pastă de tomate ori alte produse.

70 cutii pe minut la fiecare linie tehnologică ! Dar fabrica are cinci asemenea linii, iar în țară — la Fetești, Buftea, Calafat, Giurgiu, Turnu-Măgurele, Timișoara, Satu Mare, Oradea, Dej, Tîrgu-Mureș, Tecuci etc. — funcționează peste 20 de unități industriale asemănătoare. Toate, începînd de la apariția urzicilor și a verdețurilor de primăvară, pînă spre iarnă, tîrziu, cînd sînt prelucrate materii prime preindustrializate, lucrează în cîte două și chiar trei schimburi. Așa stînd lucrurile, lăsăm cititorul să calculeze cam care este cantitatea anuală de conserve, realizată în cadrul Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor. Noi vom stărui asupra preocupării oamenilor muncii din industria conservelor pentru continua diversificare și îmbunătățire a calității produselor.

DIN CUTIE, DIRECT ÎN FARFURIE

Este exact ceea ce își dorește — de ce să nu recunoaștem ? — aproape fiecare consumator, mai ales gospodinele dornice să consacre o parte mai mare a timpului lor liber nu bucătăriei, ci educării copiilor, practicării unor activități recreative sau, pur și simplu, odihnei. Acestei cerințe, specifică vieții moderne , vin să-i răspundă și noile sortimente de conserve — premiere ale anului 1986 — omologate și lansate pe piață ca un „preludiu" al altor multor înnoiri ce sînt prevăzute a se realiza, treptat, pînă la sfîrșitul actualului cincinal. Deocamdată este vorba de :

- **conserve din carne de pui cu : bame, roșii, fasole, conopidă, castraveciori la oțet sau în saramură ;**
- **conserve din spanac cu : pipote de pasăre, carne de pasăre, carne de porc, carne de vită ;**
- **conserve din carne de porc cu : legume, fasole-păstăi, mazăre sau castraveciori murați ;**
- **conserve din carne de vită ;**
- **sărmăluțe cu carne de porc și sărmăluțe cu carne de vită, în foi de viță ;**
- **ardei umpluți cu carne de porc sau cu carne de vită ;**
- **perișoare din carne de vită în sos aromatizat cu mărar și perișoare din carne de porc în sos aromatizat cu tarhon.**
- **sote de morcov cu carne de vită ;**
- **pilaf cu carne de vită ;**
- **sos „tomar" (sos picant dintr-un amestec de ardeioase) etc.**

Firește, o dată cu lansarea pe piață a noilor produse, nici sortimentele tradiționale — puiul cu mazăre zaharată în sos de mărar, fasolea-boabe cu cîrnăciori sau cu afumătură și celelalte — nu au fost neglijate. Dimpotrivă, cu parametrii calitativi îmbunătățiți, ele vor continua să fie oferite consumatorilor cum, de altfel, nu vor lipsi din magazine nici celelalte aproape 200 de produse :

- **pasta și sucul de tomate ;**
- **compoturile (inclusiv cele dietetice), gemurile, jeleurile, dulcețurile și fructele confiate ;**
- **paste din căpșune, cireșe, vișine, pere, caise, piersici, măcese, coarne și alte fructe de pădure ;**
- **magiunul și marmelada ;**
- **supele concentrate, la plicuri, boiaua de ardei dulce, mușțarul, fulgii de cartofi și fasole, alte produse deshidratate și.. pufuleții.**

PENTRU CEI MICI, SĂ CREASCĂ VOINICI

Sigur, pufuleții mai ales lor, copiilor, le sînt destinați. Însă punctul „forte" al producției pentru cei mici îl constituie conservele fabricate la secția specială de la Chiajna.

Sub genericul „Cremogenat", aici se fabrică — destinatari fiind copiii între 4 și 12 luni — cîteva sortimente de creme, între care : de mere și morcov cu zahăr, de spanac, de piersici și de gutui. Copiilor între unul și patru ani le sînt pregătite delicioase piureuri de dovlecei cu orez, de spanac cu orez, de orez cu carne de pasăre etc., iar tuturor celor ce au trecut de 18 luni li se oferă o variată gamă de mîncăruri gătite, realizate pe baza unor rețete de fabricație științific stabilite, avizate — asemenea tuturor celorlalte produse — de forurile în drept.

INDUSTRIA SUCURILOR RĂCORITOARE

În acest domeniu, întîietatea o dețin BRIFCOR-urile, adică băuturile răcoritoare indigene din fructe, realizate deocamdată în cinci sortimente. Însă gama răcoritoarelor — majoritatea cu indici calitativi substanțial îmbunătățiți — se ridică la peste 30 de sortimente, începînd cu apă tonică, pepsi-cola și quic-cola și continuînd cu sucurile pe bază de esență de legume, struguri, fructe de livadă și fructe de pădure, și terminînd cu delicioasele nectaruri de vișine, caise, piersici, pere, prune și gutui sau cu aromatele siropuri de căpșune, zmeură, afine, coacăze.

Toate acestea — multe din ele premiere ale anului 1986 — stau la dispoziția consumatorilor în unitățile comerciale din toate localitățile țării, bucurîndu-se, totodată, de o firească apreciere și pe piața externă, conservele „Made in Romania" fiind solicitate în tot mai multe țări ale lumii.

AUREL IVAN

Cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor CUMPĂRĂ ÎNTREGUL SURPLUS DE PRODUSE DIN GOSPODĂRIILE POPULAȚIEI

■ INFORMAȚII UTILE
■ AVANTAJE
■ STIMULENTE

PRODUCĂTORI !

Cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor contractează și achiziționează, LA PREȚURI AVANTAJOASE, DIRECT DE LA LOCUL DE PRODUCȚIE, prisosul de produse obținute în gospodărie. La rîndul lor, cooperativele de credit acordă împrumuturi în scopul dezvoltării producției agricole, în vederea cumpărării și creșterii de vaci, juninci, porci, oi, capre, iepuri de casă, păsări, al amenajării de grajduri, saivane sau alte adăposturi necesare animalelor și păsărilor, procurării de animale de tracțiune și furaje, de material săditor, semințe, îngrășăminte chimice, construirii și amenajării de sere, răsadnițe, solarii, ciupercării etc. etc.

FULGII ȘI PENELE — sursă de venituri pentru gospodine

În fiecare gospodărie se cresc păsări, printre care gîște și rațe. Există deci și pene. O parte se strîng pentru nevoile familiei, dar cantități importante se irosesc. Asta înseamnă bani pierduți. Adunînd cu grijă fulgii și penele, fie prin practicarea jumulirii pe viu a palmipedelor, fie după sacrificarea păsărilor, și valorificîndu-le prin centrele de achiziții sau prin achizitorii cooperativelor, gospodinele obțin apreciabile venituri. Atenție deosebită va trebui să se acorde calității produselor, știut fiind faptul că un preț se obține pe penele recoltate prin jumulirea pe viu a gîștelor și rațelor și altul dacă această operațiune s-a făcut după sacrificare. Și pentru a putea beneficia de prețul cel mai bun, penele să fie, de la început, separate pe sortimente. Iată și care sînt aceste sortimente și la ce prețuri se valorifică.

Sortimentul	Super lei/kg	Cal. I lei/kg
● Rupf natur	110	100
● Rupf prima	60	55
● Rupf I	45	40
● Gîscă gri natur	80	75
● Gîscă gri prima	65	55
● Gîscă gri	45	35
● Rață albă natur	60	55
● Rață color natur	40	35
● Pene secunda	30	25
● Pene mittel	15	11
● Pene albe de găină	—	5
● Pene colorate de găină și curcă	—	5

DE REȚINUT ! Pentru a putea obține prețul maxim, recoltarea fulgilor și penelor ca și păstrarea se vor face separat, pe proveniență : de gîscă, de rață, de găină, de curcă. Nu se vor amesteca fulgii adunați din jumulire pe viu cu cei strînși de la păsările sacrificate.

IEPURII DE CASĂ se înmulțesc repede și se cresc ușor

Creșterea iepurilor de casă este o îndeletnicire plăcută, care poate aduce venituri importante în orice gospodărie. Îngrijirea acestora se face cu destulă ușurință și nu necesită cheltuieli mari. Iepurii de casă se înmulțesc rapid. Pentru furajare se pot folosi, cu bune rezultate, resturile alimentare din gospodărie (morcovi, cartofi, verdeață etc.), precum și diferite plante furajere ce cresc prin grădini.

În vederea valorificării iepurilor de casă, producătorii se vor adresa cooperativelor comunale, care oferă posibilitatea desfacerii în condiții avantajoase — prin contractări și achiziții — a întregii producții obținute în gospodăria personală. La încheierea contractului, pe lîngă avansuri în bani (pînă la 60 la sută din valoarea contractului), cei interesați pot primi material de reproducție din rase valoroase.

PREȚURILE DE CONTRACTARE ȘI ACHIZIȚIE :

Calitatea I kg/viu 19 lei
Calitatea a II-a kg/viu 17,50 lei

Creșterea în gospodărie a numai 5 iepuroaice și a unui iepure mascul aduce un venit anual de circa 7 200 lei.

În afara avantajelor bănești, creșterea iepurilor de casă în gospodării oferă posibilitatea de a se asigura membrilor familiei o sursă de hrană suplimentară, foarte gustoasă și bogată în substanțe nutritive.

MELCII ŞI BROAŞTELE — bogăţie fără investiţii

MELCII cresc de obicei în luncile apelor, în vii şi livezi, la marginea pădurilor de foioase şi în poienile mari, în crînguri, în zăvoaie, în lăstărişuri, în grădini etc. Timpul cel mai potrivit de cules melci este îndeosebi dimineaţa pe rouă şi pe răcoare, cînd aceştia ies în colonii mai mari şi pot fi adunaţi foarte uşor.

Cooperativele de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor achiziţionează în lunile aprilie, mai şi iunie numai melci din specia **Helix Pomatia** cu cochilia de culoarea cafelei cu lapte, cu talpa de carne albă-gri sau albicioasă şi cu diametrul cochiliei de 28—38 mm.

Preţul de achiziţie a melcilor este de 8 lei kg/viu.

BROAŞTELE comestibile din specia **Rana Esculenta** şi **Rana Ridibunda**, cu pielea pe spate de culoare verde închis-măslinie sau verde-deschis, cu pete sau dungi longitudinale (în lungul spinării) de culoare cafenie, iar pe pîntece de culoare albă cu puncte sau pete mici, negre, se găsesc în mai toate apele.

Începînd din primăvară, din luna mai şi pînă iarna, înainte ca apele să îngheţe, cooperativele de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor preiau broaşte comestibile. La centre se primesc broaşte vioaie şi fără leziuni, în greutate minimă de 30 g/bucata.

Preţul de achiziţie a broaştelor este, în perioada 1 IV—31 VIII, de 10 lei kg/viu, iar între 1 IX—31 III, de 9 lei kg/viu.

Asta înseamnă că din ceea ce adună un om în cîteva ore dintr-o zi se poate realiza un venit de 150—200 lei.

MIEREA DE ALBINE este căutată oricînd şi pretutindeni

APICULTORI !

Prin contractarea şi livrarea de miere de albine şi ceară la cooperativele de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, apicultorii sînt ajutaţi în aprovizionarea cu mătci selecţionate, biostimulatori, faguri artificiali, stupi (lăzi), rame, medicamente de uz apicol, avansuri în numerar de pînă la 60 la sută din valoarea producţiei contractate, material lemnos pentru confecţionarea şi repararea stupilor, preluarea oricăror cantităţi de miere şi ceară la preţuri avantajoase, asistenţă tehnică.

Recoltaţi şi valorificaţi mierea de albine, pe surse de proveniență (salcîm, tei, zmeură, izmă, brad, floarea-soarelui etc.) pentru a putea primi preţuri corespunzătoare calităţii.

Preţurile de contractare şi achiziţie, loco producător, sînt următoarele :

Miere de albine superioară	— 26 lei/kg
miere cal. I	— 22 lei/kg
miere cal. a II-a	— 17 lei/kg
miere-faguri în secţiuni	
cal. I	— 36 lei/kg
cal. a II-a	— 33 lei/kg
faguri cu miere în rame	— 38 lei/kg

PLANTELE MEDICINALE contribuie la menţinerea sănătăţii

În ţara noastră, cu un relief foarte variat, cu regim climateric favorabil unei vegetaţii bogate, cresc peste 3 600 specii de plante din care cîteva sute sînt cunoscute ca plante medicinale. De la unele se adună rădăcinile sau florile, de la altele frunzele şi fructele.

Cetăţeni !

Culegînd plante medicinale şi valorificîndu-le prin centrele de achiziţii sau prin achizitorii cooperativelor de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, realizaţi importante venituri suplimentare şi asiguraţi materia primă pentru prepararea de ceaiuri şi medicamente necesare menţinerii sănătăţii.

Adresîndu-vă cooperativelor de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, veţi fi ajutaţi să cunoaşteţi plantele medicinale care se achiziţionează, precum şi modul şi perioada de recoltare, starea în care se valorifică (proaspete sau uscate) şi preţurile de achiziţie.

Grupaj realizat de AURAŞ ALBU

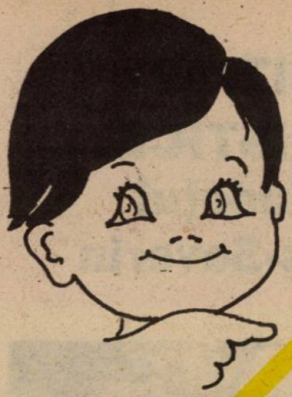

REȚINEȚI EMBLEMA

JECO

(JOCURI EDUCATIV-COLECTIVE)

Răspunzînd interesului și solicitărilor manifestate de public pentru jocurile logice, — Turism, GO, Scrabble, Pentamino, Flex, Colorama, În familie, Ursul Păcălit, Caroiaj logic —, CENTROCOOP asigură producția și desfacerea acestora în magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din întreaga țară.

În București, RECOOP pune în vînzare ultimele noutăți în materie de jocuri logice la magazinele proprii din : Bd. Republicii nr. 80 A ; Calea Moșilor nr. 135 ; str. 13 Decembrie nr. 26, str. Chiristigii nr. 4–6, precum și în holul Teatrului „Ion Creangă".

La cerere, coletele pot fi expediate la domiciliu, prin unitățile „Comerțul prin coletărie" sau „Cartea prin poștă", str. Sergent Nuțu Ion nr. 8–12, sector 5, București cod 76 324. Se onorează comenzi în valoare totală de minimum 100 lei, plata se face ramburs, la primirea coletului.

Comenzi din partea unităților comerciale se primesc la RECOOP, str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, cod 70 306, telefon 13 81 75 și telex 10 393.

UNITĂŢI TURISTICE în judeţul Caraş-Severin

Celor care doresc să petreacă vacanţa sau o parte din concediu şi, totodată, să cunoască pitoreştile meleaguri ale judeţului Caraş-Severin le stau la dispoziţie cîteva frumoase unităţi turistice, gazde ospitaliere în orice sezon. Printre acestea se numără hanul „TIBISCUM", situat la intrarea în oraşul Caransebeş, pe malul Timişului. El dispune de 72 locuri în camere şi de căsuţe camping.

O unitate apreciată este şi hanul „BOCŞA-IZVOR", amplasat pe malul rîului Birzava, în zona turistică a oraşului Bocşa, pe şoseaua ce leagă Reşiţa de Timişoara. La un kilometru de Bocşa se află cabana „STEJARUL", într-o pădure aproape de Lacul Metreş, unde se poate pescui şi se pot face plimbări de agrement cu bărcile.

Hanul „CARAŞ" din Oraviţa pune la dispoziţia turiştilor 60 locuri de cazare şi restaurant, iar la altitudinea de 1 000 metri, pe muntele Semenic, hanul „GĂRÎNA" oferă, în orice sezon, locuri de cazare ; masa se poate servi la restaurantul unităţii.

COOPERAȚIA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACERE A MĂRFURILOR are printre principalele sale obiective și aprovizionarea cu mărfuri a populației de la sate.

Prin cele 35 000 unități comerciale se asigură desfacerea unei game largi de MĂRFURI INDUSTRIALE DIN CELE MAI SOLICITATE.

Rețeaua de desfacere a cooperației s-a dezvoltat și modernizat permanent. În magazinele COOP, precum și în raioanele specializate ale unor magazine mai mari se găsesc, în funcție de sezon, un larg sortiment de confecții, tricotaje, stofe, încălțăminte, articole de galanterie și marochinărie.

Raioanele specializate ale unor unități comerciale pun la dispoziția cumpărătorilor CELE MAI SOLICITATE ARTICOLE DE UZ CASNIC ȘI GOSPODĂRESC.

In fotografie: Complexul comercial Tismana

Librăriile cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor oferă celor interesați ULTIMELE NOUTĂȚI EDITORIALE, PRECUM ȘI JUCĂRII ȘI JOCURI LOGICE.

mașina de cusut CAMELIA

Prin designul modern și operațiile ce le execută, mașina de cusut CAMELIA poate fi un ajutor de neprețuit pentru oricare gospodină.

CAMELIA prezintă în dotare came, care se pot clasifica, după cusăturile pe care le execută, astfel :

- **cusătură în zigzag cu întrebuințări multiple (bordurat, surfilat, aplicații, executat monograme simple, ajurat, montat dantelă, executat broderie străpunsă etc.) ;**
- **cusături decorative (pe fiecare cămă este desenat modelul cusăturii de realizat) ;**
- **cusături utilitare (cusătură de surfilat, elastică, de legătură, invizibilă, de bordurat).**

Mașina de cusut pedalieră CAMELIA realizează :

- **6 cusături utilitare ;**
- **13 cusături cu ajutorul accesoriilor.**

Magazinele comerțului de stat vă oferă, la alegere, trei tipuri de mașini de cusut CAMELIA :

— tip „masă cu picior metalic" la prețul de 4 220 lei ;

— tip „masă" la prețul de 4 400 lei ;

— tip „masă mobilă" la prețul de 4 570 lei.

Fiecare tip de mașină de cusut CAMELIA după funcționare poate fi transformată în „masă" pentru radio sau televizor, ori în birou pentru școlari.

CAMELIA se integrează perfect în mobilierul camerei în care se amplasează.

Bucuroase de oaspeţi şi bine pregătite să-i primească

ÎN TOT TIMPUL ANULUI

STAŢIUNILE BALNEARE VĂ AŞTEAPTĂ

Prezenţa factorilor naturali de cură – lacuri, nămoluri terapeutice, mofete – permite tratarea unui larg evantai de afecţiuni :

– reumatismale : **Amara, Băile Felix, Băile Govora, Băile Herculane, Călimăneşti-Căciulata, Eforie-Nord, Geoagiu-Băi, Lacu Sărat, Mangalia, Pucioasa, Sovata, Vatra Dornei ;**

– cardiovasculare : **Balvanyos, Băile Tuşnad, Borsec, Buziaş, Covasna, Vatra Dornei ;**

– digestive şi hepatobiliare : **Băile Olăneşti, Borsec, Călimăneşti-Căciulata, Singeorz-Băi, Slănic-Moldova, Tinca ;**

– afecţiuni ale rinichilor şi căilor urinare : **Băile Olăneşti, Călimăneşti-Căciulata, Slănic-Moldova ;**

– ginecologice : **Amara, Bazna, Eforie-Nord, Ocna Sibiului, Slănic-Prahova, Sovata ;**

– căi respiratorii : **Băile Govora, Slănic-Moldova ;**

– nevroze : **Balvanyos, Băile Tuşnad, Borsec, Borşa, Breaza, Buşteni, Moneasa, Stina de Vale.**

Hoteluri moderne, case de odihnă confortabile, baze de tratament bine dotate cu aparatură specifică şi incadrate cu personal de inaltă calificare, numeroase posibilităţi de agrement.

FOLOSIŢI, ÎN TOATE ANOTIMPURILE ANULUI, POSIBILITĂŢILE CREATE ÎN STAŢIUNILE BALNEOCLIMATICE, PENTRU REFACEREA FORŢEI DE MUNCĂ, APELÎND LA SERVICIILE OFERITE DE OFICIILE JUDEŢENE DE TURISM ŞI I.T.H.R. BUCUREŞTI !

La transportul pe C.F.R., cînd biletele sînt obţinute de la o agenţie de turism, beneficiaţi de o reducere de 25 la sută a tarifului de călătorie.

radioreceptorul portabil

un prieten bun,

song · TOP

GAMMA · SOLO

DERBY · GLORIA ·

– Ușor și comod de purtat
– Sensibilitate, selectivitate, audiție clară, plăcută

SONG, TOP, GAMMA, SOLO, DERBY, GLORIA – un prieten bun in drumeții și excursii.

SONG, TOP, GAMMA, SOLO, DERBY, GLORIA – in toate magazinele comerțului de stat specializate in desfacerea produselor electronice.

Pentru informarea celor interesați să-și procure unul dintre radioreceptoarele portabile SONG, TOP, GAMMA, SOLO, DERBY, GLORIA, citeva caracteristici demne de reținut:

Radioreceptorul	Game unde	Sistem de alimentare	Preț lei
SONG	medii, ultrascurte	3 baterii R. 6 (1,5 V × 3)	610
TOP	medii	2 baterii R. 6 (1,5 V × 2)	341
GAMMA	medii	2 baterii R. 6 (1,5 V × 2)	341
SOLO – 100	lungi, medii	2 baterii R. 6	371
SOLO – 300	lungi, medii, ultrascurte	4 baterii R. 6 (1,5 V × 4)	685
SOLO – 500	lungi, medii scurte, ultrascurte	4 baterii R. 14 (1,5 V × 4) și rețea 220 V	885
DERBY	lungi, medii	1 baterie R. 12 4,5 V	446,70
GLORIA	lungi, medii, scurte, ultrascurte	6 baterii R. 20 (1,5 V × 6) și rețea 220 V	1 382

CEC

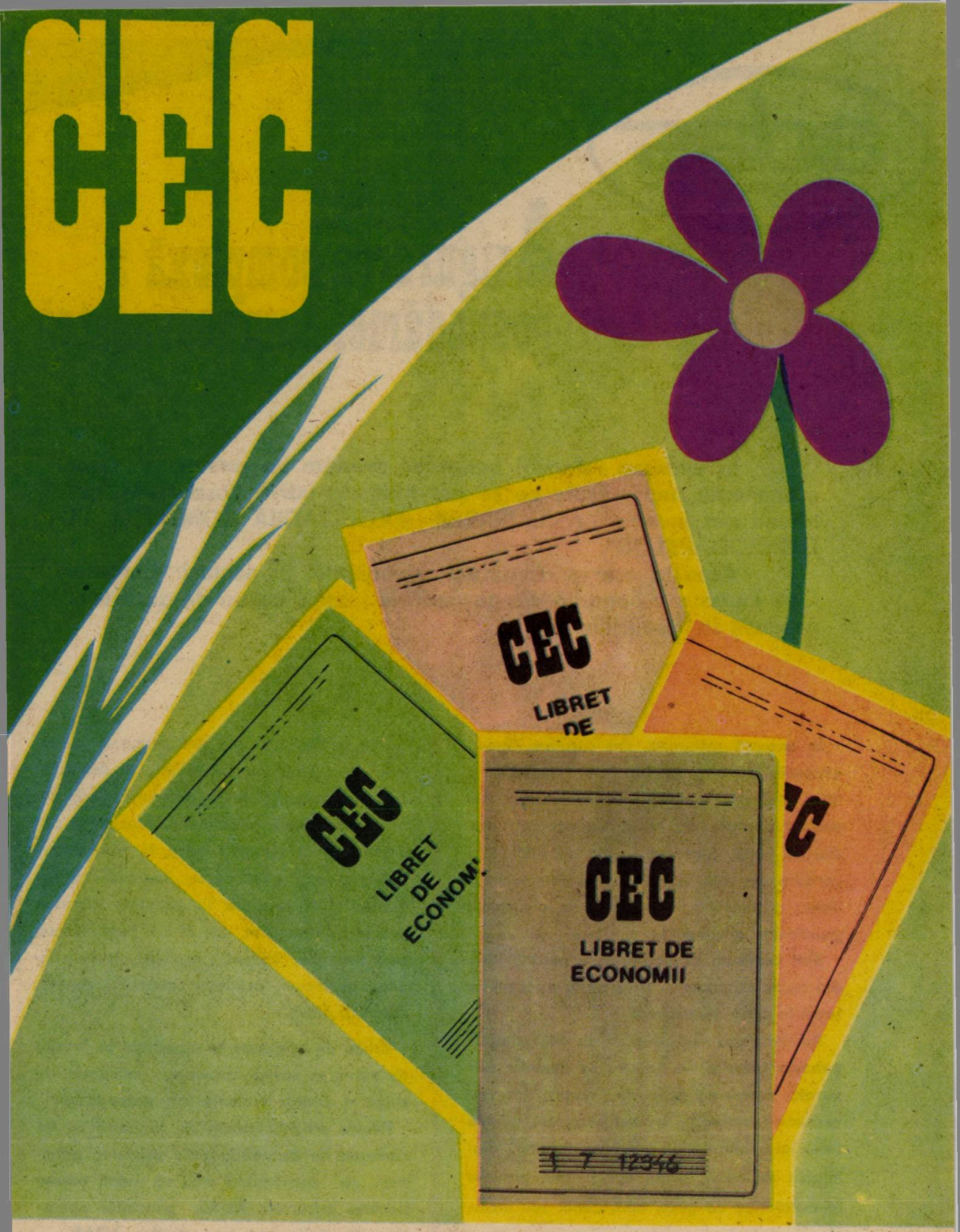

fiecare cetățean

un depunător la cec

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea complexă a gospodăriei dumneavoastră

În vederea refacerii bunurilor avariate ca urmare a unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie, cetățenii pot încheia „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse : bunurile din gospodărie ; unele cazuri de accidente produse la domiciliu etc.

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier și alte obiecte casnice ; îmbrăcăminte ; covoare ; aparate de radio, televizoare ; mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel ; produse agricole, viticole, pomicole și animaliere ; combustibil, materiale de construcții pentru uzul gospodăresc și altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat despăgubește cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, alunecare de teren, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire și altele.

Prin același contract sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția (soțul) asiguratului, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură și altele.

Prima de asigurare se stabilește în funcție de mărimea sumei asigurate, solicitată de asigurat pentru bunurile din gospodărie.

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

AUTOGRAFE
pe portativ

Gazda primitoare care este **Angela Similea** mă încurajează să intru în sufragerie unde iau loc pe un scaun tare. Nu suport fotoliile. Îmi dau o senzație de scufundare. În casă e plăcut. Atmosferă de pace, de liniște. Multe flori, tablouri, bibelouri și clopoței de tot felul. (Este hobbyul gazdei). Am venit aici pentru a purta un foarte scurt dialog cu una dintre cele mai apreciate interprete de muzică ușoară românească. Dar, cum să încep ? Angelei Similea nu-i plac interviurile. Mi-a spus-o direct. Cred că cel mai bine este să...

— Pentru cititorii Almanahului satelor, vă rog să-mi dați un autograf.

— Cu plăcere. (Mi-l dă).

— Ce noutăți are Angela Similea pentru iubitorii de muzică ușoară și populară românească ?

— Recent am realizat un disc la Electrecord. Toate piesele sînt în primă audiție. Și tot pe acest disc se află înregistrată o prelucrare de folclor. Este prima mea încercare din carieră și sper să fie bine primită.

— Ce fel de prelucrare ?

— Este vorba de frumosul cîntec popular „Gheorghe, Gheorghe".

— Prin arta interpretativă, Angela Similea slujește dragostea, iubirea. Rămîneți credincioasă acestor sentimente ?

— Da ! Prin cîntecul de dragoste, eu îmi manifest sentimentele, împărtășindu-le marelui public, pe care-l iubesc și-l stimez.

— Vă rog să adresați cîteva cuvinte cititorilor noștri.

— Le urez multă sănătate, noroc, fericire, alăturînd, cu modestie, inima mea.

— Mulțumesc.

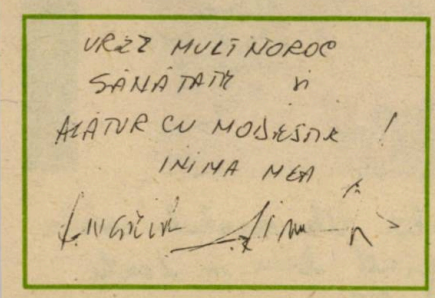

Destăinuire

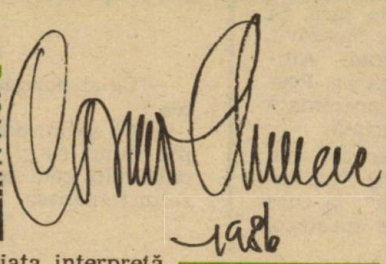

Bine cunoscuta și apreciata interpretă de muzică ușoară **Corina Chiriac** a avut amabilitatea să răspundă solicitării redacției Almanahului satelor de a acorda un autograf și a adresa cîteva cuvinte cititorilor noștri. Despre ea și despre viață. Să ridicăm deci... cortina.

— Sînt o adeptă a paleoastronauticii și, din această cauză, am o privire aproape cosmică asupra fenomenului vieții. Faptul că sînt solistă de muzică ușoară și m-am înscris cu convingere în rîndul artiștilor ale căror eforturi se îndreaptă către bucuria, către divertismentul spectatorilor nu poate decît să-mi creeze un sentiment amplificat al răspunderii,

sentiment pe care, de altminteri, artiştii tuturor timpurilor l-au avut în faţa semenilor lor. Dacă aş fi trăit cu cîteva mii de ani în urmă, ar fi trebuit să mă nasc bărbat, pentru a putea juca teatru în Grecia. Nu ştiu ce aş face însă dacă m-aş naşte peste cîteva mii de ani ! Lăsînd gluma la o parte, sper să-i bucur pe spectatorii mei tot atît de mult cît mă bucur eu văzîndu-i. Rog pe toţi cei care iubesc muzica uşoară, scena, arta şi apreciază eforturile noastre să-mi ţină pumnii, fiindcă pentru mine orice apariţie pe scenă reprezintă un examen. Iar eu le mulţumesc frumos.

„MĂ-NTORSEI UNDE-AM IUBIT"

În cadrul ansamblului Rapsodia Română se remarcă de o bună bucată de vreme şi cunoscuta interpretă de muzică populară **Ioana Cristea.** Specificul pieselor interpretate : muzica olteneasca.

— Cum stăm cu muzica oltenească, stimată Ioana Cristea ?

— Stăm bine. La Electrecord am realizat 6 discuri, toate cu concursul orchestrei conduse de Paraschiv Oprea. Acum pregătesc repertoriul pentru un nou disc cu cîntece din zona Oltului. Toate sînt piese originale, inspirate din folclorul local, cîntece mai vechi şi mai noi.

— Ultimul disc ce piese cuprinde ?

— „Mă-ntorsei unde-am iubit" ; „Cîntă păsările-n luncă" ; „La streaşina casei mele" — sînt cîteva dintre acestea.

— Pe unde aţi purtat cîntecele oltenești ?

— Am cîntat pe multe scene din ţară. Şi la sat, şi la oraş. În străinătate, la Moscova, Paris, Bruxelles, Luxemburg, Belgrad, Amsterdam, Budapesta, Varşovia, Praga ş.a. Peste tot, arta populară românească prezentată în cîntecele mele a fost bine apreciată.

În ţară am întîlnit şi întîlnesc cel mai minunat public din lume. În cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", la care particip din toată inima, sălile de spectacol sînt mereu arhipline.

Cititorilor Almanahului satelor un gînd bun și toată dragostea

Ioana Cristea

— Ce-şi doreşte în continuare Ioana Cristea ?

— Ce să-mi doresc ? Să fiu sănătoasă ca să pot munci cu şi mai mult spor şi să prezint publicului cele mai frumoase piese ale folclorului românesc.

Convorbiri realizate de NICOLAE BUICĂ

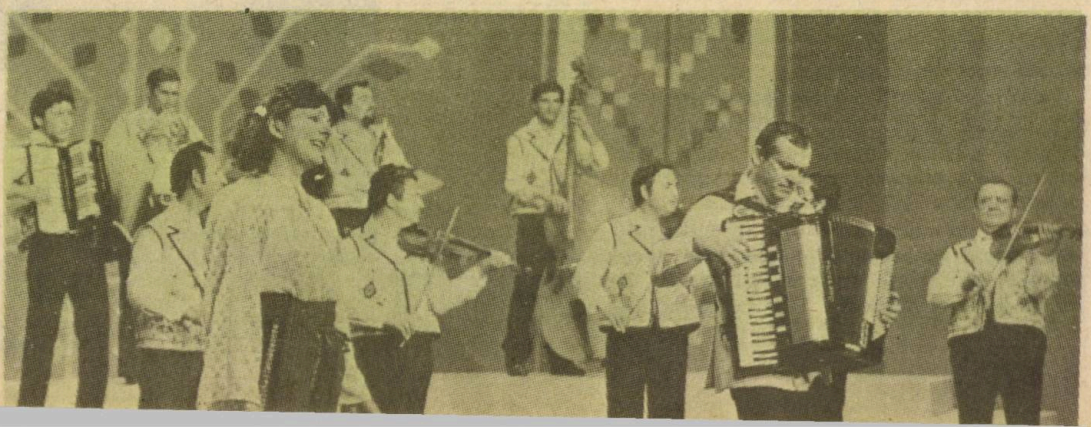

Traficul rutier și civilizația rurală

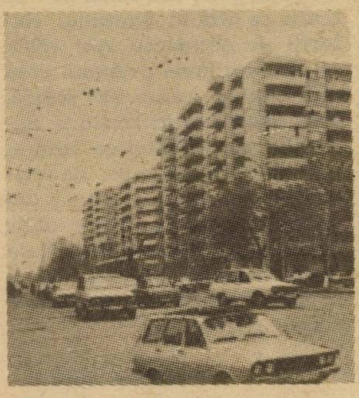

Tractoare perfecționate, autoturisme moderne în fiecare comună, ba chiar și în sate și cătune, o rețea de unități service nu prea mari, dar bine utilate, un număr în continuă creștere de șoferi profesioniști și amatori cu bună pregătire, inclusiv în domeniul mai delicat al conducerii auto preventive, copii constituiți în patrule școlare care își organizează singuri deplasarea pe arterele rutiere și apărarea contra pericolelor străzii — iată doar cîteva componente ale traficului rutier actual în mediul rural.

Automobilul a pătruns profund în viața satului. Nu mai reprezintă o raritate, un motiv de lungi discuții pentru țăranii mirați de această apariție. Bineînțeles însă că mai sînt destule de făcut pentru a obișnui pe locuitorii satelor cu rigorile circulației moderne și a-i feri de pericolele drumului.

Pe șoselele satului întîlnim o diversitate de autovehicule, chiar mai mare decît în multe orașe. Autobasculante uriașe, utilaje din cele mai diferite, autotrenuri care tranzitează satele în drumul spre îndepărtatele lor ținte, autoturisme ale localnicilor ori în trecere, motociclete și motorete, alături de o puzderie de biciclete compun un trafic eterogen unde toți participanții trebuie să „conviețuiască" pașnic, în deplină înțelegere, fie că e vorba de șoferul unui vehicul uriaș, de zeci de tone, sau de un biciclist.

Calul, atît de îndrăgit de oamenii ogoarelor, cuminte, devotat și harnic, este din ce în ce mai frecvent întîlnit în satele noastre, aportul lui crescînd mereu în muncile agricole, în contextul programului special de dezvoltare a transportului cu atelaje.

Sătenii s-au familiarizat cu mijloacele de transport moderne. S-au rărit mult cazurile cînd beneficiarii drumurilor, cum mai sînt numiți participanții la traficul rutier, ignoră normele de circulație, dar din păcate mai sînt cazuri care au un deznodămînt dramatic ori chiar tragic. Unele evenimente de acest gen apar, paradoxal, pe drumurile cu trafic foarte redus, cînd unii parteneri se bazează fiecare pe faptul că nu are de ce să se ferească, din moment ce șoselele sînt goale. Pietonul, mergînd anapoda pe mijlocul drumului, gîndește că nu-i va apărea nici o mașină care să-i stingherească mersul. Pe de altă parte, șoferul autoturismului apreciază că poate tăia curbele, alerga cu viteze excesive întrucît... în comuna respectivă pietonii circulă întotdeauna pe trotuare. În alte cazuri, tot piloții sînt aceia care se lasă înșelați de această aparentă lipsă de pericol a șoselelor cu circulație redusă. „N-am văzut nici ieri, nici alaltăieri pe acest drum vreo mașină, deci pot rula și pe stînga căii, unde-i asfaltul mai bun". Cînd din față apare șoferul circulînd corect, e prea tîrziu, uneori, ca vinovatul să întreprindă ceva și inevitabilul se produce ! Se adoptă, cu alte cuvinte, în loc de concepția „fii prudent și pentru alții", gîndirea nocivă „bazează-te pe prudența celorlalți".

Pe șoselele din comune, fie ele drumuri naționale, județene ori numai comunale, participanții la trafic întîlnesc mai des decît în orașe treceri peste căile ferate. Modernizări au cunoscut și aceste puncte critice ale traficului. Aici, întîi s-au desființat barierele și apoi, cu timpul, semibarierele. Au rămas doar simple semafoare, dublate de dispozitive sonore care intră în funcț unc o dată cu apariția semnalului roșu, atunci cînd de pasajul respectiv, pe drumul de fier, se apropie trenul. E oare nevoie ca drumul să fie neapărat barat pentru ca omul, fie el și simplu pieton, să înțeleagă numai prin constrîngere că trecerea peste calea ferată, ignorîndu-se regulile elementare, reprezintă un real și grav pericol ? Nu, desigur. Pentru omul civilizat, indiferent că se află într-o intersecție arhiaglomerată urbană, ori pe un modest drum de pămînt, culoarea roșie a semaforului are același simbol, oprire ! Trebuie doar ca cineva, paznic, milițian să fie neapărat prezent lîngă punctul de trecere peste drumul de fier ca acest semnal să fie respectat ? Roșul semaforului apără, previne pe

oricine asupra pericolului iminent pe care îl reprezintă traversarea în acel moment a căii rutiere sau feroviare. El reprezintă un ajutor pentru om. Dar se mai întîmplă lucruri de necrezut parcă.

Într-o comună din sectorul agricol Ilfov, un sătean s-a angajat în traversarea pe bicicletă a căii ferate, făcînd slalom printre semibarierele închise. A reușit să treacă prin fața unui tren, dar nu să se ferească și de al doilea, care circula din sens opus pe linia paralelă. Imprudentul și-a pierdut viața, iar fiul său, de 5 ani, transportat în modul cel mai iresponsabil pe portbagajul bicicletei, s-a ales cu leziuni grave.

Un alt caz : un mecanizator, neposesor al permisului de conducere, și-a zis că cel mai bun mod de folosire a unei sume obținute ca premiu este s-o facă praf într-un bufet. Cum se întîmplă uneori în asemenea situații, sorbirea licorilor declanșează pofta de mușcă. Firești, omenești și de înțeles asemenea lucruri pînă la un punct. Însă nu cel al „luării" tractorului din curtea unității agricole și folosirii acestuia pentru deplasarea la discoteca situată peste calea ferată. Dorința de a intra cît mai repede în ritmul dansului și cei doi litri de vin, plus nu se știe cîte sticle de bere sorbite de tractorist l-au făcut să nu mai vadă luminile semnalului roșu, cele de la geamurile vagoanelor trenului rapid și nici pe cele superputernice ale locomotivei electrice. El a depășit în trombă autoturismul care staționa în așteptarea trecerii garniturii feroviare și s-a înscris printre semibariere, lovind apoi lateral două vagoane ale trenului care se deplasa cu 130 km pe oră. Tractorul și remorca au fost agățate și tîrîte cîteva sute de metri. În timp scurt, oamenii din apropierea locului cu pricina, alarmați de zgomotul produs ca urmare a izbirii autovehiculului și scrîșnetului teribil al frînelor trenului, au avut în fața ochilor spectacolul unui tractor cu remorcă prefăcut în fărîme și al unui tren rapid cu cîteva vagoane serios avariate. În ipoteza că lovirea tractorului (surprins pe șine de locomotivă) se producea frontal, nu se știe dacă trenul mai rămînea pe linie, consecințele fiind ușor de dedus. Tractoristul și încă doi tineri care, în stare avansată de ebrietate, se aflau în cabină și-au pierdut viața.

Avem în țară cîteva milioane de biciclete. Majoritatea sînt utilizate în mediul rural. De la nepotul de 12 ani pînă la bunicul de 70 de ani, foarte multă lume folosește bicicleta pentru cele mai diverse genuri de deplasări : la școală, la uzină, la muncile cîmpului ori pur și simplu pentru recreere. Mersul pe bicicletă nu costă nimic, nu benzină, nu ulei, doar din cînd în cînd cîte o revizie și rar de tot înlocuirea unor piese. În plus, mișcarea aceasta înseamnă sănătate. Pînă aici toate bune. Dar să privim și fațetele mai puțin plăcute ale problemei. O femeie cam de 40 de ani, mamă a patru copii, își cumpără o bicicletă și pornește cu ea pe drumul internațional care străbate comuna, să învețe, cum se zice... din mers, conducerea vehiculului. Rulează corect, fără sinuozități în fața unui autotren, al cărui conducător nici nu visează că cea în cauză e începătoare. Abia cînd se angajează în depășirea bicicletei, omul vede îngrozit prin oglinda retrovizoare cum bicicleta începe să facă niște slalomuri cu bucle mari, pentru ca, pînă la urmă, conducătoarea să-și piardă echilibrul, cu alte cuvinte, controlul vehiculului, care se izbește puternic de partea laterală a uriașului autotren, ricoșînd apoi într-un parapet de pod. A fost exact ca un pilot de avion și el începător care intră în vrie, se pierde, și nu mai știe cum să iasă din ea, vrie pe care, dimpotrivă, piloții de acrobație o provoacă intenționat pentru a demonstra cu cîtă măiestrie știu să revină cu avionul în zbor normal.

Alteori vezi cum, din ambele sensuri ale șoselei, șoferii fac frînele să înghețe, întrucît un biciclist efectuează un viraj brusc la stînga, pentru a intra în curtea gospodăriei sale. Nu-l deranjează protestele celor care erau cît p-aci să-l aibă pe conștiință, nevinovați.

Nu sînt multe reguli de circulație, indicatoare, marcaje pe care biciclistul trebuie să le cunoască. Doar cîteva, dar de respectarea acestor puține obligații depind siguranța străzii, viața, integritatea corporală a lui și a celor din jur.

Sînt, din păcate, încă multe alte aspecte ale comportării iresponsabile a unor participanți la traficul rutier. Obișnuiți de ani de zile să circule cu biciclete neechipate corect, neîntreținute, ruginite, să nu respecte regulile elementare ale mersului cu acest vehicul, obișnuiți să fie feriți de alții, unii „piloți" pe două roți se expun zilnic accidentelor. Cel mai simplu lucru, după cum se cunoaște, e să mergi pe jos, să te afli în postura de pieton. Trebuie să știi un număr extrem de redus de reguli de circulație. Dacă și pentru această calitate de pieton (în afara cunoașterii puținelor reguli de circulație) sînt necesare cîteva condiții : să fii cît de cît sănătos pentru a-ți putea menține echilibrul și a nu te prăbuși peste sau în fața mașinii și să fii... treaz, din aceleași motive, atunci e logic că pentru „pilotarea" celor două roți cerințele sînt ceva mai mari.

O componentă deloc lipsită de importanță a civilizației la sate este legată, fără îndoială, de modul cum locuitorii comunelor își îndeplinesc această elementară obligație de cetățeni — cunoașterea și respectarea normelor de trafic rutier. O comună unde se circulă corect, disciplinat este o localitate unde participanții la trafic se află în siguranță, sînt feriți de accidente. Am văzut multe sate unde cetățenii erau ordonați în trafic, pe stradă, erau model și în celelalte domenii care alcătuiesc împreună starea de cultură, de civilizație. Nu trebuie scăpat din vedere faptul că accidentele de circulație reprezintă a treia cauză a morții în lume (ca și la noi) după bolile cardiovasculare și cancer.

VICTOR BEDA

CAMPIOANA CAMPIOANELOR EUROPEI

Strălucitoare STEAUA

Poate niciodată în fotbalul nostru o echipă de fotbal n-a fost construită cu atîta răbdare, cu atîta grijă, cu atîta încăpăţînare chiar, decît „Steaua '86", sau, mai bine zis, „Steaua 40", dacă ne gîndim că formaţia militară, împreună cu clubul, sărbătoreşte acum, cînd citiţi aceste rînduri, 40 de ani de la înfiinţare. Au fost căutaţi mai întîi jucători care să se încadreze într-o concepţie despre joc (nu de joc, neapărat, ci într-o stare de spirit specifică echipei numită mai întîi C.C.A.), s-au rulat antrenori, şi, încet-încet, în mijlocul murmurelor de nemulţumire, al insatisfacţiilor de moment, al ironiilor adesea, a apărut... campioana campioanelor Europei, marea performeră a anului 1986, cîştigătoarea „Cupei Campionilor Europeni", o formaţie care a dominat în sezonul 1985—1986 toate grupările celebre ale leagănului fotbalului — Europa.

Toate căutările de care aminteam mai sus au dus la o simbioză perfectă : un conducător de secţie profesionist reputat şi muncitor, legat de club cu toate firele, fostul component al C.C.A.-ului de legendă, Ion Alexandrescu, apoi un antrenor ieşit de pe băncile aceleiaşi şcoli, Emerich Jenei, ajutat de un alt lider, în teren, în meciuri, al echipei, Anghel Iordănescu, au venit portarul Ducadam (instruit tot în familie de doi „foşti", Ion Voinescu şi Vasile Iordache), Iovan, Bărbulescu, fundaşi de margine polivalenţi, Bumbescu, apoi Belodedici, un centru al apărării cum n-au multe echipe în lume, prin polivalenţă şi complementaritate, Bölöni, „metronomul", un meseriaş care mobilizează prin exemplul personal, prin dăruire, Tudorel Stoica, un căpitan cu personalitate, o piesă esenţială, Majaru, tehnic şi imprevizibil pentru adversari, Balint, sprinterul fără splină, Lăcătuş, extrema derutantă „obraznică", un pericol permanent pentru orice apărare, Piţurcă, golgheterul regăsit la 30 de ani.

Eliminaţi ? 25 de „mundiali" mexicani, evoluînd la Vejle, campioana Danemarcei, Honved Budapesta, Anderlecht Bruxelles şi, în finală, CF Barcelona. Şi să nu trecem peste numele campioanei Finlandei, Kuusysi („69"...) Lahti, reprezentanta unui fotbal în real progres.

Steaua Bucureşti, cîştigătoarea „Cupei Campionilor Europeni" ediţia 1985—1986, merită, după părerea noastră, pe lîngă elogiile cu care a fost înconjurată după strălucitorul succes, şi două premii speciale : premiul de frumuseţe, pentru partida retur din dubla manşă cu Anderlecht (o selecţionată internaţională în care, probabil, limba uzuală este esperanto !), şi un altul, pentru stăpînirea de sine cu totul excepţională din finala disputată la Sevilla, deci pe terenul adversarei, o veritabilă industrie a fotbalului mondial. CF Barcelona, ai cărui jucători se aflau în preajma reînnoirii contractelor, reprezintă clubul cel mai bine pus la punct din lume ; doar un exemplu : din cele 120 000 locuri ale stadionului clubului, „Nou Camp", 110 000 sînt acoperite, tot anul, cu abonamente...

Piţurcă, golgheterul echipei în ediţia 1985—1986 a „Cupei Campionilor Europeni", în imagine în luptă cu Victor de la Barcelona

„CINE SE ASEAMĂNĂ, SE ADUNĂ"

Poate mai mult decît descrierea meciurilor excepţionale ale steliştilor (performanţa lui Ducadam în finală, acea incredibilă cvadruplă paradă a loviturilor de la 11 m, care va rămîne oricum în analele fotbalului, în cărţile

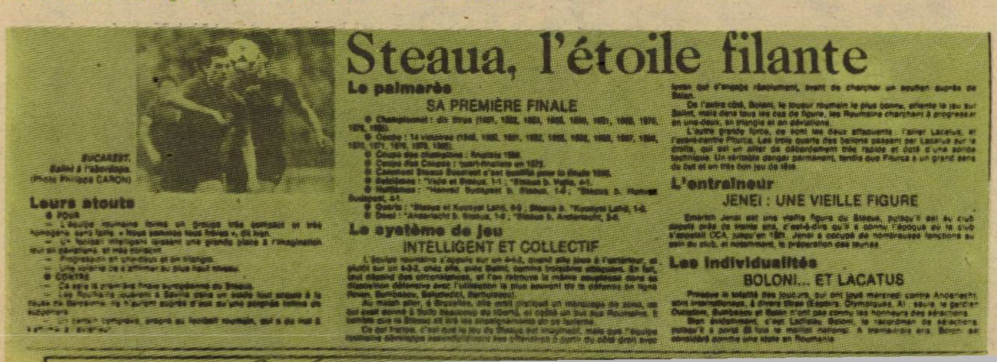

Steaua, l'étoile filante

Le palmarès

SA PREMIÈRE FINALE

Leurs atouts

Le système de jeu

INTELLIGENT ET COLLECTIF

L'entraîneur

JENEI : UNE VIEILLE FIGURE

Les individualités

BOLONI... ET LACATUS

de recorduri umane, în rubricile de curiozități ale ziarelor, în concursurile gen „Știați că... ?" și în visurile copiilor care vor să ajungă vreodată mari fotbaliști), performanța Stelei este aureolată de... vecinii de palmares. Deci, lîngă cine s-a așezat Steaua București ? Iată : Real Madrid, Ajax Amsterdam, Feyenoord Roterdam, Glasgow Rangers, Bayern München, Internazionale Milano, AC Milan, Juventus Torino, FC Liverpool, Aston Villa, o întreagă listă de mari cluburi care au făcut epocă în fotbalul mondial.

SĂ DĂM CUVÎNTUL UNUI NEUTRU

În încheiere, vom da cuvîntul unui neutru, reputatului ziar parizian de sport „L'Equipe", care, înaintea finalei de la Sevilla, din acea de neuitat noapte de 7 spre 8 mai, a făcut o metodică și substanțială caracterizare a formației române :

„Atuurile : — echipa română formează un grup compact, foarte omogen, fără fisură

— practică un fotbal inteligent, lăsînd mult loc imaginației, un joc prin deviere și colectiv

— contraatacurile prin pase scurte în triunghi

— o putere de voință ce se afirmă mai ales în marile ocazii

slăbiciunile :

— va fi prima finală europeană pentru această echipă

— românii vor juca la Sevilla, pe un stadion în întregime devotat cauzei adversarilor săi.

Sistemul de joc : inteligent și colectiv

— ceea ce impresionează este imaginația, acțiunile ofensive pornind cînd de pe partea dreaptă, unde Iovan se angajează adesea decisiv, ajutat de Bălan, cînd de pe partea stîngă, unde Bölöni, recordmanul selecțiilor în reprezentativă, orientează jocul spre Balint ; o altă mare forță a echipei o constituie cei doi atacanți : Lăcătuș — o aripă de mare viteză și dotat cu o tehnică solidă — și Pițurcă, jucător ce posedă un deosebit simț al golului și un joc de cap excelent".

Aprecierile de acest fel continuă în pagina dedicată analizei celei mai mari performere a fotbalului de club din 1986. Aprecierile au continuat, după strălucitorul succes din capitala Andaluziei, unde Steaua București a reușit cea mai mare performanță din istoria fotbalului românesc.

Prin Decret prezidențial, pentru comportarea deosebită a echipei de fotbal „Steaua" a Clubului sportiv al armatei în întrecerea dintre echipele campioane de fotbal din Europa și cîștigarea „Cupei campionilor europeni", ediția 1985—1986, precum și pentru contribuția adusă la creșterea prestigiului sportului românesc pe plan internațional, au fost conferite ordine ale Republicii Socialiste România.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat, în cadrul unei solemnități, Ordinul Steaua Republicii Socialiste România clasa I, conferit echipei de fotbal „Steaua", precum și celelalte înalte distincții acordate componenților, antrenorilor și unor tehnicieni ai echipei, precum și unor cadre din conducerea clubului.

CUPA SE AFLĂ ÎN MÎINI BUNE !

EUROPA pregăteşte egalarea

A 13-a ediţie a turneului final al campionatului mondial s-a încheiat, în ziua de 29 iunie 1986, cu un rezultat logic : aflată pe propriul continent, în Mexic de data aceasta, echipa Argentinei, cea mai bună formaţie a competiţiei, a cucerit titlul suprem, preluînd conducerea (scor 7—6 pentru America) în semicentenarul, de-acum, duel cu Europa. Cea mai bună formaţie a competiţiei. Aprecierea necesită cîteva argumente.

În primul rînd, parcursul noii campioane mondiale a fost ca de metronom : 3—1 cu Coreea de Sud, 1—1 cu Italia, 2—0 cu Bulgaria (deci, un prim tur fără să forţeze), apoi, 1—0 în optimile de finală cu Uruguayul (din nou o partidă în care nu s-a întrebuinţat în faţa celei mai dure echipe a turneului), 2—1 în „sferturi" cu Anglia, 2—0 în semifinale cu „surprinzătoarea Belgie şi, în sfîrşit, 3—2 în finală cu R. F. Germania. Neînvinsă, superioară clar chiar dacă scorurile propriu-zise par să indice un echilibru, Argentina şi-a meritat victoria finală, fără discuţie, prezentînd mereu un „11" de mare valoare. Un „11" care a avut, pe lîngă ceea ce au avut şi alte formaţii (jucători tehnici, excelenţi atleţi, o concepţie de joc cristalizată şi bine executată), un fotbalist de excepţie, de departe cel mai bun : Diego Armando Maradona, la 25 de ani neîmpliniţi intrat definitiv în galeria marilor sportivi ai acestui joc cu balonul rotund. „El Nino de oro", răsfăţatul tribunelor de pretutindeni, jucătorul cel mai bine plătit din lume, o vedetă care, pînă acum însă, n-a avut, propriu-zis, un palmares, deşi a evoluat de peste 50 de ori în reprezentativă, şi a jucat la CF Barcelona şi, acum, la Napoli. Cunoscut ca individualist, preocupat mai mult, în mod evident, de creşterea propriei valori... comerciale, Maradona a apărut în Mexic '86 mult schimbat în bine, alăturînd strălucitoarelor şarje individuale o eficientă evoluţie în slujba echipei, fiind, deci, cînd la rampă, cînd în cuşca sufleorului. În această din urmă ipostază a beneficiat, trebuie spus, de colegi de replică foarte buni, precum prietenul său Burruchaga, un mijlocaş-atacant în vîrstă de 23 de ani, de mare viitor (dar şi prezent, ca să spunem aşa), Valdano, de la Real Madrid, fundaşii centrali Brown (nepotul unui amiral britanic poposit în estuarul lui Rio de la Plata) şi Ruggeri, „lateralii" Cucciufo şi Olarticoechea, mijlocaşii fără splină Batista, Giusti şi Enrique, ca şi portarul Pumpido, un demn urmaş al cunoscutului Fillol. Totul asamblat de medicul Carlos Bilardo, cel mai contestat antrenor înaintea competiţiei, cel mai lăudat, cum se întîmplă mereu, după !

Dacă Europa a pierdut din nou „în deplasare", există o mică, să spunem, consolare : formaţia argentiniană a jucat în cel mai pur stil european, diferenţa făcînd-o doar talentul ieşit din comun al lui Maradona. Dar mai există şi alte consolări : celelalte trepte ale podiumului au revenit „vechiului continent", locul doi fiind ocupat de R. F. Germania, ca şi cu patru ani în urmă, iar locul trei — de Franţa, una dintre marile favorite. Dacă prezenţa în finală a vest-germanilor a surprins întrucîtva, după evoluţiile destul de şterse din timpul turneului (6 goluri în şase meciuri pînă înaintea meciului decisiv, nou record negativ în materie), locul 3 al Franţei a părut un semieşec, „cocoşul galic" prezentîndu-se în Mexic în postură de mare favorită cu, s-a spus, linia de mijloc cea mai bună din lume. Dar, fie că Platini n-a fost la înălţimea numelui, fie că formaţia antrenată de Henri Michel a îmbătrînit (ambele afirmaţii foarte adevărate), cert este că Franţa a încheiat un ciclu ; de fapt, am preciza noi, l-a încheiat încă în urmă cu doi ani, cînd a cîştigat titlul european, rezultatul de apogeu al unei generaţii.

Diego Armando Maradona, căpitanul şi cel mai bun jucător al campioanei mondiale — Argentina, arătînd lumii întregi statueta de aur a „Cupei Mondiale"

STATISTICI ȘI SUPERLATIVE... SUBIECTIVE

Povestea unui campionat mondial, la care se întrec 24 de reprezentative, durează o lună încheiată și cuprinde 52 de meciuri, nu poate fi spusă în cîteva rînduri. Ne vom limita la unele accente. ● S-a alcătuit un clasament al turneului, pe criterii destul de obiective. S-a ținut seama, în primul rînd, de ordinea primelor patru clasate (evidență, rezultată în urma unor partide între ele), apoi de faza competiției în care a ajuns fiecare formație, în cadrul fiecărui tur operîndu-se cu obișnuitele criterii (puncte, golaveraj etc.). Deci : 1. Argentina ; 2. R.F.G. ; 3. Franța ; 4. Belgia ; 5. Brazilia ; 6. Mexic ; 7. Spania ; 8. Anglia ; 9. Danemarca ; 10. U.R.S.S. ; 11. Maroc ; 12. Italia ; 13. Paraguay ; 14. Polonia ; 15. Bulgaria ; 16. Uruguay ; 17. Portugalia ; 18. Ungaria ; 19. Scoția ; 20. Coreea de Sud ; 21. Irlanda de Nord ; 22. Algeria ; 23. Irak ; 24. Canada. ● De remarcat locul fostei deținătoare a titlului, Italia, situată după Maroc (!), al Ungariei, prima calificată, și al... Irlandei de Nord. ● S-au înscris 136 de goluri, cu o medie destul de scăzută, de 2,53 pe meci. Dar trebuie să ținem seama de condițiile dificile de pe înaltele platouri mexicane. ● Cel mai bun atac : firesc, Argentina, cu 14 goluri ; cea mai bună apărare : culmea, Brazilia, care n-a încasat decît un gol, fiind eliminată în „sferturi" de Franța numai la loviturile de departajare de la 11 m. ● Echipa ideală a competiției, stabilită pe baza voturilor ziariștilor acreditați în Mexic : Schumacher (R.F.G.) — Josimar, Julio Cesar (ambii Brazilia), Bossis, Amoros — Luis Fernandez (toți Franța), Diego Maradona (căpitan), Ceulemans (Belgia), — Careca (Brazilia), Belanov (U.R.S.S.), Laudrup (Danemarca). Surprinde absența golgheterului competiției (6 goluri), englezul Garry Lineker, mai apreciat în schimb de conducătorii clubului CF Barcelona, care l-au angajat pe 6 ani ! ● Starea disciplinei a fost, în general, bună, deși numărul cartonașelor pare să indice contrariul. Dar arbitrii au primit indicații exprese să fie aspri și au dat dovadă, adesea, de exces de zel (recorduri : 10 cartonașe galbene și 2 roșii într-un meci și eliminarea în secunda 53 în partida Uruguay — Scoția !). ● Au fost prezenți în Mexic 529 de jucători. Aceasta pentru că după accidentarea portarului portughez Bento s-a admis aducerea unei rezerve, ceea ce nu s-a întîmplat în cazul spaniolului Maceda. ● În schimb, Spania a beneficiat de clemența Federației internaționale, într-un caz foarte clar : mijlocașul Caldere a fost găsit pozitiv la controlul antidoping, dar i s-a permis să continue competiția, fiind sancționată doar federația spaniolă ; ca și cum controlul dopajelor a fost făcut nu pentru a păstra moralitatea sportivă, nepermițînd unui jucător să fie avantajat ilegal, ci pentru a pune amenzi ! ● Cel mai bun jucător a fost, am mai spus, Maradona. ● Cea mai mare dezamăgire în ce privește vedetele, în schimb, este mai greu de pronunțat, datorită... înghesuielii : Platini n-a jucat la valoarea lui, ca și Hugo Sanchez, mexicanul, Francescolli, uruguayanul, Rummenigge, de la R.F.G., într-un fel întreaga echipă a Ungariei, care a debutat cu un 0—6 cu U.R.S.S. ● Cea mai plăcută surpriză : formația Marocului, prima reprezentantă a Africii prezentă în faza a doua a turneului, o echipă excelent pusă la punct, argumentînd cu succes viabilitatea formulei cu 24 de reprezentative, atît de dragă președintelui F.I.F.A., Joao Havelange. ● Echipele cu cel mai plăcut joc : U.R.S.S. și Danemarca, generoase în efort, forțînd numai atacul, fără calcule. U.R.S.S. a fost însă eliminată, prin grave greșeli de arbitraj, în „optimi", două goluri ale belgienilor fiind înscrise din ofsaid (constatare : părinții brazilianului Havelange au fost imigranți... belgieni), iar Danemarca a plătit tribut unei oarecare naivități.

În 1990, „Cupa Mondială" va fi disputată în Europa, în Italia. Discretă în Mexic, formația lui Enzo Bearzot pare să se fi pregătit special pentru... viitoarea ediție, prezentînd la „El Mundialul" mexican jucători ce vor atinge valoarea competitivă exact în '90 !

Duelul Europa — America de Sud continuă !

CALEIDOSCOP SPORTIV

MECIUL PASIUNILOR

Timp de aproape trei ani, atenția iubitorilor de șah a fost polarizată de confruntarea dintre Garri Kasparov și Anatoli Karpov, în joc fiind titlul mondial masculin. A fost, mai întîi, cum știți, un prim meci, sistat de președintele federației internaționale, apoi meciul cîștigat de Kasparov, urmat de revanșa ce se dispută în momentul în care almanahul nostru se află în tipar. Dar nu despre aceste meciuri este vorba în rîndurile ce urmează. Cei doi mari maeștri s-au aflat față în față și cu alt prilej, între ei nefiind însă tabla de șah, ci un reporter de la „Literaturnaia gazeta". Iată răspunsurile celor doi supercampioni.

— Ce veți face peste 10 ani ?

Karpov : As vrea să rămîn un bun jucător de șah. Am cîștigat pînă acum 60 de turnee și aș dori să ating cifra aparent inaccesibilă de 100 de turnee cîștigate.

Kasparov : Șahul va rămîne preocuparea mea principală, dar voi începe să mă gîndesc la retragere pentru a mă consacra istoriei și filozofiei.

— Ce vă place să faceți în timpul liber ?

Karpov : Filatelie. Colecționez, de asemenea, cărți de artă. Îmi place să mă uit la televizor, în special la seriale, și merg în mod regulat la teatru.

— Care sînt lecturile dumneavoastră preferate ?

Karpov : Îmi plac cărțile serioase, clasicii. Dar în perioadele de pregătire și atunci cînd particip la competiții prefer

cărtile de divertisment. cărti de istorie. documentare sau memorii. Mă pasionează, în aceste perioade, si romanele polițiste, în special cele de Agatha Christie, pe care le citesc si în engleză.

Kasparov : Apreciez mult poezia rusă, operele romantice ale lui Gorki. Am citit, de asemenea, toate cărtile lui Hemingway si sînt fermecat de talentul lui Gabriel Garcia Màrques.

— Sporturile preferate ?

Karpov : Înot si fac gimnastică, imi place baschetul si ador tenisul. Alergarea nu mă interesează.

Kasparov : Fac ciclism si înot, alerg — în perioada de pregătire intensivă — chiar cite 8—10 km pe zi. Dar fotbalul rămîne sportul meu preferat.

— Memoria ?

Karpov : Țin minte mii de partide de sah, dar nu retin în general decît ideile principale si nu pot reproduce exact decît cîteva zeci. Nu tin minte aproape deloc numele oamenilor pe care îi întîlnesc.

Kasparov : Retin tot ce-mi trebuie. De pildă, n-am o agendă telefonică, pentru că stiu pe dinafară 3—4 sute de numere de telefon. În schimb, am o slabă memorie vizuală.

— Călătoriile ?

Karpov : Iubesc Spania. Venetia este unică, dar n-as putea trăi acolo. Cînd e timp frumos, prefer Londra Parisului.

Kasparov : Îmi place mai mult Madridul decît Londra, poate si pentru că în capitala spaniolă am fost pentru a primi premiile Oscar...

— Sînteți superstițios ?

Karpov : Nu, nu sînt. n-am cifre magice, poate doar cifra 1 (aluzie la punctul dat la victorie în sah, n.n.).

Kasparov : Numărul 13 este de bun augur pentru mine, m-am născut într-o zi de 13 (aprilie 1963 — si a devenit al 13-lea campion mondial de sah, n.n.).

DE CE DERBY ?

Cuvînt magic, cu tentă publicitară însă, în unele cazuri, „derby" are o istorie de mai bine de 2 secole. Deși, de-a lungul anilor, semnificația s-a diluat, din dorința de a prezenta cît mai atractiv o întrecere sportivă cît de cît interesantă, etimologic derby desemnează meciurile de tradiție, competițiile cu un iz de serbare populară. Să vedem însă cum a apărut termenul.

În 1780, un nobil englez, „Earl of Derby" (contele de Derby) crea, la Epsom, o cursă de galop, care, de atunci, n-a încetat să se desfășoare, fără nici o întrerupere (cine îi „bate" pe insulari la tradiții ?). În vreme, derby-ul de la Epsom a fost mai mult decît o cursă hipică — o mare sărbătoare populară, la care au participat peste 200 000 de persoane. Se spune chiar „Derby day" („Ziua derby-ului"), aceasta contînd mai mult decît cursa însăși. O dată cu dezvoltarea sporturilor de echipă, în special a fotbalului, atmosfera de chermeză a atras — prin analogie — pentru anumite meciuri titulatura născută la Epsom, la început numai pentru întîlnirile dintre echipe vecine și rivale prin tradiție, precum celebrele Tottenham — Arsenal, Liverpool — Everton sau Manchester United — Manchester City, „derby-uri" tip.

Pe continent, termenul a devenit uzual în al doilea deceniu al secolului nostru, dar cu timpul eticheta a fost lipită pe multe „produse", așa încît avem acum o veritabilă inflație de derby-uri. Spre exemplu, într-o singură etapă, la noi putem avea, prin știutele exagerări, „tradiționalul derby" (Steaua — Dinamo), „derby-ul studențesc" (Politehnica Timișoara — Universitatea Cluj-Napoca), „derby-ul Olteniei" (Chimia Rm. Vîlcea — Universitatea Craiova), ba chiar, exagerarea-exagerărilor, „derby-ul codaselor"...

NUMAI SUB SCUT

Pugilistul venezuelean Rafael Orono s-a bătut ca un leu în meciul pentru titlul mondial al categoriei cocos (versiunea WBA), de la Bangkok, în compania deținătorului centurii, thailandezul Khaosai Galaxy. Avea și motive. Le expune el însuși : „Cînd am plecat de-acasă, soția mi-a spus că nu mă mai primește înapoi dacă voi fi învins. N-am nici o îndoială că mi-ar fi închis ușa în nas. Singura șansă de a nu-mi pierde, la 30 de ani, căminul, era victoria..."

NIMENI NU-I PROFET

În preajma turneului final al campionatului mondial de fotbal din 1986, în echipa națională a Braziliei a debutat un tînăr mijlocaș ofensiv, Luis Antonio Correia da Costa, supranumit, după obiceiul carioca, Muller. Porecla i-a fost dată pentru apetitul său de gol, voindu-se o comparație cu celebrul golgheter vest-german Gerd Muller, „Bombardierul". Numai că brazilianul Muller — care, culmea, a îmbrăcat pentru prima dată tricoul auriu în meciul amical cu R.F. Germania — nu și-a justificat supranumele, devenind rezervă. După cum se știe, în acel meci vest-germanii au cîștigat cu 2—0.

BOXERUL ȘCHIOP

Pe un ring din Chicago, anul trecut, istoria boxului a cunoscut o premieră : pentru prima oară a urcat treptele ringului, pentru un meci de 8 reprize, un boxer... șchiop. Craig Bodzianowski, de 24 ani, fost (și actual) pugilist, care, cu doi ani în urmă, își pierduse într-un accident de motocicletă laba și o parte din piciorul drept. Această senzațională revenire (pînă la accident, Craig era neînvins în 13 meciuri profesioniste) a fost posibilă ca urmare a aprobării comisiei de box a statului Illinois, care a eliberat licența luînd în considerare, pe lîngă constatările proprii, și declarația celui ce i-a făcut lui Bodzianowski proteza, Mike Quigley : „N-am nici o îndoială că Craig va putea disputa un meci de box. Am experimentat mai multe proteze, iar cea folosită în prezent permite deplasări normale în condițiile luptei ; antrenamentele o demonstrează".

În încheiere, vom reproduce două declarații ale pugilistului în cauză, din care veți putea alege veritabilul motiv al neobișnuitei reveniri : „Dacă pierd, nu-i nimic. Oricine poate fi învins odată. Publicitatea și simpatia spectatorilor mă bucură enorm. Mă avantajează, fără discuție : interes mai mare — bani mai mulți". Și : „Să renunți e ușor. Oricine poate face asta".

Rubrică sportivă realizată de LUCIAN OPREA

DIN VECHIME PÎNĂ LA NOI...

● Primul tratat despre agricultură a fost scris în antichitate de jurnalistul și omul de stat roman Cato cel Bătrîn (234 – 149 î.e.n).

În cele 162 de capitole ale lucrării sale, Cato – pornind de la propria-i experiență – arată cum se învață muncile cîmpului, cum se cresc și îngrijesc vitele, cum se poate face o bună irigație a solului, încheind cu memorabila frază : **„Bun este omul priceput la cultivarea pămîntului și ale cărui unelte agricole strălucesc".**

● Vechii locuitori ai Mexicului erau pricepuți cultivatori de porumb, încă de acum 9 000 de ani. Dovleacul, cu o vechime de aproape 10 900 de ani, provine și el tot din Mexic.

● Cînepa a fost adusă în Europa de sciți, în anul 150 î.e.n.

● Anticii denumeau găina **„pasărea care naște în fiecare zi".**

● Uleiul din coaja portocalelor conține un puternic insecticid, capabil să combată orice specie de insecte.

● Din punct de vedere caloric, un kg de miere este echivalent cu : 42 ouă de găină, 3,7 litri de lapte, 340 grame de unt, 1,5 kilograme de pîine și 5,6 kilograme de portocale.

● Fasolea se cultiva în Peru cu 3 000 de ani î.e.n.

● Istoricul antic grec Herodot a fost primul care a menționat existența bumbacului în India, adăugînd că, după părerea sa, acesta era **„mai frumos și mai trainic decît lîna oilor".**

● În „Descrierea Moldovei", Dimitrie Cantemir amintește că într-o **„carte de vinuri de la Veneția"** – datînd din secolul XV – Cotnariul moldovenesc era consemnat primul, fiind marcat cu prețul cel mai scump al produselor comercializate pe atunci.

● La 1867, inginerul francez Charles Tellier a construit prima instalație de congelat carne.

● Doi fermieri din statul New York au constatat că omizile nu suportă sunetul cornului de vînătoare.

Culese de AUREL CODREANU

ZAHĂRUL vindecă rănile

S-a descoperit încă o calitate a zahărului : aceea de pansament în cazul rănilor chirurgicale greu vindecabile. Revista engleză **Lancet** publică un articol care relevă folosirea zahărului în pansarea rănilor deschise infectate, apărute în urma operațiilor chirurgicale la piept.

Jean Louis Trouillet și colegii săi de la spitalul Bichat din Paris au experimentat această procedură pe 19 pacienți grav bolnavi de mediastinită, o complicație care survine uneori în urma intervențiilor chirurgicale pe cord. Ei au presărat „zahăr tos obișnuit" pe rănile pacienților, schimbînd de cîteva ori pe zi acest „pansament". Patrusprezece dintre pacienții cărora li s-a administrat acest tratament au părăsit spitalul după o medie de 54 de zile, față de media de 85 de zile prezentată într-un studiu retrospectiv al pacienților bolnavi de mediastinită, tratați anterior cu antibiotice.

Un alt om de știință — R. Knutson — a folosit pentru prima oară zahărul în tratarea a doi pacienți care prezentau ulcerații grave ale pielii, rezistente la antibiotice, după ce o soră îi comunicase că recursese la tratamentul cu zahăr pentru ameliorarea plăgilor provocate de șederea îndelungată în pat. De atunci el a folosit zahărul în combinație cu povidoniodin, un antiseptic, în cazul a 3 000 de pacienți cu arsuri, ulcerații, amputări **(Science News).**

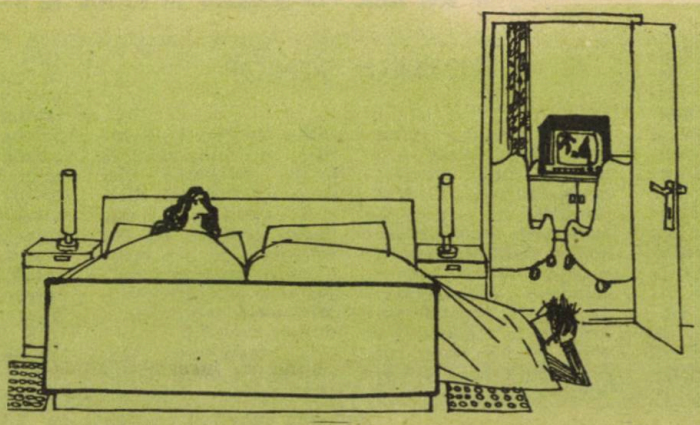

FĂRĂ CUVINTE

De-ale sportului minții

În șahul de performanță întîlnim adeseori poziții de final care au rămas, dacă nu celebre, cel puțin de o valoare teoretică deosebită. Pentru măestria cu care este condusă partida în această etapă a luptei, cîștigătorii au primit, nu o dată, „mari premii de frumusețe", în enciclopedia șahistă, soluțiile constituindu-se ca un adevărat tezaur de creativitate a inteligenței umane.

Iată cîteva mostre.

REGELE NEGRU... ÎN CAPCANĂ !

Conducătorul pieselor albe folosește o anume stratagemă pentru prinderea regelui negru în capcană. Acest lucru îi reușește, el realizînd matul la a 4-a mutare.

Albul : Rd3, Nb3, c2, d4, e6.

Negrul: Rc6, Na8, d6, d7, e7, g3 (albul la mutare).

FURCULIȚA

Observînd că victoria nu poate să-i mai scape, albul începe un atac în „trombă". Ca urmare, după mutarea a 4-a, adversarul său este nevoit să... depună armele.

Albul : Rg1, Tf1, g2, h3, Dh5, g7.

Negrul : Rg8, h7, Dd7, Ta8, a6, b5 (albul la mutare).

CE URMEAZĂ DUPĂ Cf5 + ?

Într-adevăr, aceasta este mutarea cu care albul începe asaltul final asupra regelui advers pe care, după a 3-a mutare, el reușește să-l autoblocheze... cu mat !

Albul : Rh 5, Te1, e6, Cd4, a3, b2, c2, Nb3.

Negrul: Re7, Ta8, a7, b7, Nc8. Cd8, Tg2 (albul la mutare).

CE MUTĂ ALBUL ?

În poziția care urmează, albul a găsit mutarea decisivă pentru obținerea victoriei. Dacă veți găsi și dv. această mutare înseamnă că știți să calculați exact. Deci, ce mută albul ?

Albul: Rg1, Ta1, Td1, a2, e2, f2, g3, h2, Ng2, Ne3, c3.

Negrul: Rh8, Tc8, b7, Cd7, f7, g7, h7, Ta5, a4, Cc5, e5.

TACTICA AȘTEPTĂRII ȘI ENERVAREA LUI LASKER

Havana, 1921 : a 14-a partidă a meciului Lasker-Capablanca. Și ultima. Deținătorul titlului mondial E. Lasker se afla într-o formă slabă, iar în plus clima Havanei îi era de-a dreptul insuportabilă. Se ajunsese la poziția ce urmează:

Albul: Rg1, a2, Te2, g2, h3, b3, Cc3, Dd3, Tf3, c4, Cd4, e4, f5.

Negrul: Rg8, Te8, Nc8, b7, Te7, f7, g7, c6, d6, Cf6, h6, Dh4.

Poziția era ușor favorabilă albului. Capablanca adoptase tactica așteptării. Enervat de această tactică, Lasker a jucat 1. Rh2 ? ? sacrificînd calitatea. A urmat 1...Cg4+2. Rh1 Ce5 Lasker, foarte afectat de greșeala comisă, s-a declarat învins, felicitîndu-l pe Capablanca pentru cîștigarea titlului mondial, pe care el îl deținuse, apărîndu-l cu strășnicie, timp de 27 de ani.

SCHIMBUL pe d4!...

Reykjavik, iulie 1972. Marii teoreticieni afirmă că cea mai regretabilă eroare în meciul Fischer-Spasski a fost cea comisă de campionul mondial în a XIV-a partidă. După o deschidere bună și un joc de centru eficace, Spasski a obținut un final cu un pion în plus.

Albul: Rg1, Tc1, f2, g2, h2, e3, Cd4, Ne5, b4.

Negrul: Rg8, Tc8, a7, f7, g7, h6, Nb6, Cb5, c6, d5.

Ultima mutare a lui Fischer a fost 27, Cd4 oferind schimbarea figurilor ușoare, cu speranțe de remiză în finalul de turnuri. (Pe cîmpul d4 negrul urma să schimbe o figură, de exemplu 27... C:d4 28.N:d4 cu mari șanse de cîștig). În partidă a urmat 27...f6? Răspunsul lui Fischer a fost N:f6 ! și... remiză.

C. DIMCEA

CUGETĂRI

Cei ce se plîng de soartă, adesea ar trebui să se plîngă numai de ei înșiși

(Voltaire)

Conștiința este cea mai bună carte de morală

(Pascal)

Cel mai bun izvor de bogăție este economia, atît în familie cît și în stat

(Cicerone)

Cel mai bun mijloc să pedepsești pe un ingrat e să-i faci un nou bine

(Diogene)

E ușor să fii bun, mai greu e să fii drept

(Victor Hugo)

Morților puțin le pasă de calomnie ; celor vii însă ea poate să le aducă moartea

(Plaut)

Nu putem face nimic mare, nimic nobil fără entuziasm

(Emmerson)

Orice fel de plăcere presupune o activitate, fără de care nu poate exista

(Aristotel)

Prostia și vanitatea sînt două surori care nu se părăsesc niciodată

(Mantegazza)

Pornirile bune nu înseamnă nimic dacă nu devin fapte bune

(Joubert)

ARBORII — o mărturie a climatului de odinioară

Dacă arborii ar putea vorbi, ce am putea afla de la ei ? Neputînd să răspundă direct la această întrebare, mai multe echipe de specialişti (americani, europeni şi asiatici) încearcă astăzi să descifreze informaţiile conţinute în inelele de creştere anuală a arborilor. Aceste lucrări marchează o nouă etapă în dendro şi xiloclimatologie, pentru că, de cîţiva ani, se pot „citi" variaţiile parametrilor climatici, încercîndu-se chiar să li se afle cauza. Arborii şi-au înregistrat, într-adevăr, istoria în decursul timpului ca nişte benzi magnetice. Care sînt limitele metodelor puse la punct şi promisiunile rezultatelor lor ? Răspunsurile sînt din ce în ce mai precise.

Cel puţin din vremea lui Aristotel s-a observat că arborii cresc discontinuu. În climatul temperat, dezvoltarea celulelor lemnului, intensă la începutul perioadei vegetative active (lemn de primăvară sau lemn iniţial), se încetineşte treptat (lemn de vară şi final), apoi se opreşte şi reîncepe anul următor. Datorită unui puternic contrast între lemnul de la sfîrşitul unui an şi lemnul iniţial al anului următor, este uşor să se identifice limita externă a inelului, şi, pentru a cunoaşte vîrsta unui arbore, este suficient să se socotească numărul de inele pe care le are între marginea trunchiului şi centrul său (fapt, de altfel, cunoscut). Lărgimea inelului este supusă influenţei a trei parametri climatici : pluviozitate, temperatură şi luminozitate. Astfel, de la an la an, ea va reflecta orice variaţie a acestora.

Această metodă de datare, care se bazează pe studiul mărimii inelelor, constituie dendrocronologia. Activitatea biologică a arborelui fiind legată de factorii climatici, calitatea materialului şi în special densitatea lemnului variază considerabil de la un inel la altul şi chiar în interiorul aceluiaşi inel. Prin radiografii ale eşantioanelor de lemn se pot obţine înregistrări ale variaţiilor acestei densităţi în decursul timpului şi se pot măsura apoi parametrii, cum sînt densitatea maximală sau minimală. Aceasta este baza xilocronologiei, aplicată în general răşinoaselor.

Pentru că se dispune în prezent de cronologii regionale care se extind pe mai multe secole, se încearcă de mai mulţi ani să se rezolve problema în mod invers : reconstituirea factorilor climatici care au intervenit în creşterea arborilor. Acesta este începutul dendro şi xiloclimatologiei.

La Laboratorul naţional din Oak Ridge (Tennessee — S.U.A.) s-a întreprins reconstituirea istoriei precipitaţiilor din partea de vest a „centurii de porumb americane", pe baza inelelor de la stejarii albi (Quercus alba), specie sensibilă la secetă. În această regiune, amploarea inelelor reflectă cantitatea totală anuală a precipitaţiilor între luna august dintr-un an şi luna iulie din anul următor. Concordanţa între valorile calculate şi cele înregistrate în perioada 1878 pînă în 1980 este satisfăcătoare şi autorizează reconstituirea pînă în 1686.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

PEŞTELE, bolile de inimă şi migrenele

Potrivit unor studii apărute in revista **New England Journal of Medicine** (NEJM), untura de peste poate preveni bolile de inimă. Aceste studii confirmă observatiile precedente potrivit cărora incidenţa afectiunilor cardiace în rîndul populatiei de eschimosi din Groenlanda este scăzută datorită consumului mare de peşte. în pofida unei diete bogate în grăsimi — grăsimi care ridică nivelul colesterolului. Un alt articol apărut în NEJM sugerează că. probabil. untura de peste actionează printr-un efect antiinflamator. Într-o comunicare prezentată la un simpozion al Federaţiei Americane pentru Cercetări Clinice (APCR) se avansează ideea că untura de peşte ar putea ameliora migrenele si artrita reumatoidă.

În anul 1960. cercetători olandezi de la Universitatea din Leiden au chestionat 852 de bărbati si sotiile lor cu privire la preferintele alimentare ale bărbatilor. apoi i-au ţinut sub observatie timp de 20 de ani. Desi cercetătorii nu au găsit o relatie directă intre consumul de peste şi anumiţi factori de risc ai bolilor de inimă, cum ar fi conţinutul ridicat de colesterol în sînge si hipertensiunea arterială. ei au constatat faptul că. cu cît o persoană a consumat mai mult peste. cu atît probabilitatea unui deces provocat de o boală de inimă a scăzut.

Procentul de mortalitate prin boli de inimă a scăzut cu peste 50 la sută la bărbatii care au mîncat cel putin 30 grame de peste pe zi comparativ cu cei care nu au consumat acest aliment. Chiar dacă se consumă numai o dată sau de două ori pe săptămînă peste. „acest lucru ar putea influenta în mod favorabil prevenirea bolilor coronariene" afirmă cercetătorii.

Explicaţia acestui fapt rezidă în actiunea acizilor grasi din untura de peşte (acizi care se găsesc si în uleiurile de soia. alune si rapiţă). denumiti Omega-3. Acesti acizi grasi modifică procesele metabolice din organism. împiedicînd formarea cheagurilor de sînge care provoacă atacurile de inimă.

Cercetătorii de la Universitatea din Cincinatti au relevat că consumul de peste contribuie si la reducerea intensitătii migrenei. Acizii grasi Omega-3 reduc doi factori asociati cu migrenele — serotonina. care actionează asupra vaselor de sînge cerebrale. si agregarea plachetară — relaxînd vasele de sînge. dar modul exact cum acţionează rămîne încă să fie determinat.

Cîteva din cele 1001 sfaturi practice și informații

SERA de lîngă casă

Studiată cu atenție, schema microserei de tip gospodăresc oferă toate detaliile constructive. Ea este, de fapt, un captator solar cu corp de încălzire. Utilizarea microserei se recomandă după 1 martie, cînd atît luminozitatea cît și temperaturile medii exterioare cresc — condiție obligatorie pentru obținerea unor producții eficiente de legume sau flori. În același scop, se impune ca instalația să fie construită din elemente de rezistență care să dea cît mai puțină umbră, în vederea valorificării la maximum a energiei solare, îndeosebi în perioada cînd zilele sînt scurte. Acoperirea se va face cu elemente cu transparență maximă : sticlă sau folie de polietilenă.

Modulul orientativ prezentat în prima schemă are următoarele avantaje : se descarcă lesne de zăpadă și asigură o bună aerisire atunci cînd încep zilele cu insolație puternică și cînd temperaturile interioare cresc la peste 40 de grade Celsius.

Pentru încălzirea artificială se recomandă ca în lungul pereților laterali să se creeze o pernă de aer cald, care reduce și infiltrațiile curenților reci. În scopul obținerii unui randament cît mai bun și a unei inerții termice ridicate, este necesar să se valorifice cît mai bine conținutul de căldură al gazelor de ardere, utilizîndu-se apa ca agent intermediar lichid. În felul acesta, se asigură o căldură mai uniformă în microseră, preîntîmpinîndu-se astfel și pericolul arderii plantelor aflate în zona cuptorului sau a tubulaturii de trecere a gazelor de ardere. Detaliul acestui corp de încălzire vi-l prezentăm în schema 2.

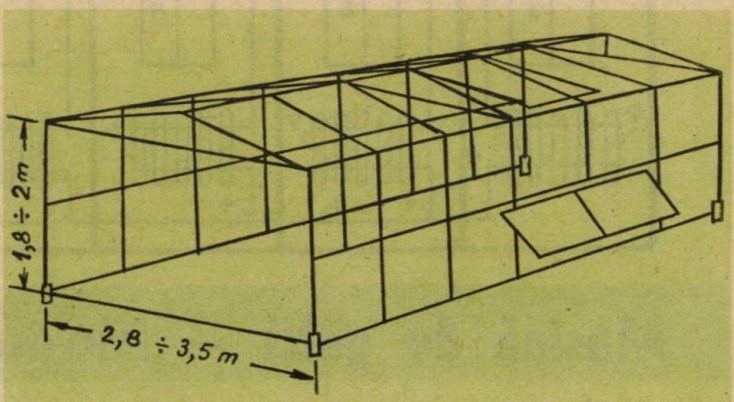

SCHEMA 1

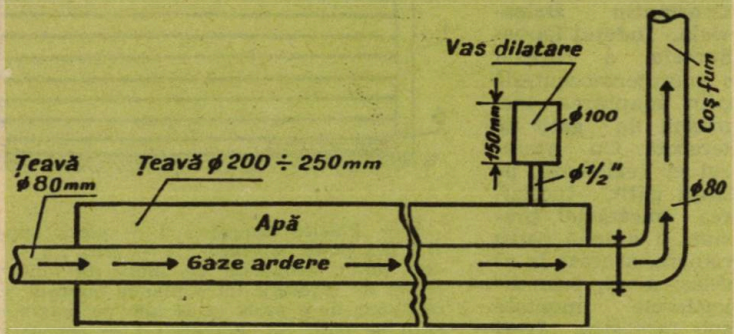

SCHEMA 2

Corpul de încălzire se plasează pe laturi, la circa 30 cm de sol, soba putîndu-se monta atît în exterior, cît și în interior, la unul din frontoane. Pentru perioadele mai reci, se dovedește foarte eficientă dublarea pereților microserei cu o folie de polietilenă pînă la înălțimea de 1—1,5 m. Prin aceasta, se reduc apreciabil infiltrațiile de aer rece și cedările de căldură în exterior.

Cele două scheme ne scutesc, credem, de alte detalii tehnice și constructive funcționale.

1. Mașina de gătit — microtermocentrală amplasată în bucătărie ; 2. — coșul de evacuare a fumului. 3. — Țeava tur ; 4. — Țeava retur ; 5. — Țeava preaplin ; 6. — Vasul de expansiune ; 7. — Calorifere ; 8. — Ferestre.

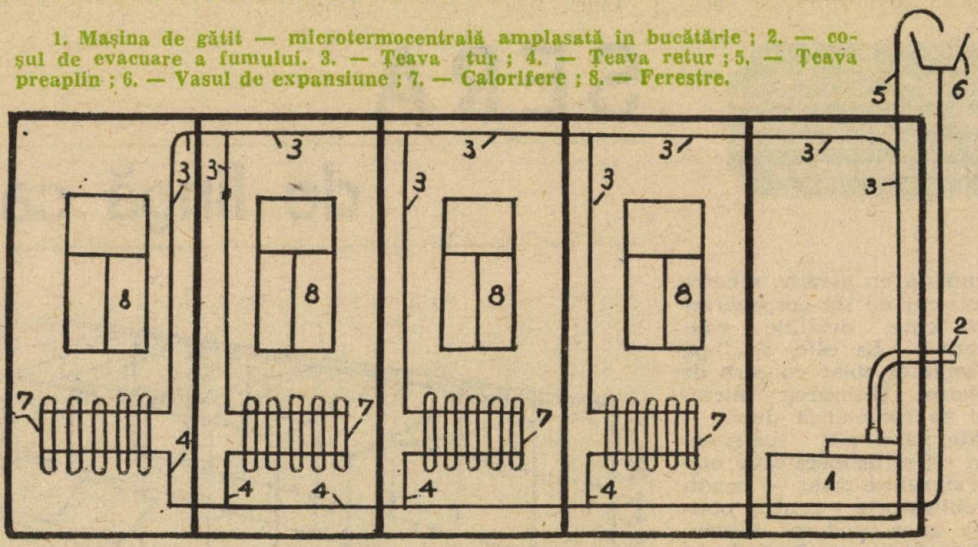

Mașină de gătit — microtermocentrală

GULEA PĂTRU, șeful secției împletituri de sîrmă de la Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din comuna Constantin Daicoviciu, județul Caraș-Severin, a realizat o microtermocentrală prin adaptarea unei mașini de gătit de teracotă. Cu ajutorul ei realizează, pe lîngă gătit, încălzirea bucătăriei, precum și a încă patru camere, așezate la același nivel, prin caloriferele montate sub fereastră (vezi **schița nr. 1).**

Instalația funcționează cu lemne, cărbuni inferiori sau cu orice alt combustibil solid existent în gospodăria țărănească, între care, de pildă, vrejuri, coceni sau ciocălăi de porumb, tulpini de floarea-soarelui. Construcția este destul de simplă și ieftină, corpul principal costînd circa 2 000 de lei. Datorită simplității construcției, care cere cunoștințe tehnice medii, cu asistența tehnică a realizatorului ei, mecanicul-lăcătuș Gulea Pătru, instalația a fost realizată pînă acum în mai multe exemplare, atît în comuna Constantin Daicoviciu, cît și în alte comune din județele Caraș-Severin și Timiș.

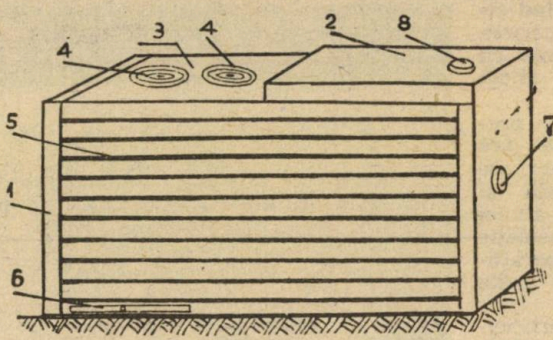

1 — Plăcile laterale ; 2 — placa superioară (1/2 din placa laterală) ; 3 — plita ; 4 — ochiurile plitei, acoperite cu inele de fontă ; 5 — țevile de legătură între plăcile laterale, grupate cîte zece, de o parte și de alta pe lungimea mașinii de gătit de teracotă ; 6 — cenușarul despărțit de focar printr-un grătar ; 7 — orificiul de curățare a funinginei ; 8 — orificiul pentru fixarea burlanului de evacuare a fumului.

Instalația se compune dintr-un cazan (corpul de încălzit), radiatoarele, vasul de expansiune, țeava de preaplin și țevile de racord dintre acestea. Radiatoarele, țevile negre de racord de un țol, coturile, plita de fontă cu cercuri, robinetele, plăcile de faianță, teurile și reducțiile necesare la racord și radiatoarele se pot procura de la magazinele de specialitate.

Corpul de încălzit (**schița nr. 2**) — care este, de fapt, ansamblul principal al instalației — se compune din trei plăci colectoare de apă și 20 de țevi lungi de 1 m, care comunică între ele. Toate acestea se îmbracă cu plăci de teracotă, cu

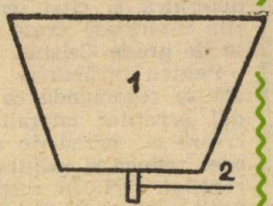

1 — Găleată de tablă zincată ce îndeplinește funcția de vas de expansiune și pilnie de preaplin. 2 — Știut (bucată de țeavă de o jumătate de țol) introdus în centrul fundului găleții prin găurire și lipit prin cositorire.

excepția părții superioare, unde se montează o plită obișnuită din fontă. O placă colectoare se realizează din tablă neagră de 4—5 mm, este de formă paralelipipedică și are următoarele dimensiuni : L = 60 cm ; I = 30 cm și 4 cm grosime. Laturile sînt unite printr-o bandă lată de 4 cm. Cazanul, format din cele trei plăci amintite mai sus, are capacitatea de 30 litri de apă ce se încălzește pînă la temperatura de fierbere. Cele trei plăci sînt așezate astfel : două față-n față, pe înalt, iar a treia, cu dimensiunile pe jumătate față de celelalte două, este pusă orizontal și unită cu placa colectoare din dreapta. Totodată, cele două plăci paralele sînt legate între ele cu 20 de țevi, zece în partea din față și zece în cea din spate. În interiorul cazanului, în locul rămas gol între plăci și țevi, se află focarul, unde ard lemnele și cărbunii, introduși în cazan prin ochiurile plitei. Vasul de expansiune, montat în podul casei, se confecționează dintr-o găleată zincată de zece litri, căreia i se prinde, prin cositorire, la partea inferioară, o țeavă neagră de o jumătate de țol. Vasul de expansiune se racordează pe țeava retur, la intrarea acesteia în cazan. Țeava preaplin se confecționează tot din țeavă neagră de o jumătate de țol și se montează pe țeava tur, la cel mai înalt punct al plecării apei din cazan ; ea se prelungește pînă deasupra vasului de expansiune, țeava urmînd în acest scop o linie curbă. În caz de suprapresiune, apa supraîncălzită se scurge în vasul de expansiune **(schița nr. 3).** Prin țeava preaplin se efectuează și aerisirea instalației.

Alte detalii și lămuriri pot fi cerute, firește, inventatorului instalației.

În loc de ACUMULATOR

NICOLAE SCÖRSZ și BELA SZUCS, electroniști la Secția de producție și prestări servicii a Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Satu Mare, au realizat un ingenios dispozitiv de reglare a tensiunii alternatoarelor motoarelor diesel de la tractoarele și combinele agricole, în timpul lucrului în cîmp.

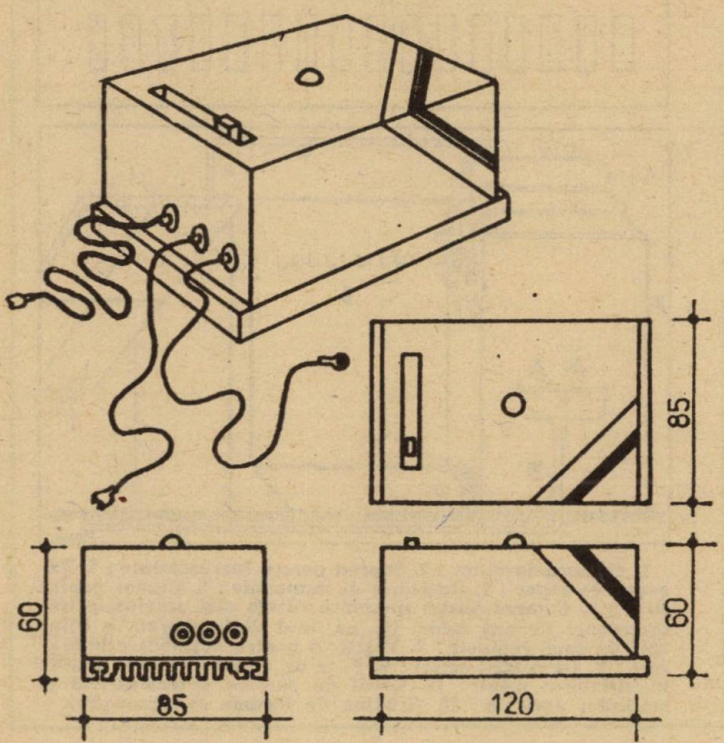

Dispozitivul, care prin calitățile sale funcționale elimină acumulatorii electrici în timpul activității în cîmp a tractoarelor și combinelor, a fost creat ca urmare a unei cerințe deosebite a agriculturii — folosirea la maximum a mașinilor, în orice condiții climatice, pentru scurtarea duratei lucrărilor respective chiar și atunci cînd în procurarea acumulatorilor electrici apar întîrzieri. Acest dispozitiv are o schemă electronică simplă, înglobînd ca elemente componente 5 tranzistori, 3 diode, 6 rezistențe electrice și o baterie electrică de 4,5 V — toate de fabricație curentă în țară. Într-o carcasă, cu dimensiunile 120 x 85 x 60 mm, sînt montate toate aceste elemente, într-o schemă logică. Dispozitivul este prevăzut cu un radiator din profiluri de aluminiu, produs al Întreprinderii de aluminiu Slatina.

Prețul informativ este de 740 lei.

Noul dispozitiv prezintă mai multe avantaje tehnice și economice :

- **alimentarea cu energie electrică a aparatelor de bord ale tractoarelor și combinelor agricole oferă posibilitatea urmăririi permanente a parametrilor de funcționare a motoarelor diesel (presiunea ulei, temperatura circuitului de răcire, turația motorului) în vederea unei exploatări judicioase ;**

- **prin alimentarea tuturor consumatorilor electrici din dotarea tractoarelor și combinelor agricole, utilajele respective pot funcționa și noaptea, în lipsa acumulatorilor ;**

- **robustețea constructivă și simplitatea legăturilor electrice elimină orice confuzii de montaj în instalație ;**

- **este autoprotejat de orice scurtcircuit care ar putea apărea în instalația electrică a motoarelor diesel în funcționare ;**

- **se poate folosi și ca releu pentru reîncărcarea acumulatorilor electrici în cadrul instalației electrice a acestor motoare ;**

- **prin modificarea dimensională a fuliei alternatorului, se poate extinde utilizarea dispozitivului și pentru crearea condițiilor deplasării în siguranță a tractoarelor și combinelor agricole pe drumurile publice, tot fără a fi necesar acumulatorul.**

Colectivul de la Secția de producție și prestări servicii din Satu Mare se străduiește, prin cercetări și experimentări, să realizeze un dispozitiv asemănător care să fie utilizat și la motoarele diesel auto, pentru a se elimina folosirea acumulatorilor electrici.

Factorii interesați în procurarea acestui dispozitiv se pot adresa, cu comandă fermă, la UJECOOP Satu Mare, Bd. Cloșca nr. 94, cod 3 900, Satu Mare.

Lumină electrică și apă caldă în plin cîmp, la tabără

Pentru ca în perioadele de vîrf ale campaniilor agricole oamenii să nu-și mai piardă timpul cu deplasarea în comună, cooperativa agricolă Afumați din sectorul agricol Ilfov a construit, în punctul central al perimetrului fiecărei ferme de cîmp, cîte o tabără de vară.

Una dintre ele, cea a fermei nr. 1, unde stă și grupa de tractoriști a secției de mecanizare nr. 2 de la S.M.A. Ștefănești, se află la vreo zece-doisprezece kilometri de Afumați, dincolo de Șindrilița, în stînga șoselei ce duce spre litoral. Aici au fost ridicate mai întîi o clădire cu două camere, precum și un șopron pentru adăpostirea îngrășămintelor. Cînd au venit și tractoarele (secția de mecanizare dispune de 70 de tractoare, combine și numeroase

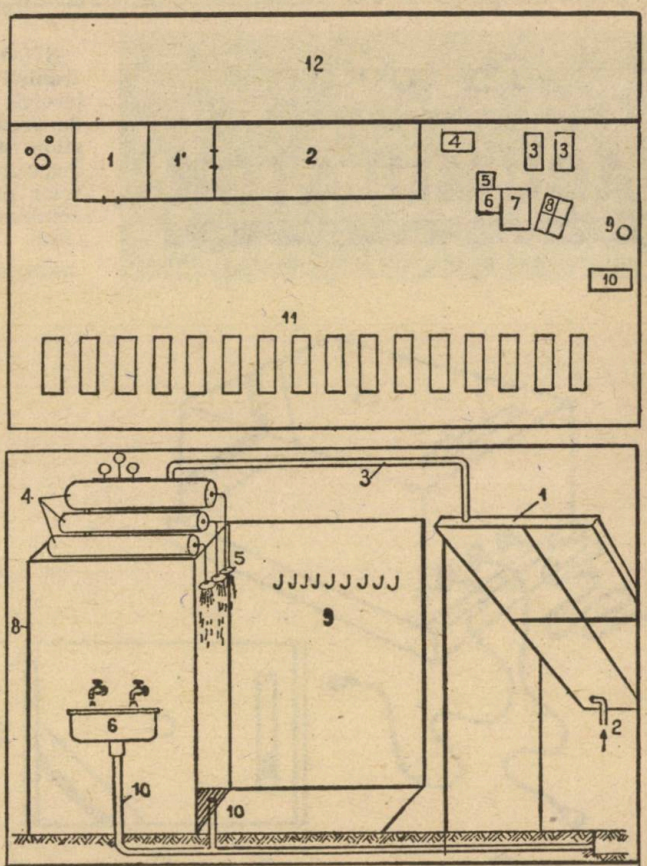

1. Camere-dormitor ; 2. Șopron pentru îngrășăminte ; 3. Vagoane-dormitor ; 4. Bucătărie de campanie ; 5. Cuptor pentru pîine ; 6. Cameră-dușuri deasupra căreia sînt amplasate trei rezervoare de apă caldă, iar pe unul dintre pereți, o chiuvetă cu două robinete ; 7. Vestiarul pentru dezbrăcare-îmbrăcare ; 8. Captatorii solari ; 9. Fosa de scurgere a apei uzate ; 10. Atelierul mobil ; 11. Locul de parcare a tractoarelor și mașinilor agricole ; 12. Grădina de legume și zarzavaturi.

alte mașini agricole) s-a făcut o împrejmuire din plasă de sîrmă. Cum în focul lucrărilor nimeni nu mai are timp să plece acasă, stațiunea de mecanizare a adus aici două vagoane-dormitor ce completează capacitatea de cazare. S-a construit și un „cuptor de aur" în care se face pîine, s-a amenajat o bucătărie de campanie ce utilizează legume produse tot aici, în grădina din spatele șopronului. Apa a fost asigurată prin săparea unui puț.

Ingenioși, oamenii nu s-au oprit aici. Au ridicat, pe un postament metalic înalt de 15 m, construit din metal recuperat, o morișcă de vînt cu șase pale semisferice din fibră de sticlă pe axul căreia este prinsă o volantă ce antrenează, printr-o curea, într-un raport bine determinat, fulia unui dinam ; acesta furnizează curentul electric unei baterii de acumulatoare, care-l stochează îndeosebi pentru iluminat. Și cum grădina de legume solicită multă apă, greu de scos cu ciutura, s-a mai montat o instalație eoliană tip „Savonius", care face acest oficiu.

O altă realizare este instalația solară de încălzit apă menajeră, construită de meseriașii cooperativei, cu sprijinul tractoriștilor.

Instalația este realizată în cea mai mare parte din materiale recuperate. Sînt și părți cumpărate : cele patru captatoare solare tip „Frigocom", cele trei rezervoare, de 500 litri fiecare, pentru stocarea apei calde, chiuveta, robinetele, dușurile, țevile, coturile, mufele precum și alte materiale mărunte necesare instalațiilor.

Cele patru captatoare solare, de construcție clasică (cutii de tablă, vopsită în negru, acoperite cu geamuri, în care sînt montate serpentine de țevi prin care circulă apa), sînt montate pe un schelet metalic din oțel-cornier ; înalt de circa 1,5 m, el are expunerea spre sud-est. Apa încălzită se ridică, prin termosifon, în cele trei rezervoare, confecționate din poliesteri armați cu fibră de sticlă, amplasate deasupra unei încăperi de cărămidă de 2,5x1,5 m, ce constituie camera de dușuri (3 dușuri) ; pe peretele exterior al camerei este fixată și o chiuvetă cu două robinete. Între camera de baie și postamentul captatoarelor solare s-a realizat o îngrăditură cu plăci ondulate, de plastic, ce servește pentru dezbrăcare-îmbrăcare. Apa uzată se scurge printre grătarele de lemn într-un canal ce o conduce la o groapă de unde se infiltrează în pămînt.

UN DISPOZITIV DEOSEBIT DE EFICIENT PENTRU IRIGAREA SUPRAFEȚELOR MICI

BERBECUL HIDRAULIC

Reducerea consumului de energie în sistemele de irigații (energie electrică sau carburanți, cînd pomparea se face cu motopompe) impune folosirea tuturor posibilităților care răspund acestui imperativ. Astfel devine din nou actuală invenția fraților Joseph și Etiénne Montgolfier — imaginată în 1792 și perfecționată în 1796 — denumită berbec hidraulic. Această instalație simplă transformă energia hidraulică disponibilă sub forma unui debit mare și cădere mică (diferență de nivel) în cădere mare și debit mic. Schema unei instalații cu berbec hidraulic este cea din **fig. 1.** Aceasta cuprinde : o priză de apă de la o acumulare, la care se racordează conducta de aducțiune (2) ; conducta are la capătul inferior montat berbecul (1), format dintr-un corp, o clapetă (5), o supapă de sens unic (6), un rezervor-tampon (7) și o conductă de refulare (3). Priza de apă trebuie prevăzută cu un grătar, berbecul să fie fixat pe un soclu din beton și să asigure restituirea apei în rîu. De asemenea, trebuie să existe un robinet de golire pe timp de iarnă. Instalația nu necesită un adăpost închis, deși o amenajare simplă este bine venită.

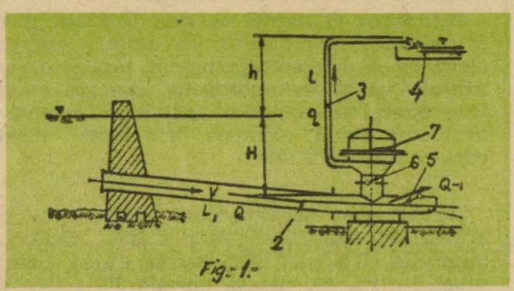

Fig. 1.

Berbecul hidraulic, utilizînd energia hidraulică dată de căderea H și debitul Q, ridică debitul q în bazin (4) la înălțimea h. Randamentul este dat de raportul celor două energii, utilă și disponibilă, sub forma :

$$R = \frac{qh}{QH}$$

și are valorile, la instalații corect dimensionate, de 50—70 la sută. Debitul Q — q se restituie în albia pîrîului. Lungimea conductei (L) trebuie să fie de 12—20 m, iar căderea (H) de minimum 1 m.

Construcția berbecului **(fig. 2)** este foarte simplă. Corpul este format dintr-o țeavă avînd în partea superioară sudată o placă plană pe care se prind ventilul de șoc (5) și rezervorul (7) cu conducta de refulare (3).

Legarea la conducta de aducţiune (2) se face printr-o flanşă. Între rezervor (7) şi corp (1) este montat ventilul de sens unic.

Pornirea şi funcţionarea berbecului (vezi figurile 1 şi 2) : se deschide clapeta (5) prin tija (8) ce o apasă în jos, apoi se aşteaptă pînă cînd instalaţia se umple cu apă, după care se închide clapeta ; pornirea se face prin simpla apăsare a tijei (8), care imediat se lasă liberă ; apa din conductă se scurge prin clapeta (5) şi creează o diferenţă de presiune pe cele două feţe ale acesteia, fapt ce duce la închiderea bruscă a ei ; în momentul închiderii bruşte apare o suprapresiune care deschide o altă clapetă (6) şi împinge o cantitate de apă într-un rezervor (7), care are în partea superioară o pernă de aer ce amortizează şocurile ; după aceea apare o undă de depresiune, care închide clapeta 5. Ciclul se repetă, berbecul dînd un debit pulsatoriu cu valoarea medie q.

Cea mai simplă construcţie a celor două clapete (5 şi 6) este cea din **fig. 3** : o tablă dreptunghiulară fixată prin intermediul unei

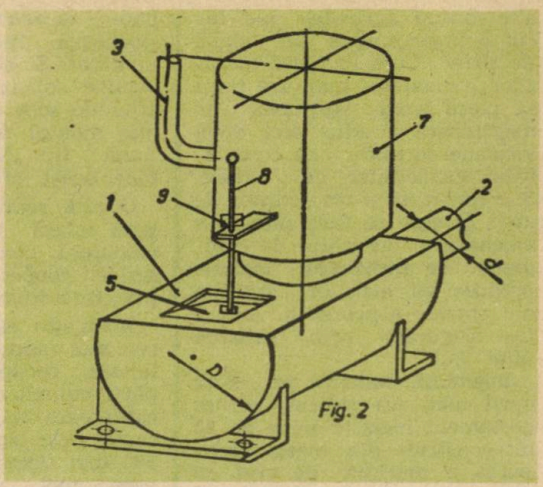

Fig. 2

plăci de cauciuc. Datorită solicitărilor dinamice, conducta de aducţiune trebuie să fie din oţel.

Pentru reglarea cursei şi a debitului, pe tijă (8) se fixează limitatorul (9).

Pentru trei tipuri de berbeci hidraulici proiectaţi şi încercaţi la Centrul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru echipamente hidroenergetice (C.C.S.I.T.E.H.) Reşiţa s-au realizat parametrii redaţi în tabelul alăturat :

		Unitatea de măsură	I	II	III
diametrul conductei	d	mm	100	200	300
diametrul berbecului	D	mm	200	400	600
căderea disponibilă	H	m	1	1	1
înălţimea de pompare	h	m	4	4	4
debitul pompat	q	l/s	1,5	3,5	6
debitul disponibil	Q	l/s	10	25	45

În concluzie, berbecul hidraulic este de o mare simplitate constructivă, poate fi realizat cu forţe locale, este uşor de întreţinut şi nu necesită personal permanent de supraveghere. El se pretează la irigarea suprafeţelor mici, de ordinul cîtorva hectare, cînd se dispune de o sursă de energie hidraulică de putere redusă, care poate fi amenajată simplu, astfel ca să se asigure o cădere (H) a apei mai mare sau egală cu un metru şi debitul (Q) redat în tabel.

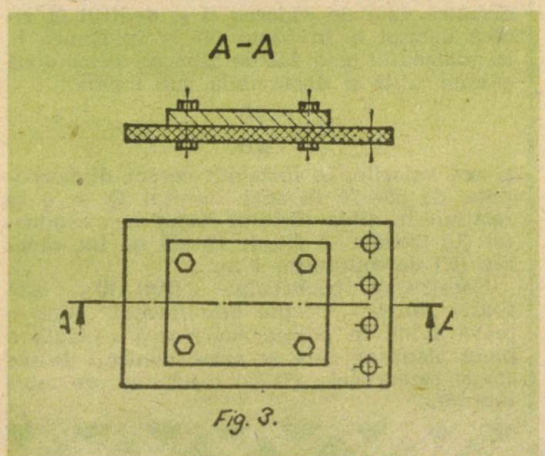

Fig. 3.

Amintim faptul că în ţara noastră cercetări sistematice asupra berbecului au fost efectuate de dr. ing. Ernest Sisak, de la Catedra de maşini hidraulice a Facultăţii de Mecanică Timişoara, care a instalat în 1958 un asemenea berbec pentru alimentarea duşurilor de la Ştrandul tineretului. El a militat pentru extinderea acestei instalaţii în agricultură. Realizările din judeţul Caraş-Severin au la bază experimentările din laboratorul C.C.S.I.T.E.H. Reşiţa.

Estimarea eficienţei acestei instalaţii poate fi realizată comparativ cu costul energiei electrice şi al electropompelor sau al carburantului şi al motopompelor, dar, în condiţiile energetice actuale, instalaţia rezolvă o problemă acută, exclusiv prin forţe locale, ceea ce este esenţial.

Pentru date suplimentare, cititorii se pot adresa dr. ing. Iacob Voia şi ing. Octavian Megheleş, C.C.S.I.T.E.H. Reşiţa, Calea Caransebeşului nr. 16, căsuţa poştală 27, 1 700 Reşiţa, judeţul Caraş-Severin, telefon 3 17 15, 3 17 16, 3 17 17 interior 223 sau 163.

Cele mai vechi hărți, atlase și globuri terestre din lume

● Cea mai veche hartă din lume s-a păstrat pe o tăbliță de argilă reprezentînd Eufratul în parcursul său de-a lungul părții de nord a Mesopotamiei (Irakul de astăzi), hartă a cărei existență s-a apreciat că datează din anul 3800 î.e.n.

● Cel mai vechi plan al unui oraș a fost găsit printre documentele arheologice provenind din Țara Sumerului. El este întocmit cu vreo 3 500 de ani în urmă, pe o tăbliță de lut cu dimensiunile de 18 × 12 cm. Pe tăbliță sînt desenate templele, parcul, riurile, canalele, zidurile și porțile orașului Nipur. Planul, schițat de un cartograf, are toate elementele unui plan de oraș al zilelor noastre.

● Primul glob pămîntesc din lume a fost confecționat de romani. Este vorba de globul lui Crates (secolul al II-lea î.e.n.). Acest glob este expus la Muzeul din Nürnberg (R.F.G.).

● Cel mai vechi atlas geografic din lume a apărut în secolul al II-lea î.e.n. și a fost întocmit de cel mai mare cartograf și învățat al antichității, Claudius (Claudios Ptolemaios) Ptolomeu, astronom, matematician și geograf grec.

● Cel mai scump atlas geografic din lume este din secolul al XVI-lea și cuprinde manuscrise și hărți rare ale Europei. Acest atlas a fost vîndut în cadrul unei licitații, care a avut loc în luna martie 1980, fiind adjudecat pentru suma de 748 de mii de dolari (340 000 de lire sterline).

● Cea mai veche hartă a Țării Românești a fost întocmită de Stolnicul Constantin Cantacuzino (1650—1716), diplomat, istoric și geograf român. Harta a fost tipărită în grecește, la Padova, în anul 1700.

● Prima hartă administrativă a Moldovei a fost întocmită de marele cărturar moldovean Dimitrie Cantemir în anul 1716. Această hartă a fost descoperită de renumitul geograf George Vîlsan, în 1926, la Biblioteca Națională din Paris.

● Cel mai vechi atlas geografic românesc, intitulat „Mappamundu" este opera lui Gheorghe Golescu (1768—1848), apărut în anul 1800. Lucrarea respectivă a fost tipărită la Viena, în tipografia lui Carol Schindelmayerr, originalul său aflîndu-se actualmente în Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România. Atlasul respectiv are dimensiunile de 95 × 120 cm și cuprinde 13 hărți.

● Prima hartă geologică realizată la scara 1 : 200 000 a teritoriului României a fost realizată în anul 1898 de către geologul și paleontologul Grigore Ștefănescu (1836 sau 1838—1911), profesor universitar, membru al Academiei Române.

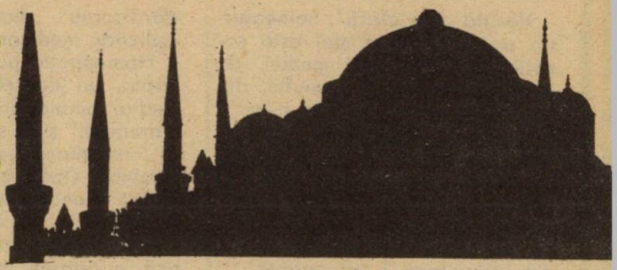

„Grădinile raiului"

Urfa era un orășel liniștit din sud-estul Anatoliei, numit pe vremea Bizanțului Edessa, și pe care autoritățile Turciei intenționează să-l transforme într-un adevărat centru al „grădinilor raiului", pînă în anul 2000. Urfa este una dintre cele mai vechi așezări ale lumii. În zona aceasta au apărut, pare-se, primele culturi de grîu ; scrisul a fost inventat tot aici. Regiunea face parte, de altfel, din vechea Mesopotamie, cuprinsă între fluviile Eufrat și Tigru. Proiectul de transformare a regiunii cuprinde 13 baraje și mari lucrări de irigație în cinci provincii. Construcția celui mai mare dintre baraje (care va fi și al cincilea din lume) a început în 1983 și va fi încheiată după 1991. Centrul tuturor acestor complexe lucrări se află la Urfa, astăzi un oraș cu 175 000 locuitori (un spor de 50 000 în ultimii cinci ani). Primarul orașului este de părere că pînă în anul 2000 vor fi peste un milion.

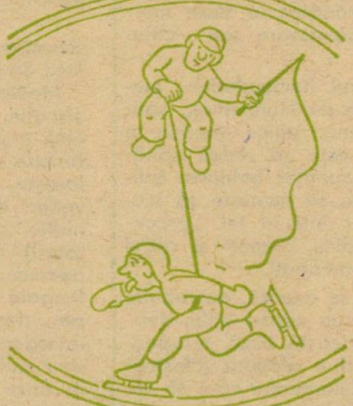

FĂRĂ CUVINTE

HOMEOPATIA

NU ESTE UN MIT

Văzută „din afară", homeopatia a fost și încă mai este socotită un mit. Unii medici, de pildă, consideră că multe din succesele homeopaților n-ar fi decît consecința unor coincidențe, dacă nu doar efectul... sugestionării și autosugestionării bolnavului căruia i s-au dat, pentru vindecare, doze infinitezimale dintr-o substanță care, din întîmplare, i s-a potrivit.

Așa să fie oare ?

Ce este propriu, definitoriu pentru această concepție terapeutică ?

Dar mai întîi să lămurim succint termenii celor două „doctrine" medicale : alopatia și homeopatia.

Alopatia este o metodă de tratare a unui bolnav printr-un agent terapeutic care provoacă în organism o **stare diferită** de simptomele bolii, o altă manifestare biologică, derivînd, de regulă, boala într-un alt sector organic (allos = altă, pathos = boală) unde se produce o reacție eliminatorie, menită să conducă la reechilibrare, la însănătoșire. Pondérea în terapeutica modernă revine însă enantiopatiei (enanthos = contrariu, pathos = boală). Potrivit acestei variante a alopatiei, bolnavului i se administrează un agent terapeutic care provoacă în organism o stare contrară simptomelor caracteristice bolii.

Homeopatia se definește prin regula ei de bază : „Similia similibus curantur" – adică „Ceva se vindecă prin ceva asemănător". Homeopatia este deci o metodă de tratare a bolnavului cu doze mici dintr-un remediu sau agent terapeutic capabil de a provoca, în doze mari, la organismul sănătos, o stare morbidă asemănătoare sau chiar identică.

Fondatorul homeopatiei moderne, Samuel Hahneman, spunea : „Prima, unica vocație a medicului este să redea sănătatea persoanelor bolnave, adică ceea ce se numește să vindece". Dar într-un fel procedează medicii alopați și altfel medicii homeopați.

Alopații se axează, de regulă, pe cercetarea cauzei bolii, derivînd, pe această bază, terapeutica. Medicina alopată (clasică) caută medicamentul care să restabilească organismul dereglat, prin eliminarea cauzei (terapie cauzală). Acordînd „terenului" un rol pasiv, ea tinde spre „standardizarea" diagnosticului și a aplicării medicamentului.

Homeopații pun, de la început, un deosebit accent pe studiul omului în ansamblu, al „terenului" și al sensibilității lui. Ei cercetează totalitatea simptomelor. Dacă alopatia a dezvoltat experimentul pe animal, homeopatia l-a verificat mai întîi pe omul sănătos ; ea practică o terapie **reacțională,** puternic individualizată pe baza simptomelor particulare prezentate de bolnav.

Medicina alopată este, fără discuție, invazivă, în sensul că cele mai multe medicamente cu funcție salvatoare, pe care le folosește, au, așa cum se poate vedea din prospecte, destul de multe (și poate nu toate depistate !) contraindicații și reacții adverse. După utilizarea îndelungată a unor medicamente apar, deseori, intoxicații (boala iatrogenă). Homeopatia, folosind substanțe medicamentoase în doze infinitezimale, oferă o terapeutică fără riscuri, ajutînd bolnavul să se dezintoxice.

Cum procedează, așadar, homeopatul ?

Mai întîi, aplică remediile pe baza similitudinii (cu alte cuvinte, „cui pe cui se scoate") ; folosește doze foarte mici de substanțe ; atunci cînd utilizează diluții infinitezimale, acestea sînt supuse agitării, pentru a le mări eficacitatea ; la stabilirea medicamentului ce urmează a fi administrat se ține seama de omul bolnav sub toate aspectele sale ; avînd la îndemînă (pînă acum !) 2 500 – 3 000 de remedii homeopatice și, respectiv, patogeneziile („pathos" = suferință, boală și „genezein" = a provoca) adică tablourile simptomatice provocate de substanțe la individul sănătos, medicul homeopat compară imaginea simptomatică a bolnavului cu imaginea simptomatică dată de substanțele care au fost experimentate pe oameni sănătoși ; cînd aceste imagini se suprapun se administrează bolnavului doze foarte mici din substanța care a dat imaginea simptomatică identică, sau aproape identică, cu cea prezentată de bolnav.

Redăm, succint, după dr. **Corneliu Aurian-Blăjani,** cîteva

cazuri de vindecare a unor bolnavi cu un singur remediu homeopatic.

De opt luni de zile, un farmacist suferea de o eczemă diseminată pe mîini, brațe, trunchi și scrot, cu plăci excesiv de pruriginoase (mîncărimi) care nu-l lăsau să se odihnească nici ziua, nici noaptea. Pacientul a consultat, fără rezultate, toți medicii specialiști din zonă, a ținut cele mai severe regimuri și a încercat fel de fel de substanțe dar fără rezultat. Nu mînca decît lapte. Slăbise foarte mult, iar starea generală devenise foarte proastă.

Remediul homeopatic care i-a fost recomandat : la fiecare trei zile, dimineața, să ia cîte șase globule de Croton tiglium (oleu de Croton) în diluția 12. Opt zile mai tîrziu, eczema a dispărut.

Un alt bolnav suferea de cîteva săptămîni de sciatică dreaptă, foarte dureroasă. Nici un remediu nu izbutise să-i calmeze cumplita nevralgie ce se accentua spre miezul nopții. Medicamentele prescrise pînă atunci îi agravase chiar situația, intoxicîndu-l. Bolnavului i s-a prescris ca remediu homeopatic: granule de arsenicum, în diluția a treia. În prima noapte, crizele s-au accentuat, dar după trei zile durerea a dispărut. Șase luni mai tîrziu, durerile arzătoare (neameliorate de căldură, care se agravau, acum, nu către miezul nopții, ci către ora zece dimineața, și care erau însoțite de tremurături ale piciorului bolnav) au reapărut. Medicul homeopat, consultînd „Materia medicală homeopatică" a ținut seama de tabloul morbid ; a recomandat să se administreze bolnavului cîteva granule de Gelsemium (din planta Gelsemium sempervirens) în diluția a treia. De a doua zi, seara, pacientul a reintrat în starea normală.

O bolnavă de 75 de ani prezenta grețuri mari și vărsături cu sînge, avea scaune cu sînge și colici intestinale puternice. Se credea că pacienta se va prăpădi din cauza dizenteriei. Cunoscînd, din discuții, că simptomele se agravau între răsăritul și apusul soarelui, că greața se intensifica atunci cînd bolnava simțea mirosul mîncărurilor gătite, medicul homeopat, știind că acestea sînt simptome caracteristice pe care le dă Colchicum (plantă din familia liliacee, numită brîndușa de toamnă), a dat bolnavei să pună cîteva granule din această plantă într-o jumătate de pahar de apă, recomandîndu-i să ia cîte o linguriță după fiecare scaun. Într-un timp foarte scurt, bolnava s-a făcut bine.

Să nu se creadă că homeopatia este un mijloc salvator universal. Ea (mai corect ar fi homeoterapia) se dovedește a fi foarte utilă în prevenirea și tratamentul **unor** boli. Bolile reacționale, așa cum sînt alergiile, de exemplu, răspund foarte bine la remediile homeopate. Astmul bronșic, rinita alergică, bronșita obstructivă, urticaria cronică etc. se pretează perfect la tratamentul homeopatic. Iar lista bolilor vindecabile crește an de an.

Homeopatia este o terapie a viitorului apropiat. Ea nu utilizează medicamente scumpe, ci foarte ieftine, cele mai multe extrase din plante, (92 la sută din speciile vegetale utilizate în homeopatia mondială se află și în flora spontană a țării noastre !). În plus, homeopatia, ca disciplină medicală, nu este exclusivistă. Ea nu se opune alopatiei. Ideal ar fi ca fiecare medic alopat să fie și homeopat și invers, astfel ca, de la caz la caz, să se utilizeze o terapeutică sau alta, care este mai avantajoasă pentru bolnav.

Homeopatia se află în plină afirmare. În multe țări ale lumii sporesc an de an cabinetele de specialitate. La Moscova, de pildă, există 8 farmacii homeopatice și se acordă consultații homeopatice în trei policlinici. La Paris, Londra, Montreal și în S.U.A. există spitale cu profil exclusiv homeopatic. În India și în Anglia există facultăți de homeopatie etc.

Asemenea cabinete există și la noi. Cu puțin timp în urmă a luat ființă un cabinet special de homeopatie, în cadrul Institutului de medicină internă „N. G. Lupu" al Academiei de Științe Medicale, care și-a propus să întreprindă cercetări fundamentale în acest domeniu, în scopul precizării posibilităților și limitelor terapiei homeopatice.

De ce toate acestea ? Pentru că homeopatia este o alternativă salutară și, în același timp, o șansă în plus pentru omul bolnav.

ȘT. VASILESCU

CUGETĂRI ȘI ZICALE

— Omul beat totdeauna își face stricare și e în pericol de a batjocori și vătăma pe alții (T. Cipariu)

— Omul cuminte se face nebun cînd se îmbată (N. Iorga)

— Nimic nu se aseamănă mai bine cu un nebun ca omul beat (Plautus)

— De beție se păzește orice om cuviincios și bine crescut, pentru că, după unii, dacă minia e vecină cu nebunia, apoi beția locuiește cu aceasta din urmă în aceeași casă (Plutarh)

— Beția este o nebunie voluntară (Seneca)

— Alcoolul este cel mai temut vrăjmaș al inteligenței (Alexandre Dumas — fiul)

— Cine bea pe datorie se îmbată de două ori (proverb albanez)

— Să bei vinul, dar să nu te bea el

— Bețivul se învață cu beția ca tîlharul cu hoția

— Fugi de băutură multă, că o băutură fără măsură și pe cel mai cuminte îl arată fără minte

— Omul beat e ca un ciine turbat

— Beția e sărăcie curată

— Băutura pe cel bun lesne l-arată nebun

— Văzut-ai miță legată la cap și om cu minte cînd e beat ?

— Bețivul își bea și straiele și mințile

— Cine bea pîn-la-mbătare, nume bun în lume n-are.

Culese de
PARASCHIVA HAȚEGANU

JURISTUL NOSTRU

LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

După cum se știe, cel de-al V-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, din mai 1986, a hotărît modificarea unor prevederi ale Statutului cooperativei agricole de producție. La cererea mai multor cititori ai gazetei Agricultura socialistă — gazeta editoare a almanahului — publicăm în prezentul grupaj cîteva precizări mai importante cu privire la aceste modificări.

Grupajul cuprinde, de asemenea, amănunte privitoare la alte probleme ale dreptului cooperatist, precum și lămuriri de larg interes cetățenesc.

DEPUNERI LA FONDUL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Față de reglementările anterioare, în care nu era prevăzut plafonul maxim al sumelor de bani pe care le pot depune cooperatorii la fondul de dezvoltare economică a cooperativei, prin amendamentele aduse la statut de către Congresul al V-lea al U.N.C.A.P., s-a prevăzut, la art. 10, lit. e, în temeiul Decretului nr. 75/1986, dreptul fiecărui cooperator de a depune astfel de sume ca parte socială, în proprietatea sa, pînă la 30 000 lei, cu precizarea făcută în același articol că partea socială rezultată din totalitatea depunerilor membrilor cooperativei nu poate depăși 50% din valoarea proprietății obștești.

Acest drept a fost extins, prin amendamentele aduse la statut, și la mecanizatori, specialiști și ceilalți oameni ai muncii care lucrează în cooperativă, aceștia beneficiind, ca și cooperatorii, de venituri anuale din partea cooperativei, în raport cu suma depusă la fondul de dezvoltare economică și în funcție de volumul beneficiilor obținute de cooperativă.

PERSOANE ÎNDREPTĂȚITE LA LOT DE TEREN ÎN FOLOSINȚĂ PERSONALĂ DE LA COOPERATIVA AGRICOLĂ

În baza Legii nr. 1/1982, modificată prin Decretul nr. 19/1986, la Congresul al V-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție s-au extins categoriile de persoane cărora li se poate atribui lot în folosință de către cooperativele agricole de producție.

În acest sens, reglementarea de la lit. e din art. 4 din statut a căpătat o nouă formulare, care permite adunării generale să acorde lot în folosință personală, în afară de categoriile de persoane prevăzute la lit. a, b, c și d, și specialiștilor agricoli, contabililor-șefi și celorlalte cadre cu pregătire superioară care lucrează în cooperativa agricolă de producție și domiciliază în localitatea în care cooperativa își are sediul.

În alin. 6 din același articol s-a prevăzut că specialiștii agricoli, contabilii-șefi și celelalte cadre cu pregătire superioară care au devenit, în condițiile legii (respectiv ale normelor statutare), membri ai cooperative-

lor agricole de producție și domiciliază în comună, își păstrează la data pensionării dreptul de folosință asupra lotului pe care l-au deținut, potrivit statutului, dacă dobîndirea calității de cooperator a avut loc cu cel puțin 10 ani înainte de pensionare.

PARTEA SOCIALĂ A NOILOR ÎNSCRIȘI

Avîndu-se în vedere faptul că membrii cooperativei agricole de producție sînt proprietari comuni asupra bunurilor din patrimoniul acesteia, cu drepturi și obligații egale, în baza Decretului nr. 75/1986, la Congresul al V-lea al U.N.C.A.P. s-au adus unele îmbunătățiri art. 8 din statut, în sensul că fiecare persoană care se înscrie în cooperativă are obligația să aducă bunuri în proprietatea acesteia care, împreună cu cele aduse de ceilalți cooperatori, să formeze proprietatea comună.

În acest sens, după alin. 2 din articolul citat s-a introdus un nou alineat în care se prevede că persoanele care se înscriu în cooperativa agricolă de producție și nu posedă mijloace de producție prevăzute în statut, pentru a fi aduse în proprietatea cooperativei, depun ca parte socială o sumă de minimum 10 000 lei, în termen de 3 ani de la data înscrierii în cooperativă.

În același alineat se prevede că pentru suma depusă cooperatorii primesc un venit anual, în condițiile art. 10, lit. e din statut. În acest articol se prevede că cooperatorii primesc din beneficiul cooperativei un venit anual în raport cu suma depusă, în funcție de volumul beneficiilor obținute de cooperativă.

LOT DE TEREN ÎN FOLOSINȚĂ DE LA I.A.S. ȘI A.E.I. CU PROFIL AGROZOOTEHNIC

Prin art. 35 din Decretul nr. 4/1982 s-a dat dreptul unităților agricole de stat de a acorda mecanizatorilor preluați prin transfer de la stațiunile de mecanizare a agriculturii, care nu sînt membri ai cooperativelor agricole de producție, cîte un lot de teren în folosință personală, în suprafață de pînă la 0,10 hectare.

Acordarea lotului în folosință a căpătat o nouă reglementare prin pct. 9 și 10 din anexa nr. 15 la Decretul nr. 161/1986, atît cu privire la persoanele îndreptățite la lot, cît și la unitățile care-l pot acorda. Astfel, potrivit noilor reglementări, consiliul oamenilor muncii din unitățile agricole de stat și din asociațiile economice intercooperatiste cu profil agrozootehnic va putea da în folosință personalului muncitor permanent din zootehnie și mecanizatorilor, care nu sînt membri ai cooperativelor agricole de producție, teren arabil în suprafață de pînă la 0,10 ha pentru fiecare muncitor, spre a fi cultivat, în principal, cu legume și furaje.

Dreptul de a folosi terenul încetează pe data desfacerii contractului de muncă.

PLATĂ PENTRU CULTURI INTERCALATE

Potrivit pct. 6 din anexa nr. 15 a Decretului nr. 161/1986, coroborat cu pct. 10 din aceeași anexă, personalul muncitor din unitățile agricole de stat, asociațiile de stat și cooperatiste și asociațiile economice intercooperatiste cu profil agrozootehnic, care contractează culturi intercalate, primește pînă la 50% din producțiile realizate la culturile de legume timpurii, — salată, conopidă, varză, fasole, dovlecei —, sfeclă furajeră și altele, cu condiția executării de către acesta a tuturor lucrărilor manuale prevăzute în tehnologii.

Pentru lucrările executate la finețe naturale, personalului muncitor i se acordă pînă la 30% din producția obținută sau din valoarea acesteia, cu condiția efectuării tuturor lucrărilor prevăzute în tehnologii.

PORUMB, ÎN RAPORT CU REALIZAREA PLANULUI

Potrivit pct. 8 din anexa nr. 15 a Decretului nr. 161/1986, coroborat cu pct. 10 din aceeași anexă, mecanizatorii și muncitorii permanenți din unitățile agricole de stat, asociațiile de stat și cooperatiste și asociațiile economice intercooperatiste cu profil agrozootehnic care lucrează în formațiile de culturi de cîmp cultivatoare de porumb beneficiază, fiecare în raport cu gradul de realizare a producției fizice la toate culturile, contra cost, la preț de contractare, de următoarele cantități de porumb :

— 100 kg pentru realizarea integrală a producției fizice angajate în acord global ;

— 200 kg pentru depășirea cu 10—20% a producției fizice ;

— 300 kg pentru depășirea cu 20% și peste a producției fizice.

Potrivit aceloraşi reglementări, muncitorii sezonieri care participă la lucrările agricole pot primi, fiecare, contra cost, la preţ de contractare, 100—200 kg porumb, cu condiţia efectuării a cel puţin 100 zile-norme pe an în unitatea respectivă.

SPOR DE RETRIBUIRE PENTRU TUNSUL OILOR

Potrivit pct. 7 din anexa nr. 15 a Decretului nr. 161/1986, coroborat cu pct. 10 din aceeaşi anexă, în unităţile agricole de stat, asociaţiile de stat şi cooperatiste şi în asociaţiile economice intercooperatiste cu profil agrozootehnic, pentru tunsul oilor se plăteşte îngrijitorilor de ovine separat, peste retribuţia realizată, cîte 1,00 lei/kg lînă tunsă manual şi 0,50 lei/kg lînă tunsă mecanic.

Mecanicul de agregat şi tocilarul primesc, fiecare, peste retribuţia realizată, cîte 2 lei pentru fiecare 100 kg lînă tunsă.

SERVITUTE PE TERENUL COOPERATIVEI AGRICOLE

Potrivit art. 5 din statutul C.A.P., terenul de sub casa de locuit, construcţiile gospodăreşti anexe şi curtea constituie proprietatea personală a cooperatorilor. De la această regulă pot apărea şi unele excepţii, cînd casa de locuit şi construcţiile gospodăreşti anexe proprietatea personală a cooperatorilor sînt situate pe terenul cooperativei. Soluţionînd o asemenea speţă, în cazul unui litigiu dintre o cooperativă proprietară a terenului şi un membru al ei, proprietar al supraedificatelor, Tribunalul Suprem, prin decizia civilă nr. 1857/1979, publicată în Colecţia de decizii pe anul 1979, pag. 26—27, a statuat, cu autoritate de lucru judecat, că membrii cooperativei agricole, proprietari ai unor construcţii aflate pe terenul cooperativei agricole de producţie, au drept de folosinţă asupra terenului respectiv, precum şi drept de trecere, atît în cazul în care construcţiile se află în proprietatea lor de la cooperativizare, cît şi atunci cînd au fost dobîndite ulterior.

CONSTRUCŢII. DEMOLARE. NECESITATEA AUTORIZAŢIEI ADMINISTRATIVE

1. Potrivit art. 29 din Legea nr. 58/1974, demolarea sau desfiinţarea chiar parţială a unor construcţii se poate dispune numai pe baza autorizaţiei emise de organul local al administraţiei de stat.

Autorizaţia de demolare este necesară chiar şi în situaţia în care construcţia s-a edificat cu nerespectarea dispoziţiilor legale referitoare la sistematizarea localităţilor, deci şi fără autorizaţie, legea nefăcînd nici o distincţie în această privinţă.

2. Comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare vor elibera autorizaţiile pentru efectuarea lucrărilor de demolare, transformare sau reparare a construcţiilor numai pe baza avizului comisiei prevăzute la art. 6 din Decretul nr. 120/1981 (Tribunalul Suprem, secţia civilă, decizia nr. 714 din 23 aprilie 1985).

CONVENŢIE PRIVIND CREŞTEREA ANIMALELOR. SITUAŢIE ÎN CARE ACEASTA PREZINTĂ CARACTER ILICIT

Activitatea de creştere a animalelor fiind productivă şi utilă pentru societate are caracter licit în limita în care este rezultatul muncii persoanei în cauză şi a membrilor familiei salle, sub diferite aspecte. Creşterea animalelor, care are ca finalitate exploatarea forţei de muncă a altei persoane, contravine art. 5 din Constituţie, avînd deci o cauză ilicită, contrară ordinii socialiste şi nu produce efecte, conform art. 966 şi art. 968 din Codul civil.

Ca atare, este nulă convenţia de creştere a animalelor prin care o parte pune la dispoziţie numai fonduri băneşti, pentru procurarea unei turme de oi, de exemplu, iar altă parte forţa sa de muncă pentru creşterea şi îngrijirea animallelor (Tribunalul Suprem, secţia civilă, decizia nr. 595 din 10 aprilie 1985).

RETRIBUIREA MUNCII ÎN DOMENIUL MICII INDUSTRII

În art. 12 din legea nr. 7/1971, republicată în 1973, se prevede că retribuirea muncii pentru activităţile industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcţii şi prestări de servicii ale cooperativelor agricole de producţie se face lunar, veniturile realizate impunîndu-se conform normelor prevăzute pentru retribuţii. Normele de muncă şi retribuire vor fi cele practicate în condiţiile legii în sectorul de

stat, cu condiții de dotare asemănătoare. În cazul în care se realizează produse pentru care în sectorul de stat nu există astfel de norme aprobate, normele de muncă și retribuire vor fi aprobate de conducerea direcției generale pentru agricultură. În acest sens, în calculațiile de preț întocmite de către unități, potrivit normativului elaborat de Ministerul Agriculturii și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție și avizat de Comitetul de Stat pentru Prețuri cu nr. 5025/1983, se va indica baza legală a prețului (actul normativ sau organul care a stabilit prețul).

Potrivit art. 33 din Legea 2/1982, în unitățile de industrie mică retribuirea se face în raport cu producția sau prestările de servicii efectiv realizate, în acord sau cu bucata, pe bază de tarife sau cote procentuale din valoarea prestărilor de servicii, corespunzător ramurii sau subramurii din care face parte unitatea respectivă.

Pensionarii care lucrează în activități de industrie mică organizate potrivit prevederilor prezentei legi au dreptul să cumuleze pensia integrală cu veniturile realizate din aceste activități, cu plata impozitelor prevăzute de lege.

În art. 34 din legea menționată se prevede că, în unitățile de industrie mică, persoanele care îndeplinesc și atribuția de responsabil de unitate pot primi, pe lîngă drepturile cuvenite pentru realizările proprii, o cotă de pînă la 30%, calculată asupra veniturilor realizate de toți lucrătorii din unitatea condusă, dar nu mai mult de 25% din retribuția tarifară proprie.

SCUTIRI DE IMPOZITE PENTRU MICA INDUSTRIE

În art. 6 din Legea nr. 7/1971 se prevede că pentru activitățile economice noi, înființate după data de 1 ianuarie 1971, unitățile economice și cele bugetare beneficiază de următoarele înlesniri cu caracter financiar pe o perioadă de 2 ani de la înființare ;

a) comitetele executive ale consiliilor populare și unitățile aparținînd acestora se scutesc de plata impozitului pe circulația mărfurilor ;

b) cooperativele agricole de producție se scutesc de plata impozitului pentru încasările realizate din valorificarea unor produse provenite din activități fără caracter agricol ;

c) cooperativele meșteșugărești și cele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor se scutesc de plata impozitului pe circulația mărfurilor, precum și de impozitul pe venit.

Pentru a beneficia de aceste înlesniri financiare, activitățile economice de producție și prestări de servicii nou înființate vor fi înregistrate la organele financiare locale.

În art. 7 din aceeași lege se prevede că unitățile socialiste beneficiază de înlesnirile financiare prevăzute la art. 6 în cazul în care obțin din dezvoltarea activităților economice existente un volum de producție-marfă sau de prestări de servicii cu cel puțin 50 la sută mai mare față de cel realizat în anul precedent.

SURSE DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE PENTRU MICA INDUSTRIE

În art. 5 din Legea nr. 7/1971 se arată că unitățile socialiste vor asigura desfășurarea activităților economice de producție și de prestări de servicii pe baza resurselor locale de materii prime și materiale. În cazuri excepționale, unitățile socialiste vor putea fi aprovizionate din fondul central cu unele materii prime și materiale care au o pondere mică în valoarea produselor și serviciilor și care sînt absolut necesare pentru realizarea lor. Prin circulara comună a Ministerului Agriculturii, U.N.C.A.P. și B.A.I.A. nr. 51528/47/164 din 1984, s-a prevăzut că în ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime și materiale din fondul central, potrivit art. 5 din Legea nr. 7/1971, republicată, și art. 19 din Legea nr. 2/1982, se vor accepta la decontare materiile prime care au caracter de completare la produsele realizate din resurse locale, materialele pentru construcții în agricultură și cele care sînt necesare realizării unor produse prevăzute în planul întocmit în baza nomenclatorului pentru activitatea de mică industrie și numai pe bază de repartiții emise de Ministerul Agriculturii prin bazele sale de aprovizionare.

Pentru acțiunile de cooperare dintre unitățile agricole cooperatiste și asociațiile economice intercooperatiste cu profil industrial cu unități de stat, materia primă de bază se asigură de unitatea de stat cu care se cooperează, iar decontarea produselor se face dacă se livrează unității cooperante cu care s-a încheiat contractul de cooperare. Unitățile agricole cooperatiste se pot aproviziona din bazele de aprovizionare ale Ministerului Agriculturii cu unele cantități de materii prime necesare finisării produselor care fac obiectul cooperării. Totodată, normele de muncă și de consum se vor stabili de comun acord între unitățile cooperante și vor fi prevăzute în mod obligatoriu în contractul de cooperare, indicîndu-se și baza legală a acestora.

INDEMNIZAȚII PENTRU COPIII COOPERATORILOR

Cuantumurile indemnizațiilor și condițiile de acordare prevăzute în Legea nr. 4/1977 au fost modificate prin Decretul nr. 410/1985, căpătînd o nouă reglementare, substanțial îmbunătățită.

Potrivit reglementărilor din decretul a-

mintit, familiilor de cooperatori, din care cel puțin unul din soți lucrează într-o unitate agricolă cooperatistă, li se acordă o indemnizație lunară pentru fiecare copil în vîrstă de pînă la 16 ani împliniți, aflat în întreținerea acestora, după cum urmează :

	— lei lunar —
a) pentru primul și al doilea copil, cîte	100
b) pentru al treilea și al patrulea copil, cîte	200
c) pentru al cincilea copil și următorii, cîte	300

Indemnizația se acordă numai în luna în care unul din soți a lucrat cel puțin 20 de zile și a realizat sarcinile de producție în conformitate cu normele de muncă stabilite. Indemnizația va fi acordată în continuare și în perioada în care unul dintre soți beneficiază de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă.

Au dreptul la indemnizație și familiile cu copii în care soții sînt pensionari ai cooperativelor agricole de producție.

Indemnizația nu se acordă familiilor care au dreptul să primească din alte sectoare de activitate alocație pentru copii.

Plata indemnizației pentru copii se face din fondurile de pensii și asigurări sociale ale membrilor cooperativelor agricole de producție, ce se constituie potrivit legii.

Indemnizația pentru copii se plătește integral cooperatorilor din unitățile agricole cooperatiste care depun în totalitate contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale. La celelalte unități, indemnizația se plătește proporțional cu contribuția depusă, dar nu mai puțin de 80% din sumele cuvenite cooperatorilor.

AUREL ȘTIRBU
consilier juridic șef,
șeful Oficiului juridic al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

Am cunoscut o mamă...

Am cunoscut o mamă. Avea ochii blînzi și părul cărunt. Era de undeva, din inima Bărăganului. A plecat la București, în urmă cu 70 de ani, pentru că Bărăganul în vremea aceea nu avea nici măcar un pogon de pămînt pe care ea să-l lucreze. A născut și a crescut zece copii. Pe toți i-a îndrumat la muncă, apoi la casele lor. Toți, dar absolut toți, au trecut prin școala „Griviței Roșii". După o vreme a fost aleasă deputat în consiliul popular al sectorului, iar mai tîrziu în Consiliul popular al municipiului București. Cînd pleca la ședințe o rugam să-și pună pe piept steluța de Mamă Eroină. Invariabil, îmi dădea același răspuns: „Eu nu am făcut copiii pentru steluță, ci ca să îndeplinesc una din legile firii ; și am făcut mulți ca să se poată ajuta unul pe altul". Steluța a rămas în cutiuța ei, dar mama nu mai este. S-a întors, pentru totdeauna, în pămîntul Bărăganului. A lăsat în urma ei zece copii, care copii au și ei 24 de copii, iar copiii acestora au, deocamdată, 7 copii.

Am mai cunoscut o mamă acolo, în Vizantea Răzășească, un sat situat la poale de munte, în Țara celor șapte munți. O cheamă Lidia Holbia și a adus pe lume 13 copii. Sînt unii care spun că 13 e număr cu ghinion. Cei 13 copii ai lui Ionel și Lidia Holbia, din Vrancea, le-au adus numai bucurii. Patru dintre ei sînt la muncă. Unul la Panciu și trei la Lupeni. Mai sînt acasă nouă și tot atîtea ghiozdane. Și îmi spunea Lidia Holbia, această Mamă Vrîncioaie contemporană, că pe fiecare nounăscut îl ridica în brațe și-l îndrepta cu fața spre răsărit de soare, spre creste de munte și-i dorea să fie puternic ca muntele și să crească mare tot ca el. Și, prin grija părinților, așa au crescut copiii.

Și am mai cunoscut multe mame în comuna Băbăița, județul Teleorman, care au născut și au crescut mulți copii. Am cunoscut-o pe Agafia Urla, care are 12 copii. Cel mai mare, Luiza, are 19 ani, iar cel mai mic, Mihaela, are trei luni. Cîți ani are mama ? Se spune că nu e frumos să întrebi o femeie ce vîrstă are. Ei bine, eu am întrebat-o. Are 38 de ani, e tînără și frumoasă.

Și tot în această comună din Cîmpia Burnasului mai sînt 266 de mame care cresc între trei și 12 copii. Maria Ștefănescu are 10, Aneta Berja 8, Tincuța Argeșeanu 7. Am lăsat-o la urmă pe Maria Codiță, în vîrstă de 30 de ani, care are 6 copii și îl așteaptă pe al șaptelea.

Mama eroină Agafia Urla din Băbăița îmi spunea că ea socoate că, avînd 12 copii, familia ei e cea mai puternică din comună și cea mai tînără. Și, ducînd ideea ei mai departe, înseamnă că fiecare comună cu mulți copii e o comună puternică, tînără, că țara cu mulți copii e o țară puternică, tînără.

...Am cunoscut o mamă. Avea ochii blînzi și părul cărunt. A adus pe lume 10 copii. De nouă era mulțumită. Erau metalurgiști, muncitori în industria ușoară, în cooperația meșteșugărească. Pe unul îl socotea ea mai „rătăcit". Acceptase să plece de la uzină, ca să se facă „mîzgălitor" de hîrtie. Rătăcitul (fără ghilimele) este cel ce semnează aceste rînduri.

GH. NEAGU

Dragostea nu se poate controla

Dl Preble, un avocat plinuț, între două vîrste, din Scarsdale, glumea din cînd în cînd cu stenografa lui, cerîndu-i să fugă cu el. „Hai să fugim împreună", spunea el, făcînd o pauză în dictare. „Bine", răspundea ea.

Într-o după-amiază ploioasă de luni, dl Preble puse problema mai serios decît de obicei :

— Hai să fugim împreună, spuse dl Preble.

— Bine, spuse stenografa, în timp ce dl Preble se juca cu cheile din buzunar uitîndu-se pe fereastră.

— Nevastă-mea s-ar bucura să scape de mine, zise el.

— Ar fi de acord să dea divorț ? întrebă stenografa.

— Nu cred, spuse el. Stenografa rîse.

— Atunci va trebui să scapi mai întîi de nevastă-ta, zise ea.

În seara aceea, la cină, dl Preble fu mai tăcut decît de obicei. Cam la o jumătate de oră după cafea, vorbi, fără a-și ridica privirea din ziar :

— Hai să mergem în pivniță ! îi spuse dl Preble soției sale.

— De ce ? întrebă ea, fără să-și ridice ochii din carte.

— Știu și eu ?! spuse el. Nu mai mergem în pivniță cum mergeam pe vremuri !...

— Da' nici nu mergeam în pivniță, după cîte-mi amintesc. Aș putea trăi liniștită tot restul vieții, chiar dacă n-aș coborî niciodată în pivniță.

Dl Preble tăcu cîteva minute.

— Și dacă ți-aș spune că înseamnă enorm pentru mine? întrebă el.

— Ce-ți veni ?, exclamă soția. Jos e frig și n-avem ce căuta acolo.

— Am putea să culegem bucăți de cărbune cu care să inventăm un joc, spuse dl Preble.

— Nu vreau, răspunse soția, și, oricum, citesc.

— Ascultă, zise dl Preble, ridicîndu-se și plimbîndu-se încoace și încolo. De ce nu vrei să cobori în pivniță? Poți să citești și acolo dacă-i pe-așa.

— Nu-i destulă lumină și-apoi n-am de gînd să cobor în pivniță. Scoate-ți din cap chestia asta.

— Drace, zise dl Preble, trăgînd un șut carpetei. Alte soții coboară în pivniță. Tu de ce nu vrei să faci niciodată nimic ? Vin acasă stors de la serviciu și nici măcar nu vrei să mă însoțești pînă în pivniță. Și Dumnezeu știe că nu-i așa departe — doar nu-ți cer să mergi la film !

— Nu vreau să merg, strigă dna Preble.

Dl Preble se așeză pe marginea canapelei.

— Bine, bine, zise el și-și reluă ziarul. Măcar lasă-mă să-ți spun despre ce-i vorba. E... un fel de surpriză.

— Poți să închizi odată subiectul ăsta ? întrebă dna Preble.

— Uite ce-i, spuse dl Preble sărind în picioare. Mai bine-ți spun adevărul decît să tot bat șaua. Vreau să scap de tine ca să pot să mă-nsor cu stenografa mea. E ceva rău în asta? Se-ntîmplă în fiecare zi. Dragostea nu se poate controla.

— Am mai vorbit despre asta, spuse dna Preble, și n-am chef s-o iau de la capăt.

— Am vrut să știi doar cum stau lucrurile, spuse dl Preble. Dar tu iei totul ca atare. Dumnezeule, chiar crezi că voiam să cobor cu tine în pivniță ca să inventăm o tîmpenie de joc cu bucăți de cărbune ?

— N-am crezut o clipă așa ceva. Am știut de la-nceput că vrei să mă duci acolo ca să mă-ngropi.

— Așa zici acuma, după ce ți-am spus eu. Dar nu ți-ar fi trecut niciodată prin minte dacă nu ți-aș fi spus-o.

— Nici nu mi-ai spus ; eu ți-am smuls mărturisirea. Oricum, eu gîndesc întotdeauna mai repede decît tine.

— Ba gîndești mult mai încet !

— Zău ? Știam că vrei să mă-ngropi din clipa cînd ai pus piciorul în casă astă-seară, îl țintui dna Preble cu privirea.

— Exagerezi, spuse dl Preble teribil de agasat. Nu știai nimic. De fapt, nici eu nu m-am gîndit la asta pînă acum cîteva minute.

— Dar o aveai în subconștient, spuse dna Preble. Bănuiesc că deșteapta aia de conțopistă te-a împins să faci așa ceva.

— Nu-i nevoie să devii sarcastică. Asta nu-i munca ei. Am destui subalterni care să claseze hîrtii. În plus, ea nu știe nimic și n-are nici un amestec în hotărîrea mea. Voiam să-i spun doar că ai plecat la niște prieteni și ai căzut de pe o stîncă, fiindcă ea vrea să dau divorț.

— Mă faci să rîd, zise dna Preble. Și-ncă cum! De-ngropat poți să mă-ngropi, dar cu divorțul nu sînt de acord.

— Știe și ea asta. I-am spus. Adică, i-am spus că n-o să pot divorța niciodată.

— Aha, poate i-ai spus și că o să mă-ngropi ?!

— Nu-i adevărat, răspunse dl Preble cu demnitate. Asta rămîne între noi. N-am avut de gînd să mai spun nimănui.

— O să trîncănești la toată lumea, nu-mi spune mie. Te știu eu.

Dl Preble trase din trabuc.

— Aș vrea să te-ngrop și să terminăm odată, spuse el.

— Nu crezi că o să te prindă ? întrebă ea. Făptașii sînt întotdeauna prinși. Mai bine culcă-te și nu te mai ambala degeaba.

— Nu mă culc, spuse dl Preble. Trebuie să te-ngrop în pivniță. Așa m-am hotărît. Cum aș putea să te conving ?

— Ascultă, strigă dna Preble, aruncîndu-și cartea pe jos, ești mulțumit și taci din gură dacă vin cu tine în pivniță ? Îmi dai puțină liniște dacă vin în pivniță ? Mă lași în pace ?

— Da, zise dl Preble, dar strici totul cu atitudinea asta.

— Ei, bineînțeles, eu stric întotdeauna totul. Mă opresc chiar la mijlocul capitolului și n-o să aflu niciodată cum se termină povestea — dar asta nu-nseamnă nimic pentru tine !

— Te-am pus eu să-ncepi cartea? întrebă dl Preble deschizînd ușa la pivniță. Hai, intră tu întîi.

— Brrr ! făcu dna Preble, coborînd treptele. Ce frig e aici. Bun moment al anului ți-ai mai ales ! Orice alt bărbat și-ar fi îngropat nevasta vara !

— Lucrurile astea nu se pot aranja cînd vrei, zise dl Preble. Abia tîrziu astă-toamnă m-am îndrăgostit de fată !

— Oricine altcineva s-ar fi îndrăgostit de ea cu mult înaintea ta, că doar e la voi de ani de zile. De ce lași alți bărbați să ți-o ia mereu înainte ? Doamne, ce murdar e aici ! Ce-ai acolo ?

— Intenționam să te lovesc în cap cu lopata asta, zise dl Preble.

— Zău? Ce spui?! făcu dna Preble. Nici să nu te gîndești, că doar nu vrei să lași în urmă un indiciu, pe care l-ar găsi primul detectiv ce și-ar băga nasul ?! Ieși pe stradă și găsește un drug de fier, ceva, orice nu-ți aparține.

— Bine, dar de unde să găsesc un drug de fier pe stradă? Femeile își închipuie că drugi de fier se găsesc la tot pasul!

— Dacă știi unde să cauți, ai să găsești, spuse dna Preble. Nu sta mult și să nu-ndrăznești să te-oprești la tutungerie, că n-am de gînd să înghet în pivnița asta toată noaptea.

— Bine, zise dl Preble. O să mă grăbesc.

— Și trage ușa după tine, urlă ea, că doar nu te-ai născut într-un cort !!!

JAMES THURBER
Traducere de LIGIA TODAN

Se spune că...

...Frederic Joliot-Curie avînd nevoie de un asistent, examina pe un candidat care tocmai luase doctoratul la Sorbona.

— Să vedem, spuse savantul, cam ce știi mata despre știința nucleară...

— Totul, i-a răspuns repede candidatul.

— Totul ?, zîmbi Joliot-Curie. Atunci este puțin, foarte puțin...

...Balzac își cumpărase un cal și o gabrioletă, angajînd, firește, și un vizitiu. După un timp, i se plîngea unui prieten :

— Cît mănîncă vizitiul și cît bea calul, să zicem că merge. Dar cît bea vizitiul și cît mănîncă ducipalul, nu merge deloc.

Și a renunțat la echipaj.

...cardinalul Mazarin avea oaspeți și le-a servit un vin din patria lui de baștină. Copilul unei marchize a început să țipe cît îl ținea gura, că vrea și el vin italian.

— N-ai voie, i-a spus maică-sa.

— Ba vreau...

— Cînd o să te faci mare și dacă o să fii cuminte, o să bei și tu un pahar, a intervenit calm cardinalul. Și dacă n-o să fii cuminte, o să bei mai multe...

...înainte de a deveni celebru, actorul francez Gobert a fost o vreme agent de asigurări.

— Sînt gata actele, i-a spus el unui cunoscut cămătar parizian. Casa dv. este asigurată pentru 100 000 de franci.

— Și cît iau dacă îmi arde casa chiar la noapte ?

— Cinci ani !

FOILETON

Metamorfoza

Am crezut întotdeauna în proverbul : „Copil cuminte și babă frumoasă nu există", motiv pentru care am trecut cu vederea unele ghidușii ale fiului meu. Acum un an, m-am hotărît să-l dau la cămin ; nu de alta, dar să se învețe cu colectivul și să fie mai supravegheat. După o săptămînă, primesc un telefon de la tovarășa educatoare, care mă cheamă urgent la cămin. Cum ajung, mă și ia în primire. „Tovarășe, copilul dumneavoastră e foarte neastîmpărat. Pune piedică la copii, nu doarme, ce mai la deal la vale, e neastîmpărat...". Seara l-am certat pe băiat, el mi-a promis că va fi cel mai cuminte dintre toți copiii câți există pe pămînt. După o lună, iar un telefon, de data aceasta de la cealaltă educatoare. M-am dus iar la cămin. „Copilul e rău, obraznic, revoltător de neastîmpărat". Seara iar „ședință" cu copilul, iar discuții, iar angajamente. Se părea că lucrurile merg spre bine, dar ți-ai găsit. Mă cheamă iar prima educatoare. „Tovarășe, trebuie să te gîndești la copilul dumitale. Părerea mea e că o școală de reeducare i-ar prinde bine". Am rămas trăsnit. Vasăzică copilul meu, de 6 ani neîmpliniți, trebuie reeducat, cînd el nu a fost încă educat !

Nu mai spun că a doua educatoare mi-a zis de la obraz că fecioru-meu e cel mai rău din câți a cunoscut ea ; mai mult, a spus chiar că „e dracul gol". Am înghițit în sec și am plecat. Situația copilului mă punea pe gînduri. Seara mă pregăteam iar de „ședință", cînd vine cumnatul meu, tîmplar la o cooperativă meșteșugărească. „Ești cam necăjit !" „Sînt". I-am povestit apoi ce mă pusese pe gînduri. „Ia ascultă, cumnate, tu... din cînd în cînd, așa, cîte ceva, pe la educatoare...". „Taci din gură păcătosule, că aude nevasta". „Nu te gîndi la bazaconii. Știi, așa, cîte-o mică atenție. Sărbători sînt destule : Mărțișor, Ziua copilului, Ziua femeii, Ziua întîi, Ziua a doua și așa mai departe, pînă la șapte".

La început am crezut că glumește, dar am văzut că vorbea serios.

Deci, în ziua întîi (adică luni) am dus primei educatoare o cutie cu bomboane. Miracol : dracul gol a devenit a doua zi un... drăcușor. În ziua a doua am dus educatoarei a doua o floare, cu ghiveci cu tot, și copilul era doar „un strengărel".

În ziua a treia, nevasta mi-a pus în brațe un pachețel (de-o fustă) și copilul a devenit bun. Apoi, în fiecare zi, după fiecare „atenție", copilul se schimba în bine pînă a devenit „cuminte foc", „îngeraș". Eram fericit. Vreo săptămînă nu am mai trecut pe la cămin. M-am dus într-o simbătă și abia așteptam să vorbesc cu cele două educatoare. De aceea m-am și dus la ora schimbului. Parcă le auzeam : „e un deliciu de copil", „îngerul îngerașilor"...

Am bătut la ușă, am intrat și am rămas descumpănit : cele două educatoare erau... altele, necunoscute mie.

GH. NEAGU

SEMINȚELE LA... RADIOGRAFIE

O tehnică interesantă și eficientă, inițiată cu cîțiva ani în urmă, a fost acum pusă la punct, devenind, cum obișnuiesc să spună specialiștii — pe deplin operațională. Este vorba de radiografierea cu raze X a semințelor, în vederea aprecierii calității lor. Ca și cea folosită în industrie, metoda este simplă, practică, rapidă, prezentînd, în plus, avantajul extrem de mare de a fi nedistructivă, astfel încît, după ce imaginea structurii interne a seminței este fixată pe hîrtie sau pe film, sămînța nu-și pierde puterea de germinație.

Examinarea radiografiilor permite să fie văzute cu precizie, după mărirea imaginii, numeroase detalii interne. Astfel, pot fi deosebite semințele goale de cele pline, cele cu malformații, cele deteriorate mecanic, cele parazitate.

Însușirile metodei îi deschid numeroase posibilități de aplicare practică. În domeniul analizelor de serie, radiografia poate orienta condiționarea unor loturi de semințe (triere, calibrare), stabilirea calității unei probe și asigura, în caz de litigiu, completarea analizelor efectuate cu alte metode.

Radiografierea semințelor își găsește aplicare și în domeniul cercetării agricole. Astfel, ea face posibilă, de pildă, omogenizarea unei probe, eliminînd semințele necorespunzătoare, observarea unei anume semințe deosebit de interesante, — forma și poziția embrionului, eventuala poliembrionie etc. —, urmărirea evoluției semințelor în cursul depozitării sau al germinației și altele.

Tehnica radiografică este în mod deosebit utilă în cazul semințelor de plante horticole, al anumitor hibrizi rari și prețioși, ca și în studierea speciilor la care germinația este lungă și dificilă.

Ca și în domeniul medical, radiografierea semințelor întregește folosirea altor tehnici de investigație, face posibil un diagnostic rapid, aduce informații noi, utile, iar uneori de neînlocuit pentru cercetarea științifică și pentru controlul calității semințelor.

Toate acestea explică de ce Asociația Internațională pentru Controlul Semințelor preconizează utilizarea radiografiei, în cadrul comerțului internațional, ca metodă complementară de garantare a calității.

„DIETA“ pinguinului

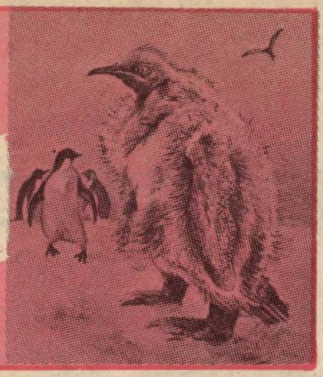

Nu mănîncă absolut nimic timp de 3—4 luni, în vreme ce-şi clocește singurul ou, își îngrijește progenitura și o hrănește, la o temperatură de minus 30—40°C și sub vînturi tăioase ce ating pînă la 120 km/h. După care, cu greutatea corporală redusă la jumătate, parcurge circa 200 km pentru a ajunge din nou la zona cu hrană, unde își reface forțele. Este gata să reînceapă același ciclu la cîteva luni după aceea... Aceasta este extraordinara mașină biologică pe care o constituie pinguinul regal (Aptenodytes forsteri), emblema Antarcticii — notează revista italiană „Europeo“.

Au fost necesari aproape 30 de ani de expediții în Antarctica pentru a studia în amănunțime mecanismele biologice ale pinguinului și pentru a descoperi că, la baza rezistenței lui deosebite, se află un tip de metabolism cu totul special, precum și un comportament „social“ al cărui unic scop este apărarea speciei în condițiile unei clime extrem de aspre.

La începutul lunii aprilie, pinguinii părăsesc marea și se adună pe uscat în colonii ce numără mii de indivizi. Este momentul împerecherii. După o lună, femela face un singur ou, pe care îl încredințează masculului. Ea se întoarce apoi la mare, pentru a se hrăni, în timp ce masculul își începe dura corvoadă biologică, prelungită pînă în iulie. Așteptînd reîntoarcerea femelelor, masculii se organizează pentru a rezista. Se înghesuie unul într-altul și stau cîte o duzină pe fiecare metru pătrat, schimbînd pe rînd locurile și reușind, astfel, să clocească oul. După circa 60 de zile, puiul de pinguin iese la lumină. Atunci se reîntoarce și femela, hrănind puiul cu rezervele din stomac. Masculul, care a pierdut jumătate din greutate, se îndreaptă la rîndul lui spre mare, pentru a se realimenta, urmînd să parcurgă circa 200 km în ritmul de 1 km/h.

Secretul acestei extraordinare rezistențe constă în faptul că pinguinul își reduce metabolismul ; în același timp, pentru nevoile energetice, el recurge în proporție de 95% la grăsimile acumulate și numai de 5% la proteinele mușchilor. Oamenii de știință au descoperit, de asemenea, că pinguinul își programează în mod riguros bilanțul energetic, pentru a rezista cît mai mult timp posibil. Acest bilanț este împărțit în trei etape : cea dintîi corespunde primei săptămîni de „post“, cînd pinguinul recurge la o anumită cantitate de pește înmagazinată într-un buzunar special al stomacului înainte de a părăsi zona de mare ; în a doua etapă, el consumă cu regularitate rezervele de grăsime, slăbind încet, zi de zi ; a treia fază începe cînd animalul a consumat deja 20 kg de grăsime și rezervele sale sînt pe terminate. Este o perioadă critică : pentru a obține aceeași căldură, trebuie să consume o cantitate dublă de țesut muscular, față de cel adipos. Ca și cum ar fi primit un semnal de alarmă, pinguinul își părăsește în acest moment puiul și pleacă spre mare.

Aceste descoperiri au atras atenția oamenilor de știință în domeniul nutriției, termoreglării și somnului, sperînd să vindece, într-o bună zi, datorită pinguinilor boli cum ar fi obezitatea, insomnia sau anorexia, față de care știința nu a găsit încă remedii eficiente și, în același timp, nevătămătoare.

— De ce nu te însori ?
— De tînăr mi-am zis că nu mă voi însura pînă nu voi da peste femeia ideală. Acum am găsit-o, dar și ea caută un bărbat ideal.

— Soțul dumneavoastră mi-a zis că duce o viață de ciine.
— Exact. Intră în casă cu pantofii plini de noroi, se trîntește pe fotoliu și așteaptă să fie hrănit.

Soția își ceartă soțul :
— Nu ți-e rușine să stai toată vara la umbră ?
— N-ai vrea să stau la umbră iarna ?

Soldatul John îl salvează de la înec pe sergentul Smith.
— Mulțumesc John, mîine te voi felicita în fața plutonului.
— Vă rog să n-o faceți, colegii mă vor omorî.

UMOR

Fiul unui scoțian îi cere tatălui bani, ca să vadă pitonul, la grădina zoologică.
— Ia lupa și uită-te la o rimă din grădină, îi răspunse tatăl.

— Draga mea arăți ca și cum ai fi coborît dintr-o pictură !
— Atît de frumoasă ?
— A, nu, atît de colorată !

— Spuneți că profesorul este atît de distrat încît a intrat îmbrăcat în cadă ? Înseamnă că s-a udat.
— Nu ! Era atît de distrat încît a uitat să deschidă robinetul.

El : Ați putea să vă căsătoriți cu un prostănac, numai pentru că are mulți bani ?
Ea : Faceți o statistică, sau mă cereți în căsătorie ?

Ieșind de la doctor, un bătrîn zise supărat :
— Nu se mai lecuiește ca pe vremuri !
— Care-i diferența ?
— Pe vremuri medicul te consulta o oră și scria trei minute, acum e invers.

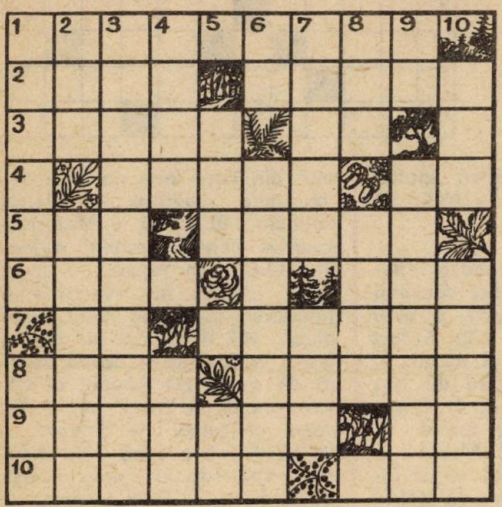

ORIZONTAL : 1) Om de litere român (1899–1965), autorul poeziei „Brazii". 2) Clasic al penelului, autorul tabloului „Stejarul" – Filozof și poet român (1895–1961), autor al poeziei „Cetini negre". 3) Plantă exotică din familia palmierilor – În mers ! 4) Mustrare – Teodor Balș. 5) Fluviu european – Poet român (1919–1972), autorul volumului „Și s-au întors pădurile înapoi". 6) Fișie îngustă de pământ, la mare – „Resultant Linear Density" (abr.). 7) Asia ! – Împletitură din flori, frunze sau ramuri (pl.). 8) Arbore cu frunze în formă de ament – „Procesiune religioasă într-o pădure de stejar" este titlul unui tablou al acestui mare pictor clasic rus. 9) Bradul, molidul, pinul – Într-un hectar ! 10) Soi, specie de arbori care intră în componența arboretului dintr-o pădure – Arborele lui Eminescu.

VERTICAL : 1) Prin pădure (pl.) – Frunze de brad. 2) A iubi (înv.) – „Rugăciune în pădure" este titlul unui poem al acestei poete române. 3) Poet clasic francez (1621–1685), semnatarul fabulei „Stejarul și trestia". 4) Nedrept – Anin fără vîrf ! 5) Tanzania în codificația internațională auto – Fete ! 6) Eugen Brădeanu – Ramură alintată. 7) Drum de țară neamenajat – În inima unui tinerel ! 8) Insectă care trăiește în lemn – Corp. 9) Luate din fugă ! – Instrument muzical din coajă de tei sau din lemn (pl.). 10) Culoarea mesteacănului – Zimții ferăstrăului, gaterului.

Dicționar : AMA, INIC, EAT.

ORIZONTAL : 1) Utilaj de sezon. 2) Operație de separare a grăunțelor de paie și de pleavă – În inima lui Leon ! 3) Cu el seamănă spicul de grîu copt – Grînarul țării noastre. 4) Punct cardinal – Revistă (presc.). 5) A repara – Bun pentru cereale. 6) Oana Argeșeanu – Despărțitură într-un hambar pentru păstrarea cerealelor – Ultimele grîne ! 7) Loc unde se treieră cereale (pl.) – Începe școala ! 8) Cap de listă ! – Zoe Udrea – Tip de inflorescență caracteristică cerealelor (pl.) 9) Necredincioși – Pictor român (1868–1946), autorul pînzei „La seceriș". 10) Trafic central ! – Ține sus spicul (dim.). 11) Literat român de frunte (1902–1974), autorul volumelor „Brazdă-ngustă și adîncă" și „Pentru oamenii acestui pămînt" – Persoană care poartă același nume cu alta (pl. fem.).

VERTICAL : 1) Hambar în care se păstrează grînele în Moldova. 2) Localitate în India – În trecut, lucrare agricolă. 3) A separa făina de tărîțe – Măsură pentru cereale la vechii egipteni. 4) Treier pe mijloc ! – Curți. 5) Romancier român de seamă (1885–1944), care la primirea sa în Academie a pronunțat un discurs cu titlul „Laudă țăranului român" – Florea Costescu. 6) Județ în vestul țării cu întinse culturi de cereale – Corina Ene – În viață. 7) Un sport pe care vînătorii îl practică și prin lanuri – Dinsul – Lichid. 8) Pălămidă-de-baltă – Vin cu gust înțepător. 9) Localitate în R.P. Polonă – Ciorapi lungi (reg.). 10) Pămînt numai bun de semănat – Primar pe vremuri. 11) Eră, epocă (fil.) – Roadele lanurilor.

Dicționar : ERU, EFA, GES, CNEZ, EON.

Pe întinsele LANURI

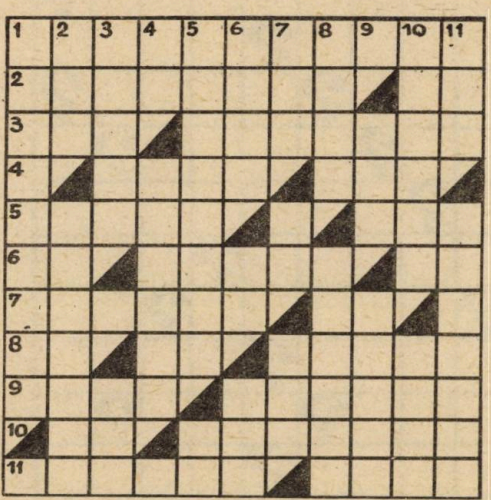

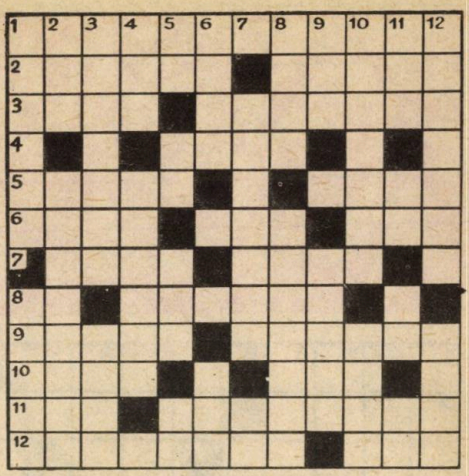

ORIZONTAL : 1) Sport care dezvoltă interesul tineretului pentru aviație. 2) Verbul sportului românesc numit trîntă — Zboară la bob. 3) Șir de verigi — Întreceri de înot. 4) Participă la yachting... (pl.) 5) Colectiv de actori — Întrecere sportivă. 6) Ziua care a trecut — Sport al minții — Corp geometric. 7) Servă la biliard sau la popice — Voinic, viguros. 8) Început de culturism ! — Unii suporteri pătimași (pl.). 9) Ușă mică — Legată de apartenența unui popor. 10) Pisici sălbatice — Eu în limba latină. 11) Liniște ! — Echipa de fotbal a ploieștenilor. 12) Practică sportul din pasiune (fam.) — Nelipsită în natație.

VERTICAL : 1) Practică atletismul (pl.) — Întrecere constînd în parcurgerea rapidă a unei anumite distanțe. 2) A fost odată — Alt sport al minții. 3) Loc pentru meciurile de box (pl.) — Acesta (pop.). 4) Organizația noastră de turism — Conduc mașini. 5) Munte ! — Nea ! — În acest fel — La începutul unei partide de polo ! 6) Joc cu mingea specific românesc — Fără de care nu merge sania. 7) Locomoție aeriană din care face parte și aeronautica sportivă — Metraj mijlociu ! 8) Există — Materiale sportive pentru oameni vînjoși. 9) Orășel în Austria — Sport care constă în aruncarea și prinderea unui inel jucat peste plasă. 10) A depăși pe cineva într-o competiție — Barcă ușoară de sport. 11) Afluent al Oltului numit și Oltul mic — Începe concursul ! — Înțeapă — Le găsiți într-o cupă ! 12) Adunare sportivă, în special aviatică (var.) — A cunoaște un rezultat.

Dicționar : EGO, LAA, SII.

Ghici, ghicitoarea mea...

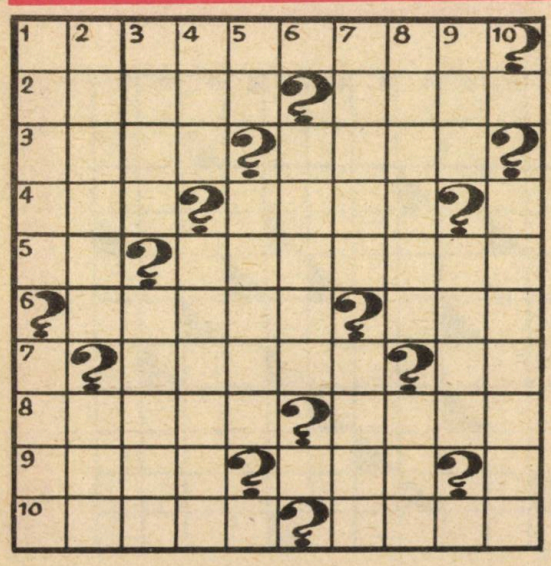

ORIZONTAL : 1) Am o găinuță pestriță / Duce vestea la bădiță. 2) Merge pașa pe ulițe / Cu trei mii de sulițe — În vîrful dealului / Potcoava calului. 3) Ce lucru e în toate / Și fără el nu se poate ? — Verde-i verde, nu-i șopîrlă, / Are dinți și n-are gură (pl.). 4) Vînăt pe mijloc ! — A alunga. 5) Elena Teodorescu — Bine făcut. 6) Asociat — Am un copac / Cu douăsprezece crengi. / În toată creanga, patru cuibare ; / În tot cuibul, șapte ouă ; / În tot oul, doi pui ; / Unul alb și unul negru (pl.). 7) Strîmtoare — Pe la gene ! 8) Am o vacă / Într-o iuncă, / Stă-ntre lupi / Dar n-o mănîncă — Sus de tot peste pămînt ! 9) Producător de lapte — Unde doarme boul roșu / Nu mai crește iarbă verde. 10) Oază în Sahara — Pomi fructiferi.

VERTICAL : 1) Patru picioare / Le-ncalț cu două opinci — Tocmai bun de arătură. 2) Încruntată — Rigid pe mijloc ! 3) Se ferește de găini / Că de cîine nu-i e frică — Frontieră 4) A zice, a duce vorba (reg.) — Ce săruți pe spate / Și merge departe ? (pl.). 5) Notă muzicală — Am un arici lătăreț, / Tot cu țepi pe trupuleț. 6) Cinci cotite, / Zece-nfipte / Și una de-a curmezișa. 7) Cei care poartă un fruct gustos : vai de ea / și de ea, / spînzurată-ntr-o nuia ! — O sută de frați / Într-un briu legați. 8) Mănîncă... fier — Aschie lucioasă, / Coadă mătăsoasă (pl.). 9) La zenit ! — De logodnă și apoi... 10) Ce e mică / mititică / Nici de Vodă nu-i e frică ? (pl.)

Dicționar : GISEH, ICE.

CUVINTE POTRIVITE

ORIZONTAL : **1) Ansamblul forţelor ce rezistă războiului, aşa cum viaţa este ansamblul forţelor ce rezistă morţii (J. Bainville) — Răscrucea eternităţii (V.I. Ghika). 2)... ca şi păcatul mumii Eve / De faţă-i pretutindeni şi pururea aeve (M. Eminescu) — Dăruit. 3) Singura vîrstă ce dă roade pentru viitor (G. Leopardi). 4) Apă murdară, abundentă şi tulbure, dar care termină prin a se purifica, scurgîndu-se (S. Butler) — Pămînt necultivat (pl). 5) Singura femeie a unui singur bărbat (Antipater ; var.) — Campion. 6) Avînt — Regat în China antică. 7) Femeia care cuprinde chintesenţa tuturor virtuţilor (A.G. de Méré). 8) Număr fără soţ — Aparenţă ce se prezintă sub aspectul zilei şi al nopţii (Democrit). 9) Ceaţă caldă — Un simplu cadru, un prim-plan în spatele căruia este deschis şi imaginaţiei un drum de vis (P. Claudel). 10) Accident ce pune un prost la locul lui şi dă geniului un nou avînt (Jeune Hermite) — A lucra pămîntul.**

VERTICAL : **1) Pămîntul care hrăneşte (Euripide) — Rumegător din Tibet. 2) Verbul vîntului molcom — Cel mai mare poem al unui popor (Lucian Blaga). 3) Moartea jarului, dar şi apărătoarea lui (Lucian Blaga) — Unitate rusească pentru greutăţi. 4) Operă de Massenet (pl.) — Cel mai înalt bun dintre toate bunurile exterioare (Aristotel). 5) Unul din marile titluri de noblеţe ale omului (M. Sadoveanu) — Nota redacţiei. 6) A apuca din haosul inform elemente brute, a le topi împreună şi a le turna într-o formă care să îmbrace o viaţă ce se diferenţiază într-un chip absolut hotărît de tot ce nu este ea (I.L. Caragiale) — Delia Enescu. 7) Sac cu o baieră (pl.). 8) Obiectul gîndirii (J. Locke ; pl.) — O chestiune de igienă a vieţii (A. Huxley). 9) La revedere — Poftim — ...dragostea de sine şi nu marea sau mica vanitate, cu cochetăriile ei, cu toanele şi năbădăile sale (A. Saurès). 10) Filozofia tuturor oamenilor puternici (Voltaire) — Pe, peste (reg.).**

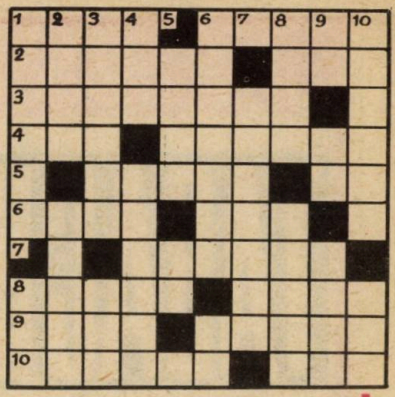

Dicţionar : IIE, EVE, PRA

DE-ALE VIEŢII...

ORIZONTAL : 1) „Om care în loc să se lase dominat de societate, vrea să o domine..." (Petru Comarnescu) — În centru la Bodoc ! 2) Capriciu, toană pe care Balzac o defineşte ca fiind „plăcerea trecută în stare de idee" — Lipsa de cumpătare a omului, „ciuma voluptăţii", cum o definea Montaigne. 3) „Vin alterat în care a pătruns demonul acid al morţii" (George Călinescu) — Mijlocul zilei (var.). 4) Pădurice — A pune rămăşag, acţiune despre care S. Butler spunea că este un „argument al proştilor". 5) Teşite ! — Om al lui Caragiale, cum ar fi Ipingescu, Caţavencu, Girimea — Institutul de cercetări comerciale (siglă). 6) Om prefăcut, fătarnic, după L. Stramusoli, o „mare liniştită ce ascunde în ea cele mai periculoase furtuni" (fem. ; pl.). 7) Rumen pe mijloc ! — „Apropierea unei bătrineţi precoce, a urîţeniei şi a judecăţilor pesimiste : trei lucruri care merg împreună" (Fr. Nietzsche). 8) Element de compunere însemnînd „dublu" — Nota trei ! — Nicolae Iorga — La intrarea în Cisnădie ! 9) Joc de noroc ; — Posesor al unui lucru material pe care Menandru îl definea ca fiind „singurul sclav al casei sale". 10) Ion Popescu — Om supus declinului, decăderii, „cuvînt destul de comod în uzul pedagogilor ignoranţi, cuvînt vag în spatele căruia se

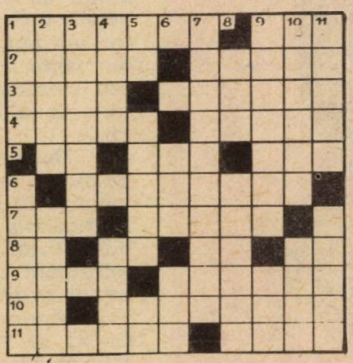

adăposteşte lenevia noastră" (Baudelaire). 11) Faptul constituie „răutatea celor buni" (V. Hugo) — „Opera geniului omenesc care are aparenţa naturii" (Imm. Kant ; pl.).

VERTICAL : 1)... propriu, „patimă ce se pedepseşte singură cu alte patimi", spunea poetul german von Maltitz — „Ştie de toate şi nu ştie nimic" (L. Robert). 2) „Om care nu a atins în cursul vieţii sale ce şi-a propus la optsprezece ani" (M. Ralea) — „Şterge cu vîrful nasului ceea ce scrie cu peniţa" (Mark Twain ; pl.). 3) Lipsă de energie despre care eruditul francez Jeune Hermite spunea că este o „incapacitate de acţiune, care nu împiedică pe aceea de a gîndi urît". 4) Arhipelag în Melanesia — „Tradiţie de moment ce poartă în sine necesitatea de a i te conforma" (Goethe). 5) Cămaşă... folclorică — „Cel ce se teme să spună că se plictiseşte cînd se plictiseşte ; şi că se amuză cînd se amuză" (Paul Valery ; pl.) — Dînsul. 6) Neam legendar din Orientul Apropiat — Vîrf în Anglia. 7) Cumpătare, moderaţie, „fericirea sau nenorocirea bătrineţii, care nu este adesea decît rezumatul vieţii noastre trecute" (Sainte-Beuve). 8) Dinastie legendară chineză — Epopee homerică. 9) Făcută de ocară — Operă mijlocie ! 10) A nega, „o formă iritată a afirmării" (V. Hugo) — Cîntare, „limbajul ajuns la cea mai înaltă pasiune" (R. Wagner). 11) Cracă (reg.) — Cuget omenesc, „un rîu veşnic ce rostogoleşte necontenit gînduri către o mare moartă" (N. Iorga).

Dicţionar : VITI, ACO, SCA, XIA

TABACHERA

din lemn de tec

Livingul modest, decorat în lemn și piele, din apartamentul familiei Queen, aflat pe strada 87 vest din New York, văzuse și vizitatori mai ciudați, dar fără îndoială nici unul mai puțin la largul lui ca domnul Seaman Carter.

— Zău, domnule Carter — spuse Ellery Queen amuzat, întinzîndu-și picioarele lungi mai aproape de foc — din nenorocire ați fost dezinformat. Eu nu sînt cîtuși de puțin detectiv. Tatăl meu este singurul „copoi" din familie. În mod oficial, n-am nici un drept în plus față de dumneavoastră pentru a investiga un delict.

— Dar tocmai asta vreau, domnule Queen! zise Carter gîfîind și dîndu-și peste cap ochii ca porfirul. Nici nu vrem poliția. Vrem un sfat neoficial. Vrem ca dumneavoastră, domnule Queen, să lămuriți aceste jafuri diavolești, ca să spun așa ; altfel nici n-aș fi venit. Blocul Gothic Arms nu-și poate permite o asemenea notorietate, stimate dragă domnule Queen. Este un bloc de elită și avem clienți dintre cei mai de vază...

— Adresați-vă poliției, domnule Carter, spuse Ellery, trăgînd leneș din nelipsita țigară. Ați avut cinci jafuri în tot atîtea luni. Toate au vizat bijuterii, umflate de la diverși chiriași ce locuiesc la etaje diferite. Iar ultimul, de acum două zile, un colier de diamante, a fost furat din seiful aflat în peretele dormitorului unei anume doamne Mallorie, invalidă și una din cele mai vechi chiriașe.

— Doamna Mallorie ! Carter tremura, iar pe piele i se formaseră încrețituri, ca la o caracatiță în mișcare. E o femeie bătrînă. Ce istericale a făcut... îngrozitoare ființă, domnule Queen. Insistă să chemăm poliția și să informăm compania de asigurări. Sîntem cu nervii în piuneze.

— Mie-mi face impresia — spuse Ellery fixînd cu privirea tremurul obrajilor dolofani ai bărbatului — că o să intrați într-o încurcătură a dracului de drăgălașă, domnule Carter, dacă nu cereți neîntîrziat ajutor oficial.

Telefonul sună și Djuna, băiatul bun la toate al familiei Queen, se furișă în dormitor să răspundă. Aproape imediat, căpșorul lui creț se ivi în pragul ușii.

— Pentru dumneavoastră, domnu' Ellery. Papa Queen e la telefon și saltă-ntr-un picior de nerăbdare

— Scuzați-mă, zise Ellery abrupt și se duse în dormitor.

Cînd reveni, tot amuzamentul îi dispăruse de pe trăsăturile fine. Renunțase la halatul de casă vechi și uzat și era acum îmbrăcat într-un costum de stradă.

— Fără îndoială că vă va interesa să aflați, domnule Carter, spuse el cu voce joasă, că încă o dată faptele au luat-o înaintea imagi-

naţiei. Mi s-a oferit spectacolul unei uluitoare coincidenţe. La ce etaj spuneaţi că stă doamna Mallorie ?

Dl Seaman Carter se cutremură ca un vulcan gata să erupă ; ochii îi luciră ca două cioburi de sticlă.

— Doamne, strigă el, adunîndu-şi cu greu picioarele ca să se ridice. Ce s-a mai întîmplat ? Doamna Mallorie ocupă apartamentul F de la etajul 16.

— Sînt încîntat. Ei bine, domnule Carter, efortul dumneavoastră lăudabil de a ascunde fapte banale a eşuat şi mă înscriu pe lista dumneavoastră cu umilele mele servicii, dar vă atrag atenţia că sîntem „en route" spre un delict mai grav decît furtul. Tatăl meu, inspectorul Queen, m-a informat că în apartamentul H de la etajul 16 al blocului Gothic Arms a fost găsit un bărbat, căruia i s-a făcut de petrecanie într-un mod mişelesc. Cu alte cuvinte, a fost ucis.

Un lift expres îi duse pe Ellery şi pe administrator la etajul 16, de unde o luară pe coridorul de vest al clădirii. Din intersecţia cu holul central, se vedeau uşile de bronz ale liftului din capul coridorului de est. Carter, a cărui figură tremura ca o piftie, o luă la dreapta. Ajunseră la o uşă, în faţa căreia fluiera nepăsător un poliţist. Uşa, marcată cu un H aurit, era închisă. Carter o deschise şi intrară într-un holişor, prin uşa căruia se vedea o cameră mare înţesată de oameni.

Ellery, introdus de un ofiţer în uniformă, îl salută din cap pe tatăl său — un omuleţ ce aducea mai degrabă a vrăbiuţă, cu penaj gri şi ochişori sclipitori — şi privi lung în jos la o figură imobilă, ce zăcea într-un fotoliu lîngă o măsuţă din mijlocul camerei.

— Strangulat ?

— Da, zise inspectorul Queen. Cu cine eşti, Ellery ?

— Cu dl Seaman Carter, administratorul clădirii.

Ellery explică în treacăt motivul vizitei lui Carter, în timp ce ochii i se plimbau de jur împrejur.

— Carter, cine-i mortul ? întrebă inspectorul. Se pare că nimeni de-aici nu ştie.

Carter se mută ca un elefant de pe un picior pe celălalt.

— Cine ? bolborosi el. Cine ? Vai, nu cumva este domnul Lubbock ?

Un tînăr dichisit, într-o haină de zi garnisită cu o butonieră la rever, tuşi ezitant, atrăgînd toate privirile asupra sa.

— Nu e dl Lubbock, domnule Carter, îngăimă el, deşi din spate seamănă.

Gura i se hlizea, dar buzele îi erau albe de frică.

— Cine-i ăsta ? întrebă Ellery.

— Fullis, ajutorul meu, şopti administratorul. Cerule, Fullis, ai dreptate !

Învîrti fotoliul ca să vadă corpul din faţă.

Un bărbat înalt şi îngrijit, cu un ten mai mult decît roşu, intră grăbit în cameră, purtînd o geantă neagră. Carter i se adresă numindu-l dr. Eustace. Doctorul îşi puse geanta pe un scaun şi procedă la examinarea mortului. Dr. Eustace era medicul blocului.

Ellery îl trase de o parte pe inspector.

— Ai găsit ceva ? întrebă el cu voce joasă.

Inspectorul priză cu nesaţ din tutun.

— Nimic. Mister total. Cadavrul a fost găsit întîmplător acum vreo oră. O femeie de la apartamentul C de pe coridorul central a venit să-l vadă pe John Lubbock, care locuieşte singur în acest apartament de două camere. Cel puţin aşa declară femeia. (Spunînd acestea, făcu un semn discret cu capul spre o tînără platinată, ale cărei lacrimi făcuseră prăpăd din machiajul sofisticat al feţei ; stătea pierdută într-un scaun, păzită de un poliţist). Este Billy Harms, ingenua din comedia aia punk de la Teatrul Roman. Am reuşit să-i stoarcem informaţia că de cîteva luni era „drăguţa" lui Lubbock ; slujnica ei mi-a spus că ea şi Lubbock s-au certat acum cîteva săptămîni. Se pare că acesta nu mai voia să-i plătească chiria şi cred că piaţa ei de tătici de zahăr a cam dat faliment.

— Minunată lume ! zise Ellery. Şi ?

— A intrat aici pe neaşteptate — se pare că era cam întuneric, doar o lumină slabă venea de la lampa de pe masă — a crezut că tipul doarme, l-a scuturat, a văzut că nu e Lubbock şi că e mort... Vechea poveste. A strigat şi vecinii au dat năvală. Uite-i acolo. (Ellery văzu cinci persoane îngrămădite în jurul scaunului lui Billy Harms). Toţi locuiesc la acest etaj. Soţii mai în vîrstă, dl şi dna Orkins, la apartamentul A din capătul culoarului. Figura aia stupidă şi acră de lîngă soţii Orkins este un bijutier, Benjamin Schley — apartamentul B. Ceilalţi doi sînt dl şi dna Forrester — el are o slujbă bunicică la primărie ; stau la apartamentul D, lîngă Billy Harms.

— Ai scos ceva de la ei ?

— Nici un fir. Inspectorul îşi muşcă mustaţa. Lubbock a plecat azi-dimineaţă şi n-a mai fost văzut de-atunci. Se pare că e om de lume şi are mare trecere la femei. Am înţeles de la una din slujnice că i-a făcut ochi dulci şi doamnei Forrester — drăgălaşă, nu ? Dar cu ceilalţi nu pare să fi avut vreo legătură. Dădu din umeri. Am sondat un pic terenul : Lubbock nu are serviciu şi nimeni nu ştie care-i sursa lui de venit. Oricum, nu ne interesează Lubbock acum, deşi încercăm să-l găsim. Hagstrom se ocupă de asta. Totuşi, nici unul din cei de aici nu poate spune cine e tipul ăsta strangulat. Cică nu l-au văzut niciodată şi n-are nici un act de identitate asupra lui.

Dr. Eustace făcu semn inspectorului că a terminat examinarea cadavrului. Cei doi Queen reveniră în dreptul scaunului.

— Care-i treaba, doctore ? întrebă inspectorul.

— Strangulat pe la spate, răspunse medicul, cu puţin mai mult de-o oră în urmă. Asta-i cam tot ce pot să spun, domnule.

— Ne-ați fost de un real folos !

Ellery se îndreptă cu pași mari spre măsuța de lîngă fotoliu, pe care fuseseră strînse obiectele găsite asupra cadavrului : un portofel ieftin și uzat, conținînd 57 dolari ; cîteva monede ; cîteva fise de automat ; o singură cheie ; un ziar de seară din New York ; un program mototolit de la Teatrul Roman ; jumătate dintr-un bilet la Teatrul Roman purtînd data zilei ; două batiste murdare, un plic nou de chibrituri, pe care era imprimată firma clădirii Gothic Arms și un pachet de țigări mentolate cu jumătate din staniolul și marca albastră de sus rupte. Pachetul conținea doar patru țigări, deși era evident abia desfăcut și își păstra încă forma inițială.

Slab profit pentru un hoț !

Ellery alese cheița.

— Ai identificat-o ? îl întrebă pe inspector.

— Da. E cheia de la apartamentul ăsta.

— Un duplicat ?

Dl Seaman Carter o luă din mîna lui Ellery cu degete tremurînde și o examină împreună cu hlizitul de Fullis, după care i-o înapoie lui Ellery.

— Ăsta e originalul, domnule Queen, bolborosi el, nu duplicatul.

Ellery aruncă cheia pe masă și-și roti ochii ageri prin cameră. Detectă un mic coș de gunoi sub masă și-l trase afară. Era curat și gol, cu excepția unui ghemotoc de staniol și hîrtie albastră și un înveliș de celofan mototolit. Imediat, Ellery le compară cu pachetul de țigări ; netezi bucățica albastră și cea de staniol și observă că se potrivesc perfect în ruptura pachetului.

Inspectorul zîmbi văzîndu-l cît este de concentrat.

— Nu te ambala, băiete. Cam acum o oră și jumătate, individul a intrat în hol de jos venind din stradă și a cumpărat un pachet de țigări de la stand ; bineînțeles că a luat și chibrituri. Apoi a urcat. Liftierul l-a lăsat la acest etaj și a fost ultimul care l-a văzut în viață.

— Cu excepția ucigașului, spuse Ellery încruntîndu-se. Și totuși... Te-ai uitat în pachetul ăsta, tată ?

— Nu. De ce ?

— Dacă te-ai fi uitat, ai fi văzut că nu conține decît patru țigări. Cred că asta e semnificativ.

Nemaiadăugînd nimic, începu să se plimbe liniștit prin cameră. Era spațioasă și mobilată cu un gust îndoielnic de diletant. Dar în acea clipă pe Ellery nu-l interesau decorațiile dormitorului lui John Lubbock ; căuta scrumiere. Văzu cîteva de diverse mărimi și forme împrăștiate pe ici pe colo. dar toate erau cît se poate de curate. Ochii îi coborîră spre podea, apoi Ellery își ridică privirea, ca și cum n-ar fi găsit ce căuta.

— Asta duce în dormitor ? întrebă el, arătînd spre o ușă din colțul de sud-est al camerei.

Inspectorul dădu din cap aprobator, iar Ellery traversă camera și dispăru prin ușă.

De cum plecă Ellery, o echipă de nou-veniți — fotograful poliției, ofițerul cu amprentele și expertul medical adjunct al statului New York — invadă camera ; de unde se afla, Ellery auzea zumzetul blitzurilor, dar și vocea inspectorului, care reîncepuse să chestioneze chiriașii de la etajul 16.

Ellery se uită prin dormitor. În mijloc era un pat cu baldachin, împodobit cu mătase și ciucuri, iar pe podea o luxoasă carpetă chinezească. Căută ieșiri. Existau trei uși : una pe care intrase dinspre living, una la dreapta, care descoperi că duce spre coridorul de vest și una la stînga. Încercă clanța acesteia ; era încuiată, dar cu cheia în broască. O descuie și se trezi într-o cameră nemobilată, exact opusul arhitectonic al dormitorului lui Lubbock. Cercetînd mai departe, Ellery descoperi un living și un antreu gol. După cîte își dădea seama, era apartamentul G, evident neocupat. Află curînd că toate ușile ce duceau la apartamentul G erau descuiate.

Ellery oftă, se întoarse în dormitorul lui Lubbock și învîrti cheia în broască, lăsînd-o acolo. Din obișnuință, se opri să-și scoată batista ca să șteargă clanța. Apoi porni direct spre șifonier și începu să scotocească prin buzunarele numeroaselor haine bărbătești dinăuntru — erau acolo sacouri, costume și o mulțime de pălării. Îndeplini o curioasă rutină ; nu părea să-l intereseze altceva decît fărîmiturile. Întoarse pe dos buzunarele și examină depunerile de la cusături. „Nu sînt fire de tutun", își spuse. „Interesant — dar ce dracu' fac cu asta ?"

Întoarse toate buzunarele la loc, închise șifonierul și se duse la ușa dinspre coridorul de vest. O deschise, ieși, apoi merse cu pași repezi pînă la ușa apartamentului lui Lubbock. Observă că fotograful, tipul cu amprentele, sergentul Velie și figura înaltă, suplă a dr. Prouty, expertul medical adjunct, erau la lift și discutau amical.

Făcîndu-i semn cu capul paznicului de la apartamentul H, care tot mai fluiera, Ellery intră în antreu și repetă ciudata examinare a buzunarelor la hainele găsite în debaraua din antreu ; pe față i se citea însă clar insuccesul.

Din living se auzeau voci ridicate, ceea ce-l făcu să închidă ușa de la debara cu un zgomot sec. Îl auzi pe tatăl său spunînd :

— Ar fi bine să vă liniștiți, domnule Lubbock.

Ellery se grăbi să intre în living. Vecinii plecaseră, sau, mai bine zis, fuseseră trimiși la casele lor sub pază. Din distribuția originală a piesei mai rămăseseră doar dl Seaman Carter și dr. Eustace. Dar mai venise cineva : un filfizon micuț, suplu și cu obrajii supți, cu păr blond și ochi albaștri, ale cărui maxilare bine rase clănțăneau într-un mod caraghios și ridicol în timp ce privea lung cadavrul.

— Cine este ? întrebă Ellery amabil.

Omul se întoarse, îl privi fără să înțeleagă și-și răsuci din nou capul spre mort.

— Domnul John Lubbock, spuse inspectorul, chiriașul acestui apartament. Tocmai a fost găsit — Hagstrom l-a adus. Și l-am identificat pe tipul din scaun.

Ellery studie fața lui Lubbock.

— Vă e rudă, domnule Lubbock, că semănați ?

— Da, zise Lubbock răgușit, revenind la viață. E — era fratele meu. A sosit azi-dimineață din Guatemala ; era inginer și nu ne văzusem de trei ani. M-a căutat la club. Aveam o întîlnire, așa că i-am dat cheia de la casă ; mi-a spus că o să se ducă la un matineu și o să ne-ntîlnim pe seară. Și uite cum îl găsesc... Mi-e imposibil să înțeleg.

— Domnule Lubbock, întrebă inspectorul, fratele dumneavoastră avea dușmani ?

Tipul se prinse cu mîna de marginea mesei.

— Nu știu, spuse neajutorat. Harry nu mi-a scris nimic — nimic de genul ăsta.

— Domnule Lubbock, zise Ellery, vă rog să vă uitați la lucrurile de pe masă. Sînt obiectele găsite în buzunarele fratelui dumneavoastră. Lipsește ceva ce-ar trebui să fie acolo ?

Filfizonul se uită pe masă, dar clătină din cap.

— Nu-mi dau seama, zise el.

Ellery îl prinse de braț.

— Sînteți sigur că nu lipsește tabachera, domnule Lubbock ?

Lubbock tresări și o oarecare curiozitate i se ivi în ochii triști. Inspectorul îl privi uimit :

— Tabachera ? Ce-ți veni cu tabachera, Ellery ? N-am găsit așa ceva.

— Tocmai asta e, spuse Ellery blînd. Ce ziceți, domnule Lubbock ?

Lubbock își umezi buzele uscate.

— Acum, că mi-ați amintit... da, spuse el cu efort. Deși nu înțeleg cum de v-ați dat seama. Chiar și eu am uitat ! Înainte ca Harry să plece în America Centrală, acum trei ani, mi-a arătat două tabachere identice. Scotoci în buzunarul interior al sacoului său și scoase o tabacheră neagră, incrustată migălos în argint, cu un motiv oriental, din care însă lipsea o bucățică minusculă.

Cu ochi strălucitori, Ellery deschise tabachera în care erau șase țigări. Avea și el pasiunea tabacherelor.

— Un prieten de-al lui Harry, continuă Lubbock plictisit, i-a trimis cele două tabachere din Bangkok. Știți doar că lemnul de tec cel mai bun din lume provine din Indiile de Est. Harry mi-a dat mie una, pe care o păstrez de-atunci. Dar dumneavoastră cum v-ați dat seama domnule Queen că...

Ellery închise capacul și-i înapoie tabachera lui Lubbock, zîmbind.

— Asta-i treaba noastră — să știm totul, deși în cazul ăsta cunoștințele mele n-au nici un dram de mister.

Lubbock tocmai își vîra cu atenție tabachera în buzunarul de la piept, ca și cînd ar fi fost o comoară, cînd se auziră voci din antreu și apărură doi inși îmbrăcați în alb. La un semn al inspectorului, își desfăcură targa, trîntiră cadavrul cu indiferență pe prelată, îl acoperiră cu o pătură și ieșiră bălăngănindu-și povara. John Lubbock strînse din nou marginea mesei, se albi mai tare la față, înghiți în sec și începu să alunece la pămînt.

— Repede. Dumneata, Eustace, doctore Prouty, veniți încoace. Repede !, strigă inspectorul, în timp ce se repezi, împreună cu Ellery, să-l prindă pe bărbatul leșinat. Dr. Eustace își deschise geanta în timp ce dr. Prouty dădu buzna înăuntru. Lubbock bolborosi :

— Cred că a fost prea mult... să-i văd... luîndu-l. Săracul Harry... Dați-mi un sedativ... ceva... ajutați-mă să mă ridic.

Dr. Prouty pufni și ieși imediat. Dr. Eustace scoase o sticlă pe care i-o vîntură lui Lubbock pe la nas. Nările îi fremătară și Lubbock se strîmbă ușor.

— Uite, zise Ellery scoțîndu-și tabachera, fumează. O să-ți facă bine.

Dar Lubbock clătină din cap și împinse tabachera.

— O să-mi revin, suspină el, luptîndu-se să se țină pe picioare. Îmi pare rău.

Ellery se adresă administratorului Carter, care stătea ca un rinocer orb lîngă masă și transpirația îi curgea șiroaie pe față.

— Te rog trimite fata să facă curat în apartament, domnule Carter. Urgent.

Grăsunul dădu din cap bucuros și ieși cu pas legănat din living cît de repede putură să-l ducă picioarele butucănoase. Intrînd, sergentul Velie îl privi pe Carter cu dezgust. Ellery îi aruncă o privire tatălui său, făcîndu-i semn cu capul spre antreu. Bătrînul spuse :

— Stați și odihniți-vă puțin, domnule Lubbock ; ne-ntoarcem imediat.

Ellery plecă cu inspectorul în antreu și închise încetișor ușa de la living.

— Ce dracu' s-a mai întîmplat ? mormăi inspectorul.

Zîmbind, Ellery îi aruncă un „Așteaptă !", apoi își puse mîinile la spate și începu să se plimbe.

O negresă tînără și mititică, îmbrăcată într-o uniformă neagră, se grăbi spre ușa apartamentului.

— Intră, spuse Ellery. Dumneata faci de obicei curat în apartamentul ăsta ?

— Da, dom'le.

— Azi-dimineață ai făcut curat ?

— Da, dom'le.

— Ai găsit scrum în scrumiere ?

— Nu, dom'le. N-am găsit niciodată scrum în apartamentul domnului Lubbock, decît dacă avusese musafiri.

— Ești sigură ?

— Pe cinstea mea, dom'le.

Fata se retrase în grabă. Inspectorul exclamă : „La dracu' !"

Ellery își abandonase mantia de nepăsare ; trase corpul slăbuț și mic al tatălui său mai aproape.

— Ascultă. Nu aveam nevoie decît de mărturia slujnicei. Delicată situație, venerabile. Urmărește-mi raționamentul : Pachetul de țigări din buzunarul lui Harry Lubbock : reține că era nou, fapt confirmat prin aceea că l-a cumpărat chiar înainte de a urca în casă de bucățica de hîrtie albastră și de staniol care se potrivesc perfect, găsite la coș, de învelișul de celofan și de faptul că pachetul nu era mototolit deloc. Harry Lubbock a venit să-și aștepte fratele. S-a așezat în fotoliu cu spatele la ușa dinspre antreu. N-a fumat, fiindcă n-am găsit nici scrum, nici chiștoace de țigări. Și totuși, cu toate că avea un pachet nou, nu găsim decît patru țigări în el. Ce s-a întîmplat cu celelalte 16, dacă în pachet erau douăzeci? În primul rînd, ar fi posibil ca ucigașul să le fi furat din pachet. Dar din punct de vedere psihologic e fals, pentru că nu pot să îmi imaginez un ucigaș luînd țigări din pachetul victimei. În al doilea rînd, e posibil ca Lubbock însuși să-și fi deschis pachetul înainte de sosirea ucigașului ca să-și umple tabachera. Asta ar explica numărul țigărilor care lipsesc, pentru că în multe tabachere intră numai 16 bucăți. Da, am fost convins că Harry Lubbock, inginerul, și-a pus în tabacheră cele 16 țigări care lipsesc. Dar unde e tabachera ? Evident, dacă nu mai e, înseamnă că ucigașul e cel care a luat-o. (Inspectorul se gîndi profund, apoi dădu din cap aprobator). Bun. Unde eram ? Țigările în sine înseamnă că mobilul furtului n-a putut fi decît **tabachera.**

Inspectorul Queen strînse din buze.

— De ce ? Tabachera aia nu poate să aibă, cu siguranță, nici un arc sau compartiment secret, pentru că nu-i destul de groasă.

— Habar n-am, maestre, habar n-am. N-am nici cea mai vagă idee de ce. Dar așa este. În ce-l privește pe John Lubbock, există trei indicii psihologice, pe care am să ți le redau schematic. Mărturia slujnicei : niciodată n-a găsit scrum de țigară în apartament, **decît** după musafiri. Semnul unui nefumător, oare ? Oui, papa. John Lubbock e cît pe ce să leșine, cere un sedativ și **refuză** țigara pe care i-o ofer. Semnul unui nefumător, oare ? Cu siguranță. În momente de tensiune, un fumător recurge mecanic la tutun ca să-și calmeze nervii. În al treilea rînd, n-am găsit nici un pic de tutun în nici un buzunar al nici unei haine din debaraua lui Lubbock. Mi-ai cercetat vreodată buzunarele de la haină ? Întotdeauna sînt firișoare de tutun pe la cusături. Dar în hainele lui Lubbock nu sînt. Semnul unui nefumător ? Poți să răspunzi și singur.

— Bine, zise încetișor inspectorul. Admitem că nu e un fumător înveterat. Atunci de ce dracu' poartă tabachera cu țigări în ea ?

— Ei, asta e ! strigă Ellery. Am dedus că de la victimă s-a furat probabil o tabacheră. Dacă John Lubbock nu este fumător și totuși poartă tabacheră... înțelegi ? Aproape că putem susține — ba chiar putem susține — că tabachera pe care ne-a arătat-o John e cea a fratelui său !

— Ceea ce înseamnă că el este ucigașul lui Harry Lubbock, murmură inspectorul. Dar Ellery, el n-avea 16 țigări în tabacheră și alea șase care erau aveau altă marcă.

— Prostii. Bineînțeles că prietenul nostru, filfizonul, s-a putut descotorosi de cele cumpărate de fratele său și le-a înlocuit, schimbînd nu numai numărul lor, dar și marca. Nu vreau să spun prin asta că avem o dovadă concludentă. Dar, în clipa de față, vîntul bate puternic în direcția lui. Dacă el este ucigașul propriului său frate, atunci povestea cu cele două tabachere de tec e pură invenție datorată impulsului de moment pentru a explica de ce este în posesia unei tabachere de tec în caz că e percheziționat.

Cei doi Queen se întoarseră repede auzind ciocănituri la ușa de la antreu. Era dr. Eustace. Ieși, lăsînd ușa de la living întredeschisă.

— Iertați-mă că vă deranjez, zise scuzîndu-se morocănos, dar trebuie să mă duc pe la alți pacienți.

— Nu vă îndepărtați, doctore, spuse inspectorul cu voce clară și severă. Tocmai ne-am hotărît să-l ducem pe John Lubbock la secție pentru o mică discuție, și o să avem nevoie de mărturia dumneavoastră de rutină.

— Lubbock ? Dr. Eustace îi privi fără să înțeleagă, apoi dădu din umeri. De fapt, nu mă privește. Mă găsiți ori în cabinetul meu de la mezanin, ori am să las vorbă la recepție. Sînt gata cînd doriți, inspectore. Dădu din cap și ieși. Se părea că plecase.

— Nu-l speria, sugeră Ellery, pe cînd inspectorul se îndrepta spre living. Logica mea s-ar putea să fie mai alunecoasă decît chiar barba lui Triton.

Deschizînd ușa de la living, îl găsiră pe sergentul Velie singur, instalat în fotoliul cadavrului, cu picioarele proptite de masă.

— Unde-i Lubbock ? întrebă Ellery scurt.

— S-a dus în dormitor acum cîteva minute, tună Velie. N-am văzut nimic rău în asta.

Arătă cu degetul spre ușa de la dormitor, care era încuiată.

— Uriaș dobitoc ! strigă Ellery, repezindu-se în direcția indicată.

Deschise ușa dintr-o lovitură, dar dormitorul era gol.

Inspectorul zbieră la oamenii lui de pe coridor, iar sergentul Velie se făcu roșu ca para focului și sări în picioare. Se dădu alarma. Oamenii începură să bată coridoarele ; dl. și dna. Orkins își scoaseră capetele grizonate pe ușa apartamentului A ; Billy Harms zbură pe coridorul central într-o cămășuță din dantelă; o vrăjitoare bătrînă, într-un scaun pe rotile, se propulsă din ușa apartamentului F, dărî-

mînd doi detectivi, care prinseră a o-njura că habar n-are să-şi manevreze vehiculul. Parcă era o scenă dintr-un film mut.

Ellery nu pierdu timpul să se descarce pe prostia neaşteptată a sergentului Velie. De la detectivul din coridorul de vest află că John Lubbock n-a apărut pe uşa de vest a dormitorului său. Ellery se întoarse în fugă la uşa de est, care ducea la apartamentul neocupat. Cheia pe care el o lăsase în uşă dispăruse. Încetişor, fără să atingă clanţa, încercă să tragă siguranţa. Imposibil, uşa era încuiată.

— Coridorul de est ! urlă el. Uşa de-acolo e deschisă !

Scoase toată ceata din apartamentul lui Lubbock, dădură colţul, ajungînd pe coridorul de est, apoi năvăliră prin uşa neîncuiată în dormitorul neocupat al apartamentului G. Se opriră.

John Lubbock zăcea lat pe podea, fără haină şi pălărie, desfigurat de o moarte violentă. Lubbock fusese strangulat.

În clipa acestei descoperiri, Ellery deschise gura şi trase aer în piept, ca un om în pragul înecului ; însuşi suspectul fusese ucis. Se îndreptă spre sergentul Velie lîngă uşa dormitorului, uşă care dădea în dormitorul lui Lubbock, şi se făcu nevăzut

Ochii i se îndreptară spre uşă. Cheia pe care o văzuse ultima oară în broasca de pe partea apartamentului H era acum în broasca apartamentului G. O pipăi gînditor, apoi plecă din cameră.

Ieşi din coridorul central, găsi expertul în amprente, îl duse prin dormitorul lui Lubbock la uşa dintre cele două apartamente şi spuse :

— Vezi ce poţi să scoţi de pe clanţă.

Expertul se puse pe treabă. Ellery îl urmări nerăbdător. Apărură clar cîteva amprente în praful alb de pe clanţa neagră. Veni fotograful şi făcu o poză amprentelor.

Se îndreptară apoi spre dormitorul neocupat al apartamentului G. Ellery arătă spre degetele lui John Lubbock.

Cînd expertul se ridică de pe podeaua prăfuită, întinse o cartelă albă cu zece amprente în cerneală. Se duse la uşă, o descuie şi le compară cu cele de pe clanţa uşii dormitorului lui Lubbock.

— O.K., zise el, amprentele mortului sînt şi pe clanţă.

Ellery oftă.

Îngenunche lîngă cadavrul lui John Lubbock, care arăta de parcă împietrise în mijlocul unei lupte fioroase, şi cercetă buzunarul interior al hainei. Se uită gînditor la tabachera din lemn de tec.

— Îi datorez scuze umbrei filfizonului nostru. Sînt două tabachere, cum a spus..., dar asta **nu** este cea pe care ne-a arătat-o nouă.

Inspectorul rămase cu gura căscată. În lucrătura de argint a tabacherei de tec, ei descoperiseră o scobitură, de unde lipsea bucăţica de metal, dar modelul ornamental de pe tabachera din mîna lui Ellery era intact.

— E clar, spuse Ellery. Cine l-a ucis pe John Lubbock a făcut-o pentru tabachera de tec din buzunarul de la piept. Acum totul mi-este clar. Cînd ucigaşul l-a strangulat pe John Lubbock în camera asta, a furat tabachera, a pus în tabachera furată de la Harry — primul frate — şase ţigări de acelaşi fel cu cele din tabachera lui John, apoi a pus tabachera lui Harry cu aceste şase ţigări în buzunarul lui John, unde am găsit-o, ca să ne facă să credem că e a lui John. Inteligent, dar din păcate noi ştim că la tabachera lui John lipsea o bucăţică din model, iar din cea a inginerului, nu. Probabil că ucigaşul n-a observat diferenţa.

Ellery se întoarse spre ceilalţi. Ridică o mînă şi se făcu linişte.

— Doamnelor şi domnilor, ucigaşul s-a depăşit pe sine, dar e terminat. Vă rog să fiţi atenţi ce vă explic... Domnule Carter, nu mai tremuraţi. Am motive să cred că grijile dumneavoastră au luat sfîrşit.

Ellery rămase la picioarele cadavrului. Pe faţă nu i se citea nimic. Îl urmăreau cu priviri prosteşti. Detectivii de la uşă se retraseră la un semn al lui Ellery ca să lase loc în cameră familiei Orkins, lui Billy Harms în neglijeu, bijutierului cu faţa acră Schley, domnului şi doamnei Forrester de la apartamentul D şi chiar doamnei Mallorie în cărucior.

— E inevitabil să vă dau cîteva repere ale raţionamentului meu, zise Ellery pe un ton sec, de conferinţă ; nu privea la nimeni şi părea să se adreseze doar venelor congestionate de pe gîtul lui John Lubbock. Singurul obiect luat de la prima victimă a fost tabachera. Asta înseamnă că tabachera de tec a fost mobilul primei crime. Dar John Lubbock ,a doua victimă, a fost şi el ucis, iar tabachera lui a fost luată şi înlocuită cu prima. Concluzie : singura persoană care ar fi putut schimba tabacherele este cea care-a furat-o pe cea de la prima victimă : ucigaşul. Deci, atît Harry cît şi John Lubbock au fost strangulaţi de aceeaşi mînă. Două crime şi un singur vinovat. Judecată fundamentală. De ce a fost ucis Harry Lubbock ? Pur şi simplu pentru că ucigaşul l-a confundat cu fratele său John şi nu şi-a descoperit greşeala decît după ce a strangulat victima şi a analizat prima tabacheră. Nu era cea căutată. Confuzia ucigaşului este de înţeles. Prima victimă a fost strangulată pe la spate şi inginerul aducea cu fratele său John ; fără îndoială că ucigaşul nu avea cunoştinţă de existenţa a doi fraţi Lubbock. Cu alte cuvinte, tabachera inginerului, cea de pe podea, n-avea nimic de-a face cu crimele.

Ellery se aplecă.

— Dar, atenţie. Nici una din tabachere în sine n-ar fi putut ascunde ceva, de exemplu un compartiment secret ; atunci ucigaşul căuta tabacherele nu pentru ele însele, ci pentru conţinutul lor. Ce pot conţine tabacherele ? Ce conţineau ambele tabachere ? Numai ţigări. Dar de ce s-ar comite o crimă pentru ţigări ? Evident, nu pentru ele însele. Dar dacă s-ar fi **ascuns** ceva în acele ţigări — dac-ar fi fost falsificate, dacă s-ar fi scos din ele tutunul şi s-ar fi pus altceva in loc, acoperindu-se apoi vîrfurile cu tutun... ajungem la o deducţie logică.

Ellery se îndreptă şi trase adînc aer în piept.

— Dumneavoastră sînteţi doamna Mallorie, nu-i aşa ? o întrebă pe invalida din cărucior.

— Eu sînt ! primi răspunsul.

— Acum numai două zile v-aţi despărţit de un colier cu diamante. Cît de mari erau pietrele ?

— Cît nişte bobiţe de mazăre, ţipă doamna Mallorie. Valorau în total cam 20 000 de dolari.

— Ca nişte bobiţe de mazăre. Hmmm. O descriere de gospodină, doamnă Mallorie. Ellery zîmbi. Avansăm. Am emis ipoteza că ţigările lui John Lubbock ar ascunde ceva valoros... mazărea cam scumpă a doamnei Mallorie, doamnelor şi domnilor !

Se porni un piuit, bîzîit şi croncănit ca de păsări la fermă. Ellery le ceru să facă tăcere.

— Da, am ajuns la punctul în care trebuie să spun că vecinul dumneavoastră, John Lubbock, era nu numai un diletant în artă, ci şi un hoţ de bijuterii.

— Domnul Lubbock ! şuieră Seaman Carter şocat.

— Întocmai. Inspectorul Queen n-a reuşit să descopere sursa de venit a filfizonului nostru. Să fi fost gigolo ? Dar un gigolo nu plăteşte apartamentele doamnelor, ci mai degrabă invers. Cu totul altceva e să ai bijuterii ! Iată deci că am descoperit un mic mister.

Billy Harms îşi întinse gîtul alb ca o stridie şi pufni.

— John Lubbock a fost ucis pentru aceste ţigări ce ascundeau diamante, continuă Ellery. Cine-ar fi putut şti că el avea diamantele şi, mai mult, că le găsise o asemenea ascunzătoare ? Fără îndoială că doar un complice. Cu alte cuvinte, cînd vom pune mîna pe ucigaşul lui Harry şi al lui John Lubbock îl vom găsi şi pe partenerul de jaf al lui John Lubbock.

Uşurarea care se citise o clipă pe feţele tuturor făcu din nou loc fricii. Nimeni nu mişcă. Doamna Mallorie sfredelea cu privirea faţa vînătă a lui John Lubbock. Ellery zîmbi din nou — un zîmbet jucăuş şi enervant.

— Şi acum, zise el încet, ultimul act al micuţei noastre piese : amănuntele legate de a doua crimă. Jimmy, se adresă el expertului în amprente, ce-ai descoperit ?

— Am găsit amprentele cadavrului de pe podea pe cealaltă parte a uşii, dinspre dormitor.

— Mulţumesc. Întîmplător, doamnelor şi domnilor, chiar înainte ca John Lubbock să fie ucis, eu însumi am şters clanţa uşii de la dormitorul său, uşă care duce în acest apartament neocupat. Nu mai rămăsese nici o amprentă. Asta înseamnă că Lubbock însuşi, intrînd în dormitor acum cîteva minute, şi-a lăsat amprentele pe clanţă. Rezultă că el a deschis intenţionat uşa ca să intre în apartamentul liber. Oare încerca să fugă ? Nu, pentru că nu-şi luase pălăria şi mantoul şi nici nu putea să spere să ajungă prea departe. Şi chiar dac-ar fi putut, fuga ar fi atras asupra lui bănuiala că-şi omorîse fratele, iar el era, desigur, nevinovat, din moment ce el însuşi a fost ucis. Atunci de ce-a intrat în acest apartament ? Acum cîteva zeci de minute, vorbeam cu inspectorul în antreul apartamentului lui Lubbock. Pe atunci aveam motiv să credem că John era vinovat de moartea fratelui său. Eu însumi închisesem uşa de la living ca să nu ne audă. Dar cînd dr. Eustace a plecat să-şi viziteze alţi pacienţi din bloc, a lăsat, din nefericire, uşa întredeschisă şi chiar în acea clipă inspectorul, neştiind desigur că uşa era deschisă, a spus clar că intenţionam să-l ducem pe John Lubbock la secţie „pentru o discuţie“ — bineînţeles, ca să-l percheziţionăm şi să-l punem în spatele gratiilor. Răul fusese făcut. Sergent Velie, te aflai în living cu Lubbock în acea clipă. L-ai auzit pe inspector spunînd acestea ?

— Da, murmură sergentul, înfigîndu-şi tocurile mai bine în podea. Cred că şi el a

auzit. Un minut mai tîrziu mi-a spus că vrea să ia ceva din dormitor.

— Quod erat demonstrandum! zise Ellery. Lubbock, auzind că urma să fie dus la secția de poliție, a gîndit repede. Diamantele furate erau ascunse în țigările din tabachera sa ; o percheziție sistematică le-ar fi scos la iveală. Trebuia să se descotorosească de țigări ! Acum știm deci ce căuta în apartamentul neocupat — nu să fugă ci să ascundă țigările undeva pînă mai tîrziu, cînd urma să le recupereze. Evident, intenționa să se întoarcă. Dar cum ar fi putut ucigașul să anticipeze hotărîrea de moment a lui John Lubbock de a ascunde bijuteriile în acest apartament liber, locul cel mai la îndemînă într-un răstimp atît de scurt ? Numai dacă și ucigașul ar fi auzit remarca inspectorului de a-l duce pe Lubbock la secție. Atunci și-ar fi dat seama că și Lubbock auzise totul și ar fi prevăzut ce avea de făcut imediat Lubbock.

Ellery zîmbi răutăcios și se aplecă. Își arcui degetele, tot corpul i se tensionă.

— Numai cinci persoane au auzit remarca inspectorului, zise el scurt : inspectorul însuși, eu, sergentul Velie, răposatul John Lubbock și...

Billy Harms strigă, bătrîna doamnă Mallorie țipă ca un papagal rănit. Cineva se aruncase spre ușa de la coridorul de est, mugind și împingînd oamenii la o parte ca un taur dezlănțuit. Sergentul Velie se aruncă înainte cu toată greutatea corpului său de 250 de livre ; se iscă o învălmășeală sălbatică, se auzi bubuitul pumnilor sergentului. Inspectorul, care-l mai văzuse pe sergentul Velie de multe ori în acțiune, oftă.

— Un șarlatan și un dublu ucigaș, zise în cele din urmă Ellery cînd sergentul își terminase treaba și adversarul zăcea, zdrobit, pe jos. Voia nu numai să scape de John Lubbock, complicele său, singura ființă care-i cunoștea vina ca hoț și desigur că-i bănuia și vina ca ucigaș, dar și să pună mîna pe bijuteriile doamnei Mallorie. Tată, ai să găsești diamantele fie asupra sa, în servietă, fie undeva în apartamentul lui. La urma urmei, zise Ellery aprinzînd o țigară, problema a fost simplă, admițînd o abordare strict logică. Faptele însele au indicat bărbatul de pe podea ca fiind singurul vinovat posibil.

Bărbatul care se ofilea în strînsoarea inexorabilă a sergentului Velie era dr. Eustace.

ELLERY QUEEN
Traducere de LIGIA TODAN

„PLANTAȚII" DE ENERGIE ÎN... MARE

Calculele oamenilor de știință demonstrează că pînă și într-o mare de dimensiuni reduse, cum este Marea Aral, pot fi cultivate atît de multe alge, încît biomasa lor să fie în stare să furnizeze miliarde de kilowați-oră de energie.

...Pînă la orizont se întind în apa caldă a mării straturile uniforme de smarald pe care se cultivă... energie. În acest mediu se înmulțesc și cresc algele microscopice. Ele furnizează biomasa, care este pompată regulat la mal prin conducte. Aici, biomasa este amestecată în bazine speciale și servită ca „hrană" microbilor. Tocmai ei sînt aceia care degajă gazul metan. În 24 de ore, apreciază cercetătorii, de pe un metru pătrat de „straturi" marine pot fi obținuți pînă la 40 litri de gaz.

Instalația experimentală „de cultivare" a energiei — biosolariul — există deja în Laboratorul de hidrofizică al Universității din Moscova, precizează agenția TASS.

În acest laborator este afișată o hartă, pe care — în zona tropicală a oceanelor — sînt marcate cele mai avantajoase locuri pentru asemenea „plantații". De pe acestea s-ar putea recolta echivalentul a peste 300 miliarde tone combustibil convențional — de 15 ori mai mult decît va avea nevoie omenirea în anul 2000.

Realizarea de „plantații energetice" în apele mării ar putea începe chiar și mîine. Se cunoaște că plantele de uscat se dezvoltă prea încet, dar acest proces poate fi accelerat la cele de apă. Teoretic, randamentul algelor microscopice poate fi de 17 ori mai mare decît cel al oricărei plante de pe uscat.

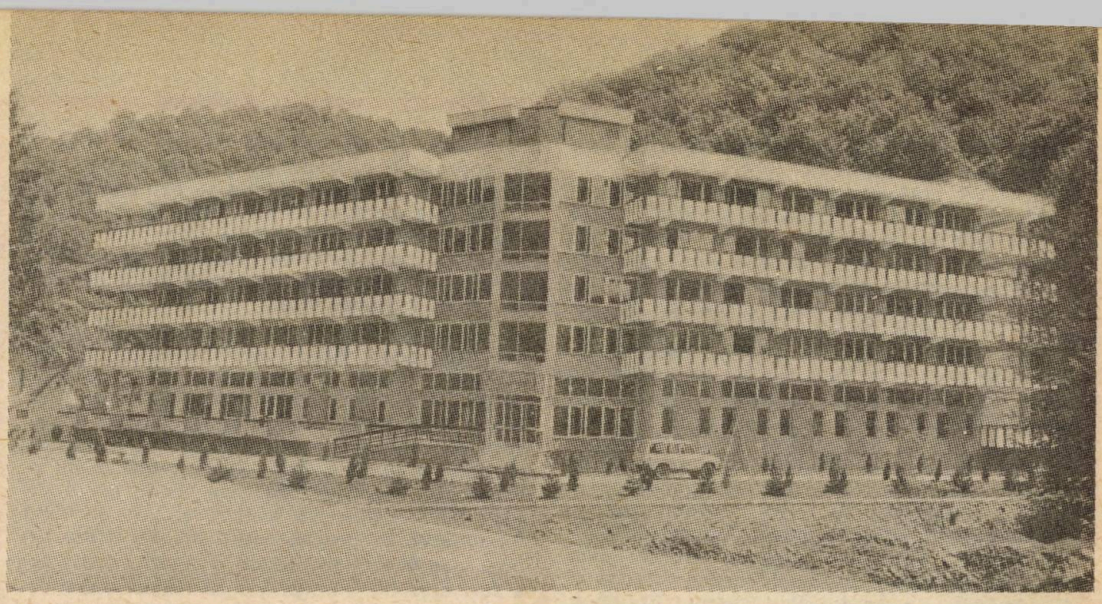

La Moneasa — Arad și Pucioasa — Dîmbovița

CELE MAI TINERE COMPLEXE SANATORIALE ALE U.N.C.A.P.

Grija pentru sănătatea și odihna țăranilor cooperatori este dovedită și de existența celor 12 complexe sanatoriale ale Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, cu profil balneoclimateric, răspîndite pe întreg teritoriul țării. În fiecare an, aici își refac sănătatea și puterea de muncă, în mai multe serii, 42 500 țărani cooperatori, alte zeci de mii tratîndu-se la casele de odihnă ale cooperativelor agricole de producție sau în motelurile și hotelurile consiliilor populare, ale cooperației și O.N.T. În cele 12 complexe ale U.N.C.A.P., țăranii cooperatori au posibilitatea ca, la prețuri avantajoase, să-și vindece tot felul de afecțiuni, cum ar fi cele ale aparatului locomotor, reumatismale, cardiovasculare, cardioendocrine și neurologice.

Dacă cele mai multe din aceste complexe, larg popularizate în **Agricultura socialistă**, sînt bine cunoscute cititorilor noștri, în rîndurile ce urmează vom face o prezentare a celor mai tinere complexe sanatoriale ale U.N.C.A.P. — cel din Moneasa, județul Arad, care și-a primit primii oaspeți la 18 iunie 1986 și cel de la Pucioasa, județul Dîmbovița, care va fi inaugurat la 1 ianuarie 1987.

Alegerea stațiunii Moneasa s-a dovedit inspirată. Izvoarele și băile cu ape minerale ale stațiunii, climatul său blînd, mediteranean au atras din vremuri imemoriale pe om. În Grota Ursului din Moneasa s-au găsit unelte de cremene, folosite încă din paleolitic. Romanii și-au amenajat aici celebrele lor băi cu apă rece și caldă și săli de aburi, gimnastică și exerciții militare.

— Cura balneară la Moneasa — ne spune medicul-șef al stațiunii, dr. **Iosif Schmidt** — este recomandată, în primul rînd, pentru tratarea și ameliorarea nevrozelor și a surmenajului. De asemenea, pentru boli reumatice (artroze, spondiloze, lombosciatică, reumatismul tendoanelor), pentru afecțiunile metabolice și de nutriție (obezitate, gută, diabet zaharat), pentru stările posttraumatice (după accidente de muncă și operații).

Complexul sanatorial este amplasat într-un atrăgător cadru ambiant, sub streașina pădurii, pe malul apei Moneasa. El are 204 locuri, în camere cu cîte două paturi și băi cu dușuri. Sala de mese, ca și terasa descoperită și barul de zi, unde se pot servi înghețată, băuturi răcoritoare din fructe de pădure, prăjituri și produse d patiserie, au pereții placați cu lambriuri de brad și sînt decorate în stil rustic. Gospodăria-anexă, de care se ocupă permanent directorul complexului, **Moise Coste**, are două hectare pentru legume și zarzavaturi și adăposturi pentru o sută de porci, patru vaci de lapte și un mare număr de păsări și iepuri de casă.

Complexul dispune de o bază proprie de tratament ultramodernă, pentru hidroterapie, electroterapie, kinetoterapie și acupunctură. Pentru destindere, există un club, cu sală de spectacole, televizor, bibliotecă și jocuri distractive.

Cum spuneam, începînd de la 1 ianuarie va fi inaugurat un nou complex sanatorial, al 13-lea, al U.N.C.A.P., la Pucioasa, județul Dîmbovița. Noul complex va avea 200 locuri pe serie, bază de tratament, cazare și masă.

Stațiunea este la altitudinea de 350 m, într-o pitorească zonă de deal, fiind protejată de întinse păduri. Pentru tratarea unor afecțiuni ale aparatului locomotor, reumatismale, posttraumatice, neurologice, respiratorii și de nutriție, Pucioasa dispune de nămol sapropelic și de ape pentru cură internă sau externă, sulfuroase, clorurate, slab bicarbonatate, calcice, sodice și hipotonice.

TRAIAN DUMITRESCU

FILE DIN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

1. Matei Basarab, la Cîmpulung și Govora ; Vasile Lupu, la Trei Ierarhi.

2. Damaschin Bojincă, August Treboniu Laurian, Gheorghe Asachi și Nicolae Bălcescu.

3. „Curierul românesc" scos de I.H. Rădulescu ; „Albina românească" – Gh. Asachi – ; „Gazeta de Transilvania" – Gh. Barițiu.

4. Ioan D. Negulici, C.D. Rosenthal și Barbu Iscovescu.

5. „Principiile noastre pentru reformarea patriei" – Brașov.

6. „Dorințele partidei naționale din Moldova".

7. 22 de articole. Art. 13 prevedea „eliberarea clăcașilor și împroprietărirea lor prin despăgubire".

8. Vasile Alecsandri, Alex. Cuza și Alecu Russo.

9. „Noi vrem să ne unim cu țara".

10. „Steaua Dunării".

11. Alex. Ioan Cuza a decretat „Legea rurală", prin care clăcașii au fost declarați „oameni liberi".

AFLAȚI RAPID !

1. Bătrînul are 81 de ani, iar nepotul nepotului nepotului său are 1 an. Ceilalți au 21, 41 și 61 ani. 2. Este împotriva poluării. 3. Este suficient ca țeava să fie umplută cu apă și mingea se va ridica deasupra.

CINE LIPSEȘTE ?

Oricum ar fi combinate numele și prenumele musafirilor, între ele trebuie să fie în mod sigur cel de Constanța Iliescu.

ENIGME

Literară

1. G. Galaction : Roxana
2. C. Hogaș : Cucoana Marieta
3. C. Negruzzi : O alergare de cai ; Zoe
4. M. Sadoveanu : Din Moldova ; Cealaltă Ancuță ; O umbră ;
5. I. Slavici : O viață pierdută
6. G. Topîrceanu : În așteptare ; Pe malul apei

Poetică

1. Alecsandri : Puii cloștii
2. Gr. Alexandrescu : Lișița ; Rața și Gîsca
3. T. Arghezi : O lăcustă ; Crezi basmul
4. G. Coșbuc : După furtună ; În zori ; O poveste veselă
5. M. Eminescu : Pe aceeași ulicioară ; Între păsări
6. G. Topîrceanu : În drum.

TEST DE PERSPICACITATE

1. șase ouă ; 2. Fiecare a jucat cîte două partide, astfel : Valentin cu Lucian, Valentin cu Lache ; apoi Lucian cu Lache. Observați că numele fiecărui jucător e citat de cîte două ori.

CUNOAȘTEȚI EXPLICAȚIA...

1. Forța gravitațională. 2. Da, de exemplu la ceasul cu greutăți. 3. Suprafața mare a șenilelor micșorează presiunea și tractorul nu pătrunde adînc în pămînt. 4. Salvatorul se va culca întins pe gheață sau va pune deasupra ei o scîndură. În acest fel presiunea exercitată va fi mai mică (suprafața de sprijin fiind mare) și gheața nu se va sparge în continuare. 5. Cadranul va indica o greutate mai mare, deoarece forța cu care acționăm ridicînd brațele generează o forță de reacțiune egală ca mărime, care apasă corpul în jos. 6. Forța de inerție apasă ciocanul și-l fixează pe mîner. 7. Da, datorită frecării apei de maluri. 8. Datorită capilarității și forței de adeziune.

APICOLĂ

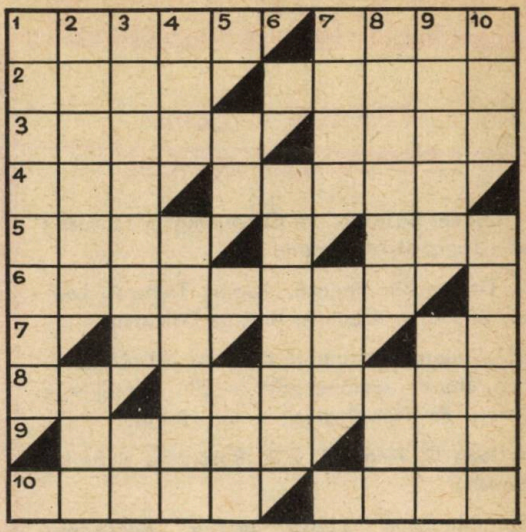

ORIZONTAL : 1) Trîntor – Ieşirea unui grup de albine dintr-un stup pentru a întemeia unul nou. 2) Cărare înflorită, sursă de nectar – Albina care asigură perpetuarea speciei. 3) Zbor de coborîre în linie verticală – Mitişori. 4) Reprezentare grafică a transformării izotermice a austenitei subrăcite în funcţie de temperatură şi timp (Metal.) – Omeneşti. 5) Venit domnesc (înv.) – Hieroglifă egipteană. 6) Prăjituri din foi de plăcintă cu umplutură de nuci sau migdale şi îmbibate cu sirop de zahăr sau de miere. 7) Într-un sens ! – Fiica lui Inachos, transformată de Zeus într-o juncă – Frosa Roiu. 8) Soarele felahilor – Fagure stors de miere. 9) Produs apicol secundar – În final ! 10) Mărgăritare – Zburător legendar care pentru a scăpa din Labirint şi-a făcut aripi din pene lipite cu ceară de albine.

VERTICAL : 1)... de matcă, medicament natural. 2) Aripi la insecte (sing.) – Armele albinelor. 3) Sucul dulce al florilor (pl.) – Elena Roiescu. 4) Insula vrăjitoarei Circe (mit.) – Fiul lui Zeus care a intrat în dizgraţia zeilor pentru că şi-a însuşit o parte din nectarul lor (mit.) 5) În ajun ! – Epoci. 6) Plantă erbacee din familia labiatelor, mult căutată de albine. 7) Serveşte la fixarea fagurilor în stup – Cituşi de puţin. 8) A lovi tare – Unchi (reg.). 9) Gălbenare – De bună calitate (fem.) 10) Posesiv – Zonă a Infernului unde a fost aruncat Tantal care a furat nectarul din Olimp.

Dicţionar : TTT, IRAT, JRT, EEA, UIC.

FĂRĂ CUVINTE

Coperta I : GHEORGHE DUMITRESCU

Fotografiile : AGERPRES, DUMITRU CONSTANTINESCU

Rezolvările problemelor de şah şi dezlegările careurilor din prezentul volum vor fi publicate într-unul din numerele gazetei „Agricultura socialistă", în luna decembrie 1986.

DIN SUMAR

PAG.

Congresul al III-lea al țărănimii : AMPLE ȘI MOBILIZATOARE PERSPECTIVE . . 4
O politică principială, constructivă, consacrată păcii, colaborării și prieteniei între popoare 9
Solul – principalul rezervor de energie regenerabilă 30
Un biostimulator ieftin – polenul de porumb 32
Din practica agricolă a vechilor popoare 40
Degustări, degustători 45
Colesterolul – amic și inamic 48
Zeoliții în agricultură 52
Pe nisipurile Doljului 58
Obscurantiștii fără mască 61
O viață dedicată unor mari pasiuni : agronomia și filatelia 65
Fumatul – dependență și nocivitate 72
Metode care revoluționează practica agricolă 74
Satul fără medici 78
De la „farmacia naturii" la medicamente eficiente 83
Ingineria genetică sporește producția de lapte 85
Din istoricul pîinii 88
Instalația de biogaz cu prelată 92
Drame în lumea plantelor 94
Din „brevetele" naturii s-a născut bionica 98
Superlative... arhitectonice 109
Cunoașteți aceste fenomene botanice ? 115
Fapt divers pe glob 122
Verificați-vă cunoștințele 124
Cei ce zămislesc frumosul 132
Trofeele de aur ale cinegeticii românești 134
Priorități mondiale ale unui tînăr inventator român 137
Cu Ana Aslan despre „Tinerețe fără bătrînețe" 139
Noutăți în „geografia" industriei morăritului și panificației 146
Pădurea veșnic tînără 149
Sera de lîngă casă 177
Juristul nostru la dispoziția dumneavoastră 186
Dragostea nu se poate controla 191

ALMANAHUL SATELOR – 1987

Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ
Redactor-șef : NICOLAE SIMIONESCU

Redactorul almanahului : TEOHARIE OPREA
Prezentarea grafică : BORIS ȚITREA
Corectura : ELENA VASILESCU

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", București – România, comanda nr. 60 224

Aniversări 1987

MINUNATA LUME A FLORILOR

TRAFICUL RUTIER și

SURPRIZELE MAGNETOBIOLOGIEI

Miracolul Stupului

TABACHERA DIN LEMN DE TEC

CIVILIZAȚIA RURALĂ

ALMANAHUL SATELOR 1987

CÎNTECUL ROMÂNESC ACASĂ ȘI ÎN LUME

Sport

Strălucitoare STEAUA

EUROPA PREGĂTEȘTE EGALAREA

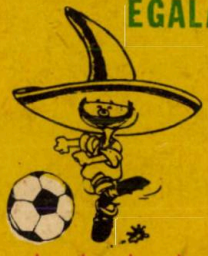

★★★★★★

OMUL, FAPTA și LEGEA

CREIERUL FĂRĂ MISTERE

Secta din Oregon — AFACERI și CRIME

Cîteva din cele 1001 sfaturi practice și informații

Cum a părăsit Napoleon insula Sfînta Elena